Elmalılı Hamdi Yazır

Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri

(1 ilâ 6. Cilt Meâl-i Şerîf Metinleri)

Cilt 1

Fâtiha Sûresi

Hamd, o Rabbü'l-âlemîn (2), O Rahmân, Rahîm (3), O din gününün mâliki Allah'ın (4). Sâde sana ederiz kulluğu, ibadeti ve sâde senden dileriz ʿavni, inâyeti yâ Rab! (5). Hidâyet eyle bizi doğru yola (6). O kendilerine inʿâm ettiğin mesʿudların yoluna. Ne o gazab olunanların ne de sapgınların (7).

Bakara Sûresi

Elif Lâm Mîm (1). İşte o kitap, bunda şüphe yok, ʿayn-ı hidâyet, korunacaklar için (2). Onlar ki gayba iman edip namazı dürüst kılarlar ve kendilerine merzuk kıldığımız şeylerden infak ederler (3). Ve onlar ki hem sana indirilene iman ederler hem senden evvel indirilene, âhirete yakīni de bunlar edinirler (4). Bunlar işte Rablerinden bir hidâyet üzerindedir ve bunlar, işte bunlar o murâda eren müflihîn (5).

Amma o küfre saplananlar, ha inzar etmişsin bunları ha etmemişsin onlarca müsâvîdir, imana gelmezler (6). Allah kalblerini ve kulaklarını mühürlemiş ve gözlerine bir perde indirmiştir ve bunların hakkı azîm bir azabdır (7).

İnsanlar içinden kimisi de vardır ki "Allah'a ve son güne iman ettik" derler de mü'min değillerdir (8). Allah'ı ve mü'minleri aldatmaya çalışırlar, hâlbuki sırf kendilerini aldatırlar da farkına varmazlar (9). Kalblerinde bir maraz vardır da Allah marazlarını artırmıştır ve yalancılık ettikleri için bunlara elîm bir azab vardır (10). Hem bunlara "yeryüzünü fesâda vermeyin!" denildiği zaman, "biz ancak ıslahçılarız" derler (11). Ha! Doğrusu bunlar ortalığı ifsad edenlerdir bunlar, lâkin şuurları yok farkında değillerdir (12). Yine bunlara "nâsın iman ettiği gibi iman edin" denildiği zaman "Ya biz o süfehânın iman ettikleri gibi mi iman ederiz?" derler. Hâ! Doğrusu süfehâ kendileridir, lâkin bilmezler (13). Bir de iman edenlerle karşılaştılar mı "Âmennâ" derler ve kendi şeytanlarıyla halvet oldular mı "Emin olun" derler, "biz sizinle beraberiz, biz ancak müstehzîyiz" (14). Allah onlarla istihza ediyor da tuğyanları içinde bocalarlarken kendilerini sürüklüyor (15). Bunlar işte öyle kimselerdir ki hidâyet bedeline dalâleti satın almışlardır da ticaretleri kâr etmemiştir, yolunu tutmuş da değillerdir (16). Bunların meseli şunun meseline benzer ki bir ateş yakmak istedi, vaktâ ki çevresindekileri aydınlattı, tam o sırada Allah nurlarını gideriverip kendilerini zulmetler içinde bıraktı, artık bunlar görmezler (17). Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, artık bunlar dönmezler (18). Yahut semâdan boşanan bir yağmur hâli gibidir ki onda karanlıklar var, bir gürleme, bir şimşek var. Yıldırımlardan ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkıyorlar ve Allah kâfirleri kuşatmıştır (19). Şimşek nerede ise gözlerini kapıverecek, önlerini aydınlattı mı ışığında

yürüyorlar, karanlık üzerlerine çöktü mü dikilip kalıyorlar, Allah dilemiş olsa idi elbet işitmelerini görmelerini de alıverirdi, şüphe yok ki Allah her şeye kādir, dâima kādirdir (20).

Ey insanlar! O sizi ve sizden evvelkileri yaratmış olan Rabbinize kulluk ve ibadet ediniz ki korunur müttakīlerden olasınız (21). O öyle bir lütufkâr ki sizin için yeri bir döşek yaptı, semâyı bir binâ ve sizin için semâdan bir su indirdi de onunla türlü mahsullerden size bir rızık çıkardı, siz de artık bilecek hâlde iken tutup da Allah'a menendler koşmayın (22). Ve eğer kulumuza ceste ceste indirdiğimiz Kur'an'dan şüphede iseniz haydi onun ayarında bir sûre meydana getirin ve Allah'tan başka güvendiklerinizin hepsini çağırın, eğer sâdıksanız bunu yapın (23). Yok yapamazsanız -ki hiçbir zaman yapamayacaksınız- o hâlde çırası insanlarla o taşlar olan o ateşten sakının, o kâfirler için hazırlandı (24). İman edip sâlih ameller işleyenlere ise müjdele: Kendileri için altından ırmaklar akar cennetler var, onlardan hangi bir semereden bir rızık rızıklandıkça onlar, her defasında "Ha! Bu bizim önceden merzuk olduğumuz" diyecekler ve ona öyle müteşabih olarak sunulacaklar, kendileri için orada pak, çok pak zevceler de var, hem onlar orada ebedî kalacaklar (25).

Bilmeli ki Allah bir sivrisineği hatta daha üstününü bir mesel yapmaktan sıkılmaz, iman edenler bilirler ki o şüphesiz haktır, Rablerindendir, amma küfre saplananlar "Allah böyle bir mesel ile ne murad etmiş?" derler. Evet Allah onunla birçoklarını şaşırtır, yine onunla birçoklarını yola getirir, hem onunla ancak o fâsıkları şaşırtır (26). Ki Allah'ın ahdini mîsak ile bağlandıktan sonra bozarlar, Allah'ın vaslını emrettiğini katʿ ederler ve yeryüzünde fesad yaparlar, işte bunlar hep o hüsrana düşenlerdir (27).

Allah'a nasıl küfrediyorsunuz ki ölü idiniz sizleri diriltti. Sonra sizleri yine öldürecek, sonra sizleri yine diriltecek. Sonra da döndürülüp O'na götürüleceksiniz. (28) O, o hâlıktır ki yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra semâya inayet buyurdu da onları yedi semâ hâlinde nizâmına koydu; O her şeyi bilir bir alîmdir (29).

Ve düşün ki Rabbin melâikeye "Ben yerde muhakkak bir halife yapacağım" dediği vakit "Â!.. Orada fesad edecek ve kanlar dökecek bir mahluk mu yaratacaksın? Biz hamdinle tesbih ve seni takdis edip dururken" dediler. "Her hâlde ben sizin bilemeyeceğiniz şeyler bilirim" buyurdu (30). Ve Âdem'e bütün esmâyı tâlim eyledi, sonra o âlemîni melâikeye gösterip "Haydin davanızda sâdıksanız bana şunları isimleriyle haber verin" buyurdu (31). "Sübhânsın yâ Rab! Bizim için senin bize bildirdiğinden başka ilim ne mümkin, o Alîm Hakîm sen, şüphesiz sensin" dediler (32). "Ey Âdem! Bunlara onları isimleriyle haber ver" buyurdu. Bu emir üzerine Âdem onlara isimleriyle onları haber veriverince de buyurdu ki "Demedim mi size ben her hâlde semavât u arzın gaybını bilirim ve biliyorum ne izhar ediyorsunuz da ne ketm eyliyordunuz" (33). Ve o vakit melâikeye "Âdem için secde edin" dedik, derhâl secde ettiler, ancak İblis dayattı, kibrine yediremedi, zaten kâfirlerden idi (34). Ve dedik ki "Yâ Âdem sen ve zevcen cenneti mesken edin, ikiniz de ondan dilediğiniz yerde bol bol yiyin, fakat şu ağaca yaklaşmayın ki haddi aşan zâlimlerden olmayasınız" (35). Bunun üzerine şeytan onları oradan kaydırdı, ikisini de içinde bulundukları nâz u naʿîmden çıkardı, biz de "haydi" dedik "bazınız

bazınıza düşman olarak inin ve size yerde bir zamana kadar bir karar ve bir nasib alma var” (36). Derken Âdem Rabbinden birtakım kelimeler telakkī etti, yalvardı, O da tevbesini kabul buyurup ona yine baktı, fi’l-hakīka O’dur ancak öyle Tevvâb öyle Rahîm (37). Dedik: “İnin oradan hepiniz, sonra benden size ne zaman bir hidâyetçi gelir de kim o hidâyetçimin izince giderse onlara bir korku yoktur ve mahzun olacaklar onlar değildir” (38). Küfre saplananlar ve âyetlerimize yalan diyenler ise işte bunlar ateş arkadaşlarıdır, onlar onda muhalled kalacaklardır (39).

Ey İsrâil oğulları size inʿâm ettiğim nimetimi hatırlayın ve ahdime vefâ edin ki ahdinize vefâ edeyim ve Benden korkun artık Benden (40). Ve beraberinizdekini musaddık olarak indirdiğim Kur’ân’a iman edin, ona inanmayanların birincisi olmayın, Benim âyetlerimi birkaç paraya değişmeyin ve Benden sakının artık Benden (41). Hakkı bâtılla bulayıp da bile bile hakkı gizlemeyin (42). Hem namazı dürüst kılın ve zekâtı verin, rükû edenlerle birlikte siz de rükû edin (43). Nâsa iyilik emreder de kendinizi unutur musunuz? Hâlbuki kitap okuyorsunuz, artık akıl etmez misiniz (44). Bir de sabır ile salât ile yardım isteyin. Gerçi bu ağır gelir, fakat saygılı kimselere değil (45). Onlar ki kendilerini hakikaten Rablerine kavuşuyor ve hakikaten O’na rücûʿ ediyor sayarlar, böyle bir huşû ile kılarlar (46).

Ey İsrâil oğulları! Size inʿâm ettiğim nimetimi ve vaktiyle sizi âlemlerin üstüne geçirdiğimi hatırlayın (47). Ve öyle bir günden korunun ki kimse kimseden bir şey ödeyemez, kimseden şefaat de kabul edilmez, kimseden fidye de alınmaz, hem onlar kurtarılacak da değillerdir (48).

Hem hatırlayın ki bir vakit sizi Âl-i Firʿavn’dan kurtardık, sizi azabın kötüsüne peyliyorlardı, oğullarınızı boğazlıyorlar ve kızlarınızı diri tutmak istiyorlardı ve bunda size Rabbiniz tarafından büyük bir imtihan vardı (49).

Ve bir vakit sizin sebebinize denizi yardık, sizi necâta çıkardık da Âl-i Firʿavn’ı gark ettik, sizler bakıp duruyordunuz (50).

Ve bir vakit Mûsâ’ya kırk geceye vaad verdik, sonra siz onun arkasından danaya tutuldunuz, zulmediyordunuz (51). Sonra bunun arkasından da sizden affettik, gerekti ki şükredecektiniz (52).

Ve bir vakit Mûsâ’ya o Kitabı ve furkānı verdik, gerekti ki doğru gidecektiniz (53).

Ve bir vakit Mûsâ kavmine dedi ki: “Ey kavmim cidden siz o danaya tutulmanızla kendinize zulmettiniz. Gelin Bârînize dönün, tevbe edin de nefislerinizi öldürün, böyle yapmanız Bârîniz yanında sizin için hayırlıdır.” Bu suretle tevbenizi kabul buyurdu. Fi’l-hakīka O öyle Tevvâb, öyle Rahîm’dir (54).

Ve bir vakit “Yâ Mûsâ” dediniz, “biz Allah’ı âşikâre görmedikçe senin sözünle asla inanmayacağız.” Bunun üzerine sizi o sâʿika yakalayıverdi, bakınıp duruyordunuz (55). Sonra sizi şükredesiniz diye baʿs baʿde’l-mevte mazhar ettik (56).

Ve üstünüze o bulutu gölgelik çektik ve “size kısmet ettiğimiz hoş rızıklardan yiyin” diye üzerinize hem kudret helvası, hem bıldırcın indirdik. Zulmü bize etmediler, lâkin kendilerine ediyorlardı (57).

Ve bir vakit “Şu şehre girin de nimetlerinden dilediğiniz vechile bol bol yiyin ve secdeler ederek kapıya girin ve ‘hıtta’ deyin ki size hatîelerinizi mağfiret ediverelim, muhsinlere ise daha artıracağız” dedik (58). Derken o zulmedenler sözü değiştirdiler, kendilerine söylenildiğinden başka bir şekle koydular, biz de o zâlimlere fısk işledikleri için gökten bir murdar azab indirdik (59).

Ve bir vakit Mûsâ, kavmi için su dilemişti, biz de “asân ile taşa vur” demiştik, onun üzerine ondan on iki pınar fışkırdı, her kısım insanlar kendi su alacağı menbaʿı bildi. Allah’ın rızkından yiyin, için de müfsidlik ederek yeryüzünü fesâda vermeyin (60).

Ve bir vakit “yâ Mûsâ! Biz bir türlü yemeye kābil değil katlanamayacağız, artık bizim için Rabbine dua et, bize arzın yetiştirdiği şeylerden, sebzesinden, kabağından, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından çıkarsın” dediniz ya; o hayırlı olanı o daha aşağı olanla değişmek mi istiyorsunuz? “Bir kasabaya inin, o vakit size istediğiniz var” dedi, üzerlerine de zillet ve meskenet binası kuruldu ve nihâyet Allah’tan bir gazaba değdiler, evet öyle, çünkü Allah’ın âyetlerine küfrediyorlar ve haksızlıkla peygamberleri öldürüyorlardı. Evet öyle; çünkü isyana daldılar ve aşırı gidiyorlardı (61).

Şüphe yok ki iman edenler ve Yahudîler, Nasranîler, Sâbiîler bunlardan her kim Allah’a ve âhiret gününe hakikaten iman eder ve sâlih bir amel işlerse elbette bunların Rableri yanında ecirleri vardır, bunlara bir korku yoktur v e bunlar mahzun olacak değillerdir (62).

Bir vakit de mîsâkınızı almıştık ve Tûr’u üstünüze kaldırıp demiştik ki “verdiğimiz kitabı kuvvetle tutun ve içindekinden gāfil olmayın, gerek ki korunursunuz” (63). Sonra onun arkasından yüz çevirdiniz, eğer üzerinizde Allah’ın fazl u rahmeti olmasa idi her hâlde hüsrana düşenlerden olurdunuz (64). İçinizden sebt -istirahat- günü tecavüz edenleri elbette bilirsiniz, biz onlara “sefil sefil maymunlar olun!” dedik (65). Ve bu ukūbeti önündekilere ve arkasındakilere bir ders-i ibret ve korunacaklara bir vaʿz u nasihat olmak üzere yaptık (66).

Bir vakit de Mûsâ kavmine demişti: “Allah size bir bakara boğazlamanızı emrediyor.” “Ay!” dediler, “bizi eğlence yerine mi koyuyorsun?” Dedi: “Allah’a sığınırım öyle câhillere katılmaktan.” (67) Dediler: “Bizim için Rabbine dua et nedir o? Bize beyan etsin.” Dedi: “Rabbim şöyle buyuruyor: Bir bakara ki ne farımış ne bâkir, ikisi ortası bir dinç, haydi emrolunduğunuz işi yapın.” (68) “Bizim için” dediler, “Rabbine dua et, rengi ne imiş bize beyan etsin.” “Rabbim” dedi, “şöyle buyuruyor: Bir bakara ki sapsarı, rengi bakanlara sürur verir.” (69) Dediler: “Bizim için Rabbine dua et, nedir o bize beyan etsin, çünkü o bakara bize müteşabih geldi. Maʿamâfîh Allah dilerse elbette buluruz.” (70) “Rabbim” dedi “şöyle buyuruyor: Bir bakara ki ne koşulur arazi sürer ne de ekin sular, salma, hiç alacası yok.” “İşte”

dediler, “şimdi hak ile geldin.” Bunun üzerine o bakarayı boğazladılar, ki az kaldı yapmayacaklardı (71).

Ve o vakit bir kimse katletmiştiniz de hakkında birbirinizle atışmış, üstünüzden atmıştınız, hâlbuki Allah sakladığınızı çıkaracaktı (72). Onun için dedik ki “o bakaranın bir parçasıyla o maktûle vurun, işte böyle Allah ölüleri diriltir ve size âyetlerini gösterir gerek ki akıllanasınız” (73). Sonra bunun arkasından kalbleriniz katılaştı, şimdi onlar taşlar gibi hatta daha duygusuz. Çünkü taşların öylesi var ki içinden nehirler kaynıyor, öylesi var ki çatlıyor da bağrından sular fışkırıyor ve öylesi var ki Allah’ın haşyetinden yerlerde yuvarlanıyor, sizler ise neler yapıyorsunuz Allah gāfil değil (74).

Şimdi bunların size iman edivereceklerini ümit mi ediyorsunuz? Hâlbuki bunlardan bir fırka vardır ki Allah’ın kelâmını işitirlerdi de akılları aldıktan sonra onu bile bile tahrif ederlerdi (75). Hem iman edenlere rast geldiklerinde “âmenna” derler. Birbirleriyle halvet yaptıklarında da “Rabbinizin huzûrunda aleyhinize hüccet edinsinler diye mi tutup Allah’ın size açtığı hakikati onlara söylüyorsunuz? Aklınız yok mu be?” dediler (76). Ya bilmezler mi de ki, onlar ne sır tutarlar ve ne ilan ederlerse Allah hepsini bilir (77). Bunların bir de ümmî kısmı vardır, kitabı, kitabeti bilmezler, ancak birtakım kuruntu yığını ümniyyeler kurar ve sırf zan ardında dolaşırlar (78). Artık vay o kimselere ki kendi elleriyle kitap yazarlar da sonra biraz para almak için “Bu Allah tarafındandır” derler. Artık vay o ellerinin yazdıkları yüzünden onlara, vay o kazandıkları vebal yüzünden onlara! (79) Bir de dediler: “Bize sayılı birkaç günden mâʿadâ asla ateş dokunmaz”; “siz”, de, “Allah’tan bir ahid aldınız mı? Böyle ise Allah asla ahdinde hulf etmez, yoksa Allah’a karşı bilemeyeceğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?” (80). Evet kim bir seyyie kesbetmiş de hatîesi kendini her taraftan kuşatmış ise işte öyleler ateş ehli, hep onda muhalleddirler (81). İman edip sâlih sâlih ameller işleyenler, öyleler de işte cennet ehli, hep onda muhalledler (82).

Ve bir vakit İsrâil oğullarının şöyle mîsâkını aldık: Allah’tan başkasına tapmayacaksınız; ebeveyne ihsan, yakınlığı olanlara da, öksüzlere de, bîçârelere de; nâsa güzellik söyleyin; namazı kılın; zekâtı verin. Sonra pek azınız müstesna sözünüzden döndünüz, hâlâ da dönüyorsunuz (83).

Yine bir vakit mîsâkınızı aldık; birbirinizin kanlarını dökmeyeceksiniz ve nüfûsunuzu diyarınızdan çıkarmayacaksınız, sonra siz buna ikrar da verdiniz ve ikrârınıza şâhid de oldunuz (84). Sonra da sizler ta şunlarsınız ki kendilerinizi öldürüyorsunuz ve kendinizden bir fırkayı diyarlarından çıkarıyorsunuz, aleyhlerinde ism ü ʿudvân ile birleşiyor, tezahürde bulunuyorsunuz ve şayet size esir olarak gelirlerse fidyeleşmeye kalkıyorsunuz, hâlbuki çıkarılmaları üzerinize haram kılınmış idi. Ya siz kitâbın bir kısmına inanıp da bir kısmına küfür mü ediyorsunuz? Şu hâlde içinizden böyle yapanlar bi’n-netîce dünya hayatında bir rüsvâlıktan başka ne kazanırlar, kıyamet günü de en şiddetli azaba kakılırlar, Allah yaptıklarınızdan gāfil değildir (85).

Bunlar âhireti dünyâ hayâta satmış kimselerdir, onun için bunlardan azab hafiflendirilmez ve kendilerine bir yardım da olunmaz (86).

Celâlim hakkı için Mûsâ'ya o kitabı verdik, arkasından birtakım peygamberlerle de tâkip ettik. Hele Meryem'in oğlu Îsâ'ya beyyineler verdik ve onu Rûhu'l-kudüs ile teyid eyledik. Ya artık size nefislerinizin hoşlanmayacağı bir emir ile bir peygamber geldikçe her defasında kafa tutarsınız, kibrinize dokunduğu için kimine yalan der, kimini öldürür müsünüz? (87).

"Bizim" dediler, "kalblerimiz kılıflıdır". Öyle değil, kâfirlikleri sebebiyle Allah onları lânetledi. Onun için az, pek az imana gelirler (88). Yanlarındakini tasdiklemek üzere onlara Allah tarafından bir kitap gelince önceden küfredenlere karşı istimdad edip dururlarken o tanıdıkları kendilerine gelince tuttular ona küfrettiler. İmdi Allah'ın lâneti kâfirlerin boynuna (89). Ne çirkindir o kendilerini sattıkları ki Allah'ın kullarından dilediğine kendi fazlından vahiy indirmesine bağy ederek, Allah ne indirdiyse hepsine küfrettiler de gazab üstüne gazaba değdiler ve o kâfirler için mühîn bir azab var (90).

"Allah ne indirdiyse iman edin" denildiği zaman da onlara "biz kendimize indirilene iman ederiz" derler de ötekine küfr ederler, hâlbuki beraberlerindekini tasdik edecek hak o. "Ya" de, "iman ediyordunuz da niçin Allah'ın peygamberlerini öldürüyordunuz?" (91). Celâlim hakkı için Mûsâ size beyyinelerle gelmişti de arkasından tuttunuz danaya taptınız, siz o zâlimlersiniz (92). Bir vakit size verdiğimiz kitabı kuvvetle tutun ve dinleyin diye Tûr'u tepenize kaldırıp mîsâkınızı aldık. "Dinledik isyan ettik" dediler ve küfürleriyle danayı kalblerinde iliklerine işlettiler. "Eğer", de, "sizler mü'minlerseniz imanınız size ne çirkin şeyler emrediyor?" (93).

De ki: Allah yanında âhiret evi (Cennet) başkalarının değil de hâssaten sizin ise, eğer davanızda sâdıksanız, haydi ölümü ümniyye edinin, canınıza minnet bilin (94). Fakat ellerinden çıkan işler dururken onu hiçbir zaman temenni edemezler, Allah bilir o zâlimleri (95). Her hâlde onları insanların hayata en harîsi, müşriklerden de harîs bulacaksın. Her biri arzu eder ki bin sene muʿammer olsa, hâlbuki muʿammer olmak kendisini azabdan uzaklaştıracak değil. Allah görüyor onlar neler yapıyorlar (96).

Söyle, her kim Cibrîl'e düşman ise bilsin ki o, o Kur'ân'ı senin kalbin üzerine Allah'ın izniyle indirdi, önündekileri tasdikleyici ve mü'minlere bir hidâyet ve bişâret olmak için (97). Her kim Allah'a ve Allah'ın meleklerine ve resullerine ve Cibrîl'e ve Mîkâl'e düşman olur ise bilsin ki Allah kâfirlerin düşmanıdır (98).

Şânım hakkı için sana çok açık âyetler, parlak mucizeler indirdik; öyle ki iman sahasından uzaklaşmış fâsıklardan başkası onlara kâfirlik etmez (99). Ya o fâsıklar hem bunları tanımayacaklar hem de ne zaman bir ahd üzerine muʿâhede yapsalar her defasında mutlaka içlerinden bir güruh onu bozup atıverecek öyle mi? Hatta az bir güruh değil ekserîsi ahd tanımaz imansızlar (100). Hem Allah tarafından onlara beraberlerindekini tasdikleyici bir peygamber gelince, eski kitap verilenlerden bir kısmı Allah'ın kitâbını, omuzlarının arkasına attılar, sanki bilmiyorlarmış gibi de (101) tuttular Süleymân mülküne dair şeytanların uydurup tâkip ettikleri

şeylerin ardına düştüler. Hâlbuki Süleymân küfr etmedi ve lâkin o şeytanlar küfr ettiler, nâsa sihir tâlim ediyorlar ve Babil'de Hârût ve Mârût iki melek üzerine indirilen şeyleri öğretiyorlardı. Hâlbuki o ikisi "biz ancak bir imtihan için gönderildik, sakın sihir yapmayı tecviz edip de kâfir olma" demedikçe bir kimseye öğretmezlerdi. İşte bunlardan kişi ile zevcesinin arasını ayıracak şeyler öğreniyorlardı, fakat Allah'ın izni olmadıkça bununla kimseye zarar verebilir değillerdi. Kendilerine zarar verecek, menfaati olmayacak bir şey öğreniyorlardı, kasem olsun onu her kim satın alsa her hâlde onun âhirette bir nasîbi yok. Bunu muhakkak bilmişlerdi amma canlarını sattıkları o şey ne çirkin bir şeydi, onu bilselerdi (102). Evet iman edip de korunmuş olsa idiler elbette Allah tarafından bir mükâfat çok hayırlı olacaktı, bunu bilselerdi (103).

Ey iman edenler! demeyin deyin ve dinleyin ki kâfirler için elîm bir azab var (104). Arzu etmez o küfr edenler, ne ehl-i kitabdan ve ne müşriklerden ki size Rabbinizden bir hayr indirilsin. Allah ise rahmetiyle imtiyâzı dilediğine bahşeder ve Allah çok büyük fazl sâhibidir (105).

Biz bir âyetten her neyi nesh veya insâ edersek ondan daha hayırlısını yahut mislini getiririz. Bilmez misin ki Allah her şeye kādir, dâima kādirdir (106). Bilmez misin ki Allah, hakikat göklerin ve yerin mülkü hep O'nun, size de Allah'tan başka ne bir veli vardır ne bir nasîr (107). Yoksa siz peygamberinizi bundan evvel Mûsâ'ya sorulduğu gibi sorguya çekmek mi istiyorsunuz? Hâlbuki her kim imanı küfre değişirse artık düz yolun ortasında sapmıştır (108). Ehl-i kitabdan birçoğu arzu etmektedir ki sizi imanınızdan sonra çevirip kâfir etseler; hak kendilerine tebeyyün ettikten sonra sırf nefsâniyetlerinden, hasedden. Şimdi siz af ile safh ile davranın ta Allah emrini verinceye kadar, şüphe yok ki Allah her şeye kādir, dâima kādirdir (109). Hem namazı doğru kılın ve zekâtı verin, nefisleriniz için her ne hayr da takdim ederseniz Allah yanında onu bulursunuz, her hâlde Allah bütün yaptıklarınızı görüyor (110). Bir de "Yehûd veya Nasârâ'dan başkası asla cennete giremeyecek" dediler, bu onların kendi kuruntuları. "Haydi" de, "doğru iseniz getirin burhânınızı" (111). Hayır; kim özü muhsin olarak yüzünü tertemiz Allah'a teslim ederse işte onun Rabbinin ʿindinde ecri vardır; onlara bir korku yoktur ve onlar mahzun olacak değillerdir (112). Yehûd dedi ki: "Nasârâ hiçbir şey üzerinde değil", Nasârâ da dedi ki: "Yehûd hiçbir şey üzerinde değil". Hâlbuki hepsi de kitap okuyorlar, ilmi olmayanlar da tıpkı öyle onların dedikleri gibi dedi, onun için Allah ihtilâf etmekte oldukları davada kıyamet günü beynlerinde hükmünü verecektir (113).

Allah'ın mescidlerini içlerinde Allah'ın ismi anılmaktan menʿ eden ve harab olmaları zımnında çalışan kimselerden daha zâlim de kim olabilir? Bunlar oralara korka korka olmaktan başka suretle girmek salâhiyetini hâiz değildirler. Bunlara dünyada bir zillet var, bunlara âhirette azîm bir azab var (114). Maʿamâfîh meşrık da Allah'ın, mağrib de. Nerede yönelseniz orada Allah'a durulacak cihet var; şüphe yok ki Allah Vâsiʿdir ʿAlîm'dir (115).

Hem o zâlimler "Allah veled ittihaz etti" dediler, hâşâ, sübhâneh! Doğrusu göklerde ve yerde ne varsa hep O'nun, hepsi O'na râm (116). Göklerin, yerin mübdiʿi bir emri murad etti mi ona yalnız "ol" der, oluverir (117). İlmi olmayanlar da "Allah bizimle konuşsa ya, yahut bize bir

mucize gelse ya" dediler; bunlardan evvelkiler de tıpkı böyle, bunların dedikleri gibi demişti, kalbleri birbirine benzedi, cidden yakīn edinecek bir ümmet için biz mucizeleri açık bir surette gösterdik (118).

Şek yok, Biz seni hak ile rahmetimizin müjdecisi ve azabımızın habercisi gönderdik, sen o cehennemliklerden mes'ul de değilsin (119). Sen milletlerine tâbiʿ olmadıkça ne Yehûd ne Nasârâ senden asla hoşnut da olmazlar. "Her hâlde yol, Allah yolu" de. Şânım hakkı için sana vahiyle gelen bu kadar ilimden sonra bi'l-farz onların hevâlarına tâbiʿ olacak olsan Allah'tan sana ne bir velî bulunur, ne bir nasîr (120). Kendilerine kitabı verdiğimiz ehliyetli kimseler onu tilâvetinin hakkını vererek okurlar, işte onlar ona iman ederler. Her kim de onu inkâr ederse işte onlar da hüsranda kalanlardır (121).

Ey İsrâil oğulları! Sizlere inʿâm ettiğim nimetimi ve sizi vaktiyle âlemdeki ümmetlerin üzerine geçirdiğimi hatırlayın (122). Ve sakının öyle bir günden ki kimse kimseden bir şey ödeyemez, kimseden fidye kabul edilmez ve ona şefaat de fâide vermez, hem de hiçbir taraftan yardım olunmazlar (123). Şunu da hatırda tutun ki bir vakit İbrâhim'i Rabbi birtakım kelimât ile imtihan etti, o onları itmam edince "Ben seni bütün insanlara imam edeceğim" buyurdu. "Yâ Rabbi zürriyetimden de" dedi, buyurdu ki "benim ahdime zâlimler nâil olamaz" (124). Ve o vakit Beyt-i Şerif'i insanlar için dönüp varılacak bir sevabgâh ve bir dâru'l-emân kıldık. Siz de Makām-ı İbrâhim'den kendinize bir namazgâh edinin. Ve İbrâhim ile İsmâil'e şöyle ahd verdik: Beytimi hem tavaf edenler için hem ibadete kapananlar için hem rükû ve sücûda varanlar için tertemiz bulundurun (125). Ve o vakit İbrâhim "Yâ Rab burasını emin bir belde kıl ve ahâlisini envâʿ-ı semerâttan merzuk buyur, Allah'a ve âhiret gününe iman eyleyenlerini" dedi, buyurdu ki "Küfr edeni dahi merzuk eder de az bir zaman hayattan nasib aldırırım ve sonra ateş azabına muztar kılarım ki o ne yaman bir inkılâbdır (126). Ve o vakit ki İbrâhim beytten temelleri yükseltiyordu, İsmâil de. Birlikte şöyle dua ettiler: "Ey bizim Rabbimiz, kabul buyur bizden, dâima işiten, dâima bilen Sensin ancak Sen (127). Ey bizim Rabbimiz, hem bizi yalnız Senin için boyun eğen Müslüman kıl ve zürriyetimizden yalnız Senin için boyun eğen bir ümmet-i müslime vücûda getir ve bizlere ibadetimizin yollarını göster ve tevbe ettikçe üzerimize rahmetinle bak; öyle Tevvâb, öyle Rahîm Sensin ancak Sen (128). Ey bizim Rabbimiz, hem de onlara içlerinden öyle bir peygamber gönder ki üzerlerine âyâtını tilâvet eylesin ve kendilerine kitabı ve hikmeti tâlim etsin ve içlerini dışlarını temiz pâklesin, öyle Azîz, öyle Hakîm Sensin ancak Sen" (129). İbrâhim'in milletinden kim yüz çevirir? Ancak kendine kıyan sefih. Hakikat biz onu dünyada ıstıfâ ettik, âhirette de o hiç şüphe yok salâhıyla seçilenlerdendir (130). Rabbi ona İslâm emrini verince, "teslim oldum Rabbü'l-âlemîne" dedi (131). Bu dîni İbrâhim kendi oğullarına vasiyet ettiği gibi Yaʿkūb da vasiyet etti: "Oğullarım, Allah sizin için o dini ıstıfâ buyurdu, başka dinlerden sakının yalnız müslim olarak can verin" dedi (132). Yoksa siz şâhidler miydiniz Yaʿkūb'a ölüm hâli geldiği vakit, oğullarına "benim arkamdan neye ibadet edeceksiniz?" dediği vakit dediler ki: "senin Allah'ın ve ataların İbrâhim ve İsmâil ve İshâk'ın Allah'ı ilâh-ı vâhide ibadet ederiz, biz ancak O'na boyun eğen müslimleriz" (133).

O bir ümmetti geldi geçti, ona kendi kazandığı, size de kendi kazandığınız. Siz onların amellerinden sorulacak değilsiniz (134).

Bir de "Yehûd veya Nasârâ olun ki hidâyet bulasınız" dediler, de ki: "Hayır, hakperest hanîf olarak İbrâhim milleti ki o hiçbir zaman müşriklerden olmadı" (135). Ve deyin ki "biz Allah'a iman ettiğimiz gibi bize ne indirildiyse, İbrâhim'e ve İsmâil'e ve İshâk'a ve Yaʿkūb'a ve Esbât'a ne indirildiyse, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya ne verildiyse ve bütün peygamberlere Rablerinden olarak ne verildiyse hepsine iman ettik, O'nun resullerinden birinin arasını ayırmayız ve biz ancak O'nun için boyun eğen Müslimleriz" (136). Eğer böyle sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse muhakkak doğru yolu buldular, yok yüz çevirirlerse onlar sırf bir şikāk içindedirler, Allah da sana onların haklarından geliverecektir, ve O, O işiden, O bilendir (137). Allah boyasına bak (vaftiz nolacak) Allah'tan güzel boya vuran kim? Biz işte O'na ibâdet edenleriz (138). De ki Allah hakkında bizimle mücadele mi edeceksiniz? Hâlbuki O bizim de Rabbimiz sizin de, ve bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size, ancak biz O'na muhlisleriz (139). Yoksa "İbrâhim de, İsmâil de, İshâk da, Yaʿkūb da, Esbât da hep Yehûd veya Nasârâ idiler" mi diyorsunuz? De ki sizler mi daha iyi bileceksiniz yoksa Allah mı? Allah'ın şehadet ettiği bir hakikati bilerek ketm edenden daha zâlim kim olabilir? Allah ettiklerinizden gāfil değil (140). O bir ümmetti geldi geçti, ona kendi kazandığı, size de kendi kazandığınız ve siz onların işlediklerinden mes'ul değilsiniz. (141).

Nâs içinde süfehâ takımı "bunları bulundukları kıbleden çeviren ne?" diyecek. De ki meşrık da mağrib de Allah'ındır, O kimi dilerse doğru bir caddeye çıkarır (142). Ve işte böyle sizi doğru bir caddeye çıkarıp ortada yürüyen bir ümmet kıldık ki siz bütün insanlar üzerine adalet numûnesi, hak şâhidleri olasınız, Peygamber de sizin üzerine şâhid olsun. Kıbleyi mukaddemâ durduğun Kâbe yapışımız da sırf şunun içindir: Peygamberin izince gidecekleri, iki ökçesi üzerinde geri döneceklerden ayıralım. O elbette Allah'ın hidâyet eylediği kimselerden mâʿadâsına mutlak ağır gelecekti. Allah imanınızı zâyiʿ edecek değil, her hâlde Allah insanlara re'fetli, çok re'fetlidir, Rahîm'dir (143). Hakikaten yüzünün semâda aranıp durduğunu görüyoruz, artık müsterih ol, seni hoşnut olacağın bir kıbleye me'mur edeceğiz. Haydi yüzünü Mescid-i Harâm'a doğru çevir, siz de ey mü'minler nerede bulunsanız yüzünüzü ona doğru çeviriniz, kendilerine kitâb verilmiş olanlar da her hâlde bilirler ki o Rablerinden gelen haktır ve Allah onların yaptıklarından ve yapacaklarından gāfil değildir (144). Celâlim hakkı için sen o kitâb verilmiş olanlara her burhânı da getirsen yine senin kıblene tâbiʿ olmazlar, sen de onların kıblesine tâbiʿ olmazsın, bir kısmı diğer kısmının kıblesine tâbiʿ değil ki... Celâlim hakkı için sana gelen bunca ilmin arkasından sen tutar da onların hevâlarına uyacak olursan o takdirde sen de mutlak zulmedenlerdensindir (145).

O kendilerine kitap verdiğimiz ümmetlerin ulemâsı onu -O Peygamberi- oğullarını tanır gibi tanırlar, böyle iken içlerinden birtakımı hakkı bile bile ketm ederler (146).

O hak Rabbinden, artık şüpheye düşenlerden olma sakın. (147) Her birinin bir yöneti vardır, o ona yönelir, haydin hep hayırlara koşun, yarışın. Her nerede olsanız Allah sizi toplar, bir araya getirir, şüphesiz ki Allah her şeye kadîr (148).

Hem her nereden sefere çıkarsan hemen Mescid-i Harâm'a doğru yüzünü çevir, bu emir şüphesiz hak, Rabbinden olduğu muhakkak. Allah amellerinizden gāfil de değil (149). Her nereden yola çıkarsan yüzünü Mescid-i Harâm'a doğru çevir ve her nerede olsanız yüzünüzü ona doğru çevirin ki nâs için aleyhinizde bir hüccet olmaya, ancak içlerinden haksızlık edenler başka, siz de onlardan korkmayın Benden korkun, hem üzerinizdeki nimetimi tamamlayayım hem gerek ki hidâyete eresiniz (150). Nitekim içinizde sizden bir Resûl gönderdik, size âyetlerimizi okuyor, sizi tezkiye ediyor, size kitâb, hikmet öğretiyor, size bilmediğiniz şeyleri öğretiyor (151); o hâlde anın Beni, anayım sizi ve şükredin de bana nankörlük etmeyin (152).

Ey o bütün iman edenler! Sabr u salât ile yardım isteyin, şüphe yok ki Allah sabredenlerle beraberdir (153). Ve Allah yolunda katl olunanlara ölüler demeyin, hayır diridirler ve lâkin siz sezmezsiniz (154). Çâresiz sizleri biraz korku, biraz açlık, biraz maldan, candan ve hâsılâttan eksiklik ile imtihan edeceğiz, müjdele o sabırlıları (155) ki başlarına bir musîbet geldiği vakit "biz Allah'ınız ve nihâyet ona döneceğiz " derler (156). İşte onlar, Rablerinden salavât ü rahmet onlara ve işte hidâyete erenler onlar (157).

Hakikat, Safâ ile Merve Allah'ın şeʿâirindendir. Onun için her kim hac veya umre niyetiyle Beyt'i ziyaret ederse tavâfı bunlarla yapmasında ona bir günah yoktur. Her kim de gönlünden koparak bir hayır işlerse şüphesiz Allah ecriyle meşkur kılar, Alîm'dir (158).

İndirdiğimiz beyyinâtı ve ʿayn-ı hidâyet olan âyâtı insanlar için Biz kitapta beyan ettikten sonra ketm edenler muhakkak ki onlara Allah lânet eder, lânet şânından olanlar da lânet eder (159). Ancak tevbe edip hâli düzeltip hakkı söyleyenler başka. Ben onlara bağışlarım, öyle Rahîm Tevvâb'ım Ben (160). Amma âyâtımızı inkâr etmiş ve kâfir olarak can vermiş olanlar, işte Allah'ın lâneti, meleklerin lâneti, insanların lâneti hep onların üstüne (161). Ebediyen onun altında kalırlar, ne azabları hafifletilir ne de kendilerine göz açtırılır (162).

Her hâlde hepinizin Tanrısı bir Tanrı, başka Tanrı yok ancak O. O Rahmân-ı Rahîm (163).

Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar şeylerle denizde akan gemide, Allah'ın yukarıdan bir su indirip de onunla arzı ölmüşken diriltmesinde, diriltip de üzerinde deprenen hayvânâtı yaymasında, rüzgârları değiştirmesinde, gök ile yer arasında musahhar bulutta, şüphesiz hep bunlarda akıllı olan bir ümmet için elbet Allah'ın birliğine âyetler var (164).

İnsanlardan kimi de Allah'tan beride birtakım sınarlar ediniyorlar da onları Allah sever gibi seviyorlar, iman edenler ise Allah için sevgice daha kuvvetlidirler. Görselerdi o zulmü edenler azâbı görecekleri vakit; hakikaten kuvvet, bütün kuvvet Allah'ındır ve hakikaten Allah çok şedîd azablıdır (165). O vakit o metbûʿ olanlar azâbı görerek tâbiʿ olanlardan teberrî etmişlerdir,

aralarındaki bütün râbıtalar didik didik kopmuştur (166). Tâbiʿ olanlar da şöyle demektedir: "Âh bizim için dünyâya bir dönüş olsa idi de onların bizden teberrî ettikleri gibi biz de onlardan teberrî etse idik!" İşte böyle Allah onlara bütün amellerini üzerlerine yığılmış hasretler hâlinde gösterecektir ve onlar o ateşten çıkacak değillerdir (167).

Ey insanlar! Bütün arzdaki nimetlerimden helâl olmak, pâk olmak şartıyla yiyin, fakat Şeytan'ın adımlarına uymayın, çünkü o size belli bir düşmandır (168). O size hep çirkin ve murdar işleri emreder ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyler söylemenizi ister (169). "Allah'ın indirdiğine uyun" denildiği vakit de onlara "yok" dediler, "atalarımızı neyin üzerinde bulduksa ona uyarız." Ya ataları bir şeye akıl erdiremez ve doğruyu seçemez idiyseler de mi? (170). O kâfirlerin meseli sade bir çağırma veya bağırmadan başkasını duymaz bir kulakla haykıranın hâline benzer. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, akıl da etmezler (171).

Ey o bütün iman edenler! Size kısmet ettiğimiz rızıkların hoşlarından yiyin ve Allah'a şükreyleyin eğer ancak O'na tapıyorsanız (172). O size yalnız şunları haram kıldı: Meyte, kan, hınzır eti, bir de Allah'ın gayrisinin nâmına kesilen. Sonra kim bunlardan yemeye muztar kalırsa diğerin hakkına tecavüz etmemek ve zarûret mikdârını geçmemek şartıyla ona da günah yükletilmez, çünkü Allah Gafûr, Rahîm'dir (173).

Allah'ın indirdiği kitaptan bir şeyi ketm edip de bununla biraz para alanlar, muhakkak ki onlar karınlarında ateşten başka bir şey yemezler ve kıyamet günü Allah onlara ne söyler ne de kendilerini tezkiye eder, onlara sâde bir azâb-ı elîm vardır (174). Onlar işte hidâyeti verip dalâleti, mağfireti bırakıp azâbı satın alan kimseler, bunlar ateşe ne sabırlı şeyler!... (175). Zira şüphesiz ki Allah kitâbı sebeb-i hak ile indirdi, kitapta ihtilâf edenler ise şüphesiz haktan uzak bir şikāk içindedirler (176).

Erginlik değil yüzlerinizi kâh gün doğu tarafına çevirmeniz kâh batı ve lâkin eren o kimsedir ki Allah'a, âhiret gününe, melâikeye, Kitâba ve bütün peygamberlere iman edip karâbeti olanlara, öksüzlere, bîçârelere, yolda kalmışa, dilenenlere ve esirler uğrunda seve seve mal vermekte, hem namazı kılmakta hem zekâtı vermekte bulunanlar, bir de andlaştıkları vakit ahidlerini yerine getirenler, hele sıkıntı ve hastalık hâllerinde ve harbin şiddeti zamânında sabr u sebât edenler, işte bunlardır o sâdıklar ve işte bunlardır o korunan müttakīler (177).

Ey o bütün iman edenler! Maktuller hakkında üzerinize kısas yazıldı: Hüre hür, köleye köle, dişiye dişi. Bunun üzerine her kim kardeşinden cüz'î bir affa mazhar olursa o vakit vazife birinin o maʿrûfu tâkip etmesi, birinin de ona borcunu güzellikle ödemesidir. Bu, Rabbinizden bir tahfif ve bir rahmettir, her kim bunun arkasından yine tecavüz ederse artık ona elîm bir azâb vardır (178). Hem kısasta size bir hayat vardır ey temiz aklı, temiz özü olanlar! Gerek ki korunursunuz (179).

Birinize ölüm geldiği vakit bir hayır -bir mal- bırakacaksa, babası ve anası ve en yakın akrabası için meşrû bir surette vasiyet etmek müttakīler üzerine icrâsı vâcib bir hak olarak üzerinize yazıldı (180). İmdi her kim bunu duyduktan sonra onu değiştirirse her hâlde vebâli sırf o

değiştirenlerin boynunadır, şüphe yok ki Allah işitir, bilir (181). Her kim de vasiyet edenin bir hata etmesinden veya bir günaha girmesinden endişe eder de tarafeynin aralarını düzeltirse ona vebâl yoktur, şüphesiz Allah Gafûr, Rahîm'dir (182).

Ey o bütün iman edenler! Üzerlerinize oruç yazıldı, nitekim sizden evvelkilere yazılmıştı, gerek ki korunursunuz (183). Sayılı günler; içinizden hasta olan veya seferde bulunan ise diğer günlerden sayısınca, ona dayanıp kalacaklar üzerine de fidye: bir miskin doyumu. Her kim de hayrına fidyeyi artırırsa hakkında daha hayırlıdır, bununla beraber oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır, eğer bilirseniz (184).

O şehr-i Ramazan ki insanları irşâd için hak furkânı, hidâyet delîli beyyineler hâlinde Kur'an onda indirildi. Onun için sizden her kim bu ay şuhûdda -yani hazarda- ise onu oruç tutsun, kim de hasta yahut seferde ise tutamadığı günler sayısınca diğer günlerden kazâ etsin. Allah size kolaylık irâde buyuruyor zorluk irâde buyurmuyor, hem buyuruyor ki sayıyı ikmal eyleyesiniz de size hidâyet buyurduğu vech üzere Allah'ı tekbir ile büyükleyesiniz ve gerek ki şükredesiniz (185).

Ve şayet kullarım sana Benden sual ettilerse muhakkak ki Ben çok yakınımdır, Bana dua edince duacının duasına icâbet ederim. O hâlde onlar da Benim davetime koşsunlar ve Bana hakkıyla iman etsinler ki rüşd ile gidebilsinler (186).

Oruç gecesi kadınlarınıza ilişmeniz size helâl buyuruldu. Onlar sizin için bir libas, siz de onlar için bir libas mesâbesindesiniz. Allah nefislerinize emniyet edemeyeceğinizi bildiği için müracaatınızı kabul buyurdu ve sizden affetti. Şimdi onlara mübâşerette bulunun ve Allah'ın sizler için yazdığını isteyin ve tâ fecrin beyaz ipliği siyah iplikten sizce seçilinceye kadar yiyin için, sonra da ertesi geceye kadar orucu tam tutun. Bununla beraber siz mescidlerde iʿtikaf hâlinde iken onlara mübâşerette bulunmayın. Bunlar Allah hudûdudur, sakın onlara yaklaşmayın. Böyle ayırd ediyor Allah âyetlerini insanlara ki sakınıp korunsunlar (187).

Bir de aranızda mallarınızı bâtıl sebeple yemeyin, nâsın emvâlinden bir kısmını bile bile günah ile yemek için o malları hâkimlere sarkıtmayın (188).

Sana hilâllerden soruyorlar; "onlar", de, "insanlara hac için de vakit ölçüleridir, bununla beraber erginlik evlere arkalarından gelmenizle değildir, ve lâkin eren, korunandır. Evlere kapılarından gelin ve Allah'a korunun ki felâh bulasınız (189).

Korunun da size kıtal edenlerle fî-sebîlillâh çarpışın, fakat haksız taarruz etmeyin. Çünkü Allah haksız taarruz edenleri sevmez (190). Ve onları nerede yakalarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden onları çıkarın, o fitne katlden eşeddir. Yalnız Mescid-i Haram yanında onlar size kıtal etmedikçe siz de onlara kıtal etmeyin, fakat sizi öldürmeye kalkışırlarsa hemen onları öldürün; kâfirlerin cezâsı böyledir (191). Artık şirkten vazgeçerlerse şüphesiz ki Allah Gafûr, Rahîm'dir (192). Hem bir fitne kalmayıp din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla çarpışın, vazgeçerlerse artık husumet ancak zâlimlere karşıdır (193). Hurmetli ay hurmetli aya ve bütün hurmetler

birbirine kısastır, o hâlde kim size tecavüz ettiyse siz de ona ettiği tecavüzün misliyle tecavüz edin de ileri gitmeye Allah'tan korkun ve bilin ki Allah müttakīlerle beraberdir (194). Ve Allah yolunda infak eyleyin -masraf verin- de kendi ellerinizle tehlikeye bırakmayın, ve güzel hareket edin, çünkü Allah güzellik edenleri sever (195).

Hac ve umreyi de Allah için tamam yapın. Eğer ihsâra tutulmuşsanız o vakit hedyin kolayınıza geleni. Bununla beraber bu hedy mahalline varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin, içinizden hasta olana veya başından bir eziyeti bulunana tıraş için oruç veya sadaka veya kurbandan ibaret bir fidye var. İhsardan aman bulduğunuz vakit de her kim hacca kadar umre ile sevab kazanmak isterse ona da hedyin kolay geleni, bunu bulamayana ise oruç, üç gün hacda yedi de avdet ettiğinizde ki tam on gündür ve şu hüküm ehli Mescid-i Harâm mukīmlerinden olmayanlar içindir. Hâsılı Allah'tan korkun ve bilin ki Allah'ın ʿikābı cidden çok şiddetlidir (196).

Hac mâlum aylar, kim o aylarda hacca şürûʿ ederse artık hacda ne refes, ne füsûk, ne cidâl yok. Hayra dâir ise ne işlerseniz Allah onu bilir ve çünkü azığın en hayırlısı takvâdır. Azık tedârik edin de Bana takvâ ile gelin ey beyni olanlar! (197). Rabbinizin fazlından ticaret istemeniz size günah değildir, derken Arafat'tan ifâza ettiniz mi Meşʿar-ı Harâm yanında Allah'ı zikredin, hem O'nu size doğrusunu öğrettiği gibi zikredin. Doğrusu siz bundan evvel cidden şaşırmışlardan idiniz (198). Sonra nâsın ifâza eylediği yerden ifâza edin ve Allah'ın mağfiretini isteyin, çünkü Allah Gafûr, Rahîm'dir (199). Nihâyet menâsikinizi bitirdiniz mi vaktiyle atalarınızı andığınız gibi, hatta daha şiddetli bir anışla Allah'ı anın, zikredin. Çünkü nâsın kimisi "Rabbenâ", der "bize dünyada ver"; buna âhirette kısmet yoktur (200). Kimisi de "Rabbenâ bize dünyada bir güzellik ver âhirette de bir güzellik ve bizi ateş azâbından koru" der. (201) İşte bunlar, bunlara kazandıklarından bir nasib var, Allah'ın hesâbı da çabuktur (202).

Bir de sayılı günlerde Allah'ı zikredin -tekbir alın-. Bunlardan iki gün içinde avdet için acele edene günah yok, teahhur edene de günah yok, amma korunan için. Allah'a korunun ve bilin ki siz O'na haşr olunacaksınız (203). Nâs içinden kimi de vardır ki dünyâ hayat hakkında sözleri seni imrendirir, bir de kalbindekine Allah'ı şâhid tutar, hâlbuki o İslâm hasımlarının en yamanıdır (204). İş başına geçti mi yeryüzünde içine kadar fesad vermek ve hars ü nesli helâk etmek için saʿy eder, Allah da fesâdı sevmez (205). Ona "Allah'tan kork" denildiği zaman da kendisini günah ile onur tutar, cehennem de onun hakkından gelir, cidden ne fenâ yataktır o! (206) Yine nâs içinden kimi de vardır ki, Allah'ın rızâsına ermek için kendini fedâ eder, Allah ise kullarına çok re'fetlidir (207). Ey o bütün iman edenler! Kâffeten silme girin de şeytan adımlarına uymayın, çünkü o sizin aranızı açan belli bir düşmandır (208). Size bunca beyyineler geldikten sonra yine kayarsanız iyi bilin ki Allah çok onurlu bir hakîmdir (209). Onlar sade gözetiyorlar ki Allah buluttan gölgelikler içinde meleklerle geliversin de kendilerine iş bitiriliversin, hâlbuki bütün işler Allah'a götürülür (210). Benî İsrâil'e sor: Biz onlara ne kadar açık âyet vermiştik, fakat Allah'ın nimetini her kim kendine geldikten sonra değiştirirse şüphe yok ki Allah'ın ʿikābı şiddetlidir (211). Küfredenlere o dünyâ hayat bezendi de iman edenlerle eğleniyorlar, hâlbuki korunan o mü'minler kıyamet günü onların fevkindedir. Allah dilediğine hesabsız nimetler verir (212).

İnsanlar tek bir ümmet idi. Ayrılmaları üzerine Allah rahmetinin müjdecileri ve azâbının habercileri olmak üzere peygamberler gönderdi ve beraberlerinde hak ile kitap indirdi ki nâs arasında ihtilâf ettikleri noktada hakem olsun. Bunda da sırf o kitap verilenler kendilerine bunca beyyineler geldikten sonra tuttular aralarındaki ihtiras yüzünden ihtilâfa düştüler, bunun üzerine Allah onların ihtilâf ettikleri hakka izn-i ilâhîsiyle bu iman edenleri doğrudan doğru muvaffak buyurdu, öyle ya Allah dilediğini doğru yola çıkarır (213). Yoksa siz kendinizden evvel geçenlerin mesel olmuş hâlleri hiç başınıza gelmeksizin cennete girivereceksiniz mi sandınız? Onlara öyle ezici mihnetler, kımıldatmaz zarûretler dokundu ve öyle sarsıldılar ki hatta peygamber ve maiyyetinde iman edenler "ne zaman Allah'ın nusreti?" diyeceklerdi. Bak işte Allah'ın nusreti yakın (214).

Sana soruyorlar: Neye infak edecekler? De ki verdiğiniz nafaka ana baba, en yakınlar, öksüzler, bîçâreler, yolda kalmışlar içindir. Hayr olarak daha her ne yaparsanız her hâlde Allah onu bilir (215). Kıtal üzerinize yazıldı, gerçi o size hoş gelmez fakat olur ki siz bir şeyi hoşlanmazsınız hâlbuki hakkınızda o bir hayırdır ve olur ki bir şeyi seversiniz, hâlbuki hakkınızda o bir şerdir; siz bilmezken Allah bilir (216). Sana hurmetli aydan ve onda kıtalden soruyorlar; de ki onda bir kıtal büyük bir günahtır, maʿamâfîh Allah yolundan bir menʿ ve O'na bir küfür ve Mescid-i Haram'dan menʿ ve ehlini ondan çıkarmak Allah yanında daha büyük ve fitne katlden daha büyüktür. Onlar güçleri yeterse sizi dininizden döndürmek için sizinle muharebe etmekten bir zaman geri durmazlar, sizden de her kim dininden döner ve kâfir olarak can verirse artık onların bütün amelleri dünya ve âhiret heder olmuştur ve artık onlar ashâb-ı nârdırlar, hep orada muhalled kalırlar (217). Şüphesiz iman edenler ve Allah yolunda muhâcir olup da mücahede edenler, muhakkak bunlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah Gafûr, Rahîm'dir (218).

Sana hamr u meysirden soruyorlar, de ki bu ikisinde büyük bir günah bir de nâsa bazı menfaatler var, fakat günahları menfaatlerinden daha büyüktür. Yine sana soruyorlar: Neyi infak edecekler? De ki sıkmayanını, böyle beyan ediyor Allah size âyetlerini ki düşünesiniz (219) dünya ve âhiret hakkında. Bir de sana yetimlerden soruyorlar, de ki: Onlar hakkında bir ıslah karışmamaktan daha hayırlıdır, kendilerine de karışırsanız ihvânınızdırlar, Allah muslihi müfsidden ayırır, eğer Allah dilese idi sizi mutlak sarpa sardırırdı, şüphesiz ki Allah Azîz'dir, Hakîm'dir (220).

Maʿamâfîh müşrikeleri îmân etmedikçe nikâh etmeyin. Bir müşrike sizi imrendirse bile iman etmiş bir câriye her hâlde ondan daha hayırlıdır. Müşrik erkeklere de nikâh ettirmeyin, bir müşrik size hoş görünse bile, mü'min bir kul elbette daha hayırlıdır. Onlar sizi ateşe davet ederler, Allah ise izniyle cennete ve mağfirete davet ediyor da âyetlerini insanlara beyan buyuruyor, gerek ki hatırda tutarlar (221).

Sana hayızdan da soruyorlar, de ki o bir ezâdır, onun için hayız zamanı kadınlardan çekilin ve temizlenene kadar onlara yanaşmayın. İyi temizlendiler mi o vakit Allah'ın emrettiği yerden onlara varın, her hâlde Allah çok tevbe edenleri de sever, çok temizlenenleri de sever (222). Kadınlarınız sizin için bir harsdır, o hâlde harsınıza nasıl isterseniz varın ve kendileriniz için

ileriye hazırlık yapın ve Allah'tan korkun ve her hâlde O'nun huzûruna varacağınızı bilin; müjdele mü'minlere (223).

Bir de sözünüzde durmanız ve müttakī olmanız ve nâsın arasını düzeltmeniz için Allah'ı yeminlerinize hedef veya siper edip durmayın; Allah Semîʿdir, Alîm'dir (224). Allah sizi yeminlerinizde bilmeyerek ettiğiniz "lağv" ile muâhaze etmez velâkin kalblerinizin irtikâb ettiği yeminlerle muâhaze eder ve Allah Gafûr'dur, Halîm'dir (225). Kadınlarından perhiz yemini (îlâ) edenler için dört ay beklemek vardır, şayet rücûʿ ederlerse şüphesiz Allah Gafûr, Rahîm'dir (226). Yok eğer talâka azm etmişlerse şüphesiz Allah söylediklerini işitir, kurduklarını bilir (227). Ve tatlik edilen kadınlar kendi kendilerine üç âdet beklerler ve Allah'ın rahimlerinde yarattığını ketm etmeleri kendilerine helâl olmaz, Allah'a ve âhiret gününe imanları varsa ketm etmezler. Kocaları da barışmak istedikleri takdirde o müddet zarfında onları geri almaya ehaktırlar, onların lehlerinde de aleyhlerindeki meşrû hakka mümâsil bir hak vardır, yalnız erkekler için onlar üzerinde bir derece var, ve Allah'ın izzeti var, hikmeti var (228). O talâk iki defadır, ondan sonrası ya iyilikle tutmak ya güzellikle salmaktır. Onlara verdiklerinizden bir şey almanız da sizlere helâl olmaz, meğer ki erkekle kadın Allah'ın çizdiği hudûdda duramayacaklarından korksunlar. Eğer siz de bunların hudûd-ı ilâhiyeyi dürüst tutamayacaklarından korkarsanız kadının ayrılmak için hakkından vazgeçmesinde artık ikisine de günah yoktur. Bunlar işte Allah'ın tâyin ettiği hudûddur, sakın bunları aşmayın. Her kim Allah'ın hudûdunu aşarsa işte onlar hep zâlimlerdir (229). Derken kadını bir daha boşarsa bundan sonra artık ona helâl olmaz tâ başka bir kocaya varıncaya kadar; bu da onu boşarsa Allah'ın hudûdunu sağlam tutacaklarına ümidvar oldukları takdirde evvelkilerin birbirlerine dönmeleri kendilerine günah değildir. Bunlar işte Allah'ın tâyin ettiği hudûd, ilim ehli olanlar için bunları beyan buyuruyor (230).

Hem kadınları boşadınız da iddetlerini bitirdiler mi, artık kendilerini ya iyilikle tutun veya iyilikle salın, yoksa haklarına tecavüz için zararlarına olarak tutmayın. Bunu kim yaparsa nefsine zulmetmiş olur. Sakın Allah'ın âyetlerini şaka yerine tutmayın, Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve size vaazlar vererek indirdiği kitap ve hikmeti unutmayın, düşünün, hem Allah'tan korkun ve bilin ki Allah her şeyi bilir (231). Kadınları boşadınız da iddetlerini bitirdiler mi, aralarında meşrû surette rızâlaştıkları takdirde kendilerini kocalarına nikâh edecekler diye tazyik de etmeyin, bu işte içinizden Allah'a ve âhiret gününe iman etmiş olanlara verilir bir öğüttür. Bu sizin hakkınızda daha hayırlı ve daha nezihtir, siz bilmezken Allah bilir (232).

Vâlideler evlâdlarını emziğin tamamlanmasını isteyenler için iki bütün yıl emzirirler. Evlâd kendisinin olana da emzirenlerin yiyecekleri, giyecekleri lâyıkıyla borç. Maʿamâfîh herkes ancak vüsʿuna göre mükellef olur, ne yavrusuyla bir ana, ne de yavrusuyla bir baba ızrar edilmesin. Vârise düşen de aynı borç, eğer baba ve ana birbirlerinin müşâvere ve rızâlarıyla memeden kesmek isterlerse kendilerine günah yok. Ve şayet çocuklarınızı başkalarına emzirtmek isterseniz vereceğinizi güzel güzel verdikten sonra yine size günah yok. Bununla beraber Allah'tan korkun ve bilin ki Allah her ne yaparsanız görür, Basîr'dir (233).

İçinizden vefat edip de arkalarına kadın bırakanların zevceleri nefislerini dört ay on gün bekletecekler, iddetlerini bitirdiler mi artık kendi haklarında meşrû olarak ihtiyar edecekleri hareketten size mes'ûliyet yok, Allah her ne yaparsanız habîrdir (234). Kadınlara namzedliği çıtlatmanızda veya gönlünüzde tutmanızda da size bir beis yoktur, Allah biliyor ki siz onları mutlaka anacaksınız, ancak kendileriyle bir gizliye vaadleşmeyin, yalnız meşrû bir söz söylemeniz başka. Farz olan iddet sonunu bulmadıkça da nikâhın akdine azmetmeyin, muhakkak Allah gönlünüzde ne varsa bilir, bunu bilin de O'ndan hazer edin, hem de bilin ki Allah Gafûr, Halîm'dir (235). Eğer kadınları kendilerine el sürmeden veyahut bir mehir kesmeden boşadınızsa olmaz değil, şu kadar ki onları müstefid edin, eli geniş olan kaderince, eli dar olan da kaderince ve güzellikle bir mütʿa verin, bu muhsinler üzerine borç bir haktır (236). Ve eğer onları kendilerine el sürmeden boşar da mehir kesmiş bulunursanız o vakit borç o kestiğiniz mikdârın yarısıdır, meğer ki kadınlar affetsinler veya nikâhın düğümü elinde bulunan erkek affetsin. Erkekler! Sizin affetmeniz takvâya daha yakındır, aranızdaki fazlı unutmayın. Şüphesiz ki Allah her ne yaparsanız görür, Basîr'dir (237). Namazlara dikkat edin, hele orta namaza; ve kalkın Allah için dîvân durun (238). Eğer bir korku hâlinde iseniz yaya veya süvari giderken kılın, emniyeti bulduğunuz vakit de böyle bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği gibi hemen Allah'ı zikredin (239).

Ve içinizden zevcelerini geri bırakarak vefat edecek olanlar, zevceleri için senesine kadar çıkarılmaksızın bir intifâʿı vasiyet etmek var. Bunun üzerine kendileri çıkarlarsa kendi haklarında yaptıkları meşrû bir hareketten dolayı size bir mes'ûliyet yoktur, maʿamâfîh Allah Azîz'dir, Hakîm'dir (240). Mutallakaların (boşananların) da maʿruf vechile bir istifade haklarıdır ki ihkākı Allah'tan korkanlara bir vazifedir (241). İşte akıllarınız ersin diye Allah size âyetlerini böyle beyan buyuruyor (242).

Bakmaz mısın o kimselere ki binlerce kişi iken ölüm korkusuyla diyarlarından çıktılar, Allah da kendilerine "ölün" dedi, sonra da onlara bir hayat verdi. Her hâlde Allah insanlara karşı bir fazl sâhibi ve lâkin insanların pek çokları şükretmiyorlar (243).

O hâlde Allah yolunda çarpışın ve Allah'ın Semîʿ, Alîm olduğunu bilin (244). Hani kim var Allah'a bir karz-ı hasen arz edecek ki Allah ona birçok katlarını katlayıverirsin. Allah hem sıkar hem açar, hep de döndürülüp O'na götürüleceksiniz (245).

Baksan a Benî İsrâil'in Mûsâ'dan sonra yüze gelenlerine! Hani bir peygamberlerine "bize bir melik gönder, Allah yolunda muharebe edelim" dediler, "nasıl" dedi, "üzerinize farz kılınırsa muharebe etmeyiverir misiniz?" "Biz" dediler "neye muharebe etmeyelim? Yurtlarımızdan çıkarıldık, evlâdlarımızdan cüdâ edildik". Vaktâ ki bunun üzerine muharebe kendilerine farz kılındı, fakat pek azından mâʿadâsı dönüverdiler, Allah o zâlimleri bilir (246). Peygamberleri onlara "İşte", demişti, "Allah size melik olmak üzere Tâlût'u gönderdi." "A!" dediler, "ona bizim üzerimize melik olmak nereden? Melikliğe biz ondan daha lâyık iken; malca bir genişliğe de nâil edilmiş değil." "Onu", dedi, "sizin üzerinize Allah intihab etmiş ve ilimde, cisimde ona ziyade bir vüsʿat vermiş, hem Allah mülkünü dilediğine verir, Allah Vâsiʿdir, Alîm'dir." (247).

Peygamberleri onlara şunu da söylemişti: “Haberiniz olsun, onun melikliğinin alâmeti size o Tabut’un gelmesi olacaktır ki onda Rabbinizden bir sekîne ve âl-i Mûsâ ile âl-i Hârûn’un metrûkâtından bir bakıyye vardır, onu melâike getirecektir, elbette bunda size katʿî bir alâmet vardır, eğer mü’minlerseniz” (248). Vaktâ ki Tâlût ordu ile hareket etti, “muhakkak”, dedi, “Allah sizi bir nehir ile imtihan edecek, kim ondan içerse benden değil, kim onu tatmazsa işte o benden, ancak eliyle bir avuç alan müstesnâ.” Derken varır varmaz ondan içtiler, ancak içlerinden pek azı müstesnâ kaldılar. Derken Tâlût ve maiyyetinde iman edenler nehri geçtiler. O vakit de “bizim bugün Câlût ile ordusuna tâkatimiz yok” dediler. Allah’a mülâkī olacaklarına kāniʿ olanlar ise şu cevâbı verdiler: “Nice az bir cemiyet, çok bir cemiyete Allah’ın izniyle galebe çalmışlar, Allah sabırlılarla beraberdir” (249). Ve vaktâ ki Câlût ve ordusuna karşı meydana çıktılar, şöyle dediler “ey bizleri yetiştiren Rabbimiz, üzerlerimize sabır dök ve ayaklarımıza sebat ver ve bizi kâfirler kavmine karşı muzaffer buyur” (250). Derken Allah’ın izniyle onları tamamen bozdular, Dâvûd Câlût’u öldürdü ve Allah kendisine mülk ve hikmet verdi ve daha dilediğinden ona tâlim de buyurdu, Allah’ın insanları birbiriyle defʿ etmesi olmasa idi arz, mutlak fesad bulmuş gitmişti ve lâkin Allah’ın zevi’l-ʿukūl âlemlerine bir fazlı var (251). İşte bunlar Allah’ın âyetleri, onları sana bihakkın tilâvet ediyoruz, muhakkak ki sen o gönderilen resullerdensin (252).

O işaret olunan resuller, biz onların bazısını bazısından efdal kıldık, içlerinden kimi var Allah kelâmına kelîm etti, bazısını da derecelerle daha yükseklere çıkardı. Meryem’in oğlu Îsâ’ya da o beyyineleri verdik ve kendisini Rûhu’l-Kudüs ile teyid eyledik, eğer Allah dilese idi bunların arkasındaki ümmetler, kendilerine o beyyineler geldikten sonra birbirlerinin kanına girmezlerdi, ve lâkin ihtilâfa düştüler, kimi iman etti kimi küfür. Yine Allah dilese idi birbirlerinin kanına girmezlerdi ve lâkin Allah ne isterse yapar (253). Ey o bütün iman edenler! Size merzuk kıldığımız şeylerden infak edin; gelmeden evvel bir gün ki onda alım satım yok, dostluk da yok şefaat de yok, kâfirler ise hep o zâlimlerdir (254). Allah, başka tanrı yok ancak O. Dâima yaşayan, dâima duran, tutan Hayy u Kayyûm O. Ne gaflet basar O’nu ne uyku. Göklerdeki ve yerdeki hep O’nun, kimin haddine ki O’nun izni olmaksızın huzûrunda şefaat edecek?Onların önlerinde ne var arkalarında ne var hepsini bilir, onlar ise O’nun dilediği kadarından başka ilm-i ilâhîsinden hiçbir şey kavrayamazlar, O’nun kürsîsi bütün gökleri ve yeri kucaklamıştır, her ikisini görüp gözetmek O’na bir ağırlık da vermez. O öyle ulu, öyle büyük azametlidir (255). Dinde ikrah yok. Rüşd, dalâlden cidden ayrıldı. Artık her kim tâgūta küfredip Allah’a iman eylerse o işte en sağlam tutamağa yapışmıştır, öyle ki onun için kopmak yok, Allah işitir, bilir (256).

Allah iman edenlerin velîsidir, onları zulümâttan nûra çıkarır. Küfredenlerin ise velîleri tâgūttur, onları nûrdan zulümâta çıkarırlar. Onlar işte ashâb-ı nâr, hep orada kalacaklardır (257). Baksana ona; o, kendine Allah meliklik verdi diye İbrâhim’e Rabbi hakkında hüccet yarışına kalkana. İbrâhim ona “Benim Rabbim O Kādir-i Kayyûm’dur ki hem diriltir hem öldürür” dediği vakit, “ben diriltirim ve öldürürüm” demişti. İbrâhim “Allah güneşi meşrıktan getiriyor, haydi sen onu mağribden getir!” deyiverince o küfreden herif donakaldı. Öyle ya, Allah

zâlimler gürûhunu muvaffak etmez (258). Yahut o kimse gibi ki bir şehre uğramıştı, altı üstüne gelmiş ıpıssız yatıyor, "Bunu bu ölümünden sonra Allah nerden diriltecek?" dedi, bunun üzerine Allah onu yüz sene öldürdü, sonra diriltti. "Ne kadar kaldın?" diye sordu "Bir gün yahut bir günden eksik kaldım" dedi. Allah buyurdu ki "Hayır, yüz sene kaldın. Öyle iken bak yiyeceğine, içeceğine henüz bozulmamış, hele merkebine bak. Hem bunlar, seni insanlara karşı kudretimizin canlı bir âyeti kılayım diyedir. Hele o kemiklere bak, onları nasıl birbirinin üzerine kaldırıyoruz? Sonra onlara nasıl et giydiriyoruz?" Bu suretle vaktâ ki ona hak tebeyyün etti, "Şimdi biliyorum" dedi, "hakikaten Allah her şeye kādir" (259). Bir vakit de İbrâhim "Yâ Rabbi göster bana ölüleri nasıl diriltirsin?" demişti, "İnanmadın mı ki?" buyurdu, "İnandım, velâkin kalbim iyice yatışmak için" dedi. "Öyle ise" buyurdu, "kuşlardan dördünü tut da onları kendine çevir, iyice tanıdıktan sonra her dağ başına onlardan birer parça dağıt, sonra da çağır onları sana koşa koşa gelsinler; ve bil ki Allah hakikaten Azîz'dir, Hakîm'dir (260).

Mallarını Allah yolunda infak edenlerin meseli bir dâne meseli gibidir ki yedi başak bitirmiş, her başakta yüz dâne. Allah dilediğine daha da katlar, Allah Vâsiʿdir, Alîm'dir (261). Fî-sebîlillâh mallarını infak eden, sonra verdiklerinin arkasından başa kakmayı, gönül incitmeyi revâ görmeyen kimseler, Rableri ʿindinde onların ecirleri vardır, onlara bir korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır (262). Bir tatlı dil, bir mağfiret, arkasına ezâ takılacak sadakadan daha iyidir. Allah Ganî'dir, Halîm'dir (263). Ey o bütün iman edenler! Sadakalarınızı başa kakmak, gönül kırmakla boşa gidermeyin. O herif gibi ki nâsa gösteriş için malını dağıtır da ne Allah'a inanır ne âhiret gününe. Artık onun meseli bir kaya meseline benzer ki üzerinde biraz toprak varmış, derken şiddetli bir sağanak inmiş de onu yapyalçın etmiş bırakıvermiş. Öyleler kesblerinden hiçbir şey istifade edemezler, Allah kâfirler gürûhunu doğru yola çıkarmaz (264). Allah'ın rızâsını aramak ve kendilerini veya kendilerinden bir kısmını Allah yolunda pâyidâr kılmak için mallarını infak edenlerin meseli ise bir tepedeki güzel bir bahçenin hâline benzer ki kuvvetli bir sağanak düşmüş de ona yemişlerini iki kat vermiştir. Bir sağanak düşmezse ona mutlak bir çisenti vardır. Allah amellerinizi gözetiyor (265). Arzu eder mi hiçbiriniz ki kendisinin hurmalık ve üzümlüklerden bir bahçesi olsun, altından çaylar akıyor, içinde her türlü mahsûlâtı bulunuyor, üstüne de ihtiyarlık çökmüş ve elleri ermez, güçleri yetmez birtakım zürriyyeti var. Derken ona ateşli bir bora isabet ediversin de o bahçe yanıversin? İşte Allah âyetlerini böyle anlatıyor gerek ki düşünesiniz (266).

Ey o bütün iman edenler! İnfâkı gerek kazandıklarınızın ve gerek sizin için yerden çıkardıklarımızın temizlerinden yapın, kendinizin göz yummadan alıcısı olmadığınız fenâsını vermeye yeltenmeyin ve Allah'ın Ganî, Hamîd olduğunu bilin (267). Şeytan sizi fakirlikle korkutup çirkin çirkin şeylere teşvik ediyor, Allah ise lütfundan bir mağfiret ve fazla bir kâr vaad buyuruyor, Allah'ın kudreti geniş, ilmi çok (268), dilediğine hikmet verir, hikmet verilene ise çok bir hayır verilmiş demektir ve bunu ancak temiz akıllılar anlar (269). Her ne nafaka verdiniz veya ne adak adadınızsa her hâlde Allah onu bilir, fakat zâlimlerin yardımcıları yoktur (270). Sadakaları açık verirseniz o ne iyi, ve eğer onları gizler de fukarâya öyle verirseniz bu sizin için daha hayırlıdır ve günâhlarınızdan bir kısmına keffâret olur. Hem Allah her ne

yaparsanız haberdardır (271). Onların yola gelmesi senin üzerine değil, velâkin Allah'tır ki dilediğini yola getirir, ve hayır nâmına her ne infak ederseniz hep kendi lehinizedir, ancak sırf Allah yüzünü gözeterek verirsiniz, bu vechile hayra dâir her ne verirseniz karşılığı size tamamen ödenir ve hiç hakkınız yenmez (272). Verin o fakirlere ki Allah yolunda kapanmışlardır, şuraya buraya dolaşamazlar. İstemekten çekindikleri için bilmeyen onları zengin zanneder. Onları sîmâlarından tanırsın, halkı bîzar etmezler, hem işe yarar her ne verirseniz hiç şüphesiz Allah onu bilir (273). Mallarını gece ve gündüz, gizli ve âşikâr hayra sarf eden kimseler, işte onların Rablerinin yanında ecirleri sırf kendilerinindir ve onlara bir korku yoktur ve mahzun olacak değildir onlar (274).

Ribâ yiyen kimseler şeytan çarpan kimse nasıl kalkarsa öyle kalkarlar. Bu işte onların "beyʿ tıpkı ribâ gibidir" demeleri yüzünden. Hâlbuki Allah beyʿi helâl kıldı, ribâyı harâm. Bundan böyle her kim Rabbi tarafından kendine bir öğüt gelir de ribâdan vazgeçerse artık geçmişi ona ve hakkında hüküm Allah'a aittir. Her kim de döner yeniden alırsa, işte onlar ashâb-ı nârdırlar, hep orada kalacaklardır (275). Allah ribâyı mahveder de sadakaları nemâlandırır. Hem Allah vebal yüklenici musır kâfirlerin hiçbirini sevmez (276). İman edip iyi işler yapan ve namaz kılıp zekât veren kimselerin Rableri ʿindinde ecirleri şüphesiz kendilerinindir ve onlara bir korku yoktur ve mahzun olacak değildir onlar (277). Ey o bütün iman edenler! Allah'tan korkun ve ribâ hesâbından kalan bekāyâyı bırakın, eğer gerçekten mü'minlerseniz (278). Yok eğer yapmazsanız o hâlde Allah ve Resûlünden mutlak bir harb olunacağını bilin ve eğer tevbe ederseniz re'sü'l-mallarınız sizindir. Ne zâlim olursunuz ne mazlum (279). Ve şayet borçlu sıkıntıda ise o hâlde bir kolaylığa intizar. Bununla beraber tasadduk etmeniz hakkınızda daha hayırlıdır, eğer bilirseniz (280). Hem korunun, öyle bir güne hazırlanın ki döndürülüp o gün Allah'a götürüleceksiniz. Sonra herkese kazandığı tamamıyla ödenecek ve hiçbir zulme mâruz olmayacaklar (281).

Ey o bütün iman edenler! Muayyen bir vade ile borçlaştığınız vakit onu yazın, hem aranızda doğrulukla tanınmış bir yazı bilen yazsın, bir yazı bilen de kendisine Allah'ın öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın da yazsın. Bir de hak kendi üzerinde olan adam söyleyip yazdırsın ve her biri Rabbi Allahu Zü'l-Celâl'den korksun da haktan bir şey eksiltmesin. Şayet borçlu bir sefih veya bir kāsır veya kendisi söyleyip yazdıramayacak ise velîsi dosdoğru söyleyip yazdırsın. Erkeklerinizden iki hâzırı şâhid de yapın, şayet ikisi de erkek olamıyorsa o zaman doğruluğuna emin olduğunuz şâhidlerden bir erkekle iki kadın ki biri unutunca diğeri hatırlatsın. Şâhidler de çağırıldıklarında kaçınmasınlar, siz yazanlar da az olmuş çok olmuş onu vadesine kadar yazmaktan usanmayın. Bu, Allah yanında adalete daha muvâfık olduğu gibi hem şehadet için daha sağlam, hem şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir. Meğer ki aranızda hemen devredeceğiniz bir ticaret olsun, o zaman bunu yazmamanızda size bir beis yoktur. Alım satım yaptığınız vakit de şâhid tutun, bir de ne yazan ne de şehadet eden zararlandırılmasın, eğer ederseniz o mutlak kendinize dokunacak bir fısk olur. Hem Allah'tan korkun, Allah size ilim öğretiyor, ve Allah her şeyi bilir (282). Ve eğer seferber iseniz bir yazıcı da bulamadınızsa o vakit kabz edilmiş rehinler; yok birbirinize emin olmuşsanız kendisine

inanılan adam Rabbi olan Allah'tan korksun da üzerindeki emaneti te'diye etsin, bir de şehâdeti ketm etmeyin, onu kim ketm ederse mutlak onun kalbi vebâl içindedir ve Allah her ne yaparsanız bilir (283).

Allahındır hep göklerdeki ve yerdeki. Siz nefislerinizdekini açsanız da gizleseniz de Allah onunla sizi hesâba çeker, sonra dilediğine mağfiret eyler, dilediğine de azab ve Allah her şeye kadîrdir (284).

Peygamber, Rabbinden ne indirildi ise ona iman getirdi, mü'minler de. Her biri "Allah'a ve melâikesine ve kitaplarına ve peygamberlerine; "peygamberlerinden hiçbirinin arasını ayırmayız" diye iman getirdiler ve şöyle dediler: Semiʿnâ ve etaʿnâ, gufrânını dileriz yâ Rabbenâ! Sanadır gidiş (285). Allah kimseye vüsʿundan öte teklif yapmaz, herkesin kazandığı lehine yüklendiği aleyhinedir. Yâ Rabbenâ! Eğer unuttuk veya kasdımız olmayarak yaptıksa bizi muâhaze buyurma. Yâ Rabbenâ! Hem bize bizden evvelkilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Yâ Rabbenâ! Hem de bize tâkatimiz olmayanı yükletme, ve bizden günahlarımızı af buyur ve bizlere mağfiretini revâ, rahmetini atâ kıl. Sensin mevlâmız, bizi mansur buyur artık Seni tanımayanlara karşı, kahrolsun kâfirler (286).

Cilt 2

Âl-i İmrân Sûresi

Elif Lâm Mîm (1). Allah, başka tanrı yok ancak O. Hayy O, Kayyûm O (2). O sana kitâbı bihakkın indirmekte: Önündekileri bir musaddık olmak üzere ki önceden nâsa hidâyet için Tevrat'ı ve İncil'i indirmişti, bir de ayırt eden Furkan indirdi. Allah'ın âyetlerini tanımayanlar, şüphesiz onlara şiddetli bir azab var, öyle ya Allah'ın izzeti var, intikamı var (3-4). Allah şüphesiz ki O'na ne yerde ve ne gökte hiçbir şey gizli kalmaz, (5) rahimlerde sizi dilediği keyfiyette tasvir eden O. Başka tanrı yok ancak O. Azîz O, Hakîm O (6). O'dur indiren sana bu muazzam kitâbı: Bunun bir kısım âyâtı vardır muhkemât: Onlar "ümmü'l-kitâb", ana kitab. Diğer birtakımları da müteşâbihâttır. Amma kalblerinde bir yamukluk bulunanlar sade onun müteşabih olanlarının ardına düşerler: Fitne aramak, tevilini aramak için. Hâlbuki onun tevilini ancak Allah bilir, ilimde rüsûhu olanlar da derler ki: Amenna hepsi Rabbimizden, maʿamâfîh özü temiz olanlardan başkası düşünemez (7). Yâ Rabbenâ bizleri hidâyetine erdirdikten sonra kalblerimizi yamultma da ledünnünden bize bir rahmet ihsan eyle, şüphesiz Sensin bütün dilekleri veren Vehhâb, Sen (8). Yâ Rabbenâ! Muhakkak ki Sen insanları geleceğinde hiç şüphe olmayan bir güne toplayacaksın, şüphesiz ki Allah mîʿâdını şaşırmaz (9). O küfr edenler, muhakkak ki onlara ne malları ne evlâdları Allah'tan zerrece fâide vermeyecektir, onlar o ateşin çırasıdırlar (10). Tıpkı Âl-i Firavun'un gidişi gibi, ki âyetlerimizi tekzib ettiler de Allah onları cürümleriyle tutup alıverdi, Allah'ın ikābı çok şiddetlidir (11).

O küfredenlere de ki: Siz mutlak yenileceksiniz ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz, o ise ne fena döşektir (12). Muhakkak bir âyet oldu size, çarpışan iki cemiyette: Bir cemiyet Allah yolunda vuruşuyordu, diğeri de kâfir: Onları gözgöre kendilerinin iki misli görüyorlardı, Allah da nusretiyle dilediğini teyid buyuruyordu. Görecek gözleri olanlar için elbette bunda şüphesiz bir ibret var (13).

İnsanlara kadınlar, oğullar, yüklerle altın ve gümüş yığınları, salma atlar, davarlar, ekinler kabîlinden şehevât sevgisi bezendi. Fakat bunlar dünyâ hayâtın geçici metâʿı, hâlbuki Allah, âkıbet güzelliği O'nun yanındadır (14).

De ki: Size o istediklerinizden daha hayırlısını haber vereyim mi? Korunan kullar için Rablerinin yanında cennetler var ki altlarından ırmaklar akar, içlerinde ebedî kalmak üzere onlar. Hem orada kendilerine gayet pâkize zevceler var, hele Allah'tan bir rıdvan var ve Allah görür o kulları, (15) onları ki "yâ Rabbenâ" derler, "İnandık, iman getirdik, artık bizim suçlarımızı bağışla ve o ateş azâbından koru bizleri." (16) O sabredenleri, o sıdk u sadâkatle gidenleri, o dîvan duranları, o nafaka verenleri ve o seher vakitleri istiğfar eyleyenleri (17).

Şehadet eyledi Allah şu hakikate: başka tanrı yok ancak O. Bütün meleklerle ilim ululara da adl ü hakkāniyetle durarak şâhid: Başka tanrı yok ancak O. Azîz O, Hakîm O (18). Doğrusu Allah ʿindinde din, İslâm'dır; o kitab verilenlerin ihtilâf etmeleri ise sırf kendilerine ilim geldikten sonra aralarındaki bağyden, ihtirastandır. Her kim de Allah'ın âyetlerine küfr ederse şüphe yok ki Allah çabuk hesablıdır (19).

Buna karşı seninle münakaşaya kalkışırlarsa de ki “Ben, yüzümü İslâm ile tertemiz Allah’a tuttum, bana tâbiʿ olanlar da”. O kitab verilenlerle verilmeyen ümmîlere de de ki: “siz, İslâm’ı kabul ettiniz mi?” Eğer nizâʿı keser, İslâm’a girerlerse doğru yolu tutmuşlardır, yok yüz çevirirlerse sana da düşen ancak tebliğdir. Allah görüyordur o kulları da (20). Her hâlde onlar, O Allah’ın âyetlerini tanımayanlar ve haksızlıkla peygamberleri katl eyleyenler ve insanlar içinde adl ü insaf emreden kimseleri katledenler, şimdi hep bunlara elîm bir azab müjdele (21). İşte bunlar dünya ve âhirette amelleri heder olmuş kimselerdir ve onları kurtaracak da yoktur (22). Baksan â o kendilerine kitabdan bir nasib verilmiş olanlara, aralarında hakem olması için Allah’ın kitâbına davet olunuyorlar da sonra içlerinden bir kısmı yüz çevirerek dönüp gidiyorlar (23). Bunun sebebi, çünkü onlar “Sayılı günlerden başka bize asla ateş dokunmaz” demekte ve uyduragеldikleri yalanlar dinlerinde kendilerini aldatmaktadır (24). Bakalım o geleceğinde şüphe olmayan gün için kendilerini topladığımız ve hiç kimseye zulmedilmeyerek herkese her ne kazandıysa tamamen ödendiği vakit nasıl olacak? (25).

De ki: Ey mülkün sâhibi Allahım! Dilediğine mülk verirsin, dilediğinden de mülkü çeker alırsın ve dilediğini azîz edersin, dilediğini zelîl edersin. Hayır yalnız Senin elindedir, muhakkak ki Sen her şeye kādirsin (26). Geceyi gündüzün içine sokarsın, gündüzü gecenin içine sokarsın, ölüden diri çıkarırsın, diriden ölü çıkarırsın, dilediğine de hesabsız rızık verirsin (27).

Mü’minler, mü’minleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin ve onu her kim yaparsa Allah’tan ilişiği kesilmiş olur, ancak onlardan bir korunma yapmanız başka. Maʿamâfîh Allah sizi kendisinden tahzir buyurur, nihâyette gidiş Allah’adır (28). De ki: Gizleseniz de sînelerinizdekini belli etseniz de Allah onu bilir ve bütün göklerde ne var yerde ne varsa bilir ve Allah her şeye kādirdir (29). Her nefis ne hayr işlemiş ve ne kötülük yapmış ise önüne konmuş bulacağı gün; ister ki onlarla arasında uzak bir mesafe bulunsaydı! Yine Allah sizi kendisinden tahzir buyuruyor ve Allah kullarını çok esirgiyor (30).

De ki: Eğer siz Allah’ı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve suçlarınızı mağfiretle örtsün. Allah Gafûr’dur, Rahîm’dir (31). De ki: Allah’a ve Peygamber’e itaat edin, eğer aksine giderlerse şüphe yok ki Allah kâfirleri sevmez (32).

Gerçek Allah, Âdem’i ve Nûh’u ve Âl-i İbrâhim’i ve Âl-i İmrân’ı süzdü, âlemîn üzerine ıstıfâ buyurdu (33). Bir zürriyet olarak; birbirinden (hep tevhid dininden) ve Allah’tır işiten, bilen (34).

Meâl-i Şerîf İmrân’ın haremi dediği vakit: “Yâ Rabbi! Ben karnımdakini her kayıttan âzâde olarak Sana adadım, hemen kabul buyur benden; çünkü bir Sensin işiten bilen, Sen” (35). Derken vaktâ ki hamlini vazʿ etti, “Yâ Rabbi onu dişi vazʿ ettim” dedi, Allah daha iyi bilirken ne vazʿ ettiğini. Hâlbuki erkek dişi gibi değildi, “bununla beraber ben onun adını Meryem kodum ve işte ben onu ve zürriyetini o racîm şeytanın şerrinden Sana ısmarlıyorum” (36). Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir kabul ile kabul buyurdu ve güzel bir surette yetiştirdi, Zekeriyyâ’nın himâyesine verdi, Zekeriyyâ onun üzerine mihrâba her girdikçe yanında yeni bir

rızık bulur, “yâ Meryem! Bu sana nereden?” derdi, o da “Allah tarafından”, derdi: Şüphe yok ki Allah dilediğini hesabsız merzuk buyurur (37).

O aralık Zekeriyyâ Rabbine dua etti: “Yâ Rab!” dedi, “bana ledünnünden bir temiz zürriyet ihsan eyle, şüphesiz ki sen duayı işitensin” (38). Derken melâikeler kendisine nidâ ettiler, o kalkmış mihrabda namaz kılıyordu: “Haberin olsun, Allah sana Yahyâ’yı müjdeliyor: Allah’tan bir kelimeyi tasdik edecek, hem bir efendi, hem gayet zâhid ve bir peygamber, sâlihînden” (39). “Yâ Rab” dedi, “benim için bir oğul nasıl olur? Kendime ihtiyarlık çatmış, haremim de kısırken? ” Buyurdu ki: “Öyle, Allah ne dilerse yapar” (40). “Yâ Rab” dedi, “bana bir âyet (bir alâmet) yap”, buyurdu ki: “Âyetin nâsa üç gün sade işaretten başka söz söyleyememendir. Bununla beraber Rabbini çok zikret ve akşam sabah tesbih eyle” (41).

Hem melekler dediği vakit, “yâ Meryem! Her hâlde Allah seni süzüp seçti ve seni çok temiz pâk kıldı, hem seni âlemin kadınlarının fevkinde seçti (42). Yâ Meryem! Rabbine dîvan dur ve secdeye kapan ve rükû edenlerle beraber rükûʿa var” (43).

Bu işte sana gayb haberlerinden, onu sana vahy ile bildiriyoruz (yâ Muhammed), yoksa Meryem’i hangisi himâyesine alacak diye kalemleriyle kurʿa atarlarken de sen yanlarında değildin, çekişirlerken de yanlarında değildin (44).

Melekler dediği vakit: “Yâ Meryem! Haberin olsun Allah seni tarafından bir kelime ile müjdeliyor. İsmi Mesih Îsâ b. Meryem, dünya ve âhirette vecîh olarak, hem de mukarrebînden (45) ve nâsa kelâm söyleyecek hem beşikte hem yetişkin iken hem de sâlihînden” (46). “Yâ Rabbi!” dedi, “bir çocuk nereden olabilir benim için? Ki bana bir beşer dokunmadı”, buyurdu ki: “Öyle, Allah neyi dilerse yaratır, o bir emri murad edince sade ona ‘ol!’ der, o oluverir (47). Ve ona hem kitabet öğretecek, hem hikmet, hem Tevrat hem İncil (48). Hem Benî İsrâil’e bir resul olarak, şöyle ki: ‘Ben size Rabbinizden bir âyetle geldim, ben size çamurdan kuş biçimi gibi bir mahluk biçerim de içine üflerim, Allah’ın izniyle derhâl bir kuş olur, yine Allah’ın izniyle gözsüzü ve abraşı iyi eder ve ölüleri diriltirim ve evlerinizde ne yiyor ve ne biriktiriyorsanız size haber veririm, elbette bunda size şüphesiz bir âyet vardır eğer iman edecek iseniz (49). Hem Tevrat’tan önümde bulunanı bir tasdikçi olarak ve hem size haram edilenin bazısını helâl kılayım diye ve Rabbinizden bir âyet ile size geldim, artık, Allah’tan korkun da bana itaat edin (50). Şüphe yok ki Allah benim de Rabbim sizin de Rabbinizdir, onun için hep O’na ibadet edin bu işte doğru yoldur’” (51).

Bunun üzerine vaktâ ki Îsâ onlardan küfrü hissetti, “Kim benim Allah’a arkadaşlarım?” dedi. Havâriyyûn “Biziz” dediler, “Allah arkadaşları. Biz Allah’a iman ettik, hem bizim imanı lekesiz müslimler olduğumuza şâhid ol (52) yâ Rabbenâ indirdiğine iman ettik ve Resûlün ardınca gittik, imdi bizi o şâhidlerle beraber yaz” (53). Bununla beraber mekr ettiler, Allah da mekirlerine mekr etti. Öyle ya, Allah hayru’l-mâkirîndir (54). O vakit ki Allah buyurdu: “Yâ Îsâ! Emin ol ben seni eceline yetireceğim ve seni Bana refʿ edeceğim ve seni o küfr edenlerden paklayacağım ve sana tâbiʿ olanları o küfr edenlerin kıyamet gününe kadar fevkinde kılacağım.

Sonra da hep dönümünüz Banadır, ihtilâf edip durduğunuz şeyler hakkında o vakit aranızda hükmü Ben vereceğim (55). Hâsılı o küfr edenleri dünyada ve âhirette şiddetli bir azab ile taʿzîb edeceğim, hem onlara yardımcılardan eser yoktur (56). Amma iman edip sâlih ameller işleyenlere gelince, onlara ecirlerini tamamıyla öder de Allah zâlimleri sevmez" (57).

İşte o hüküm, biz onu sana bu âyetlerden ve hikmetli zikirden peyderpey okuyoruz (58).

Doğrusu Allah ʿindinde Îsâ meseli Âdem meseli gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra da ona "ol" dedi, o hâlde olur (59).

Bu hak senin Rabbinden, binâenʿaleyh şüphe edenlerden olma (60). Sana gelen ilimden sonra artık her kim seninle münakaşaya kalkarsa "haydi" de, "gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendilerimizi ve kendilerinizi çağıralım, sonra cân u gönülden ibtihal ile dua edelim de Allah'ın lânetini yalancıların boynuna geçirelim" (61).

Doğrusu işte budur o kıssanın hak ifadesi, yoksa Allah'tan başka bir ilâh yoktur ve hakikat Allah O, öyle Azîz öyle Hakîm'dir (62). Yine yüz çevirirlerse muhakkak ki Allah müfsidleri bilir (63).

De ki: "Ey ehl-i kitab! Gelin, sizinle bizim aramızda müsâvî bir kelimeye, şöyle ki: Allah'tan başka mâbud tanımayalım, O'na hiçbir şeyi şerîk koşmayalım ve bazımız bazımızı Allah'tan beride rab ittihaz etmesin." Eğer buna karşı yüz çevirirlerse o vakit şöyle deyin: "Şâhid olun ki biz hakikaten müslimiz, müsâlemetkârız" (64).

Ey ehl-i kitab! Niçin İbrâhim hakkında münakaşa ediyorsunuz? Hâlbuki Tevrat ve İncil ancak ondan sonra indirildi, bunu da mı akletmiyorsunuz? (65). İşte siz öylesiniz, haydi biraz bilginiz olan şeyde münakaşa ettiniz, ya hiçbir ilminiz olmayan şeyde niçin münakaşa edersiniz? Hâlbuki Allah bilir, siz bilmiyorsunuz (66). İbrâhim ne Yahudî idi ne Nasrânî ve lâkin müslim bir hanîf (lekesiz bir muvahhid) idi ve müşriklerden olmamıştı (67). Doğrusu insanların İbrâhim'e en yakını her hâlde onun izince gidenler ve şu Peygamber ve iman edenlerdir, Allah da mü'minlerin velîsidir (68).

Ehl-i kitabdan bir tâife arzu etti ki sizi şaşırtsalar, hâlbuki sırf kendilerini şaşırtıyorlar da farkına varmıyorlar (69).

Ey ehl-i kitab! Niçin Allah'ın âyetlerine küfr ediyorsunuz? Hâlbuki görüp duruyorsunuz (70). Ey ehl-i kitab, niçin hakkı bâtılla buluyorsunuz da hakkı ketm ediyorsunuz? Hâlbuki bilip duruyorsunuz (71).

Ehl-i kitabdan bir tâife de şöyle dedi: "Varın o mü'minlere indirilene güpegündüz iman edin, âhirinde de dönüp küfr edin belki onlar da dönerler (72) ve kendi dininize tâbiʿ olanlardan başkasına eman vermeyin. De ki: Her hâlde hidâyet Allah hidâyeti, size verilen gibisi birine veriliyor veya Rabbinizin huzurunda size galebe edecekler diye mi bu? De ki: Doğrusu fazl

Allah'ın elindedir, onu dilediğine verir ve Allah Vâsiʿdir, Alîm'dir (73). Rahmetiyle imtiyazı dilediğine bahşeder, daha Allah çok büyük fazl sâhibidir (74).

Ehl-i kitabdan öylesi vardır ki ona yüklerle emanet bıraksan onu sana te'diye eder, yine onlardan öylesi de vardır ki ona bir dinar emanet etsen tepesine binmedikçe onu sana te'diye etmez. Bunun sebebi, çünkü bunlar "bizim aleyhimize ümmîlerde bir yol yoktur" derler ve Allah'a karşı bile bile yalan söylerler (75). Hayır yol var, Allah var, her kim ahdine vefa eder ve korunursa şüphe yok ki Allah o müttakīleri sever (76). Fakat onlar o Allah'ın ahdini ve kendi yeminlerini birkaç paraya satanlar, işte onların âhirette hiç nasibi yoktur, Allah onlara kelâmıyla hitab etmeyecek ve kıyamet günü nazar buyurmayacak ve kendilerini temize çıkarmayacaktır, onların hakkı elîm bir azabdır (77).

Bir de onlardan bir fırka vardır, dillerini kitaba eğer bükerler, onu kitabdan sanasınız diye, hâlbuki kitabdan değildir. Hem "o Allah tarafındandır" derler, hâlbuki Allah tarafından değildir de Allah nâmına bile bile yalan söylerler (78).

Hiçbir beşer için o salâhiyet yoktur ki Allah ona kitab versin, hüküm versin, peygamberlik versin de o sonra insanlara "Allah'tan beride bana kul olun" diyebilsin. Velâkin "kitab tâlim etmekte olduğunuz ve ders alıp vermekte bulunduğunuz için rabbânîler olunuz" der (79). Ve hiçbir zaman size melâikeyi ve peygamberleri rabler ittihaz etmenizi de emredemez. Ya siz Müslüman olduktan sonra size küfrü emredebilir mi? (80). Hem Allah vaktiyle peygamberlerin şöyle mîsâkını almıştır: "Celâlim hakkı için size kitab ve hikmetten her ne verdimse sonra size beraberinizdekini tasdik eden bir resul geldiğinde ona mutlak iman edeceksiniz ve lâbüd ona yardımda bulunacaksınız. Buna ikrar verdiniz mi ve bunun üzerine ağır ahdimi boynunuza aldınız mı?" buyurdu, "ikrar verdik" dediler, "öyle ise", buyurdu, "şâhid olun, ben de sizinle beraber şâhidlerdenim" (81).

Demek ki bunun arkasından her kim dönse artık onlar hep dinden çıkmış fâsıklardır (82).

Daha Allah dininin gayrısını mı arıyorlar? Hâlbuki göklerde ve yerde kim varsa hepsi ister istemez O'na teslim olmuş, hep döndürülüp O'na götürülüyorlar (83).

De ki: Biz inandık, Allah'a iman getirdik; bize indirilene de, İbrâhim'e ve İsmâil'e ve İshâk'a ve Yaʿkūb'a ve esbâta indirilene de; Mûsâ'ya ve Îsâ'ya ve nebiyyûna Rablerinden verilene de. Onlardan birinin arasını ayırmayız ve biz ancak O'na boyun eğer Müslimleriz (84). Her kim de İslâm'ın gayrı bir din ararsa artık ondan ihtimâli yok kabul olunmaz ve âhirette o hüsran çekenlerden olur (85). Nasıl muvaffak eder Allah bir kavmi ki, kendilerine beyyineler gelmiş ve peygamberin hak olduğuna şehadet getirmişler iken imanlarının arkasından nankörlük edip küfre sapmışlardır. Hâlbuki Allah zâlimler gürûhunu muvaffak etmez (86). Onlar, işte onların cezâları: Allah'ın, meleklerin, insanların hepsinin lâneti üzerlerindedir (87). Ebediyen onun içindedirler, azabları hafifletilmez ve kendilerine mühlet verilmez (88). Ancak onun arkasından tevbe edip salâha girenler başka, çünkü Allah Gafûr'dur Rahîm'dir (89). Elbette imanlarının arkasından küfr etmiş sonra da küfürde ileri gitmiş kimselerin tevbeleri kabul olunmak ihtimâli

yoktur, bunlar hep dalâl içinde kalmış sapıklardır (90). Küfr etmiş ve kâfir oldukları hâlde ölüp gitmiş kimseler, her hâlde bunların her biri kendini kurtarmak için dünya dolusu altın verecek dahi olsa hiçbirinden kabul edilmek ihtimâli yoktur, bunların hakkı elîm bir azabdır ve kendilerini kurtaracak da yoktur (91).

Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe siz birre eremezsiniz, maʿamâfîh her ne infak eyleseniz şüphesiz Allah onu da bilir (92).

Tevrat indirilmeden evvel İsrâil'in nefsine haram kıldığından başka yiyeceğin hepsi Benî İsrâil'e helâl idi. De ki: Haydi Tevrat'ı getirin de onu güzelce okuyun, eğer sâdıksanız (93). Demek ondan sonra Allah nâmına o yalanı kim uydurmuşsa artık onlar, o zâlimlerdir (94). De ki sadakallah, o hâlde hakperest bir hanîf olarak İbrâhim milletine tâbiʿ olun, o hiçbir zaman müşriklerden olmadı (95).

Doğrusu insanlar için vazʿ olunan ilk mâbed, elbette Mekke'deki o çok mübarek ve bütün âlemîne hidâyet olan Beyt'tir (96). Onda açık âyetler var, İbrâhim'in makamı var ve ona dehâlet eden eman bulur. Yoluna gücü yeten her kimsenin o Beyt'i haccetmesi de insanlar üzerine Allah'ın bir hakkıdır ve kim bu hakkı tanımazsa her hâlde Allah'ın ihtiyacı yok, O bütün âlemînden ganîdir (97).

De ki: Ey ehl-i kitab! Niçin Allah'ın âyetlerine küfrediyorsunuz? Allah yaptıklarınızı görüp duruyor (98). De ki: Ey ehl-i kitab! Niçin Allah'ın doğru yolundan iman edenleri menʿ ediyorsunuz, görüp durduğunuz hâlde niçin onun çarpıklığını istiyorsunuz? Allah yaptıklarınızdan gāfil değildir (99). Ey o bütün iman edenler! Eğer o kitab verilenlerden herhangi bir fırkaya uyarsanız sizi imanınızdan sonra çevirirler, kâfir ederler (100). Sizler ise küfre nasıl dönersiniz ki önünüzde Allah'ın âyetleri okunuyor, içinizde Resûlü bulunuyor? Hâlbuki her kim Allah'a sıkı tutunursa o, muhakkak bir doğru yola çıkarılmıştır (101).

Ey o bütün iman edenler! Allah'a nasıl korunmak gerekse öyle korunun, hakkıyla müttakī olun ve her hâlde müslim olarak can verin (102). Topunuz bir Allah ipine sımsıkı tutunun, birbirinizden ayrılmayın ve Allah'ın üzerinizdeki nimetini düşünün. Sizler birbirinize düşmanlar iken, O sizin kalblerinizin arasında ülfet husûle getirip yanaştırdı da nimeti sayesinde uyanıp kardeş oldunuz. Hem sizler ateşten bir çukurun tam kenarında bulunuyordunuz da O tuttu sizi ondan kurtardı. Şimdi böyle size âyetlerini beyan ediyor ki Allah'a doğru gidebilesiniz (103).

Hem sizden müteşekkil, önde gider, hayra davet eder, mâruf ile emr ve münkerden nehy eyler bir ümmet olsun, işte onlardır o felâhı bulacaklar (104).

Ve şunlar, şu kendilerine beyyineler geldikten sonra ayrılık çıkarıp ihtilâf edenler gibi olmayın, onlar için büyük bir azab var (105). O birtakım yüzlerin ağaracağı ve birtakım yüzlerin kararacağı gün, o vakit o yüzleri kara çıkanlara şöyle denecek: "Yâ… İmanınızdan sonra küfr ettiniz hâ? O hâlde tadın azâbı, ettiğiniz nankörlüğün cezâsı (106). Amma yüzleri ak olanlar

hep Allah'ın rahmeti içindeler, onlar onun içinde ebednişînler (107). İşte bunlar Allah'ın âyetleridir, onları sana hak sebebiyle tilâvet ediyoruz, yoksa Allah âlemîne bir zulüm murad edecek değil (108). Hem göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır, bütün işler de Allah'a ircâʿ olunur (109).

Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmet olmak üzere vücûda geldiniz. Mârufu emredersiniz, münkerden nehy eylersiniz ve Allah'a inanır iman getirirsiniz. Ehl-i kitab da imana gelse idi elbette haklarında hayırlı olurdu, içlerinden iman edenler varsa da ekserîsi dinden çıkmış fâsıklardır (110). Size ezâdan başka bir zarar edemezler ve sizinle çarpışacak olsalar size arkalarını dönerler, sonra da nusret bulamazlar (111). Nerede bulunsalar zillet altında kalmaya mahkumdurlar, meğer ki Allah'ın ahdine ve mü'minlerin ahdine sığınmış olsunlar. Döne dolaşa Allah'ın gazabına müstahik oldular ve meskenet altında ezilmeye mahkum kaldılar. Çünkü Allah'ın âyetlerine küfr ediyorlardı ve peygamberleri bile bile haksızlıkla öldürüyorlardı. Çünkü âsî olmuşlardı ve aşırı gidiyorlardı (112).

Hepsi bir değiller, ehl-i kitab içinden kalkınan bir ümmet var, gece vakitleri Allah'ın âyetlerini okuyup secdelere kapanıyorlar (113). Allah'a inanırlar, âhiret gününe inanırlar, mârufu emrederler, münkerden nehyederler, hayırlara koşuşurlar ve işte bunlar sâlihîndendirler (114). Ve hayra dair her ne yaparlarsa hiçbir zaman ona küfran ile karşılanmayacaklardır ve Allah o müttakīleri bilir (115).

Küfr edenler, her hâlde onların ne malları ne evlâdları kendilerini Allah'tan kurtaracak değildir, onlar ashâb-ı nârdır hep onda kalacaklardır (116). Bu dünya hayatında yapmakta oldukları masrafın meseli bir rüzgâr meseline benzer ki onda kavurucu bir soğuk var, nefislerine zulmeden bir kavmin ekinine sataşmış da onu mahvetmektedir ve onlara Allah zulmetmemişti velâkin kendilerine zulmediyorlardı (117).

Ey o bütün iman edenler! Ağyârınızdan yâr tutmayın, sizi şaşırtmakta kusur etmezler, sarpa sarmanızı arzu ederler. Görmüyor musunuz buğzları ağızlarından taşmakta, sînelerinin gizlediği ise daha büyüktür. İşte size âyetleri sarih bildirdik aklederseniz (118). Hâ, sizler öyle kimselersinizdir ki onları seversiniz onlar ise bütün kitaba iman ettiğiniz hâlde sizi sevmezler, hem yüzünüze geldiler mi "âmennâ" derler, ve tenha kaldılar mı gayzlarından aleyhinizde parmaklarını ısırırlar, de ki: "Gayzınızla ölün, her hâlde Allah bütün sînelerin künhünü bilir" (119). Size bir iyilik dokunursa fenalarına gider, başınıza bir musibet gelirse onunla ferahlanırlar ve eğer siz sabırlı olur ve iyi korunursanız onların hileleri size hiçbir zarar vermez, çünkü Allah onları kendi amelleriyle kuşatmıştır (120).

Hani bir vakit erkenden ehlinden çıkmıştın, mü'minleri muharebe için elverişli mevkilere yerleştiriyordun ve Allah idi bir işiten, bilen (121). O dem ki içinizde iki tâife yılmak istemişlerdi Allah zahîrleri iken ve ancak Allah'a demek dayanmalı mü'minler (122).

Fi'l-hakīka sizler birkaç bîçâre iken Bedir'de Allah sizi mahza nusretiyle muzaffer buyurdu, o hâlde Allah'a korunun ki şükredesiniz (123). O vakit ki mü'minlere şöyle diyordun:

İndirilmekte bulunan üç bin melâike ile Rabbinizin size imdad etmesi yetişmez mi size? (124). Evet, siz sabr ü sebat eder ve itaatsizlikten sakınırsanız onlar da şu dakikada üzerinize geliverirlerse Rabbiniz size beş bin melâike ile imdad edecek nişanlı nişanlı (125). Ve bunu Allah size sırf bir müjde olsun ve kalbleriniz bununla yatışsın diye yaptı, yoksa nusret ancak Allah'tandır; Azîz O Hakîm O (126). Ta ki o küfredenlerden bir kolu kessin veya perişan etsin de hâib ü hâsir dönüp gitsinler (127). Senin elinde emirden bir şey yok, yahut onlara tevbe ettirsin veyahut azab etsin, çünkü onlar zâlimdirler (128). Hem göklerde ne var yerde ne varsa hepsi Allah'ındır, dilediğine mağfiret eder dilediğine azab ve Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (129).

Ey o bütün iman edenler! Öyle kat kat katlayarak ribâ yemeyin, Allah'tan korkun ki felâh bulasınız (130). Hem o kâfirler için hazırlanmış ateşten korunun (131). Allah'a ve Peygamber'e itaat edin ki rahmete erdirilesiniz (132).

Ve koşuşun Rabbinizden bir mağfirete ve bir cennete ki eni semâvât u arz genişliğidir, müttakīler için hazırlanmıştır (133). O müttakīler ki bollukta ve darlıkta infak ederler ve kızdıklarında öfkelerini yutarlar ve nâsın kusurlarını affedicidirler, Allah da muhsinleri sever (134). Ve onlar ki bir kabahat yaptıkları veya nefislerine bir zulüm ettikleri vakit Allah'ı anarlar da derhâl günahlarına istiğfar ederler, günahları da Allah'tan başka kim mağfiret eder? Hem yaptıklarına bile bile ısrar etmezler (135). İşte bunların mükâfâtı Rablerinden bir mağfiret ve altından ırmaklar akar cennetlerdir, içlerinde ebedî kalmak üzere onlar, ne de güzeldir ecri iş yapanların (136).

Sizden evvel kanun olmuş birtakım vakʿalar geçti, onun için arzda dolaşın da bir bakın peygamberleri tekzib edenlerin âkıbetleri nasıl olmuş (137). Bu işte umum insanlar için bir beyan ve bilhassa korunacak müttakīler için bir vaʿz u irşaddır (138).

Fütur getirmeyin ve mahzun olmayın daha yükselecekken sizler, gerçek mü'minlerseniz (139). Eğer size bir yara dokundu ise heriflere de öyle bir yara dokundu. Hem o günler, biz onları insanlar arasında evirir çevirириz, hem Allah iman edenleri bileceği ve sizden şehidler, şâhidler tutacağı için ki Allah zâlimleri sevmez (140) ve Allah iman edenleri seçip kâfirleri mahvedeceği için (141).

Yoksa siz zannetiniz mi ki Allah içinizden o mücahede edenleri hiç belli etmeden, sabredenleri belli etmeden cennete girivereceksiniz? (142). Celâlim hakkı için siz o ölümle karşılaşmadan evvel onu temenni ediyordunuz, fakat işte onu gördünüz, bakıp duruyordunuz (143). Muhammed de ancak bir resuldür, ondan evvel resuller hep geldi geçti. Şimdi o ölür veya katledilirse siz ardınıza dönüverecek misiniz? Her kim ardına dönerse elbette Allah'a bir zarar edecek değil, fakat şükredenlere Allah yarın mükâfat verecek (144). Hem Allah'ın izni olmadıkça kimseye ölmek yok, o vadesiyle yazılmış, şaşmaz bir yazı, bununla beraber kim dünya sevâbını isterse ona ondan veririz, kim de âhiret sevâbını isterse ona da ondan veririz, şükredenlere ise muhakkak mükâfat vereceğiz (145). Nice peygamber maiyyetinde rubûbiyet-âşinâ birçok erenler harb ettiler de Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı fütur

getirmediler, zaaf göstermediler, miskinlik etmediler. Allah da sabredenleri sever (146). Başka bir söyledikleri de yoktu, sade "yâ Rabbenâ, bize günahlarımızı ve işimizde taşkınlıklarımızı mağfiret buyur, cihad meydanında ayaklarımızı iyi dire ve kâfirlere karşı bizleri mansur kıl!" diyorlardı (147). Bi'n-netîce Allah da kendilerine hem dünya sevâbını verdi hem de âhiretin güzel sevâbını, öyle ya Allah güzel iş yapan muhsinleri sever (148). Ey o bütün iman edenler! Eğer kâfirlere itaat edecek olursanız sizi tersinize çevirirler de öyle bir inkılâba uğrarsınız ki bütün hüsran içinde kalırsınız (149). Doğrusu sizin mevlânız bir Allah'tır ve O yardım edeceklerin en hayırlısıdır (150). Allah'ın hiçbir burhan indirmediği şeyleri O'na şerîk koştukları için biz o kâfirlerin kalblerine korku düşüreceğiz, onların varacakları yer cehennemdir, ne de kötüdür o zâlimler yatağı (151). Fi'l-hakīka Allah'ın size vaadi doğru çıktı. O hengâmda onları doğruyordunuz, ta o sevdiğiniz galebeyi Allah size gösterdikten sonra isyan edip verilen emirde nizâʿa kalkarak yıldığınız lahzaya kadar ki kiminiz dünyayı istiyordu, kiminiz âhireti istiyordu. Sonra Allah sizi mübtelâ kılmak için onlardan çevirdi, maʿamâfîh sizden af da etti, Allah'ın mü'minlere bir fazlı var (152).

O sıra siz boyuna uzaklaşıyordunuz, kimseye dönüp bakmıyordunuz, Peygamber ise arkanızdan sizleri çağırıp duruyordu. Bunun üzerine Allah sizi gama karşı gam ile müsâb kıldı ki ne elinizden giden zafere ne de başınıza gelen musibete mahzun olmayasınız, ve Allah biliyor ne yapıyordunuz (153). Sonra o gamın arkasından üzerinize bir emniyet indirdi: Bir uyku ki içinizden bir tâifeyi sarıyordu, bir tâife de nefisleri sevdâsına düşmüşlerdi. Allah'a karşı câhiliye zannı, nâhak bir zan besliyorlardı; "var mı bize o emirden bir şey?" diyorlardı. "Hakikat emrin hepsi Allah'ın" de, onlar nefislerinde sana açamadıkları bir şey gizliyorlar, "bizim emirden bir hissemiz olsa idi burada katlolunmazdık" diyorlar. De ki: "Evinizde de olsa idiniz üzerlerine katl yazılmış bulunanlar yine çıkacak, düşüp kaldıkları yerleri çaresiz boylayacaklardı. Allah sînelerinizdekini yoklamak ve yüreklerinizdekini meydana çıkarmak içindir ki bunu başınıza getirdi, Allah sînelerin künhünü bilir (154). O iki cemiyet çarpıştığı gün içinizden arkasını çevirenler, hakikaten onları şeytan sırf bazı kesbleri bahanesiyle kaydırmak istedi, maʿamâfîh Allah kendilerinden affetti. Allah Gafûr'dur, Halîm'dir (155). Ey o bütün iman edenler! Sakın şunlar gibi olmayın ki küfrettiler de ihvanları arzda bir seyahat ettikleri veya gazâya gittikleri vakit haklarında şöyle dediler: "Yanımızda olsalar ne ölürlerdi ne katlolunurlardı." Allah bunu kalblerinde bir hasret olarak bıraksın diye, hâlbuki hayatı veren de Allah, memâtı veren de, ve Allah her ne yaparsanız görüp duruyor (156). Celâlim hakkı için, eğer Allah yolunda katlolunur veya ölürseniz her hâlde sizin için Allah'ın bir mağfiret ve rahmeti onların dünyada kalıp toplayacakları şeylerden daha hayırlıdır (157). Celâlim hakkı için, ölseniz de katlolunsanız da her hâlde hep Allah'a haşr olunacaksınız (158). Demek mahza Allah'tan bir rahmet iledir ki sen onlara yumuşak bulundun, eğer katı yürekli bir nobran olsa idin elbette etrafından dağılmış gitmişlerdi. O hâlde kusurlarını affet de günahlarına istiğfar ediver ve emirde re'ylerini al, sonra da azmettin mi artık Allah'a mütevekkil ol, çünkü Allah mütevekkil olanları sever (159). Eğer Allah size nusret verirse o vakit size gālib yoktur, ve eğer O sizi yardımsız bırakırsa kimin haddinedir ki O'ndan sonra size yardım etsin? Ancak Allah'a dayansın o hâlde mü'minler (160). Bir peygamber için, emanete hıyanet olur şey değildir. Her

kim hıyanet eder, ganimet ve hâsılâttan bir şey aşırırsa boynuna aldığını kıyamet günü yüklenir getirir, sonra da herkese kazandığı ödenir, hiçbirine zulmedilmez (161). Ya o vakit Allah'ın rıdvânı peşinde giden kimse Allah'ın hışmına uğrayan ve yatağı cehennem olan kimseye benzer mi? O ne fenâ meʿâddır (162). Onlar Allah indinde derece derecedirler, ve Allah her ne yapıyorsanız görüp duruyor (163).

Hakīkaten Allah mü'minleri minnettar kıldı, zira içlerinde kendilerinden bir Resûl baʿs buyurdu, onlara Allah'ın âyâtını okuyor, onları tezkiye ediyor, onlara kitap ve hikmet öğretiyor. Hâlbuki bundan evvel açık bir dalâl içinde idiler (164). Böyle iken size hasımlarınızın başına iki mislini getirdiğiniz bir musibet isabet ediverince "bu nereden?" mi dediniz? De ki: O kendi tarafınızdan, çünkü Allah her şeye kādir (165). O iki cemiyet çarpıştığı gün başınıza gelen de yine Allah'ın izniyledir (166) hem mü'minleri belli edeceği için, hem münafıklık edenleri belli edeceği için ki bunlara "gelin, Allah yolunda muharebeye girin veya müdafaada olsun bulunun" denilmişti; "bir muharebe bilsek arkanızdan gelirdik" dediler, onlar o gün imandan ziyâde küfre yakın idiler, ağızlarıyla kalblerinde olmayanı söylüyorlardı, Allah daha iyi bilirken neyi gizliyorlardı (167). Onlar ki oturdular da muharebeye giden ihvanları için "bizi dinleselerdi katlolunmazlardı" dediler. De ki: "Haydin o hâlde kendinizden ölümü defʿedin eğer gerçekseniz" (168). Ve sakın Allah yolunda katledilenleri ölmüşler sanma. Hayır, hep hayattadırlar, Rablerinin ʿindinde yaşarlar (169). Allah'ın fazlından kendilerine bahşettiği saadetle şâdgâm olarak merzuk olurlar, arkalarından şehadetle kendilerine yetişemeyen mücâhidler hakkında da şunu istibşar ederler ki onlara bir korku yok, onlar da mahzun olmayacaklar (170). Allah'ın bir nimetini, bir de fazlını ve Allah'ın mü'minlerin ecrini zâyiʿ etmeyeceğini istibşar ederler (171). Hele o, kendilerine yara değdikten sonra Allah'ın ve Peygamber'in emrine icâbet eyleyenler; mü'minler içinden bilhassa böyle ihsan ve ittikā edenler için pek büyük bir ecir var (172). Onlar ki nâs kendilerine "haberiniz olsun, nâs sizin için tahşîdât yaptılar, onun için onlardan korkun" dediler de bu kendilerinin imanlarını artırdı; Allah yetişir bize O ne güzel vekîl dediler (173). Sonra da kendilerine hiçbir keder dokunmaksızın Allah'tan bir nimet ve bir fazl ile avdet ettiler ve Allah'ın rızâsı ardınca gittiler, daha çok büyük bir fazlın sâhibidir Allah (174). Size o haberi getiren şeytan sade kendi dostlarını korkutur, siz ondan korkmayın da Bana isyandan korkun eğer mü'minlerseniz (175). Sana da o küfürde yarışanlar hüzün vermesin, çünkü onlar Allah'a bir zarar edebilecek değiller, Allah onlara âhirette bir haz vermemek istiyor, onlara azîm bir azab var (176). Şüphesiz iman bedeline küfrü satın alanlar Allah'a zerrece zarar verecek değiller ve onlar için elîm bir azab var (177). Bir de o küfredenler kendilerini bırakışımızı zinhar kendileri için bir hayır sanmasınlar. Biz onları sırf günahlarını artırsınlar diye bırakıyoruz, hem onlara zillet verici bir azab var (178). Allah mü'minleri bulunduğunuz hâl üzere bırakacak değildir, nihâyet murdarı temizden ayıracak, Allah sizleri gayba muttaliʿ kılacak da değil velâkin Allah ona resullerinden dilediğini seçer, onun için Allah'a ve resullerine iman edin ve eğer iman eder ve korunursanız size de azîm bir ecir var (179). Allah'ın fazlından kendilerine bahşettiği şeye bahîllik edenler sakın onu kendilerine hayırlı sanmasınlar. Hayır o, onlar için bir şerdir, yarın kıyamet günü o

kıskandıkları mal boyunlarına tomruk edilecek. Kaldı ki göklerin ve yerin mîrası hep Allah'ın ve Allah her ne yaparsanız haberdardır (180).

Elbette Allah onların, o "her hâlde Allah fakirdir, bizler zenginiz" diyenlerin lakırdılarını işitti, o dediklerini peygamberleri nâhak yere öldürdükleriyle beraber yazacağız da diyeceğiz: Tadın bakalım o yangın azabını (181). Bu sizin ellerinizin takdim ettiği ve Allah'ın zulümkâr olmaması yüzündendir o kullara (182). Onlar ki "Allah" dediler, "bize şöyle and verdi: Bize ateşin yiyeceği bir kurban getirinceye kadar hiçbir resûle iman etmeyeceğiz." De ki size benden evvel birtakım resuller beyyinelerle gelmiş ve o dediğinizi de getirmiş idi; ya onları niçin katlettiniz doğru iseniz? (183). Şimdi seni tekzib ettilerse senden evvel de birçok resuller tekzib olundu ki o beyyineler ve o hikmetli sahîfeler ve o nurlu kitab ile gelmişlerdi (184). Her nefis ölümü tadacak, ecirleriniz de ancak kıyamet günü tamamlanacak. O vakit kim ateşten uzaklaştırılır da cennete konulursa işte o murada erdi, yoksa dünyâ hayat aldatıcı bir metâʿdan başka bir şey değil (185).

Lâbüd mallarınızda ve canlarınızda imtihan olunacaksınız, ve her hâlde gerek sizden evvel kitab verilenlerden ve gerek müşriklerden birçok incitecek sözler işiteceksiniz. Eğer sabreder ve takvâ yoluna gider, korunursanız işte bu azmolunacak umûrdandır (186). Vaktiyle Allah kendilerine kitab verilen okur yazarların şöyle mîsâkını aldı: Celâlim hakkı için onu nâsa anlatacaksınız, ketm etmeyeceksiniz. Derken onlar onu omuzlarının arkasına attılar da mukabilinde biraz para aldılar, bakın ne kötü alışveriş (187). O ettiklerine sevinen ve yapmadıkları işle medh olunmayı seven kimseleri de sakın azabdan âzâde sanma, hem onlara elîm bir azab var (188). Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır ve Allah her şeye kādirdir (189). Elbette o göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün ard arda gelişinde şüphesiz âyetler var (vicdanları temiz) ülu'l-elbâb için (190). Onlar ki gerek kıyâm u kuʿûdda ve gerek yanları üzerinde hep Allah'ı zikrederler ve göklerin, yerin yaratılışında fikrederler; "yâ Rabbenâ", derler, "bunu Sen boşuna yaratmadın, sübhânsın, o hâlde bizleri o ateş azâbından koru (191). Rabbenâ; çünkü Sen kimi o ateşe sokarsan onu muhakkak rüsvâ ve perişan etmişsindir, zâlimlerin de yardımcıları yoktur (192). Rabbenâ! Cidden bizler bir münâdî işittik, imana çağırıyor; 'Rabbinize iman edin' diyordu. Dinledik, iman ettik. Rabbenâ! Mağfiretinle artık günahlarımızı bizlere bağışla, kabahatlerimizi bizlerden keffâret buyur ve bizleri Sana ermiş kullarınla beraber yanına al (193). Rabbenâ! Hem peygamberlerine karşı bizlere vaad ettiklerini ihsan buyur da kıyamet günü yüzlerimizi kara çıkarma, şüphe yok ki Sen vaʿdinde hulf etmezsin" (194). Rableri de dualarına şöyle icâbet buyurdu: "Her hâlde Ben içinizden gerek erkek ve gerek dişi hiçbir hayır işleyenin işlediğini boşa gidermem. Hep birbirinizdensiniz; Benim için hicret edenlerin, yurtlarından çıkarılanların, Benim yolumda işkenceye uğrayanların, cihâda gidenlerin ve bu uğurda katledilenlerin kabahatlerini taraflarından keffâretleyeceğim. Onları altından ırmaklar akar cennetlere koyacağım, tasavvur edemeyeceğiniz bir sevab ile Allah tarafından müsâb olacaklar, sevâbın da en güzeli Allah yanında (195). O Allah'ı tanımayanların refah içinde diyar diyar dönüp dolaşmaları sakın seni aldatmasın (196). Az bir zevk, sonra varacakları cehennem, ne fena döşek (197). Lâkin o

Allah'tan korkan, korunan kullar, onlar için cennetler var altından ırmaklar akar, içlerinde kalmak üzere onlar, Allah tarafından konukluklar, Allah yanındaki ise ermişler için daha hayırlıdır (198). Şüphesiz ehl-i kitab içinden kimi de var ki, Allah'a iman ettikleri gibi Allah için hakka boyun eğerek kendilerine indirilene de, size indirilene de iman ederler, Allah'ın âyâtını birkaç paraya satmazlar. İşte bunlar, Rablerinin indinde kendilerinin ecirleri vardır, şüphe yok ki Allah hisâbını çabuk yapar (199). Ey o bütün iman edenler! Sabredin ve sabır yarışında düşmanlarınızı geçin ve cihâd için hazır ve râbıtalı bulunun ve Allah'a korunun ki felâh bulasınız" (200).

Nisâ Sûresi

Ey o bütün insan kümeleri! Sakının o Rabbinize karşı gelmekten ki sizleri bir tek nefisten yarattı, ondan eşini yarattı da ikisinden birçok erkekler ve dişiler üretti. Sakının O Allah'a karşı gelmekten ki siz O'nun ve o rahimlerin hürmetine birbirinizden dilek dilersiniz, çünkü O Allah üzerinizde gözcü bulunuyor (1). Allah'tan korkun da yetimlere mallarını verin ve temizi murdara (helâli harama) değişmeyin, onların mallarını kendi mallarınıza katıp yemeyin, çünkü o büyük bir vebal bulunuyor (2). Eğer yetimlerin haklarını gözetemeyeceğinizden korkarsanız size helâl olan kadınlardan ikişer, üçer, dörder nikâh edin ve eğer bu surette adalet yapamayacağınızdan korkarsanız o zaman bir tane veya milkiniz cariye alın, ağmamanız için bu daha muvâfıktır (3). Ve aldığınız kadınlara mehirlerini efendicesine verin, şayet ondan birazını kendileri gönül hoşluğu ile bağışlarlarsa onu da içinize sine sine yeyin (4). Maʿamâfîh Allah'ın sizi başına diktiği mallarınızı sefihlere vermeyin de bunlarda yapacağınız tasarruf ile onları besleyin ve giydirin ve kendilerine güzel güzel nasihat edin (5). Ve yetimleri nikâh çağına ermelerine kadar gözetip deneyin, o vakit kendilerinden bir rüşd hissettiniz mi hemen mallarını kendilerine teslim edin, büyüyecekler de ellerine alacaklar diye o malları israfla yemeye kalkmayın. İhtiyacı olmayan tenezzül etmesin, muhtaç olan da meşrû surette bir şey yesin. Mallarını kendilerine teslim ettiğiniz zaman da karşılarında şâhid bulundurun, hesabınızı doğru tutmak için Allah'ın harekâtınızı hesâba çekmekte olması yeter (6). Erkeklere bir pay var, ana baba ve en yakın akrabanın bıraktığından; dişilere de bir pay var, ana baba ve en yakın akrabanın bıraktığından; azından da çoğundan da, farz kılınmış birer pay (7). Miras taksim olunurken uzak karâbeti bulunanlar ve yetimler, miskinler de hazır bulunuyorlarsa hem kendilerine ondan biraz bir şey verin hem de gönüllerini alacak sözler söyleyin (8). Hem titresin o kimseler ki arkalarına elleri ermez, güçleri yetmez bir zürriyet bırakacak olsalardı onlara karşı korkacaklardı. O hâlde Allah'tan korksunlar ve sağlam söz söylesinler (9). Yetimlerin zulmen mallarını yiyenler muhakkak karınlarında sırf bir ateş yerler ve yarın bir çılgın ateşe yaslanırlar (10).

Allah size miras taksîmini şöyle ferman buyuruyor; evlâdınızda: Erkeğe iki dişi payı kadar, eğer hepsi dişi olmak üzere ikiden ziyade iseler bunlara terikenin üçte ikisi, ve eğer bir tek kız ise o zaman ona yarısı. Ebeveyni için: Her birine ölenin terikesinden altıda bir şayet çocuğu varsa, amma çocuğu yok da anası babası vâris bulunuyorsa anasına üçte bir, eğer ölenin kardeşleri de varsa o vakit anasına altıda bir, hep ettiği vasiyetten veya borcundan sonra.

Babalarınız ve oğullarınız, bilmezsiniz ki onların hangisi menfaatçe size daha yakındır. Bütün bunlar Allah'tan birer farîza, her hâlde Allah Alîm, Hakîm bulunuyor (11). Size ise zevcelerinizin terikesinin yarısı bir çocukları yoksa, ve eğer bir çocukları varsa o zaman size dörtte bir, ettikleri vasiyetten veya borçtan sonra. Onlara da sizin terikenizden dörtte bir eğer bir çocuğunuz yoksa, ve eğer bir çocuğunuz varsa o zaman onlara sekizde bir, ettiğiniz vasiyetten veya borçtan sonra. Ve eğer bir erkek veya kadının (çocuğu ve babası yok da) kelâle cihetinden (yan koldan) mirasına konuluyor ve (ana) bir biraderi veya bir hemşiresi bulunuyorsa her birine altıda bir, ve eğer bundan ziyade iseler o zaman üçte birinde ortaklar, ızrar kastı olmaksızın edilen vasiyetten veya borçtan sonra ki bütün bunlar Allah'tan ferman, Allah ise hem Alîm'dir hem Halîm (12).

İşte bütün bu ahkâm Allah'ın kestiği hudûddur, ve her kim Allah ve Resûlüne itaat ederse Allah onu altından ırmaklar akar cennetlere koyar, içlerinde ebedî kalmak üzere onlar, bu ise o fevz-i azîmdir (13). Her kim de Allah'a ve Resûlüne âsî olup hudûdunu aşarsa onu da bir ateşe sokar içinde ebedî kalmak üzere o, hem ona tezlîl edici bir azab var (14).

Kadınlarınızdan fuhşu irtikâb edenlerin aleyhlerine sizden dört şâhid getirin, eğer şehadet ederlerse o kadınları evlerde hapsedin, tâ ölüm kendilerini alıp götürünceye veya Allah haklarında bir yol açıncaya kadar (15). Sizlerden onu irtikâb edenlerin ikisini de eziyete koşun, eğer tevbe edip ıslah olurlarsa onlardan vazgeçin, çünkü Allah Tevvâb, Rahîm bulunuyor (16). Fakat Allah'ın kabûlünü vaad buyurduğu tevbe o kimseler içindir ki bir câhillikle bir kabahat yaparlar da sonra çok geçmeden tevbe ederler, işte Allah bunların tevbelerini kabul buyurur ve Allah Alîm, Hakîm bulunuyor (17). Yoksa kabahatleri yapıp yapıp da tâ her birine ölüm gelince "işte ben şimdi tevbe ettim" diyen kimselere tevbe yok, kâfir oldukları hâlde ölenlere de yok. Bunlar, işte bunlara Biz elîm bir azab hazırlamışızdır (18).

Ey o bütün iman edenler! Kadınlara zorla vâris olmanız size helâl olmadığı gibi verdiğiniz mehrin birazını kurtaracaksınız diye onları tazyik etmeniz de helâl olmaz, meğer ki arayı açacak bir fuhuş irtikâb eylemiş olsunlar. Haydin onlarla güzel geçinin, şayet kendilerini hoşlanmadınızsa olabilir ki siz bir şeyi hoşlanmazsınız da Allah onda birçok hayırlar takdir etmiş bulunur (19). Ve şayet bir zevceyi bırakıp da yerine diğer bir zevce almak istiyorsanız evvelkine yüklerle mehir vermiş de bulunsanız içinden bir şey almayın. Ne diye alacaksınız, bir bühtan ederek ve açık bir vebal yüklenerek mi? (20) Nasıl alırsınız ki birbirinize karıştınız ve onlar sizden kuvvetli bir misak almışlardı (21). Bir de babalarınızın nikâhı geçmiş kadınları nikâhlamayın. Geçen geçti, şüphe yok ki o pek çirkindi, iğrenç idi, o ne fena âdetti (22). Sizlere şunlar haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, hemşireleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, biraderlerinizin kızları, hemşirelerinizin kızları, ve sizi emziren süt analarınızla süt hemşireleriniz ve kadınlarınızın anaları, ve kendileriyle zifafa girdiğiniz kadınlarınızdan ellerinizde bulunan üvey kızlarınız -şayet analarıyla zifafa girmemiş iseniz beis yok- ve kendi sulbünüzden gelmiş oğullarınızın hâlîleleri ve iki hemşire beynini cemʿ etmeniz; geçen geçti, ona Allah Gafûr, Rahîm bulunuyor (23).

Bir de harb esiri olarak ellerinizde milk bulunanlar müstesnâ olmak üzere evli kadınlar, işte bütün bunlar size Allah yazısı olarak haram; bunların mâʿadâsı ise sifahdan kaçınarak namuslu yaşamak üzere mallarınızla isteyesiniz diye size helâl kılındı. O hâlde hangilerinden nikâh ile müstefid oldunuzsa mehirlerini kendilerine verin ki farzdır, o mehri kesiştikten sonra aranızda rızâlaştığınızda da size bir cünha yoktur. Her hâlde Allah Alîm, Hakîm bulunuyor (24).

İçinizden her kim hür olan mü'min kadınları nikâh edecek genişliğe güç yetiremiyorsa ona da ellerinizin altındaki mü'min cariyelerinizden var. Allah kadrinizi imanınızla bilir. Mü'minler hep birbirinizden sayılırsınız, onun için fuhuşta bulunmayarak, gizli dost da edinmeyerek namuslu yaşadıkları hâlde onları sâhiplerinin izniyle nikâh ediniz ve mehirlerini güzellikle kendilerine veriniz. Eğer evlendikten sonra bir fuhuş irtikâb ederlerse o vakit üzerlerine hür kadınlar üzerine terettüb edecek cezânın yarısı lâzım gelir. Şu suret günaha girmek korkusu olanlarınız içindir, yoksa sabretmeniz sizin için daha hayırlıdır, bununla beraber Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (25).

Allah sizlere bilmediklerinizi bildirmek ve sizden öndekilerin yollarını göstermek ve salâha rücûʿunuzu görerek günahlarınızı bağışlamak diliyor, hem Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (26). Allah tevbekâr olduğunuzu görerek size nazar buyurmak istiyorken o şehvetleri ardında koşanlar sizin büyük bir yamuklukla yamulmanızı istiyorlar (27). Allah sizden ağır teklifleri hafifletmek istiyor, öyle ya insan zayıf yaratılmıştır (28).

Ey o bütün iman edenler! Mallarınızı aranızda bâtıl bahanelerle yemeyin, kendiliğinizden rızâlaşarak akdettiğiniz bir ticaret olmak başka. Kendilerinizi öldürmeyin de, Allah size cidden bir rahîm bulunuyor (29). Her kim de tecavüz ederek, zulmederek onu yaparsa yarın onu bir ateşe yaslayacağız, Allah'a göre bu kolay bulunuyor (30). Eğer siz nehy edildiğiniz günahların büyüklerinden ictinab ederseniz sizden kabahatlerinizi keffâretleriz ve sizi hoş bir mesleke koyarız (31). Bir de Allah'ın bazınıza diğerinden fazla verdiği şeyleri temenni etmeyin, erkeklere çalışmalarından bir nasip vardır, kadınlara da çalışmalarından bir nasip vardır. Çalışın da Allah'tan fazlını isteyin, her hâlde Allah her şeye alîm bulunuyor (32). Erkek ve dişi her biri için baba ve ananın ve en yakın akrabanın, ve akd ile yeminlerinizin bağladığı kimselerin terikelerinden vârislere de tahsis ettik, onlara da nasiplerini verin çünkü Allah her şeye karşı şâhid bulunuyor (33). Er olanlar kadınlar üzerinde hâkim dururlar; çünkü bir kere Allah birini diğerinden üstün yaratmış, bir de erler mallarından infak etmektedirler, onun için iyi kadınlar itaatkârdırlar, Allah kendilerini sakladığı cihetle kendileri de gaybı muhafaza ederler. Serkeşliklerinden endişe ettiğiniz kadınlara gelince; evvelâ kendilerine nasihat edin, sonra yattıkları yerde mehcur bırakın, yine dinlemezlerse dövün. Dinledikleri hâlde incitmeye bahane aramayın; çünkü Allah çok yüksek, çok büyük bulunuyor (34). Eğer karı koca arasının açılmasından endişeye düşerseniz bir hakem onun tarafından, bir hakem de bunun tarafından gönderin. Bunlar gerçekten barıştırmak isterlerse Allah aralarındaki dargınlık yerine geçim verir, şüphesiz ki Allah bir Alîm, Habîr bulunuyor (35). Hem Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi şerîk koşmayın, sonra babaya anaya ihsan edin, akrabanıza da öksüzlere de, yoksullara da, yakın komşuya da, uzak komşuya da, arkadaşa da, yolda kalmışa da, ellerinizdeki memluklere

de; her hâlde Allah kurumlu öğüngen olanların hiçbirini sevmez (36). Onlar ki hem kıskanırlar hem de herkese kıskançlık tavsiye ederler ve Allah'ın kendilerine fazlından verdiği şeyleri saklarlar. Biz de öyle nankörlere terzil edici bir azab hazırlamışızdır (37). Onlar ki Allah'a ve âhiret gününe inanmazlar da mallarını nâsa gösteriş için sarf ederler; her kim de kendine şeytan arkadaş olursa artık o ne fena arkadaştır (38). Ne vardı bunlar Allah'a iman getirseler ve âhiret gününe inansalar da Allah'ın kendilerine merzuk buyurduğu şeylerden infak etselerdi, ziyan mı ederlerdi? Allah kendilerini bilirdi (39). Her hâlde Allah zerre miskāli zulmetmez ve eğer bir hasene olursa onu kat kat artırır, bir de tarafından azîm bir ecir verir (40). Bakalım nasıl olacak, her ümmetten bir şâhid getirdiğimiz, seni de onların üzerine şâhid getirdiğimiz vakit? (41). İşte o gün öyle arzu edecek o küfredip Peygambere âsi olanlar ki keşke hâk ile yeksan edilselerdi de Allah'a bir sözü ketm etmeselerdi (42).

Ey o bütün iman edenler! Sarhoş iken namaza yaklaşmayın, söylediğinizi bilinceye kadar; cünüb iken de -yoldan geçmeniz başka- guslünüzü edinceye kadar, ve eğer hasta olur veya seferde bulunursanız veya biriniz hâcet yerinden gelir veya kadınlara dokunursanız da suya güç yetiremezseniz o zaman temiz bir toprağa teyemmüm edin: Niyetle yüzünüze ve ellerinize mesh eyleyin, cidden Allah affı çok bir gafûr bulunuyor (43).

Bakmaz mısın şu kendilerine kitabdan bir nasip verilmiş olanlara? Kendileri sapkınlığı satın alıyorlar da istiyorlar ki siz de yolu sapıtasınız (44). Düşmanlarınızı Allah daha çok biliyor, velî de Allah yeter, nasîr de Allah yeter (45). O Yahudî olanlardan ki kelimeleri mevziʿlerinden tahrif ediyorlar, ve dillerini eğerek, dine dokunarak "dinledik isyan ettik", "dinle dinlenilmeyesi", diyorlar. Böyle diyeceklerine "işittik itaat ettik", "dinle ve bizi gözet" deselerdi elbette haklarında daha hayırlı ve daha dürüst olurdu. Ve lâkin küfürleri yüzünden Allah kendilerini lânetlemiştir. Onun için imana gelmezler, meğer ki pek az (46).

Ey o kendilerine kitab verilenler! Gelin o beraberinizdekini tasdiklemek üzere indirdiğimiz bu kitâba iman edin Biz birtakım yüzleri silip de enselerine çevirmezden veya onları ashâb-ı sebti lânetlediğimiz gibi lânetlemezden evvel, yoksa Allah'ın emri fiile çıkarılagelmiştir (47). Doğrusu Allah kendine şirk koşulmasını mağfiret etmez, ondan berisini dilediğine mağfiret buyurur. Kim de Allah'a şirk koşarsa pek büyük bir cinayet iftira etmiş olduğunda şüphe yoktur (48).

Bakmaz mısın şu nefislerini tezkiye edip duranlara! Hayır, yalnız Allah dilediğini tezkiye eder (temize çıkarır) onlar da kıl kadar zulmedilmezler (49). Bak Allah'a karşı nasıl yalan uyduruyorlar, açık günah da bu yeter (50).

Bakmaz mısın şu kendilerine okuyup yazmaktan biraz nasip verilmiş olanlara? Cibt ü tâğūta inanıyorlar da Allah'ı tanımayanlara "bunlar mü'minlerden yolca daha doğru" diyorlar (51). Onlar Allah'ın lânetlediği kimseler, her kimi de Allah lânetlerse artık onu bir kurtaracak bulamazsın (52). Yoksa onlara mülkten bir hisse mi var? Öyle olsa nâsa bir çekirdek bile vermezler (53). Yoksa o nâsa Allah'ın fazlından verdiği nimeti çekemiyorlar da hased mi

ediyorlar? Evet, Biz Âl-i İbrâhim'e kitab ve hikmet verdik hem de azîm bir mülk verdik (54). Onun için onlardan kimi ona iman etmekte, kimi de ondan menʿ eylemekte, ona da cehennem alevi elvermektedir (55).

Şüphesiz âyetlerimizi tanımayan kâfirler, muhakkak ki Biz onları yarın bir ateşe yaslayacağız, derileri piştikçe azâbı duysunlar diye kendilerine tebdîlen başka deriler vereceğiz; çünkü Allah izzetine nihâyet olmayan bir hakîm bulunuyor (56).

İman edip sâlih sâlih işler yapan mü'minlere gelince bunları altından ırmaklar akar cennetlere koyacağız, içlerinde ebedî kalmak üzere onlar. Kendilerine orada temiz, gayet temiz zevceler var. Hem onları sâyebân edecek bir sâyeye koyacağız (57).

Haberiniz olsun ki Allah size şunları emrediyor: Emanetleri ehline veresiniz ve insanlar arasında hükmettiğiniz vakit adaletle hükmedesiniz. Hakikat Allah size ne güzel vaaz veriyor, şüphesiz ki Allah Semîʿ, Basîr bulunuyor (58).

Ey o bütün iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e de itaat edin, sizden olan ulü'l-emre de. Sonra bir şeyde nizâʿa düştünüz mü hemen onu Allah'a ve Resûlüne arz ediniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten inanır mü'minlerseniz. O hem hayırlı, hem de netice itibariyle daha güzeldir (59).

Bakmaz mısın şunlara; o hem sana indirilene hem senden evvel indirilene iman ettiklerini söyler gezer kimselere ki o tâğūta (o azgın şeytana) muhakeme olmak istiyorlar. Hâlbuki onu tanımamakla emrolunmuşlardı. O şeytan da onları bir daha dönemeyecekleri kadar uzak bir dalâle düşürmek istiyor (60). "Allah'ın indirdiği hükme gelin, Peygamber'e gelin" denildiği vakit de onlara, görüyorsun o münafıkları ki senden çekiniyorlar da çekiniyorlar (61). Ya ellerinin yaptığı yüzünden başlarına bir musibet geldiği zaman nasıl? Sonra gelmişler de sana "billâhi muradımız sırf bir iyilik yapmak ve ara bulmaktan ibaret idi" diye yemin ediyorlar (62). Onlar öyle kimseler ki kalblerinde olanı Allah bilir, onun için sen onlara aldırma da kendilerine vaaz et ve nefisleri hakkında kendilerine beliğ, müessir söz söyle (63). Biz herhangi bir peygamberi gönderdikse mahza Allah'ın izniyle itaat edilmek için gönderdik. Eğer onlar nefislerine zulmettikleri zaman sana gelseler de günahlarına mağfiret dileseler, Peygamber de kendileri için istiğfar ediverse idi elbette Allah'ı Tevvâb, Rahîm bulacaklardı (64). Yok, yok Rabbine kasem ederim ki onlar aralarında çıkan çapraşık işlerde seni hakem yapıp sonra da verdiğin hükümden nefislerinde hiçbir darlık duymaksızın tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar (65). Eğer onlara "nefislerinizi öldürün" veya "diyarınızdan çıkın" diye yazsa idik pek azından mâʿadâsı onu yapmazlardı, fakat kendilerine vaaz olunanı yapsalardı elbette haklarında çok hayırlı ve pâyidar kılmak itibariyle de en sağlam bir hareket olurdu (66). Elbette o zaman kendilerine ledünnümüzden pek büyük bir ecir de verirdik (67). Ve elbette kendilerini doğrudan doğru bir tarîk-ı müstakīme çıkarırdık (68). Öyle ya, her kim Allah'a ve Peygamber'e mutîʿ olursa işte onlar Allah'ın kendilerine inʿâm eylediği enbiyâ,

sıddîkīn, şühedâ ve sâlihîn ile birliktedirler, bunlarsa ne güzel arkadaş! (69). İşte bu fazl, Allah'tan; elverir ki bilen Allah olsun (70).

Ey o bütün iman edenler! Hazırlığınızı görün de müfrezeler hâlinde harekete gelin, yahut toplu olarak seferber olun (71). Maʿamâfîh içinizden öylesi vardır ki her hâlde ağır alacaktır; bakar, eğer size bir musibet isabet ederse "cidden", der, "Allah bana lutfetti, zira onlarla beraber hazır bulunmadım" (72). Ve eğer size Allah'tan bir fazl nasip olursa sanki kendisiyle aranızda hiçbir ülfet olmamış gibi mutlak diyecektir ki "ah, n'olaydım onlarla beraber olaydım da büyük bir murada ereydim" (73). O hâlde seferber olun da o geçici dünyâ hayâtı âhiretin ebedî hayâtına satacak olanlar çarpışsın. Her kim Allah yolunda çarpışır da katl olunur veya gālip gelirse iki surette de biz ona yarın pek büyük bir ecir vereceğiz (74). Hem siz neyinize çarpışmayasınız? Allah yolunda ve o zebûn edilmiş erkekler, kadınlar, yavrular uğurunda ki "yâ Rabbenâ, bizleri bu ahâlisi zâlim memleketten çıkar, tarafından bize bir sâhip gönder, tarafından bize bir yardımcı gönder!" diye yalvarıp duruyorlar (75). İman edenler Allah yolunda cenk ederler, küfredenler ise tâğūtun yolunda cenk ederler. O hâlde siz şeytanın yârânını öldürmeye bakın, her hâlde şeytanın hilesi çürüktür (76). Bakmaz mısın o kendilerine "ellerinizi çekin ve namaz kılın, zekât verin" denilmiş olan kimselere? Şimdi üzerlerine kıtal yazılınca insanlardan Allah'tan korkarcasına veya daha bile ziyade korkuyorlar, ve şöyle dediler: "Ey bizim Rabbimiz? Niçin üzerimize bu kıtâli yazdın! N'olurdu bizi yakın bir ecele tehir edeydin?" De ki: Dünya zevki ne olsa azdır, âhiret ise Allah'tan korkanlar için sırf hayırdır, hem kıl kadar hakkınız yenmez (77). Her nerede olsanız ölüm size yetişir, eflâke ser çekmiş burçlarda da olsanız. Bununla beraber kendilerine bir güzellik erdi mi "bu Allah'tan" diyorlar, bir musibet de değdi mi "bu senden" diyorlar. De ki hepsi Allah tarafından, fakat niye bu adamlar söz anlamaya yanaşmıyorlar (78). Sana güzellikten her ne ererse bil ki Allah'tandır, kötülükten de başına her ne gelirse anla ki sendendir. Biz seni insanlara bir resûl olarak gönderdik, şâhit ise Allah yeter (79). Kim Resûl'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur, kim de yan bükerse üzerlerine seni gözcü de göndermedik (80). "Baş üstüne" diyorlar, sonra da yanından çıktıklarında içlerinden birtakımı dediklerinin hilâfına tezvîrât yapıyorlar, Allah da yaptıkları tezvîrâtı kaydediyor. Onun için sen yüzlerine vurmaktan vazgeç de Allah'a havâle et, Allah vekîl yeter (81). Hâlâ Kur'ân'ı imʿân ile teemmül etmezler mi? Eğer o Allah'tan başkası tarafından olsa idi elbette içinde birçok âhenksizlikler bulacaklardı (82). Hem emn ü havfa dair bir haber geldiği vakit kendilerine onu yayıveriyorlar, hâlbuki onu Peygamber'e ve içlerinden ulü'lemr olanlara arz etseler elbette bunların istinbâta kādir olanları onu anlar bilirlerdi. Eğer Allah'ın fazl u rahmeti üzerinizde olmasa idi pek azınızdan mâʿadâsı şeytana uymuş gitmiştiniz (83). Onun için Allah yolunda çarpış, ancak nefsinden başkasıyla mükellef değilsin. Mü'minleri de çarpışmaya teşvik et, me'muldür ki Allah o küfretmekte bulunanların tazyîkini defʿ etsin. Allah tazyikçe de daha şiddetli, tenkilce de daha şiddetlidir (84). Her kim güzel bir şefaatte bulunursa ona ondan bir nasip olur, her kim de kötü bir şefaatte bulunursa ona da ondan bir nazîr olur, Allah her şeye nâzır bulunuyor (85). Size herhangi bir suretle sağlık verildiği zaman siz de ondan daha güzeli ile sağlık verin veya aynıyla mukābele edin, Allah her şeyi hesâba çekmekte bulunuyor (86).

Allah, başka tapılacak yok ancak O. Celâli hakkı için O sizi muhakkak kıyamet gününe toplayacak, onda şüphe yok. Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir? (87).

O hâlde siz niye münafıklar hakkında iki fırka oluyorsunuz? Allah onları kazandıkları vebal yüzünden terslerine döndürdüğü hâlde Allah'ın saptırdığını yola getirmek mi istiyorsunuz? Her kimi Allah saptırırsa artık sen ona yol bulamazsın (88). Arzu ettiler ki kendilerinin küfre saptıkları gibi siz de sapasınız da beraber olasınız, onun için onlar Allah yolunda hicret edinceye kadar içlerinden dost edinmeyin, yok aldırmazlarsa o vakit bulduğunuz yerde kendilerini tutun ve öldürün ve onlardan ne bir dost ne de bir yardımcı edinmeyin (89). Ancak şöylelerine dokunmayın ki sizinle aralarında misak olan bir kavme vâsıl olmuş bulunurlar, yahut ne size harb etmeyi ne de kendi kavimlerine harb etmeyi havsalalarına sığdıramayarak size gelmişlerdir. Eğer Allah dilese idi bunları üzerinize musallat kılardı da sizinle harb ederlerdi, o hâlde sizi bırakıp bir tarafa çekildikleri ve sizinle harb etmeyip sulha yattıkları takdirde de Allah aleyhlerinde size bir yol vermemiştir (90). Diğer birtakımlarını bulacaksınız ki hem sizden emin olmak hem de kavimlerinden emin kalmak isterler, fitneye sevk edildikçe de döner döner içine atılırlar. Eğer bunlar sizden çekinmezler ve sulha yatıp taarruzdan ellerini çekmezlerse kendilerini bulduğunuz yerde yakalayın ve öldürün, işte bunlar aleyhinde size açık bir ferman verdik (91).

Bir mü'minin bir mü'mini öldürmesi olamaz meğer ki hatâ ola. Ve kim bir mü'mini hatârâ öldürürse mü'min bir esir âzad etmesi ve ölenin vârislerine teslim edilecek bir diyet vermesi lâzım gelir, meğer ki vârisler tasadduk edeler. Eğer öldürülen kendi mü'min olmakla beraber size düşman bir kavimden ise o zaman öldürenin bir esir âzad etmesi lâzım gelir, ve eğer kendileriyle aranızda bir misak bulunan bir kavimden ise o zaman vârislerine teslim edilecek bir diyet vermek ve mü'min bir esir âzad etmek lâzım gelir. Bunlara gücü yetmeyen de Allah tarafından tevbesinin kabulü için ardı ardına iki ay oruç tutmak lâzım gelir. Allah Alîm, Hakîm bulunuyor (92). Her kim de bir mü'mini müteʿammiden öldürürse artık onun cezâsı cehennemde hulûddur, Allah ona gazab etmiş, lânet etmiş, azîm bir azab hazırlamıştır (93).

Ey o bütün iman edenler! Allah yolunda adım attığınız vakit iyi anlayın, dinleyin. Size İslâm selâmı veren kimseye -dünya hayatının geçici metâʿına göz dikerek- "sen mü'min değilsin" demeyin, Allah yanında çok ganimetler var. Önce siz de öyle idiniz, Allah kerem buyurdu da sizleri iman ile tanıttı. Onun için iyi anlayın dinleyin, muhakkak ki Allah ne yaparsanız habîr bulunuyor (94).

Mü'minlerden özür sâhibi olmaksızın oturanlar ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler müsâvî olamazlar. Allah, mallarıyla ve canlarıyla mücâhid olanları oturanların derece itibariyle üzerine geçirdi. Gerçi Allah ikisine de hüsnâyı (cenneti) vaad buyurmuştur, bununla beraber Allah mücâhidlere oturanların fevkinde azîm bir ecir ihsan etmiştir (95). Tarafından derece derece rütbeler ve bir mağfiret ve rahmet… Öyle ya, Allah bir Gafûr, Rahîm bulunuyor (96). O kimseler ki nefislerine zulmetmektelerken melekler canlarını aldılar, "ne işte idiniz" dediler, "biz" dediler, "bu arzda zebun idik". "Ya", dediler, "Allah'ın arzı geniş değil mi idi

oraya hicret etsenizdi ya?" İşte bunların me'vâları cehennemdir, ona gidiş de ne fena şeydir (97). Ancak hakikaten zebun olanlar; hiçbir çareye gücü yetmeyen ve hicret için yol bulamayan erkekler, kadınlar, çocuklar müstesnâ (98). Çünkü bunlardan Allah'ın o günahı af buyurması me'muldür. Allah affı çok bir Gafûr bulunuyor (99). Her kim Allah yolunda hicret ederse yeryüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de bulur ve her kim Allah'a ve Peygamber'e hicret kastıyla evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse muhakkak ki onun ecri Allah'a düşer. Allah bir Gafûr, Rahîm bulunuyor (100).

Sefer ettiğiniz vakit o küfredenlerin size bir fenalık yapmalarından korkuyorsanız namazdan kısmanız artık size bir günah olmaz, muhakkak ki kâfirler size açık bir düşman bulunuyorlar (101). Ve o vakit sen içlerinde olup da onlara namaz kıldırdığında içlerinden bir kısmı seninle beraber namaza dursun, silahlarını da yanlarına alsınlar. Bunlar secdeye vardıklarında diğer kısım arkanızda beklesinler, sonra o namaz kılmamış olan diğer kısım gelsin, seninle beraber kılsınlar ve ihtiyatlı bulunsunlar ve silahlarını yanlarına alsınlar. Kâfirler arzu ederler ki silahlarınızdan ve eşyanızdan bir gāfil bulunsanız da size birdenbire bir baskın bassalar. Eğer yağan yağmurdan bir eziyet varsa veya hasta iseniz silahları bırakmanızda beis yoktur. Bununla beraber ihtiyatı elden bırakmayın, çünkü Allah kâfirler için mühîn bir azab hazırlamıştır (102). O korkulu zamanda namazı kıldınız mı gerek ayakta ve gerek otururken ve gerek yanlarınız üzerinde hep Allah'ı zikredin. Derken korkudan itmi'nan buldunuz mu o vakit namazı tam erkânıyla edâ edin, çünkü namaz mü'minler üzerine muayyen vakitlerle yazılı bir farz bulunuyor (103). Düşmanınız olan kavmi tâkip etmekte zaaf göstermeyin, eğer siz elemleniyorsanız şüphe yok ki sizin elemlendiğiniz gibi onlar da elemleniyorlardır. Kaldı ki siz Allah'tan onların ümit edemeyecekleri şeyler umuyorsunuz Allah da Alîm, Hakîm bulunuyor (104).

Elhak biz sana bihakkın Kitab indirdik ki insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği vechile hükmedesin; hâinlere müdafaa vekili olma (105). Ve Allah'a istiğfar eyle, çünkü Allah Gafûr, Rahîm bulunuyor (106). Nefislerine hıyanet edip duranlar tarafından mücadeleye kalkışma, çünkü Allah vebal yüklenen, hıyanetkâr olan kimseleri sevmez (107). İnsanlardan gizlemeye çalışırlar da Allah'tan gizlemeyi düşünmezler, hâlbuki O'nun râzı olmayacağı tezvîrâtı tertib ederlerken O yanı başlarında; hem Allah her ne yaparlarsa muhît bulunuyor (108). Haydi siz öyle yaptınız, bu dünyâ hayatta tuttunuz taraflarından mücadele ediverdiniz, fakat kıyamet günü onlar tarafından kim mücadele edecek, veya üzerlerine kim vekil olacak? (109). Hâlbuki kim bir kötülük yapar veya nefsine zulmeder de sonra Allah'ın mağfiretine sığınırsa Allah'ı bir Gafûr, Rahîm bulur (110). Maʿamâfîh kim bir vebal kazanırsa onu sırf kendi aleyhine kazanır, Allah Alîm, Hakîm de bulunuyor (111). Her kim de bir cinayet veya bir vebal kazanır da sonra onu bir bîgünâhın üzerine atarsa şüphesiz bir bühtan ve açık bir vebal daha yüklenmiş olur (112). Allah'ın fazl u rahmeti üzerinde olmasaydı onlardan bir tâife seni bile hükümde haktan şaşırtmayı kurmuşlardı. Maʿamâfîh onlar yalnız kendilerini şaşırırlar, sana hiçbir zarar edemezler. Nasıl edebilirler ki Allah sana kitap ve hikmet indirmekte ve bilmediklerini sana bildirmektedir, hem Allah'ın senin üzerinde fazlı çok büyük bulunuyor (113). Onların

fısıldaşmalarının çoğunda hayır yoktur, ancak sadaka vermeyi veya bir mâruf işlemeyi veya insanların arasını düzeltmeyi emreden başka. Ve her kim bunu Allah'ın rızâsını arayarak yaparsa yarın biz ona büyük bir ecir vereceğiz (114). Her kim de kendisine hak tebeyyün ettikten sonra Peygamber'e muhalefette bulunur ve mü'minler yolunun gayrısına giderse biz onu gittiğine bırakırız ve kendisine cehennemi boylatırız ki o ne fena gidiştir (115). Doğrusu Allah kendine şirk koşulmasını mağfiret buyurmaz, ondan berisini ise dilediğine mağfiret buyurur. Kim de Allah'a şirk koşarsa hakikatte pek uzak bir dalâle sapmıştır (116). O'nu bırakıp da sade dişilere tapıyorlar, ve sade yalabık bir şeytana tapıyorlar (117). Ki Allah onu lânetledi, o da şöyle dedi: "Celâlin hakkı için kullarından bir mukadder pay alacağım (118). Ve lâbüd onları sapıtacağım, ve her hâlde onları ümniyelere düşürüp olmayacak kuruntularla aldatacağım, ve lâbüd onlara emredeceğim de hayvanların kulaklarını dilecekler ve lâbüd onlara emredeceğim de Allah'ın halkını tağyir edecekler." Ve her kim Allah'ı bırakıp şeytanı velî ittihaz ederse şüphesiz açıktan açığa hüsrana düşmüştür (119). O, onlara vaad verir, ümniyelere ümitlere düşürür, fakat şeytan onlara kuru bir aldatmadan başka ne vaad eder? (120). İşte onların varacakları yer cehennemdir ve ondan halâsa hiçbir çare bulamayacaklardır (121). İman edip de iyi iyi işler yapan kimselere gelince yarın onları altından ırmaklar akar cennetlere koyacağız, ebediyyen onlarda kalacaklar. Hakkā Allah vaadi, Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir? (122). O, sizin kuruntularınızla da değil, ehl-i kitâbın kuruntularıyla da değil, kim bir kötülük yaparsa onunla cezâlanır ve Allah'tan beride ne bir velî bulabilir ne de bir nasîr (123). Gerek erkekten gerek dişi herhangi bir kişi de mü'min olarak iyi işlerden bir iş tutarsa işte böyleler cennete girerler ve zerrece hakları yenmez (124). Hem kimdir o kimseden daha güzel dinli ki özü muhsin olarak yüzünü tertemiz İslâm ile Allah'a tutmuş ve hanîf (sade Hakk'a boyun eğer muvahhid müslim) olarak İbrâhim milletine uymuştur, Allah ki İbrâhim'i halîl edindi (125). Hâlbuki göklerdeki ve yerdeki hep Allah'ındır ve Allah her şeyi muhît bulunuyor (126).

Bir de senden kadınlar hakkında fetvâ istiyorlar, de ki: Onlar hakkındaki fetvâyı size Allah veriyor. Yazılmış hakları olan mirası kendilerine vermediğiniz ve nikâhlamayı istemediğiniz öksüz kızlar hakkında ve mağdur çocuklar hakkında ve yetimlere insaf ile bakmanız hakkında kitapta yüzünüze karşı okunup duran âyetler var. Daha da hayra dair ne yaparsanız şüphe yok ki Allah ona da Alîm bulunuyor (127). Ve eğer bir kadın kocasının serkeşliğinden veya yüz çevirmesinden endişe ediyorsa bir sulh ile aralarını düzeltmelerinde kendilerine bir günah yoktur. Sulh hep hayırdır, nefislerse kıskançlığa hazırlanagelmiştir. Eğer arayı düzeltir ve geçimsizlikten sakınırsanız şüphe yok ki Allah her ne yaparsanız Habîr bulunuyor (128). Kadınlarınız arasında her vechile âdil davranmaya ne kadar hırs besleseniz yine muktedir olamazsınız, bari büsbütün meyledip de ötekini askıda kalmış gibi bırakmayın. Ve eğer arayı düzeltir ve haksızlıktan korunursanız şüphe yok ki Allah Gafûr, Rahîm bulunuyor (129). Yok eğer ayrılırlarsa Allah kudretiyle her birini diğerinden müstağnî kılar. Allah kudreti geniş bir Hakîm bulunuyor (130). Allah'ındır bütün göklerdeki, yerdeki. Celâlim hakkı için sizden evvel kitap verilenlere de tavsiye ettik size de ki Allah'tan korkun, ve eğer tanımamazlık ederseniz haberiniz olsun ki Allah'ındır bütün göklerdeki ve yerdeki, ve Allah bir Ganî, Hamîd bulunuyor

(131). Allah'ındır bütün göklerdeki, yerdeki; dayanılacak (vekil) de Allah yeter (132). Dilerse sizleri giderir de ey insanlar, başkalarını getirir, Allah ona da kadîr bulunuyor (133). Kim dünya sevâbı istiyorsa bilsin ki dünya sevâbı da âhiret sevabı da Allah'ın yanındadır, ve Allah bir Semîʿ, Basîr bulunuyor (134).

Ey o bütün iman edenler! Hakkāniyetle durup adaleti yerine getirmeye uğraşır hâkimler, Allah için şâhidler olunuz, gerekse nefislerinizin veya ebeveyninizin veya en yakınlarınızın aleyhine olsun, gerek zengin ve gerek fakir bulunsun. Çünkü Allah ikisinden de akdemdir, onun için haktan udûl edip de nefsin arzusuna tâbiʿ olmayın ve eğer dilinizi eğer veya çekinirseniz şüphe yok ki Allah her ne yaparsanız Habîr bulunur (135). Ey o bütün iman edenler! Allah'a da Resûlüne de, Resûlüne tenzil buyurduğu kitaba da, daha evvel inzal buyurduğu kitaba da iman getirin. Her kim Allah'a ve meleklerine ve kitaplarına ve resullerine ve âhiret gününe kâfirlik ederse uzak, pek uzak bir dalâl ile sapmış, sapmış gitmiştir (136). Şunlar ki iman ettiler, sonra tuttular küfre gittiler, sonra yine iman ettiler, sonra yine küfre gittiler, sonra da küfürde ileri gittiler. Allah onları mağfiret edecek de değil, doğru bir yola çıkaracak da değildir (137). Müjdele münafıklara ki onlara elîm bir azab var (138). Onlar ki mü'minleri bırakarak kâfirlerin velâyetine tutunuyorlar, izzeti onların yanında mı arıyorlar? Fakat izzet tamamıyla Allah'ındır (139). O size kitâbında şunu da indirmiştir: Allah'ın âyetlerini işittiniz mi hakları inkâr ediliyor ve onlarla eğleniliyor, artık o heriflerin yanlarında oturmayın tâ ki başka bir lakırdıya dalsınlar, çünkü o zaman siz de onlar gibisinizdir. Şüphesiz ki Allah o münafıklarla kâfirleri cehennemde toplayacak topunu bir (140). Onlar ki sizi gözetiyorlar; eğer Allah'tan size bir fetih olursa "beraber değil miydik?" diyecekler ve eğer kâfirlere bir nasip düşerse "biz sizden üstün gelmedik mi? Sizi mü'minlerden kurtarmadık mı?" diyecekler. Artık kıyamet günü Allah beyninizde hükmünü verir, ve elbette kâfirler için mü'minler aleyhine bir yol verecek değil (141). Her hâlde münafıklar Allah'a hudʿa yapmaya çalışırlar, Allah da hudʿalarını başlarına geçirir, namaza kalktıkları vakit de üşene üşene kalkarlar, halka gösteriş yaparlar, yoksa Allah'ı pek az hatıra getirirler (142). Arada müzebzeb bir hâldedirler: Ne onlara, ne onlara. Her kimi de Allah şaşırtırsa artık ona sen yol bulamazsın (143). Ey o bütün iman edenler! Mü'minleri bırakıp da kâfirleri başlarınıza geçirmeyin, ister misiniz ki Allah için aleyhinizde açık bir saltanat husûle getiresiniz (144). Her hâlde münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar, ihtimâli yok onlara bir kurtaracak da bulamazsın (145). Ancak tevbe edip hâllerini düzelten ve Allah'a sarılıp dinlerini Allah için hâlis kılan kimseler müstesnâ, çünkü bunlar mü'minlerle beraberdir, mü'minlere ise Allah azîm bir ecir verecektir (146). Siz şükreder, iman ederseniz Allah size azâbı nidecek? Hâlbuki Allah şükrü bilir bir Alîm bulunuyor (147).

Allah fena sözün açıklanmasını sevmez, mazlum olan başka. Allah Semîʿ, Basîr bulunuyor (148). Bir hayrı açıklar veya gizlerseniz yahut bir kötülüğü affederseniz şüphe yok ki Allah affı çok bir Kadîr bulunuyor (149).

O kimseler ki ne Allah'ı tanırlar ne peygamberlerini, ve o kimseler ki Allah'ı tanımak lâkin peygamberlerini tanımayıp ayırmak isterler. Ve o kimseler ki "peygamberlerin bazısına inanırız, bazısını tanımayız" derler ve böyle küfür ile iman arasında bir yol tutmak isterler (150).

İşte bunlar hakkā kâfirdirler, biz de kâfirler için mühîn bir azab hazırlamışızdır (151). Allah'a ve peygamberlerine iman eden ve peygamberlerinden hiçbirinin arasını ayırmayan kimselere gelince, işte bunların yarın kendilerine ecirlerini vereceğiz, ve Allah Gafûr, Rahîm bulunuyor (152).

Ehl-i kitab senden üzerlerine semâdan bir kitap indirivermeni istiyorlar. Çok görme, Mûsâ'ya bundan daha büyüğünü teklif ettiler, "Allah'ı bize açıktan göster" dediler de zulümleriyle kendilerini yıldırım çarptı. Sonra kendilerine o kadar açık mucizeler gelmişken tuttular danaya taptılar, derken biz bunlardan affettik de Mûsâ'ya kāhir bir saltanat verdik (153). Ve mîsâka bağlanmaları için Tûr'u üstlerine kaldırdık da "girin secdelere kapanarak o kapıya" dedik onlara. Hem "sebt günü tecavüz etmeyin" dedik de onlara kendilerinden ağır bir misak aldık (154). Bunun üzerine misaklarını nakz etmeleri ve Allah'ın âyâtına küfürleri ve enbiyâyı nâhak yere katlleri ve "kalblerimiz gılıflı" demeleri sebebiyle ki doğrusu Allah o kalblerin üzerini küfürleriyle tabʿ etmiştir de onun için imana gelmezler meğer ki pek az (155). Yine küfürleri ve Meryem'e karşı azîm bir bühtan söylemeleri (156). Ve "biz Allah'ın resûlü Mesih Îsâ b. Meryem'i katlettik" demeleri sebebiyle; hâlbuki onu ne katlettiler ne salb ettiler, velâkin kendilerine bir benzetme yapıldı, ve fi'l-hakīka onda ihtilâf edenler bundan dolayı şek içindedirler, ona dair bir ilimleri yoktur ancak zan ardında giderler. Hâlbuki onu yakīnen katletmediler (157), doğrusu Allah onu kendine doğru refʿ eyledi. Allah bir Azîz, Hakîm bulunuyor (158). Ve ehl-i kitabdan hiçbiri yoktur ki celâlim hakkı için ölümünden evvel ona mutlak iman edecek olmasın, kıyamet günü de o aleyhlerine şâhid olacak (159). Hâsılı o Yahudî olanların zâlimlikleri ve birçoklarını Allah yolundan çevirmeleri (160) ve nehy edildikleri hâlde ribâ almaları ve halkın emvâlini haksızlıkla yemeleri sebepleriyledir ki evvelce onlara helâl kılınmış birçok pâk ve hoş nimetleri kendilerine haram ettik ve kâfir kalanlarına elîm bir azab hazırladık (161). Lâkin içlerinden ilimde rüsûhu olanlarla mü'minler senden evvel indirilenle beraber sana indirilene de iman ediyorlar, hele o namaza devam eden kullarıma bak, onlar ve zekât verenler, Allah'a ve âhiret gününe inanan bütün mü'minler işte hep bunlara yarın azîm bir ecir vereceğiz (162).

Fi'l-hakīka Biz sana (yâ Muhammed) öyle vahiy indirdik ki Nûh'a ve ondan sonra gelen bütün peygamberlere vahyettiğimiz gibi hem İbrâhim'e, İsmâil'e, İshak'a, Yaʿkūb'a, esbâta, Îsâ'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Hârûn'a, Süleyman'a vahyettiğimiz, hem Davud'a Zebur'u verdiğimiz gibi (163). Hem gerek sana evvelce naklettiğimiz resulleri ve gerek nakletmediğimiz resulleri gönderdiğimiz gibi, hem de Allah'ın Mûsâ'ya kelâm söylemesi gibi (164). Hep rahmet müjdecileri, azab habercileri olarak gönderilmiş peygamberler ki artık insanlar için Allah'a karşı peygamberlerden sonra bir iʿtizâr bahanesi olamasın, Allah Azîz, Hakîm bulunuyor (165). Lâkin Allah bilhassa sana indirdiğiyle şehadet ediyor ki onu kendi ilm-i sübhânîsiyle indirdi, melekler de şehadet ediyorlar, maʿahâzâ Allah'ın şâhid olması kâfidir (166). Şüphesiz ki küfr edip Allah yolundan menʿ edenler haktan saptılar, uzak saptılar (167). Şüphesiz küfr edip haksızlık edenleri Allah mağfiret edecek değil, cehennem yolundan başka bir yola çıkaracak da değil. Onlar ebediyyen onda muhalled, bu da Allah'a nazaran kolay bulunuyor (168-169).

Ey insanlar! Hakikat size Rabbinizden hak ile Resul geldi. Hakkınızda hayr olmak için hemen ona iman edin ve eğer küfr edecek olursanız şüphe yok ki göklerde ve yerde ne varsa Allah'ın ve Allah Alîm, Hakîm bulunuyor (170).

Ey ehl-i kitap! Dininizde gulüvv etmeyin, Allah'a karşı hak olmayanı söylemeyin, Mesih Îsâ b. Meryem sade Allah'ın resûlü ve Meryem'e ilkā eylediği kelimesi ve O'ndan bir rûhtur, başka bir şey değil. Gelin Allah'a ve resullerine iman getirin; "üç" demeyin, vazgeçin, hakkınızda hayırlı olur. Allah ancak bir tek ilâhtır, O sübhân bir veledi olmaktan münezzehdir. Göklerde ve yerde ne varsa O'nun, vekil de Allah yeter (171). Hiçbir zaman Mesih de Allah'ın bir kulu olmaktan çekinmez, melâike-i mukarrebîn de. Ve her kim O'na ibadetten çekinir ve kibirlenirse bilsin ki O yarın hepsini toplayıp huzuruna haşredecek (172). İşte o zaman o iman edip salâh işlemiş olanlara ecirlerini tamamıyla ödeyecek, hem de fazlından onlara ziyadesini verecek. Amma o kibirlerine yediremeyip çekinenleri elîm bir azab ile taʿzîb edecek, ve Allah'a karşı kendilerine ne bir hâmi ne de bir yardımcı bulamayacaklar (173).

Ey insanlar! Bakın size Rabbinizden burhan geldi, size açık bir nûr indirdik (174). İmdi kimler Allah'a iman edip buna sarılırlarsa yarın onları taraf-ı ilâhîsinden mutlak bir rahmet içine koyacak, bir de fazl; ve onları doğru kendisine varan bir yolun yolcusu edecek (175).

Senden fetvâ istiyorlar, de ki: Allah size kelâle (babası ve çocuğu olmayan) hakkında şöyle fetvâ veriyor: Bir kişi ölür, çocuğu yok, bir kız kardeşi var; buna terikesinin yarısı, o da buna vâris olur bunun çocuğu yoksa. Eğer iki kız kardeşi varsa bunlara onun terikesinden üçte ikisi, eğer erkekli dişili kardeşleri varsa o vakit erkeğe iki dişi payı kadar. Şaşırıyorsunuz diye Allah size beyan buyuruyor, Allah her şeye alîmdir (176).

Mâide Sûresi

Ey o bütün iman edenler! Akidlerinizi îfâ ediniz. İhrama girdiğinizde avı helâl saymamanız şartıyla size enʿâm behâiminin âtîde okunacak olanlardan mâʿadâsı helâl kılındı, şüphe yok ki Allah ne isterse hükmeder (1). Ey o bütün iman edenler! Ne Allah'ın şeʿâirine, ne şehr-i harâma, ne kurbanlık hediyelere, ne gerdanlıklarına, ne de Mevlâlarının gerek fazlını ve gerek rızâsını arayarak Beyt-i Haram'a doğru gelenlere sakın hürmetsizlik etmeyin. İhramdan çıktığınız zaman isterseniz avlanın, sizi Mescid-i Haram'dan menʿ ettiler diye birtakımlarına karşı beslediğiniz kin sakın sizi tecavüze sevk etmesin. Birr ü takvâ üzere yardımlaşın, günah ve taʿaddî üzere yardımlaşmayın. Allah'tan korkun, çünkü Allah'ın ikābı çok şiddetlidir (2). Size şunlar haram kılındı: Ölü, kan, hınzır eti, Allah'tan başkasının nâmına boğazlanan, bir de boğulmuş yahut vurulmuş yahut yuvarlanmış yahut süsülmüş yahut canavar yırtmış olup da canı üzerinde iken kesmedikleriniz ve dikili taşlar üzerinde boğazlananlar ve zarlarla kısmet paylaşmanız. Hep bunlar birer fısk (yoldan çıkıştır). Bugün kâfirler dininizi söndürebilmekten ümidlerini kestiler, onlardan korkmayın, yalnız Benden korkun. İşte bugün sizin için dininizi kemâle yetirdim, üzerinizdeki nimetimi tamâma erdirdim ve size din olarak İslâm'a rızâ verdim. Şu kadar ki her kim son derece açlık hâlinde çaresiz kalır da günaha meyl maksadı olmaksızın onlardan yemeye muztar olursa elbette Allah Gafûr, Rahîm'dir (3).

Sana soruyorlar: Kendileri için helâl kılınan ne? De ki sizin için bütün pâk nimetler helâl kılındı, alıştırarak ve Allah'ın size öğrettiğinden öğreterek yetiştirdiğiniz avcı hayvanların da size tutuverdiklerinden yiyin ve üzerine "bismillah" çekin ve Allah'tan korkun, çünkü Allah'ın muhasebesi çok sürʿatlidir (4). Bugün pâk nimetler sizin için helâl kılındı, hem kendilerine kitap verilen ümmetlerin taâmları size helâl, sizin taâmlarınız da onlara helâl. Mü'min kadınların hür olanlarıyla sizden evvel kitap verilen ümmetlerin hür kadınları da iffetlerinizi muhafaza ederek, zina etmeksizin, gizli dost tutmaksızın kendilerine mehirlerini verip nikâhladığınız takdirde size helâldir, ve her kim şeriatın ahkâmını tanımazsa her hâlde bütün işlediği hederdir ve âhirette o hüsranda kalanlardandır (5).

Ey o bütün iman edenler! Namaza kalkacağınız vakit yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi ve başlarınıza mesh edip her iki topuğa kadar ayaklarınızı yıkayın. Cünübseniz tastamam yıkanın. Eğer hasta veya seferde olursunuz veya biriniz hâcet yerinden gelir veya kadınlara dokunursunuz da suya gücünüz yetmezse o vakit de temiz bir toprağa teyemmüm edin; niyetle ondan yüzlerinize ve ellerinize mesh eyleyin, Allah'ın murâdı sizi sıkıntıya koşmak değil velâkin O sizi pampâk etmek ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak istiyor ki şükredesiniz (6). Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve sizi dediğiniz vakit bağladığı mîsâkını unutmayın. Allah'tan korkun, çünkü Allah bütün sînelerin künhünü bilir (7).

Ey o bütün iman edenler! Allah için duran hâkimler, adalet numûnesi şâhidler olunuz ve sakın bir kavme buğzunuz sizi adaletsizliğe sevk etmesin. Adalet edin, takvâya en yakın olan odur. Allah'tan korkun, müttakī olun, çünkü Allah her ne yaparsanız habîrdir (8). Allah o iman edip sâlih amelleri yapan kullarına şöyle vaad buyurdu: Hem mağfiret var onlara hem ecr-i azîm (9). Küfredip âyetlerimizi tekzib edenlere de şu: Onlar ashâb-ı cahîm (10).

Ey o bütün iman edenler! Anın Allah'ın üzerinizdeki o nimetini ki bir vakit size bir kavim el uzatmayı kurmuştu da O bunların ellerini size dokunmaktan menʿ etmişti. Siz hep Allah'a korunun ve mü'minler yalnız Allah'a dayansınlar (11).

Celâli hakkı için ki Allah Benî İsrâil'den mîsak almıştı ve içlerinden on iki nakīb göndermiştik ve Allah buyurmuştu: Haberiniz olsun Ben sizinle beraberim, celâlim hakkı için eğer siz namazı kılar, zekâtı verir ve resullerime inanır, kendilerine kuvvetle yardım eder ve Allah'a karz-ı hasenle ikrâz muâmelesi yaparsanız elbette tarafınızdan kabahatlerinizi keffâretlerim ve mutlak sizi altından nehirler akar cennetlere korum. Bundan sonra da içinizden her kim nankörlük eder, küfre saparsa artık düz yolun ortasında sapmış, kendini zâyiʿ etmiş olur (12). Sonra bu mîsaklarını nakz ettikleri içindir ki Biz onları lânetledik ve kalblerini kaskatı ettik. Kelimeleri yerlerinden oynatarak tahrif ederler, ihtar edildikleri hakikatlerden haz almayı unuttular, içlerinden pek azı müstesnâ olmak üzere onlardan dâima bir hâinliğe muttaliʿ olur durursun. Yine sen onlardan affet ve aldırma, çünkü Allah ihsan edenleri sever (13). "Biz Nasârâyız" diyenlerden de mîsaklarını almıştık, derken bunlar da ihtar edildikleri hakikatlerin birçoğunu unuttular, Biz de aralarına kıyamet gününe kadar sürecek buğz u adâvet bıraktık, yarın Allah onlara ne sanatlar yaptıklarını haber verecek (14).

Ey ehl-i kitab, şimdi size resûlümüz geldi, kitâbınızın gizlemekte olduğunuz birçok yerlerini sizlere beyan ediyor, birçoğundan da geçiyor. İşte size Allah'tan bir nûr, bir parlak kitap geldi (15). Allah bununla rıdvânı ardınca gideni selâmet yollarına doğrultacak ve izniyle onları zulmetlerden nûra çıkarıp doğru bir yola koyacak (16). Kasem olsun ki küfr etti şunlar, "Allah o Meryem'in oğlu Mesih'tir" diyenler. De ki: Eğer Allah Meryem'in oğlu Mesih'i ve anasını ve arzda bulunanların hepsini helâk etmek murad ederse O'ndan kim bir şey kurtarabilir? Bütün göklerin ve yerin ve aralarında ne varsa hepsinin mülkü Allah'ın, dilediğini yaratır ve Allah her şeye kadîrdir (17). Bir de Yehûd ve Nasârâ "biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz" dediler, de ki: "Öyle de niçin size günahlarınızla azâb ediyor? Doğrusu siz onun yarattıklarından bir beşersiniz, dilediğine mağfiret ediyor dilediğine azâb, göklerin ve yerin ve aralarındakilerin mülkü bütün Allah'ındır, nihâyet dönüş de O'nadır" (18). Ey ehl-i kitab! Peygamberlerin arası kesildiği, bilinemez hâle geldiği bir fetret zamanında bakınız size Resûlümüz geldi, tatlı ve acı hakikatleri size beyan ediyor, "bize ne beşâretle sevindirecek bir müjdeci, ne ihtar ile gocunduracak bir inzarcı gelmedi" demeyesiniz. İşte size hem beşîr, hem nezîr bir Peygamber geldi, ve Allah her şeye kadîrdir (19).

Bir vakit de Mûsâ kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim, Allah'ın size olan nimetini düşünün, zira içinizde peygamberler vücûda getirdi ve sizi mülûk yaptı ve size âlemînden hiçbirine vermediği şeyi verdi (20). Ey kavmim, haydi Allah'ın sizin için yazdığı Arz-ı Mukaddes'e girin ve arkanıza dönmeyin ki hüsrâna düşerek berbad olursunuz" (21). "Yâ Mûsâ", dediler, "orada bir kavim var hepsi cebbar, onlar oradan çıkmadıkça biz oraya giremeyiz, şayet çıkarlarsa biz de gireriz" (22). Onların o korktukları kimselerden Allah'ın niʿmet-i imanına kavuşturduğu iki er çıktı dedi ki: "Üzerlerine hücum edin kapıyı tutun, bir kere ona girdiniz mi muhakkak gālibsinizdir, haydin Allah'a mütevekkil olun gerçekten mü'minlerseniz" (23). "Yâ Mûsâ", dediler, "onlar orada bulundukça biz oraya ebedâ girmeyiz, haydi sen Rabbinle git, ikiniz harb edin biz işte burada otururuz" (24). Dedi: "Yâ Rab, görüyorsun ben nefsimle kardeşimden başkasına söz geçiremiyorum, artık bizimle o fâsıklar kavminin arasını ayır" (25). Buyurdu ki: "Artık orası onlara kırk yıl haram kılındı, oldukları yerde sersem sersem dönüp duracaklar, artık acıma o fâsık kavme" (26).

Hem onlara Âdem'in iki oğlunun kıssasını hakkıyla oku. Hani ikisi birer yakınlık takdim ettiler de birinden kabul edildi diğerinden edilmedi. "Seni mutlak öldürürüm" dedi, öbürü "yok" dedi, "Allah ancak müttakīlerden kabul buyurur (27). Kasem ederim ki sen beni öldürmek için bana el uzatsan da ben seni öldürmek için sana el uzatacak değilim, ben Rabbü'l-âlemîn olan Allah'tan korkarım (28). Ben isterim ki sen benim günahımı da kendi günahını da yüklenip varasın da o ateşe lâyıklardan olasın, zâlimlerin cezâsı işte budur" (29). Bunun üzerine nefsi kendine kardeşini öldürmeyi kolay gösterdi, tuttu onu öldürdü, artık hüsrana düşenlerden olmuştu (30). Derken Allah bir karga gönderdi, yeri deşiyordu ki ona kardeşinin cesedini nasıl örteceğini göstersin. "Eyvah", dedi, "şu karga kadar olup da kardeşimin cesedini örtemedim ha!" Artık pişmanlığa düşenlerden olmuştu (31).

Bu ecilden Benî İsrâil'e kitapta bildirmiştik ki her kim bir nefsi bir nefis mukabili veya yeryüzünde bir fesâdı olmaksızın öldürürse sanki bütün insanları öldürmüş gibi olur, kim de bir adamın hayatını kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur. Celâlim hakkı için resullerimiz onlara beyyinelerle geldiler de sonra içlerinden birçoğu bütün bunların arkasından hâlâ yeryüzünde fesad ve cinayette israf etmekte bulunuyorlar (32).

Fakat Allah'a ve Resûlü'ne harb etmeye kalkışan ve yeryüzünde fesada çalışanların cezâsı, taktîl olunmalarından veya asılmalarından veya ellerinin ayaklarının çapraz kesilmesinden veya bulundukları yerden nefy edilmelerinden başka bir şey olmaz. Bu onlara dünyada çekecekleri bir zillettir, âhirette ise kendilerine azîm bir azab vardır (33). Ancak elinize geçirmezden evvel tevbe edenleri olursa biliniz ki Allah Gafûr, Rahîm'dir (34).

Ey o bütün iman edenler! Allah'tan korkun ve O'na yaklaşmaya vesile arayın ve O'nun yolunda mücahede edin ki felâha erebilesiniz (35). Şüphesiz o küfr edenler bütün arzdaki ve daha bir o kadarı onların olsa da kıyamet gününün azâbından kurtulmak için fidye verecek olsalar kendilerinden kabul edilmez, onlara elîm bir azab vardır (36). Ateşten çıkmak isteyecekler, fakat ondan çıkacak değillerdir, onlara boyuna gidecek bir azab vardır (37).

Hırsızlık eden erkek ve hırsızlık eden kadın sâbit oldu mu ellerini kesin, kazandıklarına cezâen Allah'tan kelepçek, çünkü Allah Azîz'dir, Hakîm'dir (38). Böyle iken her kim de işlediği zulmün arkasından tevbe edip salâha dönerse Allah elbette tevbesini kabul buyurur. Çünkü Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (39).

Bilmez misin ki Allah, bütün semâvât ü arz mülkü O'nun; dilediğini azâba çeker, dilediğinin günahını örter olduğunu? Allah her şeye kadîrdir (40). Ey o şanlı Resûl, seni mahzun etmesin o küfürde yarış edenler; gerek o ağızlarıyla "âmennâ" deyip de kalbleri mü'min olmayanlardan olsun ve gerek Yahudî olanlardan. Onlar yalancılık etmek için dinlerler, sana gelmeyen diğer bir kavim için dinlerler, yerli yerinde söylenen kelimeleri sonradan tahrif ederler. "Size böyle fetvâ verilirse tutun, verilmezse sakının" derler. Kim ki Allah onun fitneye düşmesini murad etmiştir, sen, ihtimâli yok, onun lehine Allah'tan zerrece bir şeye mâlik olamazsın. Onlar öyle kimselerdir ki Allah kablerini tathir etmek murad etmemiştir. Onların dünyada hakları bir zillet, âhirette de hakları azîm bir azabdır (41). Boyuna yalancılık için dinlerler, boyuna haram yerler. Artık sana gelirlerse ister aralarında hükmet, ister kendilerinden yüz çevir. Eğer yüz çevirirsen sana hiçbir zarar edemezler. Şayet hükmedersen aralarında adaletle hükmet, çünkü Allah adalet edenleri sever (42). Yanlarında Tevrat, onda hükmullah dururken seni nasıl hakem yapıyorlar? Sonra arkasından ne diye dönüyorlar? Öylelerin mü'minlerle alâkası yok (43). Fi'l-vâkiʿ biz Tevrat'ı indirdik; onda bir hidâyet, bir nur vardı. Müslim olan nebiyyûn, Yahudîlere onunla hükmederlerdi, rabbâniyyûn ve ahbâr da. Kitâbullahın muhafazasına me'mur edilmiş olmaları ve üzerine nâzır ve murâkıb bulunmaları hasebiyle hükmederlerdi. Artık insanlardan korkmayın, Benden korkun, Benim âyetlerimi birkaç paraya değişmeyin, ey hâkimler! Her kim Allah'ın indirdiği ahkâm ile hükmetmezse onlar hep kâfirlerdir (44). Hem onda üzerlerine şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, dişe diş, cerhler birbirine kısastır. Kim de bu hakkını

sadakasına sayarsa o, ona keffâret olur ve her kim Allah'ın indirdiği ahkâm ile hükmetmezse onlar hep zâlimlerdir (45). Arkadan da o peygamberlerin izleri üzerinde Meryem'in oğlu Îsâ'yı gönderdik; bir tasdikçi olmak üzere önündeki Tevrat için, ve ona İncil'i verdik; içinde bir hidâyet ve nûr, ve önündeki Tevrat'ı musaddık, ve bir irşad ve mevʿiza olarak müttakīler için (46). Ehl-i İncil de onun içinde Allah'ın indirdiğiyle hükmetsin ve kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse hep onlar -dinden çıkmış- fâsıklardır (47). Sana da bu hak kitâbı indirdik, kitap cinsinden önünde olanı musaddık ve üzerine nigâhbân hâkim olmak üzere. Onun için sen de aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet, bu sana gelen haktan ayrılıp da onların arzuları arkasından gitme. Her biriniz için bir şirʿa yaptık, bir de minhâc. Allah dilese idi hepinizi bir tek ümmet kılardı, lâkin sizi her birinize verdiği şeyde imtihan edecek. O hâlde durmayın, hayırlara yarış edin, nihâyet dönümünüz hep Allah'adır, o vakit O sizlere nelerde ihtilâf ediyor idiğinizi haber verecektir (48). Ve şu emri indirdik: Aralarında sırf Allah'ın indirdiği ile hükmet, keyiflerine tâbiʿ olma ve onlardan sakın Allah'ın indirdiği ahkâmın birinden seni şaşırtmasınlar. Yine yüz çevirirlerse bil ki Allah onların bazı günahları sebebiyle başlarına mutlaka bir musibet getirmek istiyor, ve her hâlde insanlardan birçoğu fâsıktırlar (49). Durmuşlar da câhiliyet devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kimmiş Allah'tan daha güzel hüküm verecek; fakat bunu yakīn şânından olan bir kavim anlar (50).

Ey o bütün iman edenler! Yehûd ile Nasârâ'yı yâr tutmayın, onlar ancak birbirlerinin yârânıdırlar. İçinizden her kim onlara yardaklık ederse muhakkak onlardan maʿduddur, Allah ise zulmedenleri doğru yola çıkarmaz (51). Onun için yüreklerinde nifak illeti olanları görürsün ki onların içine koşar dururlar; "ne yapalım, tersine bir devrin başımıza dönmesinden korkuyoruz" derler. Me'mul ki Allah yakında o fethi veya nezd-i ilâhîsinden bir emr ihsan ediverir de nefislerinde gizlediklerine pişman olurlar (52). Mü'minler de "hâ" derler, "şunlar mı o, sizinle beraber olduklarına olanca yeminleriyle Allah'a yemin edenler? Bütün çabaladıkları boşuna gitti de hüsran içinde kaldılar" (53). Ey o bütün iman edenler! İçinizden kim dininden dönerse duysun: Allah onun yerine öyle bir kavim getirecek ki Allah onları sever, onlar Allah'ı severler; mü'minlere karşı boyunları aşağıda, kâfirlere karşı başları yukarıda, Allah yolunda mücahede ederler, dil uzatanın levminden korkmazlar. İşte o Allah'ın fazlıdır, onu dilediğine verir ve Allah Vâsiʿdir, Alîm'dir (54). Sizin velîniz evvel Allah, sonra Resûlü, sonra o iman etmiş olanlardır ki namaza devam ederler ve rükû hâlinde zekât verirler. (55) Ve her kim Allah ve Resûlüne iman edenlere yâr olursa şüphe yok ki Allah hizbidir ancak gālib olacaklar (56). Ey o bütün iman edenler! Ne o sizden evvel kitap verilenlerden dininizi eğlence ve oyuncak yerine tutanları ne de diğer kâfirleri dost tutmayın, Allah'tan korkun eğer mü'minlerseniz (57). Namaza ezan okuduğunuz zaman onu bir eğlence ve oyun yerine koyuyorlar, bu işte onların akılları ermez bir güruh olmalarından (58). De ki: Ey ehl-i kitab! Siz sırf şunun için bizden hoşlanmıyorsunuz: Biz Allah'a iman ettiğimiz gibi hem kendimize indirilene hem daha evvel indirilmiş olana iman etmekteyiz, sizin ise ekseriniz fâsıksınız (59). De ki: Size Allah yanında cezâca ondan daha fenasını haber vereyim mi? O kimseler ki Allah kendilerine lânet etmiş, gazabına uğratmış, onlardan maymunlar, hınzırlar ve tâgūta tapanlar yapmış. İşte bunlar mevkice daha fena ve düz yoldan daha sapkındırlar (60). Size geldiklerinde

de “âmennâ” derler, hâlbuki kâfir girmişler kâfir çıkmışlardır. Neler ketm ediyor idiklerini ise Allah kendilerinden daha iyi bilir (61). Onlardan birçoğunu görürsün ki günaha girmek, zulmetmek ve haram yemekte sürʿat yarışı yaparlar, her hâlde ne fena yaparlar (62). Bari rabbâniyyûn ve ahbâr, bunları günah söylemekten ve haram yemekten nehyetseler! Ne fena sanata alışmışlar (63). Bir de Yahudîler “Allah’ın eli bağlı” dediler ve dedikleriyle elleri bağlandı ve melʿun oldular. Hayır, O’nun iki eli de açık, dilediği gibi bahşediyor. Celâlim hakkı için sana Rabbinden indirilen onlardan birçoğunun tuğyânını ve küfrünü artıracaktır. Maʿamâfîh Biz onların arasına kıyamete kadar sürecek buğz ve adavet bıraktık, her ne zaman harb için bir yangın tutuşturdularsa Allah onu söndürdü. Hep yeryüzünde fesad için koşarlar, Allah ise müfsidleri sevmez (64). Eğer ehl-i kitab iman etselerdi, Allah’tan korksalardı şüphesiz kabahatlerini keffâretler ve kendilerini naʿîm cennetlerine koyardık (65). Eğer onlar Tevrat’ı ve İncil’i ve Rableri tarafından kendilerine sâir indirileni doğru tutsalardı elbette hem üstlerinden yerlerdi, hem ayaklarının altından. İçlerinden mutedil bir ümmet yok değil, lâkin çoğu ne kötü işler yapıyorlar (66). Ey şanlı Resul! Sana Rabbinden her indirileni tebliğ et, etmezsen O’nun risaletini edâ etmiş olmazsın. Allah seni insanlardan koruyacak, emin ol Allah kâfirleri muradlarına erdirmeyecek (67). De ki: Ey ehl-i kitab! Siz Tevrat’ı ve İncil’i ve daha size Rabbinizden indirileni tutup icrâ etmedikçe hiçbir şey değilsiniz. Celâlim hakkı için sana Rabbinden indirilen -bu Kur’an- onlardan birçoğunun tuğyânını ve küfrünü artıracak, o hâlde kâfirlere acıyacağın tutmasın (68). Şüphe yok ki iman edenler ve Yahudîler, Sâbiîler, Nasrânîler; bunlar içinden her kim Allah’a ve âhiret gününe iman edip de sâlih olarak çalışırsa artık onlara korku yoktur ve onlar mahzun olacak değillerdir (69). Celâlim hakkı için Benî İsrâîl’in mîsâkını aldık ve kendilerine resuller gönderdik. Canlarının istemediği bir hükümle bir resul geldikçe onlar bir takımına yalancı dediler, bir takımını da öldürüyorlardı (70). Hem başlarına bir fitne kopmayacak sandılar da kör ve sağır kesildiler, sonra Allah tevbelerini kabul buyurdu. Sonra içlerinden birçoğu yine kör ve sağır kesildiler, şimdi de Allah görüyor ne yapıyorlar (71). Elbette küfr etti şunlar; “Allah Meryem’in oğlu Mesih’tir” diyenler, hâlbuki Mesih şöyle demişti: “Ey Benî İsrâîl! Hep Allah’a ibadet ediniz, benim de rabbim sizin de rabbiniz, Allah’a kim şirk koşarsa Allah ona cennetini haram etmiştir ve varacağı yer ateştir ve zâlimlerin ensârı yoktur.” (72). Elbette küfr etti şunlar: “Allah üçün üçüncüsü” diyenler. Hâlbuki bir tek ilâhtan başka ilâh yok. Eğer bu dediklerinden vazgeçmezlerse elbette içlerinden kâfir kalanlarına şüphesiz ki bir elîm azab dokunacaktır (73). Daha Allah’a tevbe edip istiğfar etmeyecekler mi? Allah Gafûr, Rahîm’dir (74). Meryem’in oğlu Mesih başka bir şey değil, sade bir resuldür. Kendisinden evvel de birçok resuller geçti, anası da gayet doğru bir kadın, ikisi de yemek yerlerdi. Bak biz âyetlerimizi onlara nasıl açık anlatıyoruz? Sonra da bak onlar nasıl çeviriliyorlar? (75).

De ki: Ya daha siz Allah’ı bırakıyorsunuz da size kendiliklerinden ne bir zarara ne bir fâideye mâlik olmayan şeylere mi tapıyorsunuz? Hâlbuki Allah işiten, bilen ancak O (76).

De ki: “Ey ehl-i kitâb! Dininizde haksız ifrata dalmayın, bundan evvel şaşmış, birçoklarını da şaşırtmış ve yolun doğrusundan sapmış bir kavmin hevâları ardından gitmeyin” (77). Benî

İsrâîl'den o küfr edenler hem Dâvûd'un, hem Meryem'in oğlu Îsâ'nın lisânıyla telʿîn edildiler. Bu onların isyan etmeleri ve hakkın hudûdunu tecavüz eder olmaları sebebiyle idi (78). İşledikleri bir münkerden vazgeçmezlerdi, fi'l-hakīka ne fena yapıyorlardı (79). Onlardan birçoğunu görürsün ki Allah'ı tanımayanlara yardaklık ederler, elbette nefislerinin kendileri için takdim ettiği hediye ne çirkin. Allah onlara gazab etti ve azabda muhalleddir onlar (80). Eğer Allah ve Peygamber'e ve ona indirilene imanları olsa idi, o kâfirleri yâr tutmazlardı, lâkin onların çoğu imandan uzak fâsıklardır (81).

Nâsın mü'minlere adâvetçe en şiddetlisini her hâlde Yahudîlerle müşrikler bulacaksın. Mü'minlere meveddetçe en yakınlarını da her hâlde "Biz Nasârâyız" diyenler bulacaksın, sebebi; çünkü bunların içinde âlim keşişler ve târik-i dünya râhibler vardır ve bunlar kibr etmezler (82). Peygamber'e indirileni dinledikleri zaman da gözlerini görürsün ki âşinâ çıktıkları haktan yaşlar dolup boşanarak "Yâ rabbenâ" derler, "inandık, iman getirdik, şimdi Sen bizi şehadet getirenlerle beraber yaz (83). Hem biz neye iman etmeyelim Allah'a ve bu bize gelen hakka; bütün emelimiz, Rabbimizin bizi sâlihîn zümresinin maiyyetine koyması iken" (84). Böyle demelerine mukabil Allah da kendilerine sevab olarak altından ırmaklar akan cennetleri verdi, içlerinde muhalled kalmak üzere onlar ki işte muhsinlere mükâfat odur (85). Küfr edip âyetlerimizi tekzib eyleyenler ise onlar hep ashâb-ı cahîmdirler (86).

Ey o bütün iman edenler, Allah'ın size helâl kıldığı nimetlerin hoşlarını kendinize haram etmeyin, aşırı da gitmeyin, çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez (87). Hem Allah'ın size merzuk kıldığı nimetlerden helâl ve hoş olarak yiyin, hem de kendisine mü'min bulunduğunuz Allah'tan korkun (88). Allah sizi yeminlerinizde -bilmeyerek ettiğiniz- lağv ile muâhaze etmez velâkin bile bile akdettiğiniz yeminlerle sizi muâhaze buyurur. Bunun da keffâreti çoluğunuza çocuğunuza yedirdiğinizin orta derecesinden on fakiri doyurmak yahut giydirmek yahut bir esir âzâd etmektir. Bunlara gücü yetmeyen üç gün oruç tutar, işte yemin ettiğiniz vakit yeminlerinizin keffâreti bu, bununla beraber yeminlerinizi gözetin. Böyle beyan ediyor Allah size âyetlerini ki şükredesiniz (89).

Ey o bütün iman edenler! İçki, kumar, putlar, kısmet çekilen zarlar hep şeytan işi murdar bir şeydir, onun için siz ondan kaçının ki yakayı kurtarasınız (90). İçki ile kumarda şeytan sırf aranıza adavet ve kin düşürmeyi ve sizi Allah'ı anmaktan ve namaz kılmaktan alıkoymayı ister. Artık vazgeçiyorsunuz değil mi? (91). Allah'ı dinleyin, Peygamber'i dinleyin de sakının, eğer kulak asmazsanız biliniz ki Resûlümüze düşen sade açık bir tebliğden ibarettir (92). İman edip de salâhlı salâhlı işler yapan kimseler bundan böyle sakındıkları ve imanlarında sebat ile sâlih sâlih işlerine devam eyledikleri, sonra takvâlarında ve imanlarında rüsuh buldukları, sonra bu takvâ ile beraber her yaptığını güzel yapan ihsan mertebesine erdikleri takdirde mukaddemâ tattıklarında kendilerine bir beis yoktur, Allah muhsinleri sever (93).

Ey o bütün iman edenler! Haberiniz olsun Allah gaybda kendisinden korkanları meydana çıkarmak için muhakkak ki sizleri av gibi bir şeyle imtihan edecek. Bir av bolluğu ki isteseniz

elleriniz de yetişebilecek, mızraklarınız da. Kim bunun üzerine tecavüzde bulunursa işte ona elîm bir azab var (94).

Ey o bütün iman edenler! Sizler ihramda iken avı öldürmeyin. İçinizden her kim onu amden öldürürse ona mevâşîden öldürdüğünün misli bir cezâ vardır ki Kâbe'ye vâsıl olmuş bir kurbanlık olmak üzere buna aranızdan adalet sâhibi iki adam hükmeder veya bir keffâret vardır ki o nisbette fukarâyı doyurmak veya onun dengi oruç tutmaktır. Tâ ki bu suretle ettiğinin vebâlini tatsın, Allah geçmişi af buyurdu, fakat kim bir daha yaparsa Allah ondan onun intikamını alacak. Allah Aziz'dir, intikamı vardır (95). Deniz avı ve yemesi size helâl kılındı ki size ve seyyar olanlarınıza medâr olsun. Kara avı ise ihramda bulunduğunuz müddetçe üzerinize haram kılındı, hep huzuruna haşr olunacağınız Allah'tan korkun (96). Allah Kâbe'yi, o Beyt-i Haram'ı insanlar için bir medâr-ı hayat kıldı, o şehr-i haramı da, o boyunları bağsız ve bağlı kurbanlıkları da. Bütün bunlar şunu bilesiniz içindir ki Allah göklerdekini ve yerdekini bilir ve hakikat Allah her şeye Alîm'dir (97). Mâlumunuz olsun ki hakikaten şedîdü'l-ikābdır Allah, hem de hakikaten Gafûr u Rahîm'dir Allah (98). Peygamber'in üzerindeki ancak bir tebliğdir, açıkladığınız ve gizlediğiniz şeylerin hepsini bilecek olan ise ancak Allah'tır (99). De ki: Murdarla temiz bir olmaz, murdarın çokluğu tuhafına da gitse. O hâlde ey temiz özü, düşünür beyni olanlar, Allah'a korunun ki felâha eresiniz (100).

Ey o bütün iman edenler! Öyle şeylerden sual etmeyin ki size açılırsa fenânıza gidecektir. Hâlbuki Kur'an indirilmekte iken sorarsanız onlar size açılır. Allah onlardan şimdilik af buyurdu, Allah Gafûr, Halîm'dir (101). Fi'l-vâkiʿ öyle meseleleri sizden evvel bir kavim sordu da sonra o yüzden kâfir oldular (102). Ne bahîre ne sâibe ne vasîle ne hâm'dan hiçbirini Allah meşru kılmadı, lâkin küfr etmekte olan kimseler, Allah nâmına yalan söyleyerek O'na iftira ediyorlar, çoklarının da aklı ermez (103). Bunlara "gelin, Allah'ın indirdiği ahkâma ve Peygamber'e" denildiği zaman da, "bize atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeyler yeter" diyorlar, ya ataları bir şey bilmez ve doğru yola gitmezler idi ise de mi? (104).

Ey o bütün iman edenler! Sizler kendinizi düzeltmeye bakın, siz doğru gittikten sonra öte taraftan sapanlar size bir ziyan dokunduramaz. Hepinizin varacağı nihâyet Allah, o vakit haber verecek O size neler yapıyordunuz (105).

Ey o bütün iman edenler! Herhangi birinize ölüm hâli geldiği o vasiyet zamanı aranızdaki şehadet ya kendinizden adalet sâhibi iki adam veya yolculuk ediyordunuz da ölüm musibeti başınıza geldiyse sizin gayrınızdan iki diğeridir. Bunları namazdan sonra alıkorsunuz, şüphelendiğiniz takdirde şöyle yemin ederler: "Billâhi hısım da olsa yemînimizi hiçbir bedele değişmeyiz, Allah'ın şehadetini ketm de etmeyiz, biz o takdirde şüphesiz vebâle girenlerden oluruz" (106). Eğer bunların bir vebâle müstahik olduklarına vukuf hâsıl edilirse o vakit ercah olan bu ikinin yerine bunların aleyhlerinde bulundukları mukabil taraftan diğer iki kişi dikilir, şöyle yemin ederler: "Billâhi bizim şehadetimiz onların şehadetinden daha doğrudur ve hakkı tecavüz etmedik, şüphesiz o takdirde zâlimlerden oluruz" (107). Bu işte şehadeti olduğu gibi edâ etmelerine veya yeminlerinden sonra yeminlerinin reddedilmesinden korkmalarına en

yakın bir çaredir. Allah'tan korkun ve iyi dinleyin, çünkü Allah fâsıklar gürûhunu doğru yola çıkarmaz (108).

O gün ki Allah bütün resulleri toplayacak da "size ne cevap verildi?" buyuracak. "Bizde ilim yok, Sensin Allâmü'l-guyûb, Sen!" diyecekler (109).

Allah buyurduğu vakit: "Ya Îsâ ibni Meryem, sana ve vâlidene olan nimetimi düşün. Hani seni Rûhu'l-kudüs ile müeyyed kıldım, nâsa kelâm söylüyordun hem beşikte hem yetişkin iken ve hani sana kitabet, hikmet, Tevrat ve İncil öğrettim ve hani Benim iznimle çamurdan kuş biçimi gibi taslıyordun, içine üflüyordun da Benim iznimle bir kuş oluveriyordu. Hem anadan doğma aʿmâyı ve abraşı Benim iznimle iyi ediyordun ve hani ölüleri Benim iznimle hayata çıkarıyordun ve hani senden Benî İsrâîl'i defʿ etmiştim, o vakit ki onlara o açık mucizeleri getirmiştin de içlerinden kâfirlik edenler şöyle demişti: 'Bu apaçık bir sihirden başka bir şey değil' (110). Ve hani 'Bana ve resûlüme iman edin' diye havâriyyûna ilham etmiştim, 'iman ettik, bizim şüphesiz müslimler olduğumuza şâhid ol' demişlerdi" (111).

Bir vakit de o havâriyyûn "yâ Îsâ ibni Meryem! Rabbin bize semâdan bir mâide indirebilir mi?" demişlerdi. "Allah'tan korkun mü'minseniz" dedi (112). "Biz" dediler, "istiyoruz ki ondan yiyelim, kalblerimiz itmi'nan bulsun da senin bize doğru söylediğini bilelim ve ona şehadet edenlerden olalım" (113). Îsâ ibni Meryem şöyle yalvardı: "Yâ Allah! Ey bizim yegâne rabbimiz! Bize semâdan bir mâide indir ki bizim için hem evvelimiz hem âhirimiz için bir bayram ve kudretinden bir nişane ola ve bizleri merzuk eyle ki sen hayru'r-râzikīnsin" (114). Allah buyurdu ki "Ben onu sizlere elbette indiririm, fakat ondan sonra içinizden her kim nankörlük ederse artık onu âlemînden hiçbirine yapmayacağım bir azab ile taʿzîb ederim" (115).

Hem Allah buyurduğu vakit "Ey Meryem'in oğlu Îsa! Sen mi dedin o insanlara 'beni ve anamı Allah'ın yanında iki ilâh edinin' diye?" "Hâşâ", der, "münezzeh sübhânsın yâ Rab! Benim için hak olmayan bir sözü söylemekliğim bana yakışmaz, eğer söyledimse elbette mâlumundur. Sen benim nefsimdekini bilirsin, ben ise Senin zâtındakini bilmem. Şüphesiz ki Sen Allâmu'l-guyûbsun (116). Sen bana ne emrettinse ben onlara ancak onu söyledim; 'hep Rabbim ve Rabbiniz Allah'a kulluk edin' dedim ve içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde şâhid idim, vaktâ ki beni içlerinden aldın, üzerlerinde murâkıb ancak Sen kaldın ve zaten Sen her şeye şâhidsin (117). Eğer onlara azab edersen şüphe yok ki Senin kullarındırlar ve eğer kendilerine mağfiret kılarsan yine şüphe yok ki Sen o Azîz, Hakîm'sin" (118).

Allah buyurur ki: Bu, işte sâdıklara sadâkatlerinin fâide vereceği gündür. Onlara altından ırmaklar akar cennetler var, ebediyen içlerinde kalmak üzere onlar. Allah onlardan râzı olmuş, onlar da Allah'tan râzı. İşte o fevz-i azîm bu (119). Allah'ındır bütün o göklerin ve yerin ve bunlarda ne varsa hepsinin mülkü ve O her şeye kādir, dâima kādirdir (120).

Enʿâm Sûresi

Hamd O Allah'ın hakkıdır ki gökleri ve yeri yarattı, zulmetleri ve nûru yaptı, sonra da Hakk'ı tanımayanlar bunları kendilerini yaratana denk tutuyorlar (1). O, O hâlıktır ki sizi bir çamurdan yarattı, sonra bir eceli bitirdi, bir ecel de nezdinde müsemmâ. Sonra da siz daha şüphe ediyorsunuz (2) Hâlbuki O göklerde de Allah yerde de, sizin içinizi de bilir dışınızı da. Daha ne kesbedeceksiniz onu da bilir (3). Böyle iken onlara rablerinin âyetlerinden herhangi bir âyet gelmiyor ki mutlak ondan yüz çevirmiş olmasınlar (4). İşte en belli hak geldiği zaman da kendilerine yalan dediler, fakat yakında onlara ne ile istihzâ etmekte olduklarının haberleri gelecek (5). Görmediler mi önlerinde kaç karn helâk ettik, bu yerde onlara size vermediklerimizi vermiştik ve üzerlerine semâyı bol bol salıvermiştik, ırmakları ayaklarının altından akar bir hâle getirmiştik. Öyle iken onları günahlarıyla helâk ettik de arkalarından yeni bir karn olarak başkalarına neş'et verdik (6). Sana kâğıt üzerinde yazılmış olarak bir kitap indirseydik de onu elleriyle yoklasaydılar, her hâlde o küfürlerinde inad edenler yine diyeceklerdi ki "Bu, apaçık bir sihirden başka bir şey değil" (7). Bir de "şunun üzerine bir melek indirilse de görsek a" diyorlar. Eğer öyle bir melek indirse idik her hâlde iş bitirilmiş olur, kendilerine bir ân bile göz açtırılmazdı (8). Kendisini bir melek kılaydık yine onu bir er kılacaktık ve düşmekte bulundukları şüpheye onları yine düşürecektik (9). Kasem olsun ki (yâ Muhammed) senden evvel gönderilen peygamberlerle de eğlenildi, fakat o eğlendikleri hak, o maskaralığı edenleri çepçevre kuşatıverdi (10). De ki: Yeryüzünde dolaşın da bakın o peygamberlere yalancı diyenlerin âkıbeti nasıl olmuş? (11).

"Kimin şu göklerdeki ve yerdeki?" de. "Allah'ın" de, O kendi uhdesine rahmeti yazdı. Her hâlde sizi kıyamet gününe toplayacak, bunda şüpheye mahal yok. Nefislerine yazık edenlerdir ki iman etmezler (12). Hâlbuki gecede gündüzde barınan ne varsa O'nun, ve işiten bilen ancak O (13). "Ya" de, "o göklerin, yerin yaratanı Allah'tan başkasını mı velî ittihaz edeceğim? Hâlbuki O besliyor da kendisi beslenmekten münezzeh bulunuyor ve ben cidden ehl-i İslâm'ın birincisi olmakla emrolundum ve 'sakın müşriklerden olma' buyuruldu" (14). "Ben" de, "Rabbime isyan edecek olursam cidden büyük bir günün azâbından korkarım" (15). Kim kendisinden o gün azab bertaraf edilirse işte onu rahmetiyle yarlığamıştır. Ve işte ayan beyan kurtuluş odur (16). Eğer Allah sana bir keder dokundurursa onu O'ndan başka açacak yoktur ve eğer sana bir hayır dokundurursa yine O her şeye kādirdir (17). Kullarının üstünde Kāhir O. Hakîm O, Habîr O (18).

De ki: "Hangi şey şehadetçe en büyüktür?" De ki "Allah şâhid benimle sizin aranızda ve bana bu Kur'an vahy olundu ki sizi ve her kime ererse onu bununla inzar edeyim." Ya siz, Allah ile beraber diğer ilâhlar olduğuna gerçekten şehadet mi ediyorsunuz? De ki: "Ben şehadet etmem", de ki "hakikat ancak şu: O bir tek ilâh, ve şüphesiz ki ben sizin şerîklerinizden tamamen berîyim" (19). Kendilerine kitap verdiğimiz ümmetlerin ulemâsı O Peygamber'i kendi oğullarını bilir gibi bilirler. Kendilerine yazık edenlerdir ki ancak iman getirmezler (20). Allah'a iftira ederek yalan uyduran veya O'nun âyetlerine yalan diyen kimseden daha zâlim kim olabilir? Şüphe yok ki zâlimler felâh bulmazlar (21). Hele hepsini mahşere toplayacağımız, sonra o şirk koşanlara diyeceğimiz gün: "Hani nerde o sizin zuʿm etmekte olduğunuz

şerîkleriniz?” (22). Sonra başka fitnelik edemeyecekler, sade şöyle diyecekler: “Rabbimiz Allah’a yemin ederiz, vallahi bizler müşrik değil idik” (23). Bak vicdanlarına karşı nasıl yalan söylediler, gāib oluverdi de kendilerinden o uydurdukları mâbudlar (24).

İçlerinden kimi de vardır seni Kur’an okurken dinler, fakat biz onların kalblerine onu zevkiyle anlamalarına mâniʿ kabuklar geçirmişizdir, kulaklarında da bir ağırlık vardır. Her mucizeyi görseler de iman etmezler, hatta sana geldiklerinde seninle cidal yapmaya kalkışarak der ki o hak tanımaz kâfirler: “Bu, eskilerin esâtîrinden başka bir şey değil” (25). Öbürleri ise hem ona yaklaşmaktan nehy ederler, hem de kendileri ondan uzaklaşırlar ve bu suretle mücerred nefislerini helâk ederler de farkına varmazlar (26). Görsen, ateşin başına durdurulup da “âh!” dedikleri vakit; “âh n’olurdu bir geri çevrilsek de Rabbimizin âyetlerini inkâr etmesek, mü’minlerden olsaktı” (27). Hayır, evvelce gizleyip durdukları karşılarına çıktı da ondan, yoksa geri çevrilselerdi mutlak o nehy edildikleri fenalığa yine döneceklerdi şüphesiz yine yalancılar (28). Yine dönüp “hayat, sırf dünya hayatımızdan ibaret, biz bir daha dirilecek değiliz” diyeceklerdi (29). Hem görsen onları, Rablerinin huzuruna durdukları vakit! “Nasıl”, diyecek; “şu gördüğünüz hak değil mi imiş?” “Evet, Rabbimiz hakkı için” diyecekler. “O hâlde” buyuracak, “tadın azâbı, küfrettiğinizin cezâsı” (30). Hakikat hüsranda kaldı o, Allah’ın karşısına çıkacaklarını inkâr eden kimseler ki nihâyet saat gelip ansızın kendilerini bastırıverince “eyvah! Hayatta yaptığımız taksirlerden dolayı hasretlerimize bak” derler. O dem ki bütün veballerini sırtlarına yüklenmiş götürüyorlardır, bak ki ne fena yükler götürüyorlar! (31). Dünyâ hayat bir oyundan, bir oyalanmadan başka nedir? Elbette dâr-ı âhiret korunan müttakīler için daha hayırlıdır, hâlâ akıllanmayacak mısınız? (32).

Celâlim hakkı için biliyoruz ki söyledikleri laf seni cidden incitiyor, maʿamâfîh onların yalancı dedikleri sen değilsin, lâkin zâlimler Allah’ın âyetlerine cehûdluk ediyorlar (33). Celâlim hakkı için senden önce gönderilen peygamberler tekzib olundu da tekzib ve ezâ edilmelerine karşı sabrettiler, nihâyet kendilerine nusretimiz geldi. Öyle ya Allah’ın kelimât-ı vaʿdini değiştirebilecek hiçbir kuvvet yoktur. Alimallah sana mürselîn kıssalarından haber de geldi (34). Eğer onların omuz dönmeleri sana pek ağır geliyorsa haydi kendi kendine yerin dibine inecek bir baca veya göklere çıkacak bir merdiven arayıp da onlara bambaşka bir âyet getirmeye gücün yettiği takdirde hiç durma. Allah dilemiş olsa idi elbette onları hidâyet üzere toplardı, o hâlde sakın câhillerden olma (35). Sade işitmesi olanlar davete icâbet eder, ölülere gelince onları Allah diriltir, sonra hepsi O’nun huzuruna çıkarılırlar (36).

Durmuşlar da “ona bambaşka bir âyet indirilse ya” diyorlar, de ki: Şüphesiz Allah öyle bir mucizeyi indirip durmaya kādirdir velâkin ekserisi bilmezler (37). Hem yerde debelenen hiçbir hayvan ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki sizin gibi birer ümmet olmasınlar. Biz kitapta hiçbir tefrit yapmamışızdır, sonra hepsi toplanır Rablerine haşr olunurlar (38). Âyetlerimize yalan diyenler birtakım sağırlar ve dilsizlerdir, zulmetler içindedirler. Kimi dilerse Allah şaşırtır, kimi de dilerse bir tarîk-i müstakīm üzerinde bulundurur (39).

De ki: Bir düşünür müsün kendinizi? Eğer Allah'ın azâbı başınıza gelir veya o saat başınıza gelirse Allah'tan başkasına mı dua edersiniz? Eğer doğru söylerseniz söyleyin bakayım. (40) Doğrusu yalnız O'na dua edersiniz de dilerse o feryada geldiğiniz belâyı üzerinizden kaldırır ve o lahza siz o şirk koştuklarınızın hepsini unutursunuz (41). Celâlim hakkı için senden önce birtakım ümmetlere resuller gönderdik, dinlemediler de onları şiddetler ve zarûretlerle sıktık, gerek ki yalvarsınlar diye (42). Hiç olmazsa böyle tazyîkimiz geldiği vakit bari yalvarsaydılar, velâkin kalbleri katılaşmış, şeytan da her ne yapıyorlar ise kendilerine süslü göstermişti (43). Bu sebeple vaktâ ki edilen ihtarları unuttular, üzerlerine her şeyin kapılarını açıverdik. Nihâyet kendilerine verilen bu genişlik ve serbestlik ile tam ferahlandıkları sırada ansızın tuttuk kendilerini yakalayıverdik. Ne bakarsın, hepsi bir anda bütün ümidlerinden mahrum düştüler (44). Artık o zulmedip duran kavmin kökü kesilmişti, hamdolsun Allah'a, o Rabbü'l-âlemîn'e (45). De ki: "söyleyin bakayım: Eğer Allah sizin kulaklarınızı ve gözlerinizi alıverir ve kalblerinizi mühürleyiverirse, kimdir Allah'tan başka bir ilâh ki onu size getirip verecek?" Bak biz âyetlerimizi nasıl evirip çevirip türlü suretlere sokuyoruz? Sonra da onlar nasıl geçiveriyorlar? (46) De ki: "Gördün mü kendinizi; şayet Allah'ın azâbı ansızın yahut açıktan başınıza geliverirse zâlimler gürûhundan başkası mı helâk olacak? (47) Biz o gönderilen peygamberleri ancak rahmetimizin müjdecileri ve azâbımızın habercileri olmak üzere göndeririz. Onun için kim iman edip salâh yolunu tutarsa onlara korku yoktur ve mahzun olacaklar onlar değildir (48). Âyetlerimize yalan diyenlerdir ki fıskı âdet edindikleri için kendilerine azab dokunacaktır (49).

De ki: "Ben size 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır' demem, gaybı da bilmem; size 'ben meleğim' de demem. Ben ancak bana verilen vahye ittibâʿ ederim." De ki: Kör, görenle bir olur mu? Artık bir düşünmez misiniz? (50) Hem bununla şunları inzar eyle ki, Rablerinin huzûruna haşr olunacaklarından korkarlar, öyle ki kendileri için O'nun huzûrunda ne bir dost ne bir şefaatçi yok, gerektir ki onlar korunurlar (51) Ve öyle Rablerinin cemâlini isteyerek sabah akşam O'na dua edenleri yanından kovayım deme. Sana onların hesabından bir şey yok, senin hesabından da onlara bir şey yok ki bîçareleri kovup da zâlimlerden olacaksın (52). Böyle bazılarını bazısıyla fitneye de düşürmüşüzdür ki şöyle desinler: "Â! Şunlar mı o Allah'ın aramızdan lütfuna lâyık gördüğü kimseler?" Allah şükreden kullarını daha iyi bilir değil mi? (53) Âyetlerimize iman ediyor olanlar yanına geldikleri zaman da de ki: "Selâm sizlere, Rabbiniz kendine rahmeti yazdı. İçinizden her kim bir câhillikle bir kabahat yapmış, sonra arkasından tevbe edip düzelmiş ise ona karşı Gafûr, Rahîm olmayı irade buyurdu" (54). Daha böyle âyetlerimizi tafsil edeceğiz, hem mücrimlerin yolu seçilsin diye (55).

De ki: "Ben sizin Allah'tan başka taptıklarınıza ibadet etmekten nehy edildim." De ki: "Ben sizin hevâlarınıza tâbiʿ olmam, o takdirde şaşırmışım ve ben hidâyete erenlerden değilmişim demek olur" (56). De ki: "Ben Rabbimden bir beyyine üzerindeyim, siz ise O'nu tekzib ettiniz. Acele istediğiniz azab benim elimde değil, hüküm ancak Allah'ındır. O hakkı anlatır, hem O dava fasl edenlerin en hayırlısıdır" (57). De ki: "O acele ettiğiniz benim elimde olsa idi sizinle aramızda iş çoktan hüküm giymişti. Maʿamâfîh haksızları Allah daha çok bilir" (58). Gaybın

anahtarları O'nun yanındadır, onları ancak O bilir. Hem kara ve denizde ne varsa bilir, bir yaprak düşmez ve arzın zulumâtı içine bir habbe de gitmez ki O bilmesin. Ne bir yaş ne de bir kuru yoktur ki her hâl bir kitâb-ı mübînde olmasın (59). O'dur ki sizleri geceleyin kendinizden geçirir alır, bununla beraber gündüz kazandıklarınızı bilir tutar. Sonra sizi onun içinde baʿs eder ki mukadder olan bir ecel tamamlansın. Sonra O'nadır yine nihâyet dönümünüz, sonra size haber verecek neler işliyordunuz (60). Kullarının fevkinde kāhir O, üzerinize harekâtınızı zabt eden hafaza gönderir. Hatta birinize ölüm geldiği vakit onu gönderdiğimiz melekler kabz ederler ve onlar vazifelerinde kusur etmezler (61). Sonra o kabz olunanlar hak mevlâları Allah'a redd ü teslim edilirler. Âgâh olun, hüküm O'nun ve O hesab görenlerin en serîʿi (62). De ki: "Kim kurtarır sizi o karanın, denizin zulmetlerinden, gizliden gizliye yalvara yalvara dualar ederek dediğiniz demler: 'Ahdimiz olsun eğer bizi bundan kurtarırsan şeksiz şüphesiz şâkirînden oluruz'" (63). De ki: "Allah kurtarır sizi ondan ve her sıkıntıdan, sonra da siz müşriklik edersiniz" (64). De ki: "O size üstünüzden veya altınızdan bir azab salıvermeye yahut birbirinize katıp bazınızın bazınızdan hıncını tattırmaya da kādirdir." Bak âyetleri nasıl tasrif ediyoruz, gerek ki fıkhıyla anlasınlar (65). Bu böyle hak iken kavmin buna yalan dedi, de ki: "Üzerinize vekil değilim (66). Her haberin mukarrer bir zamanı var, artık ileride bilirsiniz" (67).

Âyetlerimiz hakkında münasebetsizliğe dalanları gördüğün vakit de kendilerinden yüz çevir, tâ ki başka bir söze dalsınlar, şayet şeytan bunu sana bir an unuttursa hatırına geldiği gibi hemen kalk, o zâlimler gürûhu ile beraber oturma (68). Gerçi Allah'tan korkanlara onların hesabından bir şey düşmez, velâkin bir ihtar olur, belki sakınırlar (69). Bırak o dinlerini oyun ve eğlence edinen ve dünyâ hayat kendilerini aldatmış bulunan kimselere de bu vesile ile şunu ihtar et ki bir nefis kendi kesbiyle besâlet kabzasına düşmeye görsün, o vakit Allah'ın huzûr-ı celâlinde ona başka ne bir sahâbet eden bulunur ne bir şefaat. Her türlü fidyeyi denkleştirse bile kabul edilmez, onlar azâbın kabza-i besâletine teslim olunmuş kimselerdir. Nankörlük ettiklerinden dolayı onlara sade hamîmden bir şarap ve elîm bir azab vardır (70).

De ki: "Hiç biz Allah'ı bırakır da bize ne menfaat ne zarar yapamayacak nesnelere yalvarır mıyız? Ve Allah bizi hidâyetine kavuşturmuş iken ardımıza döner miyiz?" O avanak gibi ki arzda şaşkın şaşkın dolaşırken kendini şeytanlar ayartıp uçuruma çekmekte, beride ise arkadaşları var, 'bize gel' diye onu doğru yola çağırıp duruyorlar. De ki: "Her hâlde hidâyet Allah hidâyeti ve biz şöyle emredildik: 'Hâlis müslim olalım Rabbü'l-âlemîn'e'" (71). Hem namazı kılın ve O'ndan korkun, haşr olunup varacağınız O (72). Ve o gökleri, yeri yaratan hakkıyla O, hem "ol" diyeceği gün o da oluverir. Hak O'nun dediği, sûr üfürüleceği gün de mülk O'nun. Hem gayba âlim hem şehadete; Hakîm O'dur, Habîr O (73).

Vaktiyle İbrâhim babası Âzer'e ne demişti? "Sen putları kendine bir sürü ilâh ediniyorsun öyle mi? Doğrusu ben seni ve kavmini açık bir dalâl içinde görüyorum" (74). Bu suretle İbrâhim'e göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk ki yakīn hâsıl edenlerden olsun (75). Vaktâ ki üzerini gece kapladı, bir yıldız gördü, "bu imiş rabbim" dedi. Derken batıverince "ben öyle batanları sevmem" dedi (76). Vaktâ ki ay doğmak üzere iken gördü, "bu imiş rabbim" dedi. Derken batınca "kasem ederim ki" dedi, "rabbim beni hidâyetine mazhar etmese idi muhakkak

şu şaşkın kavimden olacakmışım” (77). Vaktâ ki güneş doğmak üzere iken gördü, “bu imiş rabbim, bu hepsinden büyük” dedi. O da batınca “ey kavmim” dedi, “haberiniz olsun ben sizin şirk koştuğunuz şeylerden berîyim (78). Ben her dinden geçip sade hakka eğilerek yüzümü o gökleri ve yeri yaratmış olan Fâtır’a döndüm ve ben müşriklerden değilim” (79). Kavmi de kendisine karşı ihticâca kalkıştı; o “siz” dedi, “bana Allah hakkında ihticâca mı kalkışıyorsunuz? Hâlbuki O bana hakikati doğrudan doğru gösterdi, sizin O’na şirk koştuğunuz şeylerden ise ben hiçbir zaman korkmam, Rabbim dilemedikçe onlar bana hiçbir şey yapamaz. Rabbim her şeyi ilmen ihâta buyurdu, artık bir düşünmez misiniz? (80). Hem nasıl olur da ben sizin şirk koştuklarınızdan korkarım; baksanız a siz Allah’ın hiçbir burhan indirmediği şeyleri O’na şerîk koşmaktan korkmuyorsunuz. Şu hâlde korkudan emin olmaya iki taraftan hangisi ehak, eğer bilecekseniz?” (81). İman edip de imanlarını bir haksızlıkla telbis etmeyen kimseler işte korkudan emin olmak onların hakkıdır ve hidâyete erenler onlardır (82).

Bu işte bizim o hüccetimiz ki kavmine karşı İbrâhim’e vermiştik. Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz, şüphesiz ki Rabbin Hakîm, Alîm’dir (83). Bundan mâʿadâ ona İshak ile Yaʿkūb’u da ihsan ettik ve her birini hidâyete erdirdik. Daha evvel Nûh’u erdirmiştik, zürriyetinden Dâvûd’u da Süleyman’ı da Eyyûb’u da Yûsuf’u da Mûsâ’yı da Hârûn’u da; işte muhsinlere böyle mükâfat ederiz (84). Zekeriyyâ’yı da Yahyâ’yı da Îsâ’yı da İlyas’ı da; hep sâlihînden (85). İsmâil’i de Elyesaʿ’ı da Yûnus’u da Lût’u da, her birini âlemînin üstüne geçirdik (86). Atalarından, zürriyetlerinden ve kardeşlerinden bir kısmını da ve hep bunları seçtik ve hep bunları bir doğru yola hidâyetçi kıldık (87). İşte o yol Allah hüdâsıdır, O bunu kullarından dilediğine hidâyet eyler ve eğer bunlar şirk etmiş olaydılar bütün mesâileri heder olmuş gitmişti (88). İşte bunlar kendilerine kitab, hüküm, nübüvvet verdiğimiz kimseler. Şimdi şu karşıdakiler buna körlük ediyorlarsa Biz ona körlük etmeyen bir ümmeti müvekkel kılmışız (89). İşte o peygamberler Allah’ın hidâyetine eriştirdiği kimseler. Sen de onların gittiği yoldan yürü; “ben” de, “buna karşı sizden bir ecir istemem, o mahza âlemîni irşad için ilâhî bir yâdigârdır” (90).

Allah’ı gereği gibi tanıyamadılar, çünkü bir “Allah beşere bir şey indirmedi” dediler; de ki “kim indirdi o, Mûsâ’nın insanlara bir nûr, bir hidâyet olarak getirdiği kitâbı?” Ki siz onu parça parça kâğıtlar yapıyorsunuz, bunları ortaya atıyorsunuz da birçoğunu gizliyorsunuz. Bununla beraber şimdi size ne sizin ne atalarınızın bilmediğiniz hakikatler öğretilmekte. “Allah”, de, sonra bırak onları daldıkları batakta oynayadursunlar (91). İşte bu da Bizim indirdiğimiz bir kitap; feyz ü bereketi dünyayı tutacak, evvelki kitablar bu tasdik etmedikçe muteber olmayacak. Bir de Ümmü’l-kurâ’yı ve hem bütün çevresindekileri inzar edesin diye ki âhireti temin edecekler buna iman ederler ve onlar namazlarının üzerine muhafız olurlar (92). Uydurduğu yalanı Allah’a isnad eden veya kendine bir şey vahy edilmemişken “bana vahy olunuyor” diyen kimseden, bir de “Allah’ın indirdiği âyetler gibi ben de indireceğim” demekte olan kimseden daha zâlim kim olabilir? Görsen, o zâlimler ölüm dalgaları içinde boğulurken melâike ellerini uzatmış, “çıkarın” diye, “canlarınızı, bugün zillet azâbıyla cezâlanacaksınız, çünkü Allah’a karşı hak olmayanı söylüyordunuz ve çünkü Allah’ın âyetlerinden istikbar ediyordunuz” (93). Celâlim hakkı için işte geldiniz bize teker teker, ilk defa yarattığımız gibi ve o size bahşedip

hayâline daldırdığımız servetleri arkalarınızın gerisine bıraktınız. Hani o sizin mevcûdiyetinizde şürekâ olduklarını zuʿm ettiğiniz şefaatçilerinizi de yanınızda görmüyoruz? Gördünüz ya, aranızdaki râbıtalar didik didik koptu ve o zuʿm ettiklerinizin hepsi sizden gāib olup gitti (94).

Allah o dâneleri, çekirdekleri pörtleten, ölüden diri çıkarır ve diriden ölü çıkaran, işte size söylüyorum Allah O, şimdi söyleyin nereden çevriliyorsunuz? (95). O, tan attırıp sabah çıkaran, geceyi bir âramgâh kılmış, Şems ü Kamer'i de birer nişâne-i hisab, o işte O Azîz, Alîm'in takdîri (96). Hem O'dur, O ki karada ve denizde yolu doğrultmanız için size yıldızları sebep kılmıştır. Hakikat ilim ehli olanlar için âyetleri tafsil eyledik (97). Hem O'dur, O ki sizi bir tek nefisten halk etti, demek bir müstekar bir de müstevdaʿ var. Hakikat ince anlayışlı fıkıh ehli olanlar için âyetleri tafsil eyledik (98). Yine O'dur, O ki semâdan bir su indirdi, derken onunla her şeyin nebatını çıkardık. Derken ondan bir yeşillik çıkardık, ondan birbiri üzerine binmiş dâneler çıkarıyoruz. Hurma ağacından da talʿından sarkan salkımlar ve üzümlerden bağlar, zeytini de narı da birbirine benzer benzemez. Bakın her birinin meyvesine: Bir meyve verdiği vakit, bir de kemâle erişine. Şüphesiz şu size gösterilende iman ehli olanlar için birçok âyetler vardır (99). Bir de tuttular Allah'a cinleri (gizli mahlukları) şerîk koştular, hâlbuki O onları yarattı. Bundan başka O'na oğullar ve kızlar saçmaladılar, ne dediklerini bildikleri yok. O'nun Zât-ı sübhânîsi onların vasıflarından çok münezzeh ve müteʿâlîdir (100). Göklerin ve yerin mübdiʿi, O'na veled nasıl tasavvur edilir ki bir eşi bulunmak mümkin değil. O her şeyi yaratmış ve her şeye Alîm (101).

İşte size bu evsâf ile işaret olunan Zât-ı aʿlâdır Allah, Rabbiniz. Başka tanrı yok ancak O. Her şeyin hâlıkı O, o hâlde O'na kulluk edin, her şeye karşı dayanılacak vekil de O (102). O'nu gözler idrâk etmez, gözleri O idrâk eder. Öyle Latîf, öyle Habîr O (103). Hakikat Rabbinizden size birçok basiretler geldi; artık kim gözünü açar görürse kendi lehine, kim de körlük ederse kendi aleyhinedir ve o hâlde ben size karşı muhafız değilim (104). Yine âyetleri böyle şekilden şekle koyuyoruz ki hem o körlük edenler sana ders almışsın desinler, hem onu ilim şânından olanlar için tebyin edelim (105). Rabbinden sana ne vahy olunuyorsa ona tâbiʿ ol, başka ilâh yok ancak O, müşriklere bakma (106). Allah dilese idi müşrik olmazlardı, Biz seni onların üzerine murâkıb göndermedik, sen onlara vekil de değilsin (107).

Maʿamâfîh onların Allah'tan beride taptıklarına seb de etmeyin ki cehaletle tecavüz ederek Allah'a sebbetmesinler. Her ümmete böyle amellerini tezyin etmişizdir, sonra ise hep dönüp Allah'a varacaklar. O vakit kendilerine tamamen haber verecek ne yapıyorlardı (108).

Bir de olanca yeminleriyle Allah'a kasem ettiler ki; eğer kendilerine bambaşka bir âyet gelirse imiş her hâlde ona iman edeceklermiş. De ki: "Âyetler ancak Allah'ın nezdinde" , siz ne bileceksiniz ki, doğrusu onlar o âyet geldiği vakit de iman etmeyecekler (109). Biz onların kalblerini ve gözlerini ters döndürürüz. İlkin buna iman etmedikleri gibi bırakıveririz kendilerini de tuğyanları içinde körkörüne bocalar giderler (110). Meâl-i şerifi Biz onlara dedikleri gibi melekler indirmiş olsak da, ölüler kendileriyle konuşsa da ve bütün mevcûdâtı

karşılarında fevc fevc haşr ederek kefil göstersek de yine ihtimâli yok iman edecek değillerdi, meğer ki Allah dilemiş olsun, lâkin çokları bu hakikatin câhili bulunuyorlar (111).

Ve böyle Biz her peygambere ins ü cin şeytanlarını düşman kılmışızdır. Bunlar aldatmak için birbirlerine lafın yaldızlısını telkin eder dururlar. Eğer Rabbin dilese idi bunu yapmazlardı, o hâlde bırak şunları uydurdukları hurâfât ile haşr olsunlar (112). Bir de o yaldızlı lafa âhirete inanmayanların gönülleri aksın ve onu hoşlansınlar ve bu ele geçirmekte oldukları vâridâtı elde etsinler diye öyle yaparlar (113). "Şimdi" de, "Allah size mufassalen kitab indirmiş iken ben Allah'tan başkasını mı hakem isteyeceğim?" Kendilerine kitab verdiklerimiz de bilirler ki o tamamıyla hak olarak senin Rabbinden indirilmiştir, sakın şüphelenenlerden olma (114). Rabbinin kelimesi doğrulukça da, adaletçe de tam kemâlindedir, onun kelimelerini değiştirebilecek yok. Semîʿ O, Alîm O (115). Yerdekilerin ekserîsine uyarsan seni Allah yolundan saptırırlar, onlar sırf zan ardında gider ve sade atarlar (116). Her hâlde Rabbindir en ziyade bilen kim yolundan sapıyor, doğru gidenleri en ziyade bilen de O (117).

O hâlde eğer O'nun âyetlerine inanan mü'minler iseniz üzerlerine Allah ismi anılmış olanlardan yeyin (118). O size muztar olduklarınız müstesnâ olmak üzere haram kıldığı neler ise ayrı ayrı bildirmiş iken üzerlerine Allah ismi anılmış olanlardan niye yemeyeceksiniz? Evet birçokları bildiklerinden değil, mücerred hevâlarıyla halkı behemehâl dalâlete düşürüyorlar, şüphesiz ki Rabbindir o mütecavizleri en ziyade bilen (119). Günahın açığını da bırakın gizlisini de, çünkü günah kazananlar yarın kazandıklarının cezâsını muhakkak çekecekler (120). Üzerlerine Allah ismi anılmamış olanlardan yemeyin, çünkü o, katʿî bir fısktır. Bununla beraber şeytanlar kendi yârânına sizinle mücadele etmeleri için mutlaka telkīnâtta bulunacaklardır, eğer onlara itaat ederseniz şüphesiz siz de müşriksinizdir (121).

Hem bir adam ölü iken Biz onu diriltmişiz ve kendisine bir nûr vermişiz, insanlar içinde onunla yürüyor; hiç o bi't-temsîl zulmetler içinde kalmış ve ondan bir türlü çıkamayacak bir hâlde bulunan kimse gibi olur mu? Fakat kâfirlere amelleri öyle yaldızlı gösterilmektedir (122).

Böyle her karyede de mücrimlerinin büyüklerini mevkiʿde bulundurmaktayızdır ki orada mekir yapsınlar. Hâlbuki bunlar, mekri başkasına değil kendilerine yapıyorlar da farkına varmıyorlar (123). Bunlara bir âyet geldiği zaman "Allah'ın peygamberlerine verilen risalet ayniyle bizlere verilmedikçe sana asla iman etmeyiz" diyorlar. Allah, risâletini nereye tevdîʿ edeceğini daha iyi bilir. Mekkârlıklarından dolayı öyle mücrimlere yarın Allah yanında hem bir küçüklük hem pek şiddetli bir azab isabet edecek (124).

Hâsılı Allah her kimi hidâyetine erdirmek isterse, İslâm'a sînesini açar, gönlüne genişlik verir. Her kimi de dalâlete bırakmak isterse onun da kalbini daraltır, öyle sıkıştırır ki sanırsın öfkesinden göğe çıkacak. İmana gelmezleri Allah o murdarlık içinde hep böyle bırakır (125). Bu İslâm ise doğrudan doğru Rabbinin yolu; cidden aklını başına alacak bir kavim için âyetleri tafsil eyledik (126). Rablerinin indinde selâm yurdu "dâru's-selâm" onlarındır, bütün yapacak oldukları işlerde kendilerinin velîsi de O'dur (127).

O hepsini toplayıp haşredeceği gün; “ey cin maʿşeri! Hakīkaten şu inse çok ettiniz!” diye, bunların insten olan yardakları, “yâ Rabbenâ”, diyecekler, “yekdiğerimizden istifade ettik ve bizim için takdir buyurmuş olduğun ecele yettik”. Buyuracak ki: “Ateş ikāmetgâhınız, Allah’ın dilediği zamanlardan başka hepiniz ondasınız. Hakikat Rabbin Hakîm’dir, habîrdir” (128). Ve işte Biz, zâlimlerin bazısını bazısına kesbleri sebebiyle böyle dost ederiz (129). Ey ins ü cin maʿşeri! İçinizden size âyetlerimi anlatır ve bu gününüzün gelip çatacağını haber verir peygamberler gelmedi mi? “Yâ Rabbenâ!”, diyecekler, “kendilerimizin aleyhine şâhitleriz”. Evet, dünyâ hayat onları aldattı da kendi aleyhlerinde olarak kâfir idiklerine şâhid oldular (130).

Bu şundan ki, Rabbin memleketleri ahâlisi gāfil hâldeler iken zulm ile helâk edici değildir (131). Ve her biri için amellerinden dereceler vardır, Rabbin ne işlediklerinden gāfil de değil (132). Rabbin ganî, merhametli; yoksa dilerse sizi ortadan kaldırır, arkanızdan yerinize dilediğini getirir, nasıl ki sizi başka bir kavmin zürriyetinden inşâ buyurdu (133). Size edilen vaʿd ü vaʿîd muhakkak başınıza gelecektir. Siz onun önüne geçemezsiniz (134). “Ey kavmim” de, “bütün kuvvetinizle yapın yapacağınızı, ben vazifemi yapıyorum. Artık yakında bileceksiniz dünya evinin sonu kimin olacak? Şu muhakkak ki zâlimler felah bulmazlar” (135).

Tuttular Allah için O’nun yarattıklarından, hars ve enʿâmdan bir hisse ayırdılar, zuʿmlarınca “şu” dediler “Allah için, şu da şerîklerimiz için”. Amma şerîkleri için olan Allah tarafına geçmez, Allah için olana gelince o şerîkleri tarafına geçer; ne fena hükûmet yapıyorlar! (136) Yine bunun gibi müşriklerden çoğuna evlâdlarını öldürmeyi de o taptıkları şerîkler iyi bir şey gibi gösterdi, hem kendilerini ifnâ etmek için hem dinlerini berbad edip şaşırmak için. Eğer Allah dilese idi bunu yapmazlardı, o hâlde bırak onları uydurdukları kanunlarla ne hâlleri varsa görsünler (137). Zuʿmlarınca dediler ki: “Şunlar ilişilmez enʿâm ve hars, bunları ancak dilediğimize yedireceğiz. Şunlar da sırtları haram edilmiş, enʿâm”. Diğer birtakım enʿâmı da Allah’ın ismini anmadan boğazlarlar, hep bunları Allah’a iftira ederek yaparlar, iftira ettikleri için Allah yakında cezâlarını verecek (138). Bir de şu enʿâmın karınlarındaki yavrular sırf erkeklerimizin, kadınlarımıza ise haram; eğer ölü doğarsa o vakit onda hepsi ortak” dediler. Allah onlara isnadlarının cezâsını yakında verecek, her hâlde O Hakîm’dir, Alîm’dir (139). Bilgisizlikle, düşüncesizlikle evlâdlarını öldürenler ve Allah’ın kendilerine merzuk buyurduğu nimetleri Allah’a iftira ederek haram ve memnûʿ kılanlar şüphe yok ki ziyan ettiler, şüphe yok ki yanlış gittiler ve hiçbir zaman muvaffak olmadılar (140).

O maʿrûş ve gayr-i maʿrûş cennet âsâ bağları; o tatları, yemişleri muhtelif mezrûʿâtı, o hurmaları, zeytinleri, narları; birbirlerine hem benzer hem benzemez bir hâlde vücûda getiren hep O’dur. Her biri mahsul verince mahsûlünden yiyin, hasat günü hakkını da verin, bununla beraber israf etmeyin, çünkü O israf edenleri sevmez (141). Enʿâm içinden gerek yük götüreni ve gerek serileni vücûda getiren de O, Allah’ın size merzuk kıldığı nimetlerden yiyin fakat şeytanın adımlarına uymayın, çünkü o sizin için açık bir düşmandır (142). Sekiz eş: Koyundan iki, keçiden iki. De ki: İki erkeği mi haram kıldı, yoksa iki dişiyi mi? Yoksa iki dişinin rahimlerinin müştemil olduklarını mı? Eğer sâdıksanız bana bir ilim ile haber verin (143). Ve deveden iki, sığırdan iki; de ki: İki erkeği mi haram kıldı, yoksa iki dişiyi mi? Yoksa iki dişinin

rahimlerinin müştemil olduklarını mı? Yoksa Allah size bu tahrîmi ferman buyururken şâhitler miydiniz? Öyle bi-gayri ilm nâsı idlâl için uydurduğu yalanı Allah'a isnad edenden daha zâlim kim olabilir? Her hâlde Allah zâlimler gürûhunu doğru yola çıkarmaz (144). De ki: Bana vahy olunanlar içinde bu haram dediklerinizi yiyecek bir adama haram kılınmış bir şey bulmuyorum, meğer ki şunlar olsun: Ölü yahut dökülen kan yahut hınzır eti ki o şüphesiz bir pistir yahut Allah'tan başkasının ismi anılmış sarih bir fısk, ki bunlarda da her kim muztar olursa diğer bir muztarra tecavüz etmediği ve zarûret miktarını aşmadığı takdirde şüphe yok ki Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (145). Yahudîlere her tırnaklıyı haram kıldık, bir de bunlara sığır ve enʿâmdan sırtlarında olan veya bağırsakları üzerinde bulunan veya kemikle ihtilât eden kuyruk kısmından mâʿadâ yağlarını dahi haram kıldık, fakat bunu onlara bağyleri yüzünden bir cezâ yaptık, şüphesiz Biz her hususta sâdıkız (146). Bunun üzerine seni tekzîbe yeltenirlerse, de ki Rabbiniz bitmez tükenmez bir rahmet sâhibi, fakat mücrimler gürûhundan be'si de reddedilemez (147). Müşrik olanlar diyecekler ki: "Allah dilese idi ne biz müşrik olurduk ne atalarımız, ne de bir şey haram kılabilirdik". Bunlardan evvelkiler de böyle tekzib etmişlerdi, nihâyet azâbımızı tattılar. "Hiç" de, "ilim denecek bir şeyiniz var mı ki bize çıkarasınız? Siz sırf bir zan ardından gidiyorsunuz ve siz ancak atıyorsunuz" (148). "İşte" de, "hüccet-i bâliğa ancak Allah'ın; evet, O dilese idi sizi hep birden hidâyete erdirirdi" (149). "Haydin" de, "Allah bunu haram etti diye şehadet edecek şâhitlerinizi getirin." Eğer gelir şehadet ederlerse sen onlarla beraber şehadet etme, âyetlerimizi tekzib edenlerin, o âhirete inanmayanların hevâlarına tâbiʿ olma. Nasıl olursun ki bunlar Rablerine başkasını denk tutuyorlar (150).

De ki: Geliniz, size Rabbiniz neleri haram kıldı okuyayım: O'na hiçbir şeyi şerîk koşmayın, babanıza ananıza iyilikten ayrılmayın, yoksulluk yüzünden evlâdınızı öldürmeyin, sizin de onların da rızkınızı Biz veririz. Fevâhişe; açığına da gizlisine de yanaşmayın. Allah'ın muhterem kıldığı nefsi haksız öldürmeyin. İşittiniz a, işte size O bunları ferman buyurdu, gerektir ki aklınız erer (151). Ve yetim malına yaklaşmayın, ancak rüşdüne erinceye kadar en güzel suretle başka. Ölçeği tartıyı tam ve denk tutun. Bir nefse ancak vüsʿünü teklif ederiz, söz sâhibi olduğunuz vakit de hep adaleti gözetin, velevse hısım olsun. Allah'ın ahdini yerine getirin, işittiniz a işte size O bunları ferman buyurdu, gerektir ki düşünür tutarsınız (152). Bir de şu: Benim dosdoğru yolum, hep onu tâkip edin, başka yollar tâkip etmeyin ki sizi O'nun yolundan saptırıp parçalamasınlar. Duydunuz a işte size O bunu ferman buyurdu, gerektir ki korunur, müttakī olursunuz (153).

Sonra biz Mûsâ'ya o kitâbı verdik ki güzel tatbik edene tamamlamak ve her şeyi tafsil etmek ve bir hidâyet, bir rahmet olmak için, gerektir ki onlar Rablerinin likāsına iman etsinler (154).

Bu ise tam bir kitap, onu Biz indirdik, çok mübarek. Bundan böyle buna tâbiʿ olun ve korunun, gerektir ki rahmetimize eresiniz (155). Demeyesiniz ki "kitap yalnız bizden evvel iki tâifeye indirildi ve doğrusu biz onların tedrîsâtından katʿiyyen gāfil bulunuyoruz" (156). Yahut demeyesiniz ki "eğer bize kitap indirilmiş olsa idi her hâlde onlardan daha ziyade muvaffak olurduk". İşte size Rabbinizden beyyine geldi, hidâyet de geldi, rahmet de geldi. Artık Allah'ın âyetlerini inkâr eden ve onlardan menʿe kıyam eyleyenden daha zâlim kim olur? Elbette Biz o

âyetlerimizi menʿe kıyam edenleri bu kabahatleri yüzünden azâbın en müdhişiyle cezâlandıracağız (157).

Onlar ancak şunu gözetiyorlar ki, kendilerine melekler geliversin veya Rabbin geliversin veya Rabbinin bazı alâmetleri geliversin. Rabbinin bazı alâmetleri geldiği gün, evvelce iman etmemiş veya imanında bir hayır kazanmamış bir nefse o günkü imanı hiçbir fâide vermez. De ki: "Gözetin, çünkü biz şüphesiz gözetiyoruz" (158).

Dinlerini tefrikaya düşürüp de şîʿa şîʿa olanlar var â, senin onlarla hiçbir alâkan yoktur, onların işi Allah'a kalmıştır. Sonra o kendilerine ne ettiklerini haber verir (159). Kim bir hasene ile gelirse ona on misli verilir, kim de bir seyyie ile gelirse ona ancak misliyle cezâ edilir ve hiçbirine haksızlık edilmez (160).

De ki: "Beni, Rabbim şeksiz dosdoğru bir yola hidâyet buyurdu, doğru pâyidar bir dine, başka dinlerden sıyrılıp sade Hakk'a müteveccih hanîf olan İbrâhim'in milletine ki o hiçbir zaman müşriklerden olmadı (161). "Benim", de, "cidden namazım, ibadetlerim, hayâtım, memâtım hep Rabbü'l-âlemîn olan Allah içindir (162). Şerîki yoktur O'nun, ben bununla emrolundum ve ben Müslimînin evveliyim (163). Allah", de "her şeyin Rabbi iken hiç ben ondan başka rab mı isterim? Herkesin kazandığı ancak kendi boynuna geçer, vizr çekecek bir nefis başkasının vizrini çekmez, sonra hep dönüp Rabbinize varacaksınız. O vakit O size ihtilâf etmekte bulunduğunuz hakikati haber verecek" (164). O, odur ki sizi arzın halifeleri yaptı ve bazınızı bazınızın derecelerle fevkine çıkardı. Bunun hikmeti ise sizi size verdiği şeylerde imtihan etmektir. Şüphe yok ki Rabbin serîʿu'l-ikāb, yine şüphe yok ki O yegâne Gafûr, yegâne Rahîm (165).

Cilt 3

A‘râf Sûresi

(1). Bir Kitab ki sana indirildi, sakın bundan dolayı yüreğinde bir sıkıntı olmasın da bununla inzar edesin, mü’minlere de şu bir ihtar: (2) Rabbinizden size indirilene ittibâ‘ edin, O’nsuz birtakım velîlere ittibâ‘ etmeyin, siz pek az düşünüyorsunuz (3). Biz nice memleket helâk etmişizdir ki gece yatarlarken yahut gündüz uyurlarken baskınımız ona gelivermiştir (4). Azâbımız kendilerine geldiği vakit de “bizler hakikaten zâlimler idik” demekten başka davaları olmadı (5). Sonra elbette peygamber gönderilen ümmetlere soracağız, elbette gönderilen peygamberlere de soracağız (6). Soracağız da kendilerine karşı olan biteni mutlak bir ilim ile behemehâl anlatacağız, öyle ya Biz onlardan gāib değil idik (7). Hem vezn o gün tam hak; artık kimin mîzanları ağır basarsa işte onlar o felah bulacaklar (8). Kimin de mîzanları hafif gelirse bunlar da işte âyetlerimize zulmetmeleriyle kendilerine yazık edenler (9).

Şânım hakkı için sizi arzda yerleştirdik ve sizin için onda birçok geçimlikler yaptık, siz pek az şükrediyorsunuz (10). Hakikat sizi evvelâ halk ettik, sonra size suret verdik, sonra da melâikeye dedik ki “Âdem’e secde edin”, hemen secde ettiler, ancak İblis secde edenlerden olmadı (11). “Sana”, buyurdu, “emrettiğim hâlde secde etmene mâni‘ ne oldu?” “Ben”, dedi, “ondan hayırlıyım, beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın” (12). “Hemen” buyurdu, “in oradan! Ne haddine ki orada tekebbür edesin, haydi çık, çünkü sen alçaklardansın” (13). “Bana” dedi, “ba‘s olunacakları güne kadar mühlet ver” (14). Buyurdu ki: “Haydi mühlet verilenlerdensin” (15). “Öyle ise” dedi, “beni azdırmana karşılık yemin ederim ki ben de onları saptırmak için her hâlde senin doğru yoluna oturacağım. (16) Sonra onlara önlerinden ve arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım, Sen de çoğunu şükredici bulmayacaksın” (17). “Çık oradan mezmum, matrud olarak!” buyurdu, “kasem ederim ki onlardan her kim sana uyarsa kat‘iyyen ve kātıbeten sizin mecmû‘unuzdan cehennemi doldururum” (18). “Ve yâ Âdem, mesken et o cenneti sen zevcenle de ikiniz dilediğiniz yerden yiyin ve şu ağaca yaklaşıp da zâlimlerden olmayın” (19). Derken şeytan bunlara kendilerinden örtülmüş olan çirkin yerlerini açmak için ikisine de vesvese verdi, ve “sizi Rabbiniz başka bir şey için değil, sırf melek olacağınız yahut ebediyyen kalanlardan olacağınız için bu ağaçtan nehyetti” dedi (20). Ve “her hâlde ben sizin hayrınızı isteyenlerdenim” diye ikisine de yemin etti (21). Bu suretle kandırarak ikisini de sarktırdı. Onun üzerine vaktâ ki o ağacı tattılar, ikisine de çirkin yerleri açılıverdi ve başladılar cennet yapraklarından üzerlerine üst üste yamıyorlardı. Rableri de kendilerine nidâ etti: “Ben sizi bu ağaçtan nehyetmedim mi? Ve size ‘haberiniz olsun bu şeytan açık bir düşmandır size’ demedim mi?” (22). “Rabbenâ”, dediler, “nefislerimize zulmettik, eğer sen bize mağfiret etmez, merhamet buyurmazsan şüphe yok ki hüsrâna düşenlerden oluruz” (23). Buyurdu ki “ininiz bazınız bazınıza düşman olarak, size bir zamana kadar arzda bir karargâh tutmak ve bir nasip almak mukadder” (24). Buyurdu ki “onda yaşayacaksınız ve onda öleceksiniz ve ondan çıkarılacaksınız” (25).

Ey Âdem oğulları! Bakın size çirkin yerlerinizi örtecek libas indirdik, hil‘at indirdik, fakat takvâ libâsı, o hepsinden hayırlı. Bu işte Allah’ın âyetlerinden, gerektir ki düşünür ibret alırlar (26).

Ey Âdem oğulları! Babanızla ananızı çirkin yerlerini kendilerine göstermek için Şeytan cennetten çıkardığı gibi sakının sizi de belâya uğratmasın. Çünkü o ve kabilesi sizi sizin kendilerini göremeyeceğiniz cihetten görürler. Biz o şeytanları o kimselerin velîleri kılmışızdır ki imana gelmezler (27). Ve bir edepsizlik yaptıkları zaman da "atalarımızı böyle bulduk ve bize bunu Allah emretti" derler. "Allah" de, "edepsizliği emretmez, bilmediğiniz şeyleri Allah'ın üzerine mi atıyorsunuz?" (28). De ki: "Rabbim adl ü insâfı emretti. Hem her mescidde yüzlerinizi doğru tutun ve O'na, dini mahza O'nun için hâlis kılarak ibadet edin. Sizi ibtidâ O yarattığı gibi yine O'na döneceksiniz (29). Bir kısmına hidâyet buyurdu, bir kısmına da dalâlet hak oldu. Çünkü bunlar Allah'ı bırakıp şeytanları evliyâ ittihaz ettiler, bir de kendilerini hidâyette zannederler (30).

Ey Âdem oğulları! Her mescid huzûrunda ziynetinizi tutunun, ve yiyin için de israf etmeyin. Çünkü O müsrifleri sevmez (31). De ki: Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti ve temiz hoş rızıkları kim haram etmiş? De ki: Onlar dünyâ hayatta iman edenler için kıyamet günü hâlis olaraktır. Bu suretle ilim ehli olanlar için âyetleri tafsil ediyoruz (32). "Rabbim", de, "ancak şunları haram buyurdu: Bütün fuhşiyyâtı, açığını, gizlisini ve her türlü vebâli ve haksızlıkla bağyi ve Allah'a hiçbir zaman bir burhan indirmediği herhangi bir şeyi şirk koşmanızı ve Allah'a bilmediğiniz şeyler isnad etmenizi haram buyurdu" (33). Her ümmet için bir müddet mukadder, müddetleri gelince bir lahza geri de kalmazlar, öne de geçemezler (34).

Ey Âdem oğulları, size her ne zaman içinizden benim âyetlerimi ayıtır resuller gelir de her kim bunlara muhalefetten sakınır ve salâhı iltizam eylerse artık onlara korku yoktur ve mahzun olacak olanlar onlar değildir (35). Âyetlerimizi tekzib edenlere ve bunlara imanı kibirlerine yediremeyenlere gelince böyleler ashâb-ı nârdır, hep onda muhalleddirler (36). Zira bir yalanı Allah'a iftira eden veya O'nun âyetlerine yalan diyen kimseden daha zâlim kim olabilir? Bunlara kitaptan nasipleri erişir, nihâyet kendilerine göndereceğimiz melekler gelip canlarını alırlarken, "hani o Allah'ı bırakıp da taptıklarınız nerede?" dediklerinde, "onlar bizi bıraktılar da gāib oldular" derler ve kâfir idiklerine kendi aleyhlerinde şâhidlik ederler (37). "Girin bakalım sizden evvel ins ü cinden geçen ümmetlerin içinde ateşe" buyurur. Her ümmet girdikçe hemşîresine lânet eder, nihâyet hepsi orada birbirlerine ulanırlar, sonrakileri öndekilerini göstererek "Rabbenâ" derler, "işte şunlar bizi yoldan çıkardılar, onun için onlara ateşten iki katlı azab ver." "Her birinize" buyurur "iki katlı, velâkin bilmiyorsunuz" (38). Öndekiler de sonrakilere derler ki: "sizin de bize karşı bir meziyetiniz olmadı, artık kendi kesbinizin cezâsı, tadın azâbı" (39). Elbette âyetlerimizi tekzib eden ve onlara imanı kibirlerine yediremeyen kimselere semânın kapıları açılmaz ve cemel iğnenin deliğinden geçinceye kadar onlar cennete girmezler. İşte mücrimleri biz böyle cezâlandırırız (40). Onlara cehennemden bir döşek ve üstlerinden örtüler ve işte zâlimleri biz böyle cezâlandırırız (41).

İman edip iyi iyi işler yapan kimseler -ki bir nefse ancak vüs'ünü teklif ederiz- bunlar işte ashâb-ı cennettirler ve hep onda muhalleddirler (42). Bir hâlde ki derunlarında kin kabîlinden ne varsa hepsini söküp atmışızdır. Altlarından ırmaklar akar; "hamdolsun o Allah'a ki hidâyetiyle bizi buna muvaffak kıldı, O bize hidâyet etmese idi bizim kendiliğimizden bunun yolunu bulmamıza

imkân yoktu. Hakikat Rabbimizin peygamberleri emr-i hak ile geldiler" demektedirler, ve şöyle nidâ olunmaktadırlar: "İşte bu gördüğünüz o cennet ki buna amelleriniz sebebiyle vâris kılındınız" (43). Bir de o ashâb-ı cennet ashâb-ı nâra şöyle nidâ etmektedir: "Hakikat biz Rabbimizin bize vaad buyurduğunu hak bulduk, siz de Rabbinizin vaad buyurduğunu hak buldunuz mu?" Onlar "evet" demektedirler; derken bir müezzin aralarında şu mealde bir ezan vermeye başlamıştır: "Allah'ın lâneti o zâlimler üstüne" (44) ki bunlar Allah yolundan men' eder ve onu eğip bükmek ister âhireti münkir kâfirler idi (45). Artık iki taraf arasında bir hicab ve a'râf üzerinde birtakım ricâl, her birini sîmâlarıyla tanırlar, ashâb-ı cennete "selâmun aleyküm" diye nidâ etmektedirler ki bunlar ümit etmekle beraber henüz ona girmemişlerdir (46). Gözleri ashâb-ı nâr tarafına çevrildiği vakit de: "yâ Rabbenâ bizleri o zâlimler gürûhuyla beraber kılma" demektedirler (47). O ashâb-ı a'râf sîmâlarıyla tanıdıkları birtakım ricâle de nidâ edip "gördünüz mü cemiyetinizin ve yaptığınız kibr ü azametin size hiç fâidesi olmadı (48). Tâ şunlar mıydı o sizin 'Allah bunları kābil değil rahmetine erdirmez' diye yemin ettikleriniz?" dedikten sonra berikilere dönüp "girin cennete, size korku yok, artık siz mahzun olacak değilsiniz" demektedirler (49). Ashâb-ı nâr da ashâb-ı cennete şöyle bağırışmaktadırlar: "Lütfen suyunuzdan veya Allah'ın size merzuk kıldığı nimetlerden biraz da bizlere dökün!" Onlar da demektedirler ki: "Doğrusu Allah, bunları kâfirlere haram etti (50). O kâfirlere ki oyunu, eğlenceyi kendilerine din edindiler, ve o dünyâ hayat kendilerini aldattı." Onlar bu günlerine mülâkī olacaklarını unuttukları ve âyetlerimizi inkâr ettikleri gibi biz de bugün onları unutacağız (51).

Fi'l-hakīka Biz onlara öyle bir kitap gönderdik ki iman edecek herhangi bir kavme bir düstûr-ı hidâyet ve rahmet olmak için tam bir ilim üzere onu fâsıla fâsıla ayırt ettik (52). Onlar hele bakalım nereye varacak diye onun ancak tevilini gözetiyorlar. Onun tevili geleceği gün önceden onu unutmuş olanlar şöyle diyecekler: "Hakikat Rabbimizin peygamberleri hakkı tebliğ etmişlermiş, bak şimdi bizim şefaatçilerden hiçbiri var mı ki bize şefaat etsinler? Veya geri döndürülür müyüz ki yaptığımız işin gayrisini yapsak?" Yok, doğrusu nefislerine yazık ettiler ve o iftira ettikleri şeyler onlardan gāib olup gittiler (53).

Fi'l-vâki' Rabbiniz o Allah'tır ki gökleri ve yeri altı gün içinde yarattı, sonra Arş üzerine istivâ buyurdu. Geceyi gündüze bürür, o onu kışkırtarak tâkip eyler, Güneş ve Ay ve bütün yıldızlar emrine musahhar. Bak halk O'nun, hüküm O'nun. Evet o Rabbü'l-âlemîn olan Allah ne ulu! (54). Rabbinize yalvara yalvara ve için için dua edin ki her hâlde O haddi aşanları sevmez (55). Yeryüzünü ifsad etmeyin ıslâhından sonra da hem havf hem şevk ile O'na kulluk edin. Her hâlde Allah'ın rahmeti yakındır muhsinlere (56). Ve O, o Allah'tır ki rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci yollar. Nihâyet bunlar o ağır ağır bulutları hafif bir şey gibi kaldırıp yüklendiklerinde bakarsın biz onları ölmüş bir memlekete sevk etmişizdir, derken ona su indirmişizdir de orada her türlüsünden semereler çıkarmışızdır. İşte ölüleri böyle çıkaracağız, gerektir ki düşünür ibret alırsınız (57). Hoş memleketin nebâtı Rabbinin izniyle çıkar, fenâsının ise çıkmaz, çıkan da bir şeye yaramaz. Şükredecek bir kavim için âyetleri böyle tasrif ederiz (58).

Celâlim hakkı için Nûh'u kavmine resul gönderdik. Vardı da "ey kavmim!" dedi, "Allah'a kulluk edin, O'ndan başka bir ilâhınız daha yoktur. Cidden ben sizin üzerinize büyük bir günün azâbı inmesinden korkuyorum" (59). Kavminden cumhur cemaat "her hâlde biz" dediler, "seni açık bir dalâl içinde görüyoruz" (60). "Ey kavmim" dedi, "bende hiçbir dalâlet yok, velâkin ben Rabbü'l-âlemîn tarafından bir resûlüm. (61) Size Rabbimin risâletlerini tebliğ ediyorum ve size nasihat ediyorum ve Allah'tan sizin bilemeyeceklerinizi biliyorum (62). Size korkunç âkıbeti haber vermek için ve korunmanız için ve belki rahmete mazhar edilirsiniz diye sizden bir adam vasıtasıyla Rabbinizden size bir ihtar geldiğine inanmıyor da taaccüb mü ediyorsunuz?" (63). Bunun üzerine onu tekzib ettiler, biz de kendisini ve maiyyetinde iman edenleri gemide necâta erdirdik de âyetlerimizi tekzib edenleri gark eyledik, çünkü bunlar basîretleri körelmiş bir kavim idiler (64).

Âd kavmine de kardeşleri Hûd Peygamber'i gönderdik. "Ey kavmim" dedi, "Allah'a kulluk edin, O'ndan başka bir ilâhınız daha yok. Hâlâ siz O'nun azâbından sakınmayacak mısınız?" (65). Kavminden o küfre dalmış cumhur cemaat dediler ki: "Her hâlde biz seni bir çılgınlık içinde görüyoruz ve her hâlde seni biz yalancılardan biri zannediyoruz" (66). "Ey kavmim" dedi, "bende hiçbir çılgınlık yok, lâkin ben Rabbü'l-âlemîn tarafından bir resûlüm (67). Size Rabbimin risâletlerini tebliğ ediyorum ve ben sizin için emin bir nâsıhım (68). Sizi inzar etmek için içinizden bir adam vasıtasıyla size Rabbinizden bir ihtar geldiğine inanmıyor da taaccüb mü ediyorsunuz? Düşünün ki O sizi kavm-i Nûh'tan sonra hulefâ kıldı ve size hilkatte ziyade bir inbisat verdi. O hâlde Allah'ın nimetlerini unutmayıp zikredin ki felah bulabilesiniz" (69). "Ya" dediler, "sen bize yalnız Allah'a tapalım, atalarımızın tapageldiklerini bırakalım diye mi geldin? Eğer sâdıklardan isen haydi bizi tehdit edip durduğun o azâbı başımıza getir görelim" (70). "İşte" dedi, "üzerinize Rabbinizden bir azab fırtınası, bir gazab indi. Siz bana sizin ve atalarınızın taktığı kuru isimler hakkında mücadele mi ediyorsunuz? Allah onlara hiçbir zaman öyle bir hakk-ı saltanat indirmedi. Artık gözetin, ben de sizinle beraber gözetenlerdenim" (71). Bunun üzerine kendisini ve maiyyetindekileri mahza tarafımızdan bir rahmet ile necâta erdirdik de o âyetlerimizi tekzib edip iman etmeyenlerin kökünü kestik (72).

Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih Peygamber'i; "ey kavmim!" dedi, "Allah'a kulluk edin, O'ndan başka bir ilâhınız daha yok. İşte size Rabbinizden açık bir mucize geldi; bu, Allah'ın nâkası size bir âyet, bırakın onu Allah'ın arzında otlasın. Sakının ona bir fenalıkla dokunmayın ki sonra elîm bir azâba uğrarsınız (73). Ve düşünün ki O, sizi Âd'dan sonra hulefâ yaptı ve bu arzda sizi yerleştirdi, düzlüklerinden köşkler ediniyorsunuz ve dağlarından evler yontuyorsunuz. Artık hep Allah'ın eltâfını zikredin de yeryüzünü fesatçılıkla berbad etmeyin" (74). Kavmi içinden kibirlerine yediremeyen cumhur cemaat o hırpalanmakta olanlara, onlardan iman eden kimselere, "siz" dediler, "Sâlih'in hakikaten Rabbi tarafından gönderilmiş olduğunu biliyor musunuz?" "Biz" dediler, "doğrusu onun gönderildiği şeye mü'minleriz" (75). O kibirlerine yediremeyenler "doğrusu" dediler, "biz o sizin iman ettiğiniz şeye kâfirleriz" (76). Derken o nâkayı tepelediler ve Rablerinin emrinden tuğyan ettiler ve dediler ki: "Hey Sâlih, sen gerçek mürselînden isen bizi tehdit etmekte olduğun azâbı getir görelim" (77). Bunun

üzerine onları o recfe tutuverdi, vatanlarında çökekaldılar (78). Döndü de onlardan, “ey kavmim!” dedi, “ben size Rabbimin risâletini tamamıyla tebliğ ettim ve nasihat ettim, hayrınıza çalıştım, velâkin nasihat edenleri sevmezsiniz” (79).

Lût Peygamber’i de ki bir vakit kavmine dedi: “Sizden evvel âlemlerden hiçbirinin yapmadığı şenâ‘ati siz mi yapıyorsunuz? (80). Hakikaten kadınları geçip de şehvetle erkeklere mi varıyorsunuz? Yok, siz pek müsrif bir kavimsiniz” (81). Kavminin ise şöyle demelerinden başka cevabı olmadı: “Çıkarın bunları memleketinizden, çünkü bunlar eteklerini çok temiz tutan insanlar” (82). Biz de onu ve ehlini kurtardık, ancak karısı kalıp yere geçenlerden oldu (83). Ve üzerlerine bir azab yağmuru yağdırdık, işte bak mücrimlerin âkıbeti nasıl oldu (84).

Medyen kavmine de kardeşleri Şuayb Peygamber’i; “ey kavmim” dedi, “Allah’a kulluk edin, O’ndan başka bir ilâhınız daha yok. İşte size Rabbinizden bir beyyine geldi. Artık kileyi, teraziyi tam tutun, nâsın eşyâsına haksızlık etmeyin, yeryüzünü ıslâhından sonra yine fesada vermeyin. Bana inanırsanız bu söylediklerim sizin için hayırlıdır (85). Hem öyle tehdit ederek her caddenin başına oturup da Allah’ın yolundan O’na iman edenleri çevirmeyin ve yolun çarpıklığını arzu etmeyin. Düşünün ki vaktiyle siz pek az idiniz, öyle iken O sizi çoğalttı ve bakın o müfsidlerin âkıbeti nasıl oldu? (86). Eğer içinizden bir kısmı benim gönderilmiş olduğum hakikate inanmış bir kısmı da inanmamış ise Allah aramızda hükmünü verinceye kadar sabredin ki O, hâkimlerin en hayırlısıdır” (87).

Kavminden büyüklenmek isteyen cumhur cemaat, “yâ Şuayb! Kat‘iyyen” dediler, “seni de seninle beraber iman edenleri de memleketimizden çıkarırız, yahut ki sûret-i kat‘iyyede milletimize dönersiniz.” “Ya” dedi, “istemezsek de mi? (88). Doğrusu Allah bizi kurtarmış iken sizin milletinize dönecek olur isek bir yalan söyleyerek Allah’a iftira etmiş imişiz demek olur. Ona dönmemiz bizim için olacak şey değildir, meğer ki Rabbimiz Allah dilemiş olsun. Rabbimiz her şeyi ilmiyle kuşatmış, biz Allah’a dayanmışız. Ey bizim Rabbimiz, kavmimizle bizim aramızı hak ile fetih buyur, Sen fâtihlerin en hayırlısısın” (89). Kavminden küfreden cumhur cemaat de “yemin ederiz” dediler, “eğer Şuayb’a uyarsanız hiç şüphe yok o takdirde siz kat‘î hüsrâna düşeceksiniz” (90). Derken onları o recfe tutuverd i, derhâl vatanlarında çökekaldılar (91). Şuayb’ı tekzib edenler sanki orada bir şenlik tutmamışlardı. Şuayb’ı tekzib edenler, hüsrâna düşenler onlar olmuşlardı (92). Döndü de onlardan, “ey kavmim!” dedi, “Alim Allah size Rabbimin risâletlerini iblâğ eyledim, size nasihat de ettim, şimdi kâfir bir kavme nasıl acırım” (93).

Biz hangi memlekete bir peygamber gönderdikse ibtidâ ahâlisini şiddet ve zarûretle sıkmışızdır ki niyâza düşsünler (94). Sonra da fenalık yerine güzelliğe tebdil etmişizdir, tâ ki artmışlar ve demişlerdir: “Doğrusu atalarımıza sıkıntılı hâller de olmuş, sürûrlu demler de.” Tam o vakit biz de kendilerini hatırlarından geçmezken ansızın tutmuş bastırıvermişizdir (95). Eğer o memleketlerin ahâlisi iman edip Allah’tan korksaydılar elbette üzerlerine yerden gökten bereketler açardık, velâkin tekzib ettiler de kendilerini kesbleriyle tuttuk alıverdik (96). Ya şimdi şu köy, kasaba ahâlisi geceleyin uyurlarken azâbımızın kendilerine baskın hâlinde

gelivermeyeceğinden emin mi oldular? (97). Yine o köy, kasaba ahâlisi kuşluk vakti oynayıp eğlenip dururlarken kendilerine azâbımızın gelivermeyeceğinden emin mi oldular? (98). Ya artık Allah'ın mekrinden emin mi oldular? Fakat kendilerine yazık eden kavimlerden başkası Allah'ın mekrinden emin olmaz (99). Hâlâ irşad etmedi mi o eski sâhiplerinden sonra bu arza vâris olan kimseleri şu hakikat ki, eğer dilemiş olsak onların da günahlarını başlarına çarpardık. Fakat kalblerinin üzerine tab‘ eder mühürleriz de onlar hakkı işitmezler (100). İşte o memleketler, bunların başına gelenlerden bazısını sana kıssa olarak naklediyoruz. Celâlim hakkı için onlara peygamberleri beyyinelerle geldiler, öyle iken iman etmek istemediler, çünkü ondan evvel inkâr etmeyi âdet etmişlerdi. Allah kâfirlerin kalblerini işte böyle tab‘ eder (101). Hem ekserîsinde ahde vefa görmedik, şu muhakkak ki ekserîsini tâatten çıkar fâsıklar gördük (102).

Sonra onların arkasından âyetlerimizle Mûsâ'yı Firavun'a ve cemiyetine gönderdik, tuttular, o âyetlere zulmettiler. Ettiler de bak o müfsidlerin âkıbeti nasıl oldu? (103). Mûsâ "ey Firavun!" dedi, "bil ki ben Rabbü'l-âlemîn tarafından bir resûlüm (104). Birinci vazifem Allah'a karşı haktan başka bir şey söylememekliğimdir. Hakikat ben size Rabbinizden bir beyyine ile geldim, artık Benî İsrâil'i benimle beraber gönder" (105). "Eğer" dedi, "bir âyet ile geldinse getir onu bakalım sâdıklardan isen" (106). Bunun üzerine asâsını bırakıverdi, ne baksın o koskoca bir ejderha kesiliverdi (107) ve elini sıyırdı çıkardı, ne baksın o bakanlara bembeyaz parlıyor (108). Firavun'un kavminden o cemiyet "bu" dedi, "şüphesiz çok bilgiç bir sihirbaz (109). Sizi yerinizden çıkarmak istiyor, binâen‘aleyh ne emredersiniz?" (110). "Onu ve kardeşini" dediler "eğle, ve şehirlere toplayıcılar yolla (111), mâhir sihirbazların hepsini sana getirsinler" (112). Bütün sihirbazlar da Firavun'a geldiler, "elbette" dediler, "gālib gelenler biz olursak bize mükâfat şüphesiz ya?" (113). "Evet" dedi, "hem o vakit siz elbette gözdelerdensiniz" (114). "Yâ Mûsâ!" dediler, "sen mi hünerini ortaya atacaksın, yoksa atanlar biz mi olacağız?" (115). "Siz atın" dedi. Vaktâ ki atacaklarını attılar, nâsın gözlerini büyülediler ve onları dehşete düşürdüler, hâsılı büyük bir sihir gösterdiler (116). Biz de Mûsâ'ya "asânı bırakıver" diye vahyettik. Bir de baktılar ki o, onların bütün uydurduklarını yalayıp yutuyor (117). Artık hak meydana çıktı ve onların bütün yaptıkları hiçe gitti (118). Artık orada mağlup olmuşlardı, küçük düşmüşlerdi (119). Sihirbazlar hep birden secdeye kapandılar (120). "İman ettik" dediler, "o Rabbü'l-âlemîn'e (121). Mûsâ ve Hârûn'un Rabbine" (122). Firavun "siz" dedi, "ona ben izin vermeden iman ettiniz ha! Bu her hâlde bir hud‘a. Siz bu hud‘ayı şehirde kurmuşsunuz, yerli ahâliyi ondan çıkarmak istiyorsunuz, o hâlde yakında anlarsınız (123). Mutlak sizin ellerinizi, ayaklarınızı çaprazına keseceğim, mutlak sizi, hepinizi birden asacağım" (124). "Biz" dediler, "şüphesiz Rabbimize döneceğiz (125). Senin bize kızman da sırf Rabbimizin âyetleri gelince iman etmemizden. Ey bizim Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve canımızı iman selâmetiyle al (126). Firavun'un kavminden yine o cemiyet "ya" dediler, "Mûsâ'yı ve kavmini bırakacak mısın ki seni ve ilâhlarını bıraksın da yeryüzünde fesad çıkarsınlar?" "Yine" dedi, "oğullarını öldürürüz ve kadınlarını diri tutarız, yine tepelerinde mutlak kahrımızı yürütürüz" (127). Mûsâ kavmine "siz" dedi, "Allah'ın avn ü inâyetini isteyin ve acıya tahammül edip dayanın. Her hâlde Arz Allah'ındır, ona kullarından dilediğini vâris kılar, âkıbet ise müttakīlerindir (128).

“Biz” dediler, “sen bize gelmezden evvel de ezâ edildik sen bize geldikten sonra da.” “Umulur ki” dedi, “Rabbiniz hasmınızı helâk edip de sizi yeryüzünde halife kılacak, sizin de nasıl işler yapacağınıza bakacaktır” (129).

Fi’l-hakīka âl-i Fir‘avn’ı tuttuk senelerce kıtlık ve hâsılat eksikliğiyle sıktık, gerekti ki düşünüp ibret alsınlar (130). Fakat kendilerine iyilik geldiği zaman “ha, bu bizim hakkımız” dediler, ve başlarına bir kötülük gelirse Mûsâ ile maiyyetindekilerden teşe’’üm ediyorlardı. Şum kuşları ise ancak Allah yanındadır velâkin ekserîsi bilmezlerdi (131). Ve “sen bizi büyülemek için her ne âyet getirsen imkânı yok sana inanacak değiliz” derlerdi (132). Biz de kudretimizin ayrı ayrı âyetleri olmak üzere başlarına tûfan gönderdik, çekirge gönderdik, haşerat gönderdik, kurbağalar gönderdik, kan gönderdik; yine inat ettiler ve çok mücrim bir kavim oldular (133). Vaktâ ki azab üzerlerine çöktü, “yâ Mûsâ!” dediler, “bizim için Rabbine dua et, sana olan ahdi hürmetine, eğer bizden bu azâbı sıyırırsan kasem olsun ki sana kat‘iyyen iman ederiz ve Benî İsrâil’i seninle beraber mutlak göndeririz” (134). Vaktâ ki erişecekleri bir müddete kadar azâbı kendilerinden sıyırdık, derhâl yeminlerini bozdular (135). Biz de âyetlerimizi tekzib ettikleri ve onlara kulak asmadıkları için kendilerinden intikam aldık da hepsini denizde boğduk (136). Ve o hırpalanıp ezilmekte bulunan kavm-i ma‘hûdu arzın bereketlerle donattığımız meşrıklarına mağriblerine vâris kıldık ve Rabbinin Benî İsrâil’e olan o güzel kelimesi sabretmeleri sebebiyle tamamen tahakkuk etti de Firavun ile kavminin yapageldikleri masnû‘âtı ve yükselttikleri binaları yerlere serdik (137).

Ve Benî İsrâil’e denizi atlattık, derken bir kavme vardılar, toplanmışlar kendilerine mahsus birtakım putlara tapıyorlardı. “Yâ Mûsâ!” dediler, “bunların birçok ilâhları olduğu gibi sen de bize bir ilâh yap.” “Siz” dedi, “gerçekten câhillik ediyorsunuz (138). Çünkü o gördüklerinizin içinde bulundukları din helâke mahkumdur, ve bütün yaptıkları bâtıldır (139). Hiç” dedi, “ben size Allah’tan başka bir ilâh mı isterim? O, sizi âlemlerin üstüne geçirdi” (140). Hem düşünseniz a, sizi âl-i Fir‘avn’dan kurtardığımız hengâmı. Size azâbın kötüsünü peyliyorlardı; oğullarınızı boyuna katlediyorlar, kadınlarınızı diri tutuyorlardı. Bunda size Rabbiniz tarafından azîm bir imtihan var (141).

Bir de Mûsâ’ya otuz geceye vaad verdik ve onu bir on ile tamamladık. Bu suretle Rabbinin mîkātı tam kırk gece oldu ve Mûsâ kardeşi Hârûn’a şöyle dedi: “Kavmim içinde bana halef ol, ıslâha çalış da müfsidler yoluna gitme” (142). Vaktâ ki Mûsâ mîkātımıza geldi, ve Rabbi onu kelâmıyla taltif buyurdu, “yâ Rab!” dedi, “göster bana bakayım Sana.” Buyurdu ki: “Beni kat‘iyyen göremezsin, velâkin dağa bak, eğer yerinde durursa demek Beni göreceksin.” Derken Rabbi dağa bir tecellî buyurunca onu un ufra ediverdi, Mûsâ da baygın düştü. Sonra vaktâ ki ayıldı, “sübhansın” dedi; “Sana tevbe ile döndüm ve ben mü’minlerin evveliyim” (143).

Buyurdu ki: “Yâ Mûsâ! Haberin olsun ben risâletlerimle ve kelâmımla seni o insanların üzerine intihab eyledim, şimdi şu sana verdiğimi al ve şükrünü bilenlerden ol” (144). Ve onun için elvâhta her şeyden yazdık, mev‘izeye ve ahkâmın tafsîline dair her şeyi. “Haydi” dedik, “bunları kuvvetle tut, kavmine de emret onları en güzeliyle tutsunlar, ileride size o fâsıkların

yurdunu göstereceğim” (145). Âyetlerimden uzaklaştıracağım yeryüzünde o haksızlıkla büyüklenenleri, ki her âyeti görseler de ona iman etmezler. Rüşd yolunu görseler de onu yol tutmazlar, ve eğer sapıklık yolunu görürlerse onu yol tutarlar. Öyle, çünkü onlar âyetlerimizi tekzib etmeyi âdet edinmişler ve hep onlardan gāfil olagelmişlerdir (146). Hâlbuki âyetlerimizi ve âhirete kavuşacaklarını tekzib edenlerin bütün amelleri heder olagelmiştir, her hâlde çekecekleri sırf kendi amellerinin cezâsıdır (147).

Mûsâ’nın arkasından ise kavmi tutmuşlar huliyyâtlarından bir dana, böğüren bir heykel edinmişlerdi. Görmemişler miydi ki o, onlara bir söz de söyleyemezdi, bir yol da gösteremezdi. Fakat onu edindiler ve zâlim idiler (148). Vaktâ ki ellerine kırağı düşürüldü ve cidden sapmış olduklarını gördüler, “kasem olsun ki” dediler, “eğer bize merhamet etmez de Rabbimiz mağfiret buyurmazsa, her hâlde hüsranda kalanlardan olacağız” (149). Vaktâ ki Mûsâ kavmine gazabnâk, esefnâk olarak döndü, “bana arkamdan ne fena halef oldunuz? Rabbinizin emrini ivdiniz mi?” dedi ve elvâhı bırakıverip kardeşini başından tuttu, kendine doğru çekiyordu. “Anam oğlu” dedi, “inan olsun bu kavim beni hırpaladılar, az daha beni öldürüyorlardı, sen de benimle düşmanları sevindirme ve beni bu zâlim kavim ile beraber tutma” (150). Dedi: “Rabbim bana ve kardeşime mağfiret buyur ve bizi rahmetinin içine koy, Sen ki erhamü’r-râhimîn’sin” (151). Şüphesiz o danayı edinenlere Rablerinden bir gazab ve dünyâ hayatta bir zillet erişecek ve işte müfterîleri böyle cezâlandırırız (152). O, kötü amelleri işleyip de sonra arkasından tevbekâr olup iman edenler ise şüphe yok ki Rabbin ondan sonra elbette Gafûr’dur, Rahîm’dir (153). Vaktâ ki Mûsâ’dan gazab sustu, elvâhı aldı ve onlardaki yazıda bir hidâyet ve bir rahmet vardı, fakat öyle kimselere ki onlar sırf Rableri için rehbet duyarlar (154).

Bir de Mûsâ kavminden mîkātımız için yetmiş er seçmişti. Vaktâ ki bunları o sarsıntı yakaladı, “Rabbim” dedi, “dilese idin bunları ve beni daha evvel helâk ederdin. Şimdi bizi içimizden o süfehânın ettikleriyle helâk mı edeceksin? O sırf Senin fitnen, Sen bununla dilediğini dalâlete bırakır, dilediğine hidâyet kılarsın. Sen bizim velîmizsin, artık bize mağfiret buyur, merhamet buyur, Sen ki hayru’l-gāfirînsin (155). Ve bize hem bu dünyada bir hasene yaz hem âhirette, biz Sana cidden tevbe ile rücû‘a geldik.” Buyurdu ki: “Azâbım, onunla dilediğimi musâb kılarım, rahmetim ise her şeye vâsi‘dir, ileride onu bilhassa onlar için yazacağım ki korunurlar ve zekât verirler, hem onlar ki âyetlerimize iman ederler (156). Onlar ki yanlarında Tevrat ve İncil’de yazılı bulacakları O Resûl’e, o Ümmî Peygamber’e ittibâ‘ ederler. O onlara mâruf ile emreder ve onları münkerden nehy eyler, ve temiz hoş şeyleri kendileri için helâl, murdar şeyleri üzerlerine haram kılar. Sırtlarından ağır yüklerini ve üzerlerindeki bağları, zincirleri indirir atar. O vakit ona iman eden, ona kuvvetle tâzim eyleyen, ona yardımcı olan ve onun nübüvvetiyle beraber indirilen nûru tâkip eyleyen kimseler, işte o murada eren müflihîn onlar (157).

De ki: “Ey insanlar! Haberiniz olsun ben size, sizin hepinize Allah’ın resûlüyüm. O Allah ki bütün semâvât ü arzın mülkü O’nun. O’ndan başka ilâh yok, hem diriltir hem öldürür. Onun için gelin iman edin Allah’a ve Resûlü’ne, Allah’a ve Allah’ın bütün kelimâtına iman getiren o Ümmî Peygamber’e, ve ittibâ‘ edin ona ki hidâyete erebilesiniz” (158).

Evet, Mûsâ'nın kavminden bir ümmet de var ki hakka irşad ederler ve onunla adalet yaparlar (159). Ma'amâfîh Biz onları on iki sıbta, o kadar ümmete ayırdık ve Mûsâ'ya kavmi kendisinden su istediği vakit şöyle vahyettik: "Vur asân ile taşa". O vakit ondan on iki göz akmaya başladı, nâsın her kısmı kendi su alacağı yeri belledi. Bulutu da üzerlerine gölgelik çektik, kendilerine kudret helvasıyla bıldırcın da indirdik ki size merzuk kıldığımız nimetlerin temizlerinden yiyin diye. Bununla beraber zulmü bize etmediler velâkin kendi nefislerine zulmediyorlardı (160). Ve o vakit onlara denilmişti ki "şu şehre sâkin olun ve ondan dilediğiniz yerde yiyin ve 'hıtta' deyin ve secde ederek kapıya girin ki size suçlarınızı bağışlayalım, muhsinlere ileride ziyadesini vereceğiz" (161). Derken içlerinden o zulmedenler sözü değiştirdiler, kendilerine söylenenden başka bir şekle koydular. Zulmü âdet etmeleri sebebiyle Biz de üzerlerine semâdan bir azab salıverdik (162). Sor onlara, o denizin hadâret, bir iskelesi olan o şehrin başına geleni. O vakit sebtte tecavüz ediyorlardı; o vakit ki sebt -ibadet için tatil- yaptıkları gün balıkları yanlarına akın akın geliyorlardı, sebt yapmayacakları gün ise gelmiyorlardı. İşte Biz onları fâsıklıkları sebebiyle böyle imtihana çekiyorduk (163). Ve içlerinden bir ümmet "niçin Allah'ın helâk edeceği veya şiddetli bir azab ile ta'zîb eyleyeceği bir kavme vaaz ediyorsunuz?" dediği vakit o vâizler dediler ki: "Rabbinize i'tizâr edebileceğimiz bir mazeret olmak için, bir de ne bilirsiniz belki Allah'tan korkar sakınırlar" (164). Vaktâ ki artık edilen nasihatleri unuttular, o kötülükten nehy edenleri necâta çıkarıp o zulmedenleri yaptıkları fısklar sebebiyle şiddetli bir azâba giriftâr ettik (165). Vaktâ ki artık o nehyedildikleri şeylerden dolayı kızıp tecavüz etmeye de başladılar, Biz de onlara "maymun olun keratalar!" dedik (166). Ve o vakit Rabbin şu ahdi i'lâm buyurdu: Lâbüd kıyamet gününe kadar üzerlerine hep o kötü azâbı peyleyecek kimse gönderecek. Şüphe yok ki Rabbin çok serî' ikāblı, yine şüphe yok ki o çok Gafûr, çok Rahîm'dir (167). Ve onları yeryüzünde birçok ümmetlere parçaladık. İçlerinden sâlihleri de vardı, beri benzerleri de. Ve onları kâh nimet ve kâh musibet ile imtihan da ettik ki rücû' edeler (168). Derken arkalarından bunlara bozuk bir güruh halef oldu ki kitabı miras aldılar, şu alçak dünya arazını irtikâb ile alırlar da bir de "bize mağfiret olunacak" derler. Mukabil taraftan da kendilerine öyle bir şey gelse onu da alırlar, ya Allah'a karşı haktan başka bir şey söylemeyeceklerine dair kendilerinden kitap mîsâkı alınmadı mı idi? Ve onun içindekini ders edinip okumadılar mı? Hâlbuki âhiret evi Allah'tan korkanlar için daha hayırlıdır, hâlâ akıllanmayacak mısınız? (169). Kitaba sarılanlar ve namazı ikâme etmekte bulunanlar ise, o muhsinlerin ecrini Biz hiçbir zaman zâyi' etmeyiz (170).

Hem bir vakit Biz o dağı bir gölgelik gibi tepelerine çekmiştik de kendilerine düşüyor zannettikleri bir hâlde demiştik ki: "Size verdiğimizi kuvvetle tutun ve içindekini hatırınızdan çıkarmayın, gerektir ki korunursunuz" (171). Hem Rabbin Benî Âdem'den, bellerinden zürriyetlerini alıp da onları nefislerine karşı şâhid tutarak "Rabbiniz değil miyim?" diye işhâd ettiği vakit " "dediler; "şâhidiz." "Kıyamet günü bizim bundan haberimiz yoktu" demeyesiniz (172); yahut "ancak önceden atalarımız şirk koştular, biz ise onlardan sonra bir zürriyet idik, şimdi o bâtılı tesis edenlerin yaptıklarıyla bizi helâk mi edeceksin?" demeyesiniz (173). Ve işte biz âyetleri böyle tafsil ediyoruz ve gerektir ki rücû' etsinler (174). Onlara o herifin kıssasını da oku, ki ona âyetlerimizi sormuştuk da o, onlardan sıyrıldı çıktı. Derken onu şeytan arkasına

taktı da sapkınlardan oldu (175). Eğer dilese idik Biz, onu o âyetlerle yükseltirdik velâkin o, yere (alçaklığa) saplandı ve hevâsının ardına düştü. Artık onun meseli o köpeğin meseline benzer: Üzerine varsan dilini salar solur, bıraksan yine dilini salar solur. Bu işte âyetlerimizi tekzib eden o kavmin meseli. Kıssayı kendilerine bir nakl eyle, gerektir ki bir düşünürler (176). Ne çirkin meseli var âyetlerimizi tekzib eden o kavmin ki sırf kendilerine zulmediyorlardı (177). Allah kime hidâyet ederse hidâyet bulan o, kimi de dalâlete bırakırsa hüsrâna düşenler de işte onlar (178). Celâlim hakkı için cinn ü insten birçoğunu cehennem için yarattık. Onların öyle kalbleri vardır ki onlarla duymazlar ve öyle gözleri vardır ki onlarla görmezler ve öyle kulakları vardır ki onlarla işitmezler. İşte bunlar behâim gibi hatta daha şaşkındırlar. İşte bunlar hep o gāfiller (179). Hâlbuki Allah'ındır en güzel isimler (esmâ-i hüsnâ) onun için siz O'na onlarla çağırın ve O'nun isimlerinde sapıklık eden mülhidleri bırakın. Yarın onlar yaptıklarının cezâsını çekecekler (180). Yine bizim halk ettiklerimizden bir ümmet de var ki hakka rehberlik ederler ve onunla icrâ-yı adalet eylerler (181).

Âyetlerimizi tekzib etmekte olanlar ise biz onları bilemeyecekleri cihetten istidrac ile yuvarlayacağız (182). Ve Ben onların ipini uzatırım, çünkü keydim pek metîndir (183). Bunlar bir düşünmediler de mi ki kendilerine söz söyleyen zâtta cinnetten bir eser yoktur, o ancak ilerideki tehlikeyi açık bir surette haber veren bir nezîrdir (184). Bunlar göklerin ve yerin ve Allah'ın yarattığı herhangi bir şeyin bütün tedbîr ü melekûtu (bütün şuûnâtıyla zabt u tasarrufunu tedbir ve idare eden kudret ve saltanatın azameti) hakkında bir nazar yürütmediler de mi? Ve şu ecellerinin cidden yaklaşmış olması ihtimâlini bir düşünmediler de mi? O hâlde buna iman etmedikten sonra hangi söze inanırlar? (185). Kimi ki Allah saptırır, artık onu yola getirecek yoktur. Ve onları bırakır, tuğyanları içinde kör körüne yuvarlanır giderler (186). "Ne zaman demir atacak?" diye sana saatten soruyorlar, de ki: Onun ilmi, yalnız Rabbimin nezdindedir. Onu, vakti vaktine tecellî ettirecek ancak O'dur. O, öyle ağır bir mesele ki bütün semâvât ü arzda tahammül edecek yok. O size ancak bağteten gelecek, sanki sen ondan tefahhusla haberdar imişsin gibi soruyorlar, de ki: Onun ilmi, ancak Allah'ın nezdindedir velâkin insanların ekserîsi bilmezler (187). De ki: "Ben kendi kendime Allah'ın dilediğinden başka bir menfaate de mâlik değilim bir mazarrata da. Eğer ben bütün gaybı bilir olsa idim daha çok hayır yapardım ve kötülük denilen şey yanıma uğramazdı. Ben o değil, ancak iman edecek bir kavim için inzâr u bişârete me'mur bir peygamberim" (188).

O O'dur ki sizi bir tek nefisten yarattı, eşini de ondan yaptı ki gönlü buna ısınsın. Onun için vaktâ ki bunu derâguş eyledi, bu hafifçe bir hamlin hâmili oldu. Bir müddet bununla geçti, derken ağırlaştı, o vakit ikisi bir kendilerini yetiştiren Allah'a şöyle dua ettiler: "Bize yaraşıklı bir çocuk ihsan edersen yemin ederiz ki elbet şükreden kullarından oluruz" (189). Fakat Allah kendilerine yaraşıklı bir çocuk verince erkeği dişisi tuttular, O'na vergisi üzerinde birtakım şerîkler koşmaya başladılar, Allah ise onların koştukları şirkten müte'âlî (190). O'na o hiçbir şey yaratamayan ve kendileri yaratılıp durmakta bulunan mahlukları mı şerîk koşuyorlar? (191). Hâlbuki onlar, onların imdadına yetişemezler, hatta kendilerini bile kurtaramazlar (192). Ve eğer siz onları doğru yola çağıracak olsanız size uymazlar, ha onları çağırmışsınız ya ki

samıtmışsınız aleyhinizde müsâvî gelir (193). Çünkü Allah'tan başka taptıklarınızın hepsi sizin gibi kullardır, eğer davanızda sâdıksanız haydi onlara çağırın da size icâbet etsinler (194). Ya onların yürüyecek ayakları veya tutacak elleri veya görecek gözleri veya işitecek kulakları mı var? De ki: "Haydin, çağırın şerîklerinizi sonra bana istediğiniz tuzağı kurun da elinizden gelirse bana bir lahza bile göz açtırmayın (195). Zira benim velîm o kitap indiren Allah'tır ve O hep sâlih kullarına velîlik eder (196). Sizin O'ndan mâ'adâ taptıklarınız ise ne size yardım edebilirler ne de kendilerine yardımları dokunur (197). Siz onları doğru yolu göstermeye çağıracak olsanız duymazlar, ve görürsün onları sana bakıp duruyorlardır da görmezler (198). Sen af yolunu tut, örf ile emret ve kendilerini bilmezlerden sarf-ı nazar eyle (199). Her ne zaman da Şeytan'dan bir gıdık seni gıdıklayacak olursa hemen Allah'a isti'âze eyle, O şüphesiz Semî'dir, Alîm'dir (200). Her hâlde Allah'tan korkanlar, kendilerine Şeytan'dan bir tayf iliştiği zaman bir tezekkür ederler, derhâl basiretlerine sâhip olurlar (201). Şeytanların ihvânı ise onlar bunları dalâle sürüklerler, sonra da yakalarını bırakmazlar (202). Ve sen onlara bir âyet getirmediğin zaman "derip toplasa idin a" dediler; de ki: "Ben, ancak Rabbimden bana ne vahyolunuyorsa ona ittibâ' ederim. Bütün bu Kur'an Rabbinizden gelen basiretlerdir ve iman edecek bir kavim için bir hidâyet ve rahmettir" (203). Kur'an okunduğu zaman da hemen onu dinleyin ve susun, gerek ki rahmete erdirilirsiniz (204). Hem de sabahleyin ve akşamları içinden tazarru' ile gizlice ve cehrin mâdûnu sesle Rabbini zikret de gāfillerden olma (205). Zira Rabbinin yakınında olanlar ibâdetinden istikbar eylemezler, O'nu hep tesbih ederler, hem yalnız O'na secde ederler (206).

Enfâl Sûresi

Sana ganimetlerin taksîminden soruyorlar, de ki: "Ganimetlerin taksimi Allah'a ve Resûlüne ait, onun için siz gerçekten mü'minlerseniz Allah'tan korkun da birbirinizle aranızı düzeltin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin" (1). Gerçekten mü'minler ancak o mü'minlerdir ki Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir, karşılarında âyetleri okunduğu zaman imanlarını artırır ve Rablerine tevekkül ederler (2). O kimseler ki namazı dürüst kılarlar ve kendilerine merzuk kıldığımız şeylerden infak eylerler (3). İşte hakkā mü'minler onlar, onlara Rablerinin yanında dereceler var, bir mağfiret ve bir rızk-ı kerîm var (4). Nasıl ki Rabbin seni hak uğruna evinden çıkardı ve mü'minlerden bir kısmı ise istemiyorlardı (5). Tebeyyün etmişken hakta seninle münakaşa ediyorlardı, sanki göre göre ölüme sevk olunuyorlardı (6). Ve o vakit Allah, size iki tâifenin birini vaad ediyordu ki sizin olsun. Siz ise arzu ediyordunuz ki şevketsiz olan sizin olsun, hâlbuki Allah, kelimâtıyla hakkı ihkāk etmek ve kâfirlerin arkasını kesmek diliyordu (7). Ki hakkı hak tanıtsın ve bâtılı ibtal etsin, varsın mücrimler istemesin (8).

O vakit siz Rabbinizden istimdad ediyordunuz da size "Ben işte ardı ardına bin melâike ile imdad ediyorum" diye icâbet buyurmuştu (9). Ve bunu Allah size sırf bir müjde olsun ve bununla kalbleriniz itmi'nan bulsun diye yapmıştı. Yoksa nusret Allah'ın kendindendir, hakikat Allah Azîz'dir, Hakîm'dir (10). O vakit size, tarafından bir emniyet olmak üzere bir uyku sardırıyordu ve üzerinize semâdan bir su indiriyordu ki bununla sizi tathir eylesin ve Şeytan'ın murdarlığını sizden gidersin ve kalblerinize râbıta versin ve bununla ayaklarınızı sağlam

durdursun (11). O vakit ki Rabbin melâikeye şu vahyi veriyordu: “Ben sizinle beraberim, haydin imanı olanları tesbit edin, kâfirlerin yüreklerine dehşet bırakacağım, hemen vurun boyunlarının üstüne, vurun onların parmaklarına” (12). Böyle, çünkü onlar Allah’a ve Resûlüne karşı geldiler ve kim Allah’a ve Resûlüne karşı gelirse bilsin ki Allah’ın ikābı şiddetlidir (13). İşte bunu gördünüz a, şimdi onu tadın, kâfirlere bir de cehennem azâbı var (14).

Ey o bütün iman edenler! Ordu hâlinde kâfirlere çattığınız vakit artık onlara arkalarınızı dönmeyin (15). Her kim böyle bir günde onlara -dönüp çarpışmak için pırlanmak veya diğer bir takımda mevki almak hâlleri müstesnâ olarak- arkasını dönerse muhakkak Allah’tan bir gazaba değmiş olur, ve varacağı yer cehennemdir, o ise ne kötü âkıbettir (16).

Sonra onları siz öldürmediniz velâkin onları Allah öldürdü. Attığın vakit de sen atmadın velâkin Allah attı, hem de mü’minlere güzel bir imtihan geçirtmek için. Hakikat Allah Semî‘dir, Alîm’dir (17). Bunu gördünüz, bir de kâfirlerin tedbîrini Allah’ın zayıf düşürmesi var (18). Fetih istiyorsanız (ey kâfirler) işte size fetih, ve eğer vazgeçerseniz hakkınızda daha hayırlı olur. Yok döner yine başlarsanız Biz de başlarız, o vakit askeriniz çok da olsa size zerre kadar fâide vermez, çünkü Allah mü’minlerle beraberdir (19).

Ey o bütün iman edenler! Allah’a ve Resûlüne itaat edin ve işitip durduğunuz hâlde ondan yan bükmeyin (20) ve işitmedikleri hâlde “işittik” diyenler gibi olmayın (21). Çünkü yeryüzünde debelenenlerin indallah en kötüsü o sağırlar o dilsizlerdir ki hakkı akıllarına koymazlar (22). Allah onlarda bir hayır görseydi elbette kulaklarına sokardı ve bu hâllerinde kulaklarına soksa idi yine aldırmazlar, döner giderlerdi (23).

Ey o bütün iman edenler! Sizi kendinize hayat verecek şeylere davet ettiği zaman Resûlüyle Allah’a icâbet edin ve bilin ki Allah hakikaten kişi ile kalbinin arasını gerer, ve siz hakikaten hep O’na haşrolunacaksınız (24). Ve öyle bir fitneden sakının ki hiç de içinizden yalnız zulmedenlere dokunmakla kalmaz, ve bilin ki Allah’ın ikābı şiddetlidir (25). Ve düşünün ki siz bir vakit yeryüzünde hırpalanıp duran bir azlıktınız, nâsın sizi çarpıvereceğinden korkardınız. Öyle iken O sizi barındırdı, O sizi nusretiyle teyid buyurdu, O size temizlerinden rızıklar verdi ki şükredesiniz (26).

Ey o bütün iman edenler! Allah’a ve Resûlüne hıyanet etmeyin ki bile bile emanetlerinize hıyanet etmeyesiniz (27). Ve iyi bilin ki mallarınız, evlâdlarınız bir fitneden ibarettir, Allah yanında ise azîm ecirler vardır (28). Ey iman edenler! Allah’a korunursanız O, size bir furkan verir ve tarafınızdan seyyiâtınızı örter, sizin için mağfiret de eder. Allah azîm fazl sâhibidir (29).

Hani bir vakitti o kâfirler seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri veya sürüp çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı, onlar tuzak kurarlarken Allah da karşılığını kuruyordu. Öyle ya, Allah tuzakların hayırlısını kurar (30). Ve onlara âyetlerimiz okunacağı zaman “artık işittik, dilesek bunun gibisini biz de söyleriz, bu eskilerin efsanelerinden başka bir şey değil” diyorlardı (31). Bir vakit de “ey Allah, eğer bu senin tarafından gelmiş hak kitap ise durma üzerimize gökten

taşlar yağdır veya bize daha elîm bir azab ver" demişlerdi (32). Hâlbuki sen içlerinde iken Allah onlara azab edecek değil idi, istiğfar ettikleri hâlde de Allah onlara azab edecek değil (33). Şimdi ise Allah'ın kendilerine azab etmemesi için neleri var? Mü'minleri Mescid-i Haram'dan men' ediyorlar, hâlbuki hizmetine ehil de değiller. Onun hizmetine ehil olanlar ancak müttakīlerdir velâkin çokları bilmezler (34). Beyt'in huzurunda namazları ise ıslık çalıp el çırpmaktan başka bir şey değil, o hâlde küfr ü küfrânınızdan dolayı tadın azâbı (35). Şüphe yok ki Allah yolundan men' etmek için mallarını sarf edenler, onu yine sarf edecekler, sonra bu kendilerine yürek acısı olacak, nihâyet mağlup olacaklar. Ve küfürlerinde ısrar edenler toplanıp cehenneme sevk edilecekler (36). Ki Allah murdarı temizden ayırsın ve murdar kısmı birbirinin üzerine bindirip hepsini terâküm ettirsin de topunu cehenneme koysun, işte bunlar, o hüsran içinde kalanlar (37). De o küfredenlere ki, eğer vazgeçerlerse geçmişteki günahları bağışlanır, yok yine isyana dönerlerse kendilerinden evvelki ümmetlere tatbik edilen kānûn-ı ilâhî geçmişti, artık onu beklesinler (38).

Siz de ortalıkta bir fitne kalmayıp din tamamıyla Allah'ın dini oluncaya kadar onlara cihad edin, eğer vazgeçerlerse her hâlde Allah amellerini görür (39). Yok vazgeçmezlerse artık bilin ki Allah sizin mevlânız; ne güzel mevlâ, ne güzel nasîr! (40).

Bir de mâlumunuz olsun ki ganimet aldığınız herhangi bir şey, mutlaka onun beşte biri Allah içindir ki Peygamber'e ve ona karâbeti olanlarla yetimler ve miskinler ve yolda kalmışlaradır. Eğer siz Allah'a iman etmiş ve o furkan günü, o iki cemiyetin çarpıştığı gün kulumuza indirdiklerimize iman eylemiş iseniz bunu böyle bilin; daha Allah her şeye kādir (41). O vakit ki siz vâdinin beri yamacında idiniz, onlarsa öte yamacında, süvarileri de tam sizden aşağıda idi. Öyle ki onlarla vaadleşmiş olsa idiniz mutlak mî'âdda ihtilâf ederdiniz velâkin Allah mukadder bir emri yerine getirmek için o yapılmış idi ki hem helâk olan beyyineden helâk olsun hem de yaşayan beyyineden yaşasın ve çünkü Allah her hâlde Semî'dir Alîm'dir (42). O vakit ki Allah sana onları rüyanda az gösteriyordu, eğer sana onları çok gösterse idi korkacaktınız ve kumandada nizâ'a düşecektiniz velâkin Allah selâmete bağladı, çünkü O bütün sînelerin künhünü bilir (43). Ve o vakit ki karşılaştığınız sıra onları sizin gözlerinizde azaltıyor, sizi de onların gözlerinde azaltıyordu. Çünkü Allah o fiile çıkarılmış olan emri yerine getirecekti, öyle ya bütün işler Allah'a ircâ' olunur (44).

Ey o bütün iman edenler! Bir düşman kümesiyle karşılaştığınız vakit sebat edin ve Allah'ı çok zikreyleyin ki felâha erebilesiniz (45). Hem Allah'a ve Resûlüne itaatten ayrılmayın ve birbirinizle nizâ'laşmayın, sonra içinize korku düşer ve devletiniz elden gider, ve sabırlı olun, çünkü Allah sabredenlerle beraberdir (46). Onlar gibi olmayın ki diyarlarından çalım satarak ve nâsa gösteriş yaparak çıktılar ve Allah yolundan men' ediyorlardı. Hâlbuki Allah bütün amellerini çember içine almıştı (47).

Ve o vakit ki Şeytan kendilerine amellerini tezyin eylemiş de demişti: "Bugün insanlardan size gālip gelecek yok, ben de size zahîrim." Fakat iki taraf karşı karşıya görününce ardına dönüverdi de "ben" dedi, "sizden kat'iyyen berîyim. Ben sizin göremeyeceğiniz şeyler

görüyorum, ben Allah'tan korkarım." Öyle ya Allah'ın ikābı çok şiddetlidir (48). O sıra münafıklar ve kalblerinde bir maraz bulunanlar şöyle diyorlardı: "Şunları dinleri aldattı." Hâlbuki her kim Allah'a tevekkül ederse şüphe yok ki Allah bir Azîz, Hakîm'dir (49). Bir de görseydin melekler canlarını alırken o küfredenlerin yüzlerine ve arkalarına vura vura, "tadın bakalım!" diyerek "yangın azâbını; (50) bu işte sizin kendi ellerinizin takdim ettiği yüzünden ve Allah'ın kullarına zulümkâr olmadığındandır" (51).

Tıpkı Âl-i Fir'avn'ın ve onlardan evvelkilerin gidişi gibi; Allah'ın âyetlerini tanımadılar da Allah kendilerini günahlarıyla tuttu alıverdi, çünkü Allah çok kuvvetli ve ikābı pek şiddetlidir (52). Bu, şundan: Bir kere Allah bir kavme in'âm ettiği bir nimeti onlar nefislerindeki sebebi değiştirinceye kadar değiştirmiş değildir; bir de Allah işitir, bilir (53).

Tıpkı Âl-i Fir'avn'ın ve onlardan evvelkilerin gidişi gibi ki Rablerinin âyetlerini tekzib ettiler, Biz de kendilerini günahlarıyla helâk ettik ve Âl-i Fir'avn'ı gark eyledik, hepsi de zâlimdiler (54).

Bütün o debelenenlerin Allah indinde en şerlisi şol kimselerdir ki küfretmişlerdir de imana gelmezler (55). Onlar ki kendilerinden muâhede almışsındır da sonra her defasında ahidlerini nakz ederler ve hiç çekinmezler (56). Onun için onları ne zaman harbde yakalarsan kendileriyle arkalarındakileri ürküt, gerek ki ibret alırlar (57). Herhangi bir kavimden de bir hıyanet endişe edersen evvelemirde (nebz et) ahidlerini reddettiğini düpedüz kendilerine bildir, çünkü Allah hâinleri sevmez (58). Ve o küfredenler asla zannetmesinler ki ileri gitmişlerdir, çünkü onlar âciz bırakamazlar (59). Siz de onlara karşı gücünüzün yettiği her kuvvetten ve cihad için beslenen atlardan hazırlık yapın, onunla hem Allah düşmanını korkutursunuz hem sizin düşmanınızı hem de onlardan başka diğerlerini ki onları siz bilmezsiniz, Allah bilir. Ve Allah yolunda her ne masraf verseniz ecri size tamamen ödenir, hiç de ziyan etmezsiniz (60). Ve eğer selme yanaşırlarsa sen de onlara yanaş ve Allah'a mütevekkil ol, çünkü işiten bilen ancak O'dur (61). Ve eğer sana hud'a yapmak isterlerse sana yetişecek Allah'tır, O'dur ki seni nusretiyle ve mü'minlerle teyid buyurdu (62). Ve kalblerinin arasını telif eyledi, yoksa yeryüzünde ne varsa hepsini sarf etse idin yine onların kalblerini telif edemezdin, velâkin Allah onların beynlerini telif buyurdu, çünkü O bir Azîz, Hakîm'dir (63).

Ey o Peygamber! Yetişir sana Allah arkanda gelen mü'minlerle (64). Ey o Peygamber! Mü'minleri cihâda teşvik eyle. Eğer sizden sabredecek yirmi kişi olursa iki yüze galebe ederler ve eğer sizden yüz kişi olursa o küfredenlerden binine galebe ederler, çünkü onlar hakkı ve âkıbeti iyi idrak etmez fıkıhsız bir kavimdirler (65). Şimdi Allah sizden yükü hafifletti ve bildi ki sizde bir zaaf var, şimdi sizden sabredecek yüz kişi olursa iki yüze galebe ederler, sizden bin olursa Allah'ın izniyle iki bine galebe ederler, ve Allah sabredenlerledir (66). Hiçbir Peygamber için arzda ağır basmadıkça esirleri olmak doğru değildir. Siz dünya urûzunu istiyorsunuz Allah ise âhireti kazanmanızı diliyor ve Allah Azîz'dir Hakîm'dir (67). Eğer Allah'tan bir yazı geçmiş olmasa idi aldığınız fidyeden dolayı size mutlak büyük bir azab dokunurdu (68). Artık elde

ettiğiniz ganimetten helâl ve hoş olarak yiyin ve Allah'a korunun, çünkü Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (69).

Ey Peygamber, elinizdeki esirlere de ki: "Eğer Allah sizin kalblerinizde bir hayır bilirse size sizden alınandan daha hayırlısını verir ve günahlarınızı mağfiret buyurur. Allah Gafûr, Rahîm'dir" (70). Ve eğer sana hıyanet etmek isterlerse unutmasınlar ki bundan evvel Allah'a hıyanet ettiler de kahredilmelerine imkân verdi, Allah Alîm, Hakîm'dir (71). O kimseler ki iman ettiler ve muhâcir oldular ve mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda mücahede eylediler ve o kimseler ki barındırdılar ve yardıma koştular, işte bunlar birbirlerinin velîleridirler. İman edip de hicret etmeyenler ise hicretlerine kadar sizin için onlara velâyet nâmına bir şey yoktur, bununla beraber eğer dinde yardımınızı isterlerse yardım etmek de üzerinizi borçtur. Ancak sizinle aralarında mîsak bulunan bir kavim aleyhine değil, Allah amellerinizi gözetiyor (72). Kâfir bulunanlar da yekdiğerinin velîleridir, böyle yapmazsanız yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesad olur (73). O kimseler ki iman edip hicret ettiler ve Allah yolunda cihâda gittiler, ve o kimseler ki iyvâ ettiler, yardıma koştular, işte bunlar hakkā mü'minlerdir, bunlara bir mağfiret var ve kerîm bir rızık var (74). O kimseler ki sonradan iman ettiler ve hicret edip sizinle beraber mücahede yaptılar, bunlar da sizdendir. Bir de erham sahipleri Allah'ın kitabında birbirine daha yakındır, şüphe yok ki Allah her şeyi bilir (75).

Tevbe Sûresi

Bir ültimatom, Allah ve Resûlünden, mu'âhede ettiğiniz müşriklere: (1) Bundan böyle yeryüzünde dört ay istediğiniz gibi dolaşın, şunu da bilin ki siz Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz. Allah her hâlde kâfirleri rüsvâ edecek (2). Bir de Allah ve Resûlünden hacc-ı ekber günü insanlara bir ilan, ki Allah müşriklerden berîdir, Resûlü de. Derhâl tevbe ederseniz o hakkınızda hayrdır, yok eğer aldırmazsanız biliniz ki siz, Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz ve Allah'ı, Peygamber'i tanımayanlara elîm bir azâbı tebşir et (3). Ancak mu'âhede yapmış olduğunuz müşriklerden bilâhare size ahidlerinde hiçbir eksiklik yapmamış ve sizin aleyhinizde hiçbir kimseye muzâheret etmemiş bulunanlar müstesnâ. Bunlara müddetlerine kadar ahidlerini tamamıyla îfâ edin. Her hâlde Allah müttakīleri sever (4). O haram olan aylar çıktı mı artık öbür müşrikleri nerede bulursanız öldürün, yakalayın, hapsedin ve bütün geçit başlarını tutun. Eğer tevbe ederler ve namaz kılıp zekâtı verirlerse sebillerini tahliye edin, çünkü Allah Gafûr, Rahîm'dir (5). Ve eğer müşriklerden biri emân ile yakınına gelmek isterse ona emân ver, tâ ki Allah'ın kelâmını dinlesin, sonra da onu me'menine kadar gönder, çünkü bunlar hakikati bilmez bir kavimdirler (6).

O müşriklerin Allah yanında, Resûlü yanında bir ahdi nasıl olabilir? Ancak Mescid-i Haram yanında mu'âhede yaptıklarınız var ki bunlar size doğru durdukça siz de onlara doğru bulunun. Allah hıyanetten sakınanları elbette sever (7). Evet, nasıl olabilir ki size bir zafer bulsalar hakkınızda ne bir zimmet gözetirler ne de bir yemin. Ağızlarıyla sizi hoşnut etmeye çalışırlar, kalbleri ise ibâ eder durur. Zaten ekserîsi insanlıktan çıkmış fâsıklar (8). Allah'ın âyetlerini bir semen-i kalîle sattılar da Allah yolundan men' ettiler, hakikat bunlar ne fena şeyler yapmaktalar (9). Bir mü'min hakkında ne bir yemin gözetirler ne bir zimmet, bunlar öyle mütecâvizler (10).

Bundan böyle eğer tevbe ederler, namazı kılarlar, zekâtı verirlerse dinde kardeşleriniz olurlar, bilecek bir kavim için biz âyetlerimizi daha tafsil ederiz (11). Ve eğer verdikleri ahidden sonra yeminlerini bozar ve dininize taarruza kalkarlarsa o küfr öncüllerini hemen öldürün, çünkü onların yeminleri yoktur, ola ki vazgeçerler (12).

Ya öyle bir kavme muharebe etmez misiniz ki yeminlerini bozdular ve Peygamber'i çıkarmayı kurdular. Hem de ilk evvel size taarruza onlar başladılar, yoksa onlardan korkuyor musunuz? Eğer mü'minseniz daha evvel Allah'tan korkmalısınız (13). Muharebe edin onlara ki Allah sizin ellerinizle kendilerini muazzeb kılsın, rüsvâ etsin, nusretiyle sizi üzerlerine muzaffer buyursun ve mü'min bir kavmin yüreklerine su serpsin (14) ve kalblerindeki gayzı gidersin, hem Allah dilediğine tevbe de nasib eder, Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (15). Yoksa siz zannettiniz mi ki hâlinize bırakılıvereceksiniz de Allah içinizden mücahede edenleri ve Allah'tan, Resûlünden ve mü'minlerden mâ'adâ sokulacak bir locaya tutunmayanları hiç de bilip görmeyecek? Hâlbuki Allah bütün amellerinize habîrdir (16).

Müşrikler vicdanlarına karşı kendi küfürlerine kendileri şâhid olup dururlarken Allah'ın mescidlerini ma'mur etmeleri kābil değildir. Onların hayr nâmına bütün yaptıkları heder ve ateş içinde onlar muhalleddirler (17). Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe inanan, namaza devam eden, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler ma'mur eder, işte bunların muvaffak olmaları me'muldür (18). Ya siz hacılara sakalığı ve Mescid-i Haram'da umreciliği Allah'a ve âhiret gününe iman edip de Allah yolunda cihad etmekte bulunan gibi mi tuttunuz? Bunlar indallah müsâvî olmazlar, Allah zâlimler gürûhuna hidâyet vermez (19). İman edip hicret etmiş ve mallarıyla, canlarıyla fî-sebîlillâh cihad etmekte bulunmuş olan kimseler Allah indinde derece cihetiyle daha büyüktür ve bunlar işte o murada eren fâizîndir (20). Müjdeler onların Rabbi kendilerini Kendinden bir rahmet ve bir rıdvan ve cennetler ile ki, onlar için içlerinde dâimî bir na'îm var (21). Ebedî kalmak üzere orada onlar; çünkü Allah, O'nun yanındadır ancak azîm bir ecir (22).

Ey o bütün iman edenler: Babalarınız ve ihvânınız eğer imana karşı küfrü hoşlanıyorlarsa onları evliyâ ittihaz etmeyiniz. Sizden her kim onları velî tanıyacak olursa işte onlar nefislerine zulmedenlerdir (23). "Eğer" de, "babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, kadınlarınız, hısımınız, kabileniz, elinize geçirdiğiniz mallar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticaret, hoşunuza giden meskenler size Allah ve Resûlünden ve O'nun yolunda cihaddan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah öyle fâsıklar gürûhunu hidâyete erdirmez (24). İnkâra mecâl yoktur ki Allah size birçok mevkilerde nusret etti, Huneyn günü de. O lahzada ki çokluğunuz sizi güvendirmişti de bir fâidesi olmamıştı, yeryüzü o genişliğiyle başınıza dar gelmişti, sonra da bozularak arkanıza dönmüştünüz (25). Sonra Allah, Resûlünün üzerine ve mü'minlerin üzerine sekînetini indirdi ve görmediğiniz ordular indirdi de kendisini tanımayanları azâba uğrattı ve bu işte kâfirlerin cezâsı (26). Sonra Allah bunun arkasından dilediğine tevbe nasib eder ve Allah Gafûr, Rahîm'dir (27).

Ey o bütün iman edenler! Müşrikler bir pislikten ibarettirler, artık bu yıllarından sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksulluktan korkarsanız Allah sizi fazlından zenginleştirecektir inşaallah. Her hâlde Allah Alîm'dir Hakîm'dir (28). O kendilerine kitab verilenlerden oldukları hâlde ne Allah'a ne âhiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Resûlünün haram ettiğini haram tanımayan ve hak dinini din edinmeyen kimselere küçülmüş oldukları hâlde elden cizye verecekleri hâle kadar harbedin (29). Yahudîler "Uzeyr Allah'ın oğlu" dediler, Nasrânîler de "Mesih Allah'ın oğlu" dediler. Bu onların ağızlarıyla söyledikleri sözleri ki önceden küfredenlerin sözlerine benzetiyorlar, Allah kahredesiler nereden saptırılıyorlar? (30). Ahbârlarını, ruhbanlarını Allah'tan başka rabler edindiler, Meryem'in oğlu Mesîh'i de. Hâlbuki hepsi ancak bir ilâha ibadet ile emrolunmuşlardı ki başka ilâh yok ancak O. Tenzih O Sübhân'a onların koştukları şirkten (31). İstiyorlar ki Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürsünler; Allah da râzı olmuyor, ancak nûrunu itmam eylemek diliyor, kâfirler isterlerse hoşlanmasınlar (32). O Allah'tır ki O, Resûlünü hidâyet kanunu ve hak dini ile bütün dinlerin üzerine geçirmek için gönderdi, müşrikler isterlerse hoşlanmasınlar (33).

Ey o bütün iman edenler! Haberiniz olsun ki ahbâr ve ruhbandan birçoğu nâsın mallarını haksızlıkla yerler ve Allah yolundan çevirirler. Altını, gümüşü hazineye tıkıp da onu Allah yolunda sarfetmeyenler ise, işte onları elîm bir azab ile müjdele (34). O gün ki bunların üzeri cehennem ateşinde kızdırılacak da kendilerinin alınları, böğürleri, sırtları bunlarla dağlanacak; "işte bu" diye, "sizin nefisleriniz için derip tıktıklarınız, haydi tadın bakalım ne derip tıkıyordunuz" (35).

Doğrusu, ayların sayısı Allah yanında on iki aydır; gökleri, yeri halkettiği günkü Allah yazısında. Bunlardan dördü haram olanlardır. Bu işte en pâyidâr, en doğru dindir, onun için bunlar hakkında nefislerinize zulmetmeyin de müşrikler size kâffeten harb ettikleri gibi siz de onlara kâffeten harb edin ve bilin ki Allah korunanlarla beraberdir (36). O nesî' (denilen sıvış adeti) ancak küfürde bir fazlalıktır ki onunla kâfirler şaşırtılır. Onu bir yıl helâl bir yıl da haram itibar ederler ki Allah'ın haram kıldığının sayısına uydursunlar da Allah'ın haram buyurduğunu helâl kılsınlar. Bu suretle kötü amelleri kendilerine süslenip güzel gösterildi, Allah da kâfirlerden ibaret bir kavmi hakka hidâyet etmez (37).

Ey o bütün iman edenler! Ne oldu ki size "Allah yolunda seferber olun" denilince yerinize yığıldınız kaldınız; yoksa âhiretten geçip dünyâ hayata râzı mı oldunuz? Fakat o dünyâ hayatın zevki âhiretin yanında ancak pek az bir şey (38). Eğer toplanıp seferberlik etmezseniz o sizi elîm bir azab ile ta'zîb eder ve yerinize başka bir kavim getirir ve siz ona zerrece zarar edemezsiniz, Allah her şeye kādirdir (39). Eğer siz ona yardım etmezseniz, biliyorsunuz a Allah ona yardım etti; o küfr edenler onu çıkardığı sıra ikinin biri iken, ikisi gārdalar iken, ki o lahza arkadaşına "mahzun olma çünkü Allah bizimle beraber" diyordu, derken Allah onun üzerine sekînetini indirdi, onu da görmediğiniz ordularla teyid buyurdu da öyle yaptı ki o küfr edenlerin kelimesini en alçak etti. Allah'ın kelimesi ise en yüksek o, öyle ya Allah bir Azîz, Hakîm'dir (40). Sizler gerek sebükbar ve gerek ağırlıklı olarak seferber olunuz ve mallarınızla canlarınızla Allah yolunda cihad ediniz, eğer bilir takımdan iseniz bu sizin için hayırdır (41).

O, bir yakın ganimet ve orta bir sefer olsa idi mutlaka arkana düşerlerdi, lâkin o meşakkatli mesafe kendilerine uzak geldi. Bununla beraber "eğer istitâ'atimiz olsa idi elbette çıkardık" diye yakında yemin edecekler, nefislerini helâke sürükleyecekler, Allah biliyor ki zira onlar kat'iyyen yalancılardır (42). Allah senden affetti ya, şu neden onlara izin verdin de beklemedin ki doğru söyleyenler sence tebeyyün ede ve yalancıları bilesin? (43). Allah'a ve âhiret gününe imanlı kimseler mallarıyla, canlarıyla cihad edeceklerinden dolayı senden istîzân etmezler ve Allah o müttakīleri bilir (44). Ancak o kimseler senden istîzân ederler ki Allah'a ve âhiret gününe inanmazlar ve kalbleri işkillidir de işkilleri içinde çalkanır dururlar (45). Eğer cihâda çıkmayı dileselerdi elbet onun için hazırlık görürlerdi lâkin davranmalarını Allah istemedi de onları alıkoydu ve "oturun oturanlarla beraber" denildi (46). Eğer içinizde çıkmış olsalardı bozgunluk etmekten başka bir fâideleri olmayacak ve sizi fitneye uğratmak maksadıyla aralarınıza saldıracaklardı, içinizde de onları dinleyecekler vardı, Allah o zâlimleri bilir (47).

Fi'l-hakīka bunlar fitneyi daha evvel çıkarmak istediler ve sana türlü işler çevirdiler. Nihâyet onların rağmına hak yerine geldi ve Allah'ın emri galebe çaldı (48). İçlerinden "aman bana izin ver, başımı derde sokma" diyen de var. Bilmiş ol ki derde asıl kendileri düştüler ve her hâlde cehennem kaplar elbette kâfirleri (49). Sana bir güzellik kısmet olursa fenalarına gider ve eğer bir musibet gelirse "biz tedbirimizi önceden almıştık" derler ve sevine sevine döner giderler (50). De ki: "Hiçbir zaman bize Allah'ın bizim için yazdığından başka bir şey isabet etmez, O bizim mevlâmızdır ve mü'minler onun için yalnız Allah'a mütevekkil olsunlar" (51). De ki: "Siz, bize ancak iki güzelliğin birini gözetebilirsiniz, biz ise size Allah'ın kendi tarafından veya bizim ellerimizle bir azab indirmesini gözetiyoruz. Onun için gözetin, çünkü biz beraberinizde gözetiyoruz" (52). De ki: "Gerek tav'an infak edin gerek kerhen sizden hiçbir zaman nafakalarınız kabul edilmeyecek, çünkü siz fâsık bir kavim oldunuz" (53). Kendilerinden nafakalarının kabul olunmasına mâni' olan da sırf şudur: Çünkü bunlar Allah'a ve Resûlüne küfrettiler ve namaza ancak üşene üşene geliyorlar, verdiklerini de ancak istemeyerek veriyorlar (54). Sakın onların ne malları ne evlâdları seni imrendirmesin, o hiçbir şey değil ancak Allah onları dünyâ hayatta bunlarla ta'zîb etmesini ve canlarının kâfir oldukları hâlde çıkmasını murad ediyor (55).

Şeksiz şüphesiz sizden olduklarına dair Allah'a yemin de ederler. Hâlbuki sizden değildirler, velâkin onlar öyle bir kavim ki ödleri patlıyor (56). Eğer sığınacak bir yer veya barınacak mağaralar veya sokulacak bir delik bulsalardı başlarını diker ona doğru koşarlardı (57). İçlerinden sadakalar hakkında sana ta'riz eden de var, çünkü ondan kendilerine verilmişse hoşnut olurlar, verilmemişse derhâl kızarlar (58). Ne olurdu bunlar kendilerine Allah ve Resûlü ne verdiyse râzı olaydılar da diye idiler "bize Allah yeter, Allah bize fazlından yine verir, Resûlü de, bizim bütün rağbetimiz Allah'adır" (59).

Sadakalar ancak şunlar içindir: Fukarâ, mesâkîn, onun üzerine me'mur olanlar, müellefetü'l-kulûb, rakabeler hakkında, borçlular, Allah yolundakiler, yolda kalmışlar; Allah tarafından kat'î olarak böyle farz buyuruldu ve Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (60).

Yine içlerinden öyleleri var ki Peygamber'i incitiyorlar ve "o her söyleneni dinler bir kulak" diyorlar, de ki: "sizin için bir hayır kulağıdır; Allah'a inanır, mü'minlere inanır ve iman edenleriniz için bir rahmettir." Allah'ın Resûlünü incitenler için ise elîm bir azab vardır (61). Size gelirler, rızânızı celbetmek için Allah'a yemin ederler, eğer bunlar mü'minseler daha evvel Allah'ın ve Resûlünün rızâsını düşünmeleri îcab eder (62). Ya henüz şunu bilmediler mi: Her kim Allah ve Resûlüne yarış etmeye kalkarsa ona muhakkak cehennem ateşi var, ebedâ onda kalmak üzere, işte rüsvâlığın büyüğü o (63).

Münafıklar bütün kalblerindekilerle kendilerini haber verecek bir sûrenin tepelerine inmesinden çekinirler. De ki: "Eğlenin bakalım, çünkü Allah o sizin çekindiklerinizi meydana çıkaracak" (64). Şayet kendilerine sorsan "biz sırf lafa dalmış şakalaşıyorduk" derler, de ki: "Siz Allah ile, âyetleriyle, Peygamberiyle mi eğleniyordunuz?" (65). Beyhûde i'tizâr etmeyin, iman ettiğinizi söyledikten sonra küfrünüzü açığa vurdunuz. İçinizden bir kısmını affedersek bir kısmını cürümlerinde ısrar ettiklerinden dolayı azâbımıza uğratacağız (66). Münafıkların erkekleri de kadınları da birbirlerinin tıpkıdırlar; münkeri emr, ma'ruftan nehyederler ve ellerini sıkı tutarlar. Allah'ı unuttular da Allah da onları unuttu, hakikat münafıklar hep fâsıktırlar (67). Allah münafıkların erkeğine, dişisine ve bütün kâfirlere ebedî olarak cehennem ateşini vaad buyurdu, o onlara yeter. Allah onları rahmeti sahasından uzaklaştırdı ve onlar için mukīm bir azab var (68). Sizden evvelkiler gibi ki kuvvetçe sizden daha çetin, mal ve evlâdca sizden daha çok idiler de dünya hayatından kısmetleriyle zevk sürmeye bakmışlardı. O sizden evvelkiler kısmetleriyle nasıl zevk sürmek istedilerse siz de öyle kısmetinizle zevk sürmeye baktınız, siz de o batağa dalanlar gibi daldınız. İşte bunların dünya ve âhirette bütün amelleri heder oldu ve işte bunlar hep o hüsran içinde kalanlardır (69). Bunlara o kendilerinden evvelkilerin; kavm-i Nûh'un, Âd'ın, Semûd'un, kavm-i İbrâhim'in, ashâb-ı Medyen'in, mü'tefikelerin haberi gelmedi mi? Hep bunlara peygamberleri beyyinelerle gelmişlerdi. Demek ki Allah onlara zulmetmiş değil idi velâkin kendileri kendilerine zulmediyorlardı (70).

Erkek, dişi bütün mü'minler ise birbirlerinin velîleridirler; mârufu emr münkerden nehyederler, namazı dürüst kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resûlüne itaat eylerler. İşte bunları Allah yarın rahmetiyle yarlığayacak, çünkü Allah Azîz, Hakîm'dir (71). Allah, mü'minlerin erkeğine, dişisine altından ırmaklar akar cennetler vaad buyurdu, içlerinde muhalled kalacaklar, hem Adn cennetlerinde hoş hoş meskenler, Allah'ın bir rıdvânı ise hepsinden büyük, işte asıl fevz-i azîm de budur (72).

Ey o şanlı Peygamber! Kâfirlere, münafıklara mücahede et ve onlara karşı kalın ol, onların varacakları yer cehennemdir ki o ne kötü me'âddır! (73). Allah'a yemin ediyorlar: Söylememişler, kasem olsun o kelime-i küfrü söylediler, İslâm'a geldikten sonra yine kâfirlik ettiler ve o muvaffak olamadıkları cinayeti kurdular. Hâlbuki intikam almaya kalkmaları için kendilerini Allah'ın Resûlüyle fazl-ı ilâhîsinden zenginleştirmiş olmasından başka bir sebep de yoktu, bunun üzerine tevbe ederlerse haklarında hayırlı olur, yok yan çizerlerse Allah onları dünya ve âhirette elîm bir azab ile ta'zîb eder ve yeryüzünde onlar için ne himaye ne imdad edecek kimse bulunmaz (74). Yine onlardan kimi de Allah'a şöyle ahdetmişlerdi: "Eğer bize

fazlından ihsan ederse her hâlde zekâtını veririz ve her hâlde sâlihînden oluruz” (75). Vaktâ ki Allah fazlından istediklerini verdi, buhl edip yüz çevirdiler ve zaten yan çizip duruyorlardı (76). Allah’a verdikleri vaadi tutmadıkları ve yalan söylemeyi âdet edindikleri için O da bu fiillerinin âkıbetini kalblerinde kıyamet gününe kadar sürecek bir nifâka kalbediverdi (77). Henüz bilmediler mi ki Allah onların sırlarını da bilir fısıltılarını da; ve Allah Allâmü’l-guyûb’dur (78). Sadakātta farz olan zekâttan fazla olarak kendi gönülleriyle teberru‘âtta bulunanlara bir türlü ve güçlerinin yetebildiğinden başkasını bulamayanlara diğer türlü laf atarak bunlarla eğlenenler, Allah onları maskaraya çevirdikten başka bir de kendileri için elîm bir azab var (79). Onlar için dile istiğfar et dile etme, onlar için yetmiş kere istiğfar da etsen Allah onlara hiç de mağfiret edecek değil. Böyle, çünkü onlar Allah’ı ve Resûlünü tanımadılar, Allah ise öyle baştan çıkmış fâsıklar gürûhuna hidâyet etmez (80).

Arkada kalanlar Resûlullah’ın hilâfına olarak oturup kalmalarıyla ferahlandılar; Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla mücâhid olmayı hoşlanmadılar. “Bu sıcakta seferber olmayın” dediler; de ki: “Cehennem ateşi daha sıcak, fakat duysalardı” (81). Artık kazandıkları günahın cezâsı olarak az gülsünler, çok ağlasınlar (82). Bundan böyle Allah seni onlardan bir kısmının yanına döndürür de başka bir cihâda çıkmak için senden izin isterlerse “artık siz benim maiyyetimde ebedâ çıkamayacaksınız ve hiçbir düşmana benim maiyyetimde harb edemeyeceksiniz. Evvelki defa oturup kalmayı arzu ettiniz, şimdi de artık geride kalanlarla beraber oturun” de (83). Ve içlerinden ölen birinin ebedâ namazını kılma ve kabrinin üzerinde durma, çünkü onlar Allah’ı ve Resûlünü tanımadılar ve kâfir olarak can verdiler (84). Hem onların ne malları, ne evlâdları gözüne batmasın, o hiçbir şey değil, ancak Allah onları dünyada bunlarla muazzeb kılmayı ve kâfir oldukları hâlde canlarının çıkmasını murad buyuruyor (85). Allah’a iman edin ve Resûlünün maiyyetinde cihâda gidin diye bir sûre indirildiği zaman içlerinde servet sâhibi olanlar senden izin istediler ve “bırak bizi oturanlarla beraber olalım” dediler (86). Kadınlarla beraber olmaya râzı oldular, kalblerinin üzeri tab‘ edildi, artık onlar gayeyi fehmetmezler (87).

Lâkin Peygamber ve maiyyetindeki mü’minler mallarıyla, canlarıyla cihad ettiler, bunları görüyor musun, bütün hayırlar işte onlar için ve işte bunlar murada eren müflihler (88). Allah onlara altından nehirler akar cennetler hazırladı, içlerinde muhalled olacaklar, işte o fevz-i azîm bu (89).

Bedevîlerden özür bahane edenler, kendilerine izin verilsin diye geldiler, Allah’a ve Resûlüne yalan söyleyenler de oturdular, muhakkak bunların kâfir olanlarına elîm bir azab isabet edecek (90). Allah ve Resûlü için nasihat ettikleri takdirde ne zu‘afâya ne hastalara ne de sarfedeceklerini bulamayanlara harac yoktur. Muhsinleri muâhazeye yol olmadığı gibi Allah da Gafûr, Rahîm’dir (91). Onlara da harac yoktur ki her ne zaman kendilerini bindirip sevkedesin diye sana geldilerse “sizi bindirecek bir şey bulamıyorum” dediğin cihetle bu uğurda sarfedecekleri şeyi bulamadıklarından dolayı hüzünlerinden gözleri yaş döke döke döndüler (92). Muâhazeye yol ancak o kimseleredir ki zengin oldukları hâlde kalmak için senden izin isterler, bunlar kadınlarla beraber olmaya râzı oldular, Allah da kalblerini tab‘ etti de artık başlarına geleceği bilmezler (93).

Yanlarına avdet ettiğinizde size i‘tizâr edecekler, de ki: “İ‘tizâr etmeyin, ihtimâli yok size inanmayacağız. Doğrusu Allah bize ahvâlinizden birçok haberler verdi, bundan böyle de Allah ve Resûlü amelinizi görecek, sonra hepiniz o gayb u şehâdeti bilen Hakk’ın huzûruna götürüleceksiniz, o vakit O size haber verecek neler yapıyordunuz” (94). Yanlarına döndüğünüz zaman kendilerinden sarf-ı nazar edesiniz diye size yemin billâh edecekler, siz de kendilerinden sarf-ı nazar edin, çünkü onlar murdar şeylerdir, kesblerinin cezâsı olarak varacakları yer de cehennemdir (95). Siz kendilerinden râzı olasınız diye size yemin edecekler, fakat siz onlardan râzı olursanız her hâlde Allah fâsıklar gürûhundan râzı olmaz (96). A‘râbîler küfürce ve nifakça daha şiddetlidirler, bununla beraber Allah’ın Resûlüne indirdiği ahkâmın hudûdunu bilmemeye daha lâyıktırlar. Allah Alîm’dir, Hakîm’dir (97). A‘râbîlerden kimi vardır ki verdiğini cerîme sayar, size zamanın türlü türlü devr ü inkılâbını gözetir. Kötü devir kendi başlarına, Allah Semî‘dir, Alîm’dir (98). Yine a‘râbîlerden kimi de var ki Allah’a ve âhiret gününe inanır ve vergisini Allah yanında yakınlıklara ve Peygamber’in dualarına vesile sayar. Fi’l-hakīka onlar kendileri için yakınlıklardır, ileride Allah onları rahmeti içine koyacaktır, çünkü Allah Gafûr’dur Rahîm’dir (99).

Sâbikūnun birincileri muhâcirîn ve ensar ve ihsan ile onların ardınca gidenler; Allah onlardan râzı oldu onlar da Allah’tan râzı oldular ve onlara altlarında nehirler akar cennetler hazırladı ki içlerinde ebeden muhalled olacaklar, işte fevz-i azîm bu (100).

Hem etrafınızdaki a‘râbîlerden münafıklar var, hem de Medine ahâlisinden münafıklığa idman edenler. Sen onları bilmezsin, onları Biz biliriz, Biz onları iki kere ta‘zîb edeceğiz, sonra da büyük bir azâba itilecekler (101). Diğer bir takımı ise günahlarını itiraf ettiler ve iyi bir amel ile diğer bir kötüyü karıştırdılar, ola ki Allah tevbelerini kabul ede, çünkü Allah Gafûr’dur, Rahîm’dir (102). Bunların mallarından bir sadaka al ki onunla kendilerini hem tathir edersin hem tezkiye. Bir de haklarında dua ediver, çünkü senin duan onların kalblerini yatıştırır. Allah Semî‘dir Alîm’dir (103). Bilmediler mi ki Allah kullarından tevbeyi O kabul eder de sadakaları alır ve hakikaten Allah, Tevvâb, Rahîm O (104). Ve de ki: “Çalışın, çünkü amelinizi hem Allah görecek hem Resûlü hem mü’minler ve hepiniz mutlaka O gayb u şehâdeti bilen Hakk’ın huzûruna götürüleceksiniz, o vakit O size haber verecek neler yapıyordunuz (105). Diğer bir takımı da Allah’ın emrine geri bırakılmışlardır, ya kendilerini ta‘zîb eder veya tevbelerini kabul buyurur. Allah Alîm’dir, Hakîm’dir (106). Bir de şunlar var ki tuttular bir mescid yaptılar, inadına ızrar için, küfr için, mü’minlerin arasına tefrika sokmak için ve bundan evvel Allah’a ve Resûlüne harbeden herife bir pusu yapıvermek için, bununla beraber “hüsn-i niyetten başka bir muradımız yoktu” diye yemin de edecekler, fakat Allah şâhid ki bunlar şeksiz şüphesiz yalancıdırlar (107). Onun içinde ebedâ namaza durma, tâ ilk günden temeli takvâ üzerine kurulan mescid, içinde kıyâmına elbette daha lâyık ve müstahiktir. Onun içerisinde öyle ricâl var ki çok temizlenmeyi severler, Allah da çok temizlenenleri sever (108). O hâlde binâsını Allah korkusu ve Allah rızâsı üzerine kurmuş olan mı hayırlıdır, yoksa binâsını sel bıçığında sarkan bir yarın kenarına kurup da onunla beraber cehenneme yuvarlanan mı? Allah zâlimler

gürûhunu hidâyete erdirmez (109). Onların kurmuş oldukları bünyanları kalblerinde bir nifak ukdesi olup kalacak, meğer ki kalbleri parçalansın. Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (110).

Allah mü'minlerden canlarını ve mallarını, cennet muhakkak kendilerinin olmak pahasına satın aldı. Allah yolunda çarpışacaklar da öldürecekler ve öldürülecekler; Tevrat'ta da İncil'de de Kur'an'da da hakkā taahhüd buyurduğu bir vaad, Allah'tan ziyade ahdine vefâ edecek kim? O hâlde akdettiğiniz şu bey'atten dolayı size müjdeler olsun ve işte o fevz-i azîm bu (111). O tevbekârlar, o âbidler, o hâmidler, o oruç tutanlar, o rükû'a varanlar, o secdeye kapananlar, o mârufu emredip münkerden nehy eyleyenler ve Allah'ın hudûdunu muhafaza eyleyenler, müjdele hem o bütün mü'minleri (112).

Ne Peygamber'e ne iman edenlere, akraba bile olsalar cehennemlik oldukları onlara tebeyyün ettikten sonra müşrikler için istiğfar etmek yoktur (113). İbrâhim'in babası hakkındaki istiğfârı da sırf ona vermiş olduğu bir vaadden dolayı idi, böyle iken onun bir Allah düşmanı olduğu kendisine tebeyyün edince ondan teberrî etti. Her hâlde İbrâhim çok yanık, çok halîm idi (114). Allah bir kavmi hidâyete çıkardıktan sonra nelerden sakınacaklarını kendilerine beyan etmedikçe onları dalâle düşürmek ihtimâli yoktur; hakikat, Allah her şeye Alîm'dir (115). Hakikat Allah, bütün göklerin yerin mülkü O'nun, diriltir de öldürür de ve size O'ndan başka ne bir velî vardır ne bir nasîr (116).

Şânına kasem olsun ki Allah yine lutfetti Peygamber'e ve o güçlük saatinde ona ittibâ' eyleyen muhâcirîn ve ensâra ki içlerinden bir kısmının kalbleri az daha eğilecek gibi olmuş iken sonra kendilerine tevbelerinin kabûlüyle iltifat buyurdu. Hakikat O, onlara Raûf'tur, Rahîm'dir (117). O üç kişiye de ki geri bırakılmışlardı, nihâyet o derece bunalmışlardı ki yeryüzü bütün genişliğiyle başlarına dar geldi, vicdanları da kendilerini tazyik etti ve Allah'tan yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anladılar. Evet, tam o vakit tevbelerinin kabûlüyle tekrar iltifat buyurdu ki o tevbekârlar meyânına rücû' etsinler. Hakikat Allah, O'dur öyle Tevvâb, öyle Rahîm (118).

Ey o bütün iman edenler! Allah'tan korkun ve sâdıklarla beraber olun (119). Ne medenîlerin ne de etraflarındaki bedevîlerin Resûlullah'tan tehallüf etmeleri ve onun nefsinde ne yaptığına bakmayıp da kendi nefisleriyle mukayyed olmaları yaraşmaz. Çünkü onların Allah yolunda ne bir susuzluk ne bir yorgunluk ne bir açlık çekmeleri ve ne küffârı gayza getirecek bir mevkii çiğnemeleri ne de düşmandan bir muvaffakiyete nâil olmaları olmaz ki, mukabilinde kendileri için mutlak bir amel-i sâlih yazılmış bulunmasın. Çünkü Allah muhsinlerin ecrini zâyi' etmez (120). Ve küçük, büyük bir masraf yapmazlar ve bir vâdi kat' etmezler ki amellerinin daha güzeliyle Allah kendilerine mükâfat etmek için hesablarına yazılmış olmasın (121). Bununla beraber mü'minlerin kâffesi birden toplanıp seferber olacak değillerdir. Fakat her fırkadan bir tâife toplansa da dinde fıkıh tahsil etseler ve döndükleri zaman kavimlerini inzar eyleseler, gerek ki sakınırlar (122). Ey o bütün iman edenler! Kâfirlerin size yakın olanlarıyla çarpışın, hem onlar sizde kalın bir kuvvet görsünler ve bilin ki Allah korunanlarla beraberdir (123).

Bir sûre indirildi mi içlerinden biri çıkar, “bu hanginizin imanını artırdı bakalım?” der. Evet, imanı olanların imanını artırmıştır ve onlar müjdelenip duruyorlar (124). Kalblerinde bir maraz olanlara gelince, onların da küfürlerine küfür katmıştır ve kâfir olarak ölüp gitmişlerdir (125). Görmezler de mi ki her yıl bir veya iki kere fitneye tutulurlar, sonra da tevbe etmezler, ibret almazlar (126). Bir sûre indirildi mi “sizi birisi görüyor mu?” diye birbirlerine göz ederler, sonra sıvışır giderler. Allah kalblerini burkmuştur, çünkü bunlar fıkhı istemez kimselerdir (127).

Şânım hakkı için size bir Resul geldi ki kendinizden, gayet izzetli, zorlanmanız ona ağır geliyor, üstünüze hırs ile titriyor, mü’minlere raûf, rahîmdir (128). Eğer aldırmazlarsa de ki: “Bana Allah yetişir, O’ndan başka ilâh yoktur. Ben O’na dayanmaktayım ve O, o büyük Arş’ın sâhibidir” (129).

Yûnus Sûresi

,işte bunlar o hakîm kitabın âyetleri (1). İnsanlar için, içlerinden bir ere “bütün insanları inzar et ve iman edenleri müjdele; kendileri için Rablerinin nezdinde bir ‘kadem-i sıdk’ var” diye vahyedişimiz hiç işitilmedik bir acîbe mi oldu? Kâfirler “her hâlde bu bir sâhir” dediler (2).

Rabbiniz o Allah’tır ki gökleri ve yeri altı günde olarak yarattı, sonra Arş üzerine istivâ buyurdu, emri tedbir ediyor. Hiç şefaatçi yok ancak O’nun izninden sonra, işte bu evsâfın sâhibi Allah’tır Rabbiniz, o hâlde O’na ibadet ediniz, artık düşünmez misiniz! (3). Dönüşünüz hep O’nadır: Hakkā Allah’ın vaadi, çünkü O ibtidâ halk ediyor sonra onu geri çevirecek, iman edip iyi iyi işler yapan kimselere adaletle karşılık vermek için, küfredenlere ise hamîmden bir şarap ve elîm bir azab var, küfrettikleri için (4). O, O’dur ki Güneş’i bir ziyâ yaptı Kamer’i bir nûr ve buna menzil menzil miktarlar tâyin buyurdu ki senelerin adedini ve hesâbı bilesiniz. Allah, bunu ancak hak hikmet ile yarattı, bilecek bir kavim için âyetleri tafsil ediyor (5). Elbette gece ile gündüzün birbiri ardınca değişip durmasında ve Allah’ın göklerde ve yerde yarattığı kâinatta korunacak bir kavim için birçok âyetler var (6).

Onlar ki Bizim likāmızı arzu (veya ümit) etmezler ve dünyâ hayat ile râzı olup onunla mutmain olmuşlardır ve onlar ki Bizim âyetlerimizden gāfildirler (7). İşte bunların kesbleri sebebiyle varacakları yer ateştir (7). Amma iman edip güzel güzel ameller yapan kimseler, onların Rabbi kendilerini imanları sebebiyle hidâyetine erdirir, na‘îm cennetlerinde altlarından ırmaklar akar (7). Orada duaları , sağlıkları ,dualarının sonu da hakikat ’ dir.

Eğer Allah, insanlara şerri onların hayır ivercesine ivdikleri gibi ivecek olsa idi ecellerini kendilerine yetiriverir idi, fakat likāmızı arzu etmeyenleri bırakırız tuğyandan kör körüne giderler (11). İnsana bir sıkıntı da dokundu mu gerek yan yatarken gerek otururken gerek dikilirken Bize dua eder durur, derken kendisinden sıkıntısını açıverdik mi sanki kendine dokunan bir sıkıntı için Bize yalvarmamış gibi geçer gider. İşte o müsriflere yaptıkları ameller böyle tezyin edilmektedir (12).

Celâlim hakkı için Biz sizden evvel kurûnu, kendilerine peygamberleri beyyinât ile geldikleri hâlde zulmettikleri ve imana gelmeleri ihtimâli kalmadığı vakit helâk eyledik. İşte mücrim kavimleri Biz böyle cezâlandırırız (13). Sonra onların arkasından sizi arzda halifeler yaptık ki bakalım nasıl ameller işleyeceksiniz. (14).

Böyle iken âyetlerimiz birer beyyine olarak karşılarında okunduğu zaman likāmızı arzu etmeyenler "bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir" dediler, de ki: "Onu kendiliğimden değiştirmekliğim benim için olacak şey değildir, ben ancak bana vahyolunana ittibâ' ederim; ben, Rabbime isyan edersem şüphesiz büyük bir günün azâbından korkarım" (15). De ki: "Eğer Allah dilese idi ben onu size okumazdım, hiçbir suretle de size onu bildirmezdi. Bilirsiniz ki ben sizin içinizde bundan evvel bir ömür durdum, artık bir kere aklınıza müracaat etmez misiniz?" (16). Artık bir yalanı Allah'a iftira eden veya O'nun âyetlerine yalan diyenden daha zâlim kim olabilir? Şüphe yok ki mücrimler, felâh bulmaz (17). Allah'ı bırakıyorlar da kendilerine ne zarar ne menfaat veremeyecek şeylere tapıyorlar, ve "ha, onlar bizim Allah yanında şefaatçilerimizdir" diyorlar, de ki: "Siz Allah'a göklerde ve yerde bilmediği bir şey mi haber vereceksiniz? Hâşâ O onların isnad ettikleri ortaklıklardan münezzeh sübhân; yüksek, çok yüksektir" (18). İnsanlar bir tek ümmetti, sonra ihtilâf ettiler. Eğer Rabbinden ezelde bir kelime sebketmiş olmasa idi o ihtilâf edip durdukları şeylerde şimdiye kadar beynlerinde hüküm verilmiş bitmişti (19). Bir de "ona Rabbinden bambaşka bir âyet indirilse ya" diyorlar, sen de ki: "Gayb ancak Allah'a mahsus, intizar edin ben de sizinle beraber muntazır olanlardanım" (20). İnsanlara dokunan bir sıkıntıdan sonra bir rahmet tattırdığımız zaman da âyetlerimiz hakkında derhâl bir mekirleri vardır, de ki: "Allah'ın mekri daha çabuktur, haberiniz olsun: Elçilerimiz yaptığınız mekirleri yazıp duruyorlar" (21). O, O'dur ki sizleri karada ve denizde gezdirtir, hatta gemilerde bulunduğunuz ve içindekileri alıp hoş bir hava ile aktıkları ve tam onunla ferahlandıkları sırada ona şiddetli bir fırtına gelir çatar, ve her yerden onlara dalga gelmeye başlar ve zannederler ki tamamen ihâta olunup bittiler. O vakit Allah'a dini hâlis kılarak dua ederler: "Ahdimiz olsun ki" derler, "eğer bizi bundan halâs edersen, şeksiz şüphesiz şükreden kullarından oluruz" (22). Derken vaktâ ki onları halâs eder, çıkar çıkmaz yer yüzünde haksızlıkla bağye başlarlar. Ey insanlar, bağyiniz sırf kendi aleyhinizedir, o alçak hayâtın biraz zevkini sürersiniz, sonra döner Bize gelirsiniz, Biz de bütün yaptıklarınızı size haber veririz (23).

O dünyâ hayâtın meseli sırf şunun gibidir: Bir su, Biz onu semâdan indirmişiz, derken onunla yeryüzünün otu, insan ve davar yiyeceğinden birbirine girmiştir. Nihâyet arz, bütün ziynetini takınıp süslendiği, ehli de onun üzerine kendilerini kādir zannettikleri bir sırada geceleyin veya gündüzün ona emrimiz gelivermiş, bir lahzada ona öyle bir tırpan atıvermiştir ki sanki dün hiçbir şenlik yokmuş, işte düşünecek bir kavim için âyetleri böyle tafsil ediyoruz (24).

Allah, dârü's-selâma çağırıyor ve dilediğini bir doğru yola hidâyet buyuruyor (25).

Hasenât yapanlara hüsnâ, bir de ziyade var, ve yüzlerine ne bir kara bulaşır ne zillet. Onlar ashâb-ı cennet hep orada muhalleddirler (26). Seyyiât kazananlara gelince kötülüğün cezâsı

misliyledir, ve onları bir zillet kaplar, Allah'tan kendilerini kurtaracak yoktur. Sanki yüzleri gece parçalarından kaplanmış kapkaranlık; onlar, ashâb-ı nâr, hep orada muhalleddirler (27).

Ve o gün ki hepsini mahşere toplayacağız, sonra diyeceğiz o şirk koşanlara: "Yerinize! Siz de şerîkleriniz de." Artık aralarını açmışızdır, şerîkleri şöyle demektedir: "Siz bize tapmıyordunuz (28). Şimdi sizinle bizim aramızda şâhid olarak Allah yeter, doğrusu sizin ibadetinizden bizim asla haberimiz yoktu" (29). İşte burada her nefis geçmişte yaptığını deneyecek, hepsi hak mevlâları Allah'a reddolunmuş ve uydurdukları şeyler kendilerinden gāib olmuş gitmiş bulunacaktır (30).

De ki: Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya o sem' u ebsâr kimin milki bulunuyor? Ve kim o ölüden diri çıkarıyor ve diriden ölü çıkarıyor? Ve emri kim tedbir ediyor? Derhâl diyecekler ki: "Allah"; de ki: "O hâlde sakınmaz mısınız?" (31). İşte o Allah, sizin hak Rabbiniz; haktan sonra da dalâlden başka ne vardır? O hâlde nasıl çevrilirsiniz? (32).

Öyle büsbütün haktan çıkmış fâsıklara Rabbinin kelimesi şöyle hak oldu: Onlar artık imana gelmezler (33).

De ki: "Sizin şerîklerinizden halkı ilkin yapacak sonra da çevirip yapacak var mı?" De ki "Allah halkı ibtidâ yapar, sonra çevirir yine yapar, artık nasıl saptırılırsınız?" (34). De ki "sizin şerîklerinizden hakka hidâyet eden var mı?" "Allah" de, "ki hakka hidâyet eder", o hâlde hakka hidâyet eden mi ittibâ'a ehaktır, yoksa hidâyet olunmadıkça kendi kendine eremeyen mi? O hâlde ne oluyorsunuz? Nasıl hükmediyorsunuz? (35). Ma'amâfîh ekserîsi sırf bir zan ardında gider, fakat zan haktan hiçbir şey ifade etmez. Her hâlde Allah, onların ne yaptıklarını bilip duruyor (36).

Bu Kur'an Allah'ın mâsivâsından uydurulamaz, velâkin o önündekinin bir tasdîki ve kitâbın tafsîli olarak Rabbü'l-âlemîn'den indirilmiştir, bunda hiç şüphe yoktur (37). Ya "onu uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Öyle ise haydin onun misli bir sûre getirin ve Allah'tan başka kime gücünüz yeterse çağırın, eğer sâdıksanız bunu yapın" (38). Hayır, onlar ilmini ihâta etmedikleri ve tevili kendilerine hiç gelmemiş olan bir şeyi tekzib ettiler. Bunlardan evvel geçenler de böyle tekzib etmişlerdi amma bak zâlimlerin âkıbeti nasıl oldu? (39). İçlerinden buna inanacak da var, inanmayacak da var, Rabbin o müfsidlere a'lemdir (40). Eğer seni tekzibde ısrar ederlerse de ki: "Bana amelim, size de ameliniz. Siz benim yapacağımdan berîsiniz, ben de sizin yapacağınızdan berîyim" (41). İçlerinden seni dinlemeye gelenler de var, fakat akılları da yokken sağırlara sen mi işittireceksin? (42). İçlerinden sana bakanlar da var, fakat basiretleri de yokken körlere sen mi hidâyet edeceksin? (43). Her hâlde Allah insanlara zerrece zulmetmez velâkin insanlar kendilerine zulmediyorlar (44). Sanki gündüzün bir saatinden başka durmamışlar gibi hepsini mahşere sevk edeceği gün beynlerinde tanışacaklar, Allah'ın karşısına çıkacaklarını tekzib edip de doğru yolu tutmamış olanlar hakikat hüsrâna düşmüş bulunacaklar (45). Onlara vaad ettiğimizin bazısını sana behemehâl göstersek de veya seni tamamen alsak da her iki takdirde onların nihâyet dönümü Bizedir, sonra Allah ne yapacaklarına da şâhiddir (46).

Her ümmet için bir resul vardır, o resulleri geldiği vakit aralarında adaletle hüküm verilir, hiçbirine zulmedilmez (47). “Ne zaman bu vaad, sâdıksanız?” diyorlar (48). De ki: “Ben kendi kendime Allah’ın dilediğinden başka ne bir menfaate ne de bir mazarrata mâlik değilim. Her ümmet için bir ecel vardır, ecelleri geldiği vakit artık bir saat geri de kalamazlar, ileri de gidemezler” (49). De ki: “Söyleyin bakayım, şayet size onun azâbı yatarken veya gündüzün gelecekse mücrimler bunun hangisini isti‘câl ediyorlar? (50). Ya sonra vâki‘ olduğu zaman mı ona iman edeceksiniz? Ya... şimdi ha? Hani siz bunu acele istiyordunuz a?” (51). Sonra denilecek o zulmedenlere ki: “Tadın bakalım huld azâbını, vaktiyle kazandığınızdan başka bir sebeple cezâlandırılacak değilsiniz?” (52). “Sahih doğru mu bu?” diye senden istifsar ediyorlar, de ki: “Evet, Rabbime kasem ederim ki o dosdoğru, ve siz bundan yakayı kurtaramazsınız” (53). Zulmetmiş olan her nefis bütün arzdakine mâlik olsa idi, azâbı gördükleri vakit hepsi içten içe nedâmet ederek kendini kurtarmak için onu feda ederdi. Fakat beynlerinde kazâ, adalet ile imza edilmiştir, hiçbirine zulmedilmez (54). Uyan göklerde ve yerde ne varsa Allah’ındır, uyan Allah’ın vaadi muhakkak haktır velâkin ekserîsi bilmezler (55). O hem diriltir hem öldürür ve hep döndürülüp O’na götürüleceksiniz (56). Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir mev‘ize ve gönüller derdine bir şifâ, ve mü’minler için bir hidâyet ve rahmet geldi (57). De ki: “Allah’ın fazlıyla, rahmetiyle, ancak onunla artık ferahlanın; o onların toplayıp durduklarından hayırlıdır” (58). De ki: “Baksanıza: Allah sizin için rızık olarak neler indirdi de siz ondan bir haram, bir helâl yaptınız.” “Size” de “Allah mı izin verdi? Yoksa Allah’a iftira mı ediyorsunuz?” (59). Yalanı Allah’a iftira edenler kıyamet gününü ne zannediyorlar? Her hâlde Allah insanlara karşı bir lütuf sahibidir, velâkin ekserîsi bilmezler (60). Herhangi bir şe’nde bulunsan, Kur’an’dan her ne okusan ve herhangi bir amel yapsanız, siz ona dalıp coşarken mutlak biz üzerinizde şâhid bulunuruz. Rabbinden ne yerde ne gökte zerre miskāli ve ondan ne daha küçük ne daha büyük hiçbir şey kaçmaz, hepsi bir kitâb-ı mübîndedir (61).

Uyan ki Allah’ın evliyâsı ne üzerlerine korku vardır ne de onlar mahzun olurlar (62). Onlar ki Allah’a iman etmişlerdir ve hep takvâ ile korunur dururlar (63). Müjde onların dünyâ hayatta da âhirette de, Allah’ın kelimâtına tebdil yok, o işte fevz-i azîm o (64).

Ötekilerin lafları seni mahzun etmesin; çünkü izzet hep Allah’ındır, O hepsini işitiyor, hepsini biliyor (65). Uyan: Göklerde kim var, yerde kim varsa hep Allah’ındır. Allah’tan başkasına tapanlar dahi şerîklerin tebaası olmazlar, ancak zanna teba‘iyet ederler ve ancak kendi mızraklarıyla ölçer yalan söylerler (66).

O, O’dur ki içinde durup dinlenesiniz diye sizin için geceyi yaptı, gündüzü de göz açıcı; elbette bunda dinleyecek bir kavim için birçok âyetler var (67). Dediler ki: “Allah, veled edindi”; hâşâ o Sübhân’a, ganî O, göklerdeki ve yerdeki hep O’nun. Elinizde ona dair hiçbir burhan yoktur. Allah’a karşı ilim ile isbat edemeyeceğiniz şey mi isnad ediyorsunuz? (68). De ki: “Elbette yalanı Allah’a iftira edenler felah bulmazlar” (69). Dünyada cüz’î bir zevk, sonra dönüşleri Bizedir. Sonra biz onlara o küfürlerinden dolayı azâbı tattıracağız (70).

Hem onlara Nûh'un kıssasını oku, bir vakit kavmine demişti ki: "Ey kavmim, eğer benim duruşum ve Allah'ın âyetlerini ihtar edişim size ağır geliyorsa, bilin ki ben Allah'a dayanmışım. Artık siz ve şerîkleriniz her ne yapacaksanız toplanıp bütün azminizle karar verin, sonra yapacağınız size hiçbir gam da teşkil etmesin. Sonra hükmünüzü bana icrâ edin ve elinizden gelirse bana bir lahza göz de açtırmayın (71). Eğer aldırmazsanız ben de sizden bir ecir istemedim a, benim ecrim ancak Allah'adır ve ben O'nun birliğine boyun eğen müslimînden olmakla emrolundum" (72). Bunun üzerine yine onu tekzib ettiler. Biz de onu ve beraberindekileri gemide necâta çıkarıp bunları yeryüzünün halifeleri kıldık, âyetlerimizi tekzib edenleri ise gark ettik. Bak işte inzar olunanların âkıbeti nasıl oldu (73).

Sonra onun arkasından birçok peygamberleri kavimlerine gönderdik, onlara açık mucizelerle vardılar, fakat önce yalan dediklerine bir türlü inanmak istemediler. İşte biz tecavüzü itiyad edenlerin kalblerini böyle tab‘ ederiz (74). Sonra bunların arkasından Mûsâ ile Hârun'u Firavun ve cemaatine âyetlerimizle gönderdik, imanı kibirlerine yediremediler ve mücrim bir kavim idiler (75). Tarafımızdan kendilerine hak geldiği vakit "her hâlde bu açık bir sihir" dediler (76). Mûsâ, "ya!" dedi, "size hak gelince böyle mi diyorsunuz? Bu sihir mi? Hâlbuki sihirbazlar felah bulmazlar" (77). "Sen" dediler, "bizi, atalarımızı üzerinde bulduğumuz yoldan çeviresin de bu yerde devlet ikinizin olsun diye mi geldin? Biz ikinize de inanamayız" (78). Firavun da, "bana bütün bilgiç sihirbazları getirin" dedi (79). Bunun üzerine sihirbazlar geldiği vakit Mûsâ onlara "ne ortaya atacaksanız siz atın" dedi (80). Vaktâ ki attılar, Mûsâ "bu, sizin yaptığınız" dedi "sihir, her hâlde Allah onu ibtal edecek, her hâlde Allah müfsidlerin ameline salâh vermez (81). Allah, kelimâtıyla hakkı ihkāk edecek, isterse mücrimler hoşlanmasınlar" (82). Hâsılı Firavun ve cemiyetinin belâsı korkusundan ibtidâ Mûsâ'ya kavminin bir zürriyetinden başka iman eden olmadı. Çünkü Firavun o yerde çok üstün idi ve çok aşırı giden müsriflerden idi (83). Mûsâ da, "ey kavmim, siz gerçekten Allah'a iman ettinizse, O'nun birliğine ihlâs ile teslim olmuş müslimler iseniz artık O'na itimat edin" dedi (84). Onlar da "biz Allah'a itimat ettik, yâ Rabbenâ bizi o zâlim kavmin fitnesine düşürme (85) ve rahmetinle bizi o kâfir kavimden kurtar" dediler (86). Biz ise Mûsâ'ya ve kardeşine şu vahyi verdik: "Kavminiz için Mısır'da birtakım evler ihzar edin, ve evlerinizi kıble tarafına yapın ve namaz kılın, hem de mü'minleri tebşir eyle" (87). Mûsâ "yâ Rab!" dedi, "sen Firavun'a ve cemiyetine, dünyâ hayatta bir ziynet ve haşmet ve nice nice mallar verdin, yolundan saptırsınlar diye mi yâ Râb? Yâ Rab! Mallarını sil süpür ve kalblerini şiddetle sık ki, o elîm azabı görmedikçe iman etmeyecekler" (88). "Peki" buyurdu, "duanız kabul olundu, siz yine istikāmette devam edin ve kendini bilmeyenlerin meslekine uymayın" (89). Derken Benî İsrâil'i denizi geçirdik, derhâl Firavun askeriyle tâkip ve taarruz için arkalarına düştü. Nihâyet gark kendini derdest edince "inandım, hakikat Benî İsrâil'in iman ettiğinden başka ilâh yok, ben de O'na teslim olanlardanım" dedi (90). Ya... şimdi ha? Hâlbuki bundan evvel isyan etmiştin, müfsidlerden idin (91). Biz de, bugün seni bedeninle bir tepeye atacağız ki arkandan geleceklere bir ibret olasın. Ma‘amâfîh insanların birçoğu âyetlerimizden cidden gāfildirler (92). Fi'l-hakīka Benî İsrâil'i cidden güzel bir yurda yerleştirdik ve hoş nimetlerden merzuk kıldık. Nihâyet ihtilâf etmeleri de kendilerine ilim geldikten sonra oldu. Şüphe yok ki o ihtilâf edip durdukları şeylerde Rabbin kıyamet günü

aralarında hükmünü verecek (93). Şimdi şu sana indirdiğimiz şeylerde bi'l-farz şek edecek olursan senden evvel kitap okuyanlara sor. Kasem olsun ki sana Rabbinden hak geldi, sakın şüphe edenlerden olma (94). Ve sakın Allah'ın âyetlerini tekzib edenlerden olma ki hüsrâna düşenlerden olmayasın (95). Hakikat aleyhlerinde Rabbinin kelimesi hak olmuş olanlar imana gelmezler (96). Velevse kendilerine her âyet gelmiş olsun, tâ o elîm azabı görecekleri âna kadar (97).

Fakat o vakit iman edip de imanları kendilerine fâide vermiş bir memleket olsa idi? Ancak Yûnus'un kavmi iman ettikleri vakit dünyâ hayatta o rüsvâlık azâbını kendilerinden açmış ve bir zamana kadar onları müstefid etmiş idik (98).

Eğer Rabbin dilese idi yeryüzünde kim varsa hepsi topyekün iman ederlerdi. O hâlde insanları hep mü'min olsunlar diye sen mi ikrah edeceksin? (99). Allah'ın izni olmadıkça hiçbir nefis için iman edebilmek yoktur, ve akıllarını hüsn-i isti'mâl etmeyenleri O pislik içinde bırakır (100). De ki: "Bakın, göklerde yerde neler var"; fakat o âyetler, o inzarlar iman etmeyecek bir kavme ne fâide verir (101). Onun için onlar sırf kendilerinden evvel geçenlerin günleri gibi bir gün gözlerler. De ki: "Gözleyin, ben de sizinle beraber gözleyenlerdenim" (102). Sonra resullerimizi ve iman edenleri kurtarırız, biz böyle uhdemizde bir hak olarak mü'minleri kurtarırız (103). De ki: "Ey insanlar, eğer benim dinimde bir şek ediyorsanız haberiniz olsun ki ben sizin Allah'tan başka taptıklarınıza tapmam, velâkin ben sizin canınızı alacak olan Allah'a kulluk ederim ve ben şöyle emrolundum ki mü'minlerden olayım" (104). Hem sırf Hakk'a müteveccih hanîf olarak dine yüz tut ve sakın müşriklerden olma (105). Ve Allah'ın mâsivâsından sana kendi kendine ne menfaat ve ne mazarrat yapamayacak şeylere perestiş etme. Eğer edersen o hâlde sen şüphesiz nefsine zulmedenlerden olursun (106). Ve eğer Allah sana bir keder dokunduracak olursa onu O'ndan başka açacak yoktur ve eğer O sana bir hayır murad ederse o vakit de O'nun fazlını reddedecek yoktur. O, onu kullarından dilediğine nasip eder; O öyle Gafûr, öyle Rahîm'dir (107). "Ey insanlar! İşte Rabbinizden size hak geldi, artık hidâyeti kabul eden kendi nefsi için kabul etmiş olur, sapkınlık eden de kendi aleyhine sapmış olur, ve ben sizin üzerinize vekil değilim" de (108). Ve sana ne vahyolunuyorsa ona tâbi' ol ve sabret; tâ ki Allah, hükmünü versin, hâkimlerin en hayırlısı O'dur (109).

Hûd Sûresi

Elif, lâm, râ. Bir Hakîm-i Habîr'in ledünnünden âyetleri ihkâm edilmiş, sonra da tafsil olunmuş bir Kitap (1). Şöyle ki Allah'tan başkasına kul olmayın, ben size O'nun tarafından tebşir ve inzar için gönderilmiş bir peygamberim (2). Hem Rabbinizin mağfiretini isteyin, sonra O'na tevbe edin ki sizi bir müsemmâ ecele kadar güzel bir surette yaşatsın ve her fazl sâhibine fazlını versin. Ve eğer yüz çevirirseniz haberiniz olsun ki ben size büyük bir günün azâbından korkarım (3). Hep dönümünüz Allah'adır, O ise her şeye kadîrdir (4). Bak amma onlar O'ndan gizlenmek için göğüslerini büküyorlar, evet amma onlar örtülerine bürünürlerken O onların neyi gizlediklerini ve neyi açığa vurduklarını bilir; çünkü O bütün sînelerin künhünü bilir (5).

Yerde hiçbir debelenen de yoktur ki rızkı Allah'a ait olmasın. O onun karar ettiği yeri de bilir, emanet bulunduğu yeri de, hepsi açık bir kitaptadır (6). Hem O, O'dur ki gökleri ve yeri altı günde yarattı, Arş'ı su üstünde idi; hanginiz daha güzel amel yapacaksınız diye sizi imtihan meydanına çıkarmak için. Böyle iken alimallah, "siz öldükten sonra ba's olunacaksınız" dersen küfredenler mutlak şöyle derler: "Bu apaçık bir aldatmadan başka bir şey değil" (7). Ve eğer ilerideki sayılı bir müddete kadar kendilerinden azâbı tehir edersek o vakit de mutlak şöyle derler: "Onu ne men' ediyor?" O, onlara geleceği gün kendilerinden çevrilecek değildir ve o istihzâ ettikleri şey, kendilerini sarmış bulunacaktır (8).

Ve şayet insana tarafımızdan bir rahmet tattırır sonra da onu ondan alıverirsek şüphesiz ki o çok me'yustur, nankördür (9). Ve şayet ona dokunan bir zarûretten sonra bir saadet tattırıverirsek, "her hâlde benden bütün seyyiât gitti" der ve şüphesiz sevinir, öğünür (10). Ancak her iki hâlde sabredip sâlih sâlih ameller işleyenler başka, işte onlar için bir mağfiret ve büyük bir ecir var (11). Şimdi ihtimal ki sen "ona bir hazine indirilse ya veya beraberinde bir melek gelse ya" diyorlar diye göğsün daralarak sana vahyolunanın bazısını bu sebeple terk edecek olursun, fakat sen sırf bir nezîrsin, Allah ise her şeye karşı vekîl (12). Yoksa, "onu kendi uydurdu" mu diyorlar? "Öyle ise" de, "haydin onun gibi uydurma on sûre getirin, Allah'tan başka gücünüzün yettiğini de çağırın, eğer doğru söylüyorsanız bunu yaparsınız" (13). Yok eğer bunun üzerine size cevap veremedilerse artık bilin ki o ancak Allah'ın ilmiyle indirilmiştir ve O'ndan başka ilâh yoktur. Nasıl, artık teslim ediyor, Müslüman oluyorsunuz değil mi? (14). Her kim dünyâ hayâtı ve ziynetini murad ederse Biz onlara amellerini dünyada tamamen öderiz, ve bu babda kendilerine densizlik yapılmaz (15). Fakat onlar âhirette öyle olurlar ki kendilerine ateşten başka bir şey yoktur, ve orada işledikleri bütün iyilikler heder olmuştur ve bütün yaptıkları boştur (16). Ya onlara benzer mi artık o kim Rabbinden bir beyyine üzerinde bulunmuş, hem bunu ondan bir şâhid tâkip ediyor hem de önünden bir imam ve rahmet olarak Mûsâ'nın kitabı var. İşte bunlar ona iman ederler, hiziblerden her kim de ona küfrederse artık ateş onun mev'ididir. Sakın bunda şüpheye düşme, çünkü bu haktır Rabbindendir, velâkin nâsın ekserîsi imana gelmezler (17). Hem bir yalanı Allah'a iftira edenden daha zâlim kim olabilir? Bunlar Rablerine arz olunacaklar, şâhidler de şöyle diyecekler: "Tâ şunlar Rablerine karşı yalan söyleyenler, haberiniz olsun Allah'ın lâneti zâlimler üstüne" (18). Onlar ki Allah yolundan men' ederler ve onu eğriltmek isterler, hem de âhireti onlar münkirdirler (19). Bunlar arzda âciz bırakacak değillerdir, kendilerini Allah'tan kurtaracak bir hâmileri de yoktur. Onlara azab katlanacaktır, hem işitmeye tahammül edemiyorlardı hem de görmüyorlardı (20). İşte bunlar kendilerine yazık etmiş kimselerdir ve o iftira ettikleri uydurmaları hep kendilerinden gāib olup gitmişlerdir (21). Şüphe yok bunlar âhirette en ziyade hüsran çekenlerdir (22). Fakat iman edip sâlih sâlih ameller yapanlar ve Mevlâlarına edep ve itmi'nan ile itaatkâr olanlar, işte bunlar ashâb-ı cennet, hep orada muhalleddirler (23). Bu iki fırkanın meseli kör ve sağır ile gören ve işiten gibidir, hiç bunlar müsâvî olurlar mı? Artık düşünmez misiniz? (24).

Celâlim hakkı için vaktiyle Nûh'u kavmine gönderdik; şöyle diye ki "haberiniz olsun ben size azâbın sebeplerini ve halâsın yolunu beyan eden bir nezîrim (25). Allah'tan başkasına ibadet

etmeyin, cidden ben size elîm bir günün azâbından korkuyorum” (26). Buna karşı kavminden küfreden cumhur cemaat dediler ki: “Biz seni ancak bizim gibi bir beşer görüyoruz ve sana tâbi‘ olanları da ilk nazarda en aşağılıklarımızdan ibaret görüyoruz. Sizin bize fazla bir meziyetinizi de görmüyoruz, hatta sizi zannediyoruz ki yalancılarsınız” (27). “Ey kavmim!” dedi, “söyleyin bakayım re’yiniz nedir; eğer ben Rabbimden bir beyyine (açık bir burhan) üzerinde isem ve bana tarafından bir rahmet bahşetmiş de size onu görecek göz verilmemiş ise, biz size onu istemediğiniz hâlde ilzam mı edeceğiz? (28). Hem ey kavmim! Buna karşı ben sizden bir mal istemiyorum, benim ecrim ancak Allah’a aittir, ve ben o iman edenleri kovacak değilim. Elbette onlar Rablerine kavuşacaklar, velâkin ben sizi câhillik eder bir kavim görüyorum (29). Hem ey kavmim! Ben onları kovarsam Allah’tan beni kim kurtaracak? Artık bir düşünmez misiniz? (30). Ben size ne Allah’ın hazineleri benim yanımda ne de gaybı bilirim demiyorum, ben bir meleğim de demiyorum. O sizin gözlerinizin horladıkları hakkında Allah, onlara hiçbir hayır vermez de demem, onların içlerindekini en iyi bilen Allah’tır. Ben o hâlde zâlimlerden olmuş olurum” (31). “Ey Nûh!” dediler, “cidden bize mücadele ettin, cidâlimizde çok ileri de gittin, de haydi bizi tehdid edip durduğun azâbı getir de görelim, sâdıklardan isen” (32). “Onu” dedi, “ancak Allah getirir, dilerse, ve siz O’nu âciz bırakacak değilsiniz (33). Ben size nasihat etmek istemiş isem de Allah sizi helâk etmek murad ediyorsa benim nasihatim size fâide de vermez. Rabbiniz O, ve siz nihâyet O’na ircâ‘ edileceksiniz” (34). Yoksa “onu uydurdu” mu diyorlar? De ki: “Eğer uydurdumsa vebâli benim boynumadır, hâlbuki ben sizin yüklendiğiniz vebalden berîyim” (35). Bir de Nûh’a vahyolunmuştu ki “haberin olsun, kavminden iman etmiş olanlardan mâ‘adâ hiçbiri iman etmeyecek, onun için her ne yaparlarsa gam yeme de (36) Bizim nezâretimiz altında ve vahyimiz dairesinde gemi yap. Hem o zulmedenler hakkında Bana hitâb etme, çünkü onlar gark edilecekler” (37). Gemiyi yapıyordu, kavminden herhangi bir güruh da yanından geçtikçe onunla eğleniyorlardı. Dedi: “Bizimle eğleniyorsanız, biz de sizi sizin eğlendiğiniz gibi eğleneceğiz (38). İleride bileceksiniz kime rüsvay edecek azab gelecek ve dâimî azab başına inecek” (39). Nihâyet emrimiz geldiği ve tennur feveran ettiği vakit dedik ki: “Yükle içine her birinden ikişer çift, ve aleyhinde hüküm sebk etmiş olandan mâ‘adâ ehlini ve iman edenleri.” Ma‘amâfîh pek azından mâ‘adâsı beraberinde iman etmemişti (40). Dedi: “Binin içine, Allah’ın ismiyle mecrâsında da mürsâsında da, hakikat Rabbim şüphesiz bir Gafûr-i Rahîm’dir” (41). Gemi, içindekilerle birlikte dağlar gibi dalgalar içinde akıp gidiyordu, Nûh, oğluna bağırdı, ayrı bir yere çekilmişti. “Ay oğlum, gel bizimle beraber bin, kâfirlerle beraber olma!” dedi (42). O, “ben, beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım” dedi. “Bugün” dedi, “Allah’ın emrinden koruyacak yoktur, meğer ki O rahmet buyura”. Derken, dalga aralarına giriverdi, o da boğulanlardan oldu (43). Bir de denildi: “Ey arz, yut suyunu ve ey semâ, açıl!” Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cûdî üzerinde durdu. O zâlim kavme “defolun” denilmişti (44). Nûh, Rabbine nidâ etti de “yâ Rab” dedi, “elbette oğlum benim ehlimdendir ve elbette Senin vaadin haktır ve Sen ahkemü’l-hâkimînsin” (45). “Yâ Nûh!” buyurdu, “o senin ehlinden değil, o gayr-i sâlih bir amel, binâen‘aleyh bilmediğin şeyi Benden isteme, Ben seni câhillerden olmaktan tahzir ederim” (46). “Yâ Rab!” dedi, “Senden bilmediğim şeyi istemekten Sana sığınırım. Sen bana mağfiretini revâ, rahmetini atâ kılmazsan ben hüsrâna düşenlerden

olurum” (47). “Yâ Nûh!” denildi, “in, Bizden bir selâm ve birçok berekât ile sana ve beraberindeki kimselerden birçok ümmetlere, daha birçok ümmetler; ileride onları da müstefîd edeceğiz, sonra onlara Bizden bir elîm azab dokunacak” (48).

İşte bunlar gayb haberlerinden, sana bunları vahiy ile bildiriyoruz, bundan evvel onları ne sen bilirdin ne kavmin. Böyle, o hâlde sabret, her hâlde âkıbet müttakīlerindir (49).

Âd’a da kardeşleri Hûd’u gönderdik; “ey kavmim!” dedi, “Allah’a kulluk edin, sizin O’ndan başka bir ilâhınız daha yok. Siz sade iftira edip duruyorsunuz (50). Ey kavmim, buna karşı ben sizden bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak beni yaratana aittir, artık akıllanmayacak mısınız? (51). Hem ey kavmim, Rabbinizin mağfiretini isteyin, sonra O’na tevbe ile müracaat edin ki üzerinize bol bol semânın feyzini indirsin ve sizi kuvvetinize kuvvet katarak müzdâd buyursun, gelin mücrim mücrim dönüp gitmeyin” (52). “Ey Hûd” dediler, “sen bize bir beyyine getirmedin, biz ise senin sözünle ilâhlarımızı terk etmeyiz ve biz sana inanmayız (53). Yalnız deriz ki her hâlde ilâhlarımızın bazısı seni fena çarpmış.” Dedi ki: “İşte ben Allah’ı işhâd ediyorum siz de şâhid olun, işte ben O’ndan başka koştuğunuz şerîklerin hiçbirini tanımıyorum. Artık hepiniz toplanın bana istediğiniz tuzağı kurun, sonra bana bir lahza müsaade de etmeyin (54-55). Her hâlde hem benim Rabbim hem sizin Rabbiniz olan Allah’a dayanmışım. Hiç yerde bir debelenen yoktur ki nâsiyesini O tutmuş olmasın, şüphe yok ki Rabbim doğru bir yol üzerindedir (56). Şimdi siz yüz çevirirseniz ben işte size gönderilmiş olduğum vazifemi tebliğ ettim. Hem Rabbim sizin yerinize başka bir kavmi getirir de siz O’na zerrece zarar edemezsiniz. Her hâlde Rabbim her şeye karşı hafîzdir” (57). Vaktâ ki emrimiz geldi, Hûd’u ve maiyyetinde iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmet ile kurtardık, hem onları galiz bir azabdan kurtardık (58). İşte Âd, Rablerinin âyâtını inkâr ettiler ve peygamberlerine isyan eylediler ve her bir inatçı cebbârın emri ardına gittiler (59). Hem bu dünyada bir lânetle tâkip edildiler hem kıyamet gününde. Bak Âd, Rablerine hakikaten küfrettiler, bak defoldu gitti o Hûd kavmi Âd (60).

Semûd’a da kardeşleri Sâlih’i gönderdik. Dedi: “Ey kavmim! Allah’a kulluk edin, sizin O’ndan başka bir ilâhınız daha yok. Sizi arzdan O neş’et ettirdi ve onda imar ve umrâna sizi O ikdar ve me’mur etti, onun için O’nun mağfiretini isteyin, sonra O’na tevbe ile müracaat edin. Her hâlde Rabbiniz yakındır, mücîbdir” (61). “Ey Sâlih!” dediler, “bundan evvel sen bizim içimizde ümit beslenir bir zat idin, şimdi bizi babalarımızın tapındığına tapmaktan nehiy mi ediyorsun? Her hâlde biz, senin bizi davet ettiğin şeyden çok kuşkulandıran bir şek içindeyiz” (62). “Ey kavmim” dedi, “söyleyin bakayım re’yiniz nedir: Eğer ben Rabbimden bir beyyine üzerinde isem ve bana tarafından bir rahmet bahşetmiş ise, ben Allah’a isyan ettiğim takdirde beni O’ndan kim kurtarabilir? Demek ki siz bana hasar etmekten başka bir şey yapmayacaksınız (63). Hem ey kavmim, işte şu: ‘Allah’ın nâkası’ size âyet. Bırakın onu Allah’ın arzında yayılsın ve ona kötü bir maksatla el sürmeyin. Sonra sizi yakın bir azab yakalar” (64). Derken onu tepelediler, bunun üzerine dedi ki: “Evinizde üç gün yaşayın, ve işte bu bir vaad ki yalan çıkarılmamıştır” (65). Vaktâ ki emrimiz geldi, Sâlih’i ve maiyyetinde iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmet ile kurtardık, hem de o günün zilletinden, çünkü Rabbin öyle Kavî, öyle Azîz (66). O zulmedenleri ise sayha tutuverdi de diyarlarında çökekaldılar (67). Sanki orada bir

şenlik kurmamışlardı. Bak Semûd, hakikaten Rablerine küfrettiler, bak defoldu gitti Semûd (68).

Şânım hakkı için İbrâhim'e de resullerimiz müjde ile geldiler, "selâmen" dediler, "selâm" dedi, durmadan gitti, kızartılmış bir buzağı getirdi (69). Baktı ki ona ellerini uzatmıyorlar, o vakit bunları acâib gördü ve içinde onlardan bir nevi korku duydu. Dediler: "Korkma, çünkü biz Lût kavmine gönderildik" (70). Haremi dinliyordu, bunu duyunca güldü, bunun üzerine ona İshak'ı müjdeledik, İshak'ın arkasından da Ya'kūb'u (71). "Vay" dedi, "doğuracak mıyım? Ben bir acûz, kocam da bu bir pîr iken, her hâlde bu çok acîb bir şey" (72). "Sen" dediler, "Allah'ın emrinden taaccüb mü ediyorsun? Allah'ın rahmeti ve berekâtı var üzerinizde ey ehl-i beyt! Şüphe yok ki O bir Hamîd'dir Mecîd'dir" (73). Vaktâ ki İbrâhim'den korku geçti ve kendine müjde geldi, Lût'un kavmi hakkında Bize mücadeleye girişti (74), çünkü İbrâhim çok halîmdir, yanıktır, ilticâkârdır (75). "Yâ İbrâhim, bundan vazgeç, çünkü Rabbinin emri geldi ve her hâlde onlara reddi gayr-i kābil bir azab gelecektir" (76). Vaktâ ki resullerimiz Lût'a vardılar, onların yüzünden fenalaştı, eli ayağı dolaştı, "bu çok müşkil bir gün" dedi (77). Kavmi ona zıpır zıpır koşup gelmişlerdi, ve bundan evvel kötü kötü fiiller yapıyorlardı. "Ey kavmim!" dedi, "daha şunlar kızlarım, onlar sizin için daha temiz. Artık Allah'tan korkun, beni müsâfirlerim hakkında rüsvay etmeyin, hiç içinizde aklı başında bir âdem yok mu?" (78). "Her hâlde" dediler, "mâlumdur ki senin kızlarında bizim hiçbir alâkamız yoktur ve bizim ne istediğimizi pek âlâ bilirsin" (79). "Ne vardı" dedi, "benim size karşı bir kuvvetim olsa idi, veya çok sarp bir kaleye sığınabilse idim!" (80). "Yâ Lût!" dediler, "emin ol biz Rabbinin resulleriyiz, onlar sana ihtimâli yok el uzatamazlar. Sen hemen ehlinle geceden bir kısmında yürü, içinizden hiçbiri geri kalmasın, ancak karın, çünkü ona da onlara gelen musibet gelecek. Haberin olsun mev'idleri sabahtır, sabah yakın değil mi?" (81). Vaktâ ki emrimiz geldi o memleketin üstünü altına geçirdik ve üzerlerine istif edilmiş siccîlden taşlar yağdırdık (82). Ki Rabbinin indinde damgalanmışlar, ve bunlar zâlimlerden ba'îd değildir (83).

Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Dedi: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka bir ilâhınız daha yok. Hem ölçeği, teraziyi eksik tutmayın. Ben sizi bir hayır içinde görüyorum ve ben size muhît bir günün azâbından korkuyorum (84). Ey kavmim kileyi, teraziyi dengi dengine tam tutun ve nâsın eşyâsına densizlik etmeyin ve yer yüzünde müfsidlik ederek fenalık yapmayın (85). Allah'ın helâlinden bıraktığı kâr sizin için daha hayırlıdır eğer mü'min iseniz, ma'amâfîh ben sizin üzerinizde gözcü değilim" (86). "Yâ Şuayb" dediler, "atalarımızın taptıklarını terk etmemizi veya mallarımızda dilediğimizi yapmamamızı sana namazın mı emrediyor? Her hâlde sen, çok uslu akıllısın" (87). "Ey kavmim!" dedi, "söyleyin bakayım eğer ben Rabbimden bir beyyine üzerinde bulunuyorsam ve O kendisinden bana güzel bir rızık ihsan etmiş ise ne yapmalıyım? Ben size muhalefet etmemle sizi nehyettiğim şeylere kendim düşmek istemiyorum, ben sade gücüm yettiği kadar ıslah istiyorum. Muvaffakiyetim de Allah iledir, ben yalnız O'na dayandım ve ancak O'na yüz tutarım (88). Ey kavmim! Bana karşı gelmeniz sakın sizi Nûh kavminin veya Hûd kavminin veya Sâlih kavminin başlarına gelenler gibi bir musibete giriftâr etmesin, Lût kavmi de sizden uzak değildir (89). Rabbinize

istiğfar edin, sonra O'na tevbe ile rücû' edin, şüphe yok ki Rabbim Rahîm'dir, Vedûd'dur" (90). "Yâ Şuayb!" dediler, "biz senin dediklerinin çoğunu iyi anlamıyoruz ve her hâlde biz seni içimizde pek zayıf buluyoruz. Eğer ta'allukātından beş on kişi olmasa idi mutlak seni recm ederdik, senin bize karşı hiçbir ehemmiyetin yok" (91). "Ey kavmim!" dedi, "benim ta'allukātım size Allah'tan daha mı aziz ki O'nu arkanıza atıp unuttunuz, haberiniz olsun ki Rabbim bütün amellerinizi muhîttir (92). Ve ey kavmim! Bütün kuvvetinizle yapacağınızı yapın, ben vazifemi yapıyorum, ileride bileceksiniz kimmiş o kendine rüsvay edecek azab gelecek ve kimmiş yalancı. Gözetin, ben de sizinle beraber gözetiyorum" (93). Vaktâ ki emrimiz geldi Şuayb'ı ve maiyyetinde iman edenleri tarafımızdan bir rahmet ile kurtardık, o zulmedenleri ise sayha yakaladı da diyarlarında çökekaldılar (94). Sanki orada şenlik kurmamışlardı. Bak Semûd defolduğu gibi Medyen de defoldu gitti (95).

Celâlim hakkı için Mûsâ'yı da âyetlerimizle ve bir sultân-ı mübîn ile gönderdik (96) Firavun'a ve cemiyetine de, bunlar Firavun'un emrine tâbi' oldular, Firavun'un emri ise reşîd değildir (97). Kıyamet günü kavminin önüne düşer, derken onları suya götürür gibi ateşe götürmüştür, o varılan da ne fena maslaktır (98). Hem burada arkalarından bir lânetle tâkip edildiler hem kıyamet günü, bu vurulan destek ne fena destektir (99).

İşte bu, medeniyetlerin mühim haberlerinden, sana onu kıssa olarak naklediyoruz. Onlardan duran var, biçilen var (100). Biz onlara zulmetmedik velâkin kendilerine zulmettiler de Allah'ın berisinden taptıkları mâbudları, Rabbinin emri geldiği vakit kendilerine hiçbir fâide vermedi ve hasarlarını artırmaktan başka hiçbir şeye yaramadı (101). Ve işte Rabbin medeniyetleri zulmederlerken çarptığı vakit böyle çarpar, çünkü O'nun muâhazesi çok elîm, çok şiddetlidir (102). Her hâlde bunda âhiret azâbından korkanlar için muhakkak bir ibret vardır. O öyle bir gündür ki onun için insanlar toplanacak, hem o öyle bir gün ki mutlak görülecektir (103). Ve Biz onu ancak sayılı bir ecel için tehir ediyoruz (104). O geleceği gün hiçbir nefis tekellüm edemez, ancak O'nun izniyle başka; artık kimi bedbaht kimi mes'ud (105). İmdi bedbaht olanlar ateştedirler, orada onlara öyle bir soluyuş ve hıçkırış vardır ki (106). Onlar orada semâvât ve arz durdukça muhalled olacaklar ancak Rabbinin dilediği müddet başka, çünkü Rabbin 'dir (107). Amma mes'ud olanlar cennettedirler, Rabbinin dilediği müddetten başka semâvât ve arz durdukça onlar onda muhalled kalacaklar. Bir atâ ki kesilmesi yok (108). O hâlde sakın şunların ibadet edişlerinden şüpheye düşme, başka değil atalarının ibadeti gibi ibadet ediyorlar, Biz de elbet kendilerine tamamıyla nasiplerini veririz (109).

Kasem olsun ki Mûsâ'ya kitabı verdik de onda ihtilâf edildi. Rabbinden bir kelime sebk etmiş olmasa idi elbette aralarında hüküm verilmiş bitmişti, ve her hâlde onlar bundan kuşkulu bir şek içindedirler (110). Ve hakikat her biri öyle kimselerdir ki lâbüd Rabbin kendilerine amellerini tamamıyla ödeyecektir; çünkü O her ne yapıyorlarsa habîrdir (111). Onun için emrolunduğun gibi doğruluk et, sen ve beraberinde tevbe eden de; aşırı gitmeyin, çünkü O her ne yaparsanız basîrdir (112). Ve zulmedenlere meyl etmeyin ki size ateş dokunur, ve Allah'tan başka velîleriniz de yoktur, sonra kurtulamazsınız (113). Hem namaz kıl gündüzün

taraflarından ikisinde ve gecenin gündüze yakın saatlerinde, çünkü hasenât seyyiâtı giderir. Bu, idraki olanlara bir öğüttür (114). Ve sabret zira Allah muhsinlerin ecrini zâyi‘ etmez (115).

Şimdi sizden evvelki karnlardan bakıyye sahipleri yeryüzünde fesaddan nehyeder olsalardı; lâkin onlardan necâta erdirdiğimiz pek az kimselerden başka yok. O zulmetmekte bulunanlar ise şımartıldıkları refahın ardına düştüler ve hep mücrim oldular (116). Rabbin de o memleketleri ahâlisi muslihler iken zulm ile helâk edecek değildi ya (117). Hem Rabbin dileseydi elbet bütün o nâsı bir tek ümmet yapardı, hâlbuki ihtilâf edip duracaklardır (118). Ancak Rabbinin rahmetiyle yarlığadığı kimseler müstesnâ ve onun içindir ki onları halk etti ve Rabbinin şu kelimesi tamam oldu: Ahdim olsun cehennemi cinlerden ve insanlardan tamamen dolduracağım (119).

Peygamberlerin haberlerinden kalbini tesbit edeceğimiz her türlüsünü sana kıssa olarak anlatıyoruz, bu sûrede de sana hak ve mü’minlere bir mev‘ize ve tezkir geldi (120). İman etmeyenlere de de ki: “Siz yerinizde sayarak yapacağınızı yapın, her hâlde biz çalışıyoruz” (121). Ve gözetin, her hâlde biz gözetiyoruz (122). Bununla beraber göklerin yerin gaybı Allah’ındır. Emrin de hepsi O’na ircâ‘ olunur, yalnız O’na ibadet et ve O’na tevekkül kıl, Rabbin ne yaptığınızdan ve yapacağınızdan gāfil değil (123).

Yûsuf Sûresi

Elif, lâm, râ. Bunlar işte âyetleridir sana o mübîn kitabın (1). Biz onu bir Kur’an olmak üzere Arabî olarak indirdik, gerek ki akıl erdiresiniz (2). Sana bu Kur’ân’ı vahyetmemizle biz bir kıssa anlatıyoruz ki ahsenü’l-kasas, senin ise doğrusu bundan evvel hiç haberin yoktu (3).

Bir vakit Yûsuf babasına “babacığım” dedi, “ben rüyada on bir yıldızla Güneş’i ve Kamer’i gördüm. Gördüm onları ki bana secde ediyorlar” (4). “Yavrum!” dedi, “rüyanı biraderlerine anlatma, sonra sana bir tuzak kurarlar, çünkü şeytan insana belli bir düşmandır (5). Ve işte öyle, Rabbin seni seçecek ve sana ehâdîsin te’vîlinden ilimler öğretecek, hem sana hem âl-i Ya‘kūb’a nimetini bundan evvel ataların İbrâhim ve İshak’a tamamladığı gibi tamamlayacak, şüphe yok ki Rabbin Alîm’dir, Hakîm’dir” (6).

Şânım hakkı için Yûsuf ve biraderlerinde soranlara ibret olacak âyetler oldu (7).

Zira dediler ki: “Her hâlde Yûsuf ve biraderi babamıza bizden daha sevgili, biz ise mutaassıb bir kuvvetiz, doğrusu babamız belli ki yanılıyor (8). Yûsuf’u öldürün yahut bir yere atın ki babanızın yüzü size kalsın ve ondan sonra salâhlı bir kavim olasınız” (9). İçlerinden bir söz sahibi, “Yûsuf’u” dedi, “öldürmeyin de bir kuyu dibinde bırakın ki kafilenin biri onu lakīt olarak alsın, eğer yapacaksanız böyle yapın” (10). Vardılar, “ey bizim pederimiz” dediler, “sen neye bize Yûsuf’u inanmıyorsun? Cidden biz onun için recâcıyız (11). Yarın bizimle beraber gönder, gezsin oynasın, şüphesiz biz onu gözetiriz” (12). “Beni” dedi “onu götürmeniz her hâlde mahzun eder ve korkarım ki onu kurt yer de haberiniz olmaz” (13). “Vallahi” dediler, “biz mutaassıb bir kuvvet iken onu kurt yerse biz o hâlde çok hüsran çekeriz” (14).

Bunun üzerine vaktâ ki onu götürdüler ve kuyunun dibine koymaya karar verdiler, Biz de ona şöyle vahyettik: “Kasem olsun ki sen onlara hiç farkında değillerken bu işlerini haber vereceksin” (15). Bıraktılar ve yatsıleyin ağlayarak babalarına geldiler (16). Dediler: “Ey pederimiz, biz gittik yarış ediyorduk, Yûsuf’u eşyamızın yanında bırakmıştık, bir de baktık ki onu kurt yemiş, şimdi biz doğru da söylesek sen bize inanmazsın” (17). Bir de gömleğinin üzerinde yalan bir kan getirdiler; “yok” dedi, “nefisleriniz sizi aldatmış, bir işe sevk etmiş, artık bir sabr-ı cemîl ve Allah’tır ancak yardımına sığınılacak, söylediklerinize karşı” (18).

Öteden bir kafile gelmiş, sucularını göndermişlerdi. Vardı kovasını saldı, “â... müjde, bu bir gulâm!” dedi ve tuttular onu ticaret için gizlediler, Allah ise biliyordu ne yapacaklar (19). Değersiz bir paha ile onu birkaç dirheme sattılar, hakkında rağbetsiz bulunuyorlardı (20). Mısır’dan onu satın alan ise haremine dedi ki: “Buna güzel bak, umulur ki bize fâidesi olacaktır, yahut evlât ediniriz.” Bu suretle Yûsuf’u orada yerleştirdik, hem de ona hâdisâtın meâlini istihrâca dair ilimler öğretelim diye. Öyle ya, Allah emrine gālibdir velâkin insanların ekserîsi bilmezler (21).

Vaktâ ki kıvamına erdi, Biz ona bir hüküm ve bir ilim bahşettik ve işte Biz muhsinlere böyle karşılık veririz (22). Derken hânesinde bulunduğu hanım bunun nefsinden kâm almak istedi ve kapıları kilitledi; “haydi seninim” dedi, o “Allah’a sığınırım” dedi, “doğrusu o benim efendim, bana güzel baktı. Hakikat bu ki zâlimler felah bulmaz” (23). Hanım cidden ona niyeti kurmuştu, o da ona kurmuş gitmişti amma Rabbinin burhânını görmese idi; ondan fenalığı ve fuhşu bertaraf edelim için öyle oldu. Hakikat o Bizim ihlâsa mazhar edilmiş has kullarımızdandır (24).

İkisi bir kapıya koşuştular, hanım onun gömleğini arkasından yırttı. Kapının yanında hanımın beyine rast geldiler, hanım “senin” dedi, “ehline fenalık yapmak isteyenin cezâsı zindana konulmaktan veya elîm bir azabdan başka nedir?” (25). Yûsuf “o kendisi” dedi, “benim nefsimden kâm almak istedi.” Hanımın akrabasından bir şâhid de şöyle şehadet etti: “Eğer gömleği önden yırtılmış ise hanım doğru söylemiş, bu yalancılardandır (26). Yok eğer gömleği arkadan yırtılmış ise, o yalan söylemiş ve bu sâdıklardandır” (27). Vaktâ ki gömleğini gördü arkasından yırtılmış, “anlaşıldı” dedi, “o, siz kadınların keydinizden, her hâlde sizin keydiniz çok büyük (28). Yûsuf, sakın bundan bahsetme, sen de kadın, günahına istiğfar et, cidden sen büyük günahkârlardan oldun” (29).

Şehirde birtakım kadınlar da “Azîz’in karısı” dediler, “delikanlısının nefsinden murad istiyormuş, ona aşkından yüreğinin zarı çatlamış, karı besbelli çıldırmış” (30). Vaktâ ki bunların gizliden gizliye dedikodularını işitti, onlara davetçi gönderdi ve onlar için dayalı döşeli bir sofra hazırladı ve her birine bir bıçak verdi, beriden de “çık karşılarına” dedi. Hepsi onu görür görmez çok büyüttüler, kendilerinin ellerini doğradılar ve “hâşâ” dediler, “Allah için bu bir beşer değil, mahza bir melek-i kerîm” (31). “İşte” dedi, “bu gördüğünüz, hakkında beni levm ettiğiniz. Yemin ederim ki ben bunun nefsinden murad istedim de o fikr-i ismetle imtinâ‘ etti, yine yemin

ederim eğer emrimi yapmazsa mutlak, muhakkak zindana atılacak ve mutlak, muhakkak zelillerden olacak" (32).

"Yâ Rabbi!" dedi, "zindan bana bunların davet ettikleri fiilden daha sevimli ve eğer Sen benden bu kadınların tuzaklarını bertaraf etmezsen ben onların sevdâsına düşerim ve câhillerden olurum" (33). Bunun üzerine Rabbi duasını kabul buyurdu da ondan onların tuzaklarını bertaraf etti. Hakikat O öyle Semî', öyle Alîm'dir (34).

Sonra bu kadar âyâtı gördükleri hâlde o adamlara şu re'y galebe etti: Behemehâl onu bir müddet zindana atsınlar (35). Onunla beraber zindana iki delikanlı daha girdi, birisi "ben" dedi, "rüyada kendimi görüyorum ki şarap sıkıyorum." Diğeri de "ben" dedi, "rüyada kendimi görüyorum ki başımın üstünde bir ekmek götürüyorum ondan kuşlar yiyor. Bize bunun tâbirini haber ver, çünkü biz, seni muhsinlerden görüyoruz" (36). Dedi ki: "Size merzuk olacağınız bir taâm gelecek a, her hâlde o gelmezden evvel ben size bunun tâbirini haber vermiş bulunurum. Bu bana Rabbimin tâlim buyurduklarındandır, çünkü ben, Allah'a inanmayan ve hep âhireti inkâr edenlerden ibaret bulunan bir kavmin milletini bıraktım (37). Ve atalarım İbrâhim ve İshak ve Ya'kūb'un milletine ittibâ' ettim. Bizim Allah'a hiçbir şey şerîk koşmamız olamaz, bu bize ve insanlara Allah'ın bir fazlıdır, velâkin insanların ekserîsi şükretmezler (38). Ey benim zindan arkadaşlarım, müteferrik birçok ilâhlar mı hayırlıdır yoksa hepsine gālib, kahhâr olan bir Allah mı? (39). Sizin O'ndan başka taptıklarınız birtakım kuru isimlerden ibarettir ki onları siz ve atalarınız takmışsınızdır. Yoksa Allah onlara öyle bir saltanat indirmemiştir. Hüküm ancak Allah'ındır, O size kendisinden başkasına tapmamanızı emretti. Doğru ve sâbit din budur velâkin nâsın ekserîsi bilmezler (40). Ey benim zindan arkadaşlarım, gelelim rüyanıza: Biriniz efendisine yine şarap sunacak, diğeri de asılacak, kuşlar başından yiyecek. İşte fetvâsını istediğiniz emr hallolundu" (41). Bir de bunlardan kurtulacağını zannettiğine, "efendinin yanında beni an" dedi, ona da şeytan efendisine anmayı unutturdu da senelerce zindanda kaldı (42).

Bir gün Melik "ben" dedi, "rüyada görüyorum ki yedi semiz inek, bunları yedi arık yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi de kuru. Ey efendiler, siz rüya tâbir ediyorsanız bana rüyamı halledin" (43). Dediler ki "rüya dediğin 'edğāsü ahlâm', demet demet hayâlâttır. Biz ise hayâlâtın tevilini bilmiyoruz" (44).

O ikisinden kurtulmuş olan da nice zamandan sonra hatırladı da dedi ki: "Ben size onun tevilini haber veririm, hemen beni gönderin" (45). "Yûsuf! Ey sıddık! Bize şunu hallet: Yedi semiz inek, bunları yedi arık yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi de kuru. Ümit ederim ki o nâsa cevap ile dönerim, gerektir ki kadrini bilirler" (46).

Dedi: "Yedi sene ber mu'tâd ekeceksiniz, biçtiklerinizi başağında bırakınız, biraz yiyeceğinizden mâ'adâ (47). Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecek, önce biriktirdiklerinizi yiyip götürecek, biraz saklayacağınızdan mâ'adâ (48). Sonra onun arkasından bir yıl gelecek ki halk onda sıkıntıdan kurtulacak, sıkıp sağacak" (49).

Bunu duyan Melik de “getirin bana onu” dedi. Bunun üzerine ona gönderilen adam gelince, “haydi efendine dön de sor ona: O ellerini doğrayan kadınların maksatları ne imiş, şüphe yok ki Rabbim onların hîlelerine alîmdir” dedi (50).

Melik, o kadınlara “derdiniz ne idi ki o vakit Yûsuf’un nefsinden murad almaya kalktınız?” dedi. “Hâşâ” dediler, “Allah için biz onun aleyhinde bir fenalık bilmiyoruz.” Azîz’in karısı “şimdi” dedi, “hak tezâhür etti, onun nefsinden ben kâm almak istedim, o ise şeksiz şüphesiz sâdıklardandır” (51).

“Bu işte şunun için ki bilsin hakikaten ben, ona gıyâbında hıyanet etmedim ve hakikaten Allah hâinlerin hîlesini muvaffakiyete erdirmez (52).

Nefsimi tebri’e de etmiyorum, çünkü nefis cidden emmâredir, fenayı emreder meğer ki Rabbim rahmetiyle yarlığaya; çünkü Rabbim Gafûr, Rahîm’dir” (53).

Melik de dedi: “Getirin bana onu, kendime tahsis edeyim.” Bunun üzerine vaktâ ki onunla konuştu, dedi: “Sen bugün nezdimizde cidden bir mevki‘ sahibisin, eminsin” (54). Dedi: “Beni arz hazineleri üzerine me’mur et, çünkü ben iyi korur, iyi bilirim” (55).

Ve işte bu suretle Yûsuf’u o arzda temkin ettik, neresinde isterse makam tutuyordu. Biz rahmetimizi dilediğimize nasip ederiz ve muhsinlerin ecrini zâyi‘ etmeyiz (56).

Ve elbette âhiret ecri daha hayırlı, fakat iman edip takvâ yolunu tutanlar için (57).

Bir de Yûsuf’un biraderleri çıkageldiler, geldiler yanına girdiler. Derhâl onları tanıdı, onlar ise onu tanımıyorlardı (58). Ve vaktâ ki onları bütün hazırlıkları ile techiz etti, dedi: “Bana sizin babanızdan olan bir kardeşi getirin. Görüyorsunuz a ben ölçeği tam ölçüyorum ve ben misafirperverlerin en hayırlısıyım (59). Eğer onu bana getirmezseniz artık benim yanımda size kile yok ve bana yaklaşmayın” (60). Dediler: “Her hâlde onun için babasından iradesini almaya çalışırız ve her hâlde yaparız” (61). Uşaklarına da dedi: “Sermayelerini yüklerinin içine koyuverin, belki ailelerine avdetlerinde anlarlar, belki yine gelirler” (62).

Bu suretle vaktâ ki babalarına döndüler, “ey pederimiz!” dediler, “bizden ölçek men‘ edildi, bu kere kardeşimizi bizimle beraber gönder ki ölçüp alalım ve her hâlde biz onu muhafaza ederiz” (63). Dedi: “Hiç ben onu size inanır mıyım? Meğer ki bundan evvel kardeşini inandığım gibi ola. En hayırlı hıfzedecek de Allah’tır ve O Erhamü’r-râhimîn’dir” (64). Derken metâ‘larını açtıklarında sermayelerini kendilerine iade edilmiş buldular, “ey pederimiz!” dediler, “daha ne isteriz, işte sermayemiz de bize iade edilmiş yine ailemize erzak getiririz, kardeşimizi de muhafaza ederiz, hem bir deve yükü fazla alırız ki bu az bir şey” (65). Dedi: “İhtimâli yok onu sizinle beraber göndermem, tâ ki bana hepiniz ihâta edilmedikçe onu behemehâl getireceğinize dair Allah’tan bir mîsak veresiniz.” Vaktâ ki mîsaklarını verdiler, dedi ki: “Allah söylediklerimize karşı vekil” (66). “Ey yavrularım!” dedi, “bir kapıdan girmeyin de ayrı ayrı kapılardan girin, ma‘amâfîh ne yapsam sizden hiçbir şeyde Allah’ın takdîrini def‘ edemem. Hüküm ancak Allah’ındır, ben O’na tevekkül kıldım ve hep O’na tevekkül etmelidir onun için

bütün mütevekkiller" (67). Vaktâ ki babalarının emrettiği yerden girdiler, o, onlardan Allah'ın takdîrinden hiçbir şeyi def' etmiyordu, ancak Ya'kūb'un nefsindeki bir hâceti kazâ etmişti. Şüphe yok ki o muhakkak bir ilim sâhibi idi, çünkü Biz kendisine tâlim etmiştik, velâkin nâsın ekserîsi bilmezler (68).

Vaktâ ki Yûsuf'un yanına girdiler, kardeşini kendine aldı ve "ben" dedi, "ben haberin olsun senin kardeşinim, sakın yapacaklarına göcürgenme" (69). Sonra onları bütün hazırlıklarıyla techiz ettiği vakit su kabını kardeşinin yükü içine koydu, sonra da bir münâdî bağırdı: "Ey kervan! Siz her hâlde hırsızlık etmişsiniz" (70). Bunlara döndüler de dediler: "Ne arıyorsunuz?" (71). "Melikin" dediler, "suvâ'ını arıyoruz, onu getirene bir deve yükü bahşiş var ve ben ona kefilim" (72). "Tallahi" dediler, "size muhakkak mâlumdur ki biz arzda fesad çıkarmak için gelmedik, hırsız da değiliz" (73). "Şimdi" dediler, "yalancı çıkarsanız cezâsı ne?" (74). "Cezâsı" dediler, "kimin yükünde çıkarsa işte o, onun cezâsı. Biz zâlimlere böyle cezâ veririz" (75). Bunun üzerine kardeşinin kabından evvel onların kaplarından başladı, sonra onu kardeşinin kabından çıkardı. İşte Yûsuf için böyle bir tedbir yaptık, Melik'in dininde (cezâ kanununda) kardeşini almasına çare yoktu, lâkin Allah'ın dilemesi başka. Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz ve her ilim sâhibinin fevkinde bir alîm vardır (76). "Eğer" dediler, "o çalmış bulunuyorsa bundan evvel bir kardeşi de çalmıştı." O vakit Yûsuf bunu içine attı ve onlara belli etmedi, "siz" dedi, "fena bir mevki'desiniz ve Allah pek âlâ biliyor ne isnad ediyorsunuz." (77). "Ey şanlı azîz!" dediler, "emin ol ki bunun büyük bir ihtiyar pederi var, onun için yerine birimizi al, çünkü biz seni muhsinlerden görüyoruz" (78). "Allah saklasın" dedi, "metâ'ımızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını tutmamızdan, çünkü biz o takdirde zulmetmiş oluruz" (79).

Vaktâ ki ondan ümidi kestiler, fısıldayarak çekildiler, büyükleri dedi ki: "Babanızın aleyhinizde Allah'tan mîsak almış olduğunu, bundan evvel de Yûsuf hakkında ettiğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Artık ben buradan ayrılmam, tâ babam bana izin verinceye veya Allah hakkımda bir hüküm tâyin edinceye kadar, ki O hayru'l-hâkimîndir (80). Siz dönün babanıza da deyin ki: 'Ey bizim babamız, inan oğlun hırsızlık etti, biz ancak bildiğimize şehadet ediyoruz yoksa gaybın hâfızları değiliz (81). Hem bulunduğumuz şehre sor, hem içinde geldiğimiz kervana, ve emin ol ki biz cidden doğru söylüyoruz'" (82).

"Yok" dedi, "size nefsiniz bir emr tesvil etmiş, artık bir sabr-ı cemîl. Yakındır ki Allah bana hepsini bir getire, hakikat bu: Alîm O, Hakîm O" (83).

Ve onlardan yüzünü çevirdi de, "yâ esefâ alâ Yûsuf" dedi ve hüzünden gözlerine ak düştü; artık yutkunuyor, yutkunuyordu (84). "Tallahi" dediler, "hâlâ Yûsuf'u anıp duruyorsun, nihâyet gamdan eriyeceksin veya helâk olanlara karışacaksın" (85). "Ben" dedi, "dolgunluğumu, hüznümü ancak Allah'a şikâyet ederim ve Allah'tan sizin bilemeyeceğiniz şeyler bilirim" (86). "Ey oğullarım, haydi gidiniz de Yûsuf'la kardeşinden bir tehassüste bulununuz ve Allah'ın revhinden ye'se düşmeyiniz, çünkü Allah'ın revhinden ye'se düşen ancak kâfirler gürûhudur" (87).

Bunun üzerine vaktâ ki huzûruna girdiler, “ey şanlı Azîz” dediler, “bize ve iyâlimize zarûret messetti, pek ehemmiyetsiz bir sermaye ile de geldik. Yine bize tam ölçü ver ve bize tasadduk buyur, çünkü Allah tasadduk edenlere mükâfâtını verir” (88). “Siz” dedi, “biliyor musunuz? Câhilliğinizde Yûsuf’a ve kardeşine ne yaptınız?” (89). “A a, sen, sen Yûsuf musun?” dediler, “ben” dedi “Yûsuf’um, bu da kardeşim. Allah bize lutfuyla in‘âm buyurdu. Hakikat bu: Her kim Allah’tan korkar ve sabrederse her hâlde Allah muhsinlerin ecrini zâyi‘ etmez” (90). Dediler: “Tallahi seni Allah bize üstün kıldı, biz doğrusu büyük suç işlemiştik” (91). Dedi: “Size karşı tekdir yok bugün, Allah sizi mağfiretiyle bağışlar ve o Erhamü’r-râhimîn’dir (92). Şimdi siz, benim şu gömleğimi götürün de babamın yüzüne bırakın, gözü açılır ve bütün ta‘allukātınızla toplanıp bana gelin” (93).

Vaktâ ki beriden kervan ayrıldı, öteden babaları “doğrusu” dedi, “ben cidden Yûsuf’un kokusunu duyuyorum, bana bunaklık isnâdına kalkışmasanız” (94). Dediler: “Tallahi sen cidden eski şaşkınlığında ber-devamsın” (95). Fakat vaktâ ki hakikaten müjdeci geldi, gömleği yüzüne bıraktı, gözü açılıverdi; “ben size” dedi, “Allah’tan sizin bilemeyeceklerinizi bilirim demedim mi?” (96). Dediler: “Ey bizim şefkatli pederimiz, bizim için günahlarımıza istiğfar ediver, bizler hakikaten büyük günah işlemiştik” (97). “Sizin için” dedi, “Rabbime sonra istiğfar edeceğim. Hakikat bu: Gafûr O, Rahîm O” (98).

Vaktâ ki Yûsuf’un yanına vardılar, ebeveynini kucakladı, yanına aldı ve “buyurun” dedi, “Mısır’a inşaallah emn ü istirahatle girin” (99). Ve ebeveynini taht üzerine çıkardı, hepsi onun için secdeye kapandılar, ve “ey babacığım” dedi, “işte bundan evvelki rüyamın tevili bu, hakikaten Rabbim onu hak kıldı. Hakikaten bana ihsan buyurdu, çünkü beni zindandan çıkardı ve sizi bâdiyeden getirdi, şeytan benimle biraderlerimin arasını dürtüştürdükten sonra. Hakikat Rabbim meşiyyetinde latîf, hakikat bu, O öyle Alîm, öyle Hakîm (100). Yâ Rab, Sen bana mülkten bir nasip verdin ve bana ehâdîsin tevilinden bir ilim öğrettin. Gökleri, yeri yaratan Rabbim! Benim dünya ve âhirette velîm Sensin, beni müslim olarak al ve beni sâlihîne ilhak buyur” (101).

Bu işte, gayb haberlerinden, sana onu vahiy ile bildiriyoruz. Yoksa onlar işlerine karar verip mekir yaparlarken sen yanlarında değildin (102). Ve insanların ekserîsi sen ne kadar hırslansan mü’min değildirler (103). Buna karşı onlardan bir ecir de istemiyorsun, o ancak bütün âlemîne ilâhî bir tezkirdir (104). Bununla beraber göklerde yerde ne kadar âyet var ki üzerine uğrarlar, onlardan yüz çevirir geçerler (105). Onların ekserîsi Allah’a şirk koşmaksızın iman etmez (106). Ya artık Allah’ın azâbından umûmunu saracak bir beliyye gelivermesinden veya şuurları yokken kendilerine ansızın Sâat’in gelivermesinden emanda mıdırlar? (107).

De ki: “İşte benim meslekim bu, basiret üzere Allah’a davet ederim ben ve bana tâbi‘ olanlar, ve Allah’ı tesbih ile tenzih eylerim ve ben müşriklerden değilim” (108).

Senden evvel gönderdiğimiz peygamberler de başka değil, ancak şehirler ahâlisinden kendilerine vahy eylediğimiz birtakım erler idi; ya şimdi o yerde bir gezmediler mi? Baksalar

a kendilerinden evvel geçenlerin âkıbetleri nasıl olmuş? Ve elbette âhiret evi korunanlar için daha hayırlıdır ya, hâlâ akletmeyecek misiniz? (109) Nihâyet peygamberler ümitlerini kesecek hâle geldikleri ve onlar yalana çıkarıldılar zannettikleri vakit onlara nusretimiz geldi de dilediklerimiz necâta erdirildi, mücrimler gürûhundan ise azâbımız geri döndürülmez (110).

Hakikat onların kıssalarında ulü'l-elbâb için bir ibret vardır, bu uydurulur bir söz değil velâkin önündekinin tasdîki ve her şeyin tafsîli ve iman edecek bir kavim için bir hidâyet, bir rahmettir (111).

Ra'd Sûresi

Elif, Lâm, Mim, Râ. İşte bunlar sana o kitabın âyetleri ve sana Rabbinden indirilen haktır, velâkin nâsın ekserîsi iman etmezler (1).

Allah O'dur ki semâlara direksiz irtifâ' verdi, onları görüyorsunuz, sonra Arş üzerine istivâ buyurdu ve Şems ü Kamer'i teshir eyledi, her biri müsemmâ bir ecel için cereyan ediyor. Emri tedbir, âyetleri tafsil eyliyor ki sizler Rabbinizin likāsına yakīn hâsıl edesiniz (2). Hem O O'dur ki arza bir imtidad verdi ve onda oturaklı dağlar ve ırmaklar yaptı ve meyvelerin hepsinden onda iki çift yarattı. Geceyi gündüze bürüyüp duruyor, her hâlde bunda tefekkür edecek bir kavim için âyetler var (3). Arzda mütecâvir kıt'alar, üzüm bağları, ekinler, hurmalıklar, çatallı çatalsız hepsi bir su ile sulanır. Hâlbuki yemişlerinde bazısını bazısına tafdil ediyoruz, her hâlde bunda aklı olan bir kavim için âyetler var (4). Eğer taaccüb edeceksen işte taaccüb edilecek şey, onların şu lakırdısı: "Biz bir toprak olduğumuz vakit mi, hele hele biz mi mutlaka yeni bir hilkat içinde bulunacağız!" İşte bunlar Rablerine küfretmiş olanlar ve işte bunlar tomrukları boyunlarında ve işte bunlar ashâb-ı nâr, hep onda kalacaklardır (5). Bir de senden haseneden evvel seyyieyi isti'câl ediyorlar, hâlbuki önlerinde misâl olacak ukūbetler geçti ve hakikat Rabbin insanların zulümlerine karşı bir mağfiret sâhibi, bununla beraber Rabbin pek şedîdü'l-ikāb (6). O küfredenler diyorlar ki: "Ona Rabbinden bambaşka bir âyet indirilse ya…" Sen ancak bir münzirsin, her kavim için yalnız bir hâdî var (7). Allah, O bilir her dişi neyi hâmil olur, ve rahimler ne eksiltir ne artırır; her şey O'nun indinde bir mikdar iledir (8). Gayb u şehâdeti bilen Kebîr-i Müte'âl (9). O'na içinizden sözü sırreden ve açığa vuran, gece gizlenen, gündüz beliren müsâvîdir. Her biri için önünden ve arkasından tâkip eden melâike vardır, onu Allah'ın emrinden dolayı gözetirler (10). Her hâlde Allah, bir kavme verdiğini onlar nefislerindekini bozmadıkça bozmaz, bir kavme de Allah bir kötülük irade buyurdu mu artık onun reddine çare bulunmaz. Öyle ya onlar için ondan başka bir vâli yok (11).

O O'dur ki size korku ve ümid içinde şimşek gösterir ve O ağırlıklı bulutları inşâ eder (12). Ra'd hamd ile tesbih eyler, melekler de korkusundan. Ve sâ'ikalar gönderir de onunla dilediğini çarpar, onlarsa Allah hakkında mücadele ediyorlardır, hâlbuki O'nun muhavvilesi çok şiddetlidir (13). Hak dua ancak O'nadır, O'ndan başka yalvarıp durdukları ise onlara hiçbir şeyle icâbet etmezler. Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açana benzer ki, o ona gelmez, kâfirlerin duası hep bir dalâl içindedir (14). Hâlbuki göklerde ve yerde kim varsa ister istemez Allah'a secde eder, kendileri de gölgeleri de sabah akşam (15).

“Göklerin ve yerin Rabbi kim?” de, “Allah” de; “daha” de, “ondan başka kendi kendilerine ne bir menfaate, ne bir mazarrata mâlik olmayan birtakım velîler mi tutuyorsunuz? Hiç” de, “kör ile gören bir olur mu? Yahut zulumât ile nûr bir olur mu? Yoksa Allah’a O’nun halkı gibi mahlûkāt yaratan şerîkler buldular da, halk kendilerine müteşabih mi oldu? Allah” de, “her şeyin hâlıkı ve O öyle Vâhid, öyle Kahhâr” (16). Yukarıdan bir su indirdi de vâdiler kendi mikdarınca sel oldu, sel de yüze çıkan bir köpük yüklendi, bir ziynet veya bir metâ‘ yapmak için ateşte üzerini körükledikleri madenlerden de onun gibi bir köpük vardır. İşte Allah, hak ile bâtılı böyle çarpıştırır, amma köpük atılır gider, nâsa menfaati olan ise Arz’da kalır. İşte Allah, emsâli böyle darb eder (17). Rablerinin emrine icâbet edenlere daha güzeli var, O’na icâbet etmeyenler ise Arz’da bulunanın cemî‘si bir misli de beraber kendilerinin olsa, hepsini fidye-i necât olarak verirlerdi. İşte onlar, hesâbın kötüsü onlar içindir, me’vâları da cehennemdir, ve o ne fena yataktır (18).

Şimdi Rabbinden sana indirilenin hakikaten hak olduğunu bilir kimse a‘mâ olan gibi olur mu? Fakat onu ancak akıl ve vicdânı temiz olanlar idrak eder (19). Onlar ki Allah’ın ahdine vefâ ederler ve mîsâkı bozmazlar (20). Ve onlar ki Allah’ın riayet edilmesini emrettiği hukūka riayet ederler, Rablerine saygı besler ve hesâbın kötülüğünden korkarlar (21). Ve onlar ki Mevlâlarının rızâsına ermek için sabretmekte, namazı dürüst kılmakta, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli açık infak eylemektedirler. Ve seyyieyi hasene ile def‘ ederler, işte bunlar, dünya yurdunun ukbâsı onlara (22).

Adn cennetleri: Onlara girecekler, atalarından ve zevcelerinden ve zürriyetlerinden sâlih olanlar da beraber. Öyle ki melekler her kapıdan üzerlerine girerek diyecekler: (23) “Selâm sizlere, sabrettiğiniz için, bakın ne güzel yurdun ukbâsı” (24).

Amma Allah’ın ahdini mîsak ile tevsik ettikten sonra nakz edenler ve Allah’ın rabt edilmesini emrettiği râbıtaları koparanlar ve yeryüzünü fesâda verenler, işte bunlar, lânet onlara, ve yurdun kötüsü onlara (25).

Allah dilediği kimseye rızkı genişletir, daraltır da, onlar ise dünyâ hayat ile ferahlanmaktalar. Hâlbuki dünyâ hayat âhiretin yanında bir yol azığından ibarettir (26).

Yine o küfredenler diyorlar ki: “Ona Rabbinden bir âyet indirilseydi ya!..” De ki: “Hakikat, Allah dilediği kimseyi şaşırtıyor, kim de gönül verirse kendine hidâyet buyuruyor” (27). Onlar ki iman etmişlerdir ve kalbleri Allah’ın zikri ile yatışır, evet Allah’ın zikriyledir ki kalbler yatışır (28). Onlar ki iman etmişlerdir ve sâlih ameller işlemektedirler; ne hoş, tûbâ onların, istikbal güzelliği onların (29).

İşte seni böyle kendilerinden evvel nice ümmetler geçmiş olan bir ümmet içinde gönderdik ki onlar Rahmân’a küfrederlerken sen onlara karşı sana vahyettiğimiz kitabı okuyasın. De ki: “O Rahmân benim Rabbim, O’ndan başka ilâh yok, ben O’na dayandım, tevbem de O’nadır” (30). Bir Kur’an, onunla dağlar yürütülse veya onunla Arz parçalansa veya onunla ölüler konuşturulsa! Fakat bütün emir Allah’ın, daha iman edenler, kâfirlerden ümidi kesip

anlamadılar mı ki Allah dilese idi elbette insanlara hep birden hidâyet buyururdu. O küfredenler onların kendi sanatlarıyla başlarına musibet inip duracak veyahut yurtlarının yakınına konacak, nihâyet Allah'ın vaadi gelecek, her hâlde Allah mî'âdını şaşırmaz (31).

Kasem olsun ki senden evvelki peygamberlerle istihzâ edildi de Ben o küfredenlere bir müddet meydan verdim sonra da tuttum ikāba çektim, o vakit ikābım nasıl oldu? (32). Böyle her nefsin bütün kazancıyla üzerinde kāim olan Zât'a küfredilir mi? Tuttular Allah'a şerîkler koştular, de ki: "Söyleyin bakalım onların isimlerini, ya O'na bu Arz'da bilmediği bir şey mi haber vereceksiniz? Yoksa mânası yok sırf zâhirî bir laf mı?" Doğrusu küfre saplananlara mekirleri hoş gösterildi ve hak yolundan saptırıldılar. Her kimi de Allah saptırırsa artık onu yola getirecek yoktur (33). Onlara dünyâ hayatta bir azab vardır, âhiret azâbı ise elbet daha zorlu, onları Allah'tan vikāye edecek de yoktur (34).

Müttakīlere vaad olunan cennetin temsîli; altından ırmaklar akar, yemişleri dâim, sâyesi de; bu işte takvâ yolunu tutanların ukbâsı, kâfirlerin ukbâsı ise ateş (35).

Bir de kendilerine kitap verdiklerimiz sana indirilen bu Kur'an ile ferah duyuyorlar, ahzâbdan bazısını inkâr eden de var, de ki: "Ben ancak Allah'a kulluk etmekle ve O'na şirk koşmamakla emrolundum, ben O'na davet ederim, varacağım O" (36). Ve işte Biz o Kur'ân'ı böyle Arabiyyen hâkim olmak üzere indirdik, kasem olsun ki eğer sen sana vahiyle gelen bu ilimden sonra onların hevâlarına uyacak olursan sana Allah'tan ne bir velî vardır, ne de vikāye edecek (37).

Kasem olsun ki Biz senden evvel de resuller gönderdik, onlara da hem zevceler verdik hem zürriyet. Hiçbir resûlün ise Allah'ın iznine iktiran etmedikçe bir âyet getirmek haddi değildir, her ecel için bir yazı vardır (38). Allah dilediğini mahv u isbat da eder ve Ümmü'l-kitâb O'nun nezdindedir (39). Onlara yaptığımız va'îdin bazısını sana muhakkak göstersek de yahut seni vefat ettirsek de her hâlde belâğ sana, hesab Bizedir (40). Ya görmüyorlar mı da? Biz o Arz'ı etrafından eksiltip duruyoruz ve Allah öyle hükm ü hükûmet eder ki hükmünü tâkip edecek yoktur, hem O çok serî' hesablıdır (41). Evet, onlardan evvelkiler de mekrettiler fakat bi'n-netîce bütün mekir Allah'ındır. O bilir, her nefis ne kesbediyor, yarın kâfirler de bilecek ki o yurdun ukbâsı kimin? (42). O küfretmekte olanlar "sen bir mürsel değilsin" diyorlar. De ki: "Benimle sizin aranızda şâhid olarak Allah yeter, bir de nezdinde kitab ilmi bulunan" (43).

İbrâhim Sûresi

Elif, Lâm, Râ. Bir kitap ki sana indirdik insanları Rablerinin izniyle zulmetlerden nûra çıkarasın diye. Doğru o Azîz Hamîd'in yoluna ki bütün izzet ü hamd O'nun (1). O Allah'ın ki göklerde ne var, yerde ne varsa hep O'nun, şiddetli bir azabdan da veyl kâfirlere (2). Onlar ki dünyâ hayâtı sever, âhirete tercih ederler de Allah yolundan çevirirler ve onun eğrilmesini isterler, işte bunlar çok uzak bir dalâl içindedirler (3).

Ve biz her gönderdiğimiz resûlü ancak bulunduğu kavmin diliyle gönderdik ki onlara iyi beyan etsin; sonra da Allah dilediğini dalâlette bırakır, dilediğini de hidâyete erdirir, ve öyle Azîz Hakîm O (4).

Celâlim hakkı için âyetlerimizle Mûsâ'yı gönderdik ki "kavmini zulümâttan nûra çıkar ve onlara Allah günleriyle öğüt ver" diye. Şüphesiz ki bunda çok âyetler vardır, çok sabırlı, çok şükredici her kimse için (5).

Ve o vakit Mûsâ kavmine dedi ki: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın: Bir vakit sizi Âl-i Fir'avn'dan kurtardı, sizi azâbın kötüsüne peyliyorlardı ve oğullarınızı boğazlayıp kadınlarınızı diri tutmak istiyorlardı ve bunda Rabbinizden size azîm bir imtihan var (6). Ve düşünün ki Rabbiniz şöyle ilan buyurdu: 'Celâlim hakkı için şükrederseniz elbette size artırırım, ve eğer nankörlük ederseniz haberiniz olsun ki azâbım çok şiddetlidir" (7). Siz ve bütün Arz'da bulunanın cemî'si küfran etseniz şu muhakkak ki Allah hepinizden müstağnî ve zâtında hamîd bir ganîdir" (8).

Size önünüzden geçenlerin haberleri gelmedi mi? Kavm-i Nûh'un, Âd'ın ve Semûd'un ve daha onlardan sonrakilerin ki tafsillerini ancak Allah bilir. Onlara resulleri beyyinelerle geldiler de ellerini ağızlarına ittiler ve "biz" dediler, "sizin gönderildiğiniz şeyi tanımıyoruz ve biz, sizin bizi davet ettiğiniz şeyden kuşkulu bir şek içindeyiz" (9).

Resulleri "hiç" dediler, "gökleri ve yeri yaratan Allah'ta şek edilir mi? O, sizi günahlarınızı mağfiret etmek için çağırıyor ve müsemmâ bir ecele kadar size müsaade ediyor." "Siz" dediler, "bizim gibi bir beşersiniz, bizi babalarımızın taptıklarından çevirmek istiyorsunuz, o hâlde bize sultası açık bir burhan getiriniz" (10).

Resûlleri onlara "evet" dediler, "biz sizin gibi bir beşerden başka bir şey değiliz velâkin Allah kullarından dilediğine nimetini ihsan buyurur ve Allah'ın izni olmadıkça size bir sulta ve burhan getirmek bizim haddimiz değildir. Ve hep Allah'a tevekkül etmelidir onun için mü'minler (11). Ve biz, neyimize Allah'a mütevekkil olmayalım ki O bizlere yollarımızı dosdoğru gösterdi, ve elbette bize yaptığınız ezâlara karşı sabredeceğiz, ve hep Allah'a tevekkül etmelidir onun için mütevekkiller" (12). Küfredenler de resullerine dediler ki: "Mutlak ve mutlak sizi toprağımızdan çıkarırız, yahut ki milletimize dönersiniz." Rableri de onlara şöyle vahiy verdi ki "muhakkak ve muhakkak zâlimleri ihlâk edeceğiz (13). Ve arkalarından sizi o arza iskân eyleyeceğiz, bu işte makamımdan korkana, va'îdimden korkana vaadim" (14). Hem fütûhât istediler hem de hâib oldu her cebbâr-ı anîd (15). Arkasından cehennem, neler olacak ve irin suyundan sulanacak (16). Yutmaya çalışacak, boğazından geçiremeyecek, her taraftan ona ölüm gelecek, hâlbuki ölmeyecek, arkasından da galiz bir azab (17).

Rablerine küfredenlerin meseli şudur: Amelleri bir küle benzer ki onu fırtınalı bir günde rüzgâr şiddetle savurmaktadır, kazandıklarından hiçbir şey ellerine geçmez, işte budur asıl o uzak dalâl (18).

Görmedin mi? Allah gökleri ve yeri hak ile yaratmış, dilerse sizi giderir yepyeni bir halk getirir (19). Ve Allah'a göre bu ehemmiyetli bir şey değildir (20). Bir de hepsi toplanarak Allah'ın huzûruna çıkmışlardır, zu'afâ kısmı büyüklük taslayanlara şöyle demektedirler: "Bizler sizlere tâbi' idik, şimdi siz bizden Allah'ın azâbından zerrece bir şey def' edebiliyor musunuz?" "Eğer" demişlerdir, "Allah bize hidâyet verse idi elbette sizi hidâyete erdirirdik. Şimdi bizler sızlansak da sabretsek de müsâvîdir, bizim için kurtuluş yok" (21). İş bitince Şeytan da der ki: "Doğrusu Allah size hak vaadi vaad buyurdu, ben de bir vaad yaptım size yalan çıktım. Ma'amâfîh benim size karşı bir sultam yoktu, ancak sizi davet ettim siz de bana icâbet eylediniz. O hâlde beni levm etmeyiniz nefislerinizi levm ediniz, ben sizi kurtaramam, siz de beni kurtarmazsınız. Ben sizin bundan evvel beni şerîk koşmanızı tanımadım, her hâlde zâlimlerin hakkı elîm bir azabdır" (22). İman edip sâlih sâlih ameller işleyenler ise altından ırmaklar akar cennetlere konulmuşlardır, Rablerinin izniyle orada muhalled olarak kalacaklardır, tahiyyeleri orada selâmdır (23).

Gördün a Allah nasıl bir temsil yaptı; hoş bir kelimeyi, hoş bir ağaç gibi ki kökü sâbit, dalı semâda (24). Yemişlerini Rabbinin izniyle her dem verir, ve Allah insanlara böyle temsiller yapar ki kavrayıp düşünsünler (25). Habis bir kelimenin temsîli de habis bir ağaç gibidir ki toprağın üstünden cüsselenmiş kararı yoktur (26). Allah, iman edenleri hem dünyada hem âhirette sâbit söz ile tesbit buyurur, haksızlık edenleri ise şaşırtır ve Allah ne isterse yapar (27).

Bakmaz mısın onlara ki Allah'ın nimetini küfre değiştiler ve kavimlerini helâk yurduna kondurdular (28). Cehenneme, yaslanırlar ona, o ise ne fena makardır (29). Ve Allah'ın yolundan sapıtmak için Allah'a menendler uydurdular, de ki: "Keyfinize bakın, çünkü gidişiniz ateşedir" (30). Söyle o iman etmiş olan kullarıma: Namazı kılsınlar ve kendilerini merzuk kıldığımız şeylerden gizli ve açık infak etsinler, öyle bir gün gelmeden evvel ki onda ne alım satım var, ne dostluk (31). Allah öyle bir ilâhtır ki gökleri ve yeri yarattı ve yukarıdan bir su indirdi de onunla size rızık için türlü semereler çıkardı ve emriyle denizde cereyan etmek için size gemileri musahhar kıldı, size nehirleri de musahhar kıldı (32). Ve sizin için birbiri ardınca Şems ü Kamer'i musahhar kıldı, yine sizin için leyl ü nehârı musahhar kıldı (33). Hem size istediğiniz şeylerin hepsinden verdi, öyle ki Allah'ın nimetini saysanız onu bitiremezsiniz. Her hâlde insan çok zâlim, çok nankör (34).

Bir de İbrâhim'in dediği vakti an: "Rabbim! Bu beldeyi emîn kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak bulundur (35). Rabbim! Çünkü onlar insanlardan birçoğunu şaşırttılar, bundan böyle kim benim izimce gelirse işte o bendendir, kim de bana isyan ederse artık sen Gafûr'sun, Rahîm'sin (36). Yâ Rabbenâ! Ben, zürriyetimden bazısını Senin Beyt-i Muharrem'inin yanında, ekin bitmez bir vâdide iskân ettim. Yâ Rabbenâ, namazı ikāme etsinler diye, bundan böyle insanlardan birtakım gönülleri onlara doğru akıt, ve onları hâsılâttan merzuk buyur, gerek ki şükrederler (37). Yâ Rabbenâ! Biz ne gizliyoruz ve ne ilan ediyoruz her hâlde Sen bilirsin, ve ne yerde ne gökte hiçbir şey Allah'a karşı gizli kalmaz (38). Hamd O Allah'a ki bana ihtiyarlık hâlimde İsmâil'i ve İshak'ı ihsan buyurdu. Şüphe yok ki Rabbim her hâlde duayı işitiyor (39). Rabbim! Beni namaza müdâvim kıl, zürriyetimden de. Yâ Rabbenâ, hem duamı

kabul buyur (40). Yâ Rabbenâ! Mağfiret buyur bana ve anama babama ve bütün mü'minlere, hesap başa dikileceği gün" (41).

Bunları an ve sakın Allah'ı zâlimlerin yaptıklarından gāfil sanma. Onları, O ancak öyle bir güne tehir eder ki o gün gözler belerir (42). Başlarını dikerek koşarlar, nazarları kendilerine dönmez, ve yüreklerinin içi bomboş hevâ kesilmiştir (43). Hem inzar ile haber ver insanlara o azâbın geleceği günü, o vakit diyecek ki o zulmedenler "yâ Rabbenâ! Bizi yakın bir ecele tehir buyur, davetine icâbet edelim ve peygamberlerin izince gidelim." Hani ya bundan evvel yemin etmiş değil miydiniz, sizin için zeval yoktu ya? (44) Siz de o kendilerine zulmetmiş olanların meskenlerine sâkin oldunuz, onlara nasıl yaptığımız ise sizce tebeyyün etti ve size emsâl gösterdik (45). Fi'l-hakīka onlar mekirlerini yaptılar, Allah indinde de onlara mekir var, isterse onların mekirleri dağları yerinden oynatacak olsun (46).

O hâlde sakın Allah'ı peygamberlerine olan vaadine hulf eder sanma, şüphesiz Allah Azîz'dir, intikāmı vardır (47). O gün ki Arz başka Arz'a tebdil olunur, semâvât da ve hep O Vâhid, Kahhâr olan Allah için fırlarlar (48). Ve görürsün mücrimleri o gün birbirlerine çatılı çatılı bukağılardadırlar (49). Gömlekleri katrandan ve yüzlerini ateş kaplıyor (50). Çünkü Allah her nefsi kazandığıyla cezâlandıracak, haberiniz olsun ki Allah'ın hesâbı serî'dir (51). Bu işte insanlara beliğ bir tebliğdir, hem bununla inzar edilsinler hem onun ancak bir tek ilâh olduğunu bilsinler, hem de öğüt alsın akl u vicdânı temiz olanlar (52).

Hicr Sûresi

Elif, Lâm, Râ. Bu işte sana kitabın ve bir Kur'ân-ı Mübîn'in âyetleri (1). Bir zaman olur küfredenler arzu çekerler ki Müslüman olsa idiler (2). Bırak onları yesinler içsinler, zevk etsinler, emel kendilerini eğleyedursun, sonra bilecekler (3).

Biz hiçbir memleketi her hâlde mâlum bir yazısı olmaksızın helâk etmedik (4). Hiçbir ümmet ecelini ne sebk eder ne de geriletebilirler (5).

Bir de "ey o kendisine zikir indirilmiş olan" dediler, "mutlaka sen mecnunsun! (6). Getirsene o melâikeyi sâdıklardan isen!" (7).

Biz o melâikeyi ancak hak ile indiririz ve o vakit onlara göz açtırılmaz (8). Şüphe yok o zikri Biz indirdik Biz, her hâlde Biz onu muhafaza da edeceğiz (9).

Celâlim hakkı için senden önce evvelkilerin şî'aları içinde de resuller gönderdik (10). Ve onlara hiçbir resul gelmiyordu ki onunla istihzâ eder olmasınlar (11). Biz ona mücrimlerin kalblerinde böyle bir sülûk veririz (12). Ona iman etmezler, hâlbuki önlerinde evvelkilerin sünneti geçmiştir (13). Üzerlerine semâdan bir kapı açsak da orada urûc ediyor olsalar (14), diyeceklerdi ki "her hâlde gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyüye tutulmuş bir kavmiz" (15).

Şânım hakkı için Biz semâda burçlar yaptık ve onu ehl-i nazar için tezyin eyledik (16). Hem onu her şeytân-ı racîm'den hıfzettik (17). Ancak kulak hırsızlığı eden olur, onu da parlak bir şihab tâkip etmektedir (18). Arz'ı da meddettik ve ona ağır baskılar bıraktık ve onda mevzun

her şeyden bitirdik (19). Hem sizin için hem sizin râzıkı olmadığınız kimseler için onda geçimlikler husûle getirdik (20). Hiçbir şey yoktur ki Bizim yanımızda hazineleri olmasın, fakat Biz onu ancak mâlum bir miktar ile indiririz (21). Bir de aşılayıcı rüzgârlar gönderdik de semâdan bir kadr ile bir su indirip sizi onunla suvardık, onu hazinelerde tutan da siz değilsiniz (22). Her hâlde Biz, mutlak hem bir hayat veririz hem öldürürüz, hepsine vâris de Biziz (23). Kasem olsun ki içinizden öne geçmek isteyenler de mâlumumuz, geri kalmak isteyenler de mâlumumuz (24). Ve hakikat Rabbin O, onları hep haşredecek, hakikat O Hakîm'dir, Alîm'dir (25).

Fi'l-hakīka Biz insanı bir "salsâl"den, mesnun bir balçıktan yarattık (26). Cânn, onu da bundan evvel "nâr-ı semûm"dan yaratmıştık (26).

Ve düşün o vakti ki Rabbin melâikeye "Ben" demişti, "salsâlden, mesnun bir balçıktan bir beşer halk edeceğim (28). Binâen'aleyh onu tesviye ettiğim ve içine rûhumdan nefh eylediğim vakit derhâl onun için secdeye kapanın" (29). Onun üzerine melâike, hepsi toptan secde ettiler (30), ancak İblis secde edenlerle beraber olmaktan ibâ eyledi (31). "Yâ İblis" dedi, "sen niye secde edenlerle beraber olmadın?" (32). "Benim" dedi, "bir salsâlden, bir mesnun balçıktan yarattığın bir beşere secde etmem kābil değildir" (33). "O hâlde" dedi, "çık oradan, çünkü sen racîmsin (34). Ve bu lânet cezâ gününe kadar üzerindedir" (35). "Rabbim!" dedi, "öyle ise bana onların ba's olunacakları güne kadar mühlet ver" (36). "Haydi" dedi, "sen vakt-i mâlum gününe kadar mühlet verilenlerdensin" (37-38). "Rabbim" dedi, "beni azdırmana kasem ederim ki her hâlde ben onlar için Arz'da tezyînât yapacağım ve hepsini iğvâ edeceğim (39). Ancak içlerinden ihlâs verilen kulların müstesnâ" (40). "Bu" dedi, "bir cadde, taahhüd ederim dosdoğru (41). Hakikat o kullarım, senin onlar üzerine bir sultan yoktur, ancak azgınlardan sana uyanlar başka (42). Elbet bunların da hepsinin mev'idleri şüphesiz cehennem" (43). Onun yedi kapısı vardır, her kapıya onlardan bir cüz'-i maksum (44). Elbette müttakīler, cennetler, pınarlar içinde (45). Girin onlara selâmetle emîn emîn (46). Sînelerindeki kinleri soymuşuzdur da ihvan olarak köşkler üzere karşı karşıya otururlar (47). Orada kendilerine hiçbir zahmet dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değildirler (48).

Haber ver kullarıma ki hakikat Ben, Benim öyle Gafûr, öyle Rahîm (49). Bununla beraber azâbım da azâb-ı elîm (50).

Hem onlara İbrâhim'in müsafirlerinden bahset (51). O vakit ki yanına girdiler de, "selâm" dediler; "biz" dedi, "sizden cidden korkuyoruz" (52). "Korkma" dediler, "biz sana alîm bir oğul tebşir ediyoruz" (53). "Beni mi" dedi, "tebşir ettiniz? Bana ihtiyarlık gelip çatmışken, artık beni ne suretle tebşir edersiniz?" (54). "Seni" dediler, "emr-i Hak ile tebşir ettik, onun için ümidi kesenlerden olma" (55). "Rabbinin rahmetinden" dedi, "sapkınlardan başka kim ümit keser?" (56). "Ey mürseller" dedi, "bunu müte'âkib me'mûriyetiniz nedir?" (57). "Haberin olsun" dediler, "biz mücrim bir kavme gönderildik (58) ancak âl-i Lût müstesnâ; Biz onların hepsini behemehâl kurtaracağız (59). Ancak karısını takdir ettik, o muhakkak kalacaklardandır" (60). Bunun üzerine vaktâ ki âl-i Lût'a mürseller geldiler, (61) "siz" dedi, "cidden ürkülecek bir

kavimsiniz” (62). “Yok” dediler, “biz sana onların şek edip durduklarını getirdik (63). Ve sana emr-i Hak ile geldik, emîn ol biz sâdıklarız (64). Hemen gecenin bir kısmında ehlini yürüt ve sen arkalarından git ve içinizden hiçbir kimse ardına bakmasın, emrolunduğunuz yere geçin gidin” (65). Ona kat‘î olarak şu emri vahyettik: “Sabaha çıkarlarken şunların arkaları kat‘iyyen kesilecek” (66). Şehir ahâlisi de haber alıp keyif içinde gelmişlerdi (67). “Amanın” dedi, “onlar benim müsafirlerim, artık beni rüsvay etmeyin (68). Allah’tan korkun, beni utandırmayın” (69). “Seni” dediler, “âlemden nehyetmedik mi?” (70). “Tâ şunlar kızlarım, eğer yapacaksanız” dedi (71). Resûlüm! Ömrüne kasem olsun ki hakikaten onlar sarhoşlukları içinde ne halt ettiklerini bilmiyorlardı (72). Derken işrak vaktine girdikleri sırada bunları o sayha tutuverdi (73). Derhâl şehirlerinin üstünü altına getiriverdik ve üzerlerine siccilden taşlar yağdırdık (74). Elbette bunda fikr ü firâseti olanlara âyetler var (75). Hem o harabe yol üstünde duruyor (76), elbette bunda imanı olanlar için bir âyet var (77). Hakikaten Ashâb-ı Eyke de zâlimler idi (78). Onlardan da intikam aldık, ikisi de apaçık önde bulunuyor (79). Hakikaten Ashâb-ı Hicr dahi peygamberleri tekzib ettiler (80). Ve Biz onlara âyetlerimizi vermiştik de ondan i‘râz ediyorlardı (81). Dağlardan emniyetli emniyetli evler yontuyorlardı (82). Bunları da sabahleyin sayha tutuverdi (83) de o kesb edegeldikleri şeylerin kendilerine hiç fâidesi olmadı (84).

Öyle ya, Biz semâvât ü Arz’ı ve mâbeynlerini ancak hak ile halk ettik ve elbette Sâat muhakkak gelecek, şimdi sen safh-ı cemîl ile muâmele et (85). Çünkü Rabbin O öyle Hallâk, öyle Alîm (86). Celâlim hakkı için sana Seb‘-i Mesânî’yi ve Kur’ân-ı Azîm’i verdik (87). Sakın o kâfirlerden birtakımlarını zevkyâb ettiğimiz şeylere göz atma ve onlara karşı mahzun olma da mü’minlere kanadını indir (88). Ve de ki: “Haberiniz olsun, ben o nezîr-i mübînim ben” (89). Tıpkı indirdiğimiz gibi o taksimcilere (90). O, Kur’ân’ı kısım kısım tefrik edenlere (91). Ki Rabbin hakkı için, Biz onların hepsine mutlak ve muhakkak [bütün yaptıklarını] soracağız (92-93).

Şimdi sen her ne ile emrolunuyorsan kafalarına çatlat ve müşriklere aldırma (94). Her hâlde Biz sana o müstehzîlerin hakkından geliriz (95). Allah ile beraber diğer ilâh tutan o herifler yarın bilirler (96). Celâlim hakkı için biliyoruz ki onların tefevvühâtına senin cidden göğsün daralıyor (97). O hâlde Rabbine hamdile tesbih et ve secdekârlardan ol (98). Ve Rabbine kulluk yap, tâ sana o yakīn gelene kadar (99).

Nahl Sûresi

Allah’ın emri geldi, sakın onu isti‘câl etmeyin. O Sübhân onların şirklerinden münezzeh, yüksek çok yüksek (1).

Kullarından dilediğine emrinden rûh ile melâike indiriyor da buyuruyor ki: Şu hakikati bildirin: Benden başka ilâh yok, hemen Bana korunun (2).

Gökleri ve yeri hak ile yarattı, O onların şirkinden yüksek, çok yüksek (3). İnsanı bir nutfeden yarattı, bir de bakarsın o natûk bir muhâsım kesilmiştir (4). En‘âmı da yarattı, sizin için onlarda bir ısınıklık ve birtakım menfaatler vardır, hem onlardan yersiniz (5). Akşam getirir, sabah salarken onlarda sizin için bir cemâl de vardır (6). Ağırlıklarınızı da yüklenir, canlarınızın

yarısını tüketmeden varamayacağınız beldelere kadar götürürler. Her hâlde Rabbiniz size çok re'fetli, çok merhametli (7). Hem binesiniz diye, hem de ziynet olarak atları, katırları, merkebleri de yarattı ve bilemeyeceğiniz daha neler yaratacak (8). Yolu doğrultmak da Allah'a aittir. Ondan sapan da var, ma'amâfîh Allah dilese hepinizi hidâyette kılardı (9).

O O'dur ki semâdan bir su indirdi, size ondan bir içecek var, yine ondan bir ağaç ki onda hayvan yayarsınız (10). Onunla size ekin, zeytin, hurmalıklar, üzümler, türlüsünden meyveler bitirir, elbette bunda tefekkür edecek bir kavim için bir âyet var (11).

Hem sizin için geceyi ve gündüzü ve Şems ü Kamer'i teshir buyurdu, bütün yıldızlar da O'nun emrine musahhardırlar. Elbette bunda aklı olan bir kavim için âyetler var (12).

Daha sizin için Arz'da muhtelif renklerle yarattıkları neler var; elbette bunda tezekkür edecek bir kavim için bir âyet var (13).

Yine O'dur ki O, denizi teshir etmiştir ki ondan taze bir et yiyesiniz ve içinden giyeceğiniz bir ziynet çıkarasınız. Gemileri de görürsün ki onda yara yara akar giderler, hem fazlından nasib arayasınız diye hem de gerek ki şükredesiniz (14).

Hem Arz'da ağır baskılar bıraktı ki sizi çalkar diye, hem de nehirler ve yollar, gerek ki doğru gidesiniz (15). Ve alâmetler, yıldızla da onlar yol doğrulturlar (16).

İmdi yaratan yaratamayana benzer mi? Artık siz bir tezekkür etmez misiniz? (17). Hâlbuki Allah'ın nimetini saysanız ihsâ edemezsiniz, her hâlde Allah çok Gafûr, çok Rahîm'dir (18). Hem Allah neyi sır tutar, neyi ilan ederseniz hepsini bilir (19). Allah'tan başka yalvardıklarınız ise hiçbir şey yaratamazlar, hâlbuki kendileri yaratılıp duruyorlar (20). Hep ölüdürler, bizzat hayy değildirler; ne zaman ba's olunacaklarına da şuurları yoktur (21). İlâhınız bir tek ilâhtır, öyle iken âhirete inanmayanlar kendilerini büyüksündüklerinden dolayı kalbleri münkirdir (22). Şüphe yok ki Allah onların ne gizlediklerini, ne açıkladıklarını hep bilir, her hâlde O kibirlenenleri sevmez (23).

Onlara "Rabbiniz ne indirdi?" denildiği vakit de "eskilerin masalları" dediler (24). Şunun için ki kıyamet günü kendi veballerini kâmilen yüklendikten başka ilimsizlikleri yüzünden idlâl ettikleri kimselerin veballerinden bir kısmını da yüklenecekler, bak ne fena yük yükleniyorlar (25). Evet, onlardan evvelkiler hîleler kurmuşlardı, Allah da kurdukları bünyâna kāidelerinden geldi de sakf tepelerinden üzerlerine çöktü ve azab kendilerine duyamayacakları cihetten geldi (26).

Sonra kıyamet günü onları rüsvay edecek ve diyecek: "Hani nerede o sizin haklarında şikāk çıkarıp durduğunuz şeriklerim?" Kendilerine ilim verilmiş olanlar dediler ki: "Hakikat bütün sefâlet ü zillet bugün kâfirlerin üstünedir" (27). Onlar ki melekler onları nefislerinin zâlimleri olarak kabzederler de o vakit bakarsın şöyle diyerek teslim olmuşlardır: "Biz bir kötülükten yapmıyorduk." Hayır, Allah sizin ne maksadla yapıyorduğunuzu tamamen biliyor (28). Onun

için girin bakalım cehennemin kapılarına, içinde kalmak üzere, bak artık mütekebbirlerin mevkii ne fena? (29).

Allah'tan korkup korunanlara ise "Rabbiniz ne indirdi?" denildiğinde "hayır" demişlerdir. Bu dünyada güzel iş yapanlara güzel bir mükâfat var ve elbette âhiret yurdu daha hayırlıdır, müttakīlerin yurdu da ne hoş (30). Adn cennetleri, ona girecekler, altından nehirler akar, onlara orada ne isterlerse var. İşte Allah müttakīlere böyle mükâfat eder (31). Onlar ki melekler onları hoş hoş kabzederler; "selâm size, girin cennete, çünkü çalışıyordunuz", derler (32).

O kâfirler başka değil ancak kendilerine o meleklerin gelmesine veya Rabbinin emri gelmesine bakarlar, onlardan evvelkiler de böyle yaptılar ve onlara Allah zulmetmedi, velâkin kendileri nefislerine zulmediyorlardı (33). Onun için amellerinin fenalıkları başlarına musibet oldu ve o istihzâ ettikleri şey kendilerini sarıverdi (34). Bir de müşrikler dediler ki: "Allah dileseydi ne biz, ne atalarımız O'ndan başka hiçbir şeye tapmazdık ve O'nsuz hiçbir şey tahrim etmezdik." Bunlardan evvelkiler de böyle yaptılar, buna karşı Peygamber'in vazifesi ancak açık bir tebliğden ibarettir (35).

Celâlim hakkı için Biz, her ümmette "Allah'a ibadet edin ve tâgūttan ictinab eyleyin" diye bir resul ba'ş ettik, sonra içlerinden kimine Allah hidâyet nasib etti, kiminin de üzerine dalâlet hak oldu. Şimdi yeryüzünde bir gezin de bakın peygamberleri tekzib edenlerin âkıbeti nasıl oldu? (36). Sen onların hidâyet bulmalarına harîs isen her hâlde Allah dalâlette bırakacağı kimselere hidâyet vermez, onların yardımcıları da yoktur (37). "Allah ölen kimseyi ba'ş etmez" diye olanca yeminleriyle Allah'a kasem de ettiler. Hayır, ba'ş edecek, bu onun taahhüd buyurduğu hak bir vaad, velâkin nâsın ekserîsi bilmezler (38). Ba'ş edecek ki onlara ihtilâf ettikleri hakkı anlatsın ve onu inkâr edenler kendilerinin yalancı olduklarını bilsinler (39).

Bizim herhangi bir şey için sözümüz, onu murad ettiğimiz zaman, sade ona şöyle dememizdir: "Ol", hemen oluverir (40). Allah uğrunda zulme mâruz olduktan sonra hicret edenlere gelince de, elbette onları dünyada güzel bir surette yerleştiririz, ma'amâfîh âhiret ecri her hâlde daha büyüktür, eğer bilseler (41). Onlar ki sabretmişlerdir ve hep Rablerine tevekkül kılarlar (42).

Senden evvel de resul olarak başka değil, ancak kendilerine vahiy veriyor idiğimiz erler göndermişizdir, ehl-i zikre sorun bilmiyorsanız (43). Beyyinelerle ve kitaplarla; sana da bu zikri indirdik ki kendilerine indirileni nâsa anlatasın ve gerek ki tefekkür edeler (44). Ya şimdi eman mı buldu o kimseler: O fenalıkları yapmak için hîle kurup duranlar, Allah'ın kendilerini yere geçirmesinden? Veya hâtır u hayâllerine gelmez cihetlerden kendilerine azab gelivermesinden? (45). Veya dönüp dolaşırlarken kendilerini yakalayıvermesinden, ki onlar âciz bırakacak değillerdir (46). Yahut da kendilerini korkuta korkuta, eksilte eksilte alıvermesinden? Demek ki Rabbiniz çok re'fetli, çok merhametli (47).

Ya görmediler de mi? Herhangi bir şeyden Allah'ın yarattığına bir baksalar a: Gölgeleri sağ ve sollarından sürünerek Allah'a secdeler ederek döner dolaşır (48). Hem göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi Allah'a secde eder, gerek dâbbe kısmından olsun ve gerek melâike, ve bunlar

kibirlenmezler (49). Fevklerinden Rablerinin mehâfetini duyarlar ve her ne emrolunurlarsa yaparlar (50).

Allah da buyurmuştur ki: İki ilâh tutmayın, O ancak bir ilâhdır, onun için Benden, yalnız Benden korkun (51). Hem göklerde yerde ne varsa O'nun, din de dâima O'nundur, öyle iken siz Allah'ın gayrısından mı korkuyorsunuz? (52). Hem sizde nimet nâmına her ne varsa hep Allah'tandır, sonra size keder dokunduğu zaman da hep O'na feryat edersiniz (53). Sonra sizden o kederi açtığı zaman da içinizden bir kısmı derhâl Rablerine şirk ederler (54), kendilerine verdiğimiz nimeti küfran ile karşılamak için, şimdi zevk edin bakalım fakat yarın bileceksiniz (55).

Bir de Bizim kendilerine merzuk kıldığımız şeylerden tutuyorlar ilim şânından olmayan nesnelere bir nasib ayırıyorlar. Tallahi siz bu yaptığınız iftiralardan mutlak mes'ul olacaksınız (56). Allah'a kızlar da isnad ediyorlar, hâşâ O Sübhân'a, kendilerine ise canlarının istediği (57). Hâlbuki onların birine dişi müjdelendiği vakit öfkesinden yüzü simsiyah oluyor (58). Verilen müjdenin sû'-i te'siriyle kavminden gizleniyor, hakaret üzere onu tutacak mı, yoksa toprağa mı gömecek? Bak ne fena hükümler veriyorlar (59). Âhirete imanı olmayanlar için kötülük meseli sıfatlar var, Allah için ise en yüksek sıfatlar, ve Azîz O'dur, Hakîm O (60).

Ma'amâfîh Allah insanları zulümleriyle muâhaze ediverse idi yeryüzünde bir deprenen bırakmazdı, velâkin onları mukadder bir ecele kadar tehir eder, ecelleri geldiği vakit de bir saat ne geriletebilirler, ne öne geçebilirler (61).

Hem Allah'a kendilerinin hoşlanmayacakları şeyler isnad ediyorlar, hem de dilleri kendilerine yalan söylüyor: En güzel âkıbet onlarınmış! Doğrusu ateş onların, hem onlar ona en önde gidecekler (62). Tallahi Biz senden evvel birçok ümmetlere resuller gönderdik, buna karşı Şeytan onlara amellerini tezyin etti, bugün de o onların velîsidir ve onlara elîm bir azab var (63).

Sana bu kitabı indirmemiz de ancak şunun içindir ki onlara hakkında ihtilâf ettikleri şeyi beyan edesin ve iman edeceklere bir hidâyet, bir rahmet olsun (64).

Evet, Allah semâdan bir su indirdi de onunla Arz'a ölümünden sonra hayat verdi, her hâlde bunda dinleyecek bir kavim için bir âyet vardır (65).

Her hâlde size sağmal hayvanlarda da bir ibret vardır, size onun butûnundakinden fers ile dem arasından hâlis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından kayar gider (66). Hurmalıkların ve üzümlüklerin meyvelerinden de, bundan hem bir müskir çıkarırsınız hem de bir güzel rızık; her hâlde bunda aklı olan bir kavim için elbet bir âyet var (67).

Rabbin bal arısına da şöyle vahyetti: Dağlardan ve ağaçlardan ve kuracakları köşklerden göz göz evler edin (68). Sonra meyvelerin hepsinden ye de Rabbinin müyesser kıldığı yollara koy. İçlerinden renkleri muhtelif bir içecek peydâ olur ki onda insanlara bir şifâ vardır, her hâlde bunda tefekkür edecek bir kavim için elbet bir âyet var (69).

Hem Allah sizi halketti, sonra sizi vefat ettiriyor, içinizden kimi de erzel-i ömre reddolunuyor ki biraz ilimden sonra bir şey bilemez olsun, her hâlde Allah hem Alîm hem Kadîr (70). Allah bazınızı bazınıza rızıkta tafdil de etti, fazla verilenler rızıklarını ellerinin altındakilere reddediyorlar da hepsi onda müsâvî oluyorlar da değil, şimdi Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar? (71). Allah size kendilerinizden zevceler de verdi ve size zevcelerinizden oğullar ve torunlar verdi ve sizi hoş hoş nimetlerden merzuk buyurdu, şimdi bâtıla inanıyorlar da onlar Allah'ın nimetine küfür mü ediyorlar? (72). Allah'ı bırakıp da kendilerine göklerden ve yerden zerrece bir rızka mâlik olmayan ve olmak ihtimâli bulunmayan şeylere tapıyorlar (73). Artık Allah'a temsiller yapmaya kalkmayın, çünkü Allah bilir siz bilmezsiniz (74).

Allah şunu temsil getirdi: Bir abd-i memluk, hiçbir şeye kudreti yok, bir de o zat ki kendisine tarafımızdan güzel bir rızık nasib etmişiz de o ondan gizli açık infak edip duruyor; hiç bunlar müsâvî olurlar mı? Bütün hamd Allah'ındır amma çokları bilmezler (75). Allah şunu da bir temsil getirdi: İki kişi birisi dilsiz, hiçbir şeye kudreti yok, efendisine sade bir ağırlık, ne tarafa gönderilse hiçbir hayra yaramaz; hiç bu, adaletle âmir olan ve doğru bir yolda giden kimseye müsâvî olabilir mi? (76).

Bütün semâvât u Arz'ın gaybını bilmek de Allah'a mahsus, Sâat emri ise sade lemh-i basar gibi yahut daha yakındır, şüphe yok ki Allah her şeye kadîr (77). Ve Allah sizi analarınızın karınlarından öyle bir hâlde çıkardı ki hiçbir şey bilmiyordunuz; öyle iken size işitme, gözler, gönüller verdi ki şükredesiniz (78). Görmediler mi baksalar a kuşlara, cevv-i semâda musahharlar iken onları Allah'tan başka tutan nedir? Elbette bunda iman edecek bir kavim için çok âyetler var (79).

Allah size evlerinizden bir mesken yaptı ve en'âm derilerinden size gerek göç gününüzde ve gerek ikāmetiniz gününde hafif hafif taşıyacağınız evler ve yünlerinden yapağılarından, kıllarından bir zamana kadar (giyinecek, kuşanacak, serilecek, döşenecek) bir esas ve (ticaret edilecek) bir metâ' yaptı (80). Allah halkettiği şeylerden sizin için gölgeler yaptı ve sizin için dağlardan siperler yaptı, hem sizi sıcaktan vikāye edecek esvablar hem de harbde vikāye edecek esvablar yaptı. Bu suretle üzerinizde olan nimetini tamamlayacak ki siz hâlis Müslüman olup selâmet neşredesiniz (81). Buna karşı eğer yüz çevirirlerse artık senin üzerine düşen ancak teblîğ-i beliğdir (82). Allah'ın nimetini tanırlar, sonra da onu inkâr ederler ve ekserîsi kâfirdirler (83).

Bir gün de gelecek ki her ümmetten bir şâhid ba's edeceğiz, sonra o küfredenlere ne izin verilecek ne de onlardan tarzıye istenecek (84). Ve o zâlimler azâbı gördükleri vakit artık o onlardan ne tahfif olunacak ne de kendilerine mühlet verilecek (85). Ve o müşrikler şerîklerini gördükleri vakit "Yâ Rabbenâ! İşte şunlar Seni bırakıp da kendilerine taptığımız şerîklerimiz" diyecekler, onlar da onlara şu sözü fırlatacaklar: "Her hâlde siz kat'iyyen yalancılarsınız" (86). Ve o gün Allah'a arz-ı teslimiyet etmişlerdir ve bütün o uydurdukları şeyler kendilerini bırakarak gāib olup gitmişlerdir (87). O hem küfretmiş hem de Allah yolundan çevirmiş olanlar diğerlerini de ifsad ettikleri cihetle o azab üstüne bir azab ziyade etmişizdir (88). Hele her

ümmet içinde kendilerinden üzerlerine bir şâhid ba‘s edeceğimiz, seni de onlar üzerine şâhid getirdiğimiz gün!... Ve bu kitabı sana ceste ceste indirdik ki her şeyi beliğ bir surette beyan etmek hem bir hidâyet kanunu, hem bir rahmet, hem de müslimîne bir müjde olmak için (89).

Haberiniz olsun ki Allah size adli, ihsânı ve yakınlığı olana atâyı emrediyor ve fuhşiyyâttan, münkerden, bağyden nehyediyor. Size vaaz ediyor ki dinleyip anlayıp tutasınız (90).

Bir de mu‘âhede ettiğinizde Allah’ın ahdini yerine getirin ve sağlam sağlam ettiğiniz yeminleri bozmayın. Nasıl olur ki ona Allah’ı kefil kılmıştınız, şüphe yok ki Allah, ne yaparsanız tamamen bilir (91). Ve bir ümmet diğer bir ümmetten daha nemâlı olduğu için yeminlerinizi aranızda bir hud‘a ittihaz ederek o, ipliğini kat kat kuvvetle büktükten sonra sökmeye çalışan karı gibi olmayın. Her hâlde Allah sizi onunla imtihan eder ve elbette o ihtilâf etmekte olduğunuz şeyleri kıyamet günü size muhakkak beyan edecektir (92). Allah dilese idi elbet hepinizi bir tek ümmet yapardı ve lâkin O dilediğine dalâlet, dilediğine hidâyet buyurur ve her hâlde hepiniz bütün yaptıklarınızdan mes’ul olacaksınız (93). Yeminlerinizi aranızda hud‘a ve fesâda vesile ittihaz etmeyin ki sonra sağlam basmışken bir ayak kayar ve Allah yolundan saptığınız için fena acı tadarsınız, âhirette de size pek büyük bir azab olur (94). Allah’ın ahdini cüz’î bir bedele değişmeyin, her hâlde Allah yanındaki sizin için daha hayırlıdır, eğer bilir iseniz (95). Sizin yanınızdaki tükenir, Allah’ın yanındaki ise bâkīdir. Elbette Biz o sabredenlere yaptıkları amelin daha güzeliyle ecirlerini muhakkak vereceğiz (96). Erkekten dişiden her kim mü’min olarak iyi bir amel işlerse muhakkak ona hoş bir hayat yaşatacağız ve yapmakta oldukları amellerin daha güzeliyle ecirlerini muhakkak vereceğiz (97).

İmdi Kur’an okuduğun vakit evvelâ Allah’a sığın o racîm Şeytan’dan (98). Hakikat bu ki iman edip de Rablerine tevekkül edenler üzerine onun sultası yoktur (99). Onun sultası ancak onu velî ittihaz edenlere ve Allah’a şirk koşanlaradır (100).

Bir âyeti bir âyetin yerine bedel yaptığımız vakit Allah indirdiğine ve indireceğine a‘lem iken o Şeytan yârânı “sen sırf bir müfterîsin” dediler, hayır onların çoğu bilmezler (101). Söyle onlara: Onu Rabbinden hikmet-i hak ile Rûhu’l-kudüs indirdi ki iman edenleri tesbit etmek ve Müslümanlara bir hidâyet, bir bişâret olmak için (102). Muhakkak biliyoruz ki onlar “mutlaka onu bir beşer tâlim ediyor” da diyorlar, ilhad etmek istedikleri kimsenin lisanı a‘cemîdir, bu Kur’an ise gayet beliğ bir Arabî lisan (103). Allah’ın âyetlerine inanmayanları elbette Allah hidâyete erdirmez ve onlara elîm bir azab vardır (104). Yalanı ancak Allah’ın âyetlerine inanmayanlar uydurur iftira ederler, işte onlar kendileridir ki o yalancılardır (105).

Her kim imanından sonra Allah’a küfrederse -kalbi iman ile mutmain olduğu hâlde ikrah edilen başka- velâkin küfre sînesini açan kimse lâbüd onların üstüne Allah’tan bir gazab iner ve onlara azîm bir azab vardır (106). Bunun sebebi, çünkü onlar dünyâ hayâtı sevmiş, âhirete tercih etmişlerdir, Allah da kâfirler gürûhunu doğru yola çıkarmaz (107). Onlar öyle kimselerdir ki Allah kalblerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlemiştir ve işte onlardır ki hep gāfillerdir (108). Çare yok onlar âhirette tamamen hüsrâna düşeceklerdir (109).

Sonra şüphesiz ki Rabbin o mihnete mübtelâ olmalarının arkasından hicret eyleyen, sonra mücahede ve sabr eden kimseler hakkında, şüphesizdir ki Rabbin bunun arkasından elbette Gafûr'dur Rahîm'dir (110). O gün ki herkes nefsi için mücadele ederek gelir, her nefse işlemiş olduğu amel tamamıyla ödenir ve hiçbirine zulmedilmez (111). Bir de Allah bir şehri mesel yaptı ki emniyet ve âsâyiş içinde idi, ona her yerden rızkı bol bol geliyordu, derken Allah'ın nimetlerine nankörlük etti, Allah da ona o yaptıkları sanatla açlık ve korku libâsını tattırıverdi (112). Celâlim hakkı için, onlara içlerinden bir Resul geldi de ona "yalan söylüyor" dediler, zulmederlerken azab da kendilerini yakalayıverdi (113). Onun için siz Allah'ın size verdiği rızıklardan helâl ve hoş olarak yiyin de Allah'ın nimetine şükredin, eğer gerçekten O'na ibadet edecek iseniz (114). O size ancak ölüyü ve kanı ve hınzır etini, bir de Allah'ın gayrısının nâmına kesileni haram kıldı. Her kim de muztar olursa bâğī ve mütecâviz olmadığı hâlde, artık şüphe yok ki Rabbin Gafûr'dur Rahîm'dir (115).

Sade dilinizin yalan tavsîfiyle şu helâl, şu haram demeyin ki yalanı Allah'a iftira etmiş olursunuz. Şüphe yok ki yalanı Allah'a iftira edenler felâh bulmazlar (116). Az bir istifade ve haklarında elîm bir azab vardır (117). Yahudî olanlara ise bundan evvel sana naklettiklerimizi haram kıldık ve onlara biz zulmetmedik, velâkin kendi kendilerine zulmediyorlardı (118). Sonra şüphesizdir ki Rabbin bir cehaletle kötülük işleyen, sonra arkasından tevbe edip düzelen kimseler hakkında, şüphesiz ki Rabbin bunun arkasından elbette Gafûr'dur, Rahîm'dir (119).

Muhakkak ki İbrâhim başlı başına bir ümmet idi, tek bir hanîf olarak Allah'a itaat için kıyam etmişti ve hiçbir zaman müşriklerden olmadı (120). O'nun nimetlerine şâkir idi, O onu seçmiş ve doğru bir yola hidâyet buyurmuştu (121). Ve Biz ona hem dünyada bir hasene verdik, hem de şüphesiz ki o âhirette elbette sâlihînden (122).

Sonra da sana vahy eyledik ki: Hakperest (hanif) olarak İbrâhim milletine ittibâ‘ et, o hiçbir zaman müşriklerden olmadı (123). Sebt tutmak ancak onda ihtilâf edenlere farz kılındı. Her hâlde Rabbin onların o ihtilâf edegeldikleri şeyler hakkında kıyamet günü beynlerinde hükmünü elbette verecek (124).

Rabbin yoluna davet et; hikmet ile ve güzel güzel mev‘iza ile, onlara da en güzel olan suretle mücadele yap. Çünkü Rabbin O'dur en ziyade bilen yolundan sapanı, doğru gidenleri en iyi bilen de ancak O'dur (125). Ve şayet ikāb ile mukabele edecek olursanız ancak size edilen ukūbetin misliyle mu‘âkabe ediniz ve şayet sabrederseniz kasem olsun ki sabredenler için elbette daha hayırlıdır (126). Sabret, sabrın da ancak Allah'ın inâyetiyledir, ve onlara karşı mahzun olma, yaptıkları mekirden telâş da etme (127). Zira muhakkak ki Allah iyi korunanlar ve hep güzellik yapanlarla beraberdir (128).

İsrâ Sûresi

Tenzih o Sübhân'a ki kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan o havâlisini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya isrâ buyurdu, ona âyetlerimizden gösterelim diye; hakikat bu: O'dur O işiten gören (1).

Mûsâ'ya da kitap verdik ve onu Benî İsrâil için bir hidâyet rehberi kıldık, şöyle ki: Benden başka bir vekil tutmayın diye (2). Ey Nûh ile beraber yüklediğimiz kimselerin zürriyeti! O doğrusu çok şükredici bir kul idi (3).

Biz Benî İsrâil'e kitapta şu kaziyyeyi de takdir ettik: Muhakkak siz Arz'da iki kere fesat yapacaksınız ve muhakkak büyük bir yükseliş yükseleceksiniz (4). İmdi birincisinin vadesi geldiği vakit üzerinize milkimiz, şiddetli harp ehli birtakım kullar göndereceğiz de onlar tâ evlerin aralarına girip araştıracaklar, ve bu fiile çıkarılmış bir vaad oldu (5). Sonra size tekrar onların üzerine devleti iade ettik ve size mallarla ve oğullarla imdad verdik ve sizi cemiyetçe daha çoğalttık (6). Eğer güzellik yaparsanız kendinize güzellik etmiş olursunuz, yok eğer kötülük yaparsanız o da ona. Derken sonrakinin vadesi geliverdi mi yüzlerinizi kötületsinler için, evvelki defa girdikleri gibi yine Mescid'e girsinler için ve her istîlâ ettiklerini mahvetsinler de etsinler için (7). Ola ki Rabbiniz size rahmetini göndere, eğer yine dönerseniz Biz de döneriz, öyle ya Biz cehennemi kâfirlere hisar yapmışız (8).

Haberiniz olsun ki bu Kur'an, insanları en doğru yola hidâyet eder ve sâlih sâlih ameller yapan mü'minlere tebşir eyler ki kendilerine büyük bir ecir vardır (9). Âhirete inanmayanlara dahi elîm bir azab hazırlamışızdır (10).

İnsan da şerri öyle davet ediyor ki hayra dua eder gibi, ve insan pek aceleci olmuştur (11). Hâlbuki Biz geceyi, gündüzü iki âyet yaptık, sonra gece âyetini mahvettik ve gündüz âyetini gösterici kıldık ki Rabbinizden fazl talep edesiniz ve senelerin sayısını ve hesâbı bilesiniz, hem her şeyi tafsil etmiş de etmişiz (12). Her insanın da kuşunu boynunda kendine takmışızdır ve onun için kıyamet günü bir kitap çıkarırız ki neşrolunarak onu şöyle karşılar: (13) "Oku kitabını, muhasebeci bugün üzerinde nefsin yeter" (14). Kim doğru giderse sırf kendi lehine gider, kim de sapıklık ederse ancak aleyhine eder ve hiçbir vizr çeken diğerinin vizrini çekmez. Biz bir resul gönderinceye kadar ta'zîb de etmeyiz (15). Bir memleketi helâk etmek murad ettiğimiz vakit ise onun devletlilerine (itaat) emrederiz, onlar itaat etmez de orada fısk yaparlar, bunun üzerine o memleket aleyhine hüküm hak olur, artık onu tedmir eder de ederiz (16). Hem Nûh'tan sonra ne kadar karnlar helâk ettik, kullarının günahlarına Rabbinin habîr basîr olması yeter (17). Her kim peşin istiyorsa ona dünyada peşin veririz, dilediğimiz kadar istediğimize, sonra da ona cehennemi tahsis ederiz, mezmum, matrud bir hâlde ona yaslanır (18). Her kim de âhireti ister, ona lâyık bir sa'y ile onun için mü'min olarak çalışırsa işte bunların sa'yleri meşkur olur (19). Hepsine imdad ederiz: Hem onlara hem onlara, mahza Rabbinin atâsından, Rabbinin atâsı yasak değildir (20). Bak bir kısmını diğerine nasıl tafdil etmişiz ve elbette âhiret derecâtca da daha büyük, tafdilce de daha büyüktür (21). Allah'ın maiyyetinde diğer bir ilâh yapma ki mezmum, mahzul kalmayasın (22).

Rabbin şunları kat'î ferman buyurdu: O'ndan başkasına ibadet etmeyin, ebeveyne güzellik edin, ya birisi yahut ikisi de yanında ihtiyarlık hâline gelirse sakın onlara "üff" deme ve onları azarlama, ikisine de ikramlı söz söyle (23). İkisine de merhametten döşenerek kanat indir ve de ki: "Rabbim! İkisine de merhamet buyur, beni küçükken terbiye ettikleri gibi" (24). Rabbiniz

nefislerinizdekini daha iyi bilir, eğer siz ehl-i salâh iseniz; şüphesiz ki O çok tevbekâr olanlara bir Gafûr bulunuyor (25). Karâbet sâhibine de hakkını ver, miskine de, yolda kalmışa da, bununla beraber saçıp savurma (26). Çünkü saçıp savuranlar Şeytan'ın ihvânıdırlar, Şeytan ise Rabbine çok nankör bulunuyor (27). Ve eğer Rabbinden ümit ettiğin bir rahmeti aramak için o müstahiklerden sarf-ı nazar etmek mecbûriyetinde isen o vakit de onlara yumuşak bir söz söyle (28). Hem elini bağlayıp boynuna asma hem de onu büsbütün açıp saçma ki pişman olur, açık kalırsın (29). Çünkü Rabbin hem dilediğine rızkı bast eder hem de sıkar, çünkü o kullarına Habîr, Basîr bulunuyor (30). Bir de züğürtlük korkusuyla evlâtlarınızı öldürmeyin, onlara da rızkı Biz veririz size de, elbette onları öldürmek büyük bir cinayet bulunuyor (31). Zinaya da yaklaşmayın, çünkü o pek çirkin, yolca da pek fena bulunuyor (32). Allah'ın tahrim eylediği nefsi katl de etmeyin, meğer ki hak sebeple ola. Ve her kim mazlûmen katledilirse onun velîsi için Biz bir tasallut hakkı vermişizdir, o da katlde israf etmesin, çünkü o mansur bulunuyor (33). Yetim malına da yaklaşmayın ancak rüşdüne erinceye kadar en güzel olan suretle başka. Ahdi de yerine getirin, çünkü ahidden mes'ûliyet muhakkak bulunuyor (34). Ölçtüğünüz vakit de tam ölçün ve doğru terâzi ile tartın, bu hem hayırlı hem de âkıbetçe daha güzeldir (35). Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardınca gitme; çünkü kulak, göz, gönül, bunların her biri ondan mes'ul bulunuyor (36). Hem yeryüzünde azametle yürüme, çünkü sen ne Arz'ı yırtabilirsin ne de boyca dağlara yetişebilirsin (37). Bütün bunların menhî olanı Rabbin indinde mekruh bulunuyor (38).

İşte bunlar Rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdendir. Sakın Allah ile beraber diğer bir ilâh uydurma ki sonra levm ü tard olunarak cehenneme atılırsın (39). Ya şimdi Rabbiniz sizi oğullarla mümtaz kıldı da kendisi melâikeden dişiler edindi öyle mi? Hakikaten siz çok büyük bir söz söylüyorsunuz (40).

Biz bu ihtârı bu Kur'an'da türlü şekillerle ifade ettik ki düşünüp akıllarını başlarına alsınlar, hâlbuki o onların ancak ürkekliğini artırıyor (41). De ki: Allah ile beraber dedikleri gibi ilâhlar olsa idi o takdirde onlar o Arş'ın sâhibine elbet bir yol ararlardı (42). O sübhân onların dediklerinden çok münezzeh ve çok yüksek, hem pek büyük bir yükseklikle yüksektir (43). Onu yedi semâ ile Arz ve bütün bunlardaki zevi'l-ukūl tesbih eder ve hatta hiçbir şey yoktur ki O'nu hamdiyle tesbih etmesin, velâkin siz onların tesbihlerini iyi anlamazsınız. O cidden Halîm Gafûr bulunuyor (44). Bir de sen Kur'ân'ı kıraat ettiğin vakit Biz seninle âhirete inanmayanların arasına görünmez bir hicab çekeriz (45). Ve kalblerinin üzerine onu iyi anlamalarına mâni' kabuklar geçiririz ve kulaklarına bir ağırlık veririz. Rabbini Kur'an'da vâhid olarak andığın vakit de ürkerek arkalarına döner giderler (46). Biz pekâlâ biliyoruz seni dinlerken ne suretle dinliyorlar. Birbirleriyle fısıldaşırlarken de ve o zâlimler derlerken de: "başka değil, sırf bir sihirli adama tâbi' oluyorsunuz" (47). Bak seni nelere kıyas ettiler de nasıl dalâlete düştüler, onun için bir yol bulmaya tâb ü tüvanları yok (48). Bir de dediler ki: "Biz bir sürü kemik olduğumuz ve ufalanıp tozduğumuz vakit mi, cidden biz mi yeni bir hilkatle ba's olunacağız?" (49) De ki: Muhakkak, ister taş olun ister demir (50) isterse gönlünüzde büyüyen herhangi bir halk. "O hâlde bizi kim iade edebilir?" diyecekler, "sizi" de, "ilk defa yaratmış olan kudret

sâhibi.” O vakit sana başlarını sallayacaklar da “ne vakit o?” diyecekler, de ki “yakın olması me’mul” (51). O sizi çağıracağı gün derhâl O’na kemâl-i tâzim ile icâbet edeceksiniz ve zannedeceksiniz ki pek az bir müddet kaldınız (52).

Kullarıma söyle ki en güzel olan kelimeyi söylesinler, çünkü Şeytan aralarını gıcıklar, çünkü Şeytan insana açık bir düşman bulunuyor (53). Rabbiniz sizi daha çok bilir, dilerse size merhamet buyurur, dilerse size azab eder, seni de üzerlerine vekil göndermedik (54). Hem Rabbin göklerde ve yerde kim varsa hepsine a‘lemdir. Celâlim hakkı için peygamberlerin de bazısını bazısına tafdil ettik ve Dâvûd’a bir Zebûr verdik (55).

De ki: O’ndan başka zu‘m ettiklerinize çağırın, anlarsınız ki başınızdan sıkıntıyı ne def‘ edebilirler ne de tahvil (56). Onların yalvarıp durdukları, Rablerine hangisi daha yakın diye vesile ararlar ve rahmetini umarlar azâbından korkarlar, çünkü Rabbinin azâbı korkunç bulunuyor (57). Hiçbir memleket de yoktur ki Biz onu kıyamet gününden evvel helâk edecek veya şiddetli bir azab ile ta‘zîb eyleyecek olmayalım, kitapta bu mestur bulunuyor (58).

O istenilen âyetler (mucizeler)le risalet vermekten Bizi men‘ eden de yoktur, ancak onları evvelki ümmetler tekzib ettiler. Semûd’a gözleri göre göre o nâkayı verdik de onunla kendilerine zulmettiler, hâlbuki Biz o âyetleri ancak korkutmak için göndeririz (59). Ve unutma ki vaktiyle sana “haberin olsun ki” dedik, “Rabbin o insanları ihâta etmiştir, o sana gösterdiğimiz temâşâyı ve Kur’an’da lânet edilen ağacı da sırf insanlara bir imtihan için yapmışızdır.” Biz onları tehdit ediyoruz, o onlara büyük bir tuğyan artırmaktan başka netice vermiyor (60).

Yine unutma ki bir vakit melâikeye “Âdem için secde edin” demiştik, derhâl secde ettiler, lakin İblis “hiç” dedi, “ben bir çamur hâlinde yarattığın kimseye secde mi ederim? (61). Baksana” dedi, “şu benim üzerime tekrim ettiğine, kasem ederim ki eğer beni kıyamet gününe kadar tehir edersen ben onun zürriyetini pek azı müstesnâ olmak üzere mutlak kumandam altına alırım” (62). Allah buyurdu ki: “Defol haydi, onlardan her kim sana tâbi‘ olursa haberiniz olsun ki cehennem de sizin cezânızdır, mükemmel bir cezâ (63). Hem onlardan gücün yettiğini sesinle oynat, süvarilerin ve piyadelerinle üzerlerine bas gürültüyü; ve mallarına, evlâtlarına ortak ol ve onlara vaadler yap, fakat Şeytan onlara bir aldanıştan başka ne vaad eder? (64). Doğrusu o Benim kullarım yok mu, senin onlar üzerine hiçbir saltanatın yoktur, vekil ise Rabbin yeter” (65).

Rabbiniz o kādirdir ki fazlından nasib arayasınız diye sizin için denizde gemiler sevk ediyor, hakikaten O size Rahîm bulunuyor (66). Denizde size bir tazyik elverdiği vakit O’ndan başka yalvardıklarınız gāib olur, derken O sizi kurtarıp karaya çıkarınca da yüzü çeviriverirsiniz. İnsan da çok nankör bulunuyor (67). Ya çıktığınızda kara tarafında sizi yere geçirivermesinden veya üzerinize çakıllı bir rüzgâr salıvermesinden, sonra da kendinize hiç vekil bulamamanızdan emniyete mi erdiniz? (68). Yoksa sizi bir defa daha oraya iade edip de üstünüze kırıp büken bir fırtına salıvererek hepinizi ettiğiniz küfran ile gark edivermesinden, sonra da Bize karşı onun

bir öcünü alacak bulamamanızdan emin mi oldunuz? (69). Şânım hakkı için Biz Benî Âdem'i tekrim ettik, karada ve denizde binitlere yükledik ve hoş hoş nimetlerden besledik, yarattıklarımızdan çoğunun üzerine geçirdik (70).

Günün birinde her sınıf insanları imamlarıyla çağıracağız, o gün her kime kitabı sağ eliyle verilirse işte onlar kitaplarını okuyacaklar ve kıl kadar zulmedilmeyecekler (71). Her kim de bu dünyada körlük ettiyse o artık âhirette daha kör ve gidişçe daha şaşkındır (72). Az daha seni bile, sana vahyettiğimizden gayrısını Bize karşı iftira edesin diye fitneye düşüreceklerdi ve o takdirde seni halîl ittihaz edeceklerdi (73). Ve eğer Biz sana sebat vermemiş olsa idik sen onlara az bir şey meyledeyazdındı (74). Ve o takdirde Biz sana muhakkak hayatın da katmerli, memâtın da katmerli acısını tattırırdık, sonra Bize karşı kendin için hiçbir yardımcı bulamazdın (75). Ve az daha seni bu arzdan çıkarmak için iz'âc edeceklerdi ve o takdirde kendileri de arkandan pek az kalacaklardı (76). Senden evvel gönderdiğimiz bütün peygamberlerin sünneti vechile ki, sen Bizim sünnetimize bir tahvil bulamazsın (77).

Güneş'in kaymasından gecenin kararmasına kadar namazı güzel kıl, bir de kıraatıyla mümtaz olan sabah namazını, zira sabah Kur'ân'ı hakikaten meşhuddur (şuhûda mazhardır) (78). Geceden de sana mahsus fazla bir namaz olarak uykudan kalk, Kur'an ile teheccüd kıl, yakındır ki Rabbin seni bir makām-ı mahmûda ba's ede (79). Ve de ki: "Rabbim beni sıdk girdirimi girdir ve sıdk çıkarışı çıkar ve benim için leddünnünden bir sultân-ı nasîr kıl" (80). Ve de ki: "Hak geldi bâtıl zevâle erdi, hakikaten bâtıl pek zavallıdır" (81). Biz de Kur'an'dan peyderpey öylesini indiririz ki mü'minler için o bir şifâ ve bir rahmettir, zâlimlerin ise ancak hasârını artırır (82). Öyle ya, Biz insana nimet verdiğimiz zaman aldırmaz, yan büker, kendisine şer dokunduğu zaman da pek me'yus olur (83). De ki: "Her biri kendi uyarına göre hareket ediyor, o hâlde yolca en doğru olan kim olduğunu daha ziyade Rabbiniz bilir" (84).

Bir de sana rûhtan soruyorlar, de ki: Rûh Rabbimin emrindendir ve size ilimden ancak az bir şey verilmiştir (85). Celâlim hakkı için dilersek sana vahyettiğimizi de tamamen gideriveririz, sonra Bize karşı kendine bir vekil de bulamazsın (86). Ancak Rabbinden bir rahmet başka, hakikat senin üzerinde O'nun fazlı pek büyük bulunuyor (87). De ki: Yemin ederim eğer ins ü cin bu Kur'ân'ın mislini getirmek üzere toplansalar bir mislini getiremezler, birbirlerine zahîr de olsalar (88).

Celâlim hakkı için biz bu Kur'an'da dillere destan olacak her mânadan türlü türlü ifadeler yaptık, yine nâsın ekserîsi gavurlukta ısrar ettiler (89). Ve "biz" dediler, "sana ihtimâli yok inanmayız, tâ ki bizim için şu yerden bir menba' akıtasın (90). Yahut senin için hurmalıklardan ve üzümlüklerden bir bahçe ola da aralarında şarıl şarıl çaylar akıtasın (91). Yahut zu'mettiğin gibi üzerimize semâyı kıt'a kıt'a düşüresin, yâhud Allah'ı ve melekleri kefil getiresin (92). Yahut senin altından bir evin olsun, yahut semâya çıkasın, ona çıktığına da asla inanmayız tâ ki üzerimize okuyacağımız bir mektup indiresin." De ki: "Sübhânallah, ben ancak beşer bir Resûlüm" (93).

Kendilerine doğru yolu gösteren hidâyetçi geldiğinde nâsın iman etmelerine ancak şöyle demeleri mâni‘ oldu: “Allah bir beşeri mi resul gönderdi?” (94). Söyle onlara, eğer Arz’da hep uslu uslu yürüyen melâike olsa idi elbette onlara semâdan melek bir resul gönderirdik (95). De ki: “Allah sizinle benim aramda şâhid yeter, her hâlde O kullarına Habîr Basîr bulunuyor” (96). Ve her kime Allah hidâyet ederse o doğru yolu tutar, her kimi de dalâlette bırakırsa artık onlar için onun berisinden velîler bulamazsın ve Biz onları kıyamet günü kör, dilsiz, sağır oldukları hâlde yüzleri üstü haşrederiz. Varacakları yer cehennem, her dindikçe onlara bir sa‘îr artırırız (97). O onların cezâlarıdır, çünkü onlar âyetlerimize küfrettiler de, “ya biz bir yığın kemik olduğumuz ve ufalanıp tozduğumuz vakit mi, biz mi cidden yeni bir hilkatle ba‘s olunacağız?” dediler (98). Gökleri ve yeri yaratmış olan Allah’ın kendilerinin mislini yaratmaya kādir olduğunu görmediler de mi? Kendileri için de bir ecel tâyin etmiş, onda hiç şüphe yok. Fakat zâlimlerin gavurluktan başkasına baktıkları yok (99). De ki: “Rabbimin rahmeti hazinelerine siz mâlik olsa idiniz o vakit elden çıkarmak korkusuyla imsak ederdiniz, insan bir de pek cimri olmuştur” (100).

Celâlim hakkı için Mûsâ’ya açık açık dokuz âyet verdik, sor Benî İsrâil’e, onlara geldiği vakit Firavun ona dedi ki: “Her hâlde ben seni yâ Mûsâ, bir büyüye tutulmuş zannediyorum” (101). “Alimallah” dedi, “pek âlâ bilirsin ki bunları o göklerin yerin Rabbi, sırf birer basiret olmak üzere indirdi. Her hâlde ben de seni yâ Firavun, helâk olmuş zannediyorum” (102). Derken onları Arz’dan belinletmek istedi, Biz de hem kendisini ve hem maiyyetindekileri hepsini birden gark ediverdik (103). Arkasından da Benî İsrâil’e dedik ki: “Haydin Arz’da sâkin olun, sonra âhiret vaadi geldiği vakit hepinizi dürüp bükerek getireceğiz” (104).

Bunu da bihakkın indirdik ve bihakkın indi ve seni ancak sevâbımızın müjdecisi ve azâbımızın habercisi olarak gönderdik (105). Hem onu bir Kur’an olmak üzere âyet âyet ayırdık ki nâsa dura dura okuyasın, hem de tenzil suretiyle ceste ceste indirdik (106). De ki: “İster inanın ona, ister inanmayın; çünkü bundan evvel ilim verilmiş olanlar kendilerine tilâvet olununca çeneleri üstü secdeye kapanıyorlar (107). Ve diyorlar ki: ‘Tesbih Rabbimize, hakikat Rabbimizin vaadi kat‘iyyen fiile çıkarılmış bulunuyor’ (108). Ve ağlayarak çeneleri üstü kapanıyorlar, o onların huşû‘unu da artırıyor” (109). De ki: “‘Allah’ deyin, ‘Rahmân’ deyin, hangisini deseniz hep O’nundur o en güzel isimler.” Bununla beraber salâtında pek bağırma, pek de gizleme, ikisinin arası bir yol tut (110). Ve şöyle de: “Hamd O Allah’a ki hiçbir veled edinmedi, O’na mülkte bir şerîk de olmadı, O’na zülden bir velî de olmadı, O’nu tekbir ile büyükle de büyükle” (111).

Cilt 4

Kehf Sûresi

Hamd O Allah'a ki kuluna kitab indirdi, hem ona hiçbir yamıklık yapmaksızın (1). Dosdoğru, ledünnünden şiddetli bir be's ile inzar etmek ve sâlih sâlih ameller yapan mü'minlere şunu müjdelemek için ki kendilerine cidden güzel bir ecir var (2). Ebediyyen onda ârâm edecekler (3). Hem şunları inzar etmek için ki "Allah veled edindi" demekteler (4). Buna dair ne kendilerinin bir ilmi vardır ne de babalarının. O ne büyük bir kelime ki ağızlarından çıkıyor, sırf bir yalan söylüyorlar (5). Şimdi bu söze inanmazlarsa belki arkalarından esef ile kendini üzeceksin (6). Biz yeryüzündeki şeyleri ona bir ziynet yaptık ki insanları imtihan edelim; hangisi daha güzel bir amel yapacak? (7). Bununla beraber şu da muhakkak ki Biz onun üzerinde ne varsa hepsini bir kuru toprak etmekteyiz (8). Yoksa Ashâb-ı Kehf ü Rakīm bizim âyâtımızdan bir acîbe oldular mı sandın? (9)

O vakit ki o genç yiğitler Kehf'e çekildiler de şöyle dediler: "Ya Rabbenâ! Bizlere ledünnünden bir rahmet ihsan eyle ve bizim için işimizden bir muvaffakiyet hazırla" (10). Bunun üzerine müteʿaddid seneler Kehf'te kulakları üzerine vurduk (11). Sonra da onları baʿs ettik ki hep bilelim iki hizbin hangisi bekledikleri gayeyi iyi hesab etmiş. (12).

Biz sana onların kıssalarını doğru olarak naklediyoruz: Hakikat bunlar, birkaç genç yiğit Rablerine iman ettiler, biz de hidâyetlerini artırdık ve kalblerine râbıta verdik (13). O vakit ki kıyam ettiler de dediler: "Bizim Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbi, biz ihtimâli yok O'ndan başka bir ilâha tapmayız. Doğrusu o surette cidden saçma söylemiş oluruz (14). Şunlar şu bizim kavmimiz olacaklar, tuttular O'ndan başka ilâhlar edindiler; onlara karşı açık bir burhan getirselerdi ya. Artık bir yalanı Allah'a iftira edenden daha zâlim kim olabilir? (15). Mâdem ki onlardan ve Allah'tan mâʿadâ taptıklarından uzleti ihtiyar ettiniz, o hâlde Kehf'e (mağaraya) çekilin ki sizin için Rabbiniz rahmetinden kısmet neşretsin ve size işinizden bir kolaylık hazırlasın" (16). Güneşi görüyorsun a doğduğu vakit Kehf'lerinden sağ tarafa meyleder, battığı vakit de onları sol tarafa makaslar ve onlar, onun içinde bir geniş sahadadır. Bu işte Allah'ın âyâtındandır. Allah her kime hidâyet ederse işte o ermiştir, her kimi de saptırırsa artık onu irşad edecek bir velî bulamazsın (17). Bir de onları uyanıklar zannedersin hâlbuki uykudadırlar, ve Biz onları sağa sola çevirириz, köpekleri de medhalde iki kolunu uzatmış, üzerlerine çıkavarsan mutlaka onlardan döner kaçardın ve her hâlde onlardan dehşet dolardın (18). Yine böyle onları baʿs de ettik ki aralarında soruşsunlar diye. İçlerinden bir söyleyen "ne kadar durdunuz?" dedi, "bir gün yahut bir günün birazı" dediler. "Ne kadar durduğunuza" dediler, "Rabbiniz aʿlemdir. Şimdi siz birinizi şu gümüş paranızla şehre gönderin de baksın hangisi yiyecekçe daha temiz ondan size bir rızık getirsin. Hem çok kurnaz davransın ve zinhar sizi birine sezdirmesin (19). Çünkü ellerine geçirirlerse sizi muhakkak recmederler yahut milletlerine döndürürler ve bu takdirde ebedâ felah bulamazsınız" (20). Bu suretle de kendilerine vukuf peydâ ettirdik ki Allah'ın vaadi hak olduğunu ve Sâat hakikaten şüphesiz bulunduğunu bilsinler. O sırada aralarında emirlerine nizâʿ ediyorlardı, bunun üzerine dediler ki: "Üstlerine bir bina yapın, Rableri onları daha iyi bilir." Onların emri üzerine galebe etmiş olanlar "elbette" dediler, "biz

bunların üzerine bir mescid ediniriz” (21). “Üçtür, dördüncüleri köpekleri” diyecekler; “beştir, altıncıları köpekleri” diyecekler, gayb taşlama. “Yedidir ve sekizincileri köpekleri” diyecekler, de ki: “Onların adedlerine Rabbim aʿlemdir, onları ancak pek azı bilir.” Artık bunlar hakkında kimse ile zâhirî bir münakaşadan başka münakaşa etme ve bunlar hakkında onlardan kimseye bir şey sorma (22).

Hiçbir şey hakkında da Allah’ın meşiyyetiyle takyid etmeden “ben bunu yarın muhakkak yaparım” deme ve unuttuğun vakit Allah’ı zikret ve şöyle de: “Ola ki Rabbim beni bundan daha yakın bir vakitte dosdoğru bir muvaffakiyete îsâl buyura” (23-24). Onlar Kehflerinde üçyüz senedurdular, dokuz da ziyade ettiler (25). “Allah” de, “ne kadar durduklarını daha iyi bilir, göklerin yerin gaybı O’nundur. O öyle güzel görür, öyle güzel işitir ki! Bütün onlara O’ndan başka velâyet eden yoktur, O, kimseyi hükmünde teşrik de etmez” (26).

Öyle de ve Rabbinden sana vahiy olunanı tilâvet eyle, O’nun kelimâtını tebdil edecek yoktur ve O’ndan başka bir penâh bulamazsın (27). Nefsince de o kullarla beraber sabret ki sabah akşam (her vakit) Rablerine dua eder, cemâlini isterler. Sen dünya ziynetini arzu ederek onlardan gözlerini ayırma ve o kimseye itaat etme ki kalbini zikrimizden gāfil bırakmışız, keyfinin ardına düşmüş ve işi haddini aşmak olmuştur (28). Ve de ki: “O hak Rabbinizdendir, artık dileyen iman etsin, dileyen küfr.” Çünkü Biz, zâlimler için öyle bir ateş müheyyâ kılmışızdır ki sertakları kendilerini kuşatmaktadır ve eğer istiğāse ederlerse erimiş cesed gibi bir su ile imdad edilirler, yüzleri civirir; o ne fena içki ve o ne fena kurultay! (29). Amma iman edip sâlih sâlih ameller işleyenler, şüphe yok ki Biz öyle güzel amel işleyenin ecrini zâyiʿ etmeyiz (30). Öyleler, işte onlara Adn cennetleri var, altlarından nehirler akar. Orada altın bileziklerden ziynetlenecekler, sündüs ve istebraktan yeşil esvâb giyecekler, erîkeler üzerine dayanıp kurulacaklar. O ne güzel sevab ve ne güzel kurultay! (31).

Ve onlara iki adamı temsil getir: Birine her türlü üzümden iki bağ vermişiz ve ikisinin de etrafını hurmalarla donatmışız, ikisinin arasına da bir ekinlik yapmışız (32). İki bağın ikisi de yemişlerini vermiş, hiçbir şey noksan bırakmamış, ikisinin ortasından bir de nehir akıtmışız (33). Başkaca da bir geliri var, bundan dolayı bu adam arkadaşına muhavere ederek: “Ben senden malca daha servetli, cemʿiyyetçe daha izzetliyim” dedi (34). Ve bağına girdi, kendine yazık ediyordu. Dedi: “Ebedâ zannetmem ki bu helâk olsun (35). Ve zannetmem ki kıyamet kopsun, bununla beraber şayet Rabbime reddedilirsem her hâlde bundan daha hayırlı bir âkıbet bulurum” (36). Arkadaşı da ona muhavere ederek dedi ki: “Sen o Rabbine küfür mü ediyorsun ki seni bir topraktan, sonra bir nutfeden yarattı. Sonra da seni bir adam seviyesine getirdi (37). Lâkin benim O Allah Rabbim ve ben Rabbime kimseyi şerîk koşamam (38). Bağına girdiğin vakit dese idin olmaz mıydı? Eğer malca, evlâdca beni kendinden az görüyorsan (39) ne bilirsin, belki Rabbim bana senin bağından daha hayırlısını verir, seninkinin üzerine de semâdan bir âfet indiriverir de yalçın bir toprak olakalır (40). Yahut suyu çekiliverir de bir daha onu aramakla bulamazsın (41). Derken bütün serveti istîlâ ediliverdi, bunun üzerine ona yaptığı masraflara karşı avuçlarını oğuşturdu kaldı. O, çardakları üzerine çökmüş kalmıştı; “ah” diyordu, “nolaydım Rabbime hiçbir şerîk koşmamış olaydım” (42). Allah’tan başka yardım edecek bir

cemaati de olmadı, kendi kendini de kurtaramadı (43). İşte burada velâyet elhak Allah'ındır; O sevabca da hayr, ukbâca da hayrdır (44).

Onlara dünyâ hayâtın meselini de şöyle yap: Sanki bir su, onu semâdan indirmişiz, derken onunla Arz'ın nebâtâtı birbirine karışmış, derken bir çöp kırıntısı olmuştur, rüzgârlar onu savurur gider. Allah her şeye muktedir bulunuyor (45). O mal ve oğullar dünyâ hayâtın ziynetidir, bâkī kalacak sâlih ameller ise Rabbinin indinde sevabca da hayırlıdır, emelce de hayırlıdır (46). Düşün o günü ki dağları yürütürüz, Arz'ı görürsün çırçıplak ve onları hep mahşere toplamışızdır da hiçbir kimse bırakmamışızdır (47). Ve hepsi saf olarak Rabbine arz edilmişlerdir. "İşte" buyurur, "celâlim hakkı için ilk defa yarattığımız gibi bize geldiniz, fakat size hiçbir mevʿid yapmayacağız zuʿmetmiştiniz değil mi?" (48). Defter de konulmuştur, artık o mücrimleri görürsün, bulundukları hâileden halecanlar içinde titreşiyor ve diyorlardır: "Eyvah bize! Bu defter de ne acayib, ne küçük komuş ne büyük hepsini zaptetmiş" ve bütün yaptıklarını hazır bulmuşlardır, Rabbin kimseye zulmetmez (49). Yine düşün o vakti ki melâikeye "Âdem için secde edin" demiştik, hemen secde ettiler, ancak İblis; cinden idi de Rabbinin emrinden çıktı. Ya şimdi siz Beni bırakıp da onu ve zürriyetini kendinize evliyâ mı ittihaz ediyorsunuz onlar size öyle düşman iken? Zâlimler için ne fenâ bedel (50). Ben onları ne göklerin ve yerin yaratılışına ne de kendilerinin yaratılışına şâhid kılmadım ve hiçbir zaman mudilleri kol tutmuş değilim (51). Ve o gün ki diyecek: "Ünneyin bakalım o zuʿm ettiğiniz şerîklerime." Derken onlara çağırmışlar yalvarmışlardır fakat kendilerine icâbet etmemişlerdir ve aralarına biz bir mehleke koymuşuzdur (52). Ve mücrimler ateşi görmüş, artık ona düşeceklerini anlamışlardır da ondan savuşacak bir yer bulamamışlardır (53).

Şânım hakkı için, hakikat, Biz bu Kur'an'da insanlara ibret olacak her türlü meselden tasrif yapmışızdır, insan ise her şeyin cedelce ekseri olmuştur (54). Kendilerine doğru yolu gösteren peygamber geldiği hâlde insanları iman etmekten ve günahlarının mağfiretini istemekten alıkoyan da başka değil, ancak kendilerine evvelkilerin sünneti gelmesi veya âhiret azâbının gözleri önüne gelmesi kaziyyesidir (55). Hâlbuki Biz gönderdiğimiz peygamberleri ancak mübeşşir ve münzir olmak üzere göndeririz, küfredenler ise hakkı bâtılla kaydırmak için mücadele ediyorlar, âyetlerimizi ve kendilerine edilen inzârı eğlence yerine tuttular (56). O kimseden daha zâlim de kim olabilir ki: Rabbinin âyâtı ile nasihat edilmiştir de onlardan yüz çevirmiş ve ellerinin takdim ettiği şeyleri unutmuştur. Çünkü Biz onların kalbleri üzerine onu iyi anlamalarına mâniʿ birtakım kabuklar ve kulaklarına bir ağırlık koymuşuzdur, sen onları doğru yola çağırsan da o hâlde onlar ebeden yola gelmezler (57). Hem o mağfireti çok rahmet sahibi Rabbin onları kesbleriyle derhâl muâhaze ediverecek olsa idi haklarında azâbı elbette taʿcîl buyururdu, fakat onlar için bir mîʿâd vardır ki o gelince hiçbir çâre-i necat bulamazlar (58). Daha o memleketler ki Biz onları zulmettiklerinde helâk etmişiz ve helâklerine bir mîʿâd tâyin eylemişiz (59).

Bir vakit de Mûsâ fetâsına demişti ki: "Durmayacağım tâ iki denizin cemʿ olduğu yere kadar varacağım yahut senelerce gideceğim" (60). Bunun üzerine ikisi bir vaktâ ki iki deniz arasının cemʿ olduğu yere vardılar, balıklarını unuttular. O vakit o, denizde bir deliğe yolunu tutmuştu

(61). Bu suretle vaktâ ki geçtiler fetâsına “getir” dedi, “kuşluk yemeğimizi, hakikaten biz bu seferimizden yorgunluğa giriftar olduk” (62). “Gördün mü?” dedi, “kayaya sığındığımız vakit doğrusu ben balığı unuttum, ve bana onu söylememi her hâlde Şeytan unutturdu, o acayib bir surette denizdeki yolunu tutmuştu” (63). “İşte” dedi, “aradığımız o ya.” Bunun üzerine izlerini tâkip ederek gerisin geri döndüler (64). Derken kullarımızdan bir kul buldular ki Biz ona nezdimizden bir rahmet vermiş ve ledünnümüzden bir ilim öğretmiştik (65). Mûsâ ona “öğretildiğin ilimden bana bir rüşd öğretmen şartıyla sana ittibâʿ edebilir miyim?” dedi (66). “Doğrusu” dedi, “sen benimle sabredemezsin (67). Havsalanın almadığı şeye nasıl sabredeceksin?” (68). “İnşaallah” dedi, “beni sabırlı bulacaksın ve senin hiçbir emrine âsî olmam” (69). “O hâlde” dedi, “eğer bana tâbiʿ olacaksan bana hiçbir şeyden sual etme, tâ ben sana ondan bir söz açıncaya kadar” (70).

Bunun üzerine ikisi bir gittiler, nihâyet gemiye bindiklerinde tuttu gemiyi yaraladı. “Â” dedi, “ahâlisini gark etmek için mi yaraladın onu? Alimallah müdhiş bir şey yaptın” (71). “Demedim mi” dedi, “doğrusu sen benimle sabredemezsin?” (72). “Beni” dedi, “unuttuğumla muâhaze etme ve bana bu işimden dolayı güçlük çıkarma” (73). Yine gittiler, nihâyet bir oğlana rast geldiler. Tuttu onu öldürüverdi. “Â” dedi, “tertemiz bir nefsi bir nefis mukābili olmaksızın öldürdün mü? Alimallah çok münker bir şey yaptın” (74).

“Doğrusu sen benimle sabredemezsin demedim mi sana?” dedi (75). “Eğer” dedi, “bundan sonra sana bir şey sorarsam artık bana musâhib olma, doğrusu tarafımdan son özre erdin” (76). Bunun üzerine yine gittiler, nihâyet bir karyenin ehline vardılar ki bunları misafir etmekten imtinâʿ ettiler. Derken orada yıkılmak isteyen bir duvar buldular, tuttu onu doğrultuverdi. “İsteseydin” dedi, “her hâlde buna karşı bir ücret alırdın” (77). “İşte” dedi, “bu, seninle benim aramın ayrılması (78). Sana o sabredemediğin şeylerin tevilini haber vereyim (79). Evvelâ gemi, denizde çalışan birtakım bîçârelerin idi, ben onu ayıplandırmak istedim ki, ötelerinde bir melik vardı, her sağlam gemiyi gasben alıyordu (80). Oğlana gelince: Ebeveyni mü’minlerdi, onun için bunları tuğyan ve küfr ile sarmasından sakındık da istedik ki kendilerinin Rabbi ona bedel bunlara temizlikçe daha hayırlısını ve merhametçe daha yakınını versin (81). Gelelim duvara: Şehirde iki yetim oğlanın idi, altında onlar için saklanmış bir define vardı ve babaları sâlih bir zat idi. Onun için Rabbin irade buyurdu ki ikisi de rüşdlerine ersinler ve definelerini çıkarsınlar. Hep bunlar Rabbinden bir rahmet olaraktır ve ben hiçbirini kendi re’yimden yapmadım ve işte senin sabredemediğin şeylerin tevili” (82).

Bir de sana Zülkarneyn’den sual ediyorlar, de ki size ondan bir yâdigâr okuyacağım (83).

Biz onun için Arz’da bir müknet hazırladık ve ona her şeyden bir sebep verdik (84). Derken bir sebebi tâkip etti (85). Tâ günbatıya vardığı vakit onu balçıklı bir gözde gurûb ediyor buldu, bir de bunun yanında bir kavim buldu. Dedik ki: “Ey Zülkarneyn! Ya taʿzîb edersin veya haklarında bir güzellik ittihaz eylersin” (86). Dedi: “Her kim haksızlık ederse onu muhakkak taʿzîb ederiz, sonra Rabbine iade olunur, O da onu görülmedik bir azâba çeker (87). Amma her kim de iman edip iyi bir iş tutarsa buna da mükâfat olarak en güzel âkıbet vardır ve ona

emrimizden bir kolaylık söyleriz” (88). Sonra da bir sebebi tâkip etti (89). Tâ gün doğu cihetine vardığı vakit onu bir kavim üzerine doğuyor buldu ki, onlara güneşin önünden bir siper yapmamıştık (90). Böyle, hâlbuki onun yanında neler vardı tamamını biz biliyorduk (91). Sonra da diğer bir sebebi tâkip etti (92). Tâ iki sed arasına vardığı vakit önlerinde bir kavim buldu ki hemen hemen söz anlayacak bir hâlde değil gibi idiler (93). Dediler ki: “Ey Zülkarneyn! Haberin olsun Ye’cûc ile Me’cûc bu arzda fesad yapıp duruyorlar, onun için onlarla bizim aramıza bir sed yapman şartıyla sana biz bir harc versek olur mu?” (94). Dedi ki: “Rabbimin beni içinde bulundurduğu iktidar çok hayırlıdır, haydin siz bana kuvvet ile yardım edin de ben onlarla sizin aranıza bir redim yapayım (95). Bana demir kütleleri getirin”, tam iki ucu denkleştirdiği vakit “körükleyin” dedi. Tam onu bir ateş hâline koyduğu vakit “getirin bana” dedi, “üzerine erimiş bakır dökeyim” (96). Artık onu ne aşabildiler ne de delebildiler (97). “Bu” dedi, “Rabbimden bir rahmettir, Rabbimin vaadi geldiği vakit de onu dümdüz edecektir, Rabbimin vaadi de hak oldu” (98).

Ve o gün onları bırakıvermişizdir, bir kısmı diğerinin içinde dalgalanıyorlar. Sûr’a da üfürülmüştür, artık hepsini toplamış da toplamışızdır (99). Ve cehennemi o gün kâfirlere bir gösteriş göstermişizdir (100). Onlar ki Beni ihtar eden âyetlerimden gözleri bir gıtâ’ içinde idi, işitmeye de tahammül edemiyorlardı (101). Ya o kâfirler Beni bırakıp da kullarımı kendilerine mevlâ ittihaz edeceklerini mi zannettiler? Biz cehennemi o kâfirler için bir konukluk hazırladık (102). “Size” de, “amelleri en ziyade hüsrâna gidenleri haber vereyim mi?” (103). Onlar ki dünyâ hayatta saʿyleri boşa gitmektedir de kendilerini zannederler ki cidden güzel sanat yapıyorlar (104). Bunlar işte o kimselerdir ki Rablerinin âyetlerine ve likāsına küfretmişlerdir de hayır nâmına yaptıkları bütün amelleri heder olmuştur, artık kıyamet günü Biz onlara hiçbir vezin tutturmayız (105). İşte böyle onların cezâları cehennemdir, çünkü küfretmişler ve Benim âyetlerimi ve peygamberlerimi eğlence yerine tutmuşlardır (106). İman edip sâlih sâlih ameller işleyen kimselere gelince, onlar için firdevs cennetleri bir konukluk olmuştur (107). İçlerinde muhalled olmak üzere kalırlar, onlardan çıkmak istemezler (108).

De ki: “Eğer Rabbimin kelimâtı için deniz mürekkeb olsa idi her hâlde Rabbimin kelimâtı tükenmeden deniz tükenirdi, bir misli de meded getirsek bile” (109). De ki: “Ben sırf sizin gibi bir beşerim, ancak bana şöyle vahyolunuyor: İlâhınız ancak bir tek ilâhtır. Onun için her kim Rabbinin likāsını arzu ederse sâlih bir amel işlesin ve Rabbinin ibadetine hiçbir şirk karıştırmasın” (110).

Meryem Sûresi

Kâf-Hâ-Yâ-Ayn-Sâd (1). Rabbinin rahmetini bir anış Zekeriyyâ kuluna (2). O vakit ki Rabbine nidâ etmişti, gizli bir nidâ (3). Demişti: “Yâ Rab! İşte ben artık kemik gevşedi benden, ve baş bembeyaz alev aldı, Sana dua ile ise Rabbim hiçbir zaman bedbaht olmadım (4). Bu hâlimle ben arkamdan yerime kalacak taʿallukāttan endişedeyim, hâtunum da akīm bulundu, onun için bana bir velî ihsan eyle (5). Ki hem benim mirasımı hem Yaʿkūb hânedânının mirasını ala, hem de onu rızâya mazhar kıl Rabbim!” (6). “Ey Zekeriyyâ! Haberin olsun Biz sana bir oğul tebşir ediyoruz, adı Yahyâ, bundan evvel hiçbir adaş yapmadık ona” (7). Dedi: “Yâ Rab! Benim için

bir oğul nereden olacak: Hâtunum akīm bulunuyor, ben de ihtiyarlıktan kağşamak derecesine geldim" (8). Buyurdu: "Öyle, fakat Rabbin buyurdu ki o Bana kolaydır. Bundan evvel seni yarattım, hâlbuki hiçbir şey değildin" (9). Dedi: "Yâ Rab! Bana bir alâmet yap." Buyurdu ki: "Alâmetin, sapsağlam olduğun hâlde üç gece nâsa söz söyleyememendir" (10). Derken mihraptan kavmine karşı çıktı da ''sabah ve akşam tesbih edin" diye onlara işaret verdi (11). "Ey Yahyâ! Kitabı kuvvetle tut" (dedik) ve daha sabî iken ona hikmet verdik (12). Hem de ledünnümüzden bir rikkat ve bir pâklık, ki çok takvâ-şiʿâr idi (13). Ve vâlideynine ihsankâr idi; cebbâr, isyankâr değil idi (14). Selâm ona hem doğduğu gün, hem öleceği gün, hem de diri olarak baʿs olunacağı gün (15).

Kitapta Meryem'i de an, o vakit ki ailesinden çekildi de şark tarafında bir mekâna (16). Onlardan öte bir perde çekti, derken kendisine Rûhumuzu gönderdik de düzgün bir beşer hâlinde ona temessül ediverdi (17). (Meryem) ona "ben" dedi, "her hâlde senden Rahmân'a sığınırım, sakınırsın eğer bir takī isen" (18). (Rûh) dedi: "Haberin olsun ben sana gayet temiz bir oğlan vermek için sırf Rabbinin resûlüyüm" (19). Dedi: "Benim için bir oğlan nasıl olur? Bana bir beşer dokunmadı, ben bir kahpe de değilim" (20). Dedi "öyle, fakat Rabbin buyurdu ki o Bana göre kolay, hem onu nâsa kudretimizin bir burhânı ve tarafımızdan bir rahmet kılacağımız için; hem de o, bir kazâ edilmiş emir bulunuyor" (21). Bu suretle ona hâmil oldu, ve bu hamlile uzak bir yere çekildi (22). Derken ağrı onu bir hurma dalına götürdü, "ay" dedi, "nolaydım bundan evvel öleydim ve unutulmuş gitmiş olaydım" (23). Derken ona altından nidâ etti: "Sakın mahzun olma, Rabbin senin altında bir su arkı vücûda getirdi (24). Hurmanın da dalını kendine doğru silkele, üzerine derilmiş taze hurmalar dökülsün (25). Artık ye, iç, gözün aydın olsun; bunun üzerine şayet beşerden birini görürsen 'ben' de, 'Rahmân'a oruç adadım, onun için bugün hiçbir inse söz söylemeyeceğim'" (26). Derken onu yüklenerek kavmine getirdi, "hey Meryem!" dediler, "alimallah yumurcak bir şey getirdin (27). Ey Hârûn'un hemşiresi, baban bir kötülük adamı değil idi, anan da bir kahpe değil idi" (28). Bunun üzerine ona işaret etti; "beşikteki bir sabî ile nasıl konuşuruz?" dediler (29). O dedi ki: "Haberiniz olsun ben Allah'ın kuluyum, o bana kitap verdi ve beni bir peygamber yaptı (30). Ve beni her nerede olsam mübarek kıldı ve berhayat olduğum müddetçe bana namaz ve zekât tavsiye buyurdu (31). Ve beni vâlideme hürmetkâr kıldı, bir cebbâr şakī kılmadı (32). Ve selam bana hem doğduğum gün hem öleceğim gün, hem diri olarak baʿs olunacağım gün" (33).

İşte hakkında nizâʿ edip durdukları Îsâ b. Meryem hak sözü olarak budur (34). Allah'ın veled ittihaz etmesi hiçbir zaman olur şey değildir. Tenzih O Sübhân'a, O bir emri murad edince sade ona "ol!" der, oluverir (35). Hem o haberiniz olsun dedi: "Allah benim de Rabbim sizin de Rabbinizdir, onun için hep O'na ibadet ediniz, işte yegâne doğru yol budur" (36). Sonra hizibler kendi aralarında ihtilâfa düştüler, artık büyük bir günün görülecek hâilesinden veyl o küfredenlere (37). Neler işitecek neler görecekler onlar bize gelecekleri gün, lâkin o zâlimler bugün açık bir dalâl içindeler (38). Onlar gaflet içinde iken, onlar iman etmezlerken, o hasret gününün, o iş bitirildiği saatin dehşetini kendilerine haber ver (39). Her hâlde Arz'a ve bütün üzerindekilere Biz vâris olacağız Biz, ve hep onlar Bize ircâʿ, olunacaklar (40).

Kitapta İbrâhim'i de an, çünkü o bir sıddîk, bir peygamber idi (41). Bir vakit babasına demişti: "A babacığım! O işitmez, görmez ve sana hiç fâidesi olmaz şeylere niçin taparsın? (42). A babacığım, emin ol bana ilimden sana gelmeyen hakikat geldi, gel bana uy da seni bir düz yola çıkarayım (43). Babacığım Şeytan'a tapma, çünkü Şeytan Rahmân'a âsî oldu (44). Babacığım, ben cidden korkarım ki sana o Rahmân'dan bir azab dokunur da Şeytan'a yâr olursun" (45). "Sen" dedi, "benim mâbudlarımdan geçmek mi istiyorsun yâ İbrâhim! Yemin ederim ki eğer vazgeçmezsen seni muhakkak recm ederim, hem beni uzun müddet bırak git" (46). Dedi: "Selâm sana, senin için Rabbime istiğfar edeceğim, çünkü O bana çok lütufkârdır (47). Hem sizi Allah'tan başka taptıklarınızla bırakıp çekilirim de Rabbime dua ederim, umulur ki Rabbime dua ile bedbaht olmam" (48). Vaktâ ki onları ve Allah'tan başka taptıklarını bırakıp çekildi, biz de ona İshak'ı ve Yaʿkūb'u bahşeyledik ve her birini birer peygamber yaptık (49). Ve bunlara rahmetimizden ihsanlar eyledik ve hepsine dillerde yüksek bir yâd-ı sıdk verdik (50).

Kitapta Mûsâ'yı da an, çünkü o bir muhlis idi ve bir resul bir peygamber idi (51). Hem ona Tûr'un cânib-i eymeninden nidâ ettik, hem de onu makām-ı münâcâtta mertebe-i kurba erdirdik (52). Ve rahmetimizden ona biraderi Hârûn'u da bir peygamber olarak ihsan eyledik (53). Meâl-i Şerifi Kitapta İsmâil'i de an, çünkü o cidden vaadinde sâdık idi ve bir resul, bir peygamber idi (54). Ve hânedânına namaz ve zekât ile emrederdi ve Rabbinin indinde marzî idi (55).

Kitapta İdrîs'i de an, çünkü o bir sıddîk, bir peygamber idi (56). Ve Biz onu yüksek bir mekâna refʿ ettik (57).

İşte bunlar Allah'ın kendilerine inʿâm eylediği peygamberlerden, Âdem zürriyetinden ve Nûh ile beraber taşıdıklarımızdan ve İbrâhim ve İsrâil zürriyetinden ve hidâyete erdirdiğimiz ve intihab eylediğimiz kimselerdendir. Kendilerine Rahmân'ın âyetleri tilâvet olunduğu zaman ağlayarak secdelere kapanırlardı (58).

Sonra arkalarından bozuk bir güruh halef oldu, namazı zâyiʿ ettiler ve şehvetleri ardına düştüler, bunlar da Gayyâ'yı boylayacaklar (59). Ancak tevbe edip imana gelen ve sâlih amel işleyenler müstesnâ, çünkü bunlar zerre kadar hakları yenmeyerek cennete gireceklerdir (60). Rahmân'ın kullarına vaad buyurduğu Adn cennetlerine, şüphe yok ki O'nun vaadi icrâ olunagelmiştir (61). Orada hiçbir boş söz işitmezler, ancak bir selâm, rızıkları da vardır orada sabah, akşam (62). O, o cennettir ki kullarımızdan her kim korunur takī ise ona miras kılarız (63).

Bir de Rabbinin emri olmayınca biz (Rabbinin resulleri) inemeyiz; önümüzdeki, ardımızdaki ve bunun arasındaki hep O'nundur ve Rabbin seni unutmuş değildir (64). O bütün semâvât ü Arz'ın ve aralarındakilerin Rabbi, binâenʿaleyh O'na ibadet et ve ibadetine sebatla sabreyle, hiç sen O'na bir adaş bilir misin? (65).

Böyle iken insan diyor ki: "Her ne zaman ölürsem ileride mutlak bir zîhayat olarak çıkarılacak mıyım?" (66). Ya o insan hiçbir şey değil iken Bizim kendisini halketmiş olduğumuzu düşünmez mi? (67). Evet, Rabbine kasem ederim ki Biz onları ve o şeytanları muhakkak ve

muhakkak mahşere toplayacağız, sonra onları muhakkak ve muhakkak dizleri üstü cehennemin etrafına ihzar eyleyeceğiz (68). Sonra her zümreden Rahmân'a karşı en ziyade serkeşlik eden hangileri ise muhakkak ve muhakkak nezʿ edeceğiz (69). Sonra elbette Biz o cehenneme yaslanmaya evlâ olanların kimler olduğunu daha iyi biliriz. (70) Hem içinizden hiçbiri yoktur ki mutlak ona varacak olmasın, ve bu Rabbinin uhdesine vâcib kıldığı bir kaziyye-i muhkeme olmuştur (71). Sonra müttakī olanlara necat veririz de zâlimleri dizleri üstü bırakırız (72).

Âyetlerimiz kendilerine açık açık tecvid üzere okunduğu vakit de o küfredenler dediler ki iman edenlere: ''Bu iki ferîkin hangisi makamca daha iyi ve meclis ü mahfilce daha güzel?'' (73). Hâlbuki Biz kendilerinden evvel metâʿ ve manzaraca daha güzel nice karnlar helâk etmişiz (74). De ki: Kim dalâlette ise Rahmân onun istediği kadar meddini uzatsın, nihâyet vaad olundukları şeyi gördükleri vakit ya azab veya sâat, o zaman bilecekler ki kimmiş o mevkiʿi daha fena ve iradesi daha zayıf. (75). Hidâyeti kabul edenlere ise Allah daha ziyade hidâyet verir ve bâkī kalacak olan sâlih ameller Rabbinin indinde sevapça da daha hayırlı âkıbetçe de daha hayırlıdır (76).

Şimdi şu küfredip de "bana muhakkak mal ve veled verilecek" diyen herifi gördün a (77). Gayba muttaliʿ mi olmuş? Yoksa Rahmân'ın huzûrunda bir ahid mi almış? (78). Hayır, Biz onun dediğini yazacağız ve kendisine azabdan bir med çekeceğiz (79). Ve o söylediği şeyleri hep elinden alacağız da o Bize tek başına gelecek (80). Tuttular Allah'tan başka mâbudlar edindiler ki kendilerine izzet ve kuvvet olsunlar diye (81). Hayır, yarın ibadetlerini inkâr edecekler de aleyhlerine zıd olacaklar (82). Görmedin mi Biz o şeytanları o kâfirlerin üzerine salmışız, onları kaynatıp oynatıp kıvrandırıyorlar (83). Aleyhlerinde acele etme, Biz onlar için ancak bir sayı sayıyoruz (84). Müttakīleri vefd hâlinde (bir mebʿus olarak) huzûr-ı Rahmân'a cemʿ edeceğimiz gün (85) mücrimleri de susuz olarak cehenneme sevkedeceğiz (86). Rahmân'ın nezdinde bir ahd almış olan kimseden başkaları şefaate mâlik olamayacaklar (87). "O Rahmân veled edindi" dediler (88). Kasem olsun pek ağır, pek şenîʿ bir cür'ette bulundunuz (89). Az daha ondan gökler çatlayacak ve dağlar yıkılıp yerlere geçecek (90) O Rahmân'a veled iddia ettiler diye (91). Hâlbuki veled edinmek Rahmân'a yaraşmaz (92). Göklerde ve Yerde hiçbir kimse yoktur ki o Rahmân'a kul olarak gelecek olmasın (93). Kasem olsun ki hepsini ihsâ etmiş, hepsini sayısıyla taʿdâd buyurmuştur (94). Ve hepsi kıyamet günü O'na tek olarak gelecektir (95). İman edip sâlih işler yapanlar muhakkak, Rahmân onlar için bir meveddet (bir sevgi) verecek, gönüllere sevdirecektir (96). Sırf o Kur'ân'ı senin lisânınla şunun için müyesser kıldık ki onunla müttakīleri müjdeleyesin, inat edenleri de inzar edesin (97). Hem onlardan evvel nice karn helâk ettik, hiç onlardan birini hissediyor musun, yahut gizli bir seslerini işitiyor musun? (98).

Tâhâ Sûresi

Tâ-Hâ (1). Kur'ân'ı sana bedbaht olasın diye indirmedik (2). Ancak saygısı olana tezkir için (3). Bir tenzil olarak indirdik O Yaradan'dan ki hem Arz'ı yarattı hem o yüksek yüksek gökleri (4). O Rahmân Arş üzerine istivâ buyurdu (5). Bütün semâvâttakiler ve bütün Arzdakiler ve bütün bunların aralarındakiler ve bütün yerin dibindekiler hep O'nun (6). Sen bu sözü ilan

edeceksen de O hem sırrı bilir hem daha gizlisini (7). Allah, başka tanrı yok ancak O. Hep O'nundur o en güzel isimler (esmâ-i hüsnâ) (8). Hem geldi mi Mûsâ'nın kıssası sana? (9)

Bir vakit o hani bir ateş gördü de ehline "durun" dedi, "benim gözüme bir ateş ilişti, belki size ondan bir yalın getiririm, yahut üzerinde bir kılavuz bulurum" (10). Vaktâ ki ona vardı, kendine şöyle nidâ olundu: (11) "Yâ Mûsâ! Haberin olsun Benim, Ben Rabbin! Hemen pabuçlarını çıkar, çünkü sen mukaddes vâdide Tuvâ'dasın (12). Ve Ben seni ihtiyar buyurdum, şimdi verilecek vahyi dinle (13). Hakikaten Benim Ben Allah, Benden başka ilâh yok (14). Onun için Bana ibadet et ve zikrim için namaz kıl (15). Çünkü Sâʿat muhakkak gelecek; Ben hemen hemen onu gizliyorum ki her nefis saʿyiyle cezâlansın. Binâenʿaleyh sakın ona inanmayıp da kendi hevâsına uyan kimse seni ondan alıkoymasın, sonra helâk olursun (16). O yemînindeki de ne yâ Mûsâ?" (17) "O" dedi, "asâm, üzerine dayanırım ve onunla davarlarıma yaprak çırparım. Benim onda daha diğer hâcetlerim de vardır" (18). Buyurdu ki: "Bırak onu yâ Mûsâ!" (19). Bıraktı, ne baksın o bir yılan olmuş koşuyor (20). "Tut onu" buyurdu, "ve korkma, Biz onu evvelki sîretine iade edeceğiz (21). Bir de elini koynuna sok, çıksın bembeyaz bir âfetsiz diğer bir âyet olarak (22) ki sana en büyük âyetlerimizden gösterelim (23). Git Firavun'a, zira o pek azdı" (24). Dedi: "Yâ Rab! Benim göğsüme genişlik ver (25). Ve bana işimi kolaylaştır (26). Ve dilimden ukdeyi çöz (27). Sözümü iyi anlasınlar (28). Ve bana ehlimden bir vezir ver (29). Kardeşim Hârûn'u (30). Onunla sırtımı pekit (31). Ve onu işimde şerîk et (32). Ki Seni çok tesbih edelim (33). Ve çok zikreyleyelim (34). Şüphe yok ki Sen bizi görüp duruyorsun" (35). "Haydi" buyurdu, "erdirildin dileğine yâ Mûsâ (36). Şânım hakkı için Biz lutfeylemiştik sana diğer bir defa daha (37). O vakit ki anana verilen şu ilhâmı verdik: (38) 'Onu tabut içine koy da deryâya bırak, deryâ da onu sâhile bıraksın, onu hem Bana düşman hem ona düşman biri alsın' ve üzerine Benden bir sevgi koydum ki hem nezâretim altında yetiştirilesin (39). O vakit hemşîren gidiyor da diyordu: 'Ona iyi bakacak birini buluvereyim mi size?' Bu suretle seni anana iade ettik ki gözü aydın olsun da mahzun olmasın, hem bir adam öldürdün de seni gamdan kurtardık, ve türlü mihnetlerle seni imtihan ettik, bu sebeple senelerce ehl-i Medyen içinde kaldın, sonra da bir kader üstüne geldin yâ Mûsâ (40). Ben seni kendim için yetiştirdim (41). Git âyetlerimle sen ve biraderin. Ve Benim zikrimde gevşeklik etmeyin (42). Firavun'a gidin, çünkü o pek azdı (43). Varın da ona belki dinler veya korkar diye yumuşak dille söyleyin" (44). "Rabbenâ" dediler, "korkarız ki bize şiddetle saldırır, yahut tuğyânını artırır" (45). "Korkmayın" buyurdu, "çünkü Ben sizinle beraberim, işitirim ve görürüm (46). Haydin varın da ona deyin ki 'haberin olsun biz Rabbinin resulleriyiz, artık Benî İsrâil'i bizimle gönder ve onları taʿzîb etme. Biz sana Rabbinden bir âyetle geldik, selâm da doğruya tâbiʿ olanadır (47). İnan ki bize şöyle vahyolundu: 'Her hâlde azab, tekzib edip yüz çevirenedir'" (48). "Hele" dedi, "sizin Rabbiniz kim yâ Mûsâ?" (49). "Bizim" dedi, "Rabbimiz her şeye hilkatini veren, sonra da yolunu gösterendir" (50). Dedi: "Ya öyle ise kurûn-ı ûlânın hâli ne?" (51). "Onun" dedi, ilmi Rabbimin indinde bir kitaptadır, Rabbim şaşmaz ve unutmaz (52). O ki sizin için Arz'ı bir beşik yaptı ve onda size yollar açtı ve semâdan bir su indirdi de bu sebeple muhtelif nebâttan çiftler çıkarmaktayız (53). Hem yiyiniz hem hayvanlarınızı güdünüz, her hâlde bunda uli'n-nühâ için çok âyetler var (54).

Sizi o Arz'dan yarattık, yine sizi ona iade edeceğiz, hem de ondan sizi diğer bir defa daha çıkaracağız (55). Kasem olsun Biz, ona âyetlerimizin hepsini gösterdik, öyle iken o yine "yalan" dedi dayattı (56). "Sen" dedi, "sihrinle bizi yerimizden çıkarmak için mi geldin bize yâ Mûsâ! (57). O hâlde bilmiş ol ki biz de onun gibi bir sihir sana yapacağız, şimdi sen, seninle aramızda bir mîʿâd tâyin et ki ne senin ne bizim hulf etmeyeceğimiz denk bir mahal olsun" (58). "Size mîʿâd" dedi, "ziynet günü ve nâsın toplanacağı kuşluk vakti" (59). Bunun üzerine Firavun tedbîre girişti, bütün hîlesini derdi topladı da sonra geldi (60). Mûsâ onlara "veyl sizlere" dedi, "Allah'a yalanı iftira etmeyin, sonra bir azab ile kökünüzü keser"; fi'l-hakīka iftira eden hâib oldu (61). Şöyle ki, aralarında işlerine kavraştılar ve gizli fısıldaştılar (62). "Her hâlde" dediler, "bunlar iki sihirbaz, sizi yerinizden çıkarmak ve numûne-i imtisal olan tarîkatınızı gidermek istiyorlar (63), siz de bütün hîlenize ittifak edin, sonra da saf hâlinde gelin, bugün üstün gelen, muhakkak felâhı buldu" (64). "Yâ Mûsâ!" dediler, "ya at, yahut ilk atan biz olalım" (65). "Haydin siz atın" dedi. Ne baksın, onların ipleri ve sopaları sihirlerinden ona öyle tahyil olunuyor ki cidden bunlar koşuyorlar (66). Birdenbire Mûsâ içinde bir nevi korku duydu (67). "Korkma" dedik, "çünkü sensin üstün, sen (68). Ve elindekini bırakıver, o onların yaptıklarını yalar yutar, çünkü onların yaptıkları sırf sihirbaz hîlesidir, sihirbaz ise her nerede olsa felah bulmaz" (69). Bi'n-netîce bütün sihirbazlar secdeye kapandılar, "Hârûn ile Mûsâ'nın Rabbine iman ettik" dediler (70). "Ya!" dedi, "ben size izin vermeden ona iman ettiniz ha? O herhâlde size sihri öğreten büyüğünüz, o hâlde ahdim olsun ben de elbet sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve elbette sizleri hurma dallarına asacağım, ve her hâlde bileceksiniz ki hangimiz azabca daha şiddetli ve daha bekālı?" (71). "İhtimâli yok" dediler, "bize gelen bu açık mucizelere ve bizi yaratana karşı seni tercih edemeyiz. Artık neye hükmün geçer, ne yapabilirsen yap, senin olsa olsa bu dünyâ hayâta hükmün geçer (72). Doğrusu biz günahlarımıza ve bizi zorladığın sihre karşı bize mağfiret etsin diye Rabbimize iman ettik; Allah hem daha hayırlı hem daha bekālıdır" (73). Her kim Rabbine mücrim olarak varırsa şüphesiz ki ona cehennem var, onda ne ölür ne dirilir (74). Her kim de O'na mü'min olarak, sâlih ameller işlemiş bir hâlde varırsa işte onlara en yüksek dereceler var (75). Adn cennetleri, altından nehirler akar, onlarda muhalled olarak kalacaklar, ve o işte temizlenen kimsenin mükâfâtı (76).

Ve fi'l-hakīka Mûsâ'ya şöyle vahyettik: "Kullarımla geceleyin yürü de onlara denizde kuru bir yol aç, yetişilmekten korkmazsın ve pervâ etmezsin" (77). Derken Firavun ordularıyla onları tâkip etti, kendilerini de deryâdan saran sarıverdi (78). Velhâsıl Firavun kavmini dalâlete sürükledi, hidâyete götürmedi (79). Ey Benî İsrâil! Sizi düşmanınızdan kurtardık ve size Tûr'un sağ tarafına vaad verdik ve üzerinize kudret helvası ve bıldırcın indirdik (80). Size verdiğimiz rızıkların en hoşlarından yiyin ve hakkında tuğyan etmeyin ki sonra üzerinize gazabım iner, her kim üzerine de gazabım inerse o uçuruma gider (81). Bununla beraber şüphe yok ki Ben, tevbe eden ve iman edip sâlih amel yapan, sonra da doğru giden kimse için gaffârım (82). "Hem seni acele ile kavminden geçiren ne yâ Mûsâ?" (83). "Onlar" dedi, "benim izim üzerindeler ve ben Sana acele ettim ki Rabbim hoşnut olasın" (84). "Amma" dedi, "Biz senin ardından kavmini fitneye düşürdük, Sâmirî onları şaşırttı" (85). Derhâl Mûsâ kavmine gazabnâk, esefnâk olarak

döndü. “Ey kavmim” dedi, “Rabbiniz size güzel bir vaad vaad etmedi mi? Zaman mı uzadı? Yoksa üzerinize Rabbinizden bir gazab inmesini arzu ettiniz de mi bana olan vaadinize hulf ettiniz” (86). “Biz” dediler, “senin vaadine kendiliğimizden hulf etmedik, velâkin o kavmin ziynetinden birtakım ağırlıklar yüklenmiş idik, onları ateşe attık, kezâlik Sâmirî de bıraktı (87). Derken onlara bir dana, böğürmesi var bir ceset çıkardı, bunun üzerine dediler ki ‘işte bu sizin ilâhınız ve Mûsâ’nın ilâhı, fakat unuttu’” (88). Şu hakikati görmüyorlar mı idi ki o onlara bir söz iade edemiyor ve kendilerine ne bir zarar ne de bir menfaat eriştirmeye mâlik olamıyordu (89).

Kasem olsun ki önceden Hârûn onlara: “Ey kavmim, siz bununla sırf bir fitneye tutuldunuz ve doğrusu sizin Rabbiniz ancak Rahmân’dır. Gelin bana tâbiʿ olun ve emrime itaat edin” demişti (90). “Biz” dediler, “bunun başına devam edip durmaktan asla ayrılmayız, tâ dönünceye kadar bize Mûsâ” (91). “Ey Hârûn” dedi, “sana ne mâniʿ oldu da bunların dalâlete düştüklerini gördüğün vakit benim ardımca gelmedin, emrime isyan mı ettin?” (92-93). “Ey anamın oğlu!” dedi, “sakalımı başımı tutma, emin ol ki ‘dediğime bakmadın da Benî İsrâil arasına tefrika düşürdün’ dersin diye korktum” (94). “Ya ey Sâmirî, senin derdin ne?” (95). “Ben” dedi, “onların görmediklerini gördüm de Resûl’ün izinden bir avuç avuçladım da onu attım, ve bana nefsim böyle hoş gösterdi” (96). “Haydi” dedi, “defol, çünkü sana hayatta şöyle demek var: Temas yok, hem sana bir vaʿîd var ki ona asla hulf edemeyeceksin. O başını bekleyip durduğun ilâhına da bak, her hâlde Biz onu yakacağız da yakacağız, sonra da kül edip onu muhakkak deryâya dökeceğiz (97). Sizin ilâhınız ancak O Allah’tır ki O’ndan başka ilâh yok, O ilmi ile her şeyi kuşatmıştır” (98). İşte sana böyle -yâ Muhammed- geçmişin mühim haberlerinden kıssa naklediyoruz, şüphe yok ki sana ledünnümüzden bir zikir verdik (99). Her kim ondan yüz çevirirse şüphesiz o, kıyamet günü bir vebal yüklenecek (100). Ebediyen onun altında kalacaklar ki onlar için kıyamet günü o ne fena yüktür (101). O gün ki Sûr üfürülecek ve mücrimleri o gün gömgök mahşere toplayacağız (102). “Ondan fazla durmadınız” diye aralarında gizli gizli konuşacaklar (103). Gidişçe en beri benzerleri “bir günden fazla durmadınız” deyince ne diyeceklerini Biz biliriz (104).

Bir de sana dağlardan soruyorlar, binâenʿaleyh de ki: Rabbim onları un ufra edip savuracak da (105) yerlerini düpedüz bomboş bırakacak (106). Onda ne bir eğrilik ne bir yumruluk göremeyeceksin (107). O gün davetçiye iʿvicacsız tebaʿiyet edecekler, öyle ki Rahmân’ın heybetinden sesler kısılmıştır, artık bir hışıltıdan başka bir şey işitmezsin (108). O gün şefaat fâide vermez, ancak Rahmân’ın izin verdiği ve sözüne râzı olduğu kimse müstesnâ (109). O onların önlerindekini ve arkalarındakini bilir, onlar ise O’nu ilmen ihâta edemezler (110). Ve bütün yüzler O Hayy u Kayyûm’a baş eğmiş ve bir zulüm yüklenen cidden hâib olmuştur (111). Her kim de mü’min olarak sâlih amellerden işlerse o vakit o, ne bir zulümden korkar ne çiğnenmeden (112). Ve işte onu böyle Arabî bir Kur’an olarak indirdik ve bunda vaʿîdden türlü şekilde tekrar yaptık, ki belki korunur takvâ yolunu tutarlar. Yahut da o, onlara bir zikir ihdas eyler (113). Demek ki Allah, O hak Şehinşah yüksek, çok yüksek; maʿamâfîh sana vahyi tamam

edilmeden evvel Kur'ân'ı acele etme ve de ki "Rabbim artır beni ilimce" (114). Fi'l-hakīka bundan evvel Âdem'e ahid verdik de unuttu ve Biz onda bir azim bulmadık (115).

Ve düşün o vakti ki, melâikeye "Âdem için secde edin" dedik, hemen secde ettiler, ancak İblis dayattı (116). Bunun üzerine biz de "yâ Âdem" dedik, "haberin olsun bu sana ve zevcene düşmandır, sakın sizi cennetten çıkarmasın ki sonra bedbaht olursun (117). Çünkü senin acıkmaman, çıplak kalmaman oradadır (118). Ve sen orada susamazsın ve Güneş'te yanmazsın" (119). Derken Şeytan ona vesvese verdi, "ey Âdem! Sana kılavuzluk edeyim mi huld ağacına ve çürümez mülke?" dedi (120). Bunun üzerine ikisi de ondan yediler, derhâl kendilerine kötü yerleri açılıverdi ve üzerlerine cennet yaprağından yamamaya başladılar ve Âdem Rabbine âsî oldu da şaşkın düştü (121). Sonra Rabbi onu ıstıfâ etti de tevbesini kabul buyurdu ve yol gösterdi (122). Buyurdu ki: "İniniz ikiniz de oradan hepiniz, bazınız bazınıza düşman olarak, sonra ne zaman size Benden bir hidâyetçi gelir de her kim hidâyetçime uyarsa işte o dalâlete düşmez ve bedbaht olmaz (123). Her kim de zikrimden yüz çevirirse ona dar bir maîşet vardır ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz (124). 'Rabbim beni niçin kör olarak haşrettin, hâlbuki ben gözlü idim' der (125). Buyurur ki: 'Öyle, sana âyetlerimiz geldi de onları unuttun, bugün de böyle bırakılacaksın (126). Ve işte Rabbinin âyâtına iman etmeyip israf edeni Biz böyle cezâlandıracağız ve elbette o âhiret azâbı daha şiddetli ve daha bekālıdır'" (127). Daha onları şu irşad etmedi mi ki kendilerinden evvel nice kurûn helâk etmişiz, onların meskenlerinde yürüyüp duruyorlar, her hâlde bunda ibret alacak aklı olanlar için çok âyetler var (128).

Rabbinden bir kelime sebketmiş olmasa idi her hâlde azab lizâm olurdu, fakat müsemmâ bir ecel var (129). O hâlde dediklerine sabret de Rabbine hamd ile tesbih eyle: Güneş doğmadan evvel ve batmadan evvel. Gece saatlerinde de tesbih et, gündüzün etrafında da ki rızâya erebilesin (130). Ve sakın öyle şeye gözlerini uzatma ki Biz onun hakkında kâfirleri fitneye düşürmek için onunla onlardan birkaç çiftini dünyâ hayâtın cici bicisinden zevkyâb etmişizdir. Hâlbuki Rabbinin rızkı hem daha hayırlı hem daha bekālıdır (131). Hem ehline de namaz ile emret hem de kendin ona sabır ile devam eyle, Biz senden bir rızık istemiyoruz. Biz seni merzuk ederiz ve âkıbet takvânındır (132). Bir de "Rabbinden bir âyet getirse ya!" dediler, ya kendilerine evvelki kitaplardakinin beyyinesi gelmedi mi ki? (133). Eğer Biz onları bundan evvel azab ile ihlâk etmiş olsa idik derlerdi ki "a Rabbimiz! Ne olurdu bize bir resul gönderseydin de biz zelil ve rüsvâ olmadan evvel âyetlerine ittibâʿ etseydik" (134). De ki: "Hep beklemekte, bekleyin bakalım çünkü yakında bileceksiniz doğru yol sahipleri kimler, ve doğru giden kim." (135).

Enbiyâ Sûresi

Yaklaştı nâsa hesapları, onlar ise hâlâ gaflette aldırmıyorlar (1). Rablerinden kendilerine gelen her yeni ihtârı mutlak eğlenerek dinliyorlar (2). Kalbleri hep oyunda, hem onlar o zâlimler şu gizli fısıltıyı sırlaştılar: "Bu sırf sizin gibi bir beşer, artık göre göre sihre mi gidiyorsunuz?" (3). Dedi: "Rabbim söyleneni bilir; gökte de yerde de ve O öyle Semîʿ, öyle Alîm'dir" (4). Dediler: "Adgāsü ahlâm, yok onu uydurdu, yok o bir şâir; yoksa bize evvelkilerin gönderildikleri gibi

bir âyet getirsin" (5). Onlardan evvel ihlâk ettiğimiz hiçbir karye iman etmedi, şimdi onlar mı iman edecekler? (6). Senden evvel de başka değil ancak kendilerine vahiy gönderdiğimiz birtakım ricâl gönderdik, haydin zikir ehline sorun bilmiyorsanız (7). Biz onları hem yemek yemez bir cesed yapmadık, hem de muhalled değildirler (8). Sonra onlara olan vaade sâdık olduk da kendilerini ve dilediklerimizi necâta çıkarıp müsrifleri helâk ettik (9). Şânım hakkı için size bir kitap indirdik ki bütün şânınız onda, hâlâ akıllanmayacak mısınız? (10).

Hâlbuki biz zulmetmekte olan nice memleket kırdık geçirdik, ve arkasından diğerlerini başka bir kavim olarak neş'et ettirdik (11). Be'simizi hissettikleri vakit, hemen oradan üzengi tepiyorlardı (12). "Yok" dedik, "tepinmeyin, dönün o içinde şımartıldığınız şeylere ve meskenlerinize, ki sorguya çekileceksiniz" (13). "Vay bizlere: Bizler cidden zâlimler idik" dediler (14). Artık bütün davaları bu oldu kaldı, nihâyet onları öyle yaptık ki biçildiler, söndüler (15). Biz o göğü ve yeri oyunculuk etmek üzere yaratmadık (16). Eğer bir eğlence ittihaz etmiş olsa idik onu kendi ledünnümüzden ittihaz ederdik, yapacak olsa idik öyle yapardık (17). Hayır, Biz hakkı bâtılın tepesine fırlatırız da beynini parçalar, bir de bakarsın o anda mahvolmuştur. Vay sizlere de o ettiğiniz vasıflardan! (18). Hâlbuki göklerde yerde kim varsa O'nundur, ve O'nun huzûrundakiler O'na ibadetten ne çekinirler ne de yorgunluk duyarlar (19). Gece gündüz O'na tesbih ederler, fütur getirmezler (20). Yoksa birtakım ilâhlar edindiler de Arz'dan neşri onlar mı yapacaklar? (21) Yerde gökte Allah'tan başka ilâhlar olsa idi ikisi de fâsid olmuş gitmişti. Rabbin O Arş'ın Rabbi Allah münezzeh Sübhân'dır onların isnad ettikleri vasıflardan (22). O yaptığından mes'ul olmaz onlar ise mes'uldürler (23). Yoksa O'ndan başka ilâhlar mı edindiler? De ki: "Haydi getirin burhânınızı, işte benimle beraber olanların zikri ve benden evvelkilerin zikri." Fakat çokları hakkı bilmezler de onun için iʿrâz ederler (24). Senden evvel hiçbir resul göndermedik ki ona şöyle vahyetmiş olmayalım: "Hakikat bu: Benden başka ilâh yoktur, onun için hep Bana ibadet edin" (25). Böyle iken dediler ki: "Rahmân veled ittihaz etti"; tenzih O Sübhân'a, doğrusu onlar ikram olunmuş kullardır (26). O'nun sözünün önüne geçmezler, hep O'nun emriyle hareket ederler (27). O onların önlerindekini arkalarındakini bilir ve onlar O'nun rızâ verdiği kimselerden başkasına şefaat etmezler, ve hepsi O'nun haşyetinden titrerler (28). Ve içlerinden her kim "ben O'ndan başka bir ilâhım" derse, Biz ona cehennemi cezâ veririz, zâlimleri Biz böyle cezâlandırırız (29).

Ya o küfredenler görmediler de mi ki semâvât ü Arz bitişik idiler de Biz onları ayırdık. Hayâtı olan her şeyi sudan yaptık, hâlâ inanmıyorlar mı? (30). Arz'da da onları çalkalar diye baskılar oturttuk, hem onda bol bol açıklıklar yaptık ki doğru gidebilsinler (31). Semâyı da mahfuz bir sakf yaptık. Onlar ise O'nun âyetlerinden yüz çeviriyorlar (32). Hâlbuki O, O Hâlık ki geceyi, gündüzü ve Şems ü Kamer'i yaratmış, bütün o ecrâm her biri birer felekte yüzüyorlar (33). Bir de Biz senden evvel hiçbir beşer için huld nasip etmedik, şimdi sen ölürsen onlar muhalled mi kalacaklar? (34). Her nefis ölümü tadacak ve sizi bir imtihan olarak şer ve hayır ile mübtelâ kılacağız, hepiniz de nihâyet Bize ircâʿ olunacaksınız (35). O küfredenler seni gördükleri vakit de seni alaya tutuyorlar, "bu mu ilâhlarınızı anıp duran?" diyorlar. Hâlbuki onlar hep Rahmân'ın zikrine küfrediyorlar (36). İnsan aceleden yaratıldı, yarın ben onlara âyetlerimi

göstereceğim şimdi siz acele etmeyin (37). Bir de "bu vaad ne zaman, doğru iseniz?" diyorlar (38). Bilseler o küfredenler ne yüzlerinden ne arkalarından ateşi menʿ edemeyecekleri, ve hiçbir taraftan yardım olunmayacakları o demi (39). Doğrusu o onlara bağteten gelecek de kendilerini dondurakalacak, artık ne reddine güçleri yetecek ne de kendilerine mühlet verilecek (40). Kasem olsun ki senden evvel birçok peygamberlerle istihzâ edildi de içlerinden alay edenleri o istihzâ ettikleri şey kuşatıverdi (41).

De ki: "Sizi gece ve gündüz O Rahmân'dan kim koruyabilir?" Fakat onlar Rablerinin zikrinden sarf-ı nazar etmişlerdir (42). Yoksa onlar için kendilerini önümüzden menʿ edecek ilâhlar mı var? Onlar kendi nefislerini bile kurtaramayacakları gibi bizden sahâbet de olunmazlar (43). Doğrusu Biz onları ve atalarını yaşattık hatta o ömür onlara uzun geldi, fakat şimdi görmüyorlar mı o Arz'ı etrafından eksiltip duruyoruz, o hâlde gālib onlar mı? (44). De ki "ben sizi ancak vahy ile inzar ediyorum, amma ne kadar inzar edilseler sağırlar daveti işitmezler" (45). Maʿamâfîh kasem olsun Rabbinin azâbından onlara bir nefha dokunursa muhakkak diyeceklerdir ki "vay bizlere! Bizler cidden zâlimler idik (46). Biz ise kıyamet günü için mîzanlara adaleti koruz da hiçbir nefis zerrece zulmedilmez, bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa onu getirir koruz, hesapçı da Biz yeteriz (47).

Celâlim hakkı için Biz Mûsâ ile Hârûn'a furkan ve bir ziyâ ve bir zikir vermiştik, müttakīler için (48). O müttakīler için ki Rablerine gıyabda haşyet beslerler ve o saatten titrer dururlar (49).

İşte bu -Kur'an- da Bizim indirdiğimiz mübarek zikirdir, şimdi siz bunu mu inkâr ediyorsunuz? (50).

Şânım hakkı için bundan evvel de İbrâhim'e rüşdünü vermiştik (51). O vakit ki babasına ve kavmine "ne bu başına toplanıp durduğunuz temâsîl?" dedi (52). "Atalarımızı bunlara ibadet ediyor bulduk" dediler (53). "Kasem olsun ki" dedi, "siz de atalarınız da açık bir dalâl içindesiniz" (54). Dediler: "Ciddi mi söylüyorsun, yoksa sen şakacılardan mısın?" (55) "Doğrusu" dedi, "Rabbiniz o göklerin ve yerin Rabbidir ki onları yaratmıştır ve ben buna şehadet edenlerdenim (56). Ve tallahi siz dönüp gittikten sonra putlarınıza lâbüd bir tedbir yapacağım" (57). Derken onları parça parça etti, ancak bir büyüklerini bıraktı ki belki ona müracaat ederler (58). "Bunu bizim ilâhlarımıza kim yapmış? Her hâlde o zâlimlerden biri" dediler (59). "Bir delikanlı işittik, bunları anıyor, adına İbrâhim deniyormuş" dediler (60). "Haydin" dediler, "getirin onu nâsın gözleri önüne belki şehadet ederler" (61). Dediler: "Sen mi yaptın bunu ilâhlarımıza yâ İbrâhim?" (62). "Belki" dedi "şu büyükleri yapmıştır, sorun bakalım onlara eğer söylerlerse" (63). Bunun üzerine vicdanlarına müracaat ettiler de dediler: "Doğrusu siz haksızsınız" (64). Sonra yine tepeleri üstü ters döndüler, "sen cidden bilirsin ki bunlar söylemez" dediler (65). "O hâlde" dedi, "Allah'ı bırakıp da size hiçbir fâide veremeyecek, zarar da edemeyecek nesnelere mi tapıyorsunuz? (66). Yuf size ve Allah'tan başka taptıklarınıza! Hâlâ akıllanmayacak mısınız?" (67). "Siz bunu" dediler, "yakın da ilâhlarınızın öcünü alın, bir iş yapacaksanız" (68). "Ey nâr, serin ve selâmet ol İbrâhim'e" dedik

(69). Ona bir dolap kurmak istediler, Biz de daha ziyade kendilerini hüsrâna düşürdük (70). Ve onu Lût ile beraber kurtarıp içinde âlemîne bereketler verdiğimiz arza çıkardık (71). Ve ona İshak'ı ihsan ettik, fazla olarak Yaʿkūb'u da ve her birini sâlihînden kıldık (72). Ve hepsini emrimizle yol gösteren imamlar ettik ve kendilerine hayırlar işlemeyi, namaz kılmayı, zekât vermeyi vahy eyledik ve hep bize âbid idiler (73).

Lût, ona da bir hüküm, bir ilim verdik ve onu habâsetler işleyen o karyeden kurtardık. Hakikat onlar kötü, fâsık bir kavim idiler (74). Onu ise rahmetimize idhal eyledik, çünkü o cidden sâlihînden idi (75).

Nûh'u da, zira mukaddemâ nidâ etmişti, biz de duasını kabul ettik de kendisini ve ehlini büyük bir sıkıntıdan kurtardık (76). Ve âyetlerimizi tekzib eden kavimden öcünü aldık, hakikat onlar kötü bir kavim idiler, Biz de hepsini birden gark ettik (77).

Dâvûd ile Süleyman'ı da, o vakit ki ikisi de hars hakkında hüküm veriyorlardı, o vakit ki ekinde geceleyin kavmin davarı yayılmıştı, Biz de hükümlerine şâhid idik (78). Derhâl onu Süleyman'a anlattık, bununla beraber her birine bir hüküm ve bir ilim vermiştik ve Dâvûd'un maiyyetinde dağları musahhar kılmıştık, kuşlarla beraber tesbih ediyorlardı ve Biz bunları yaparız (79). Bir de ona sizin için, sizi harbinizin şiddetinden korusun diye giyecek sanatı tâlim etmiştik, şimdi siz şükrünü edâ ediyor musunuz? (80). Süleyman için de şiddetli rüzgârı ki o içine bereketler verdiğimiz Arz'a emriyle cereyan ediyordu, ve Biz her şeyi biliriz (81). Şeytanlardan da onun için dalgıçlık edenleri ve daha başka amel için çalışanları teshir etmiştik ve hep onları zabt eden Biz idik (82).

Eyyûb'u da, zira diye Rabbine nidâ etti (83). Biz de duasını kabul ettik de hemen kendisindeki durru açtık ve tarafımızdan bir rahmet ve âbidler için bir muhtıra olmak üzere ona ehlini ve beraberlerinde onların bir mislini de verdik (84).

İsmâil'i de, İdrîs'i de, Zülkifl'i de; hepsi sâbirînden (85). Bunları da rahmetimize idhal eyledik, çünkü cidden sâlihîndendirler (86).

Zennûn'u da; hani öfkelenerek gitmişti de Biz kendisini asla sıkıştırmayız zannetmişti, derken zulmetler içinde diye nidâ etti (87). Biz de duasını kabul ile icâbet ettik de kendisini gamdan kurtardık ve işte mü'minleri böyle kurtarırız (88).

Zekeriyyâ'yı da; hani Rabbine diye nidâ etmişti (89). Biz de duasını kabul ile icâbet ettik de kendisine Yahyâ'yı verdik ve onun için zevcesini ıslah eyledik. Hakikat bunlar hayrâtta müsâraʿat ve Bize rağbet ve rehbetle dua ederlerdi ve Bizim için hâşiʿlerdi (90).

Ve o dişiyi de ki ırzını muhkem korudu da kendisine rûhumuzdan nefhettik, ve kendisiyle oğlunu âlemîne bir âyet kıldık (91).

İşte bu sizin ümmetiniz bir tek ümmet, Rabbiniz de bir Benim, onun için hep Bana kulluk edin (92). Onlar kumandalarını beynlerinde parçaladılar, fakat hepsi Bize rücûʿ edecekler (93). İmdi

her kim mü'min olarak sâlihâttan bir amel işlerse onun saʿyine küfran yok ve her hâlde Biz onun hesâbına yazarız (94). İhlâk ettiğimiz karyeye dahi haramdır ki rücûʿ etmeyecek olsunlar (95). Nihâyet Ye'cûc ve Me'cûc açılıp da her tepeden saldırdıkları (96) ve hak vaad yaklaştığı vakit, o zaman işte o küfredenlerin derhâl gözleri belerecek, "eyvah bizlere, biz bundan gaflet ettik, hayır kendimize zulmetmiş olduk" diyecekler (97). Haberiniz olsun ki siz ve Allah'tan başka taptığınız nesneler hep cehennem mermisisiniz; siz ona vürûd edeceksiniz (98). Onlar ilâh olsalardı ona vürûd etmezlerdi, hâlbuki hepsi onda muhalled kalacaklar (99). Öyle ki onların orada bir zefîri var, bunlar da orada iken işitmeyecekler (100). Şüphe yok ki haklarında Bizden hüsnâ sebkedenler, bunlar ondan uzaklaştırılmışlardır (101) ve bunlar canlarının istediğinde muhalled kalacaklardır (102). O fezaʿ-ı ekber bunları mahzun etmeyecek ve bunları melekler şöyle karşılayacaklar: "Bu işte sizin o gününüz ki vaad olunuyordunuz" (103). O gün ki semâyı kitaplar için defter dürer gibi düreceğiz, evvel başladığımız gibi halkı iade edeceğiz; uhdemizde bir vaad, şüphe yok ki Biz yaparız (104). Şânım hakkı için zikirden sonra Zebur'da da yazmıştık ki her hâlde Arz, ona Benim sâlih kullarım vâris olacaktır (105).

Şüphe yok ki bunda âbid bir kavim için kâfi bir öğüt vardır (106). Ve seni sade âlemîne rahmet olarak göndermişizdir (107).

De ki: Bana sade vahyolunuyor ki ilâhınız ancak bir ilâhtır, şimdi siz Müslüman oluyor musunuz? (108) Bunun üzerine aldırmazlarsa o hâlde de de ki: "Size düpedüz ilan ettim, ve bilmem bu size edilen vaʿd ü vaʿîd pek yakın mı, yoksa uzak mı?" (109). Şüphe yok ki O, söylenenden açığa vurulanı da bilir gizlediğinizi de bilir (110). Ve bilmem belki bu -mühlet- sizin için bir imtihan ve bir vakte kadar bir istifadedir (111).

Dedi: "Yâ Rab! Hakka hükmet ve Rabbimiz Rahmân'dır ancak isnadlarınıza karşı sığınılacak müsteʿan" (112).

Hac Sûresi

Ey o bütün insanlar! Rabbinize korunun, çünkü o Sâʿat zelzelesi çok büyük bir şeydir (1). Onu göreceğiniz gün her emzikli emzirdiğinden geçer ve her yüklü kadın hamlini vazʿ eder, ve nâsı hep sarhoş görürsün hâlbuki sarhoş değillerdir velâkin Allah'ın azâb-ı şedîddir (2). Meâl-i Şerîfi Nâstan kimi de vardır Allah hakkında bi-gayri ilim mücadele eder de her kaypak şeytanın ardına düşer (3). Ki onun üzerine şöyle yazılmıştır: Her kim buna dost olursa muhakkak onu sapıtır ve doğru saʿîr azâbına götürür (4).

Ey insanlar! Eğer baʿsten şüphede iseniz şu muhakkak ki Biz sizi bir topraktan halketmekteyiz, sonra bir nutfeden, sonra bir alekadan, sonra hilkati belli belirsiz bir mudgadan, ki size anlatalım diye hem müsemmâ bir ecele kadar dilediğimiz müddet rahimlerde durduruyoruz da sonra sizi bir bebek olarak çıkarıyoruz, sonra da kuvvetinize ermeniz için. Bununla beraber içinizden kimisi vefat ettiriliyor, yine içinizden kimisi de biraz ilimden sonra bir şey bilmesin diye erzel-i ömre doğru geri itiliyor. Arz'ı da görürsün sönmüş kül hâlinde, derken üzerine suyu indirdiğimiz zaman ihtizaz eder kabarır da her dilber çiftten nebatlar bitirir (5). İşte bunlar hep Allah'ın şüphesiz Hak ve O muhakkak ölüleri diriltiyor ve hakikaten her şeye kādir

olmasındandır (6). Ve hakikat o Sâʿat gelecektir, onda hiç şüphe yoktur, ve hakikat Allah kabirlerdeki kimseleri baʿs edecektir (7).

Nâstan kimi de vardır ki ne bir ilme ne bir rehbere ne de tenvir eder bir kitaba istinad etmeksizin Allah hakkında mücadele eder (8). Allah yolundan şaşırtmak için yanını bükerek ki, dünyada ona bir rüsvâlık vardır, kıyamet günü de kendisine o yangın azâbını tattıracağızdır (9). "Bu" diye, "senin iki elinin takdim ettiği ve Allah'ın kullarına zulümkâr olmadığı içindir" (10). Nâstan kimi de Allah'a kıyıdan kıyıya ibadet eder, eğer kendisine bir hayır isabet ederse ona yatışır ve eğer bir mihnet isabet ederse yüz üstü dönüverir olur, işte hüsrân-ı mübîn odur (11). Allah'ı bırakır da kendine ne zarar ne menfaat vermeyecek şeylere yalvarır, işte dalâl-i baʿîd odur (12). Her hâlde zararı nefʿinden daha yakın olan zat diye yalvarıyor, o ne fena efendi, o ne fena yardak (13).

Şüphe yok ki Allah, iman edip sâlih ameller işleyenleri altından ırmaklar akar cennetlere koyacak, şüphe yok ki Allah ne isterse yapar (14). Her kim, ona Allah dünyada ve âhirette asla yardım etmez zannediyorsa hemen semâya bir ip uzatsın, sonra nefesini kessin de baksın keydi gayzını giderecek mi? (15). Ve işte Biz onu böyle "âyât-ı beyyinât" olarak indirdik ve çünkü Allah istediğine hidâyet eder (16).

Onlar ki iman ettiler ve onlar ki Yahudî oldular ve o Sâbiîler ve o Nasârâ ve o Mecûs ve o şirk edenler her hâlde Allah kıyamet günü bunların beynini şüphesiz fasl edecektir, çünkü Allah her şeye şâhiddir (17). Görmedin mi hep Allah'a secde ediyor göklerdeki kimseler, yerdeki kimseler, Güneş, Ay ve yıldızlar, dağlar, ağaçlar, bütün hayvanlar ve insanlardan birçoğu; birçoğunun da üzerine azab hak olmuş. Her kimi de Allah tahkir ederse artık ona ikram edecek yoktur, şüphesiz Allah ne dilerse yapar (18).

Şu ikisi Rableri hakkında muhakemeye duruşmuş iki hasımdırlar, binâenʿaleyh o küfredenler için ateşten çamaşırlar biçilmiştir, başlarının üstünden kaynar su dökülür (19). Bununla karınlarındaki ve derileri eritilir (20). Bir de bunlara demirden kamçılar vardır (21). Her ne zaman ateşten, onun bir gamından çıkmak isterlerse yine içine iade olunurlar, haydi tadın yangın azabını (22). Şüphesiz Allah o iman edip sâlih sâlih ameller işleyenleri altından ırmaklar akar cennetlere koyacak, orada altın bileziklerden ve inci süslenecekler, elbiseleri de orada ipek (23). Hem sözün hoşuna hidâyet edilmişlerdir, hem hamîdin yoluna hidâyet edilmişlerdir (24).

Amma şunlar ki küfrettiler hem Allah yolundan ve o Mescid-i Haram'dan menʿ ediyorlar ki Biz onu mukīm ve müsafir için de müsâvî olmak üzere, umûm insanlar için yapmışız ve her kim onun içinde zulm ile ilhad ile bir irade ederse ona muhakkak elîm bir azab tattırırız (25). Hem unutma o vakti ki o Beyt'in yerini İbrâhim'e şöyle diye hazırlamıştık: "Sakın Bana hiçbir şey şirk koşma ve Beytimi dolaşanlar ve duranlar ve rükûʿa sücûda varanlar için tertemiz et (26). Ve umûm nâs içinde haccı ilan eyle gelsinler sana: Gerek yaya ve gerek her derin vâdiden gelerek incelmiş her bir binit üzerinde (27). Gelsinler kendilerine ait birtakım menfaatlere şâhid olsunlar ve enʿâm behîmelerinden kendilerine merzuk buyurduğu kurbanlıklar üzerine mâlum

günlerde Allah'ın ismini ansınlar da onlardan yiyin ve yoksulu, fakiri doyurun (28). Sonra kirlerini atsınlar ve adaklarını yerine getirsinler ve o Beyt-i Atîk'i tavaf etsinler" (29). Emir budur, her kim de Allah'ın hurmetlerine tâzim ederse bu kendisi için Rabbi indinde mutlak hayırdır, size ise karşınızda tilâvet olunup duranlar müstesnâ olmak üzere bütün enʿâm helâl kılındı. O hâlde o evsândan, o pislikten kaçının ve tezvir sözden kaçının (30). Allah için, O'na şirk koşmayan hanîfler olun. Her kim Allah'a şirk koşarsa öyle olur ki sanki semâdan düşmüş de kendisini kuşlar kapışıyor, veya rüzgâr onu ücra bir yere sürüklüyordur (31). Bu budur, her kim de Allah'ın şeʿâirine -kurbanlıklarına- tâzim ederse şüphesiz o kalblerin takvâsındandır (32). Sizin için onlarda muayyen bir zamana kadar birtakım menfaatler vardır, sonra da varacakları yer Beyt-i Atîk'e müntehîdir (33). Ve her ümmet için, Allah'ın kendilerine merzuk kıldığı enʿâm behîmesi üzerine ismini zikretsinler diye bir mâbed yapmışızdır. İmdi hepinizin tanrısı bir tek tanrıdır, onun için yalnız O'na teslim olan Müslüman olun ve müjdele o mutîʿ, mütevâzıları (34) ki Allah anıldığı vakit kalbleri oynar, ve kendilerine isabet edene sabırlı ve namaza devamlıdırlar ve kısmet ettiğimiz şeylerden infak da ederler (35). Hem o bedeneler, o gövdeli hayvanlar var ya biz onları Allah şeʿâirinden kıldık, sizin için onlarda hayır vardır. Binâenʿaleyh ön ayaklarının biri bağlı olarak bir düziye üzerlerine Allah'ın ismini anın, yanları yere yaslandığı vakit de onlardan yiyin, kanaatliye ve isteyene itʿâm da edin, O böyle onları size musahhar kıldı ki şükredesiniz (36). Elbette onların ne etleri ne kanları Allah'a ermez, velâkin O'na sizden olan takvâ erecektir. Böyle onları size musahhar kıldı ki size yolunu gösterdiğinden dolayı Allah'ı tekbir ile büyükleyesiniz, ve müjdele o vazifelerini güzel yapan muhsinleri (37).

Haberiniz olsun ki Allah iman edenler tarafından müdafaa edecektir, çünkü Allah herhangi bir hâini, nankörü sevmez (38). İzin verildi o kendilerine kıtal edilenlere, çünkü onlara zulmolundu ve şüphesiz ki Allah onları muzaffer kılmaya her hâlde kādirdir (39). Onlar ki "Rabbimiz bir Allah'tır" demelerinden başka bir sebep, bir hak olmaksızın diyarlarından çıkarıldılar. Allah'ın da nâsın bir kısmını bir kısmıyla defʿ etmesi olmasa idi her hâlde manastırlar, kiliseler, havralar, mescidler yıkılırdı ki bunlarda Allah'ın ismi çok zikrolunur ve elbette Allah kendine nusret edeni mansur kılacaktır, şüphe yok ki Allah çok kuvvetli, çok izzetlidir (40). Onlar ki şayet kendilerini Arz'da makām-ı iktidâra getirirsek namazı kılarlar, zekâtı verirler, mâruf ile emir ve münkerden nehiy ederler, bütün umûrun âkıbeti de sırf Allah'a aittir (41).

Ve eğer seni tekzib ederlerse emin ol onlardan evvel kavm-i Nûh da tekzib etti, Âd da, Semûd da (42), kavm-i İbrâhim de kavm-i Lût da (43). Ashâb-ı Medyen de. Mûsâ da tekzib olundu, Ben de o kâfirlere bir mühlet verdim, sonra da kendilerini tuttum alıverdim, nasıl oldu o vakit Benim inkârım? (44). Evet, nice memleketler vardı ki Biz onları zulmetmektelerken helâk ettik de şimdi onlar damlarının üzerine çökmüş ıpıssız, hem nice muʿattal kuyu ve müşeyyed köşk (45). Ya o yerde neye seyretmediler ki kendileri için akıllanmalarına sebep olacak kalbler ve işitmelerine sebep olacak kulaklar olsun. Zira hakikat budur ki gözler körelmez velâkin sînelerdeki kalbler körelir (46). Bir de senden acele azab istiyorlar, elbette Allah vaadinde hulf etmez, bununla beraber Rabbinin indinde bir gün sizin sayacaklarınızdan bin sene gibidir (47).

Zulmetmektelerken kendilerine mühlet verdiğim nice memleket vardı ki Ben onu tutmuş alıvermiştim, bütün inkılab nihâyet Banadır (48). Meâl-i Şerîfi De ki: “Ey o bütün insanlar! Ben size ancak açık anlatan bir nezîrim (49). İmdi iman edip sâlih sâlih iş yapanlar, onlar için hem bir mağfiret var hem bir rızk-ı kerîm” (50). Âyetlerimiz hakkında muʿâcizlik için koşuşanlar ise işte onlar ashâb-ı cahîm (51).

Hem Biz senden evvel ne bir resul ve ne bir nebî göndermedik ki bir temenni kurduğu vakit Şeytan onun ümniyyesine bir ilkā yapmış olmasın. Bunun üzerine Allah Şeytan’ın ilkā ettiğini derhâl nesh eder de sonra Allah âyetlerini muhkemler ve Allah Alîm’dir, Hakîm’dir (52). Şunun için ki Şeytan’ın ilkā edeceğini kalbleri katı olanlar ve kalblerinde bir maraz bulunanlar için bir fitne kılacaktır ve çünkü o zâlimler uzak bir şikāk içindedirler (53). Bir de kendilerine ilim verilmiş olanlar onun muhakkak Rabbinden gelen hak olduğunu bilsinler ve ona iman etsinler de kalbleri ona saygı duysun ve çünkü Allah, iman edenleri doğru bir caddeye çıkarır (54). O küfredenler de kendilerine o saat bağteten gelinceye veya akīm bir günün azâbı gelinceye kadar ondan bir şek içinde kalır giderler (55).

Mülk o gün bir Allah’ındır, beynlerinde hükmünü verir, artık iman edip sâlih iş yapmış olanlar naʿîm cennetlerindedir (56). Kâfirlik edip âyetlerimize yalan demiş olanlar ise, işte bunlara mühîn bir azab vardır (57). Allah yolunda hicret edip de sonra katledilmiş veya ölmüş olanlar ise elbette Allah, onları muhakkak güzel bir rızık ile merzuk edecektir ve çünkü Allah, elbette rızık verenlerin en hayırlısı O’dur (58). O elbette onları hoşnut olacakları bir medhale koyacaktır ve çünkü Allah gayet Alîm, gayet Halîm’dir (59). Bu böyle, bir de her kim kendine edilen ukūbete misliyle mukabele eder de sonra yine üzerine bağy olunursa elbette Allah ona nusret eder, çünkü Allah’ın affı çok, mağfireti çoktur (60). Çünkü Allah, geceyi gündüzün içine sokar, gündüzü de gecenin içine sokar ve Allah Semîʿdir, Basîr’dir (61). Çünkü Allah’tır ancak Zât-ı Hak, onların O’ndan başka davet ettikleri ise hep bâtıldır, ve Allah’tır ancak yegâne yüksek, yegâne büyük (62).

Görmedin mi Allah semâdan bir su indirmekle Arz yemyeşil oluveriyor; hakikat Allah, çok latîf bir habîrdir (63). Göklerdeki ve yerdeki hep O’nundur ve hakikat Allah, hamd olunacak yegâne Ganî ancak O’dur (64). Görmedin mi Allah, hakikaten bütün yerdekileri sizin için musahhar kıldı, semâyı da izni olmaksızın yere düşmekten tutuyor. Hakikaten Allah, insanlara çok re’fetli bir rahîmdir (65). Size hayâtı veren de O’dur; sonra sizi öldürür, sonra sizi yine diriltir, hakikat insan çok nankördür (66).

Biz her ümmet için bir ibadet yolu yapmışızdır ki onlar onun âbidleridir. Binâenʿaleyh emirde sana asla münâzaʿa etmesinler, ve Rabbine davet et, çünkü sen cidden hakka götüren doğru bir yol üzerindesin (67). Ve eğer sana mücadele ederlerse de ki: “Ne yapıyorsunuz Allah pekâlâ biliyor (68). Ve muhalefet edip durduğunuz şeyler hakkında kıyamet günü Allah aranızda hükmünü verecek” (69). Bilmez misin ki Allah gökte ve yerde ne varsa bilir, muhakkak o bir kitaptadır. Her hâlde o Allah’a göre kolaydır (70). Onlar Allah’ın karşısında öyle bir şeye tapıyorlar ki O ona öyle bir ferman indirmedi ve öyle bir şey ki ol babda lehlerine hiçbir ilim

yok, zâlimlere ise yardımcı yoktur (71). Kendilerine karşı âyetlerimiz birer beyyine olarak okunduğu zaman da o kâfirlerin yüzlerinde münkirliklerini tanırsın, hemen hemen karşılarında âyetlerimizi tilâvet edenlere saldırıverecek gibi olurlar, de ki: "Şimdi size ondan daha şer olanını haber vereyim mi? Ateş; Allah onu küfredenlere vaad buyurdu, ki o ne fena âkıbettir" (72).

Ey insanlar! Bir mesel darb edildi, şimdi ona iyi kulak verin; haberiniz olsun ki sizin Allah'tan başka taptıklarınız bir sinek yaratamazlar, hepsi onun için toplansalar bile, ve şayet sinek onlardan bir şey kaparsa onu ondan kurtaramazlar; tâlib de zayıf matlub da (73). Allah'ın kadrini gereği gibi takdir edemediler, hakikat Allah yegâne Kavî, yegâne Azîz'dir (74). Allah, hem melâikeden resuller süzer hem insanlardan, hakikat Allah yegâne Semîʿ, yegâne Basîr'dir (75). Hepsinin önlerindekini ve arkalarındakini bilir ve bütün işler hep Allah'a ircâʿ olunur (76).

Ey o bütün iman edenler; rükûʿ edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin, hayır işleyin ki felah bulabilesiniz (77). Ve Allah uğrunda hak cihâdıyla mücahede eyleyin. Sizi O seçti, üzerinize dinde bir harec de yükletmedi. Haydin babanız İbrâhim'in milletine, bundan evvel ve bunda size "Müslüman" ismini O -Allah- taktı, ki Peygamber size karşı şâhid olsun, siz de bütün insanlara karşı şâhidler olasınız. Haydin namazı kılın zekâtı verin ve Allah'a sıkı tutunun ki mevlânız O'dur; artık ne güzel mevlâ, ne güzel nasîr (78).

Mü'minûn Sûresi

Hakikat felah buldu o mü'minler (1). Ki onlar namazlarında huşûʿludurlar (2). Onlar ki beyhûde işe, boş lafa bakmazlar (3). Onlar ki zekât vermek için çalışırlar (4). Ve onlar ki ırzlarını korurlar (5). Ancak zevcelerine ve kendilerinin milki olan cariyelerine karşı müstesnâ, çünkü bunlar levm olunmazlar (6). Kim de bundan ötesini ararsa işte artık onlar haddi aşanlardır (7). Ve onlar ki emanetlerine ve ahidlerine riayetkârdırlar (8). Onlar ki namazlarının üzerine muhafızlık ederler (9). İşte onlardır o vârisler (10) ki Firdevs'e vâris olacak, onda muhalled kalacaklardır (11).

Şânım hakkı için Biz insanı çamurdan, bir sülâleden yarattık (12). Sonra onu oturaklı bir karargâhta bir nutfe yaptık (13). Sonra o nutfeyi bir aleka yarattık, derken o alekayı bir mudga yarattık, derken o mudgayı birtakım kemik yarattık, derken o kemiklere bir et giydirdik, sonra ona diğer bir hilkat neş'eti verdik. Bak ne şanlı O Allah, yaratanların en güzeli (14). Sonra siz bunun arkasından muhakkak öleceksiniz (15). Sonra siz kıyamet günü muhakkak baʿs olunacaksınız (16).

Fi'l-hakīka Biz, sizin fevkinizde yedi tarîk yarattık ve halktan gāfil olmadık (17). Ve semâdan bir kader ile bir su indirdik de onu yerde iskân eyledik, hâlbuki Biz onu giderivermeye de şüphesiz kādiriz (18). Öyle iken durdurduk da onunla sizin için hurmalıklar, üzümlükler kabîlinden bağlar, bahçeler yaptık ki içlerinde sizin için birçok yemişler var, onlardan yer ve geçinirsiniz (19). Ve bir ağaç ki Tûr-i Sînâ'dan çıkar, yağ ve yiyenlere bir katıkla biter (20). Enʿâmda da sizin için cidden bir ibret vardır, karınlarındakinden sizi iskā ediyoruz. Sizin için

de onlarda hem birçok menâfiʿ vardır, hem de onlardan yersiniz (21). Hem onlara ve hem gemiye yüklenirsiniz (22).

Celâlim hakkı için biz Nûh'u kavmine resul gönderdik de dedi ki: "Ey benim kavmim, Allah'a ibadet edin, O'ndan başka bir tanrınız yoktur, binâenʿaleyh korunmaz mısınız?" (23). Bunun üzerine kavminden küfreden kodaman güruh şöyle dedi: "Bu başka değil, ancak sizin gibi bir beşer, üstünüze geçmek istiyor. Eğer Allah dilese idi elbette birtakım melekler gönderirdi, biz evvelki atalarımız içinde bunu işitmedik (24). Her hâlde o öyle bir adam ki kendisinde bir cinnet var, binâenʿaleyh gözetin bunu bir zamana kadar" (25). Dedi: "Yâ Rab! Beni tekzib etmelerine karşı Sen bana nusret ver" (26). Biz de ona şöyle vahyettik: "Bizim nezaretimiz ve vahyimizle gemiyi yap, sonra emrimiz gelip de tennur feveran edince hemen ona topundan bir iki çift ve aleyhinde söz sebketmiş olandan başka ehlini sok ve o zulüm edenler hakkında Bana bir hitabda bulunma, çünkü onlar gark olunacaklardır (27). Binâenʿaleyh sen maiyyetindekilerle geminin üzerine çıktığında da de ki: 'Hamd o Allah'a ki bizi o zâlim kavimden kurtardı' (28). Ve de ki: 'Rabbim! Beni bir mübarek menzile kondur, konuklayanların en hayırlısı Sensin'" (29). İşte bunda çok âyetler vardır ve hakikat Biz pek imtihancıyızdır (30).

Sonra arkalarından başka bir karn inşâ eyledik (31). Onların içinde de kendilerinden bir resul gönderdik, şöyle ki: Allah'a ibadet edin, O'ndan başka bir tanrınız yok, artık korunmaz mısınız? (32). Dünyâ hayatta kendilerine refah verdiğimiz hâlde küfredip âhiret likāsını tekzib eyleyen kavminden o (mele') kodaman güruh ise şöyle dedi: "Bu başka değil, ancak sizin gibi bir beşer; yediğinizden yiyor, içtiğinizden içiyor (33). Ve şayet sizin gibi bir beşere itaat ederseniz muhakkak ki siz o hâlde katʿiyyen hüsrandasınızdır (34). Siz öldüğünüz ve bir toprak, bir yığın kemik olduğunuz vakit muhakkak çıkarılacaksınız diye mi vaad ediyor? (35). Heyhât, o vaad olunduğunuz şey ne kadar uzak (36). O, bizim dünya hayatımızdan başka bir şey değildir, ölürüz ve yaşarız, fakat biz baʿs olunmayız (37). O ancak öyle bir adam ki bir yalanı Allah'a iftira etti, biz ona inanacak değiliz" (38). "Ya Rab!" dedi, "beni tekzib ettikleri cihetle öcümü al" (39). Buyurdu ki: "Az bir zamanda nâdim olacaklar" (40). Derken onları sayha bihakkın alıverdi de kendilerini bir sel süpürüntüsü yapıverdik, artık öyle bir defolmuş oldu ki o kavim, o zâlimler! (41).

Sonra arkalarından başka karnlar inşâ ettik (42). Hiçbir ümmet ecelini sebkedemez ve geriletemezler (43). Sonra ardı ardına resullerimizi gönderdik, her ümmete resûlü geldikçe onu tekzib ettiler, Biz de onları birbiri ardınca yuvarladık ve hepsini birer efsane yaptık. Artık defolsun öyle bir kavim ki imana gelmezler (44). Sonra birtakım âyetlerimiz ve açık bir ferman ile Mûsâ'yı ve kardeşi Hârûn'u gönderdik (45). Firavun'a ve cemiyetine, de bunlar kibirlerine yediremediler ve dik başlı bir kavim idiler (46). Onun için "biz" dediler, "bizim gibi iki beşere iman mı ederiz? Hâlbuki onların kavmi bize kulluk ediyor" (47). Bu suretle onları tekzib ettiler de helâk edilenlerden oldular (48). Şânım hakkı için berikiler doğru yolu tutabilsinler diye Mûsâ'ya o kitabı da verdik (49). İbn Meryem'i de anasıyla bir âyet kıldık ve ikisini bir oturaklı ve temiz sulu bir tepeye barındırdık (50).

Ey resuller! Helâl ve hoş şeylerden yiyin ve güzel işler yapın, çünkü Ben ne yaparsanız tamamen bilirim (51). Ve işte bu sizin ümmetiniz bir tek ümmet ve Rabbiniz de Ben, artık hep Bana korunun (52).

Derken kumandalarını aralarında kitap kitap parçalaştılar, her hizib kendilerininkine güveniyor (53). Şimdi sen onları bırak dalgınlıkları içinde tâ bir deme kadar (54). Kendilerine imdad ettiğimiz mal ve evlâd ile sanıyorlar mı ki (55) onların hakikaten hayırlarına müsâraʿat ediyoruz? Hayır, şuurları yok (56). Her hâlde Rablerinin haşyetinden titreyenler (57) ve Rablerinin âyetlerine iman edenler (58) ve Rablerine hiç şirk koşmayanlar (59) ve Rablerinin huzûruna varacaklarından yürekleri çarparak vergilerini verenler (60), işte bunlar hayırlarda sürʿat yarışı yaparlar ve hem onun için ileri giderler (61). Maʿamâfîh Biz kimseye vüsʿünden başka teklif etmeyiz ve nezdimizde bir kitap vardır hakkı söyler, onlar da zulmedilmezler (62). Fakat onların kalbleri bundan bir dalgınlık içindedir, hem onların ondan başka birtakım işleri vardır ki hep onlar için çalışırlar (63). Nihâyet refahlı olanlarını azâba çekiverdiğimiz zaman hemen feryâda başlayacaklardır (64). Feryad etmeyin bugün, çünkü siz bizden kurtarılamazsınız (65). Karşınızda âyetlerim okunuyordu da siz ardınıza dönüyordunuz (66). Ona kafa tutarak, müsamere yaparak hezeyanlar ediyordunuz (67). Ya hâlâ o kelâmı tedebbür etmezler mi? Yoksa onlara evvelki atalarına gelmemiş bir şey mi geldi? (68). Yoksa peygamberlerini tanımadılar mı da onun için inkâr ediyorlar? (69). Yoksa "onda bir cinnet var" mı diyorlar? Hayır, o onlara hak ile geldi fakat ekserîsi hakkı hoşlanmıyorlar (70). Eğer hak onların keyiflerine tâbiʿ olsa idi semâvât ve Arz ve bunlardaki kimseler katʿiyyen fâsid olurdu. Hayır, Biz onlara unutulmaz ders olacak zikirlerini getirdik de onlar zikirlerinden iʿrâz ediyorlar (71). Yoksa sen onlardan bir harc mı istiyorsun? Rabbinin harâcı daha hayırlıdır, hem O rezzakların en hayırlısıdır (72). Doğrusu sen onları dosdoğru bir caddeye çağırıyorsun (73). Fakat âhirete inanmayanlar caddeden sapmaktadırlar (74). Eğer Biz onlara acıyıp da baskılarını açıversek mutlaka tuğyanlarında inad eder hiçbir şey görmezler (75). Fi'l-hakīka Biz onları azâba tuttuk da yine Rablerine karşı uslanmadılar ve yalvarmıyorlar (76). Nihâyet üzerlerine şedîd azablı bir kapı açtığımız vakit de onun içinde ye'se düşüvereceklerdir (77).

Hâlbuki sizin için o kulağı, o gözleri, o gönülleri inşâ eden O; siz pek az şükrediyorsunuz (78). Ve sizi Arz'da yaratıp yayan O, hep O'na haşrolunacaksınız (79). Ve O öldüren ve dirilten O. Gece ve gündüzün ihtilâfı da hep O'nun için, artık akıllanmayacak mısınız? (80) Hayır, evvelkilerin dedikleri gibi dediler: (81) "Öldüğümüz ve bir türab, bir yığın kemik olduğumuz vakit mi, cidden biz mi mutlak baʿs olunacağız? (82). Yemin ederiz ki bize de, atalarımıza da bu, bundan evvel vaad olundu, bu eskilerin masallarından başka bir şey değil" dediler (83). "Kimin o Arz ve ondaki kimseler, eğer biliyorsanız?" de (84). "Allah'ın" diyecekler, "o hâlde düşünmez misiniz?" de (85). "Kim o yedi semânın Rabbi ve o azametli Arş'ın Rabbi?" de (86). "Allah'ın" diyecekler, "o hâlde korkmaz mısınız?" de (87). "Kim o her şeyin melekûtü yedinde ve O kayırır da O'na karşı kayırılmaz olan, eğer ilminiz varsa?" de (88). "Allah'ın" diyecekler, "o hâlde nereden büyüleniyorsunuz?" de (89). Doğrusu Biz onlara hakkı getirdik ve şüphesiz onlar yalancılar (90). Allah, hiç veled ittihaz etmedi, beraberinde bir tanrı da yok. O surette her

tanrı kendi yarattığı ile giderdi ve elbette biri diğerine kibrederdi. O isnad ettikleri vasıflardan sübhân O Allah (91). O gayb u şehâdetin âlimi, binâenʿaleyh onların koştukları şirklerden çok yüksek (92).

De ki: "Rabbim! Eğer onlara edilen vaʿîdi bana behemehâl göstereceksen (93) beni o zâlimler gürûhunda bulundurma Rabbim!" (94). Şübhesiz ki Biz, onlara yaptığımız va'îdi sana göstermeye elbette kādiriz (95). Sen o kötülüğü en güzel olan hasletle def' et, Biz onların ne halt edeceklerini daha iyi biliriz (96). Ve de ki: "Sana sığınırım Rabbim, o şeytanların dürtüştürmelerinden (97). Ve sana sığınırım Rabbim, huzurûma gelmelerinden" (98). Nihâyet her birine ölüm geldiği vakit diyecek ki: "Rabbim! Döndür, döndür beni, döndür! (99). Belki ben o bıraktığımda sâlih bir amel işlerim"; hayır hayır! O bir kelimedir ki onu o söyler, ötelerinden ise bir berzah vardır, tâ ba's olunacakları güne kadar (100). O vakit Sûr üfürüldü mü artık beynlerinde o gün ne ensâb vardır ne de soruşurlar (101). O zaman her kimin tartıları ağır gelirse işte onlar o felâh bulanlardır (102). Her kimin de tartıları yeğni gelirse işte onlar kendilerine yazık edenler, cehennemde kalanlardır (103). Ateş yüzlerini yalar, o hâlde ki içinde dişleri sırıtır (104). Değil mi idi âyetlerim size okunuyordu da siz onları tekzib ediyordunuz? (105). "Rabbimiz!" derler, "bize şekāvetimiz galebe etti ve biz sapkın bir kavim idik (106). Ey bizim Rabbimiz! Çıkar bizleri bundan, döner bir daha edersek her hâlde bizler zâlimiz" (107). Buyurur ki "sinin orada, söylemeyin Bana (108). Çünkü kullarımdan bir fırka vardı diyorlardı da (109) siz onları maskara yerine tuttunuz, hatta size Benim yâdımı unutturdular, onlara öyle gülüyordunuz (110). İşte onlara Ben sabretmelerine mukabil bugün bu mükâfâtı verdim. Onlardır onlar, murada erenler" (111). "Arz'da seneler sayısı ne kadar kaldınız?" buyurur (112). "Bir gün veya bir günün birazı, sayanlara sor" derler (113). Buyurur ki: "Bilmiş olsanız cidden pek az kaldınız" (114). Ya zannettiniz mi ki Biz, sizi sırf bir abes yarattık ve siz Bize ircâ' edilmeyeceksiniz? (115). Demek ki Allah, O hak padişah yüksek çok yüksek; başka tanrı yok ancak O, O Arş-ı Kerîm'in Rabbi (116). Ve her kim Allah'ın beraberinde diğer bir tanrı dava ederse onun ona hiçbir burhânı yoktur ve ancak Rabbinin indinde hesâbı vardır. Hak bu ki kâfirler felah bulmazlar (117). Hem şöyle de: (118).

Nûr Sûresi

Bir sûre ki indirdik ve farz kıldık, hem içinde açık açık âyetler indirdik gerek ki beller tutarsınız (1).

Zâniye ve zânî, hemen bunlardan her birine yüz değnek vurun. Allah'ın dininde bunlara bir acıyacağınız tutmasın, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten inanıyorsanız; hem mü'minlerden bir tâife azablarına şâhid olsun (2). Zânî bir zâniye veya müşrikeden başkasını nikâh etmez; zâniye, onu da bir zânî veya müşrikten başkası nikâh etmez, mü'minlere ise bu haram kılındı (3). Irz ehli kadınlara atan, sonra dört şâhid getirmeyen kimselere de seksen değnek vurun ve ebedâ bunların şehadetini kabul etmeyin, bunlar öyle fâsıklardır (4). Ancak onun arkasından tevbe edip ıslâh-ı hâl edenler başka, zira Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (5). Zevcelerine atan kendi nefislerinden başka şâhidleri de olmayan kimseler ise her biri şöyle şehadet etmelidir: Dört şehadet "billahi kendisi şüphesiz sâdıklardan" diye (6). Beşincisi de "eğer kâziblerden ise

muhakkak Allah'ın lâneti boynuna" (7). Kadından azabı dört kere şöyle şehadet etmesi defʿ eder: "Billahi o muhakkak yalancılardan" (8). Beşincisi de "eğer o sâdıklardan ise muhakkak Allah'ın gazabı kendinin üzerinedir" (9). Ya olmasa idi üzerinizde Allah'ın fazl u rahmeti, ve hakikat Allah'ın Hakîm bir Tevvâb olması!.. (10).

Haberiniz olsun ki ifk ile gelenler içinizden bir takımdır; onu hakkınızda bir şer sanmayın, belki o hakkınızda bir hayırdır. Onlardan her kişiye o vebalden kazandığı, büyüğüne tasaddî eden, ona da büyük bir azab vardır (11). Ne vardı onu işittiğiniz vakit erkek ve kadın mü'minler kendi kendilerine hüsn-i zan etselerdi de "bu açık bir ifktir" deselerdi ya (12). Ona dört şâhid getirselerdi ya, mâdem ki şâhid getiremediler o hâlde onlar Allah indinde yalancılardan ibarettirler (13). Eğer dünya ve âhirette Allah'ın fazl u rahmeti üzerinizde olmasa idi o daldığınız yaygarada size mutlak büyük bir azab dokunurdu (14). O sırada ki dillerinizle telakkī ediyordunuz ve ağızlarınızla hiçbir ilminiz olmayan bir şey söylüyor ve onu kolay sanıyordunuz; hâlbuki o Allah yanında büyük bir vebâl (15). Onu işittiğiniz vakit, "bunu söylemek bize gerekmez, hâşâ bu bir büyük bühtandır" desenizdi ya (16). Böyle bir şeye ebedâ avdet etmeyesiniz eğer mü'min iseniz diye Allah size vaaz veriyor (17). Ve sizin için âyetleri beyan buyuruyor ki Allah Alîm'dir Hakîm'dir (18). Mü'minler içinde bî-edebâne sözlerin şüyûʿ bulmasını arzu edenler için muhakkak dünya ve âhirette elîm bir azab vardır ve siz bilmediğiniz hâlde Allah bilir (19). Ya olmasa idi üzerinizde Allah'ın fazl u rahmeti ve hakikat Allah'ın bir Raûf-ı Rahîm olması (20).

Ey o bütün iman edenler! Şeytan'ın adımlarına uymayın, her kim Şeytan adımlarına uyarsa şüphe yok ki o çirkin ve merdud şeyler emreder. Eğer üzerinizde Allah'ın fazl u rahmeti olmasa idi içinizden hiçbiri ebedâ temize çıkamazdı, velâkin Allah dilediğini temize çıkarır ve Allah Semîʿ'dir, Alîm'dir (21). Bir de içinizden fazl u vüsʿat sâhibi olanlar karâbet sâhiplerine, miskinlere ve Allah yolunda muhacirlere vergisini vermekte kusur etmesin ve affetsin, aldırmasın. Allah'ın size mağfiret etmesini arzu etmez misiniz? Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (22). Şüphe yok ki ırz ehli bîhaber mü'min kadınlara atanlar dünyada ve âhirette melʿundurlar ve onlara büyük bir azab vardır (23). O gün ki aleyhlerinde dilleri ve elleri ve ayakları yaptıklarına şehadet edecektir (24). O gün Allah, onlara hak cezâlarını tamamen verecek ve Allah'ın âşikâr hak olduğunu bileceklerdir (25). Habîsât habisler için, habisler habîsât için ve tayyibât tayyibler için, tayyibler tayyibât içindir. Bunlar, onların dediklerinden müberrâdırlar, kendilerine bir mağfiret ve bir rızk-ı kerîm vardır (26).

Ey o bütün iman edenler! Kendi odalarınızın gayrı odalara sâhiplerine istînâs edip selâm vermeden girmeyiniz. Bu sizin için hayırlıdır, gerek ki düşünürsünüz (27). Bunun üzerine onlarda kimse bulmazsanız size bir izin verilmedikçe içeri girmeyin ve eğer size "dönün" derlerse dönün. O sizin için daha temizdir ve Allah bütün amellerinize Alîm'dir (28). Meskun olmayan ve içinde bir intifâʿ salâhiyetiniz olan odalara girmenizde size bir günah yoktur, neyi açıklar ve neyi saklarsanız Allah bilir (28). Mü'min erkeklere söyle: Gözlerini sakınsınlar ve ırzlarını (apışlarını) muhafaza etsinler. Bu kendileri için daha temizdir, her hâlde Allah ne yaparlarsa Habîr'dir (30). Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini sakınsınlar, ırzlarını muhafaza

etsinler, ziynetlerini açmasınlar, zâhir olanı başka ve baş örtülerini yakalarının üzerine vursunlar, ziynetlerini açmasınlar, ancak kendi kocalarına yahut kendi babalarına yahut kocalarının babalarına yahut kendi oğullarına yahut kocalarının oğullarına, yahut kendi biraderlerine, yahut kendi biraderlerinin oğullarına, yahut hemşirelerinin oğullarına yahut kendi kadınlarına yahut kendi ellerindeki memlüklerine, yahut ihtiyâcı olmayan erkeklerden uyuntulara, yahut henüz kadınların avretlerine muttaliʿ olmayan çocuklara müstesnâ. Gizledikleri ziynetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar, hepiniz Allah'a tevbe edin ey mü'minler ki felâh bulabilesiniz (31).

Bir de sizden olan dulları ve kölelerinizden, câriyelerinizden sâlihleri evlendirin. Eğer fukara iseler Allah onlara fazlından gınâ verir. Allah Vâsiʿdir, Alîm'dir (32). Bir nikâha çare bulamayanlar, Allah kendilerine fazlından bir gınâ verinceye kadar iffetli kalmaya çalışsınlar. Memlüklerinizden mükâtebe isteyenleri de eğer kendilerinde bir hayır biliyorsanız hemen kitâbete kesin ve onlara Allah'ın size verdiği malından verin ve dünyâ hayâtın geçici metâʿını kazanacaksınız diye câriyelerinizi fuhşa ikrah etmeyin, hele iffetli olmak isterlerse. Her kim de onları ikrah ederse şüphesiz Allah onlara ikrahlarından sonra Gafûr'dur, Rahîm'dir (33). Meâl-i Şerîfi Kasem olsun ki size beyan edici âyetler ve sizden evvel geçenkilerinki kabîlinden bir mesel ve müttakīler için bir mevʿiza indirdik (34).

Allah, semâvât u Arz'ın nûrudur. Nûrunun temsîli sanki bir mişkât, içinde bir misbah. Misbah bir sırçada, sırça sanki bir kevkeb-i dürrî (bir inci yıldız), mübarek bir ağaçtan tutuşturulur: Bir zeytinden ki ne şarkīdir ne garbî, yağı hemen hemen ateş dokunmasa bile ziyâ verir. Nûr üzerine nûr, Allah nûruna dilediğini hidâyet buyurur ve insanlar için meseller darb eyler ve Allah her şeye Alîm'dir (35). O evlerde ki Allah onların rifʿatlandırılmasına ve içlerinde isminin zikredilmesine izin vermiştir. Onlar da sabah ve akşam üstleri O'na tesbih ederler (36). Nice erler ki ne ticaret ne beyʿ kendilerini zikrullahtan, namaz kılmaktan, zekât vermekten alıkoymaz, kalblerin ve gözlerin kıvranacağı günden korkarlar (37). Çünkü Allah kendilerine işledikleri amellerin en güzeliyle ecir verecek, fazlından da ziyadesini bahşeyleyecekdir ve Allah dilediğine hesapsız rızık verir (38).

Küfredenlerin ise amelleri bir engin çölde serab gibidir. Susayan onu bir su zanneder, nihâyet ona vardığı vakit onu bir şey bulmaz da yanında vicdânı Allah'ı bulur. O da ona tamamıyla hesâbını görüverir ve Allah serîʿ hesablıdır (39). Yahut derin bir denizdeki zulümât gibidir, onu bir dalga bürüyor, üstünden bir dalga, üstünden bir bulut, öyle zulümât ki birbiri üstüne, elini çıkardığı vakit onu görmesi ihtimâli yok. Her kime de Allah bir nûr yapmamışsa artık onun için hiç nûr yoktur (40).

Baksana hakikat Allah, o semâvât u Arz'daki kimseler ve o kanat çırpıp süzülen dizilen kuşlar hep O'nun için tesbih ediyor. Her biri cidden salâtını ve tesbihini bilmiş, Allah da ne yapıyorlarsa hep biliyor (41). Ve bütün o göklerin ve yerin mülkü hep Allah'ın, hem bütün gidiş O'na (42). Baksana şu hakikate: Allah, bir bulut sevkediyor sonra onun açıklığını telif eyliyor, sonra onu terâküm ettiriyor da yağmuru görüyorsun hilâlinden ( )çıkıyor. Bir de o semâdan,

ondaki dağlardan bir dolu indiriyor da dilediğini onunla musâb kılıyor ve dilediğinden onu bertaraf ediyor. Şimşeğinin parıltısı hemen hemen gözleri alıverecek (43). Allah geceyi gündüzü taklib ediyor, şüphe yok ki bunlarda gözü olanlar için muhakkak bir ibret vardır (44). Hem Allah her hayvanı bir sudan yarattı, öyle iken kimisi karnı üstü yürüyor, kimisi iki ayak üzerine yürüyor, kimisi de dört ayak üzerine yürüyor. Allah ne dilerse yaratır, hakikat Allah her şeye kādir, çok kādir (45). Kasem olsun ki cidden beyan edici âyetler indirdik ve kimi dilerse Allah doğru bir caddeye hidâyet eyler (46).

Bir de "Allah'a ve Resûlüne inandık ve itaat ettik" diyorlar da sonra bunun arkasından yan çiziyorlar, bunlar mü'min değillerdir (47). Aralarında hükmetmesi için Resûlü ile Allah'a davet olundukları vakit de bakarsın, bunlardan bir kısmı çekinirler (48). Ve eğer hak kendilerinin olur ise münkād olarak ona gelirler (49). Kalblerinde bir maraz mı var? Yoksa Allah ile Resûlünün onlara haksızlık edeceğinden kuşkulandılar veya korktular mı? Hayır kendileri zâlimler (50). Aralarında hükmetmesi için Resûlü ile Allah'a davet olundukları zaman mü'minlerin sözü ancak demeleridir ve işte bunlar felah bulacak olanlardır (51). Ve her kim Allah'a ve Resûlüne itaat eyler ve Allah'a haşyet besler ve O'na korunursa işte murâda erecek olanlar bunlardır (52). Ötekiler Allah'a en kuvvetli yeminleriyle kasem ettiler, vallahi kendilerine emredersen behemehâl bilâ-tereddüd çıkar giderlermiş. De ki: "Yemin etmeyin, ancak bir tâʿat-i maʿrûfe, her hâlde Allah bütün yaptıklarınıza ve yapacaklarınıza Habîr'dir" (53). De ki: "Allah'a itaat edin ve Resûle itaat edin, yine dinlemezseniz artık onun üzerindeki ancak ona yükletilen, sizin üzerinize de size yükletilendir ve eğer ona itaat ederseniz hidâyete erersiniz, Resûl'ün üzerindeki ise ancak açık bir tebliğdir" (54).

Sizden iman edip sâlih ameller işleyenlere Allah şöyle vaad buyurdu: Kasem olsun ki onlardan evvelkileri istihlâf ettiği gibi kendilerini Arz'da mutlak ve muhakkak istihlâf edecek ve behemehâl onlara kendileri için marzîsi olan dinlerini kuvvetle icrâ kudreti verecek ve behemehâl onları korkularının arkasından emne erdirecek. Hakkımda hiçbir şeyi şerîk koşmayarak hep Bana ibadet edecekler, kim de bundan sonra küfranda bulunursa artık onlar hep fâsıklardır (55). Hem namazı kılın, zekâtı verin ve Peygamber'e itaat edin ki rahmete erdirilesiniz (56). Sakın o küfredenleri Arz'da âciz bırakabilirler sanma, onların varacakları yer ateştir ve her hâlde o pek fena gidiştir (57).

Ey o bütün iman edenler! Ellerinizdeki memlükleriniz ve sizden henüz bülûğa ermeyenler üç vakit size istîzân etsinler: Sabah namazından evvel ve öğle sıcağından elbisenizi çıkardığınız sırada, bir de yatsı namazından sonra ki sizin üç eksikli vaktinizdir. Bunların mâʿadâsında ne size ne onlara günah yoktur, üzerinize dolaşırlar, birbirinize bakarsınız. İşte böyle size Allah âyetleri beyan ediyor ve Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (58). Sizden olan çocuklar dahi bülûğa erdiklerinde kendilerinden evvelkilerin istîzân ettikleri gibi istîzân etsinler. İşte böyle size Allah âyetlerini beyan ediyor ve Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (59). Nikâh ümidi kalmayan oturmuş kadınlara ise bir ziynet ile gösterişe çıkmamaları şartıyla çarşaflarını bırakmalarında kendilerine bir günah yoktur. Maʿamâfîh afîfâne sakınmaları kendileri için daha hayırlıdır ve Allah Semîʿdir, Alîm'dir (60). Aʿmâya harec yok, topala harec yok, marazlıya harec yok,

kendilerinize de kendi evlerinizden veya babalarınızın evlerinden veya analarınızın evlerinden veya biraderlerinizin evlerinden veya hemşirelerinizin evlerinden veya amcalarınızın evlerinden veya halalarınızın evlerinden veya dayılarınızın evlerinden veya teyzelerinizin evlerinden veya anahtarlarına mâlik olduğunuzdan veya sadîkınızın evinden yemenizde harec yok, gerek toplu ve gerek dağınık yemenizde de beis yoktur. Binâenʿaleyh evlere girdiğiniz vakit Allah tarafından mübarek, hoş bir sağlık olmak üzere kendilerinize selâm veriniz, işte böyle size Allah âyetlerini beyan ediyor, gerek ki akıl erdiresiniz (61).

Mü'minler ancak şöylelerdir ki Allah'a ve Resûlüne iman etmişlerdir, cemʿiyyetli bir işte bulundukları vakit de ondan istîzân etmeyince gitmezler. Fi'l-hakīka senden izin isteyenler, onlar öyle kimselerdir ki Allah'a ve Resûlüne inanırlar, binâenʿaleyh bazı işleri için senden izin istediklerinde sen de onlardan dilediğine izin ver ve onlar için Allah'tan mağfiret isteyiver. Şüphe yok ki Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (62). Peygamber'in duasını aranızda birbirinize ettiğiniz dua gibi farz etmeyin, içinizden birbirini siper ederek sıvışıp sıvışıp gidenleri Allah muhakkak biliyor. Binâenʿaleyh onun emrinden hilâfına gidenler başlarına bir fitne inmekten veya elîm bir azab ermekten hazer etsinler (63). Uyanın! Her hâlde göklerde ve yerde ne varsa hep Allah'ındır, muhakkak O sizin ne üzerinde bulunduğunuzu bilir, hele O'na ircâʿ olunacakları gün ki ne yaptıklarını kendilerine haber verecektir, ve Allah her şeye Alîm'dir (64).

Furkān Sûresi

"Tebârek" ne yüce Feyyâz'dır O ki bütün âlemîne bir nezîr olsun diye kuluna furkānı indirdi (1). O ki hep göklerin, yerin mülkü O'nun. Hem hiçbir veled edinmedi, hem mülkte O'na hiç ortak da yok. Her şeyi yarattı da bir takdir ile her birinin hadd ü mikdârını tâyin ederek hepsinin mukadderâtını hazırladı (2). Böyle iken O'ndan başka birtakım mâbudlar edindiler ki hiçbir şey halk edemezler, kendileri halk olunup duruyorlar. Kendi kendilerine ne bir zarara ne de bir menfaate mâlik değiller, ne mevte mâlikler ne hayâta ne de nüşûra (3). Ve o küfredenler "bu sırf bir iftira, onu o uydurdu, diğer bir kavim de buna karşı ona muʿâvenette bulundu" dediler, doğrusu zulm ü tezvîre gittiler (4). "Ve o evvelkilerin esâtîri, onları yazdırtmış da sabah akşam kendisine onlar okunuyor" dediler (5). De ki: Onu, o göklerde ve yerde sırrı bilen indirdi, hakikaten O Rahîm bir Gafûr bulunuyor (6). Bir de "bu Peygambere ne oluyor?" dediler, "yemek yiyor ve çarşılarda yürüyor, ona bir melek indirilse de maiyyetinde yâver bir savulcu olsa ya! (7). Veya ona bir hazine bırakılıverse, yahut güzel bir bahçesi olsa da ondan yese ya!" Hem o zâlimler "siz, sırf büyülenmiş bir adama tâbiʿ oluyorsunuz" dediler (8). Bak senin hakkında ne kıyaslar ne temsiller yaptılar da çıkmaza saptılar, artık hiçbir yol bulamazlar (9).

Öyle yücedir O ki, dilerse sana ondan daha hayırlısını verir, altından ırmaklar akar cennetler, sana köşkler de yapar (10). Fakat onlar Sâʿat'i tekzib ettiler, Biz ise o Sâʿat'i tekzib edenlere öyle bir saʿîr, çılgın bir ateş hazırladık (11) ki onları gördüğü vakit ona mahsus bir hışımlanma, bir zefîr işitirler (12). Ve çatılıp çatılıp onun dar bir yerine atıldıkları vakit de orada helâke haykırırlar (13). Bir helâke haykırmayın bugün çok helâke haykırın (14). Ya o mu hayırlı, yoksa müttakīlere vaad olunan huld cenneti mi? Ki kendilerine bir mükâfat ve âkıbet varacakları bir

me’vâ bulunuyor (15). Onlar için orada ne isterlerse var, hem ebedî kalacaklar. Rabbinin uhdesinde bu bir vaʿd-i mes’ul bulunuyor (16). Hele o gün ki onları Allah’tan başka taptıkları şeylerle haşredip de “siz mi saptırdınız kullarımı, yoksa kendileri mi yolu gāib ettiler?” diyeceği gün?.. (17) “Sübhânsın” demişlerdir, “Senden başka velîler ittihaz etmemiz (olunmamız) bize yaraşır değildi, velâkin Sen onları ve atalarını zevke daldırdın, o kadar ki nihâyet zikri unuttular ve helâke giden bir kavim oldular” (18). Demek sizi sözünüzde yalancı çıkarmışlardır, artık ne savmaya ne de bir yardıma çare bulamayacaksınız ve içinizden her kim zulmederse ona büyük bir azab tattıracağız (19). Biz senden evvel de peygamberleri başka türlü göndermedik, şüphesiz onlar hem yemek yiyorlar hem çarşılarda geziyorlardı (sokaklarda yürüyorlardı), bir de bazınızı diğerine bir fitne kılmışızdır ki bakalım sabredecek misiniz? Maʿamâfîh Rabbin basîr bulunuyor (20).

Bununla beraber likāmızı ümit etmeyenler dediler ki: “O melâike bizim üzerimize indirilse ya, yahut Rabbimizi görsek a”. Celâlime kasem ederim ki, doğrusu nefislerinde kendilerini büyüksündüler, büyük azgınlık ettiler (21). Melâikeyi görecekleri gün, mücrimlere o gün müjde yoktur da “ yasak yasak” diyeceklerdir (22). Hem varmışızdır da her ne amel işledilerse onu bir hebâ-i mensûra çevirmişizdir (23). Ashâb-ı cennettir ki o gün eğlendiği yer hayırlı, dinlendiği yer pek güzeldir (24). Hem o semânın gamâm ile yarılacağı ve melâikenin peyderpey indirildiği gün (25). Mülk o gün elhak Rahmân’ındır, kâfirlere ise o pek zorluklu bir gün olur (26). Hem o gün ki zâlim ellerini ısıracak, “eyvah” diyecek, “keşke Peygamber’in maiyyetinde bir yol tutaydım (27). Eyvah, keşke falanı dost tutmayaydım (28). Vallahi o sapıttı beni zikirden, bana gelmiş iken”, öyle ya Şeytan insana çok hızlânkâr bulunuyor (29). Peygamber de “yâ Rab, kavmim bu Kur’ân’ı mehcur tuttular” demekte (30). Ve işte biz böyle her peygamber için mücrimlerden bir düşman yapmışızdır, maʿamâfîh hâdî de Rabbin yeter nasîr de (31). Yine o küfredenler dediler ki: “O Kur’an ona cümlesi birden indirilseydi ya!” Biz onu gönlüne iyi tesbit edelim diye böyle indirdik ve fevkalâde bir tertil ile tertil eyledik (32). Hem onlar sana herhangi bir mesel ile gelmezler ki mutlak Biz sana hakkı ve tefsîrin daha güzelini getirmiş olmayalım (33). O yüzleri üstü cehenneme haşrolunacaklar, onlar mevkiʿce çok fena, yolca da en sapıktırlar (34).

Celâlim hakkı için Mûsâ’ya o kitabı verdik, biraderi Hârûn’u da maiyyetinde vezir yaptık (35). “Haydi âyetlerimizi tekzib eden o kavme gidiniz” dedik, bi’n-netîce o kavmi tedmir ederek helâk ettik (36). Nûh kavmini de resulleri tekzib ettikleri vakit gark edip kendilerini insanlara bir ibret kıldık; hazırladık da zâlimlere elîm bir azab (37). Âd’ı da, Semûd’u da, Ashâb-ı Ress’i de, bunların arasında daha birçok kurûnu da (38). Ki her birine nasihat olarak emsâl anlatmıştık ve her birini mahv u perişan ettik de ettik (39). Celâlim hakkı için o fenalık yağmuruna tutulan karyeye de vardılar, artık onu görüyor değiller miydi? Doğrusu nüşur arzu etmiyorlar, uyanmak istemiyorlardı (40). Seni de gördükleri vakit sırf bir eğlence yerine tutuyorlar, “bu mu o Allah’ın peygamber diye gönderdiği?” diyorlar (41). “Sahih be! Az kaldı bizi mâbudlarımızdan sapıtacaktı, eğer üzerlerine sebat etmesekti!” diyorlar, fakat ileride bilecekler, azâbı görecekleri gün, kimmiş o yolu daha sapık olan (42). Gördün mü o ilâhını hevâsı ittihaz edeni? Artık ona

sen mi vekil olacaksın (43). Yoksa onların ekserîsini işitirler veya akıl ederler mi zannediyorsun? Onlar sırf hayvan gibi, hatta gidişçe daha sapkındırlar (44).

Bakmaz mısın Rabbine, gölgeyi nasıl uzatmakta? Dilese idi elbet onu sâkin de kılardı, sonra nasıl Güneş'i ona delil kılmışız? (45). Sonra nasıl tutup onu azar azar kendimize almaktayız? (46). O'dur O ki size geceyi bir geygi yaptı, uykuyu bir tatil de, gündüzü bir nüşûr kıldı (yeni bir hayat) (47). Yine O'dur O ki rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci göndermekte ve semâdan pampâk bir su (bir mâ-i tahûr) indirmekteyiz (48). Diriltelim diye bununla ölü bir beldeyi ve sulayalım diye mahlûkātımızdan nice hayvan sürülerini ve birçok insan kümelerini (49). Celâlim hakkı için onu aranızda evirip çevirmekteyiz, düşünsünler ibret alsınlar diye. Yine de nâsın ekserîsi dayatmakta, nankörlükten başkasına yanaşmamakta (50). Dilese idik elbet her köyde bir nezîr gönderirdik (51). Mâdem ki yalnız seni gönderdik, o hâlde kâfirlere itaat eyleme de bununla onlara cihad et, büyük cihad (52). O O'dur ki iki deryâyı birbirine salmış: Şu tatlı, yürek tazeler; şu tuzlu, çorak. Aralarına da bir berzah ve bir "hıcr-i mahcûr" koymuştur (53). O'dur O ki sudan bir beşer yarattı da onu bir neseb ve bir sıhr kıldı, Rabbin kadîr bulunuyor (54). Böyle iken Allah'ı bırakıp da kendilerine ne menfaat ne zarar edemeyecek şeylere tapıyorlar ve kâfir O Rabbinin aleyhine zahîr oluyor (55). Hâlbuki seni mahza bir mübeşşir ve nezîr olarak gönderdik (56). "Ben buna karşı sizden bir ecir değil, ancak Rabbine bir yol tutmak isteyen kimseler istiyorum" de (57). Ve o Hayy-i lâyemût'a tevekkül (ve itimad) kıl da O'na hamd ile tesbih eyle, kullarının günahlarına O'nun habîr olması yeter (58). O Hayy-i lâyemût ki gökleri ve yeri ve aralarındakileri altı günde yarattı ve sonra Arş'ın üzerine istivâ buyurdu O Rahmân. Haydi ne dileyeceksen O Habîr'den dile (59). Maʿamâfîh "Rahmân'a secde edin" denildiği vakit onlara "Rahmân ne imiş? Bize emrediyorsun diye secde mi ederiz?" dediler ve daha ziyade vahşetlerini artırdı (60).

Tebârek, ne yücedir O: O ki semâda burçlar yapmış, hem içlerinde bir kandil, bir de nûrlu bir Ay asmış (61). Yine O'dur ki tezekkür etmek veya şükreylemek isteyenler için gece ile gündüzü birbirine halef kılmıştır (62). Ve O Rahmân'ın kulları, onlar ki Arz'ın üzerinde mülâyemetle yürürler ve câhiller kendilerine laf attığı vakit "selâmetle..." derler (63). Ve onlar ki Rablerine secdeler, kıyamlar ederek yatarlar (64). Ve onlar ki "yâ Rabbenâ" derler, "sav bizlerden cehennem azâbını, cidden onun azâbı belâ-yı mübremdir" (65). Fi'l-hakīka o ne kötü makarr, ne kötü makam (66). Ve onlar ki infak ettikleri vakit israf etmezler, hısset de yapmazlar, ikisi arası denk giderler (67). Ve onlar ki Allah'ın beraberinde diğer bir tanrıya dua etmezler, Allah'ın haram kıldığı nefsi haksız katl eylemezler ve zina yapmazlar. Her kim de bunları yaparsa ağır cezâya çarpar (68). Kıyamet günü ona azab katlanır ve onda muhakkar, muhalled kalır (69). Ancak tevbe ve iman edip sâlih bir amel işleyenler başka, çünkü bunların seyyiâtını Allah hasenâta tebdil eder. Ve Allah Gafûr, Rahîm bulunuyor (70). Ve her kim tevbe edip de salâh ile çalışırsa o muhakkak Allah'a makbul olarak döner (71). Ve onlar ki yalana şâhid olmazlar ve lağva rast geldikleri vakit kerîmâne geçerler (72). Ve onlar ki Rablerinin âyetleriyle vaʿz u nasihat edildikleri zaman üstüne kör, sağır yıkılıp yatmazlar (73). Ve onlar ki "yâ Rabbenâ! Lutfunla bizlere zevcelerimizden, zürriyetlerimizden gözler sürûru ihsan buyur ve

bizi müttakīlere pîşvâ kıl” derler (74). İşte hep bunlar sabırlarına mukabil gurfe ile (cennet şehnişîni ile) mükâfatlanacaklar ve orada sağlık ve selâm ile karşılanacaklar (75). Orada ebedî kalacaklar, ne güzel makarr, ne güzel makam (76). De ki: “Rabbim size ne kıymet verir duanız olmasa?” Demek ki tekzib ettiler, o hâlde yarın cezâ yapışacak (77).

Şuʿarâ Sûresi

Tâ, Sîn, Mîm (1). Bunlar sana o mübîn kitabın âyetleri (2). Sen âdetâ kendine kıyacaksın mü’min olmayacaklar diye (3). Dilersek üzerlerine semâdan bir âyet indiriveririz de ona boyunları eğilekalır (4). Bununla beraber Rahmân’dan kendilerine yeni bir zikir gelmiyor ki ondan yüz çevirmiş olmasınlar (5). Evet tekzib etmekteler, fakat onlara o istihzâ ettikleri şeyin müthiş haberleri gelecek (6). Arz’a bir bakmadılar da mı? Biz onda her hoş çiftten ne kadar bitirmişiz (7). Şüphesiz ki bunda mutlak bir âyet var, hem de ekserîsi mü’min olmadı (8). Ve şüphesiz ki Rabbin O öyle Azîz, öyle Rahîm (9).

Bir vakit de Rabbin Mûsâ’ya nidâ buyurdu: “Git o zâlim kavme” dedi (10), “Firavun kavmine, daha sakınmayacaklar mı?” (11). “Yâ Rab!” dedi, “doğrusu ben korkarım ki beni tekzib ederler (12) ve göğsüm daralır, dilim açılmaz, onun için Hârûn’a da risalet ver (13). Hem onlara üzerimde bir günah var, ondan dolayı korkarım ki hemen beni öldürürler” (14). “Hayır” buyurdu, “haydi ikiniz bir âyetlerimizle gidin, her hâlde Biz sizinle beraberiz, dinliyoruzdur (15). Haydin Firavun’a varın da deyin: ‘İnan biz, Rabbü’l-âlemîn’in resûlüyüz (16). Benî İsrâil’i bizimle beraber salıver’” (17). “Â” dedi, “seni çocukken bizde büyütmedik mi? Hem bizde ömründen senelerce kaldın (18) hem de o yaptığın fiili yaptın, o hâlde sen o nankör kâfirlerdensin” (19). “O vakit” dedi, “o fiili yaptım şaşkınlardandım (20). Onun üzerine vaktâ ki sizden korktum, içinizden kaçtım, derken Rabbim bana hüküm ihsan buyurdu ve beni mürselînden kıldı (21). O başıma kaktığın bir nimet de Benî İsrâil’i kul, köle edinmiş olmandır” (22). Firavun “Rabbü’l-âlemîn de nedir?” dedi (23). “Göklerin ve yerin ve bütün aralarındakilerin Rabbi, eğer ehl-i yakīn iseniz” dedi (24). Etrafındakilere “dinlemez misiniz?” dedi (25). “Rabbiniz ve evvelki atalarınızın Rabbi” dedi (26). “Her hâlde size gönderilmiş olan resûlünüz mutlak mecnun” dedi (27). “Maşrık ve mağribin ve bütün aralarındakilerin Rabbi, eğer siz âkil iseniz” dedi (28). “Yemin ederim ki” dedi, “eğer benden başka bir ilâh tutarsan seni mutlak ve muhakkak zindandakilerden ederim” (29). “Ya” dedi, “sana apaçık isbat edecek bir şey getirdimse de mi?” (30). “Haydi” dedi, “getir onu bakayım sâdıklardan isen” (31). Bunun üzerine asâsını bırakıverdi, apaçık bir ejderha kesiliverdi (32). Bir de elini çekti çıkardı, o da bakanlara bembeyaz oluverdi (33).

Etrafındaki cemiyete “bu” dedi, “her hâlde bilgiç bir sihirbaz (34). Sihriyle sizi yerinizden çıkarmak istiyor, binâenʿaleyh ne emredersiniz?” (35). “Bunu ve kardeşini” dediler, “eğle, şehirlere de derleyiciler yolla (36). Bütün bilgiç sihirbazları sana getirsinler” (37). Bu suretle mâlum bir gün mîkāt tâyin olunarak sihirbazlar cemʿ olundu (38). Ve halka “siz toplu musunuz?” denildi (39). “Sanırız bizler sihirbazlara tâbiʿ olacağız, şayet onlar olursa gālibler” (40). Derken vaktâ ki sihirbazlar geldiler, Firavun’a “elbette biz gālib gelirsek bize mutlak ecir var ya?” dediler (41). “Evet” dedi, “hem siz o vakit muhakkak mukarrebîndensiniz” (42). Mûsâ

onlara “atın” dedi, “siz ne atacaksanız” (43). Hemen iplerini ve sopalarını ortaya attılar ve “Firavun’un izzeti hakkı için elbette biz gālibiz, şüphesiz” dediler (44). Mûsâ da asâsını koyuverdi, bir de baktılar ki o, her ne dolap çeviriyorlarsa yutuyor (45). Derhâl sihirbazlar secdeye kapandılar: (46) “İman ettik Rabbü’l-âlemîn’e (47), Mûsâ ve Hârûn’un Rabbine” dediler (48). “Ona” dedi, “ben size izin vermeden iman ettiniz. Anlaşıldı ki o size sihri tâlim eden büyüğünüzmüş, o hâlde mutlak yakında bileceksiniz, çaresiz ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazına kestireceğim, hem muhakkak hepinizi çarmıha gerdireceğim” (49). Dediler “zararı yok, her hâlde biz Rabbimize döneceğiz (50). Her hâlde biz mü’minlerin evveli olduğumuzdan dolayı Rabbimizin bize mağfiret buyuracağını ümid ederiz” (51). Hem Mûsâ’ya şu vahyi verdik: “Kullarımı gece yürüt çünkü tâkip edileceksiniz” (52). Firavun da şehirlere asker toplayıcılar gönderdi (53). “Şunlar şüphe yok ki bir şirzime-i kalîledirler (54). Fakat hakkımızda çok gayz besliyorlar (55). Biz ise uyanık ihtiyatlı bir cemiyet bulunuyoruz” diyordu (56). Bu suretle bunları bostanlardan, pınarlardan (57), hazinelerden ve dilrubâ makamlardan çıkardık (58). Ve onları Benî İsrâil’e miras kıldık (59). Derken arkalarına düştüler, Güneş doğmuştu (60). Vaktâ ki iki cemiyet birbirine göründü, Mûsâ’nın ashâbı “yakalandık” dediler (61). “Hayır asla” dedi, “Rabbim muhakkak benimledir, bana yolunu gösterecektir” (62). Bunun üzerine Mûsâ’ya “vur asân ile denize” diye vahy eyledik, vurunca bir infilâk etti, her bölük koca bir dağ gibi oluverdi (63). Ötekileri de buraya yanaştırmıştık (64). Mûsâ’yı ve maiyyetindekileri tamamen necâta çıkardık (65). Sonra da ötekileri gark ettik (66). Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü’min olmadı (67). Ve şüphesiz ki Rabbin O öyle Azîz, öyle Rahîm (68).

Onlara İbrâhim’in kıssasını da oku (69). O bir vakit babasına ve kavmine “siz neye taparsınız?” dedi (70). “Birtakım putlara taparız da” dediler, “onlar sayesinde toplanırız” (71). “Onlar” dedi, “dua ettiğiniz vakit işitirler mi? (72). Veya size bir menfaat verir yahut bir zarar ederler mi?” (73). “Yok” dediler, “atalarımızı bulduk, böyle yapıyorlardı” (74). “Şimdi” dedi, “gördünüz a o sizin ve eski atalarınızın taptıklarınızı (75-76). Hep onlar benim düşmanım, ancak O Rabbü’l-âlemîn başka (77). O ki beni yarattı sonra da bana O hidâyet eder (78). Ve O ki, bana O yedirir, O içirir (79). Hastalandığım vakit de bana O şifa verir (80). Ve O ki beni öldürür, sonra beni yine diriltir (81). Ve O ki cezâ günü ben O’nun günahımı af buyurmasını niyaz ederim (82). Yâ Rab, bana bir hüküm ihsan et ve beni sâlihîne ilhak buyur (83). Ve bana sonrakiler içinde bir lisân-ı sıdk tahsis eyle (84). Ve beni naʿîm cennetinin vârislerinden eyle (85). Babama da mağfiret buyur, çünkü o yanlış gidenlerden idi (86). Ve utandırma beni baʿs olunacakları gün (87). O gün ki ne mal fâide verir ne oğullar (88). Ancak Allah’a selîm bir kalb ile varan başka” (89). Hem müttakīler için cennet yaklaştırılmış (90) azgınlar için de cehennem hortlatılmıştır (91). Ve bunlara “hani nerede o Allah’ın gayrıdan taptıklarınız? Nasıl, size yardım ediyorlar veya kendilerini kurtarıyorlar mı?” denilmekte (92-93). Ve arkasından hep onlar ve azgınlar o cehennemin içine fırlatılmaktadır (94) ve bütün o İblis orduları (95). Onun içinde birbirleriyle çekişirlerken şöyle demektedirler: (96). “Tallahi biz doğrusu açık bir dalâl içinde imişiz (97). Çünkü sizi Rabbü’l-âlemîn seviyesinde tutuyorduk (98). Ve bizi hep o mücrimler şaşırtmıştı (99). Bak şimdi bizim için ne şefaatçiler var (100) ne de yakın bir sadîk (101). Bari bizim için

geriye bir dönmek olsa idi de mü'minlerden olsa idik" (102) Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı (103). Ve şüphesiz ki Rabbin O öyle Azîz, öyle Rahîm (104).

Nûh kavmi gönderilen resulleri tekzib etti (105). O vakit ki kardeşleri Nûh onlara şöyle demişti: "Siz Allah'tan korkmaz mısınız? (106). Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir resûlüm, bir emînim (107). Gelin Allah'tan korkun, bana itaat edin (108). Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak Rabbü'l-âlemîn'e aittir (109). Gelin Allah'tan korkun, bana itaat edin" (110). "A" dediler, "hiç biz sana inanır mıyız? Senin ardına hep o erâzil düşmüş?" (111). "Benim ne ilmim olabilir?" dedi, "onlar ne yapıyorlarmış (112). Sizin şuurunuz olsa onların hesâbı ancak Rabbime aittir (113). Hem ben iman edenleri kovmaya me'mur değilim (114). Ben ancak açık bir nezîrim" (115). "And ederiz ki" dediler, "eğer vazgeçmezsen yâ Nûh, mutlak ve muhakkak recm edilenlerden olacaksın" (116). "Yâ Rab!" dedi, "anlaşıldı ki kavmim beni tekzib ettiler (117). Artık benimle onların arasını nasıl ayırt edeceksen et de bana ve beraberimdeki mü'minlere necat ver" (118). Bunun üzerine Biz de onu ve beraberindekileri o dolu gemide necâta çıkardık (119). Sonra da arkasından kalanları gark ettik (120). Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı (121). Ve şüphesiz ki Rabbin, O öyle Azîz, öyle Rahîm (122).

Âd, gönderilen resulleri tekzib etti (123). O vakit ki kardeşleri Hûd onlara demişti: "Siz Allah'tan korkmaz mısınız? (124). Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir resûlüm, emînim (125). Gelin Allah'tan korkun ve bana itaat edin (126). Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak Rabbü'l-âlemîn'e aittir (127). Siz her tepeye bir alâmet binâ eder eğlenir misiniz? (128). Birtakım masnûʿât da ediniyorsunuz ki sanki muhalled kalacaksınız (129). Hem tuttuğunuz vakit merhametsiz, cebbarcasına tutuyorsunuz (130). Artık Allah'tan korkun ve bana itaat edin (131). O Allah'tan korkun ki size o bildiğiniz şeylerle imdad buyordu (132). Enʿâm, oğullar, cennet gibi bağlar, bahçeler, menbalar ile size imdad buyurmakta (133-134). Cidden ben size büyük bir günün azâbından korkuyorum" (135). "Sen" dediler, "ha vaaz etmişsin ha vaaz edenlerden olmamışsın bizce müsâvîdir (136). Bu sırf eskilerin âdeti (137). Biz taʿzîb olunmayız" (138) diye onu tekzib ettiler de kendilerini helâk ediverdik. Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı (139). Ve şüphesiz ki Rabbin O, öyle Azîz öyle Rahîm (140).

Semûd gönderilen resulleri tekzib etti (141). O vakit ki kardeşleri Sâlih onlara demişti: "Allah'tan korkmaz mısınız? (142). Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir resûlüm, emînim (143). Gelin Allah'tan korkun ve bana itaat edin (144). Buna karşı ben sizden bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak Rabbü'l-âlemîn'e aittir (145). Siz burada emn ü emân ile bırakılacak mısınız? (146). O cennetler, pınarlar (147), latif talʿı sarkmış hurmalar, ekinler içinde (148). Ki bir de dağlardan keyifli keyifli evler yontuyorsunuz (149). Gelin Allah'tan korkun da bana itaat eyleyin (150). İtaat etmeyin o müsrif kimselerin emrine ki (151) yeryüzünü fesâda verirler de ıslah etmezler" (152). "Sen" dediler, "çok büyülenmişlerdensin (153). Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin? Haydi bir âyet getir eğer sâdıklardan isen" (154). "Ha"

dedi, “işte bir nâka, ona bir şirb hakkı, size de mâlum bir günün şirb hakkı (155). Sakın ona bir kötülükle ilişmeyin ki o yüzden sizi büyük bir günün azâbı yakalar” (156). Derken onu vurdular, fakat nâdim oldular (157). Çünkü kendilerini azab yakalayıverdi. Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü’min olmadı (158). Ve şüphesiz Rabbin O, öyle Azîz öyle Rahîm (159).

Lût kavmi gönderilen resulleri tekzib etti (160). O vakit ki kardeşleri Lût onlara demişti: “Siz Allah’tan korkmaz mısınız? (161). Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir resûlüm, emînim (162). Gelin Allah’tan korkun da bana itaat edin (163). Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak Rabbü’l-âlemîn’e aittir (164). Âlemîn içinden erkeklere mi gidiyorsunuz, (165) bırakıyorsunuz da sizin için yarattığı çiftleri? Doğrusu siz insanlıktan çıkmış bir kavimsiniz” (166). “And ederiz ki” dediler, “vazgeçmezsen yâ Lût, mutlak ve muhakkak çıkarılanlardan olacaksın” (167). “Ben” dedi, “doğrusu sizin amelinize buğz edenlerdenim (168). Yâ Rab! Beni ve ehlimi bunların amellerinin şu’mundan halâs et” (169). Biz de onu ve ehlini tamamen halâs ettik (170). Ancak bir acûze kaldı (171). Sonra geridekileri hep tedmir eyledik (172). Ve üzerlerine öyle bir yağmur yağdırdık ki ne fena idi o münzerîn yağmuru (173). Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü’min olmadı (174). Ve şüphesiz ki Rabbin O, öyle Azîz öyle Rahîm (175).

Ashâb-ı Eyke gönderilen resulleri tekzib etti (176). O vakit ki Şuayb onlara demişti: “Siz Allah’tan korkmaz mısınız? (177). Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir resûlüm, emînim (178). Gelin Allah’tan korkun ve bana itaat edin (179). Buna karşı sizden bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak Rabbü’l-âlemîn’e aittir (180). Ölçeği tam ölçün de hak yiyenlerden olmayın (181). Ve doğru terazi ile tartın (182). Halkın eşyalarını değerinden düşürmeyin ve yeryüzünü ihtilâlcilikle fesâda vermeyin (183). O sizi ve sizden evvelki cibilleti yaratan Hâlık’tan korkun” (184). “Sen” dediler, “muhakkak sihirlilerdensin (185). Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin, doğrusu biz seni her hâlde yalancılardan sanıyoruz (186). Üzerimize semâdan bir kıtʿayı düşürüver haydi sâdıklardan isen” (187). “Rabbim aʿlemdir” dedi, “yaptıklarınıza” (188). Hâsılı onu tekzib ettiler, kendilerini de o zulle gününün azâbı alıverdi ki o cidden büyük bir günün azâbı idi (189). Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü’min olmadı (190). Ve şüphesiz ki Rabbin O, öyle Azîz öyle Rahîm (191).

Ve hakikat bu (Kur’an) Rabbü’l-âlemîn’in şüphesiz bir tenzîlidir (192). Onu Rûh-i Emîn indirdi (193) senin kalbin üzerine ki o münzirlerden olasın (194). Açık parlak bir Arabî lisan ile (195). Hem o şüphesiz evvelkilerin kitaplarında da var (196). Onu Benî İsrâil ulemâsının bilmesi de onlara bir âyet (bir delil) değil mi? (197). Eğer onu Arapça bilmeyenlerin birine indirseydik de (198) o kendilerine kıraat etse idi, yine iman etmeyeceklerdi (199). Biz onu mücrimlerin kalblerine öyle sokmuşuzdur (200). İman etmezler ona, tâ o elîm azâbı görecekleri deme kadar (201). Ki geliversin de kendilerine ansızın, hiç farkında değillerken (202). Desinler ki “acaba bize bir müsaade edilir mi?” (203). Ya şimdi azâbımızı iviyorlar mı? (204). Gördün a artık onlara senelerce zevk ettirsek (205) sonra kendilerine edilen vaʿîd gelip çatarsa (206) o yaşatıldıkları zevkin kendilerine hiç fâidesi olmayacaktır (207). Maʿamâfîh Biz hangi

memleketi helâk ettikse her hâlde onu inzar edenler olmuştur (208). İhtar edilmiştir ve Biz zulmetmiş değilizdir (209). Ve bunu şeytanlar indirmedi (210). Bu onlara hem yaraşmaz hem güçleri yetmez (211). Onlar işitmekten sûret-i katʿiyyede azledilmişlerdir (212). Binâenʿaleyh sakın Allah ile beraber diğer bir ilâha çağırma ki o taʿzîb edileceklerden olmayasın (213). Hem en yakın hısımlarını inzar et (214). Ve sana ittibâʿ eden mü'minlere kanadını indir (215). Bunun üzerine sana isyan ederlerse "ben sizin amellerinizden berîyim" de (216). Ve O Azîz Rahîm'e mütevekkil ol (217). O ki görüyor kıyam ettiğin vakit seni (218) ve secdekârlar içinde dolaşmanı (219). Çünkü O öyle Semîʿ öyle Alîm'dir (220). Haber vereyim mi size şeytanlar kimin üzerine inerler? (221). Vebal yüklenici her bir sahtekâr üzerine inerler (222). Onlar kulak verirler ve ekseri yalan söylerler (223). Şâʿirler, bunların arkasına da çapkınlar, sapkınlar düşer (224). Görmez misin bunlar her vâdide hayran olurlar (225). Hem de onlar yapmayacakları şeyleri söylerler (226). Ancak iman edip iyi ameller işleyenler ve Allah'ı çok zikredenler ve kendilerine zulmedildikten sonra öclerini alanlar müstesnâ. Yarın bilecek o zulmedenler hangi inkılâba münkalib olacaklar (227).

Neml Sûresi

Tâ-Sîn. Bunlar sana Kur'ân'ın ve mübîn bir kitabın âyetleri (1) birer hidâyet ve müjde olmak üzere o mü'minlere (2) ki namazı dürüst kılarlar ve zekâtı verirler, âhirete de onlar yakîn edinirler (3). Çünkü âhirete inanmayanların yaptıklarını kendilerine müzeyyen göstermişizdir de onlar ilerisini görmezler, kalbleri körelmiştir (4). Bunlar o kimselerdir ki kendilerine azâbın kötüsü vardır ve bunlardır ki âhirette en çok hüsrâna düşenlerdir (5). Ve emin ol ki sen bu Kur'ân'a ilmine nihâyet olmayan bir Hakîm'in ledünnünden erdiriliyorsun (6). Hani bir vakit Mûsâ, ehline demişti: "Ben cidden bir ateş hissettim, ondan size bir haber getireceğim, yahut bir yalın şuʿle alıp geleceğim, gerek ki bir ocak yakar ısınırsınız" (7). Derken vaktâ ki ona vardı, şöyle nidâ olundu: "Haberin olsun mübarek kılınmıştır bu ateşteki kimse ve bunun havâlisindekiler ve Sübhândır O âlemlerin rabbi Allah (8). Yâ Mûsâ! Hakikat bu: Benim o Azîz, Hakîm Allah (9). Ve bırak asânı." Derken onu çevik bir yılan gibi ihtizaz ediyor görüverince dönüp geri kaçtı ve arkasına bakmadı; "yâ Mûsâ, korkma, zira Benim korkmaz yanımda resul olanlar (10). Ancak zulmeden sonra da kötülüğün arkasından güzelliğe tebdil eyleyen başka, ona da Ben Gafûr, Rahîm'im (11). Bir de elini koynuna sok çıksın bembeyaz hiçbir âfetsiz, dokuz âyet içinde, Firavun'a ve kavmine, çünkü onlar fâsık bir kavim oldular" (12). Bu suretle âyetlerimiz hakikati gözlerine sokarak vardığı vakit onlara "bu apaçık bir sihir" dediler (13). Ve nefisleri yakîn hâsıl ettiği hâlde mücerred zulm ü kibirden onlara cehûdluk ettiler, fakat bak o müfsidlerin âkıbeti nasıl oldu? (14).

Şânım hakkı için Dâvûd'a ve Süleyman'a bir ilim verdik, ikisi de "hamd o Allah'a ki" dediler, "bizi mü'min kullarından birçoğunun üzerine tafdil buyurdu" (15). Ve Süleyman Dâvûd'a vâris olup "ey nâs" dedi, "bize mantıku't-tayr (kuşdili) tâlim buyuruldu, hem bize her şeyden verildi. Şüphesiz ki bu her hâlde o fazl-ı mübîn" (16). Hem Süleyman'a cinn ü ins ve tuyûrdan orduları toplandı, hep bunlar zabt u idare olunuyorlardı (17). Hatta karınca deresi üzerine vardıklarında bir karınca şöyle dedi: "Ey karıncalar, haydin meskenlerinize girin, Süleyman ve ordusu sizi

fark etmeyerek kırıp geçirmesin" (18). O da bunun sözünden gülercesine tebessüm etti de "yâ Rab!" dedi, "beni nefsime zâbıt kıl ki bana ve vâlideynime inʿâm buyurduğun nimetine şükredeyim ve râzı olacağın iyi bir amel yapayım ve beni rahmetinle sâlih kulların meyânına idhal buyur" (19). Bir de kuşları teftiş etti de "bana" dedi, "ne oluyor hüdhüdü görmüyorum? Yoksa gāiblere mi karıştı? (20). Elbette ona şiddetli bir azab ederim veya boynunu keserim, yahut da bana her hâlde açık, kuvvetli bir burhan getirir" (21). Derken bekledi, çok geçmeden geldi, "ben" dedi, "senin ihâta etmediğin bir şey ihâta eyledim ve sana Sebe'den sağlam bir haber getirdim (22). Çünkü ben bir kadın buldum, onlara meliklik ediyor, kendisine her şeyden verilmiş, azametli bir tahtı da var (23). Onu ve kavmini buldum ki Allah'a değil Güneş'e secde ediyorlar, Şeytan onlara amellerini yaldızlamış, bu suretle kendilerini yoldan sapıtmış da doğru gidemiyorlar (24). Allah'a secde etmemeleri için, O Allah'a ki göklerde ve yerde gizliyi çıkarır ve neyi saklıyorlar, neyi açıklıyorlarsa bilir (25). Allah, başka ilâh yok ancak O, o azîm Arş'ın sâhibi O" (26). "Bakalım" dedi, "sâdık mısın yoksa yalancılardan mı oldun? (27). Şu mektubumu götür bırak onlara, sonra dön kendilerinden de bak ne neticeye varacaklar" (28). Kadın "ey aʿyân" dedi, "bana bir mektub bırakıldı bana, çok mühim ve şâyân-ı tekrîm (29). Süleyman'dan ve O Rahmân, Rahîm Allah'ın ismiyle (30). Şöyle ki: Bana karşı başkaldırmayın ve müslüman olarak gelin bana!" (31).

"Ey aʿyân" dedi, "bana emrimde bir fetvâ verin, sizin huzûrunuz olmadan ben hiçbir emri kestirmiş değilim (32). Dediler: "Biz bir kuvvet sâhibiyiz ve şiddetli harb ehliyiz, maʿamâfîh emir sana aittir, bak ne ferman buyurursun" (33). "Doğrusu" dedi, "mülûk bir memlekete girdiler mi onu perişan ederler ve ahâlisinin aziz olanlarını zelil kılarlar, evet, böyle yaparlar (34). Ben ise onlara hediye ile bir heyet göndereceğim de bakacağım sefirler ne ile dönecekler" (35). Bunun üzerine gönderilen Süleyman'a vardığı vakit "siz" dedi, "mal ile bana imdad mı ediyorsunuz? Bakın Allah'ın bana verdiği size verdiğinden daha iyi, hayır siz hediyenize güveniyorsunuz (36). Dön onlara, vallahi karşı gelemeyecekleri ordularla varırım da oradan kendilerini zilletler içinde hor ve hakir oldukları hâlde çıkarırım" (37). "Ey heyet" dedi, "kendileri teslim olarak bana gelmezden evvel o kadının tahtını bana hanginiz getirir?" (38). Cinden bir ifrit "ben" dedi, "onu sana sen makamından kalkmazdan evvel getiririm ve her hâlde ben buna karşı kuvvetli bir emînim" (39). Nezdinde kitabdan bir ilim bulunan zat ise "ben" dedi, "onu sana gözünü kırpmadan evvel getiririm". Derken onu yanında duruyor görünce "bu Rabbimin fazlından" dedi, "beni imtihan için ki şükür mü edeceğim, yoksa küfran mı. Her kim şükrederse sırf kendi lehine eder, her kim de küfranda bulunursa şüphe yok ki Rabbim Ganî'dir Kerîm'dir" (40). "Ona" dedi, "tahtını başkalaştırın bakalım hakikati tanıyacak mı, yoksa tanımazlardan mı olacak?" (41). Binâenʿaleyh geldiğinde "böyle mi senin tahtın?" denildi, "sanki o, maʿamâfîh bize ondan önce ilim verildi Müslüman olduk" dedi (42). Mukaddemâ Allah'tan başka taptığı şeyler ona mâniʿ olmuştu, çünkü kâfir bir kavimden idi (43). "Köşke gir" denildi ona, derken onu görünce derin bir su sandı ve paçalarından çemrendi. Süleyman "o" dedi, "mücellâ bir köşk, sırçadan." Kadın "yâ Rab!" dedi, "hakikaten ben evvel nefsime zulmetmişim, şimdi Süleyman'ın maiyyetinde teslim oldum Allah'a, O Rabbü'l-âlemîn'e" (44).

Celâlim hakkı için, Allah'a ibadet edin diye, Semûd'a da kardeşleri Sâlih'i göndermiştik. Derken bunlar iki fırka oldular çekişiyorlardı (45). "Ey benim kavmim!" dedi, "niçin haseneden önce seyyieyi iviyorsunuz? Ne olur Allah'a istiğfar etseniz, belki rahmetine nâil olursunuz" (46). "Biz, sen ve maiyyetindekiler ile teşe''üm ettik" dediler; "sizin" dedi, "şeâmetinizin sebebi Allah'a mâlum. Doğrusu siz öyle bir kavimsiniz ki imtihan olunuyorsunuz" (47). Şehirde dokuz çete vardı, hep arzda fesad yaparlar, salâha yaramazlardı (48). Allah'a yeminleşerek kavlettiler, "and olsun ona ve ehline bir gece baskını yapalım, sonra da velîsine yemin edelim, ʿbiz onun helâkine şâhid olmadık' diyelim, şüphesiz sözümüz sözdür, sâdıkızdır" dediler (49). Böyle bir mekir kurdular, hâlbuki haberleri yok Biz de bir mekir kurmuştuk (50). Şimdi bak, mekirlerinin âkıbeti nasıl oldu? Kendilerini ve kavimlerini toptan tedmir ediverdik (51). Daha evleri çökmüş, zulümleri yüzünden bomboş, şüphe yok bunda ilim şânından olan bir kavim için ibret alacak bir âyet var (52). Hâlbuki iman edip korunur olanları necâta çıkardık (53).

Lût'a da risalet verdik, o vakit ki kavmine demişti: "Siz gözünüz göre göre o fuhşu yapacaksınız ha? (54). Sahih siz kadınları bırakıp şehvet için mutlak erkeklere mi gideceksiniz? Doğrusu siz ne yaptığınızı bilmez bir kavimsiniz" (55). Buna kavminin cevabı sade şu olmuştu: "Çıkarın şu Lût ailesini memleketinizden, çünkü onlar çok temizlik taslar kimseler" demişlerdi (56). Bunun üzerine onu ve ehlini necâta çıkardık, ancak karısını kalanlardan takdir etmiştik (57). Ve onların üzerlerine öyle bir yağmur yağdırmıştık ki ne kötüdür o münzerîn yağmuru. (58).

De ki hamd Allah'a, bir de selâm ıstıfâ buyurduğu kullarına. Allah mı hayırlı yoksa müşriklerin şirk koştukları mı? (59). Yoksa gökleri ve yeri yaratıp sizin için semâdan bir su indiren mi? Bir su ki indirip de onunla gözler gönüller açan hadîkalar bitirmekteyiz, siz onların bir ağacını bitiremezdiniz. Bir tanrı mı var Allah'la beraber? Hayır, onlar sapkınlık ediyorlar (60). Yoksa Arz'ı bir karargâh kılıp aralarında ırmaklar akıtan ve onun için oturaklı dağlar yapıp iki deniz arasına bir hâciz koyan mı? Bir tanrı mı var Allah'la beraber? Hayır, ekserîsi ilim ehli değiller (61). Yoksa, sıkılan kendine dua ettiği zaman ona icâbet edip fenalığı açan ve sizi Arz'ın halifeleri kılan mı? Bir tanrı mı var Allah'la beraber? Siz pek az düşünüyorsunuz. (62). Yoksa o kara ve deniz karanlıklarında size yol gösteren ve rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderen mi? Bir tanrı mı var Allah'la beraber? Yüksek, çok yüksek Allah onların şirk koştuklarından (63). Yoksa halkı ibtidâ yaratıp duran, sonra onu iade edecek olan ve size gökten ve yerden rızık veren mi? Bir tanrı mı var Allah'la beraber? De ki haydin getirin burhânınızı sâdıksanız (64). De ki: Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse gaybı bilmez, onlar da ne zaman baʿs olunacaklarını bilmezler (65). Fakat âhiret hakkında ilimleri tevâlî etmekte, fakat onlar ondan bir şek içindedirler, daha doğrusu onlar ondan kördürler (66).

Ve o küfredenler şöyle dediler: "Bir toprak olduğumuz vakit mi biz ve atalarımız; hakikaten bizler mutlak çıkarılacak mıyız? (67). Yemin ederiz ki bu bize de vaad olundu bundan evvel atalarımıza da. Bu eskilerin esâtîrinden başka bir şey değil" (68). De ki: "Hele Arz'da bir gezinin de bakın mücrimlerin âkıbeti nasıl olmuş?" (69). Ve onlara karşı mahzun olma, yaptıkları mekirlerden bir darlığa da düşme (70). Bir de "ne zaman bu vaad gerçek iseniz?"

diyorlar. (71). De ki: “Belki o ivdiğinizin bir kısmı ensenize binmiş bulunuyor” (72). Ve her hâlde Rabbin insanlara karşı mutlak bir fazl sâhibidir velâkin onların ekserîsi şükretmezler (73). Hâlbuki sîneleri ne gizliyor ve ne ilan ediyorlar Rabbin her hâlde hepsini biliyor. (74). Ve yerde, gökte hiçbir gāib yoktur ki açık bir kitapta olmasın (75). Haberiniz olsun ki bu Kur’an Benî İsrâil’e ihtilâf edip durdukları şeylerin ekserîsini anlatır. (76). Ve hakikat o doğruyu gösterir katʿî bir hidâyet ve mü’minler için mahz-ı rahmettir (77). Elbette Rabbin hükmüyle beynlerinde kazâsını infaz buyuracaktır, ve Azîz’dir O, Alîm’dir (78). O hâlde Allah’a itimad et, sen şüphesiz açık bir hak üzerindesin (79). Şüphesiz sen ölülere işittiremezsin, arkalarına dönmüş kaçarlarken sağırlara da daveti işittiremezsin. (80). Sen o körleri dalâletlerinden hidâyete erdirecek de değilsin, sen ancak âyetlerimize iman edeceklere işittirirsin de onlar Müslüman olur selâmet bulurlar (81). Söylenen başlarına geleceği vakit de onlar için Arz’dan bir dâbbe çıkarırız, nâsın âyetlerimize yakīn ile inanmaz idiklerini kendilerine söyler. (82).

Ve her ümmetten âyetlerimizi tekzib eden kimselerden bir fevc yaparak mahşere sevkedeceğimiz gün artık onlar hep inzibat altında tevkif olunurlar (83). Nihâyet geldikleri vakit “siz Benim âyetlerimi ilmen kavramadığınız hâlde tekzib mi ettiniz? Yoksa ne yapıyordunuz?” buyurur (84) ve haksızlık ettikleri cihetle aleyhlerinde söz hak olur (söylenen başlarına gelir) de artık nutukları tutulur (85). Görmediler mi Biz içinde sükûn bulsunlar diye geceyi yaptık, göz açmak üzere de gündüzü. Elbette bunda iman edecek bir kavim için şüphesiz âyetler var (86).

Hele Sûr üfürüleceği, üfürülüp de bütün göklerdeki kimseler, yerdeki kimseler, Allah’ın dilediği müstesnâ olmak üzere hepsi fezaʿ ile ürperdiği ve her biri O’na hor ve hakir geldikleri gün ne müdhiştir? (87). Bir de o dağları görür câmid sanırsın, hâlbuki onlar bulut geçer gibi geçer. Her şeyi itkān eden Allah’ın sunʿu, O şüphesiz Habîr’dir ne yapıyorsanız (88). Her kim hasene ile gelirse o vakit ona ondan daha hayırlısı var ve onlar o günkü fezaʿdan emîn kalırlar (89). Her kim de fenalıkla gelirse artık yüzleri ateşte sürtülür, başka değil sırf yaptığınız amellerin cezâsı (90).

Ben sade emrolundum ki şu beldenin şânına hürmet veren, her şey de kendisinin olan Rabbine ibadet edeyim, hem emrolundum ki hâlis müslimînden olayım (91). Ve Kur’an okuyayım, bunun üzerine her kim hidâyeti kabul ederse sırf kendi lehine eder, kim de sapa giderse de ki: “Ben sade tehlikeyi haber verenlerdenim” (92). Ve de ki: “Hamdolsun Allah’a: O size âyetlerini gösterecek de onları tanıyacaksınız ve Rabbin ne yapacağınızdan gāfil değil” (93).

Kasas Sûresi

Tâ-Sîn-Mîm (1). Bunlar sana âyetleri o mübîn kitabın (2). Sana Mûsâ ve Firavun kıssasından hakkıyla biraz okuyacağız iman edecek bir kavim için (3). Çünkü Firavun o yerde baş kaldırmış ve ahâlisini fırka fırka edip arkasına takmıştı, onlardan bir tâifeyi ezmek istiyor, oğullarını boğazlatıyor ve kadınlarını hayâta atıyordu. O cidden müfsidlerden idi (4). Biz de istiyorduk ki o yerde ezilmekte olanlara lutfedelim, onları öncül imamlar yapalım, hem onları vârisler kılalım (5). Ve Arz’da onlara kuvvet ve müknet verelim de Firavun’a ve Hâmân’a ve ordularına

onlardan korktukları şeyi gösterelim (6). O esnâda Mûsâ'nın anasına şu vahyi verdik: "Onu emzir. Derken aleyhinde bir korku hissettin mi o vakit onu deryâya bırakıver. Hem korkma ve mahzun olma, Biz muhakkak onu sana iade edeceğiz ve kendisini mürselînden yapacağız" (7). Bunun üzerine âl-i Firavun onu lakīt olarak aldı, çünkü ileride kendilerine bir düşman, bir gam olacaktı. Doğrusu Firavun da Hâmân da, askerleri de hep cânîlerdiler (8). Firavun'un hatunu ise "bir göz bebeği bana ve sana, bunu öldürmeyin, belki bize yarar yahut evlâd ediniriz" dedi ve onlar farkında değillerdi (9). Mûsâ'nın anasının gönlü ise bomboş sabahı etti, az daha onu açıverecekti kalbine râbıta vermese idik eğer imanlılardan olsun diye (10). Onun hemşiresine "izini tâkip et de" demişti, o da uzaktan gözetti, onlar farkında değillerdi (11). Önceden ona emzikçileri haram etmiştik, bu vesile ile vardı da "sizin hesâbınıza bunun bakımını derʿuhde edecek, hem ona hayırhâhâne bakacak bir ehl-i beyt buluvereyim mi size?" dedi (12). Bu suretle onu anasına iade eyledik ki gözü aydın olsun da hüzünlenmesin ve bilsin ki Allah'ın vaadi muhakkak haktır velâkin çokları bilmezler (13).

Vaktâ ki kıvamına erip dengini buldu, ona bir hâkimiyetle bir ilim verdik ve işte muhsinlere böyle mükâfat ederiz (14). Bir de şehre girdi, ahâlisinin bir gaflet demi idi. Derken orada iki adam buldu dövüşüyorlardı, biri şîʿasından biri de düşmanından. Binâenʿaleyh şîʿasından olan ondan düşmanından olana karşı istimdad etti, Mûsâ da ona bir yumruk indirdi işini bitiriverdi. "Bu" dedi, "Şeytan'ın işinden, o cidden şaşırtıcı belli bir düşman" (15). "Yâ Rab" dedi, "doğrusu ben nefsime yazık ettim, artık mağfiretinle benim suçumu ört". O da mağfiret buyurdu, hakikat O öyle Gafûr öyle Rahîm'dir (16). "Yâ Rab!" dedi, "bana olan bu inʿâmın hakkı için artık mücrimlere asla zahîr olmam" (17). Derken şehirde korku içinde sabahı etti, gözetiyordu, baktı ki dün kendisinden yardım isteyen ona yine feryad ediyor. Mûsâ ona "besbelli sen bir yaramazsın" dedi (18). Deyip de o ikisinin bir düşmanı olan herifi yakalayıvermek isteyince "yâ Mûsâ" dedi, "dün bir adamı öldürdüğün gibi, beni de öldürmek mi istiyorsun? Ara düzelticilerden olmak istemeyip de yeryüzünde bir zorba mı olmak istiyorsun?" (19). Şehrin öte başından bir adam da koşarak geldi, "yâ Mûsâ" dedi, "haberin olsun, heyet seni öldürmek için hakkında emri müzakere ediyorlar, hemen çık! Ben cidden senin hayırhâhlarındanım" (20). Derhâl oradan korku ile çıktı, gözetiyordu. Dedi: "Yâ Rabbi! Kurtar beni bu zâlim kavimden" (21).

Vaktâ ki Medyen cihetine yöneldi, "ola ki Rabbim beni düz yola çıkara" dedi (22). Ve vaktâ ki Medyen suyuna vardı, üzerinde bir küme insan buldu, suluyorlar, ötelerinde de iki dişi ehli buldu, sakınıp duruyorlar. "Derdiniz nedir?" dedi, "biz çobanlar çekip gitmeyince sulamayız ve bizim babamız büyük bir pîrdir" dediler (23). Bunun üzerine ikisine sulayıverdi, sonra gölgeye çekildi de "ya Rabbi!" dedi, "ben cidden bana indirdiğin hayırdan dolayı bir fakirim" (24). Derken o ikinin birisi bir edeb ü hayâ üzere yürüyerek ona geldi, "babam seni davet ediyor bize su çekiverdiğin ecrini sana ödemek için" dedi. Bunun üzerine varıp ona kıssayı anlatınca, "korkma" dedi, "kurtuldun o kavimden, o zâlimlerden" (25). O ikinin biri, "babacığım!" dedi, "onu ecîr tut, çünkü tuttuğun ecîrlerin en hayırlısı o kavî, emîn adam" (26). Dedi: "Haberin olsun ben şu iki kızımın birini sana nikâh etmek istiyorum, sen bana sekiz sene ecîrlik etmek

üzere ki eğer on'u doldurursan, o da kendinden, maʿamâfîh seni zorlamak istemiyorum, inşaallah beni sâlihînden bulacaksın" (27). Dedi: "O, benimle senin aramızda, iki müddetin her hangisini ödersem demek aleyhime husûmet yok ve Allah mukavelemiz üzerine vekil" (28).

Vaktâ ki Mûsâ artık eceli ödedi ve ehliyle yola çıktı, Tûr cânibinden bir ateş hissetti. Ehline "durun" dedi, "ben bir ateş hissettim, ümid ederim ki size ondan bir haber getiririm veya o ateşten bir eksi, belki bir ocak yakar ısınırsınız" (29). Derken ona varınca vâdinin sağ kıyısından o mübarek bukʿada ağaçtan nidâ olundu, şöyle ki: "Yâ Mûsâ, haberin olsun Benim Ben Allah, Rabbü'l-âlemîn" (30). Ve şöyle: "Bırak asânı". Derken onu sanki bir çevik yılan (bir cânn) gibi ihtizaz ediyor görünce öyle bir dönüp kaçtı ki arkasına bile bakmadı. "Yâ Mûsâ, yüzünü dön ve korkma, çünkü sen âminîndensin (31). Elini koynuna sok çıksın bembeyaz, bir âfetsiz, ve heybetten cenâhını kendine kavuştur. İşte bu ikisi sana iki burhan, Rabbinden Firavun'a ve cemiyetine, çünkü onlar fâsık bir kavim oldular" (32). Dedi: "Yâ Rabbi! Ben onlardan bir adam öldürdüm, korkarım beni hemen öldürürler (33). Biraderim Hârûn ise lisanca benden fesâhatlidir, beni tasdik eder bir muâvin olmak üzere maiyyetimde ona da risalet ver. Doğrusu ben beni tekzib ederler diye korkarım" (34). Buyurdu ki: "Biraderinle pazuna kuvvet vereceğiz ve sizin için bir saltanat kuracağız da size erişemeyecekler. Âyetlerimiz hakkı için siz ve size tâbiʿ olanlar gālib geleceksiniz (35). Vaktâ ki Mûsâ bunun üzerine açık açık âyetlerimizle onlara vardı, "bu" dediler, "sırf uydurma bir sihir, biz bunu evvelki atalarımızda dahi işitmedik" (36). Mûsâ da "Rabbim daha iyi bilir" dedi, "tarafından hidâyetle gelen kim, ve yurdun âkıbeti kimin olur. Doğrusu bu: Zâlimler felâh bulmaz" (37). Firavun ise dedi ki: "Ey millet, ben sizin için benden başka bir tanrı bilmiyorum, haydi benim için çamura ocağı yak da yâ Hâmân bana bir kule yap, belki Mûsâ'nın tanrısına muttaliʿ olurum. Maʿamâfîh ben onu her hâlde yalancılardan sanıyorum" (38). Hem de o ve askerleri yeryüzünde haksızlıkla kibirlenmek istediler ve zannettiler ki onlar bize iade olunmayacaklar (39). Biz de kendisini ve ordularını tuttuk da deryâya fırlatıverdik, şimdi bak o zâlimlerin âkıbeti nasıl oldu? (40). Biz onları öyle baş kumandanlar yaptık ki ateşe davet ederler ve kıyamet günü yardım olunmazlar (41). Hem kendilerine bu dünyada arkalarından bir lânet yağdırmaktayız hem de kıyamet günü bunlar pek menfurlardandırlar (42).

Celâlim hakkı için biz Mûsâ'ya o kitabı kurûn-ı ûlâyı ihlâk ettiğimizden sonra nâsın vicdanlarını tenvir edecek basiretler ve bir hidâyet ü rahmet olmak üzere verdik, gerek ki tezekkür edeler (43). Sen ise Mûsâ'ya o emri kazâ ettiğimiz sıra cânib-i garbîde değildin, o şâhidlerden de değildin (44). Velâkin Biz birçok karnlar inşâ eyledik de onların üzerlerine ömür uzadı. Sen Medyen ahâlisi içinde ikāmet ederek âyetlerimizi onlardan okuyup öğrenmedin de velâkin Biz olduk risalet verip gönderen (45). Hem Biz o nidâyı yaptığımız vakit sen Tûr'un cânibinde de değildin, velâkin Rabbinden bir rahmet olarak gönderildin ki senden evvel kendilerine bir nezîr gelmemiş olan bir kavmi inzar edesin, gerek ki tezekkür edeler (46). Ellerinin takdim eylediği günahlar yüzünden başlarına birer musibet gelip de o vakit "yâ Rabbenâ bize bir resul gönderseydin de âyetlerine uyup mü'minlerden olsakdı ya" diyecek olmasalardı! (47). Fakat şimdi onlara tarafımızdan hak gelince "Mûsâ'ya verilen gibisi verilse

ya!” dediler. Ya bundan evvel Mûsâ’ya verilene küfretmediler mi? “İki sihir tezahür etti” dediler ve “biz hiçbirisine inanmayız” dediler (48). De ki: “O hâlde bu ikisinden daha doğru bir kitap getirin Allah tarafından da ben ona tâbiʿ olayım eğer sâdıksanız” (49). Yine sana icâbet etmek istemezlerse artık bil ki onlar sırf kendi hevâları peşinde gidiyorlar, hâlbuki Allah’tan bir doğru delil olmaksızın mücerred kendi hevâsı peşinde giden kimselerden daha şaşkın kim olabilir? Muhakkak ki Allah zâlimler gürûhunu muvaffak etmez (50).

Celâlim hakkı için onlar hakkında sözü uladık da uladık ki iyi düşünsünler (51). Bundan evvel kendilerine kitap verdiklerimiz ona iman ediyorlar (52). Hem kendilerine tilâvet olunur olunmaz “biz” dediler, “buna iman ettik bu şüphesiz hak, Rabbimizden. Biz doğrusu evvelinden Müslüman idik” (53). İşte bunlar ecirlerine iki kere nâil kılınacaklar, çünkü sabretmişlerdir, hem de kötülüğü iyilikle defʿ eyler ve kendilerine verdiğimiz rızıktan hayra sarf ederler (54). Ve lağiv işittikleri zaman ondan yüzlerini çevirirler de, “bize kendi amellerimiz size de kendi amelleriniz, selâmün aleyküm, Allah’a ısmarladık biz câhillik edenleri aramayız” derler (55). Doğrusu sen sevdiğine hidâyet veremezsin velâkin Allah kimi dilerse hidâyet verir ve hidâyete erecekleri O daha iyi bilir (56). Bir de, “doğrusun ama biz o doğru yolu tutar seninle beraber olursak derhâl yerimizden yurdumuzdan olur çarpılırız” dediler, ya Biz onlara dâru’l-emân bir haremi mekân kılmadık da mı? Ona ledünnümüzden rızık olarak her şeyin semerâtı toplanacak velâkin ekserîsi bilmezler (57). Bununla beraber Biz maîşetiyle şımarmış nice memleket helâk ettik, işte meskenleri bir daha arkalarından meskun olmadı meğer ki pek az, ve hep Biz vâris olduk (58). Hem Rabbin memleketleri, ana noktasında kendilerine âyetlerimizi okur bir resul göndermedikçe helâk edici değildir, hem de Biz o memleketleri hep ahâlisinin zulümleri hâlinde helâk etmişizdir (59). Hem size herhangi bir şey verilmişse sırf dünyâ hayâtın geçici metâʿı ve ziynetidir, Allah yanındaki ise hem daha hayırlı hem bekālıdır, artık akıl etmez misiniz? (60).

Ya şimdi kendisine güzel bir vaad vaadettiğimiz ve binâenʿaleyh ona erecek olan kimse hiç o kendisine dünyâ hayâtın geçici zevkini yaşattığımız, sonra kıyamet günü o ihzar edilenlerden olacak kimse gibi olur mu? (61). Hele onlara haykırıp da “nerede o zuʿm ettiğiniz şerîklerim?” diyeceği gün… (62). Aleyhlerinde söz hak olmuş olanlar şöyle demektedir: “Ey bizim yegâne Rabbimiz! Daha işte şunlar: o azdırdığımız kimseler, biz onları kendi azdığımız gibi azdırdık, Sana teberrî ettik, onlar bizlere tapmıyorlardı” (63). Bir de “haydin yalvarın bakalım şerîklerinize” denilmiştir, binâenʿaleyh yalvarmışlardır fakat kendilerine icâbet etmemişler ve azâbı görmüşlerdir, vaktiyle hakkı görselerdi ya (64). Ve hele onlara haykırıp da “gönderilen peygamberlere ne cevap verdiniz?” diyeceği gün (65). Artık o gün onlara bütün haberler kör olmuştur, o vakit onlar artık birbirlerine de soruşmazlar (66). Amma tevbe ve iman edip salâh ile çalışan kimse, işte o felah bulanlardan olmayı umabilir (67). Rabbin dilediğini yaratır ve ihtiyar eyler, muhayyerlik onların değil; Sübhân O Allah ve çok yüksek onların şirkinden (68). Hem Rabbin bilir onların sîneleri ne saklıyor ve ne ilan ediyorlar (69). Allah O, başka tanrı yok ancak O, önünde sonunda hamd O’nun, hüküm O’nun, nihâyet döndürülüp O’na götürüleceksiniz (70). De ki: “Söyleyin bakayım eğer Allah üzerinizde geceyi kıyamet gününe

kadar sermedî kılarsa size bir ziyâ getirecek Allah'ın gayrı tanrı kim? Hâlâ dinlemeyecek misiniz?" (71). De ki: "Haber verin bakayım eğer Allah üzerinizde gündüzü kıyamet gününe kadar sermedî kılarsa size içinde dinleneceğiniz bir gece getirecek Allah'ın gayrı tanrı kim? Hâlâ görmeyecek misiniz?" (72). Rahmetinden O sizin için hem geceyi hem gündüzü yaptı ki hem içinde dinlenesiniz ve hem çalışıp fazlından isteyesiniz de şükredesiniz (73). Ve hele onlara haykırıp da "nerede o zuʿm ettiğiniz şerîklerim!" diyeceği gün… (74). Hem her ümmetten birer şâhid çıkardık da "haydin burhânınızı" dedik mi, o vakit hak Allah'ın olduğunu bilmişler ve o uydurdukları şeyler kendilerinden gāib olup gitmişlerdir (75).

Hakikaten Kārûn Mûsâ'nın kavminden idi de onlara karşı bağyetmiş idi. Ona öyle hazineler vermiştik ki anahtarları cidden güçlü kuvvetli bir bölüğe ağır geliyordu. O vakit kavmi ona şöyle demişti: "Güvenme, çünkü Allah güvenenleri sevmez (76). Ve Allah'ın sana bu vergisi içinde sen âhiret evini ara ve dünyadan nasibini unutma da Allah'ın sana ihsan ettiği gibi ihsan et ve yeryüzünde fesad arama, çünkü Allah müfsidleri sevmez" (77). "Ben ona, sırf bendeki bir ilim sayesinde nâil oldum" dedi. Ya Allah'ın ondan evvel o kurûn içinden kuvvetçe ondan daha şiddetli ve cemʿiyyetçe daha kesretli nice kimseleri helâk etmiş olduğunu bilmiyor muydu? Mücrimler günahlarından sual de olunmaz (78). Derken ziyneti içinde kavmine karşı huruc etti, dünyâ hayâtı arzu edenler "ah" dediler, "ne olurdu şu Kārûn'a verilen gibi bizim de olsa! O cidden büyük bir bahtiyar" (79). Kendilerine ilim verilmiş olanlar ise "yazıklar olsun size" dediler, "Allah'ın sevâbı iman edip salâh ile çalışan kimseler için daha hayırlıdır, ona ise ancak sabredenler kavuşturulur" (80). Derken Biz onu hem de sarayı ile yere geçiriverdik, o vakit Allah'a karşı yardımına gelecek taraftarları da olmadı, kendini kurtaracaklardan da değildi (81). Dün onun mevkiini temenni edenler de bu sabah şöyle diyorlardı: "Vayy be, demek ki Allah rızkı kullarından dilediğine seriyor ve kısıyor, eğer Allah bize lütuf etmese idi bizi de batırmıştı. Ayy, demek ki hakikat bu: Kâfirler felah bulmayacak" (82).

O âhiret evi (son yurt) Biz onu öyle kimselere veririz ki yeryüzünde ne bir kibir ne de bir fesad istemezler ve o âkıbet korunan müttakīlerindir (83). Her kim hasene ile gelirse o vakit ona ondan daha hayırlısı var, her kim de seyyie ile gelirse seyyiât yapanlar hep yaptıklarıyla cezâlanırlar (84). Her hâlde sana o Kur'ân'ı farz kılan seni muhakkak bir meʿâda kadar geri getirecektir, de ki: "Rabbim daha iyi bilir, hidâyetle gelen kim, açık bir dalâl içinde olan kim" (85). Sen, sana kitap indirileceğini ümid eder değildin fakat Rabbinden bir rahmet, o hâlde sakın kâfirlere zahîr olma (86). Ve sakın sana indirildikten sonra Allah'ın âyâtından seni çevirmesinler, hemen Rabbine davet et ve sakın müşriklerden olma (87). Allah'ın yanında diğer bir tanrıya daha çağırma, başka tanrı yok ancak O, O'nun vechinden başka her şey helâktedir. Hüküm O'nun ve nihâyet döndürülüp O'na götürüleceksiniz (88).

Ankebût Sûresi

Elif-Lâm-Mîm (1). Sandı mı o insanlar "âmennâ" demeleriyle bırakılacaklar da imtihan edilmeyecekler? (2). Şânım hakkı için Biz onlardan evvelkileri ne fitnelerle imtihan ettik, yine Allah elbette sadâkat edenleri bilecek ve elbette yalancıları bilecek (3). Yoksa sandı mı o kötülükleri yapanlar Bizden savuşacaklar? Ne fena hükmediyorlar (4). Her kim Allah'a ermek

arzu ederse elbette Allah'ın tâyin ettiği ecel muhakkak gelecektir ve O işitir, bilir (5). Mücahede eden sırf kendi hesâbına mücahede eder, çünkü Allah Ganî, âlemînden müstağnîdir (6). Bununla beraber iman edip de sâlih sâlih ameller yapanların her hâlde taraflarından kötülüklerini keffâretleriz ve elbette kendilerine yaptıkları amellerin daha güzelini veririz (7). Hem insana vâlideyni hakkında güzellik tavsiye ettik, maʿamâfîh sana, hakkında sence hiçbir ilim bulunmayan bir şeyi Bana şirk koşasın diye uğraşırlarsa o vakit onları dinleme. Dönümünüz Banadır, Ben o vakit size yaptıklarınızı haber veririm (8). İman edip sâlih sâlih ameller yapanlar ise elbette onları sâlihîn zümresi içine katacağız (9). İnsanlar içinde kimi de vardır "Allah'a iman ettik" der, sonra da Allah uğrunda bir eziyet edildi mi insanların mihnetini Allah'ın azâbı gibi tutar. Celâlim hakkı için Rabbinden bir nusret gelirse cidden biz sizinle beraber idik diyeceklerinde şüphe yoktur, ya Allah bütün âlemînin sînelerindekine aʿlem değil mi? (10). Ve elbette Allah iman etmiş olanları her hâlde bilecek ve elbet münafıkları da behemehâl bilecek (11). Bir de küfredenler o iman etmiş olanlara: "Bizim yolumuza uyun, günahlarınızı da yüklenelim" dediler, hâlbuki onlar onların günahlarından hiçbir şey yüklenecek değiller ve elbette onlar katʿiyyen yalancılar (12). Maʿamâfîh kendi ağırlıklarını ve o ağırlıklarla beraber daha birçok ağırlıkları yüklenecekler, bu şüphesiz ve her hâlde o ettikleri iftiralardan sual olunacaklar bu da şüphesiz (13).

Ve celâlim hakkı için Nûh'u kavmine gönderdik de içlerinde elli yılı müstesnâ bin sene durdu, derken onları tûfan yakalayıverdi, hep zulmediyorlardı (14). Bi'n-netîce onu ve gemi arkadaşlarını necâta çıkardık ve o gemiyi âlemlere bir âyet kıldık (15).

İbrâhim'i de, kavmine dediği vakit: "Hep Allah'a ibadet edin ve O'na korunun, bu sizin için daha hayırlıdır eğer bilirseniz (16). Siz, Allah'ı bırakıp da sade birtakım evsâna tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Haberiniz olsun ki o sizin Allah'tan beride mâbud diye taptıklarınız sizin için bir rızka mâlik olamazlar, onun için rızkı Allah yanında arayın ve O'na kulluk edip O'na şükreyleyin, hep döndürülüp O'na götürüleceksiniz (17). Ve eğer tekzib ederseniz sizden evvel birtakım ümmetler de tekzib etmişlerdi, resûlün vazifesi ise açık bir tebliğden ibarettir" (18). Ya görmediler mi de Allah halkı ibtidâ nasıl yapıyor? Sonra onu iʿâde de eder, şüphesiz bu Allah'a göre kolaydır (19). De ki: Arz'da bir gezinin de bakın, halkı ibtidâ nasıl yapmış, sonra da Allah neş'et-i uhrâyı inşâ edecek, şübhesiz Allah her şeye kādir (20). Dilediğine azab eder, dilediğine de rahmet ve hep O'na çevrileceksiniz (21). Siz de âciz bırakacak değilsiniz; size de ne yerde ne gökte, Allah'tan başka ne bir velî ne de bir nasîr yoktur (22). Allah'ın âyâtına ve likāsına inanmayanlar ise hep onlar O'nun rahmetinden ümidi kesmiş olanlardır ve onlar için elîm bir azab vardır (23). Onun için ona kavminin cevâbı sade şu oldu: "Öldürün onu veya yakın" dediler, Allah da onu o ateşten kurtardı, elbette bunda iman edecek bir kavim için şüphesiz âyetler var (24). Ve dedi ki: "Siz sade dünyâ hayatta aranızda sevişmek için Allah'ı bırakıp birtakım evsâna tutulmuşsunuz, amma sonra kıyamet günü bazınız bazınıza küfredecek ve bazınız bazınızı lânetleyecek. Varacağınız yer ateştir, sizin için yardımcılardan eser de yoktur" (25). Bunun üzerine ona bir Lût iman etti, "hem ben" dedi, "Rabbime bir muhâcirim (hicret edeceğim), hakikat bu: Azîz O, Hakîm O" (26). Ve Biz ona İshak ile Yaʿkūb'u da ihsan

ettik ve nübüvveti, kitabı zürriyetinde kıldık ve kendisine hem dünyada ecrini verdik hem de âhirette o şüphesiz sâlihînden (27).

Lût peygamberi de, hani kavmine dediği vakit: “Siz cidden o şenî fiili yapıyorsunuz ha! Sizden evvel âlemînden hiçbiri bu haltı etmedi (28). Cidden siz hâlâ erkeklere gidecek ve yolu kesecek ve meclisinizde edebsizlik yapıp duracak mısınız?” Buna kavminin cevâbı ancak şöyle demeleri oldu: “Haydi getir bize Allah’ın azâbını sâdıklardan isen” (29). “Yâ Rab!” dedi, “ortalığı fesâda veren bu kavme karşı bana nusret ver” (30). Ve vaktâ ki elçilerimiz İbrâhim’e müjde ile vardılar, “haberin olsun” dediler, “biz bu karyenin ahâlisini ihlâk edeceğiz, çünkü onun ahâlisi hep zâlim oldular” (31). “Onda Lût var a” dedi; “biz” dediler, “onda kim var idiğini pek âlâ biliriz, her hâlde onu ve ehlini kurtaracağız, ancak karısı ötekilerden oldu” (32). Ve vaktâ ki elçilerimiz Lût’a çıkavardılar, onlar yüzünden fenalaştı ve haklarında eli kolu daraldı, onlar da “korkma” dediler, “ve keder etme, çünkü biz seni ve ehlini kurtaracağız, ancak karın ötekilerden oldu (33). Haberin olsun bu karye ahâlisinin yapageldikleri fıskları yüzünden üzerlerine semâdan bir fecî azab indireceğiz” (34). Ve celâlim hakkı için ondan bir âyet (bir nişâne) bırakmışızdır ki taʿakkul edecek bir kavim için beyyine olsun (35).

Medyen’e de kardeşleri Şuayb’ı, vardı dedi ki: “Ey kavmim, Allah’a ibadet edin de son güne ümid besleyin, müfsidlikle yeryüzünü berbat etmeyin” (36). Buna karşı onu tekzib ettiler, derken onları o recfe tutuverdi de yurtlarında dizleri üstü çökekaldılar (37). Âd’a da, Semûd’a da ki size bunlar meskenlerinden belli olmaktadır. Şeytan onlara amellerini tezyin etmişti de kendilerini yoldan çevirmişti, hâlbuki gözleri açık adamlar idiler (38). Kārûn’a ve Firavun’a ve Hâmân’a da, celâlim hakkı için onlara Mûsâ beyyinelerle geldi de onlar o yerde kibirlenip kafa tuttular, hâlbuki önüne geçecek değillerdi (39). Hâsılı her birini günahıyla yakaladık; kiminin başına bir taş yağdıran gönderdik, kimini sayha alıverdi, kimini yere geçirdik, kimini de gark ettik. Allah onlara zulmetmiyordu velâkin kendi nefislerine zulmediyorlardı (40).

Allah’tan başka velîlere tutunanların meseli örümcek meseli gibidir: Bir ev edinmiştir fakat evlerin en çürüğü de şüphesiz örümcek evidir, eğer bilselerdi (41). Her hâlde Allah biliyor ki onlar O’nun berisinden nelere, ne gibi şeylere yalvarıyorlar; hâlbuki Azîz O’dur, Hakîm O (42). Hem bu meseller yok mu, Biz onları insanlar için darb ediyoruz, maʿamâfîh onlara âlimlerden mâʿadâsının aklı ermez (43). Allah, o semâvât ü Arzı (o yüksekleri ve aşağıyı) hak ile halketmiştir, elbette bunda mü’minler için bir âyet var (44). Sana vahyolunan kitabı güzel güzel oku ve namazı kıl; sahih namaz edepsizlikten ve uygunsuzluktan nehyeder ve her hâlde Allah’ın zikri en büyük iştir ve Allah her ne işlerseniz bilir (45).

Ehl-i kitaba en güzel olan suretten başkasıyla mücadele de etmeyin, ancak zulmedenler başka, ve deyin ki: “Biz, hem bize indirilene iman ettik hem size indirilene ve bizim ilâhımızla sizin ilâhınız bir, şu kadar ki biz yalnız O’na müslimiz” (46). İşte sana böyle kitab indirdik, onun için kendilerine kitab verdiklerimiz ona iman ederler, şunlardan da ona iman eden var ve Bizim âyetlerimizi ancak kâfirler inkâr eder (47). Sen bundan evvel kitap okur değildin, hâlâ da elinle yazı yazmazsın, öyle olsaydı mubtıller şüphelenebilirlerdi (48). Fakat o (Kur’an) kendilerine

ilim verilmiş kimselerin sînelerinde parıldayan parlak âyetlerdir ve Bizim âyetlerimizi ancak zâlimler inkâr eder (49). Nitekim "ona Rabbinden âyetler indirilse ya" dediler, de ki: "O âyetler hep Allah'ın indindedir, ben ancak açık bir nezîrim" (50). Yetişmedi mi daha onlara ki sana kitap indirdik, karşılarında okunup duruyor? Şüphesiz ki onda iman edecek bir kavim için muhakkak bir rahmet ve ilâhî bir ihtar var (51).

De ki: "Benimle sizin aranızda şâhid Allah yeter, O göklerde ve yerde ne varsa bilir. Bâtıla iman edip de Allah'a küfredenler, işte onlardır hep hüsrâna düşenler" (52). Bir de senden acele azab istiyorlar, eğer müsemmâ bir ecel olmasa idi o azab onlara muhakkak gelmişti ve elbette o kendilerine gelecek, şuurları olmayarak ansızın gelecek (53). Senden acele azab istiyorlar, hâlbuki cehennem kâfirleri kuşatıp duruyor (54). O gün ki azab onları hem üstlerinden hem ayakları altından saracak da "tadın bakalım neler yapıyordunuz!" buyuracak (55). Ey benim iman eden kullarım! Haberiniz olsun Benim arzım geniştir, o hâlde Bana ibadet edin o hâlde Bana (56). Her nefis ölümü tadacak, sonra döndürülüp bize getirileceksiniz (57). Ve iman edip sâlih sâlih ameller yapmış olanlar, elbette onları cennetin altlarından ırmaklar akan şehnişînlerine yerleştireceğiz, o hâlde ki orada ebedî kalacaklar, ne güzeldir ecri o iş görenlerin (58). Ki sabretmişlerdir ve yalnız Rablerine dayanırlar (59). Öyle ya, nice hayvanlar var rızkını taşıyamaz, Allah onlara da rızık veriyor size de, O öyle Semîʿ öyle Alîm (60). Celâlim hakkı için sorsan onlara: Kim o gökleri ve yeri yaratıp Şems ü Kamer'i teshir etmiş? Elbette şüphesiz Allah derler, o hâlde nasıl çevriliyorlar? (61). Allah kullarından dilediğine rızkı serer de kısar da ona, şüphesiz Allah her şeye Alîm (62). Celâlim hakkı için yine sorsan onlara: Kim o semâdan peyderpey bir su indirip de Arza ölümünden sonra onunla hayat vermekte? Elbette şüphesiz Allah diyecekler, "elhamdülillah" de, fakat onların ekserîsi aklı ermezlerdir (63).

Bu dünyâ hayat bir eğlence ve oyundan ibaret ve hakikaten son yurt (dâr-ı âhiret) işte hâlis hayat o, amma bilselerdi (64). Baksana gemiye bindiklerinde dini Allah'a hâlis kılarak O'na muhlisâne dua ederler de derken kendilerini karaya çıkardı mı derhâl şirke koyulurlar (65). Ki kendilerine verdiğimiz nimete nankörlük etsinler ve hayattan zevk alsınlar diye, fakat ileride bilirler (66). Ya görmediler de mi Biz bir Harem yapmışız, emniyet içinde, hâlbuki etraflarında nâs çarpılıp kapılıyor; artık bâtıla inanıyorlar da Allah'ın nimetine küfran mı ediyorlar? (67). Allah'a karşı bir yalanı iftira eden yahut hak kendine gelince yalan diyen kimseden daha zâlim kim olabilir? Cehennemde değil midir ancak kâfirlerin yeri? (68). Bizim uğurumuzda mücahede edenlere gelince elbette Biz onlara yollarımızı gösteririz ve şüphesiz ki Allah her hâlde muhsinlerle beraberdir (69).

Rûm Sûresi

Elif-Lâm-Mîm (1). Rum mağlub oldu (2). Arzın yakınında, maʿamâfîh onlar bu mağlubiyetlerinin arkasından birkaç sene içinde muhakkak galebe edecekler. Önünde de sonunda da emir Allah'ın, ve o gün mü'minler Allah'ın nusretiyle ferahlanacaklar. O kimi dilerse muzaffer kılar ve Azîz O'dur, Rahîm O (3-5). Allah'ın vaadi bu, Allah vaadine hulf etmez velâkin nâsın ekserîsi bilmezler (6). Bir zâhir bilirler dünyâ hayattan, âhiretten ise hep gâfildirler (7). Nefislerinde bir düşünmediler de mi? Allah o gökleri ve yeri ve ikisinin

arasındakileri başka değil, ancak hak sebep ve müsemmâ bir ecel ile halk buyurmuştur. Bununla beraber doğrusu insanlardan birçoğu Rablerinin likāsına kâfirdirler (8). Ya yeryüzünde gezip bir bakmadılar da mı, nasıl olmuş âkıbeti kendilerinden evvelkilerin? Kuvvetçe kendilerinden daha şiddetli idiler, Arzı aktarmışlar ve onu kendilerinin imarından ziyade imar etmişlerdi. Peygamberleri de onlara beyyinât ile gelmişlerdi, demek Allah onlara zulmetmiyordu velâkin kendileri nefislerine zulmediyorlardı (9). Sonra o fenalık yapanların âkıbeti en fenası oldu, çünkü Allah'ın âyetlerini tekzib ettiler ve onlarla eğleniyorlardı (10).

Allah halkı ilkin yapar, sonra da çevirir onu yeniden yapar, sonra hep döndürülüp O'na götürüleceksiniz (11). O Sâʿat çattığı gün mücrimler her ümidi keserler (12). Kendilerine şerîklerinden şefaat edenler de bulunmaz, şerîklerine hep kâfir olmuşlardır (13). Hem o Sâʿat çattığı gün o gün ayırt olurlar (14). İmdi iman edip sâlih ameller yapmış olanlar, o vakit onlar bir ravzada neşelenirler (15). Âyetlerimize ve âhiret likāsına yalan deyip de küfredenlere gelince işte bunlar o vakit azab içinde ihzar olunurlar (16). O hâlde tesbih Allah'a, o zaman ki akşam edersiniz ve o zaman ki sabah edersiniz (17). Hem hamd O'na göklerde ve yerde ve ikindileyin ve o zaman ki öğle edersiniz (18). O ölüden diri çıkarır, diriden ölü çıkarır ve toprağa ölümünden sonra hayat verir, sizler de işte öyle çıkarılacaksınız (19).

Ve O'nun âyetlerindendir ki sizi bir topraktan yarattı, sonra da siz şimdi bir beşersiniz intişar edip duruyorsunuz (20). Yine O'nun âyetlerindendir ki sizin için nefislerinizden zevceler yaratmış kendilerine ısınırsınız diye ve aranızda bir sevgi ve bir esirgeme yapmış, şüphesiz ki bunda düşünecek bir kavim için âyetler var (21). Yine O'nun âyetlerindendir: Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve benizlerinizin muhtelif oluşu, şüphesiz ki bunda âlimler için âyetler var (22). Yine âyetlerindendir: Gecede gündüzde uyumanız ve fazlından nasib aramanız; şüphesiz ki bunda işitecek bir kavim için âyetler var (23). Yine O'nun âyetlerindendir: Size hem korku ve hem tamaʿ için şimşek gösteriyor ve semâdan bir su indiriyor da onunla Arz'a ölümünden sonra hayat veriyor, şüphesiz ki bunda akledecek bir kavim için âyetler var (24). Yine O'nun âyetlerindendir: Göğün ve yerin O'nun emriyle durması, sonra sizi bir çağırış çağırdığı vakit Arz'dan derhâl siz çıkarsınız (25). Hem göklerde ve yerde kim varsa O'nun, hepsi O'na divan durmaktadır (26). Hem O'dur O halkı ilkin yaratan, sonra onu çevirip yeniden yapacak olan ki bu O'na daha kolaydır. Göklerde ve yerde dâstân en yüksek şân O'nun ve Azîz O, Hakîm O (27).

Size kendinizden bir temsil yaptı: Hiç size kısmet ettiğimiz şeyde elleriniz altındaki milklerinizden ortaklarınız bulunur da onlarla siz müsâvî olur, kendilerinizi saydığınız gibi onları sayar mısınız? İşte akledecek bir kavim için âyetleri böyle ayırt ediyoruz (28). Fakat zulmedenler hiçbir ilimsiz hevâlarına uydular, artık Allah'ın şaşırttığını kim yola getirebilir? Onlara yardımcılardan eser de yoktur (29). O hâlde yüzünü dine bir hanif olarak tut: O Allah fıtratına ki insanları onun üzerine yaratmıştır, Allah yaratışına bedel bulunmaz, doğru sâbit din odur, velâkin nâsın ekserîsi bilmezler (30). Başkasından geçerek hep O'na gönül verin ve O'na korunun ve namaza devam edin de müşriklerden olmayın (31). Onlardan ki dinlerini ayırıp öbek öbek olmuşlardır, her hizib kendilerindekine güvenmektedir (32). Bununla beraber insanlara

bir keder dokunduğu vakit her şeyden geçerek Rablerine yalvarır, dua ederler; sonra tarafından bir rahmet tattırıverdiği vakit de bakarsın onlardan bir kısmı tutar O Rablerine şirk koşarlar (33) ki kendilerine verdiğimiz nimete küfran etsinler, haydi zevk edin bakalım yarın bileceksiniz (34). Yoksa Biz onlara bir ferman indirmişiz de ona şirk koşmalarını o mu söylüyor? (35). Bir de Biz insanlara bir rahmet tattırdığımız vakit ona güveniyorlar da ellerinin takdim ettiği bir sebeple başlarına bir fenalık gelirse her ümidi kesiveriyorlar (36). Görmediler de mi? Allah dilediğine rızkı serer hem de sıkar, şüphesiz bunda iman edecek bir kavim için âyetler vardır (37). O hâlde yakınlığı olana da hakkını ver, miskine de yolcuya da, Allah yüzünü murad edenler için o daha hayırlıdır, felah bulanlar da işte onlardır (38). Nâsın mallarında nemalansın diye verdiğiniz ribâ (faiz) Allah yanında nemalanmaz. Allah yüzünü murad ederek verdiğiniz zekât ise katlayanlar işte onlardır (39). Allah O'dur ki sizi yarattı, sonra da size rızık verdi, sonra sizi öldürür, sonra sizi diriltir, hiç sizin şerîklerinizden bunlardan birini yapacak var mı? Çok münezzeh ve çok yüksektir O Sübhân onların şirkinden (40).

İnsanların ellerinin kesbi ile karada ve denizde fesad meydan aldı, yaptıklarının bazısını kendilerine tattırmak için ki rücûʿ etsinler (41). De ki: "Arzda bir gezin de bakın, bundan evvelkilerin âkıbeti nasıl olmuş? Onların ekserîsi müşrik idiler" (42). De de yüzünü o doğru ve sâbit dine tut, Allah'tan reddine hiç çare olmayan bir gün gelmezden evvel ki o gün hep ayırt olurlar (43). Her kim küfrederse küfrü kendi aleyhinedir, her kim de salâh ile çalışırsa sırf kendileri için döşemiş olurlar (44). Çünkü iman edip de sâlih sâlih işler yapanlara fazlından mükâfat verecek, çünkü O kâfirleri sevmez (45). Ve O'nun âyetlerindendir müjdeciler hâlinde rüzgârlar göndermesi ki hem rahmetinden size tattırmak için, hem emriyle gemiler akmak için, hem arayıp fazlından kazanmanız için, hem gerek ki şükredesiniz diye (46). Celâlim hakkı için senden evvel birçok resulleri kavimlerine gönderdik de onlara beyyinelerle vardılar, onun üzerine cürüm işleyenlerden intikam aldık. Mü'minlere ise nusret uhdemizde bir hak oldu (47). Allah O'dur ki rüzgârları gönderir de bir bulut savururlar, derken onu semâda nasıl dilerse öyle serer, parça parça da eder. Derken yağmuru görürsün aralarından çıkar, derken onu kullarından kimlere diliyorsa döküverdi mi derhâl yüzleri gülüverir (48). Önce o kendilerine indirilmezden evvel ümidi kesmiş, ye'se düşmüş iseler de (49). Şimdi bak Allah'ın rahmeti âsârına, Arzı ölümünden sonra nasıl diriltiyor? Şüphe yok ki O her hâlde ölüleri diriltir, daha da her şeye kâdirdir O (50). Celâlim hakkı için bir rüzgâr göndersek de onu -o eseri- sararmış görseler mutlak onun arkasından küfrâna başlarlar (51). Çünkü sen ölülere işittiremezsin, o daveti sağırlara da işittiremezsin, arkalarını dönmüş giderlerken (52). Körlerin de şaşkınlıklarından yol göstericisi değilsin, ancak âyetlerimize iman edeceklere işittirirsin de onlar İslâm'a gelir, selâmeti bulurlar (53).

Allah, O kādir ki sizi bir zaʿftan yaratmakta, sonra zaʿfın arkasından bir kuvvet yapmakta, sonra da kuvvetin arkasından bir zaʿf ve bir saç aklığı yapmakta. Neyi dilerse halk ediyor, O öyle Alîm, öyle Kadîr (54). O gün ki Sâʿat gelir kıyamet kopar; mücrimler bir saatten fazla durmadıklarına yemin ederler, evvel de böyle çevriliyorlardı (55). Kendilerine ilm ü iman verilenler de demektedir ki "alimallah, Allah'ın kitabınca baʿs gününe kadar durdunuz. İşte bu

baʿs günü, velâkin siz bilmezler gürûhu idiniz” (56). Artık o gün o zulmedenlere mazeretleri fâide vermez ve dertlerinin çaresine bakılmaz (57). Celâlim hakkı için bu Kur’an’da her türlü meselden temsil getirdik, yemin ederim ki sen onlara başka bir âyet de getirsen o küfredenler yine diyecekler ki: “Siz her hâlde mubtılsiniz” (58). İlmin kadrini bilmeyenlerin kalblerini Allah öyle tabʿ eder (59). Şimdi sen sabret, çünkü Allah’ın vaadi muhakkak haktır ve sakın îkânı olmayanlar seni hafifliğe sevketmesinler (60).

Lokman Sûresi

Elif-Lâm-Mîm (1). Bunlar sana o hikmetli kitabın âyetleri (2). Hidâyet ve rahmet için o (güzellik yapan) muhsinlere (3). Ki namazı kılarlar ve zekâtı verirler, âhirete de onlar yakīn edinirler (4). İşte bunlar Rablerinden bir hidâyet üzeredir ve işte bunlardır o felah bulanlar (5). Bayağı insanlardan kimi de vardır ki, Allah yolundan bilmeyerek sapıtmak ve onu eğlence yerine tutmak için laf eğlencesi satın alır, işte bunlara mühîn bir azab vardır (6). Karşısında âyetlerimiz okunduğu vakit de kibirlenerek ensesini döner, sanki onları işitmemiş, sanki kulaklarında bir ağırlık varmış, sen de onu elîm bir azab ile müjdele (7). Fakat iman edip de iyi işler yapanlar, şüphesiz ki onlara naîm cennetleri var (8). İçlerinde muhalled olmak üzere onlar, hakkā Allah’ın vaadi bu, ve Azîz O’dur Hakîm O (9). Gökleri direksiz yarattı, onları görüyorsunuz, Arz’a da sizi çalkalar diye ağır baskılar bıraktı ve onda her bir hayvandan üretti. Hem gökten bir su indirdik de her hoş çeşitten yetiştirdik (10). İşte bu Allah’ın yarattığı, haydi gösterin bana O’ndan berikiler ne yaratmış? Fakat o zâlimler apaçık dalâl içindeler (11).

Şânım hakkı için Lokman’a hikmet verdik ki şükret Allah’a diye, ve her kim şükrederse kendi lehine eder, her kim de nankörlük ederse her hâlde Allah Ganî’dir, Hamîd’dir (12). Hani Lokman da oğluna demişti, ona vaaz ediyordu: “Yavrum, Allah’a şirk koşma, çünkü şirk çok büyük bir zulümdür” (13). Gerçi insana ebeveynini de tavsiye ettik -anası onu zaʿf, zaʿf üstüne taşıdı, süt kesimi de iki sene içinde- şükret diye Bana ve anana babana, ki Banadır geliş (14). Bununla beraber o ikisi de sana sence hakkında bir ilim olmayan hiçi Bana şerîk koşturmaya uğraşırlarsa o vakit onlara itaat etme ve kendilerine dünyada mâruf surette musâhabet eyle de Bana yüz tutanın yolunu tut. Sonra dönüp Bana geleceksiniz de Ben size yaptıklarınızı haber vereceğim (15). “Yavrum! Haberin olsun ki yaptığın bir hardal dânesi tartısı olsa da bir kaya içinde veya göklerde veya yerin dibinde gizlense Allah onu getirir mîzânına kor; çünkü Allah Latîf’tir, Habîr’dir (16). Yavrum! Namazı kıl, mârufu emir ve münkerden nehiy ve başına gelene sabret, çünkü bunlar azmolunacak işlerdendir (17). Hem nâsa avurdunu şişirme ve yeryüzünde çalımla yürüme, çünkü Allah, öğüngen kurulganın hiçbirini sevmez (18). Gidişinde mutedil ol, sesini pesten al, çünkü seslerin en beti her hâlde eşekler sesidir” (19).

Görmediniz mi? Allah-ı Zü’l-celâl sizin için göklerdekini ve yerdekini musahhar kılmış, üzerinize zâhiren ve bâtınen nimetlerini ifâza buyurmakta. Bununla beraber nâs içinde kimisi de var ki ne bir ilme ne bir mürşide ne de tenvir eder bir kitaba istinad etmeksizin Allah hakkında mücadele ediyor (20). Ve “Allah’ın indirdiğine tâbiʿ olun” denildiği vakit kendilerine “hayır, biz atalarımızı neyin üzerinde bulduksa onun ardınca gideriz” diyorlar; ya Şeytan onları saʿîr azâbına davet ediyor idiyse de mi? (21) Hâlbuki her kim özü muhsin olarak yüzünü

tertemiz Allah'a tutarsa o hakikaten en sağlam kulpa yapışmıştır, öyle ya bütün işlerin âkıbeti Allah'a dayanır (22). Kim de küfrederse artık onun küfrü seni mahzun etmesin, onlar dönüp Bize gelecekler, o vakit Biz onlara bütün yaptıklarını haber vereceğiz. Her hâlde Allah, bütün sînelerin künhünü bilir (23). Biz onlara biraz zevk ettiririz de sonra kendilerini galîz bir azâba muztar kılarız (24). Celâlim hakkı için sorsan onlara: O gökleri ve yeri kim yarattı? Her hâlde elbet Allah diyecekler; "Elhamdü lillah" de, fakat pek çokları bilmezler (25). Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır; hakikat Allah öyle Ganî öyle Hamîd'dir (26). Eğer yerdeki ağaçlar hep kalem olsa deniz de mürekkeb, arkasından yedi deniz, Allah'ın kelimâtı tükenmez, hakikat Allah Azîz Hakîm'dir (27). Sizin yaratılmanız da, baʿs olunmanız da ancak tek bir nefis gibidir. Hakikat Allah Semîʿdir, Basîr'dir (28). Görmedin mi? Allah geceyi gündüze sokuyor, gündüzü geceye sokuyor ve Şems ü Kamer'i teshir etmiş, hepsi müsemmâ bir ecele doğru cereyan ediyor ve fi'l-vâkiʿ Allah bütün yaptıklarınıza habîrdir (29). Bu şundan: Çünkü Allah hakikat hak O, O'ndan başka çağırdıklarınız hep bâtıl ve hakikat Allah, yegâne yüksek yegâne büyük O (30).

Baksana size âyetlerinden göstermek için nimetiyle gemilerin denizde akışına! Şüphe yok ki bunda pek sabırlı ve çok şükürlü olanlar için birçok âyetler vardır (31). Ve kara bulutlar gibi dalga sardığı vakit onları dini Allah'a hâlis kılarak yalvarırlar, sonra karaya çıkardığı vakit içlerinden doğru giden de bulunur ve Bizim âyetlerimize ancak gaddar, nankör olanlar çıfıtlık eder (32). Ey insanlar Rabbinizden korkun ve bir günü sayın ki ata evlâdından bir şey ödeyemez, evlât o da atasından bir şey ödeyecek değildir. Muhakkak Allah'ın vaadi hak, o hâlde sakının dünyâ hayat sizi aldatmasın ve sakının o mağrur sizi Allah'a güvendirmesin (33). Her hâlde Allah, Sâʿat'e ilim O'nun yanındadır, ve yağmuru O yağdırır, rahimlerde ne var O bilir, ve hiçbir nefis yarın ne kazanacağını bilmez, bir nefis hangi yerde öleceğini de bilmez. Şüphesiz ki Allah Alîm'dir, Habîr'dir (34).

Secde Sûresi

Elif-Lâm-Mîm (1). İndirilişi bu kitabın, şüphe yok bunda, Rabbü'lâlemîn'dendir (2). Yoksa "onu uydurdu" mu diyorlar? Hayır, haktır o, Rabbindendir. Kendilerine senden önce gocundurucu peygamber gelmemiş olan bir kavmi gocundurasın diye, gerek ki hidâyeti kabul edeler (3). Allah O ki gökleri ve yeri altı günde yaratmış, sonra Arş üzerine istivâ buyurmuştur. Sizin için O'ndan başka ne bir velî vardır ne bir şefîʿ, artık düşünmez misiniz? (4). Semâdan zemine (yukarıdan aşağıya) emri tedbir eder, sonra da o ona urûc eyler: Bir günde ki mikdârı sizin sayınızdan bin sene eder (5). O'dur işte gaybı da şehadeti de bilen Azîz Rahîm (6). O ki yarattığı her şeyi güzel yarattı ve insanı yaratmaya bir çamurdan başladı (7). Sonra da bir sülâleden, bir hakir sudan neslini yaptı (8). Sonra onu tesviye edip içine rûhundan nefh buyurdu ve sizin için o işitmeyi, o görmeleri ve gönülleri yaptı; siz pek az şükrediyorsunuz (9). Bir de "â! Arzda gāib olduğumuzda mı? Cidden biz mi muhakkak yeni bir hilkatte olacağız?" dediler, fakat onlar Rablerinin likāsını (huzûruna varacaklarını) inkâr eden kâfirlerdir (10). De ki: "Size müvekkel kılınmış olan Melekü'l-mevt canınızı alacak, sonra döndürülüp Rabbinize götürüleceksiniz" (11).

Görsen o vakit ki mücrimler Rablerinin huzûrunda başlarını eğmişler; “Rabbenâ! Gördük, dinledik; şimdi bizi geri çevir sâlih bir amel işleyelim, zira yakīn hâsıl ettik” derlerken (12). Eğer dilemiş olsa idik her nefse hidâyetini verirdik, velâkin Benden şu kavil hak oldu: Elbette ve elbette cehennemi dolduracağım bütün cinlerle insanlardan (13). O hâlde tadın unuttuğunuz için bu gününüzün çatmasını; işte Biz de sizi unuttuk ve tadın huld azâbını yapıp durduğunuz işler yüzünden (14). Bizim âyetlerimize öyle kimseler iman ederler ki onlarla kendilerine nasihat verildiği vakit secdelere kapanırlar ve Rablerine hamd ile tesbih ederler de kibirlenmezler (15). Yanları yataklardan aralaşır, korku ve ümid içinde Rablerine dua ederler ve kendilerine verdiğimiz rızıklardan onlar hayra masraf yaparlar (16). Şimdi kimse bilemez onlar için gizlenmiş olan gözler sürûrunu yaptıkları amellere mükâfat için (17). Öyle ya, mü’min olan fâsık olan gibi olur mu? Onlar müsâvî olmazlar (18). Evet, iman edip o sâlih amelleri işleyen kimselerin amellerine mukabil konukluk olarak kendilerine me’vâ cennetleri vardır. (19). Ama fâsıklık etmiş olanların me’vâları ateştir. Ondan her çıkmak istedikçe onlar içine iade olunurlar da kendilerine “haydi tadın o ateşin tekzib edip durduğunuz azâbını!” denilir (20). Şu da muhakkak ki onlara o en büyük azabdan beride o yakın azabdan da tattıracağız, gerek ki rücûʿ edeler (21). Rabbinin âyetleriyle nasihat edilip de sonra onlardan yüz çeviren kimseden daha zâlim de kim olabilir, muhakkak ki mücrimlerden Biz intikam alırız (22).

Şânım hakkı için muhakkak ki vaktiyle Mûsâ’ya kitap vermiştik, şimdi de sen onun likāsından şüpheye düşme ve onu Benî İsrâil için bir hidâyet rehberi kılmıştık. (23). Ve içlerinden öncül imamlar yetiştirmiştik ki sabrettiklerinde emrimizle hidâyet ediyorlardı ve âyetlerimize yakīn ile sarılmışlardı (24). Şimdi ihtilâf edip durdukları şeylerde hiç şüphesiz ki Rabbin kıyamet günü beynlerini fasl edecektir (25). Daha irşad etmedi mi onları ki kendilerinden evvel nice karnlar helâk etmişiz, meskenlerinde geziyorlar; elbette bunda şüphesiz âyetler var, hâlâ kulak vermeyecekler mi? (26). Ya hiç görmediler de mi, Biz kır yere suyu salıveriyoruz da onunla bir ekin çıkarıyoruz, ondan hayvanları da yiyor, kendileri de; hâlâ gözlerini açmayacaklar mı? (27). Bir de “ne vakit o fetih eğer doğru iseniz?” diyorlar. (28). De ki: “Küfredenlere o fetih günü imanları fâide vermez ve onlara göz açtırılmaz” (29). Şimdi onlardan yüz çevir de gözet, çünkü onlar gözetiyorlar. (30).

Ahzâb Sûresi

Ey o Peygamber! Allah’tan kork ve kâfirlere, münafıklara itaat etme. Muhakkak ki Allah bir Alîm Hakîm bulunuyor (1). Ve Rabbinden sana ne vahyolunuyorsa onun ardınca git, muhakkak ki Allah ne yaparsanız habîr bulunuyor (2). Ve Allah’a tevekkül (itimad) kıl ki vekil Allah yeter (3). Allah bir adam için içinde iki kalb yapmamıştır, ve kendilerinden zıhar yaptığınız zevcelerinizi analarınız kılmamıştır, evlâtlıklarınızı da oğullarınız kılmamıştır. O sizin ağzınızda lafınızdır, Allah ise hakkı söylüyor ve doğru yola hidâyet eyliyor (4). Onları babaları nâmına çağırınız, Allah yanında o daha doğrudur, eğer babalarını bilmiyorsanız dinde kardeşleriniz ve yârânınız (mevâlîniz) dirler, bununla beraber hata ettiklerinizde üzerinize bir günah yoktur velâkin kalblerinizin taʿammüd ettiğinde vardır. Hem Allah bir Gafur, Rahîm

bulunuyor (5). Peygamber, mü'minlere nefislerinden daha evlâdır, zevceleri de analarınızdır, ulü'l-erhâm (akraba) da Allah'ın kitabında birbirlerine diğer mü'minlerden ve muhacirlerden daha evlâdırlar. Ancak dostlarınıza bir mâruf (bir vasiyet) yapmanız müstesnâ, kitapta o yazılı bulunuyor (6). Ve unutma o peygamberlerden mîsaklarını aldığımız vakti: Hele senden ve Nûh ve İbrâhim ve Mûsâ ve Îsâ b. Meryem'den ki onlardan ağır bir mîsak aldık (7). Sâdıklara sadâkatlerinden soracağı için, kâfirler için ise elîm bir azab hazırladık. (8).

Ey o bütün iman edenler! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın: O vakit ki size ordular gelmişti de üzerlerine bir rüzgâr ve görmediğiniz ordular salıvermiştik ve ne yapıyordunuz Allah görüyordu (9). O vakit ki hem üstünüzden gelmişlerdi, hem aşağı tarafınızdan; ve o vakit ki gözler kaymış, yürekler gırtlaklara dayanmıştı ve Allah'a türlü türlü zanlarda bulunuyordunuz (10). İşte burada mü'minler imtihan olunmuş ve şiddetli bir surette sarsılmışlar da sarsılmışlardı (11). Ve o vakit ki münafıklar ve kalblerinde bir maraz bulunanlar "Allah ve Resûlü bize bir aldanıştan başka bir vaad yapmamış" diyorlardı (12). Ve o vakit ki bunlardan bir tâife "ey Yesrib ahâlisi! Sizin için duracak yer yok, hemen dönün" diyorlardı. Yine onlardan bir kısmı da Peygamber'den izin istiyor, "cidden evlerimiz açıktır" diyorlardı, hâlbuki açık değil, sırf kaçmak istiyorlardı (13). Ve eğer onların her tarafından üzerlerine girilse de sonra kendilerinden fitne istenilse derhâl onu yapacaklardı, onunla da pek az duracaklardı (14). Hâlbuki bundan evvel Allah'a ahid vermişlerdi: Arkalarını dönmeyeceklerdi, Allah'ın ahdi ise mes'ûliyetlidir, mutlak sorulur (15). De ki: "Eğer ölümden veya katlolunmadan kaçıyorsanız kaçmak size asla menfaat vermez, bi'lfarz verdiği takdirde de istifade ettirilmezsiniz, meğer ki pek az" (16). De ki: "Kimin haddine ki sizi Allah'tan saklasın, şayet size bir felâket murad eder, yahut size bir rahmet murad ederse?" Hem Allah'tan başka kendilerine bir velî de bulamazlar bir nasîr de (17). Allah şüphesiz biliyor: İçinizden o savsaklayanları, ve ihvanlarına "bize gelin" diyenleri ki harbe pek az geliyorlardı (18). Size karşı kıskançlık ediyorlardı, derken o korku hâli gelince gördün onları ki ölümden baygınlık sarmış kimse gibi gözleri dönerek sana bakıyorlardı. Derken o korku gidince size keskin keskin diller sıyırdılar, hayra karşı kıskançlık ediyorlardı, işte bunlar iman etmediler de Allah amellerini hiçe çıkardı, Allah'a göre o ehemmiyetsiz bulunuyor (19). Ahzâbı sanıyorlar ki gitmediler, eğer o Ahzâb bir daha gelecek olsa arzu ederler ki bâdiyeye bedevî urbânın içine çıksalar, sizin havâdislerinizden sorsalar. İçinizde kalacak olsalar da harb etmezler, meğer ki pek az (20).

Şânım hakkı için muhakkak ki size Resûlullah'ta pek güzel bir örnek vardır: Allah'a ve son güne ümid besler olup da Allah'ı çok zikr eyleyen kimseler için (21)

Mü'minler gördükleri vakit de o ahzâbı "bu, işte Allah'ın ve Resûlünün bize vaad ettiği, Allah ve Resûlü doğru çıktı" dediler ve onların imanını ve teslimiyetini artırmaktan başka bir şey yapmadı (22). Mü'minlerdendir o erler ki Allah'a verdikleri ahde sadâkat ettiler: Kimi adağını ödedi kimi de gözetiyor ve hiçbir suretle değiştirmediler (23). Çünkü Allah sâdıklara sadâkatleriyle mükâfat edecek, münafıklara da dilerse azab veya tevbe verecek. Şüphe yok ki Allah bir Gafûr Rahîm bulunuyor (24). Allah hem o kâfirleri hiçbir hayra elleri ermeksizin gayzlarıyla def' etti ve bu suretle Allah, mü'minlere kıtâlin hakkından geliverdi ve Allah Kavî,

Azîz bulunuyor (25). Hem de ehl-i kitabdan onlara muzâheret edenleri: Kalblerine korku düşürerek kulelerinden indirdi, bir kısmını katlediyordunuz bir kısmını esir (26). Ve arazilerini ve yurtlarını ve mallarını size miras kıldı, bir de bir arzı ki daha ona ayak basmadınız, Allah her şeye kadîr bulunuyor (27).

Ey O Peygamber! Zevcelerine şöyle söyle: Eğer dünya hayat ve ziynetini istiyorsanız, haydi geliniz sizi donatayım ve güzellikle bırakıp salıvereyim (28). Yok eğer Allah ve Resûlünü ve âhiret evini istiyorsanız haberiniz olsun ki Allah içinizden güzellik edenlere pek büyük bir ecir hazırlamıştır (29). Ey Peygamber'in kadınları! Sizden her kim açık bir terbiyesizlik ederse ona azab iki kat katlanır ve Allah'a o kolay bulunuyor (30). Yine sizden her kim Allah'a ve Resûlüne divan durup sâlih bir amel işlerse ona da ecrini iki kere veririz, hem onun için kerîm bir rızık hazırlamışızdır (31). Ey Peygamber'in kadınları! Siz kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz, eğer korunur takvâlı olursanız; onun için söylerken kırıtmayın da kalbinde bir maraz bulunan tamaʿa düşmesin, güsgüzel, dosdoğru söz söyleyin (32). Hem vakarınızla evlerinizde durun da evvelki câhiliyet çıkışı gibi süslenip çıkmayın; namaz kılın, zekât verin, Allah ve Resûlüne itaat edin. Allah sade şunu istiyor: Sizden kiri uzaklaştırsın da ey ehl-i beyt sizi tertemiz, pampâk etsin! (33). Oturun da evlerinizde okunan âyâtullâhı ve hikmeti anın, şüphe yok ki Allah Latîf, Habîr bulunuyor (34).

Bütün müslimler ve müslimeler, mü'minler ve mü'mineler, kānitler ve kāniteler, sâdıklar ve sâdıkalar, hâşiʿler ve hâşiʿalar, mütesaddıklar ve mütesaddıkalar, sâimler ve sâimeler, ırzlarını koruyan erkekler ve kadınlar Allah'ı çok anan zâkirler ve zâkireler hep bunlara Allah bir mağfiret ve bir büyük ecir hazırlamıştır (35).

Bununla beraber gerek bir mü'min için ve gerek bir mü'mine, Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman o işlerinden ihtiyar kendilerinin olmak olamaz, ve her kim Allah ve Resûlüne âsî olursa açık bir sapıklık etmiş olur (36). Hem hatırla o vakti ki o kendisine hem Allah'ın inʿâm ettiği hem senin inʿâm ettiğin kimseye "zevceni kendine sıkı tut ve Allah'tan kork" diyordun da, nefsinde Allah'ın açacağı şeyi gizliyordun, nâsı sayıyordun, hâlbuki Allah, kendisini saymana daha gerekti. Sonra vaktâ ki Zeyd o kadından ilişiğini kesti, Biz onu sana tezvic eyledik, tâ ki oğulluklarının ilişiği kestikleri zevcelerinde mü'minlere bir darlık olmasın. Allah'ın emri de fiile çıkarılmış bulunuyor (37). Peygamber'e Allah'ın takdir ettiği, mubah kıldığı şeyde bir darlık yoktur, bundan evvel geçen bütün peygamberler hakkında Allah'ın sünneti böyle ve Allah'ın emri biçilmiş bir kader bulunuyor (38). Onlar ki Allah'ın risaletlerini tebliğ ederler ve O'ndan korkarlar, Allah'tan başka kimseden korkmazlardı, hesâba alacak da Allah yeter (39). Muhammed sizin ricâlinizden hiçbirinin babası değil, velâkin Allah'ın Resûlü ve Peygamberlerin Hâtemi'dir. Allah her şeye Alîm bulunuyor. (40).

Ey o bütün iman edenler! Allah'ı çok anış anın (41). Ve O'na sabah akşam tesbih edin (42). O'dur ki O sizleri karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için üzerinize feyz ü bereket indiriyor ve mü'minlere Rahîm bulunuyor (43). O'na kavuşacakları gün tahiyyeleri selâmdır ve onlar için kerîm bir ecir hazırlamıştır (44). Ey O Peygamber! Biz seni hakkā bir şâhid hem bir müjdeci

hem bir gocundurucu gönderdik (45). Hem Allah'a izniyle bir davetçi ve nûrlar saçan bir şavk (46). Mü'minlere müjdele: Onlara Allah'tan bir büyük fazl var (47). Kâfirlere ve münafıklara itaat etme, onların ezâlarını bırak da Allah'a mütevekkil ol, Allah vekil olunca hepsine yeter (48). Ey o bütün iman edenler! Mü'mineleri nikâh ettiğiniz, sonra onlara dokunmadan talâk verdiğiniz vakit üzerlerinde sayacağınız bir iddet hakkınız yoktur, derhâl mutʿalarını verip onları güzel bir surette salıverin (49). Ey O Peygamber! Biz bilhassa sana şunları helâl kıldık: Mehirlerini vermiş olduğun zevcelerini ve Allah'ın sana ganimet kıldıklarından milk-i yemînin olan câriyeyi, ve ammin kızlarından, dayın kızlarından, teyzen kızlarından seninle beraber hicret etmiş olanları, bir de mü'mine bir kadın kendini Peygamber'e hibe ederse Peygamber nikâh etmek istediği takdirde onu; sâde sana, sâir mü'minlere değil. Onlara zevceleri ve milk-i yemînleri hakkında ne farz kıldığımız malûmumuz, bunlar sana hiçbir darlık olmamak içindir, Allah Gafûr Rahîm bulunuyor (50). Onlardan dilediğini geri bırakırsın, dilediğini yanına alırsın, azl eylediğinden de arzu ettiğinde sana günah yoktur. Onların gözleri aydınlanıp mahzun kalmamalarına ve kendilerine verdiğinle hepsinin hoşnut olmalarına en elverişli olan budur. Allah kalblerinizdekini bilir, Allah hem Alîm hem Halîm bulunuyor (51). Bundan başka kadınlar sana helâl olmaz, bunları başka zevcelere değiştirmek de olmaz, isterse hüsünleri çok hoşuna gitsin, meğer ki milk-i yemînin ola, Allah her şeye gözcü bulunuyor (52).

Ey o bütün iman edenler! Vaktine bakmaksızın yemeğe izin verilmedikçe size Peygamber'in evlerine girmeyin velâkin çağırıldığınız vakit de girin, yemeği yediğinizde de hemen dağılın. Söz, sohbet için de izinsiz girmeyin, çünkü o, Peygamber'e ezâ veriyor, üzerine de sizden utanıyor, fakat Allah hakkı söylemekten sıkılmaz. Hem haremlerine gerekli bir şey soracağınız vakit de bir perde arkasından sorun, öyle yapmanız hem sizin kalbleriniz ve hem onların kalbleri için daha temizdir. Ve sizin Resûlullah'a ezâ etmeniz olamaz, arkasından zevcelerini nikâh eylemeniz de olamaz. Çünkü o günah, Allah indinde çok büyük bulunuyor (53). Eğer bir şey açıklar veya gizlerseniz şüphe yok ki Allah her şeye alîm bulunuyor. (54). O zevcelere şunlarda günah yoktur: Ne ataları, ne oğulları, ne biraderleri, ne biraderlerinin oğulları, ne hemşirelerinin oğulları, ne kendi kadınları ne de ellerindeki milklerinde, bununla beraber Allah'a korunun (ey Peygamber'in zevceleri) çünkü Allah her şey üzerine şâhid bulunuyor (55). Muhakkak ki Allah ve melâikesi Peygamber'e hep salât ile tekrim ederler, ey o bütün iman edenler, haydin ona teslimiyetle salât ü selâm getirin (56). Çünkü Allah ve Resûlüne ezâ edenler muhakkak ki Allah onları dünyada ve âhirette lânetlemiş (rahmeti sahasından kovmuş) ve onlara pek hakāretli bir azab hazırlamıştır (57). Mü'minîn ve mü'minâta istihkak kesbetmedikleri bir vechile ezâ edenler de şüphesiz bir bühtan (açık bir vebal) yüklenmişlerdir (58).

Ey O Peygamber! Zevcelerine ve kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına hep söyle: Cilbablarından üzerlerini sıkı örtsünler. Bu onların tanınmalarına, tanınıp da ezâ edilmemelerine en elverişli olandır. Bununla beraber Allah bir Gafûr Rahîm bulunuyor (59). Celâlim hakkı için eğer vazgeçmezlerse o münafıklar, kalblerinde maraz bulunanlar ve şehirde erâcîf neşr eden, tahrîkât yapanlar, mutlak ve muhakkak seni kendilerine musallat kılarız, sonra orada civarına pek az yanaşabilirler. (60). Melʿun melʿun: Nerede ele geçirilirlerse tutulurlar ve

öldürülürler de öldürülürler (61). Allah'ın bundan evvel geçenler hakkındaki kanunu ki Allah'ın kanununu tebdîle çare bulamazsın (62). O nâs sana Sâʿat'ten soruyor, de ki: Onun ilmi Allah'ın nezdindedir ve ne bilirsin belki o Sâʿat yakında olur. (63). Şu muhakkak ki Allah kâfirleri lânetlemiş ve onlara bir çılgın ateş hazırlamıştır (64). Onda muhalled kalırlar ve ne bir velî bulabilirler ne de bir nasîr (65). O gün yüzleri ateşte çevrilirken "ah" derler, "ah ne olurdu bizler Allah'a itaat edeydik, (66) Peygamber'e itaat edeydik. Yâ rabbenâ" demektedirler, "doğrusu bizler beylerimize ve büyüklerimize itaat ettik de bizi yanlış yola götürdüler (67). Yâ rabbenâ, onlara azâbın iki katlısını ver ve kendilerini büyük bir lânet ile lânetle" (68).

Ey o bütün iman edenler! Sizler o Mûsâ'ya ezâ edenler gibi olmayın, ezâ ettiler de Allah onu onların dediklerinden tebri'e etti, temize çıkardı. O, Allah yanında yüzlü idi (69). Ey o bütün iman edenler! Allah'tan korkun ve sağlam söz söyleyin (70) ki işinizi yoluna koysun ve günahlarınıza mağfiret buyursun. Her kim de Allah'a ve Resûlüne itaat ederse o hakikaten büyük murâda ermiştir (71). Evet, Biz o emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik, onlar onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan korktular da onu insan yüklendi. O cidden çok zâlim, çok câhil bulunuyor (72). Çünkü Allah münâfıkīn ü münâfıkāta ve müşrikîn ü müşrikâta azab edecek, mü'minîn ü mü'minâta da Allah tevbe ile nazar buyuracak ve Allah Gafûr Rahîm bulunuyor (73).

Sebe' Sûresi

Hamd, O Allah'ındır ki göklerde ne var, yerde ne varsa hep O'nun, âhirette de hamd O'nun, ve O öyle Hakîm öyle Habîr ki (1) yere ne giriyor ve ondan ne çıkıyor, gökten ne iniyor ve ona ne çıkıyor hepsini bilir. Hem O öyle Rahîm, öyle Gafûr. (2). Küfredenler ise "bize o Sâʿat gelmez" dediler, de ki "hayır, Rabbim hakkı için o size behemehâl gelecek. Gaybı bilen Rabbim ki O'ndan göklerde ve yerde zerre miktarı bir şey kaçmaz, ne ondan daha küçüğü ne de daha büyüğü, hepsi mutlak bir 'kitâb-ı mübîn'dedir. (3). Çünkü iman edip iyi ameller işleyenlere mükâfat verecek, işte onlar için bir mağfiret ve bir rızk-ı kerîm var." (4). Âyetlerimizi hükümsüz bırakmak için yarışanlar, onlar için de pislikten öyle bir azab var ki elîm. (5). Kendilerine ilim verilmiş olanlar ise sana Rabbinden indirileni görüyorlar ki o mahza hak, ve O izzetine nihâyet olmayan sâhib-hamdin yolunu gösteriyor. (6). Böyle iken o küfredenler şöyle dediler: "Size bir adam gösterelim mi ki tamamen didik didik didiklendiğiniz vakit muhakkak siz, yeni bir hilkat içinde bulunacaksınız diye size peygamberlik ediyor? (7). Bir yalanı Allah'a iftira etmekte mi, yoksa kendisinde bir cinnet mi var?" Hayır, doğrusu o âhirete inanmayanlar uzak bir dalâletle azab içindeler. (8). Ya gökten ve yerden önlerindekine ve arkalarındakine bir bakmazlar mı? Dilersek kendilerini yere geçiririveririz, yahut gökten üzerlerine parçalar düşürüveririz; hakikaten onda inâbe edecek (hakka gönül verecek) bir kul için şüphesiz bir âyet vardır. (9). Meâl-i Şerifi Şânım hakkı için Dâvûd'a Bizden bir fazl verdik: "Ey dağlar, çınlayın onunla beraber ve ey kuşlar!" dedik ve ona demiri yumuşattık. (10). Bol bol zırhlar yap ve iyi biçime yatır diye. Siz de salâh ile çalışın, daha iyi işler yapın, çünkü Ben her yapacağınızı gözetiyorum. (11). Süleyman'a da rüzgârı: Sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü bir ay. Erimiş bakır menbaʿını da ona sel gibi akıttık, hem Rabbinin izniyle elinin altında cinnîlerden de

çalışan vardı, onlardan da her kim emrimizden inhiraf ederse ona saʿîr azâbını tattırırız. (12). Onlar ona, mihraplar, timsaller ve havuzlar gibi çanaklar ve sâbit kazanlardan her ne isterse yaparlardı. Çalışın ey Dâvûd hânedanı, şükür için çalışın, maʿamâfîh kullarım içinde şekûr olan azdır. (13). Sonra vaktâ ki ona ölümü hükmettik, onlara onun ölümünü sezdiren olmadı, yalnız bir güve böceği (arza) dayandığı asâsını yiyordu. Bu sebeple yıkıldığı zaman tebeyyün etti ki cinler eğer gaybı bilir olsalar o zilletli azab içinde bekleyip durmazlardı. (14).

Celâlime kasem ederim ki Sebe' için meskenlerinde hakikaten bir âyet vardı: Sağ ve soldan iki cennet, yiyin diye Rabbinizin rızkından da O'na şükredin. Ne güzel: Hoş bir belde, Gafûr bir Rab (15). Fakat onlar bakmadılar, Biz de üzerlerine arim selini salıverdik ve o dilber iki cennetlerini buruk yemişli, ılgınlık, az bir şey de sidirden iki harap cennete çevirdik (16). Bunu onlara nankörlüklerinin cezâsı yaptık ve Biz hep öyle çok nankör olanları cezâlandırırız (17). Biz onlarla o feyz ü bereket verdiğimiz memleketler arasında sırt sırta karyeler meydana getirmiştik ve onlarda muntazam seyr ü sefer takdir eylemiştik. "Gezin oralarda gecelerce ve gündüzlerce emniyet içinde" demiştik (18). Buna karşı onlar "yâ Rabbenâ, seferlerimizin arasını uzaklaştır" dediler ve nefislerine zulmettiler. Biz de onları efsanelere çevirdik ve tamamen didik didik dağıttık, şüphesiz ki bunda çok şükredecek her sabırlı için elbette âyetler var (19). Yine celâlime kasem ederim ki İblis, onlar aleyhindeki zannını hakikaten doğru buldu da içlerinde mü'minlerden ibaret bir fırkadan mâʿadâsı ona tâbiʿ oldular (20). Hâlbuki onun onlar üzerinde hiçbir saltanat kudreti yoktu, lâkin biz âhirete imanı olanı belli edecek, ondan şek içinde bulunandan ayırt eyleyecektik. Öyle ya Rabbin her şeye karşı hafîzdir (21).

De ki: Allah'ın berisinden o zuʿm ettiklerinize istediğiniz kadar yalvarın; ne göklerde ne yerde zerre mikdârına güçleri yetmez, onların bunlarda bir ortaklığı da yok, O'nun onlardan bir zahîri de yoktur (22). Huzûrunda şefaat fâide de vermez, ancak izin verdiği kimseninki müstesnâ. Nihâyet kalblerinden dehşet giderildiği zaman "Rabbiniz ne buyurdu?" derler. "Hakkı" derler, O öyle yüksek, öyle büyük (23). "Size" de, "göklerden ve yerden kim rızık veriyor?" "Allah" de, "ve her hâlde biz veya siz mutlak bir hidâyet üzerindeyiz veya açık bir dalâl içinde" (24). De ki: "Siz bizim cürümlerimizden mes'ul edilmezsiniz, biz de sizin yaptıklarınızdan mes'ul olmayız" (25). De ki: "Rabbimiz hepimizi bir araya toplayacak, sonra da hak hükmü ile aramızı ayıracak, O öyle Fettâh, öyle Alîm'dir" (26). De ki: "O'na şerîk diye takıştırdıklarınızı bana gösterin bakayım; hayır öyle şey yok, doğrusu bu: Allah yegâne Azîz, yegâne Hakîm'dir" (27). Seni de başka değil, ancak bütün insanlara şâmil bir risaletle rahmetimizin müjdecisi, azâbımızın habercisi gönderdik velâkin insanların ekserîsi bilmezler (28). Ve "ne vakit bu vaad eğer gerçekseniz?" diyorlar (29). De ki: "Size bir gün mîʿâdı ki ondan bir saat geri de kalamazsınız, ileri de geçemezsiniz" (30).

Bununla beraber o küfredenler: "Biz ne bu Kur'ân'a inanırız ne de önündekine" dediler, fakat görsen o zâlimler yakalanıp Rablerinin huzûruna durduruldukları zaman bazısı bazısına söz atarken, ki bir taraftan zebûn edilenler, o büyüklük taslayanlara şöyle diyorlardır: "Siz olmasa idiniz her hâlde biz mü'min olurduk" (31). Diğer taraftan büyüklük taslayanlar o zebûn edilenlere şöyle demektedir: "Ya... Size hidâyet geldikten sonra sizi ondan biz mi çevirdik,

hayır siz kendiniz mücrimdiniz” (32). O zebûn edilenler de o büyüklük taslayanlara demektedir: “Hayır işiniz gece gündüz dolap, çünkü sizler bizlere hep Allah’a küfretmemizi ve O’na menendler koşmamızı emrediyordunuz.” Ve böyle atışırlarken hepsi azâbı gördükleri o demde içlerinden pişmanlık getirmektedirler. Tomrukları geçirmişizdir de boyunlarına hep o küfredenlerin, sade yaptıklarının cezâsını çekiyorlardır (33). Biz herhangi bir memlekette (bir nezîr) tehlikeyi haber veren bir resûl gönderdikse her hâlde onun refah ile şımartılmış olanları dediler ki: “Biz sizin gönderildiğiniz şeyleri tanımayız” (34). Ve dediler ki: “Biz emvâlce de daha çoğuz evlâdca da, ve biz taʿzîb olunmayız” (35). De ki: “Rabbim rızkı dilediğine döşer dilediğine sıkar velâkin nâsın ekserîsi bilmezler” (36).

Hâlbuki ne mallarınız ne de evlâtlarınız değildir sizi huzûrumuza yaklaştıracak olan; ancak iman edip salâh ile iş gören, işte onların amellerine karşı kendilerine kat kat mükâfat vardır. Ve onlar cennet şehnişînlerinde emniyet içindedirler (37). Âyetlerimizi hükümsüz bırakmak için yarış ederek çalışanlar ise Hakk’ın huzûruna onlar azab içinde ihzar edileceklerdir (38). De ki: “Hakikaten Rabbim kullarından dilediği kimseye rızkı hem döşer hem sıkar ve her neyi hayra sarf ederseniz O ona halef de verir, hem O rızık verenlerin en hayırlısıdır” (39). O gün ki hep onları birlikte mahşere toplayacağız, sonra melâikeye diyeceğiz: “Şunlar size mi tapıyorlardı?” (40) Demişlerdir: “Zât-ı Sübhânına arz-ı tenzih ederiz, Sensin onlara karşı bizim sığınacak velîmiz.” Hayır, onlar cinlere tapıyorlardı, ekserîsi onlara inanmışlardı (41). İşte o gün bazınız bazınıza ne bir menfaate ne de bir zarara mâlik olamaz ve o zulmedenlere deriz: “Tadın bakalım o yalan deyip durduğunuz ateşin azâbını” (42). Karşılarında açık beyyineler hâlinde âyetlerimiz tilâvet olunduğu zaman o zâlimler: “Bu başka değil, sırf sizi atalarınızın taptığı mâbudlardan menʿ etmek isteyen bir adam” dediler ve “bu (Kur’an) başka bir şey değil, sırf uydurulmuş bir iftira” dediler ve o küfredenler hak kendilerine geldiği vakit “bu apaçık bir sihirden başka bir şey değil” dediler (43). Hâlbuki biz onlara öyle ders alacakları kitaplar vermedik ve kendilerine senden evvel bir nezîr de göndermedik (44). Onlardan evvelkiler de tekzib etmişlerdi, hem bunlar onlara verdiklerimizin onda birine ermediler; resullerimizi tekzib ettiler de nasıl oldu inkârım? (45)

De ki: “Size sade bir tek nasihat edeceğim, şöyle ki: Allah için ikişer üçer ve teker teker kalkarsınız, sonra da iyi düşünürsünüz, arkadaşınızda cinnetten eser yoktur, o yalnız şiddetli bir azâbın önünde sizi sakındıracak bir peygamberdir” (46). De ki: “Ben sizden ücrete dair bir şey istersem o sırf sizin kendiniz içindir, benim ecrim ancak Allah’a aittir ve Allah her şeye şâhiddir” (47). De ki: “Hakikaten Rabbim hakkı fırlatır, Allâmü’l-guyûb’dur” (48). De ki: “Hak geldi, bâtılın önü de kalmaz sonu da” (49). De ki: “Eğer ben yanılırsam yalnız kendime kalarak yanılırım ve eğer hidâyeti bulmuşsam bilmeli ki Rabbimin bana vahiy vermesiyledir, çünkü O yakındır, işitir, işittirir” (50). Görsen o telâşa düştükleri vakit, artık kaçamak yoktur, yakın yerden yakalanmışlardır (51). Ve “iman ettik O’na” demektedirler, fakat onlara uzak yerden el sunmak nerede? (52). Hâlbuki evvel O’na küfretmişlerdi, uzak yerden gayba taş atıyorlardı (53). Artık kendileriyle arzularının arasına sed çekilmiştir, tıpkı bundan evvel emsâllerine yapıldığı gibi, çünkü hepsi işkilli bir şek içinde bulunuyorlardı (54).

Fâtır Sûresi

Hamd Allah'a, O gökleri, yeri yaratan ve melâikeyi kılan Fâtır'a: kanatlı elçiler, ikişer üçer dörder; halkta dilediği kadar ziyade eder, hakikat Allah her şeye kādirdir (1). Allah, insanlara rahmetinden her neyi açarsa onu tutacak, kısacak yoktur, her neyi de tutar kısarsa onu da O'ndan sonra salacak yoktur, öyle Azîz, Hakîm O'dur (2). Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın, Allah'ın gayrı bir hâlık mı var? Size gökten ve yerden rızık verir; başka tanrı yok ancak O, o hâlde nasıl çevrilirsiniz? (3). Ve eğer seni tekzib ediyorlarsa bundan evvel birçok resuller de tekzib olundu, bütün işler Allah'a ircâʿ olunur (4). Ey insanlar! Haberiniz olsun ki Allah'ın vaadi muhakkak haktır, sakın o dünyâ hayat sizi aldatmasın ve sakın o mağrur Şeytan sizi Allah'a da mağrurlandırmasın (5). Haberiniz olsun ki Şeytan size düşmandır, siz de onu düşman tutun, çünkü o etrafına toplanan hizbini ancak ashâb-ı saʿîrden olsunlar diye davet eder (6). Küfredenler, onlar için şiddetli bir azab var. İman edip sâlih ameller işleyenler, onlar için de bir mağfiret ve büyük bir ecir var (7).

Ya artık o kimse de mi ki? Kötü ameli kendisine allanmış pullanmış da onu güzel görmüş, şüphe yok ki Allah dilediğini şaşırtır, dilediğini doğru yola çıkarır. O hâlde nefsin onlara karşı hasretlerle geçmesin, çünkü Allah onların bütün sanatlarını bilir (8). Allah O'dur ki rüzgârları göndermiştir, derken bir bulut kaldırır, derken onu ölmüş bir beldeye sevketmişizdir, derken onunla Arz'a ölümünden sonra hayat vermekteyizdir, işte nüşûr böyledir (9). Her kim izzet istiyorsa bilsin ki izzet tamamıyla Allah'ındır, O'na hoş kelimeler yükselir, onu da amel-i sâlih yükseltir. Kötülükler kuranlara gelince onlara şiddetli bir azab vardır ve onların tuzakları hep târumâr olur (10). Hem Allah sizi bir topraktan, sonra bir nutfeden yarattı, sonra sizi çiftler kıldı, O'nun ilmine iktiran etmeksizin ne bir dişi hâmil olur ne de vazʿ eder. Bir yaşatılana çok ömür verilmek de, ömründen eksiltmek de behemehâl bir kitapta yazılıdır, şüphe yok ki o Allah'a göre kolaydır (11). Hem iki deniz müsâvî olmuyor; şu tatlı, harâret keser, içerken kayar, şu da tuzlu, yakar kavurur, bununla beraber her birinden bir taze et yersiniz ve bir ziynet çıkarır giyinirsiniz. Gemileri de görürsün, onda yarar yarar giderler, fazlından nasib arayasınız diye ve gerek ki şükredesiniz (12). Geceyi gündüze sokuyor, Şems ü Kamer'i râm etmiş, her biri (müsemmâ bir ecele) mukadder bir gayeye akıp gidiyor. İşte bu gördüklerinizi yapan Allah, Rabbiniz, mülk O'nun, O'ndan beride çağırdıklarınız bir kıtmir idare edemezler (13). Kendilerine dua ederseniz duanızı işitmezler, işitseler bile size cevâbını veremezler, kıyamet günü de şirkinize küfrederler, sana bir habîr gibi haber veren olmaz (14).

Ey insanlar! Sizsiniz hep Allah'a muhtaç fukarâ, Allah ise zengin O, hamd ile övülecek veliyy-i nimet O (15). Dilerse sizi giderir ve yeni bir halk getirir (16) ve Allah'a göre bu zor bir şey değildir (17). Hem günah çeken bir nefis, başkasının günahını çekmeyecek, yükü ağır basan onun yükletilmesine çağırsa da ondan bir şey yüklenilmeyecek, isterse bir yakını olsun. Fakat sen ancak o kimseleri sakındırırsın ki gaybda Rablerinin haşyetini duyarlar, namazı dürüst kılarlar, temizlenen de sırf kendisi için temizlenir, nihâyet gidiş Allah'adır (18). Ne kör ile gören müsâvî olur (19) ne zulümât ile nûr (20) ne de zıll ile harûr (21). Ölüler de müsâvî olmaz diriler de, gerçi Allah her dilediğine işittirirse de sen kabirlerdekine işittirecek değilsin (22).

Sen sade bir nezîrsin (23). Muhakkak ki Biz seni hak ile hem bir beşîr hem bir nezîr gönderdik, hiçbir ümmet de yoktur ki içlerinde bir nezîr geçmiş olmasın (24). Seni tekzib ediyorlarsa bunlardan evvelkiler de tekzib etmişlerdi, onlara peygamberleri beyyinelerle, suhuflarla ve nûrlu kitap ile gelmişlerdi (25). Sonra Ben o küfredenleri tuttum alıverdim, o vakit inkârım nasıl oldu? (26).

Görmedin mi Allah yukarıdan bir su indirdi de onunla birçok meyveler çıkardık: Renkleri başka başka, dağlardan da yollar var; beyazlı, kırmızılı, renkleri muhtelif, hem de kuzgûnî siyahlar (27). İnsanlardan, hayvanlardan, davarlardan da kezâlik türlü renklileri var, ancak Allah saygısını kullarından bilenler duyar, haberiniz olsun ki Allah Azîz bir Gafûr'dur (28). O Allah'ın kitabını okur, ardınca gider olanlar ve namazı kılıp kendilerine merzuk kıldığımız şeylerden gizli ve açık infak etmekte bulunanlar her hâlde öyle bir ticaret umarlar ki hiç batmak ihtimâli yoktur (29). Çünkü Allah ecirlerini kendilerine tamamen ödedikten başka fazlından da onlara ziyadesini verecektir, çünkü O hem Gafûr hem Şekûr'dur (30). Kitaplar içinde o sana vahy eylediğimiz kitap da önündekileri musaddık olmak üzere hak, ancak odur, her hâlde Allah kullarına Habîr bir Basîr bulunuyor (31). Sonra Biz o kitabı kullarımızdan süzdüklerimize miras kıldık; onlardan da nefislerine zulmeden var, muktesid orta giden var, Allah'ın izniyle hayırlarda ileri geçenler var, işte büyük fazl o (32). Adn cennetleri: ona girecekler, orada altın bileziklerden, hem de inci süslenecekler, elbiseleri de orada ipektir (33). Ve şöyle demektedirler: "Hamd olsun Allah'a, bizden o hüznü giderdi, hakikaten Rabbimiz çok Gafûr, Şekûr" (34). Fazlından bizi durulacak yurda kondurdu, burada bize yorgunluk gelmeyecek, burada bize usanç gelmeyecek (35). Küfredenlere gelince onlara cehennem ateşi var: hüküm verilmez ki ölsünler, kendilerinden biraz azâbı da hafifletilmez, işte her nankörü böyle cezâlandırırız (36). Ve onlar orada şöyle feryat ederler: "Yâ Rabbenâ, bizleri çıkar, yapageldiklerimizin gayri yarar bir amel yapalım." Ya size düşünecek olanın düşüneceği kadar ömür vermedik mi ki, hem size Peygamber de geldi, o hâlde tadın, çünkü zâlimleri kurtaracak yoktur (37).

Şüphe yok ki Allah, göklerin ve yerin gaybına âlimdir. Elbette O sînelerin künhünü bilir (38). O ki sizleri yeryüzünde halifeler kıldı, o hâlde kim küfrederse küfrü kendi aleyhinedir. Kâfirlere küfürleri Rablerinin katında buğzdan başka bir şey artırmaz, kâfirlere küfürleri hasardan başka bir şey artırmaz (39). De ki gördünüz a o Allah'ın berisinden yalvardığınız şerîklerinizi? Gösterin bana onlar bu Arz'dan hangi cüz'ü yaratmışlar? Yoksa onların göklerde mi bir ortaklığı var? Yoksa kendilerine bir kitap vermişiz de ondan bir beyyine üzerinde mi bulunuyorlar? Hayır o zâlimler birbirlerine aldatmadan başka bir vaadde bulunmuyorlar (40). Doğrusu gökleri ve yeri zeval buluvermelerinden Allah tutuyor, celâli hakkı için zeval buluverirlerse onları ondan başka kimse tutamaz; O cidden Halîm bir Gafûr bulunuyor (41). Yeminlerinin en kuvvetlisiyle Allah'a kasem de etmişlerdi ki: Billahi kendilerine inzar edici bir peygamber gelse her hâlde ilerideki ümmetlerin en birincisinden daha kābiliyetli olacaklar, daha iyi yola geleceklerdi; fakat kendilerine inzar edici bir peygamber geldiği vakit onlara sırf bir ürküntü artırdı (42). Yerde bir kibirlenme ve bir sû'-i kasd düzeni, hâlbuki fena düzen ancak

sâhibinin başına geçer, o hâlde evvelkilerin sünnetinden başka ne gözetirler. O hâlde Allah'ın sünnetine bir tebdil bulamazsın, Allah'ın sünnetine bir tahvil de bulamazsın (43). Ya yeryüzünde gezip bir bakmadılar da mı, kendilerinden evvelkilerin âkıbeti nasıl olmuş? Hâlbuki onlar onlardan daha kuvvetli idiler. Allah, ne göklerde ne yerde hiçbir şeyin O'nu âciz bırakmasına imkân ü ihtimal yoktur. O hiç şüphesiz Alîm bir Kadîr bulunuyor (44). Bununla beraber Allah insanları kesbleriyle hemen muâhaze ediverecek olsa yeryüzünde bir deprenen bırakmazdı, velâkin müsemmâ bir ecele kadar onları tehir buyurur, nihâyet ecelleri geldiği vakit, işte o vakit, şüphe yok ki Allah kullarına Basîr bulunuyor (45).

Yâsîn Sûresi

Yâ-Sîn (1). Hikmetli Kur'ân'ın hakkı için (2). Emin ol ki sen o risaletle gönderilen peygamberlerdensin (3). Bir sırât-ı müstakīm üzerindesin (4). Tenzîliyle O Azîz Rahîm'in (5). İnzar edesin, vehâmeti haber veresin diye bir kavme ki babaları inzar edilmedi de haberleri yok gāfiller (6). Celâlim hakkı için daha çoklarına karşı söz hak olmuştur da onlar imana gelmezler (7). Çünkü Biz onların boyunlarına kelepçeler geçirmişiz, onlar çenelerine dayanmıştır da burunları yukarı gözleri aşağı somurtmaktadırlar (8). Hem önlerinden bir sed ve arkalarından bir sed çekmişiz, kendilerini sarmışızdır da baksalar da görmezler (9). Ve onlarca müsâvîdir: Ha inzar etmişsin kendilerini ha etmemişsin; inanmazlar (10). Ancak zikri tâkip eden ve gaybda Rahmân'a haşyet besleyen kimseyi sakındırırsın, işte onu hem bir mağfiretle hem bir ecr-i kerîm ile müjdele (11). Hakikat Biz Biziz, ölüleri diriltiriz ve takdim ettikleri şeyleri ve bıraktıkları eserleri kitaba geçiririz ve zaten her şeyi açık bir kütükte bir "İmâm-ı Mübîn"de ihsâ etmişizdir (12).

Ve onlara, o karye sâhiplerini temsil getir; o dem ki ona o gönderilen resuller varmıştı (13). O sıra ki onlara o ikiyi göndermiştik, bunları tekzib ettiler, Biz de bir üçüncü ile izzet (ve kuvvet) verdik de varıp dediler: "Haberiniz olsun biz sizlere gönderilmiş resulleriz" (14). "Siz" dediler, "bizim gibi bir beşerden başka bir şey değilsiniz, hem Rahmân hiçbir şey indirmedi, siz sırf yalan söylüyorsunuz" (15). Dediler: "Rabbimiz bilir, inanın biz gerçek size gönderilmiş resulleriz (16). Açık bir tebliğden ötesi ise bizim üstümüze değil" (17). "Doğrusu" dediler, "biz sizinle teşe''üm ettik, yemin ederiz ki vazgeçmezseniz sizi hiç tınmadan recmederiz ve her hâlde size bizden pek acıklı bir azab dokunur" (18). Dediler: "Sizin şûm kuşunuz beraberinizde ya... Nasihat edilirseniz öyle mi? Doğrusu siz israfı âdet etmiş bir kavimsiniz" (19). O esnada şehrin tâ ucundan bir er koşarak geldi, "ey hemşehrilerim" dedi, "uyun o gönderilen resullere (20). Uyun sizden bir ecir istemeyen o zatlara ki onlar hidâyete ermişlerdir (21). Hem neyime kulluk etmeyeyim ben, o beni yaratana? Hep de döndürülüp O'na götürüleceksiniz (22). Hiç ben O'ndan başka mâbudlar mı tutarım? Eğer O Rahmân bana bir keder irade buyurursa onların şefaati benden yana hiçbir şeye yaramaz ve beni kurtaramazlar (23). Şüphesiz ben o vakit açık bir dalâl içindeyim (24). Haberiniz olsun ki ben Rabbinize iman getirdim, gelin dinleyin beni" (25). Denildi ki: "Haydi gir cennete!" "Ay" dedi, "nolurdu kavmim bilselerdi, (26) Rabbim bana ne mağfiret buyurdu, Beni ikram olunan kullarından kıldı" (27). Arkasından ise kavminin üzerine semâdan bir ordu indirmedik, indirecek de değildik (28). O yalnız bir sayha oldu, derhâl

sönüverdiler (29). Ey!.. Ne hasret o kullara ki kendilerine her gelen resul ile mutlaka istihzâ ediyorlardı (30). Baksalar a kendilerinden evvel ne kadar karnlar helâk etmişiz, onlar hiç onlara dönüp gelmiyorlar (31). Ancak hepsi toplanıp Bizim katımıza ihzar edilmişlerdir (32).

Hem bir âyettir onlara ölü Arz: Biz ona hayat verdik ve ondan habbeler çıkardık da ondan yiyip duruyorlar (33). Ve onda cennetler yaptık; hurma bahçeleri, üzüm bağları, neler! İçlerinde kaynaklar akıttık (34). Yesinler diye mahsûlünden ve kendi ellerinin maʿmûlâtından, hâlâ şükretmeyecekler mi? (35). Tenzih o yaratan Sübhân'a bütün o çiftleri, hepsini, Arz'ın bitirdiklerinden ve kendi nefislerinden ve daha bilemeyecekleri neler, nelerden (36). Bir âyet de onlara gece, ondan gündüzü soyarız derken bir de bakarlar ki karanlığa dalmışlardır (37). Güneş de, kendisine mahsus bir müstekar için cereyan ediyor, o işte O Azîz-i Alîm'in takdîridir (38). Ay'a da: Menzil menzil ona miktarlar biçmişizdir, nihâyet dönmüş eski urcûn gibi olmuştur (39). Ne Güneş, kendine Ay'a çatması yaraşır, ne de gece gündüzü geçer, her biri birer felekte yüzerler (40). Bir âyet de onlara o dolu gemide zürriyetlerini taşımamız (41) ve kendilerine o misilliden binecekleri şeyler yaratmamızdır (42). Dilersek onları gark da ederiz, o vakit ne onlara feryadcı vardır, ne de onlar kurtarılırlar (43). Ancak tarafımızdan bir rahmet ve bir zamana kadar yaşatmak için başka (44). Hâl böyle iken onlara "önünüzdekini ve arkanızdakini gözetip korunun ki rahmete şâyân olasınız" denildiği zaman (45) kendilerine Rablerinin âyetlerinden herhangi bir âyet de gelse mutlaka ondan yüz çeviregeldiler (46). "Allah'ın size merzuk kıldığı şeylerden hayra sarfedin" denildiği zaman da onlara o küfredenler, iman edenler için şöyle dediler: "Biz hiç yedirir miyiz o kişiye ki Allah dilese ona yiyeceğini verirdi, siz apaçık bir dalâl içinde değil de nesiniz!" (47). "Ve ne zaman bu vaad, doğru iseniz?" diyorlar (48). Başka değil, tek bir sayhaya bakıyorlar, bir sayha ki onlar çekişip dururlarken kendilerini yakalayıverir (49). O zaman bir tavsiyeye bile kādir olamazlar, ailelerine de dönecek değillerdir (50).

Bir de Sûr üfürülmüştür, ne baksınlar kabirlerinden Rablerine doğru akın ediyorlardır (51). "Eyvah, başımıza gelenlere!" derler, "kim kaldırdı bizi uyuduğumuz yerden? Bu işte, O Rahmân'ın vaad buyurduğu, doğru imiş o gönderilen resuller" (52). Başka değil, sade bir tek sayha olmuş, derhâl hepsi toplanmış, huzûrumuza ihzar edilmişlerdir (53). Artık bugün hiç kimseye zerrece zulmedilmez, ancak yaptıklarınızın cezâsını çekeceksiniz (54). Cidden ashâb-ı cennet bugün bir şuğl içinde zevk etmektedirler (55). Kendileri ve zevceleri erîkeler üzerine kurulmuşlardır (56). Onlara orada bir meyve var, hem onlara orada ne iddia ederlerse var (57). Bir selâm, Rahîm bir Rab'den kelâm (58). Ve haydin ayrılın bugün ey mücrimler! (59). And vermedim mi size: "Ey Âdemoğulları, Şeytan'a kulluk etmeyin, o size açık bir düşmandır" diye? (60). "Ve bana kulluk edin, doğru yol budur" diye? (61) Böyle iken celâlime karşı o içinizden birçok cibilletleri yoldan çıkardı, ya o vakit sizin akıllarınız yok muydu? (62). Bu işte o cehennem ki vaad olunur dururdunuz (63). Bugün yaslanın ona bakalım, küfrettiğiniz için (64). Bugün ağızlarını mühürleriz de Bize elleri söyler ve ayakları şehadet eyler neler kesbediyorlardı (65). Hem dilesek gözlerini üzerinden silme kör ediverirdik de yola

dökülürlerdi, fakat nereden görecekler? (66). Daha dilesek kendilerini oldukları yerde meshediverirdik de ne ileri gidebilirlerdi ne dönebilirlerdi (67).

Bununla beraber her kimin ömrünü uzatıyorsak hilkatte onu tersine çeviriyoruz, hâlâ da akıllanmayacaklar mı? (68) Biz ona şiir öğretmedik, ona yaraşmaz da; o sade bir zikir ve parlak bir Kur'an'dır (69). Hayâtı olanı uyandırmak, nankörlere de o söz hak olmak için (70). Şunu da görmediler mi? Biz onlar için ellerimizin yaptıklarından birtakım yumuşak hayvanlar (enʿâm) yaratmışız da onlara mâlik bulunuyorlar (71). Ve onları kendilerine zebûn etmişiz de hem onlardan binitleri var, hem de onlardan yiyorlar. (72). Onlarda daha birçok menfaatleri ve türlü içecekleri de var, hâlâ şükretmeyecekler mi? (73) Tuttular da Allah'tan başka birtakım ilâhlar edindiler, güya yardım olunacaklar (74). Onların onlara yardıma güçleri yetmez, onlar ise onlar için hazırlanan askerler (75). O hâlde onların lakırdıları seni mahzun etmesin, Biz onların içlerini de biliriz dışlarını da (76). Görmedi mi o insan? Biz onu bir nutfeden yarattık da şimdi o çeneli bir çekişgen kesildi (77). Yaratılışını unutarak Bize bir de mesel fırlattı: "Kim diriltir o kemikleri onlar çürümüşken?" dedi (78). De ki: "Onları ilk defa inşâ eden diriltir ve O her halkı bilir" (79). O ki size yeşil ağaçtan bir ateş yaptı da şimdi siz ondan tutuşturup duruyorsunuz (80). Ya gökleri ve yeri yaratan onlar gibisini yaratmaya kādir değil midir? Elbette kādir; Hallâk O, Alîm O (81). O'nun emri bir şeyi murad edince ona sade "ol" demektir, o oluverir. (82). Artık tesbih edilmez mi öyle her şeyin melekûtu yedinde bulunan Sübhân'a! Hep de döndürülüp O'na götürüleceksiniz (83).

Sâffât Sûresi

Kasem olsun ol kuvvetlere: o saf dizip de duranlara (1). O haykırıp da sürenlere (2) ve o yolda zikr okuyanlara (3) ki ilâhınız birdir sizin (4). Hep o göklerin yerin ve aralarındakilerin Rabbi ve bütün maşrıkların Rabbi (5). Bakınız Biz o dünyâ semâyı (o yakın göğü) bir ziynetle donattık: kevâkib (6). Hem mütemerrid ve her şeytandan koruduk (7). Onlar Mele-i Aʿlâ'yı dinleyemezler, tard için her taraftan sıkıya tutulurlar (8). Ve onlara ayrılmaz bir azab vardır (9). Ancak bir çalıp çarpan, onun da peşine bir şihâb-ı sâkıb takılır (10). Şimdi sor onlara: Yaratılışça kendileri mi daha çetin yoksa Bizim yarattıklarımız mı? Biz kendilerini bir cıvık çamurdan yarattık (11). Fakat sen taaccüb ettin onlar eğleniyorlar (12). İhtar edildiklerinde de düşünmüyorlar (13). Bir mucize gördükleri vakit de eğlence yerine tutuyorlar (14). Ve "bu" diyorlar, "başka bir şey değil, apaçık bir sihir (15). Öldüğümüz ve bir toprakla bir yığın kemik olduğumuz vakit mi? Biz mi baʿs olunacakmışız? (16). Evvelki atalarımız da mı?" (17). De ki: "Evet, hem siz çok hor, hakir olarak" (18). Çünkü o bir zorlu kumandadan ibarettir, derhâl gözleri açılıverir (19). "Eyvah bizlere" derler, "bu o din günü!" (20). Bu işte o sizin yalan dediğiniz fasıl günü (21).

Toplayın mahşere o zulmedenleri ve eşlerini ve Allah'tan başka taptıkları şeyleri (22). Toplayın da götürün onları sırâta; cehennem köprüsüne doğru (23). Ve tevkīf edin onları, çünkü sorguya çekilecekler (24). Ne oldu sizlere yardımlaşmıyorsunuz? (25). Hayır, bugün onlar teslim olmuşlardır (26). Ve bazısı bazısına dönmüş soruşuyorlardır: (27). "Siz" diyorlardır, "bize sağdan gelir dururdunuz" (28). "Yok" diyorlardır, "siz inanmamıştınız (29). Ve bizim size karşı

cebredebilecek bir saltanatımız yoktu, fakat siz azmış bir kavim idiniz (30). Onun için üzerimize Rabbimizin kavli hak oldu, her hâlde hepimiz tadacağız" (31). "Evet biz sizi kışkırttık, çünkü biz azgındık" (32). O hâlde hepsi o gün azabda müşterektirler (33). İşte biz mücrimlere böyle yaparız (34). Çünkü onlar Lâ ilâhe illallah denildiği zaman kafa tutuyorlardı (35). Ve "hiç biz bir mecnun şair için ilâhlarımızı bırakır mıyız?" diyorlardı (36). Hayır, o hak ile geldi ve bütün peygamberleri tasdik eyledi (37). Elbette siz o elîm azâbı tadacaksınız (38). Maʿamâfîh başka değil, hep yaptığınız amellerinizle cezâlanacaksınız (39). Müstesnâ ancak Allah'ın ihlâs verilmiş kulları (40). Onlar için bir "mâlum rızık" var (41). Meyveler, ve onlar hep ikram olunurlar (42) naʿîm cennetlerinde (43) karşılıklı tahtlar üzerinde (44). Maʿînden bir ke's ile üzerlerine pırlanılır (45). Bembeyaz, içenlere lezzet (46). Onda ne bir gāile vardır ne de başlarına vurur (47). Yanlarında iri gözlü, nazarlarını kasretmiş nâzenînler, (48) sanki saklı yumurtalar (49). Derken bazısı bazısına dönmüş soruşuyorlardır. (50). İçlerinden bir söyleyen "benim" der, "bir karînim vardı (51), derdi: 'Sen cidden inananlardan mısın? (52). Öldüğümüz ve bir toprakla bir yığın kemik olduğumuz vakit hakikaten biz cezâlanacak mıyız?'" (53). "Nasıl" der, "bir bakıştırır mısınız?" Derken bakmış onu tâ cehennemin ortasında görmüştür (54). "Tallahi" der, "doğrusu sen az daha beni helâk edecektin (56). Rabbimin nimeti olmasa idi ben de bu ihzar edilenlerden olacaktım (57). Nasılmış bak? Biz ölecek değiliz (58) ilk ölümümüzden başka ve biz muʿazzeb değiliz" (59). Bu işte hiç şüphesiz o büyük murad, büyük kurtuluş (60). Böyle bir murad için çalışsın çalışan erler (61). Nasıl bu mu hayırlı konmak için yoksa o zakkum ağacı mı? (62). Ki Biz onu zâlimler için bir fitne kılmışızdır (63). O bir ağaçtır ki cehennemin kökünde çıkar (64). Tomurcukları şeytanların başları gibidir (65). Her hâlde onlar ondan yiyeceklerdir. Yiyecekler de ondan karınlarını dolduracaklardır (66). Sonra üzerine onların hamîmden bir haşlamaları vardır (67). Sonra da dönümleri şüphesiz ki cehennemedir (68). Çünkü onlar babalarını dalâlette buldular (69). Şimdi de onların izlerince koşturuluyorlar (70). Hakikat onlardan evvel eskilerin ekserîsi dalâlette idi (71). Celâlim hakkı için içlerinde inzar edici peygamberler de gönderdik (72). Sonra da bak o inzar edilenlerin âkıbeti nasıl oldu? (73). Ancak Allah'ın ihlâs ile seçilen kulları başka (74).

Celâlim hakkı için Bize Nûh nidâ etmişti, Biz de hakikat ne güzel mücîbiz (75). Hem onu ve ehlini o büyük sıkıntıdan kurtardık (76) hem zürriyetini bâkī kalanlar kıldık (77). Hem de nâmına bıraktık sonrakiler içinde (78). Selam Nûh'a bütün âlemler içinde (79). Biz böyle mükâfat ederiz işte muhsinlere (80). Çünkü o Bizim mü'min kullarımızdan (81). Sonra da diğerlerini suya boğduk (82). Şüphesiz İbrâhim de onun kolundan (83). Çünkü Rabbine selîm bir kalb ile geldi (84). Çünkü babasına ve kavmine şöyle dedi: "Siz nelere tapıyorsunuz? (85). Yalancılık etmek için mi Allah'tan başka ilâhlar istiyorsunuz? (86). Siz Rabbü'l-âlemîn'i ne zannediyorsunuz?" (87). Derken bir bakım baktı da nücûma (88), "ben" dedi, "hastayım" (89). O vakit arkalarını dönerek başından kaçışıverdiler (90). Derken bir kurnazlıkla onların ilâhlarına vardı da "buyursanız a" dedi, "yemez misiniz? (91). Neyiniz var söylemiyorsunuz?" (92) diyerek bir takrib ile onlara kuvvetli bir darbe indirdi (93). Bunun üzerine birbirlerine girerek ona yöneldiler (94). "A" dedi, "siz kendi yonttuğunuz şeylere mi tapıyorsunuz? (95). Hâlbuki sizi ve yaptıklarınızı Allah yarattı" (96). "Haydin" dediler, "bunun için bir binâ yapın

ve bunu ateşe atın” (97). Böyle ona bir tuzak kurmak istediler, Biz de tuttuk kendilerini daha alçak düşürdük (98). Bir de dedi ki: “Ben Rabbime gidiyorum, O bana yolunu gösterir (99). Rabbim! Bana sâlihînden ihsan buyur” (100). Biz de ona uslu bir oğul müjdeledik (101). Vaktâ ki yanında koşmak çağına erdi, “ey yavrum!” dedi; “ben menâmda görüyorum ki ben seni boğazlıyorum, artık bak ne görürsün.” “Ey babacığım” dedi, “ne emrolunuyorsan yap! Beni inşaallah sâbirînden bulacaksın” (102). Vaktâ ki bu suretle ikisi de teslim oldular ve onu tuttu şakağına yıktı (103). Ve şöyle ona nidâ ettik: “Yâ İbrâhim! (104). Rüyayı gerçek tasdik eyledin, Biz böyle mükâfat ederiz işte muhsinlere (105). Şüphesiz ki bu açık bir ibtilâ, katʿî bir imtihan” (106) dedik ve ona büyük bir kurbanlık fidye verdik (107). Nâmına da bıraktık sonrakiler içinde (108). Selam İbrâhim’e (109). Böyle mükâfat ederiz işte muhsinlere (110). Çünkü o Bizim mü’min kullarımızdan (111). Bir de onu sâlihînden bir peygamber olmak üzere İshak ile müjdeledik (112). Hem ona hem İshak’a bereketler verdik. İkisinin zürriyetinden de hem muhsin olan var hem de nefsine açık zulmeden (113).

Celâlim hakkı için Mûsâ ile Hârûn’u da minnettar eyledik (114). Hem kendilerini ve kavimlerini o büyük sıkıntıdan kurtardık, (115) hem yardım ettik onlara da gālibler onlar oldular, (116) hem kendilerine o belli kitabı verdik (117) ve kendilerini doğru yola çıkardık (118). Sonrakiler içinde de namlarına şunu bıraktık: (119) Selâm Mûsâ ile Hârûn’a (120). Biz böyle mükâfat ederiz işte muhsinîne (121). Çünkü ikisi de Bizim mü’min kullarımızdan (122). Şüphesiz İlyas da mürselînden (123). Zira kavmine demişti: “Siz Allah’tan korkmaz mısınız? (124). Bir baʿle mi yalvarıyorsunuz bırakıp da o Ahsenü’l-hâlikīn’i? (125) O Rabbiniz ve evvelki atalarınızın da Rabbi olan Allah’ı?” (126). O vakit onu tekzib ettiler, şüphesiz ki onlar da ihzar edildiler (127). Müstesnâ Allah’ın ihlâslı kulları (128). Ona da sonrakilerde şunu bıraktık: (129) Selâm İlyâsîn’e (130). Biz böyle mükâfat ederiz işte muhsinîne (131). Çünkü o Bizim mü’min kullarımızdan (132). Şüphesiz Lût da mürselînden (133). Zira kurtardık onu ve bütün ehlini (134) kalan bir karıdan başka batanlar içinde (135). Sonra diğerlerini tedmir eyledik (136). Ve siz elbette onlara uğrar ve üzerlerinden geçersiniz, sabahleyin (137) ve geceleyin, ya akıl edip de düşünmez misiniz? (138)

Şüphesiz Yûnus da o mürselînden (139). Hani bir vakit dolu gemiye kaçmıştı, (140) kura çekişmişti de kaydırılanlardan olmuştu (141). Derken kendisini balık yuttu, melâmette idi (142). Eğer çok tesbih edenlerden olmasa idi (143) her hâlde baʿs olunacakları güne kadar onun karnında kalırdı (144). Hemen Biz onu alana attık, hasta idi (145). Ve üzerine kabak cinsinden bir ağaç bitirdik (146). Ve onu yüz bine resul gönderdik ve hatta artıyorlardı (147). O vakit ona iman ettiler de onları bir zamana kadar istifade ettirdik (148). Şimdi sor o seninkilere: Rabbine kızlar, onlara oğullar öyle mi? (149). Yoksa Biz melâikeyi dişi yaratmışız da onlar şâhid mi bulunuyorlarmış? (150). Ha!.. Onlar şüphesiz ki bühtanlarından (151) “Allah doğurdu” derler ve elbette bunlar yalancıdırlar (152). Kızları oğullara tercih mi etmiş? (153). Nah sizlere! Nasıl hükmediyorsunuz? (154). Hiç de mi düşünmezsiniz? (155). Yoksa sizin için açık bir ferman mı var? (156). O hâlde getirin kitabınızı sâdıksanız (157). Bir de O’nunla cinler beyninde bir neseb uydurdular. Celâlim hakkı için cinler bilirler ki onlar ihzar olunacaklardır (158). Münezzeh

Sübhân O Allah onların isnad ettikleri vasıflardan (159). Lâkin Allah'ın ihlâs ile seçilen kulları başka (160). Çünkü siz ve taptıklarınız (161) O'na karşı kimseyi meftun edemezsiniz (162). Meğer ki cahîme saldıran olsun (163). Bizden ise her birimiz için bir makām-ı maʿlum vardır (164). Ve biz, elbette biz o saf dizenleriz (165). Ve biz elbette biz o tesbih edenleriz (166). Ve gerçek evvel şöyle diyorlardı: (167). "Eğer yanımızda evvelkilerinkinden bir zikir olsa idi (168) her hâlde Allah'ın ihlâs ile seçilmiş kullarından olurduk" (169). Fakat şimdi O'na küfrettiler, artık ileride bilecekler (170). Celâlim hakkı için risaletle gönderilen kullarımız hakkında şu kelimemiz sebkat etmiştir: (171) "Onlar, elbette onlar muhakkak muzaffer olacaklardır (172). Ve elbette Bizim askerlerimiz, mutlak onlar gālib geleceklerdir" (173). Onun için yüz çevir de onlardan bir zamana kadar (174), gör onları: Yakında görecekler (175). Ya şimdi Bizim azâbımızı mı iviyorlar? (176). Amma onların sahasına indiği vakit ne fenadır o acı haber verilenlerin sabahı!.. (177). Yine sen yüz çevir de onlardan bir zamana kadar (178), gör, yakında görecekler (179). Tesbih O izzetin sâhibi Rabbine onların vasıflarından (180). Ve selâm mürselîne (181). Ve hamd âlemlerin Rabbi Allah'a (182).

Sâd Sûresi

Sâd, bu zikir ile meşhun Kur'ân'a bak (1). Fakat o küfredenler bir onur, bir şikāk içindeler (2). Kendilerinden evvel nicelerini helâk ettik, çığırıştılar: Değildi fakat vakt-i halâs (3). İçlerinden kendilerine uyandırıcı bir peygamber geldiğine şaştılar da dediler ki kâfirler: "Bu bir sihirbaz, bir kezzâb (4). İlâhları hep bir ilâh mı kılmış? Bu cidden şaşılacak bir şey, çok tuhaf" (5). İçlerinden o heyet de fırladı şöyle: "İlâhlarınız üzerinde sabr u sebat edin, bu cidden arzu olunur bir şey, bir murad (6). Biz bunu diğer millette işitmedik, bu bir uydurmadır mutlak (7). O zikir aramızdan ona mı indirilmiş?" Doğrusu onlar Benim zikrimden bir kuşkulu şek içindeler, doğrusu henüz azâbımı tatmadılar (8). Yoksa sana onu veren Azîz Vehhâb Rabbinin rahmeti hazineleri onların yanında mı? (9). Yoksa onların mı bütün o göklerin, yerin ve aralarındakilerin mülkü? Öyle ise haydi esbâb içinde üstüne çıksınlar (10). Onlar burada ahzâb döküntüsünden (muhtelif partilerden) bozuk bir ordu (11). Onlardan evvel tekzib etmişti Nûh kavmi ve Âd ve o kazıkların sâhibi Firavun (12). Ve Semûd ve kavm-i Lût ve Eykeliler, bunlar işte o ahzâb (13). Başka değil, hepsi gönderilen elçileri (resulleri) tekzib etti de öyle hak oldu azâbım (14).

Onlar da başka değil, bir tek sayhaya bakıyorlar öyle ki ona hık yok (15). Bir de "yâ Rabbenâ, bizim pusulamızı hesap gününden evvel acele ver" dediler (16). Şimdi sen onların dediklerine sabret de kuvvetli kulumuz Dâvûd'u an, çünkü o çok tercîʿ yapar (evvâb) idi (17). Çünkü Biz onun maiyyetinde dağları musahhar kılmıştık: Tesbih ederlerdi akşamleyin ve işrak vakti (18). Kuşları da toplu olarak, hepsi onun için tercîʿ yapar (evvâb) idi (19). Hem mülkünü kuvvetlendirmiştik, hem de kendisine hikmet ve fasl-ı hitâb vermiştik (20). Bir de hasım kıssası geldi mi sana? Hani sûrdan mihrâba aştıkları vakit (21). O vakit Dâvûd'un üzerine giriverdiler de onlardan telâşa düştü, "korkma" dediler, "iki hasmız, bazımız bazımıza tecavüz etti, şimdi sen aramızda hak ile hükmet ve aşırı gitme de bizi doğru yolun ortasına çıkar (22). Şu benim biraderim, onun doksan dokuz dişi koyunu var, benim ise bir tek dişi koyunum var, böyle iken 'bırak onu bana' dedi ve beni söyleşmede yendi" (23). Dedi ki: "doğrusu senin bir koyununu

kendi koyunlarına istemesiyle sana zulmetmiş ve hakikaten karışıkların çoğu birbirlerine tecavüz ediyorlar, ancak iman edip de salâh isteyenler başka, onlar da pek az." Ve sanmıştı ki Dâvûd kendisine sırf bir fitne yaptık, hemen Rabbine istiğfar etti ve rükûʿ ederek yere kapanıp tevbe ile rücûʿ etti (24). Biz de onu kendisine mağfiret buyurduk ve hakikat ona indimizde katʿî bir yakınlık ve bir âkıbet güzelliği vardır (25). "Yâ Dâvûd! Muhakkak ki Biz seni Arz'da bir halîfe kıldık, imdi nâs arasında hak ile hükmet de (keyfe) hevâya tâbiʿ olma ki seni Allah yolundan sapıtmasın, çünkü Allah yolundan sapanlar hesap gününü unuttukları cihetle kendilerine pek şiddetli bir azab vardır" (26).

Hem o göğü ve yeri ve aralarındakileri Biz boşuna yaratmadık; o, o küfredenlerin zannı. Onun için küfredenlere ateşten bir veyl var (27). Yoksa iman edip de sâlih sâlih işler yapanları Biz o yerdeki müfsidler gibi yapar mıyız? (28). Yoksa o korunan müttakīleri arsız çapkınlar gibi yapar mıyız? Bir kitap ki bu sana indirdik, çok mübarek, âyetlerini düşünsünler ve ibret alsın temiz özlüler (29).

Bir de Dâvûd'a Süleyman'ı bahşettik; ne güzel kul, o cidden bir evvâb (30). Arzolundukta kendisine akşam üstü sâfinât hâlinde hâlis atlar (31). "Ben" dedi, "o hayır sevgisini Rabbimin zikrinden sevdim", nihâyet hicâba gizlendi (32). "Geri getirin onları bana", tuttu bacaklarını, boyunlarını silmeye başladı (33). Celâlim hakkı için Süleyman'a bir fitne de verdik ve tahtının üstüne bir cesed bıraktık, sonra tevbe ile rücûʿ etti (34). "Ya Rab! Bana mağfiret buyur ve bana öyle bir mülk bağışla ki ardımdan kimseye yaraşmasın, şüphesiz Sensin bütün dilekleri veren Vehhâb, Sen!" dedi (35). Bunun üzerine ona rüzgârı musahhar ettik, emriyle istediği yere yumuşacık cereyan ederdi (36). Şeytanları da: bütün bennâ' ve gavvâs (37). Ve daha diğerlerini bendlerde çatılı çatılı (38). "Bu işte" dedik, "Bizim atâmız; artık diler kerem et, diler imsak hesâbı yok" (39). Ve şüphesiz ki ona huzûr-ı izzetimizde bir yakınlık ve bir âkıbet güzelliği var (40).

Kulumuz Eyyûb'u da an, o vakti ki Rabbine şöyle nidâ etmişti: "Bak bana: meşakkat ve elem ile bana şeytan dokundu" (41). "Depren ayağınla, işte serin bir yıkanacak ve içecek" dedik (42) ve ona bütün ehlini ve beraberlerinde daha bir mislini bahşettik tarafımızdan bir rahmet olarak, hem de bir ders-i ibret, temiz akıllılar için (43). "Bir de al bir demet, elinle de vur onunla hânis olma"; hakikat Biz onu sabırlı bulduk, ne güzel kul, hakikaten o bir evvâbdır (44).

Kullarımız İbrâhim'i, İshak'ı, Yaʿkūb'u da an, eller ve gözler sâhipleri idiler (45). Çünkü Biz onları temiz bir hâssa, hâlis yurt düşüncesiyle halîslerimizden kılmışızdır (46). Ve çünkü onlar muhakkak nezdimizde seçilmiş ahyârdan (47). İsmâil'i de, Elyesaʿı da, Zülkifl'i de an, hepsi de o ahyârdan (48).

İşte bu bir zikirdir, ve şüphesiz korunan müttakīler için her hâlde güzel bir istikbal (bir hüsn-i meâb) var (49). Adn cennetleri: açılarak kendilerine bütün kapılar (50). İçlerine kurularak orada birçok yemişle bambaşka bir içki isteyecekler (51). Yanlarında da gamzeleri kasan hep bir yaşıt

dilberler (52). İşte bu, o hesap günü için size vaad olunan (53). İşte ki bu Bizim rızkımız, muhakkak ki ona hiç tükenmek yok (54).

Bu böyle, şüphesiz azgınlar için de fena bir istikbal (şer bir meâb) var (55). Cehennem, ona yaslanacaklar, fakat o ne çirkin döşek (56). İşte, artık tatsınlar onu bir hamîm ve bir gassâk (57). Ve o şekilden bir diğeri: Çifte çifte (58). Şu: bir alay: maiyyetinizde göğüs germiş; onlara merhaba yok, çünkü onlar cehenneme salınıyorlar (59). "Hayır" derler, "size merhaba yok, onu bize siz takdim ettiniz, bakın ne fena yatak" (60). "Yâ Rabbenâ" derler, "bize bunu takdim edene ateşte azâbı hemen kat kat artır" (61). Bir de derler ki: "Neye görmüyoruz biz o eşrârdan saydığımız birtakım adamları? (62) Onları eğlence yerine tuttuktu ha! Yoksa onlardan kaydı mı bu gözler?" (63). Şüphesiz ki bu haktır muhakkak olacaktır ehl-i nârın birbirine husûmeti (64).

De ki: "Ben ancak korkuyu haber veren bir peygamberim, başka bir tanrı da yok ancak Allah: O Vâhid-i Kahhâr (65). O göklerin, yerin ve aralarındakilerin Rabbi Azîz, Gaffâr var" (66). De ki: "Bu bir azîm haberdir (67). Siz ondan yüz çeviriyorsunuz (68). Benim Mele'-i Aʿlâ'ya ne ilmim olurdu onlar münakaşa ederlerken? (69). Fakat ben açık inzar edecek bir peygamber olduğum içindir ki o ilim bana vahyolunuyor" (70). Rabbin melâikeye dediği vakit: "Haberiniz olsun ben bir çamurdan bir beşer yaratmaktayım (71). Onu tesviye ettim de rûhumdan ona nefh eyledim mi derhâl ona secdeye kapanın" (72). Onun üzerine melâikenin hepsi toptan secde ettiler (73). Yalnız İblis kibirlenmek istedi ve kâfirlerden oldu (74). "Ey İblis!" buyurdu, "o Benim iki elimle yarattığıma secde etmene ne mâniʿ oldu sana? Kibirlenmek mi istedin? Yoksa âlîlerden mi bulunuyorsun?" (75). Dedi ki: "Ben ondan hayırlıyım, beni bir ateşten yarattın, onu ise bir çamurdan yarattın" (76). Buyurdu ki: "Hemen çık oradan, çünkü artık sen matrud (racîm)sin (77). Ve her hâlde üzerindedir lânetim cezâ gününe kadar" (78). Dedi: "Yâ Rab! O hâlde baʿs olunacakları güne kadar beni geri bırak" (79). "Haydi" buyurdu, "geri bırakılanlardansın (80) mâlum vakit gününe kadar" (81). "Öyle ise" dedi, "izzetine kasem ederim ki ben onların hepsini mutlak iğvâ eder sapıtırım (82). Ancak içlerinden ihlâs ile seçilmiş has kulların müstesnâ" (83). Buyurdu ki: "O doğru ve Ben hep doğruyu söylerim (84). Celâlim hakkı için cehennemi mutlak dolduracağım senden ve onların sana tâbiʿ olanlarından topunuzdan tıka basa" (85). De ki: "Bir ecir istemiyorum sizden ona karşı ve ben o tekellüfcülerden değilim (86). O sırf bir zikir, bir öğüttür bütün âlemîn için (87). Ve her hâlde onun haberini bir zaman sonra bileceksiniz" (88).

Zümer Sûresi

İndirilişi bu kitabın Allah'tan, O Azîz Hakîm Allah'tandır (1). Emin ol Biz sana kitabı hakkıyla indirdik, onun için Allah'a öyle ibadet ve kulluk et ki dini O'na hâlis kılarak (2). İyi bil ki Allah'ındır ancak hâlis din, O'nun berisinden birtakım velîlere tutunanlar da şöyle demektedirler: "Biz onlara ibadet etmiyoruz, ancak bizi Allah'a yakın yaklaştırsınlar diye." Şüphe yok ki Allah onların aralarında ihtilâf edip durdukları şeyde hükmünü verecek, her hâlde yalancı nankör olan kimseyi Allah doğru yola çıkarmaz (3). Allah bir veled edinmek murad etse idi elbette yaratacağından dileyeceğini seçecekti. Tenzih O Sübhân'a, O öyle bir Allah ki Vâhid, Kahhâr (4). Gökleri ve yeri hak ile yarattı, geceyi gündüzün üstüne sarıyor, gündüzü

gecenin üstüne sarıyor, Ay ve Güneş'i musahhar kılmış, her biri bir müsemmâ ecele cereyan ediyor. Uyan, O öyle Azîz, öyle Gaffâr (5). O O'dur ki sizi bir tek nefisten yarattı. Hem onun eşini de ondan yaptı ve sizin için yumuşak başlı hayvanlardan sekiz eş enʿâm da indirdi. Sizleri analarınızın karınlarında üç zulmet içinde hilkatten hilkate yaratıp duruyor. İşte Rabbiniz Allah O, mülk O'nun, O'ndan başka tanrı yok, o hâlde nasıl çevrilirsiniz? (6). Eğer küfrederseniz şüphe yok ki Allah'ın size ihtiyâcı yok, bununla beraber kulları hesabına küfre râzı olmaz. Ve eğer şükrederseniz sizin hesâbınıza ona râzı olur. Bir vizir çeken de diğerinin vizrini çekecek değildir. Sonra dönümünüz Rabbinizedir. O vakit O size bütün yaptıklarınızı haber verecek, çünkü O bütün sînelerin künhünü bilir (7). İnsana bir sıkıntı dokunduğu vakit Rabbine öyle dua eder ki bütün gönlünü O'na vererek, sonra kendisine tarafından bir nimet lutfediverdiği zaman da önceden O'na dua ettiği hâli unutur da yolundan sapıtmak için Allah'a menendler koşmaya başlar. De ki: "Küfrünle biraz zevk et, çünkü sen o ateşliklerdensin" (8). Yoksa o, gece saatlerinde kalkan, secdeye kapanıp kıyam durarak dâima vazifesini yapan âhireti sayar ve Rabbinin rahmetini umar kimse gibi olur mu? Hiç bilirlerle bilmezler müsâvî olur mu? Ancak temiz akıllı olanlar anlar (9).

Tarafımdan söyle: Ey iman eden kullarım, Rabbinize takvâ ile korunun. Bu dünyada güzellik yapanlara bir güzellik var ve Allah'ın arzı geniştir. Ancak sabredenlerdir ki ecirlerine hesabsız erdirilir (10). De ki: "Ben Allah'a dini O'nun için hâlis kılarak ibadet edeyim diye emrolundum (11). Hem O'nun birliğine teslim olan müslimînin evveli olayım diye emrolundum" (12). De ki: "Ben korkarım Rabbime isyan edersem büyük bir günün azâbından" (13). De ki: "Ben yalnız Allah'a kulluk ederim, dinimi O'na hâlis kılarak, (14) siz de O'nun berisinden dilediğinize kul olun." De ki: "Asıl hüsrâna düşenler kıyamet günü kendilerine ve mensublarına ziyan edenlerdir. Evet, odur işte asıl açık hüsran (15). Onlara üstlerinden ateş çatılır, altlarından çatılır." Duydunuz a, işte Allah kullarını bundan tahzir buyuruyor: Ey kullarım onun için Bana korunun (16). Tâğūttan, ona kulluk etmekten kaçınıp da tam gönülle Allah'a yönelenlere gelince onlarındır müjde: Haydi tebşir et kullarıma (17). Onlar ki sözü dinlerler, sonra da en güzelini tatbik ederler. İşte onlar Allah'ın kendilerine hidâyet verdiği kimselerdir ve işte onlardır o temiz akıllılar (18). Ya üzerine "kelime-i azâb" hak olmuş kimse de mi? Artık o ateşteki kimseyi sen mi çıkaracaksın? (19). Fakat o Rablerine korunanlar, onlara şehnişînler var ki üzerlerinden şehnişînler yapılmış, altlarından ırmaklar akar. Allah'ın vaadi, Allah mîʿâdını şaşırmaz (20). Görmedin mi Allah'ın semâdan bir su indirip de onu bir yoluyla Arz'da menbaʿlara koyduğunu? Sonra onunla bir ekin çıkarır, türlü renklerle, sonra o heyecâna gelir, bir de görürsün onu sararmış, sonra da onu bir çöpe çevirir. Elbette bunda bir ihtar var temiz akılları olanlar için (21).

Demek ki her kimin Allah bağrını İslâm'a açmış ise işte o Rabbinden bir nûr üzerinde değil mi? O hâlde vay o Allah'ın zikrinden kalbleri katılara! Onlar bir açık dalâl içindedirler (22). Allah kelâmın en güzelini indirdi; ikizli, âhenkli bir kitap. Ondan Rablerine saygısı olanların derileri ürperir, sonra derileri de kalbleri de Allah'ın zikrine yumuşar. O işte Allah rehberidir, Allah onunla dilediğini doğru yola çıkarır. Her kimi de Allah şaşırtırsa artık ona hidâyet edecek yoktur

(23). O hâlde kıyamet günü zâlimlere “tadın bakalım kazanıp durduklarınızı” denilirken, o kötü azâbı yüzü ile koruyacak kimse ne olur? (24). Onlardan evvelkileri tekzib ettiler, ettiler de kendilerine hatırlarına gelmez cihetten azab geliverdi (25). Geliverdi de Allah onlara dünyâ hayatta zilleti tattırdı ve elbette âhiret azâbı daha büyüktür, velâkin bilselerdi (26). Yemin ederim ki bu Kur’an’da insanlar için her türlüsünden temsil getirdik, gerek ki iyi düşünsünler (27). Bir Kur’an ki pürüzsüz bir Arabî, gerek ki korunsunlar (28). Allah şunu bir mesel yapmıştır: Bir adam, onda birtakım ortaklar var, hırçın hırçın çekiştirip duruyorlar, bir adam da selâmetle bir adamın; hiç bu ikisinin hâl ü şânı bir olur mu? Hamd Allah’ındır, fakat pek çokları bilmezler (29). Elbet sen öleceksin ve elbet onlar da ölecekler (30). Sonra siz muhakkak Rabbinizin huzûrunda muhakemeye duruşacaksınız (31).

Artık o kimseden daha zâlim (daha haksız) kim olabilir ki Allah üzerine yalan söylemiş, doğruyu da kendisine geldiği vakit tekzib eylemiştir. Cehennemde değil midir mevkiʿi kâfirlerin? (32) Doğruyu getiren ve onu tasdik eden ise işte onlar korunan müttakīler (33). Onlara Rablerinin indinde ne dilerlerse var, o işte muhsinlerin cezâsı (34). Çünkü Allah onların mukaddemâ yaptıkları amelin en kötüsünü bile keffâretle örtüp, işlemekte bulundukları güzel amellerin en güzeline göre ecirlerini kendilerine ihsan edecektir (35). Allah kuluna kâfî değil mi? Durmuşlar da seni ondan beridekilerle korkutuyorlar, her kimi ki Allah şaşırtır artık ona hidâyet edecek yoktur (36). Her kime de Allah hidâyet verir onu da şaşırtacak yoktur, bir intikāmı var Azîz değil mi Allah? (37). Celâlim hakkı için sorsan onlara:O gökleri ve yeri kim yarattı? Elbette şüphesiz Allah diyecekler, de ki: “O hâlde gördünüz a o Allah’tan başka çağırdıklarınızı; eğer Allah bana bir keder murad ederse onlar O’nun kederini açabilirler mi? Yahut bana bir rahmet murad ederse onlar O’nun rahmetini tutabilirler mi?” De ki: “Allah bana yeter, hep O’na dayanır mütevekkil olanlar” (38). De ki: “Ey kavmim! Hâliniz üzere çalışın, her hâlde ben çalışıyorum, artık ileride bileceksiniz: (39) kimmiş o kendine rüsvay edecek bir azab gelecek ve üstüne yerli bir azâb inecek?” (40). Biz insanlar için senin üzerine hakkıyla kitap indirdik, o hâlde kim yola gelirse kendi lehinedir, her kim de saparsa sırf kendi aleyhine olarak sapar ve sen değilsin üzerlerine vekil(41).

Allah alır o canları öldükleri zaman, ölmeyenleri de uyuduklarında. Sonra üzerlerine ölüm hükmü verdiklerini alıkor da diğerlerini salıverir bir müsemmâ ecele kadar. Şüphesiz ki bunda düşünecek bir kavim için âyetler var (42). Yoksa Allah’ın berisinden şefaatçiler mi edindiler? De ki: “Hiçbir şeye güç yetiremezler ve akıl erdiremezlerse de mi?” (43). De ki: “Allah’ındır o şefaat bütün, O’nundur mülkü göklerin ve yerin, sonra hep döndürülüp O’na götürüleceksiniz” (44). Böyle iken Allah bir olarak anıldığı vakit âhirete inanmayanların yürekleri burkulur da O’ndan berikiler anıldığı vakit derhâl yüzleri güler (45). De ki: “Ey gökleri ve yeri yaratan ve gayb u şehadeti bilen Allah’ım! Kullarının arasında o ihtilâf edip durdukları şeyler hakkında Sen hüküm vereceksin” (46). Ve eğer bütün Arzdakiler, bir misli de beraber o zulmedenlerin olsa kıyamet günü azâbın fenalığından kurtulmak için onu mutlak feda ederlerdi zuhur edip de kendilerine Allah’tan hiç hesab etmedikleri nesneler (47). Öyle ki yaptıkları amellerin fenalıkları karşılarına çıkmış ve istihzâ edip durdukları şeyler kendilerini sarmıştır (48). Fakat

insana bir sıkıntı dokunuverince Bize yalvarır, sonra kendisine tarafımızdan bir nimet bahşediverdiğimiz zaman da “o bana bir bilgi üzerine verildi” der. Belki o bir fitnedir velâkin pek çokları bilmezler (49). Onu bunlardan evvelkiler de söyledi fakat o kazandıkları kendilerini kurtarmadı (50). Neticede kazandıklarının fenalıkları başlarına geçti, şunlardan o zulmedenlerin de kazandıklarının fenalıkları başlarına geçecektir, onlar da atlatacak değillerdir (51). Hâlâ bilmediler mi ki Allah rızkı dilediğine açar, kısar da; şüphesiz ki bunda iman edecekler için âyetler vardır (52).

De ki: Ey nefisleri aleyhine israf etmiş kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidi kesmeyin, çünkü Allah bütün günahları mağfiret buyurur, şüphesiz ki O öyle Gafûr öyle Rahîm O (53). Onun için ümidi kesmeyin de başınıza azab gelmeden evvel tevbe ile Rabbinize dehâlet edin ve ona hâlis müslümanlık yapın, sonra kurtulamazsınız (54). Haberiniz olmayarak ansızın başınıza azab gelmeden evvel hâlis müslüman olun da Rabbinizden size indirilenin en güzelini tâkip ve tatbik edin (55). Diyeceği gün bir nefis: “Eyvah, Allah yanında yaptığım eksikliklerden dolayı hasretime bak, doğrusu ben eğlenenlerden idim” (56). Yahut diyeceği: “Allah bana yolunu gösterse idi her hâlde ben müttakīlerden olurdum” (57). Veyahut azâbı gördüğü zaman diyeceği: “Bana bir geri dönmek olsa idi de muhsinlerden olsa idim!” (58). Hayır sana âyetlerim geldi de onlara yalan dedin, kibretmek istedin ve kâfirlerden oldun (59). Hem o kıyamet günü görürsün ki Allah’a karşı o yalan söyleyenlerin yüzleri kararmıştır; cehennemde değil mi mevkiʿi mütekebbirlerin (60). Korunan müttakīleri ise Allah muradlarınca necâta çıkarır, onlara fenalık dokunmaz ve onlar değildir mahzun olacaklar (61). Allah her şeyin hâlıkıdır, her şey üzerine vekil de O (62). Bütün göklerin ve yerin kilitleri O’nundur, Allah’ın âyetlerine küfredenler işte onlar kendilerine yazık edenlerdir (63).

De ki: “Böyle iken şimdi O Allah’ın gayrısına mı kulluk etmemi emrediyorsunuz bana ey câhiller?!” (64). Celâlim hakkı için sana da vahyolundu şu, senden evvelkilere de: “Yemin ederim ki eğer şirk koşarsan çalışman bütün boşuna gider ve mutlak kendine yazık eden hâsirlerden olursun (65). Hayır, onun için yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol (66). Allah’ı hakkıyla takdir edemediler, hâlbuki bütün Arz kıyamet günü O’nun bir kabzası gökler de yemînine dürülmüşlerdir. Çok münezzeh ve çok yüksektir O Sübhân onların şirkinden (67). Ve Sûr üflenmiştir de göklerde kim var, yerde kim varsa çarpılıp yıkılmıştır, ancak Allah’ın dilediği müstesnâ. Sonra ona bir daha üflenmiştir, bu kere de hep onlar kalkmışlar bakıyorlardır (68). Ve Arz Rabbinin nûruyla parlamıştır, kitap konmuş, peygamberler ve şâhidler getirilmiş ve beynlerinde hak ile hüküm verilmektedir, hem hiç zulmolunmazlar (69). Ve her nefis ne amel yaptı ise tamamen ödenmiştir ve her ne yapıyorlarsa O aʿlemdir (70).

Ve küfredenler zümre zümre cehenneme sevkedilmektedir, nihâyet ona vardıklarında kapıları açılır ve bekçileri onlara şöyle der: “Size Rabbinizin âyetlerini okur ve sizi bu günün likāsından korkutur resuller gelmedi mi içinizden sizlere?” “Evet” derler, “geldi velâkin kâfirler üzerine ‘kelime-i azâb’ hak oldu” (71). Denilir: “Girin cehennemin kapılarına, ebediyen içinde kalmak üzere, bak ne fenadır mevkiʿi mütekebbirlerin” (72). Rablerine korunmuş olan müttakīler de zümre zümre cennete sevk olunmaktadır, nihâyet ona vardıkları ve kapıları açılıp bekçileri

onlara “selâm sizlere, ne hoşsunuz! Haydin girin onlara ebediyen kalmak üzere” diye selâm durdukları (73); onlar da: “Hamd o Allah’a ki bize vaadini doğru çıkardı ve bizi Arz’a vâris kıldı, cennetten istediğimiz yerde makam tutuyoruz” dedikleri vakit... Bak artık ne güzeldir ecri o âmillerin (74). Melâikeyi de görürsün Arş’ı etrafından donatmışlar Rablerine hamd ile tesbih ediyorlardır ve halk arasında hak ile hüküm icrâ edilip denilmektedir: (75).

Mü’min Sûresi

Hâ-Mîm. İndirilişi bu kitabın Allah’tan, O Azîz, Alîm (2). O günah bağışlayıcı ve tevbe kabul edici, ikābı şiddetli, fazl sahibi Allah’tandır ki O’ndan başka tapılacak yok, hem O’nadır dönüm (3). Allah’ın âyetlerinde ancak nankörlük eden kâfirler mücadele eder. Şimdi onların beldeler içinde dönüp dolaşmaları seni aldatmasın (4). Onlardan evvel Nûh’un kavmi, arkalarından da Ahzâb tekzib etmişlerdi ve her ümmet kendi resullerini yakalamak kasdında bulundu ve hakkı bâtılla gidermek için boşuna mücadele ettiler de Ben onları tuttum alıverdim; o vakit nasıl oldu ikābım? (5) Ve işte o nankörlük eden kâfirlere Rabbinin kelimesi öyle hak oldu, onlar nâra yanacaklar (6). Arş’ı hâmil olanlar ve onun etrafındakiler Rablerinin hamdiyle tesbih ve O’na iman ederler, ve iman etmişler için de şöyle mağfiret dilerler: “Yâ Rabbenâ, rahmet ve ilmin her şeye geniş, hemân mağfiret buyur onlara, o tevbe edip yoluna uyanlara ve koru onları o cahîm azabından (7). Yâ Rabbenâ hem koy onları o kendilerine vaad buyurduğun Adn cennetlerine, atalarından ve zevcelerinden ve zürriyetlerinden salâhı olanları da, şüphesiz Sen O Azîz Hakîm’sin Sen (8). Ve onları fenalıklardan koru; Sen her kimi fenalıklardan korursan o gün muhakkak onu rahmetinle yarlığamışsındır, işte asıl fevz-i azîm de odur” (9).

O küfredenlere muhakkak şöyle bağırılacaktır: “Elbette Allah’ın buğzu sizin nefislerinize buğzunuzdan daha büyük, zira siz imana davet olunuyordunuz da küfrediyordunuz” (10). Diyecekler ki: “Yâ Rab! Bizi iki öldürdün iki de dirilttin, şimdi günahlarımızı anladık fakat var mı çıkmaya bir yol?” (11) İşte bu size şu yüzdendir ki bir olarak Allah’a çağrıldığında küfrettiniz, O’na şirk koşulunca ise iman ediyordunuz, işte hüküm O ulu, O büyük Allah’ın (12). O’dur ki size âyetlerini gösteriyor ve sizin için semâdan bir rızık indiriyor, fakat ancak gönül veren anlar (13). O hâlde siz, dini Allah için hâlis kılarak hep O’na çağırın, isterse kâfirler hoşlanmasınlar (14). O dereceleri yüksek, Arş’ın sâhibi telâkī gününün dehşetini haber vermek için kullarından dilediğine rûh indiriyor (15). O günün ki onlar meydana fırlarlar, kendilerinden hiçbir şey Allah’a karşı gizlenmez. Kimin mülk bugün? O Vâhid, Kahhâr Allah’ın (16). Bugün her nefis kazandığı ile cezâlanacak, zulüm yok bugün, şüphesiz ki Allah’ın hesâbı serîʿdir (17). Hem haber ver onlara o yaklaşan felâket gününü: O dem ki yürekler gırtlaklara dayanmış yutkunur da yutkunurlar. Zâlimler için ne ısınacak bir hısım vardır ne dinlenecek bir şefîʿ (18). Gözlerin hain bakışını da bilir, gönüllerin gizlediğini de (19). Allah hakkı yerine getirir, onların O’ndan başka yalvardıkları ise hiçbir şeyi yerine getiremezler, çünkü Allah’tır hakkıyla işiten, gören (20).

Yeryüzünde bir gezmediler de mi? Baksalar a kendilerinden evvelkilerin âkıbeti nasıl olmuş? Onlar, gerek kuvvetçe ve gerek Arz’da âsârca kendilerinden daha çetin idiler, öyle iken Allah onları günahlarıyla tuttu alıverdi ve kendilerine Allah’tan bir koruyucu bulunmadı (21). O,

şundan idi ki onlara resulleri beyyinelerle geliyorlardı da küfrettiler, Allah da tuttu kendilerini alıverdi, çünkü O'nun kuvveti çok, ikābı şiddetlidir (22). Celâlim hakkı için Mûsâ'yı âyetlerimizle ve açık bir burhan ile gönderdik (23) Firavun'a ve Hâmân'a ve Kārun'a da, dediler ki: "Bir sihirbaz, bir yalancı" (24). Bunun üzerine kendilerine tarafımızdan hakkı getiriverince de "onunla beraber iman etmiş olanların oğullarını öldürün, kadınlarını diri tutun" dediler, kâfirlerin düzeni de hep dalâl içinde (25). Bir de Firavun: "Bırakın beni" dedi, "öldüreyim Mûsâ'yı da o Rabbine dua etsin, zira ben onun dininizi değiştirmesinden veyahut Arz'da bir fesad çıkarmasından korkuyorum" (26). Mûsâ da "ben" dedi, "her hâlde öyle hesap gününe inanmaz her mütekebbirden Rabbim ve Rabbinize sığındım" (27).

Âl-i Firavun'dan mü'min bir er de -ki imanını saklıyordu- "â" dedi, "bir adamı 'Rabbim Allah' diyor diye öldürecek misiniz, size Rabbinizden beyyinelerle de gelmiş iken? Hem o bir yalancı ise çok sürmez yalanı boynuna geçer, fakat doğru ise size yaptığı vaʿîdlerin bir kısmı olsun başınıza gelir, şüphe yok ki Allah müsrif bir yalancıyı doğru yola çıkarmaz (28). Ey benim kavmim! Bugün mülk sizin, Arz'da yüze çıkmış bulunuyorsunuz, fakat Allah'ın hışmından bizi kim kurtarır şayet gelirse bize?" Firavun "ben" dedi, "size re'yimden başkasını göstermem ve her hâlde ben size reşad yolunu gösteriyorum" (29). O iman etmiş olan zât da "ey kavmim!" dedi, "doğrusu ben size Ahzâb günleri gibi bir günden korkuyorum (30). Nûh kavminin, Âd'ın, Semûd'un ve daha sonrakilerin maceraları gibi ki Allah kullarına bir zulüm istemez (31). Hem ey kavmim! Hakikaten ben size o çığrışma gününden korkarım (32). O arkanıza dönüp gideceğiniz gün yoktur size Allah'tan bir himaye edecek. Her kimi de Allah şaşırtırsa yoktur ona artık bir hidâyet edecek (33). Bundan evvel size beyyinelerle Yûsuf gelmişti, o vakit de onun size getirdiği hakikatte şekketmiş durmuştunuz. Nihâyet vefat ettiğinde de "bundan sonra Allah asla resul göndermez" dediniz. İşte müsrif şüpheci olanları Allah böyle şaşırtır (34). Onlar ki kendilerine gelmiş bir burhan olmaksızın Allah'ın âyetlerinde mücadele ederler, Allah yanında ve imanı olanlar indinde mebguz olmak için ne büyük huy. İşte Allah her cebbar mütekebbirin kalbini öyle bir tabiat ile mühürler (35). Firavun da "yâ Hâmân!" dedi, "bana bir kule yap, belki ben ererim o esbâba (36). Semâların esbâbına da Mûsâ'nın tanrısına muttaliʿ olurum ve her hâlde ben onu yalancı sanıyorum". İşte bu suretle Firavun'a kötü ameli süslendirildi de yoldan çıkarıldı, Firavun düzeni hep hüsrandadır (37).

O iman eden zat ise "ey kavmim" dedi, "gelin ardımca size reşad yolunu göstereyim (38). Ey kavmim! Bu dünyâ hayat ancak 'bir meta'', bir kazançtan ibarettir, âhiret ise 'dârü'l-karâr' durulacak yurttur (39). Her kim bir kötülük yaparsa ona onun gibi kötülükten başka karşılık olmaz. Gerek erkekten, gerek dişi her kim de mü'min olarak iyi bir iş işlerse işte onlar cennete girerler, orada hesapsız merzuk olurlar (40). Hem ey kavmim! Neye ben sizi halâsa davet ederken siz beni ateşe davet ediyorsunuz? (41) Siz beni Allah'a küfretmeye ve bence hiç ilimde yeri olmayan şeyleri O'na şerîk koşmaya davet ediyorsunuz, ben ise sizi O Azîz, Gaffâr'a davet ediyorum (42). Hiç kābil-i inkâr değildir ki hakikatte sizin beni davet ettiğinizin ne dünyada ne âhirette bir davet hakkı yoktur ve hepimizin varacağımız Allah'tır, ve bütün müsrifler nâra yanacaktır (43). Siz benim söylediklerimi sonra anlayacaksınız, ben emrimi Allah'a tefviz

ediyorum, her hâlde Allah kullarını görür gözetir" (44). Onun için Allah da onu onların kurdukları mekrin fenalıklarından korudu da âl-i Firavun'u o kötü azab kuşattı (45). Ateş, onlar sabah akşam ona arz olunur dururlar; Sâʿat kıyam edeceği gün de tıkın âl-i Firavun'u en şiddetli azâba (46). Ve hele ateş içinde birbirlerine ihticâc (protesto) ederlerken; o vakit zuʿafâ kısmı o büyüklük taslayanlara diyorlardır: "Hani bizler sizin tebaanız idik, şimdi siz bizden bir ateş nevbetini savabiliyor musunuz?" (47) Büyüklük taslayanlar da şöyle demektedirler: "Evet, hepimiz onun içindeyiz, çünkü Allah kulları beyninde hükmünü verdi" (48). Ve hep o ateştekiler cehennem bekçilerine derler: "Rabbinize dua ediverin bir gün bizden azâbı biraz hafifletsin" (49). "Ya size" derler, "beyyinelerle resulleriniz geliyor değil mi idi ki?" "Evet" derler, "öyle ise kendiniz dua edin" derler, kâfirlerin duası ise hep çıkmazdadır (50).

Elbette biz resullerimizi ve iman edenleri mansur kılacağız hem dünyâ hayatta hem de şâhidler dikileceği gün (51). O gün ki zâlimlere özür dilemeleri fâide vermez, onlara lânet vardır ve onlara yurdun kötüsü vardır (52). Şânım hakkı için Biz Mûsâ'ya o hidâyeti verdik ve Benî İsrâil'e o kitabı miras kıldık (53) ki akl-ı selîm sâhiplerine bir irşad ve bir ihtar olmak için (54). O hâlde sabret, çünkü Allah'ın vaadi haktır; hem günahına istiğfar ve akşam sabah Rabbine hamdiyle tesbih et (55). Çünkü o kendilerine gelmiş katʿî bir burhan olmaksızın Allah'ın âyetlerinde mücadele edenler muhakkak ki onların sînelerinde ancak yetişemeyecekleri bir kibir vardır. Sen hemen Allah'a sığın, çünkü O, Semîʿ O'dur, Basîr O (56). Elbette göklerin ve yerin halkı o nâsın halkından daha büyüktür velâkin nâsın ekserîsi bilmezler (57). Kör ise görenle müsâvî olmaz, iman edip iyi iyi işler yapan kimselerle ne de kötülük yapan, siz pek az düşünüyorsunuz (58). Her hâlde o Sâʿat muhakkak gelecek, onda şüphe yok velâkin nâsın ekserîsi inanmazlar (59). Hâlbuki Rabbiniz buyurdu yalvarın ki Bana size karşılık vereyim, çünkü Benim ibadetimden kibirlenenler yarın hor hakīr olarak cehenneme girecekler (60).

Allah O ki sizin için geceyi yaptı, içinde dinlenesiniz diye, gündüzü de göz açıcı. Hakikat Allah insanlara karşı bir fazl sâhibi, velâkin insanların ekserîsi şükretmezler (61). İşte O Allah'tır Rabbiniz her şeyi yaratan, başka tanrı yok ancak O, o hâlde nasıl çevrilirsiniz? (62) İşte Allah'ın âyetlerine cehudluk edenler öyle çevriliyorlar (63). Allah O ki sizin için Arz'ı bir makar yaptı, semâyı bir binâ ve size suret verdi, sonra da suretlerinizi güzellendirdi, hoş nimetlerden sizi merzuk da buyurdu. İşte O Allah'tır Rabbiniz, ne yücedir O Allah, Rabbü'lâlemîn (64). Hayy ancak O, O'ndan başka tapılacak yok. Onun için dini hâlis kılarak O'na, hep O'na yalvarın, hamd Allah'ın, O Rabbü'lâlemîn'in (65). De ki: "Bana Rabbimden beyyineler geldiği vakit ben o sizin Allah'tan başka yalvardıklarınıza ibadet etmekten katʿiyyen nehyedildim de emrolundum ki müslim olayım O Rabbü'l-âlemîn'e (66). O O'dur ki sizi bir topraktan yarattı, sonra bir nutfeden, sonra bir alekadan, sonra sizi bir bebek olarak çıkarıyor, sonra kuvvetiniz çağına eresiniz diye büyütüyor, sonra da ihtiyar olasınız diye. İçinizden kimi de daha evvel vefat ettirilir, hem de müsemmâ bir ecele eresiniz diye, bir de gerek ki akıl edesiniz (67). O O'dur ki hem diriltir hem öldürür, hâsılı O bir emri istediği vakit ona sade "ol!" der, oluverir (68).

Bakmaz mısın şimdi o Allah'ın âyetlerinde mücadeleye kalkanlara, nereden döndürülüyorlar? (69) Kitaba ve resullerimizi gönderdiğimiz şeylere yalan diyenler artık ileride bilecekler (70). O vakit ki tomruklar boyunlarında ve zincirler, sürüklenecekler (71). Hamîmde, sonra ateşte kaynatılacaklar (72). Sonra denecek onlara: "Nerede o şirk koştuklarınız, (73) Allah'ın berisinden?" Diyecekler ki: "Onlar bizden gāib oldular, daha doğrusu biz bundan evvel bir şeye ibadet eder değilmişiz." İşte Allah kâfirleri böyle şaşkın eder (74). Bu şundan: Çünkü yeryüzünde haksızlıkla seviniyordunuz ve çünkü güveniyordunuz (75). Girin cehennemin kapılarına içlerinde muhalled kalmak üzere, bak ne çirkin mevkiʿi o kibirlenenlerin (76). Onun için sabret, Allah'ın vaadi haktır: muhakkak olacaktır. Artık onlara ettiğimiz vaʿîdin bazısını sana göstersek de, yahut seni kendimize alsak da onlar mutlak döndürülüp bize getirilecekler (77). Celâlim hakkı için Biz senin önünden nice resuller göndermişiz, onlardan kimini sana ayıtmışız, kimini de ayıtmamışızdır. Hiçbir resul için Allah'ın izni olmaksızın bir âyet (bir mucize) getirmek olamaz, Allah'ın emri gelince de hak yerine getirilir ve işte hüsrâna burada düştü mubtıller (78).

Allah O'dur ki sizin için enʿâmı, o yumuşak başlı hayvanları yarattı, onlardan binit edinesiniz diye, hem onlardan yersiniz (79). Size onlarda daha birçok menfaatler var, hem onların üzerinde sînelerinizdeki bir hâcete eresiniz diye, hem onlar üzerinde hem gemiler üzerinde taşınırsınız (80). Ve size âyetlerini gösterir, şimdi Allah'ın âyetlerinin hangisini inkâr edersiniz? (81) Daha yeryüzünde gezip de bir bakmazlar mı, kendilerinden evvelkilerin âkıbeti nasıl olmuş? Onlar kendilerinden hem daha çok hem kuvvetçe ve Arz'da âsârca daha çetin idiler, öyle iken o kesbettikleri şeyler kendilerini kurtarmadı (82). Çünkü onlara peygamberleri beyyinelerle geldikleri vakit kendilerinde bulunan ilme güvendiler de o istihzâ ettikleri şey kendilerini kuşatıverdi (83). O vakit hışmımızı gördüklerinde "Allah'ın birliğine inandık ve O'na şirk koştuğumuz şeylere küfrettik" dediler (84). Dediler amma hışmımızı gördükleri vakitki imanları kendilerine fâide verecek değildi, Allah'ın kullarında geçegelen sünneti, ve işte hüsrâna bu noktada düştü kâfirler (85).

Fussilet Sûresi

Hâ-Mîm. (1). O Rahmân-ı Rahîm'den indirilme (2) öz Arapça bir Kur'an olmak üzere âyetleri ayırt edilmiş bir kitap, bilecek bir kavim için (3). Hem müjdeci olarak hem kocundurucu, onun için çokları başını çevirmiştir de onlar işitmezler (4). Ve şöyle demektedirler: "Kalblerimiz senin bizi çağırdığın şeyden örtüler içinde, kulaklarımızda da bir ağırlık var, ve seninle bizim aramızdan bir gergi çekilmiştir. Haydi yap yapacağını, çünkü biz yapıyoruz" (5). De ki: "Ben sırf sizin gibi bir beşerim, ancak bana şöyle vahiy veriliyor: Hepinizin tanrısı bir tanrıdır, onun için hep O'na doğrulun ve O'nun mağfiretini isteyin ve vay hâline o müşriklerin (6) ki zekâtı vermezler ve âhirete onlar kâfirdirler (7). Şüphesiz iman edip iyi iyi işler yapanlar, onlar için minnetsiz bir ecir var (8).

De ki: "Siz gerçekten küfredip duracak mısınız O Hâlık'a ki Arz'ı iki günde yarattı, bir de O'na menendler koşuyorsunuz? O bütün âlemlerin Rabbi (9). Hem ona üstünden ağır baskılar yaptı ve onda bereketler husûle getirdi, ve onda azıklarını takdir buyurdu, araştıranlar için bir düzeye

dört gün içinde (10). Sonra semâya doğruldu da o bir dumanken ona ve Arz'a 'gelin, ikiniz de ister istemez' dedi; 'geldik isteye isteye' dediler (11). Bu suretle onları iki günde yedi semâ olmak üzere yerine koydu, ve her semâda ona ait emrine vahiy verdi ve dünyâ semâyı kandillerle donattık ve hıfzettik, işte bu hep O Azîz Alîm'in takdiridir" (12). Bunun üzerine yine başlarını çevirirlerse o vakit de ki: "Size Âd ve Semûd sâʿikası gibi bir sâʿika haber veriyorum" (13). Onlara "Allah'tan başkasına tapmayın" diye resuller önlerinden ve arkalarından geldiği vakit, "Rabbimiz dilese idi melâike gönderirdi, onun için biz sizin gönderildiğiniz şeylere inanmayız" dediler (14). Sonra Âd, Arz'da bigayr-i hak kibirlenmek istediler ve "bizden daha kuvvetli kim var?" dediler, ya kendilerini yaratmış olan Allah'ın onlardan daha kuvvetli olduğunu bir düşünmediler de mi? Fakat âyetlerimizi inkâr ediyorlardı (15). Biz de kendilerine dünyâ hayatta zillet azâbını tattırmak için nuhûsetli günlerde üzerlerine bir sarsar rüzgârı salıverdik ve elbette âhiret azâbı daha zilletlidir, hem de onlar kurtarılmayacaklardır (16). Semûd'a gelince: Biz onlara yolu gösterdik de onlar hidâyete karşı körlüğü sevmek istediler, derken ve kendilerini kesbleri sebebiyle o hor azab sâʿikası alıverdi (17). İman edip de korunur olanları ise kurtardık (18).

Allah düşmanlarının toplanıp ateşe sevk olunacakları gün ise artık onlar baştan âhire hep tevkif olunurlar (19). Hatta ona vardıklarında aleyhlerine kulakları ve gözleri ve derileri şehadet eder, neler yapıyor idiyseler (20). Derilerine "niçin aleyhimizde şâhidlik ettiniz?" derler. "Bizi" derler, "her şeyi söyleten Allah söyletti, sizi de ilk defa O yarattı, yine O'na götürülüyorsunuz" (21). Evvel kulaklarınız ve gözleriniz ve derileriniz aleyhinize şehadet eder diye sakınmaz idiniz velâkin zannetmiş idiniz ki Allah yaptıklarınızdan birçoğunu bilmez (22). İşte Rabbinize beslediğiniz o zannınız sizi helâke sürükledi de hüsrâna düşenlerden oldunuz (23). Artık sabredebilirlerse ateş kendilerine bir ikāmetgâhtır, yok eğer hoşnutluğa dönmek isterlerse hoşnut edileceklerden değildirler (24). Hem onlara birtakım yanaşıklar sardırmışızdır da onlar, onlara önlerindekini ve arkalarındakini ziynetleyivermişlerdir. Cin ve insten önlerinden geçen ümmetler içinde onların aleyhine de söz hak olmuştur, çünkü hep kendilerine yazık etmişlerdir (25).

Bir de dedi ki o küfredenler: "Şu Kur'ân'ı dinlemeyin ve ona yaygara yapın, belki bastırırsınız" (26). İşte Biz de onun için o küfredenlere şiddetli bir azab tattıracağız ve kendilerine yaptıkları amellerin en kötüsünün cezâsını vereceğiz (27). O işte cezâsı Allah düşmanlarının, o ateş, onlara ondadır ancak ebediyet evi, âyetlerimize yaptıkları cehûdluğun cezâsı (28). Ve muhakkak diyecek ki o küfredenler: "Ey Rabbimiz! Göster bize cinn ü insten bizleri idlâl edenlerin ikisini de, ki onları ayaklarımızın altına alalım en aşağılıklardan olsunlar" (29). Haberiniz olsun ki "Rabbimiz Allah" deyip de sonra doğru gidenler yok mu, onların üzerlerine şöyle melekler iner: "Korkmayın, mahzun olmayın, vaad olunup durduğunuz cennet ile neş'eyâb olun (30). Bizler sizin hem dünyâ hayatta hem âhirette dostlarınızız ve size orada nefislerinizin hoşlanacağı var, hem size orada ne isterseniz var (31). Konukluk olarak, mağfiret ü rahmetine nihâyet olmayan bir Gafûr-i Rahîm'den" (32).

Ben şüphesiz Müslümanlardanım deyip salâh ile çalışarak Allah'a davet eden kimseden daha güzel sözlü de kim olabilir? (33). Hem hasene de müsâvî olmaz seyyie de, seyyieyi en güzel olan hasene ile defʿ et, o vakit bakarsın ki seninle arasında bir adâvet bulunan kimse yakılgan bir hısım gibi olmuştur (34). O rütbeye ise ancak sabredenler kavuşturulur ve o rütbeye ancak büyük bir haz sâhibi olan kavuşturulur (35). Şayet seni Şeytan'dan bir dürtüş dürtecek olursa hemen Allah'a sığın (istiʿâze et), çünkü O'dur ancak işiten bilen (36). Ve O'nun âyetlerindendir leyl ü nehâr, Şems ü Kamer. Şems ü Kamer'e secde etmeyin de onları yaratan Allah'a secde edin, gerçek O'na ibadet edecekseniz (37). Buna karşı kibretmek isterlerse haberleri olsun ki Rabbinin huzûrundakiler gece ve gündüz O'na tesbih ederler, hem onlar usanmazlar (38). Ve O'nun âyetlerindendir ki sen Arz'ı görürsün boynu bükük huşû hâlinde, derken üzerine suyu indiriverdik mi ihtizaz eder ve kabarır, şüphe yok ki ona o hayâtı veren elbette ölüleri dirilticidir. Hakikat O her şeye kādirdir (39). Âyetlerimizde ilhâda sapan sapkınlar elbette bize gizli kalmazlar. O hâlde ateşe atılan mı hayırlıdır yoksa kıyamet günü emniyet içinde gelecek olan mı? Düşünün de istediğinizi yapın, çünkü O her ne yaparsanız görür (40). Onlar, o zikir kendilerine geldiği vakit ona körlük eden mülhidler, hâlbuki o misli bulunmaz azîz bir kitap (41). Ona ne önünden ne ardından bâtıl yaklaşamaz, bütün kâinatın övdüğü Hamîd bir Hakîm'den indirilme bir Tenzil (42). Sana senden evvelki resullere denilenden başka bir şey denilmiyor ve şüphe yok ki Rabbin hem bir mağfiret sâhibidir, hem de elîm bir ikāb (43). Ve eğer biz onu aʿcemî bir Kur'an yapa idik, diyecekler idi ki: "Âyetleri tafsil edilseydi ya! Araba Acemce mi?" De ki: "O, iman edenler için hidâyet ve şifâdır, iman etmeyenlerin ise kulaklarında bir ağırlık vardır ve o onlara karşı körlüktür, onlara uzak bir mekândan haykırılır" (44).

Celâlim hakkı için Mûsâ'ya o kitabı verdik de onda ihtilâf edildi ve eğer Rabbinden bir kelime geçmiş olmasa idi aralarında iş bitirilirdi ve her hâlde onlar ondan kuşkulu bir şek içindedirler. (45) İyi iş yapan kendine, kötü yapan yine kendinedir, yoksa Rabbin kullara zulümkâr değildir. (46)

Sâʿat'e ilim O'na havâle edilir, hem O'nun ilmi olmaksızın ne meyvelerden biri tomurcuklarından çıkar ve ne bir dişi yüklü olur, ne de vazʿ eder. "Nerede imiş şeriklerim?" diye onlara haykıracağı gün ise diyeceklerdir: "Arzederiz huzûruna ki bizden hiç şâhid yok" (47). Önceden tapıp durdukları şeyler onlardan kaybolup gitmişler ve onlar kendilerine hiçbir kaçamak kalmadığını anlamışlardır (48). İnsan hayır istemekten usanmaz da kendisine bir şer dokunuverirse hemen ümidi keser, ye'se düşer (49). Ve şayet ona dokunan bir sıkıntıdan sonra tarafımızdan bir rahmet tattırırsak mutlak der ki: "Bu benim hakkım ve zannetmem ki Sâʿat başıma dikilmiş olsun, bilfarz Rabbime döndürülecek olursam muhakkak benim için O'nun yanında daha güzeli vardır, fakat o vakit Biz o küfredenlere ne yaptıklarını haber vereceğiz ve onlara muhakkak yoğun bir azab tattıracağız (50). Evet, insana nimet verdiğimiz vakit yan büker, başının tuttuğuna gider de kendisine şer dokunuverdi mi artık enine boyuna duaya dalar (51). De ki "söyleyin bakayım, eğer o Kur'an Allah tarafından da sonra siz ona küfretmiş iseniz o uzak şikāka düşenden daha şaşkın kim olur?" (52). İleride Biz onlara hem âfakta hem

nefislerinde âyetlerimizi öyle göstereceğiz ki nihâyet onun hak olduğu kendilerine tebeyyün edecek, kâfi değil mi bu ki Rabbin her şeye şâhid (53). Uyan! Onlar Rablerinin likāsından işkil içindeler, uyan ki O her şeyi muhît (54).

Şûrâ Sûresi

Hâ-Mîm (1). Ayn-Sîn-Kāf (2). İşte böyle vahiy veriyor sana -senden evvelkilere de- Allah, O Azîz, Hakîm (3). O'nundur bütün göklerdeki ve yerdeki ve O öyle ulu, öyle azîm (4). Ki gökler hemen hemen üstlerinden çatlayacak gibi titreşiyorlar, melekler hamd ile Rablerine tesbih ediyorlar ve yerdeki kimse için mağfiret diliyorlar; uyan Allah'tır ancak öyle Gafûr, öyle Rahîm (5). Onun berisinden velîlere tutunanlara gelince: Onların da üzerlerine Allah gözcü, sen değilsin üzerlerine vekil (6). Ve işte böyle sana Arabî bir Kur'an vahyetmekteyiz ki Ümmü'lkurâ'yı ve çevresindekileri sakındırasın ve o toplama gününün dehşetini haber veresin; onda şüphe yok, bir fırka cennette, bir fırka saʿîrde (7). Dilese idi Allah elbet hepsini bir ümmet de yapardı, velâkin dilediğini rahmetine koyuyor da zâlimlere gelince ne bir velî var onlara ne de bir nasîr (8). Yoksa ondan beride velîler mi edindiler? Fakat Allah'tır ancak velî; ölüleri O diriltir, ve her şeye kadîr O'dur (9).

İhtilâf ettiğiniz herhangi bir şey hakkında da hüküm Allah'a aittir. "İşte" de, "O Allah benim Rabbim, ben O'na dayanmaktayım ve hep O'na sığınırım (10). O gökleri ve yeri yaratan, size kendilerinizden çiftler yapmış, enʿâmdan da çiftler, sizi o suretle üretip duruyor. O'nun misli gibi bir şey yoktur ve O öyle Semîʿ, öyle Basîr'dir (11). Göklerin, yerin kilitleri O'nun, rızkı dilediğine açar ve kısar, çünkü O her şeyi bilir (12). Sizin için dinden Nûh'a tavsiye ettiğini ve sana vahy eylediğimizi ve İbrâhim'e ve Mûsâ'ya ve Îsâ'ya tavsiye kıldığımızı teşrîʿ buyurdu, şöyle ki: Dini doğru tutun ve onda tefrikaya düşmeyin. Müşriklere bu davet ettiğin emir ağır geldi, Allah ona dilediklerini seçecek ve yüz tutanları ona hidâyetle erdirecektir (13). Tefrikaya düşmeleri ise kendilerine ilim geldikten sonra sırf aralarında bağy ü ihtirastan dolayıdır, ve eğer Rabbinden müsemmâ bir ecele kadar diye bir kelime geçmiş olmasa idi, aralarında hükm-i kazâ mutlak icrâ edilir bitirilirdi. Arkalarından kitaba vâris kılınanlar da ondan işkilli bir şek içindedirler (14). Onun için sen durma davet et ve emrolunduğun gibi doğru git, onların hevâlarına tâbiʿ olma ve de ki: "Ben Allah'ın indirdiği her kitaba iman getirdim ve emrolundum ki aranızda adalet yapayım. Allah bizim Rabbimiz sizin de Rabbiniz, bize amellerimiz, size de amelleriniz; sizinle aramızda hüccet yok, Allah hepimizi bir araya getirecek ve hep O'na gidilecektir" (15). Bu kabul olunduktan sonra Allah hakkında ihticâca kalkışacakların Rableri huzurunda hüccetleri sâkıttır, üzerlerine bir gazab ve kendilerine şedîd bir azab vardır (16). O Allah'tır ki hakka dair kitap ve mîzan indirdi ve ne bilirsin belki Sâʿat yakındır (17). Onu inanmayan imansızlar acele isterler, iman edenler ise hak olduğunu bilirler de ondan korkar sakınırlar. İyi bil ki o Sâʿat hakkında mücadele edenler her hâlde uzak bir dalâl içindedirler (18). Allah kullarına çok lütufkârdır, her dilediğini bir suretle merzuk kılar ve O öyle Kavî öyle Azîz (19).

Her kim âhiret ekimi isterse ona ekinini artırırız, her kim de dünya ekimi isterse ona da ondan veririz amma âhirette ona hiç nasip yoktur (20). Yoksa onların şerîkleri var, onlara dinden

Allah'ın izin vermediği şeyleri meşrûʿ kıldılar, öyle mi? Eğer o fasıl kelimesi olmasa idi aralarında hüküm icrâ edilir, bitirilirdi ve şüphesiz ki zalimler için elîm bir azab vardır (21). Göreceksin o zâlimleri kazandıklarından titrerlerken, o ise tepelerine inmekte; iman edip güzel güzel işler yapanlar ise cennetlerin hoş hoş ravzalarında, onlara Rablerinin indinde ne dilerlerse var, işte bu o büyük fazl (22). İşte bu müjdedir ki Allah iman edip iyi iyi işler yapan kullarına tebşir buyuruyor. De ki: "Buna karşı sizden yakınlıkta sevgiden başka bir ecir istemem ve her kim çalışır bir güzellik kazanırsa ona onda daha ziyade bir güzellik veririz, çünkü Allah Gafûr'dur Şekûr'dur" (23). Yoksa Allah'a iftira etti bir yalanı mı diyorlar? Allah dilerse senin de kalbini üstünden mühürleyiverir. Allah bâtılı mahveder de kelimâtı ile hakkı ihkāk eyler. Şüphesiz ki O bütün sînelerin künhünü bilir (24). Hem O'dur ki O, kullarından tevbeyi kabul eder ve kabahatlerden af buyurur ve her ne yaparsanız bilir (25). Ve iman edip sâlih ameller yapanlara icâbet buyurur, fazlından onlara ziyade de verir. Küfredenlere gelince onlara şiddetli bir azab var (26). Bununla beraber Allah kullarına rızkı bol bol seriverse Arz'da azar ve taşkınlık ederlerdi, velâkin dilediği kadar bir miktar ile indiriyor. Şüphesiz ki O kullarına habîrdir basîrdir (27). Ve öyledir ki O, ümidi kesmişlerken feyiz indirir ve rahmetini neşreder; O öyle Velî öyle Hamîd'dir (28). O göklerin ve yerin yaratılışı ve onlarda ürettiği her dâbbenin üretilişi de O'nun âyâtındandır ve O dileyeceği zaman onları toplamaya da kādirdir (29).

Başınıza ne musibet geldi ise kendi ellerinizin kazancı iledir, hâlbuki birçoğundan affediyor (30). Hem siz Arz'da âciz bırakacak değilsiniz ve size Allah'tan başka kurtaracak ne bir hâmî ne de bir yardımcı yoktur (31). Yine O'nun âyetlerindendir denizde o dağlar gibi akanlar (32), dilerse o rüzgârı durduruverir de sırtı üzerinde durakalırlar, şüphesiz ki bunda nice âyetler var, çok sabırlı çok şükredici her kimse için (33). Yahut da onları içindekilerin kazançlarıyla helâke sürükler, birçoğundan da af buyurur (34). Hem bilsinler diye o âyetlerimizde mücadele edenler ki kendileri için kaçacak yer yoktur (35). Hâsılı size verilmiş bulunan şeyler hep dünyâ hayâtın geçici metâʿıdır, Allah yanındaki ise daha hayırlı ve daha bekālıdır fakat o kimseler için ki iman etmişlerdir ve Rablerine itimad ederler (36). Ve onlar ki günahın büyüklerine ve açık çirkinliklere uzak bulunurlar ve her gazablandıkları vakit de onlar kusur örterler (37). Ve onlar ki Rableri için davete icâbet etmekte ve namazı kılmaktadırlar, buyurukları da aralarında şûrâ (danışıklı) dır. Kendilerine kısmet ettiğimiz rızıklardan onlar masraf da verirler (38). Ve onlar ki kendilerine bağy (haklarına tecavüz) vâkiʿ olduğu vakit yardımlaşır onlar öcünü alırlar (39). Kötülüğün cezâsı da misli kötülüktür, fakat her kim affedip ıslah ederse onun da ecri Allah'adır, her hâlde O zâlimleri sevmez (40). Ve elbette her kim zulmolunduktan sonra öcünü alırsa artık onlar üzerine (cezâ için) yol yoktur (41). Yol ancak haksızlıkla yeryüzünde bağyederek nâsa zulmeyleyenler üzerinedir, işte onlara elîm bir azab vardır (42). Her kim de sabreder suç örterse işte o azmolunacak umûrdandır (43).

Her kimi de Allah şaşırtırsa artık ondan sonra ona hiçbir velî yoktur ve göreceksin o zâlimleri, azâbı gördükleri vakit diyecekler: "Var mı geri dönmeye bir yol?" (44). Ve göreceksin onları o ateşe arz olunurlarken, zilletten boyunlarını bükerek göz altından bakarlarken; iman etmiş olanlar da şöyle demekte: "Gerçek hüsrâna düşenler kıyamet günü kendilerine ve ailelerine

hasar eden kimselermiş!" Bakın zâlimler hakikaten mukīm bir azab içindedirler (45). Ve onlara Allah'ın önünden kendilerini kurtaracak velîler de yoktur, her kimi de Allah saptırırsa artık onun için yol yoktur (46). Allah'tan reddine çare olmayan bir gün gelmezden evvel Rabbinizin davetine icâbet ediniz, o gün sizin için ne sığınacak bir yer vardır ne de inkâra çare (47). Yine aldırmıyorlarsa Biz de seni üzerlerine murâkıb göndermedik a, sana düşen ancak tebliğdir. Fakat Biz insana tarafımızdan bir rahmet tattırdığımız vakit onunla ferahlanır ise de kendi ellerinin takdim ettiği sebeplerle başlarına bir fenalık gelirse o vakit insan hepsini unutan bir nankördür (48). Allah'ındır bütün göklerin ve yerin mülkü, dilediğini yaratır, dilediği kimseye dişiler bahşeder, dilediği kimseye de erkekler bahşeder (49). Yahut da onları erkekli dişili ikizler, dilediğini de akīm kılar. Her hâlde O'nun ilmi çok, kudretine nihâyet yoktur (50). Bununla beraber hiçbir beşer için kābil değildir ki Allah ona başka suretle kelâm söylesin, ancak vahyile veya bir hicab arkasından veyahut bir resul gönderip de izniyle ona dilediğini vahyettirmesi müstesnâ. Çünkü O çok yüksek, çok hakîmdir (51). Ve işte sana böyle emrimizden bir rûh vahyettirdik, sen kitap nedir, iman nedir bilmiyordun; velâkin Biz onu bir nûr kıldık. Onunla kullarımızdan dilediğimize hidâyet vereceğiz ve emin ol sen her hâlde doğru bir yola çağırıyorsun (52). O Allah'ın yoluna ki göklerde ne var, yerde ne varsa hep O'nundur, uyan! Bütün işler döner dolaşır Allah'a varır (53).

Zuhruf Sûresi

Hâ-Mîm (1). Bu parlak kitabın kadrini bilin (2). Hakkā Biz onu Arabî olarak okunacak bir Kur'an kıldık ki akıl erdiresiniz (3). Ve hakikat o, Bizim nezdimizdeki ana kitapta çok yüksek, çok hikmetlidir (4). Siz müsrif bir kavim olduğunuz için şimdi sizden o öğüdü bertaraf mı edeceğiz? (5). Hâlbuki evvelkiler içinde Biz nice peygamber gönderdik (6). Hiçbir peygamber de gelmiyordu ki kendilerine onunla mutlak eğlenmesinler (7). Onun için Biz onlardan daha sert pençelileri helâk ettik ve evvelkilerin meseli geçti (8). Celâlim hakkı için sorsan onlara o gökleri ve yeri kim yarattı? (9). "Elbette" diyecekler, "onları O Azîz, Alîm yarattı." O ki Arz'ı sizin için bir beşik yaptı ve doğru gidesiniz diye size yollar açtı (10). Ve O ki yukarıdan bir miktar ile bir su indirmekte ve onunla ölü bir beldeye hayat neşretmekteyiz, işte siz de öyle çıkarılacaksınız (11). Ve O ki bütün çiftleri yarattı ve sizin için gemilerden ve yumuşak hayvanlardan bineceğiniz şeyler yaptı (12). Ki sırtlarına kurulasınız, sonra üzerine kurulduğunuzda Rabbinizin nimetini anıp diyesiniz: "Tenzih O Sübhân'a ki bunu bize musahhar kılmış, yoksa biz bunu yanaştıramazdık (13) ve her hâlde biz dönüp dolaşıp Rabbimize varacağız" (14). Öyle iken tuttular kullarından ona bir cüz tasladılar; hakikat insan çok nankör, açık bir küfürbazdır. (15).

Yoksa O, yaratıp durduğu mahluklarından kendine kızlar edindi de oğullarla imtiyâzı size mi verdi? (16) Hâlbuki içlerinden biri o Rahmân'a fırlattığı mesel ile kendisi tebşir kılındığı vakit yüzü simsiyah oluyor da kederinden yutkunup yutkunup dolukuyor (17). Ya o ziynet içinde yetiştirilecek de muhasamaya gelince beceremeyecek olanı öyle mi? (18) Rahmân'ın kulları olan melâikeyi de dişi yaptılar, yaratılışlarına şâhid mi idiler? Şehadetleri yazılacak ve sorguya çekilecekler (19). Bir de dediler ki "Rahmân dilese idi biz onlara tapmazdık". Bu babda onların

bir ilimleri yoktur, sade atıyorlar (20). Yoksa Biz onlara bundan evvel bir kitab vermişiz de ona mı tutunuyorlar? (21) Hayır, şöyle dediler: “Bizler, atalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk, biz de onların izlerince giderek murada ereriz” (22). Yine böyle senden evvel hangi memlekette bir nezir gönderdikse onun refahlı takımı demişti ki: “Bizler atalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk, biz de onların izlerine uyarız” (23). “Ya” dedi, “size atalarınızı üzerinde bulduğunuzdan daha doğrusunu getirdimse de mi?” “Ha!” dediler, “biz o sizin gönderildiğiniz şeylere inanmıyoruz” (24). Onun üzerine Biz de onlardan intikamını aldık da bak o tekzib edenlerin âkıbeti nasıl oldu? (25)

Bir vakit de İbrâhim babasına ve kavmine dedi: “Haberiniz olsun ben o sizin taptıklarınızdan berîyim (26). O beni yaratandan başka, zira O’dur ki beni erdirecektir” (27). Ve onu ardında (zürriyetinde) kalan bir kelime yaptı gerek ki rücûʿ edeler (28). Fakat şunları ve atalarını ta kendilerine hak ve bir resûl-i mübîn gelinceye kadar müstefid edip yaşattım (29). Yaşattım da kendilerine hak gelince “bu bir sihirdir, biz buna inanmayız” dediler (30). Ve “ne olurdu şu Kur’an iki memleketten bir büyük adama indirilse idi” dediler (31). Rabbinin rahmetini onlar mı taksim ediyorlar? Onların o dünyâ hayattaki maişetlerini aralarında Biz taksim ettik ve bir kısmını diğerinin derecelerle üstüne çıkardık ki bazısı bazısını tutsun, çalıştırsın. Rabbinin rahmeti ise onların toplayıp durduklarından daha hayırlıdır (32). Ve eğer insanlar hep (küfre sapacak) bir ümmet olacak olmasa idi Biz o Rahmân’a küfreden kimselerin her hâlde evlerine gümüşten tavanlar ve üzerlerinde çıkacakları asansörler (33) ve odalarına kapılar ve üzerlerine kurulacakları koltuklar kanepeler (34) ve altın ziynetler yapardık ve doğrusu bütün bunlar dünyâ hayâtın geçici metâʿı, Rabbinin indinde âhiret ise korunan müttakīler içindir (35).

Ve her kim Rahmân’ın zikrinden teʿâmî ederse Biz ona bir şeytan sardırırız, artık o ona arkadaştır (36). Ve her hâlde onlar onları yoldan çıkarırlar, onlar ise onları doğru sanırlar (37). Nihâyet Bize geldiği vakit “ah” der, “keşke benimle senin aranda iki maşrık buʿdu olsa idi! Sen ne kötü arkadaşmışsın” (38). Böyle demek bugün size hiç de fâide vermez, çünkü zulmettiniz, hepiniz azabda müştereksinizdir (39). O hâlde sen mi işittireceksin o sağırlara? Yahut hidâyet edeceksin o körlere ve açık bir dalâl içinde bulunanlara? (40). Şu hâlde şayet Biz seni alır götürür isek elbette onlardan intikam alacağız (41). Yahut onlara yaptığımız vaʿîdi sana gösterirsek şüphe yok ki Biz ona da muktediriz (42). Sen hemen o sana vahyolunana tutun, muhakkak ki sen doğru bir yol üzerindesin (43). Ve muhakkak ki o hem senin için, hem kavmin için bir şereftir ve ileride ondan mes’ul olacaksınız (44). Senden evvel gönderdiklerimize de sor resullerimizden, Biz Rahmân’dan başka ibadet olunacak ilâhlar yapmış mıyız? (45)

Celâlim hakkı için Mûsâ’yı âyetlerimizle Firavun’a ve cemiyetine gönderdik, vardı, “haberiniz olsun” dedi, “ben bütün âlemlerin rabbinin resûlüyüm” (46). Vaktâ ki onlara böyle âyetlerimizle vardı, birdenbire onlar bunlara gülüverdiler (47). Her ne âyet de gösteriyorsak onlara mutlak birbirinden büyüktü, tuttuk onları azâba da çektik ki rücûʿ edeler (48). Bu hâlde diyorlardı ki: “Gel ey sâhir! Bizim için rabbine bir dua et, sende olan ahdi hürmetine, çünkü biz artık yola geleceğiz” (49). Bunun üzerine kendilerinden azâbı açtığımız vakit de derhâl cayıverdiler (50). Ve Firavun kavminin içinde şöyle bağırdı: “Ey kavmim! Mısır mülkü benim

ve hep şu nehirler benim altımdan akıyor değil mi? Artık gözünüzü açsanız a! (51). Yoksa ben şundan daha hayırlı değil miyim ki o hem hakir hem de merâmını anlatamıyor (52). Eğer o dediği gibi ise üzerine altın bilezikler atılsa ya! Yahut yanında melâikeler dizilse gelse ya!" (53) Bu suretle kavmini istihfaf etti, onlar da ona itaat eylediler çünkü dinden çıkmış fâsık bir kavim idiler (54). Böyle vaktâ ki Bizi gazaba davet ettiler, Biz de kendilerinden intikam aldık hepsini birden gark ediverdik (55). Gark ediverdik de onları sonrakiler için hem bir selef hem bir mesel kıldık (56).

Ve vaktâ ki Meryem'in oğlu bir mesel olarak ortaya atıldı, derhâl kavmin ondan çığrıştılar (57). "Ya!" dediler, "bizim ilâhlarımız mı hayırlı, yoksa o mu?" Bunu sana sırf bir cidal olarak fırlattılar, doğrusu onlar çok husûmetli bir kavimdirler (58). Hayır o ilâh değil, hâlis bir kuldur, Biz ona inʿâm ettik ve kendisini Benî İsrâil için bir mesel yaptık (59). Ve dilersek sizlerden de melâike yaparız Arz'da halef olurlar (60). Ve hakikat o, Sâʿat için bir ilimdir, onun için sakın o Sâʿat'in geleceğinde şek etmeyin de bana tâbiʿ olun, işte bu yegâne doğru yoldur (61). Ve sakın sizi Şeytan çelmesin, çünkü o size belli bir düşmandır (62). Îsâ da o beyyinelerle geldiği vakit şöyle dedi: "Ben size hikmet ile ve ihtilâf edip durduğunuz şeylerin bazısını size beyan edeyim diye geldim, onun için Allah'tan korkun ve bana itaat edin (63). Muhakkak ki Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz, hemen O'na ibadet edin, işte bu yegâne doğru yoldur (64). Sonra o hizibler kendi aralarında ihtilâf ettiler, onun için elîm bir günün azâbından vay o zulmedenlere (65). Hep o Sâʿat'e, hiç farkında değillerken ansızın onun başlarına gelivermesine bakıyorlar (66). Dostlar o gün birbirlerine düşmandırlar, müstesnâ ancak müttakīler (67).

Ey benim kullarım! Size hiç korku yoktur bugün ve siz mahzun da olmayacaksınız (68). Benim âyetlerime iman edip de hâlis Müslüman olan kullarım (69). Girin cennete siz ve zevceleriniz, sürûrlar, neşeler içinde (70). Altından tepsiler ve küplerle üzerlerine dönülür dolaşılır; nefislerin hoşlanacağı, gözlerin lezzet alacağı şeyler hep orada ve siz orada muhalledsiniz (71). Ve işte bu, sizin çalıştığınız ameller sebebiyle vâris kılındığınız cennet (72). Sizin için onda çok meyveler vardır, onlardan yiyeceksiniz (73). Haberiniz olsun ki mücrimler cehennem azâbında muhalleddirler (74). Kendilerinden o azab gevşetilmez ve onlar onun içinde her ümidi kesmişlerdir (75). Ve Biz onlara zulmetmemişizdir velâkin kendileri zâlim idiler (76). Ve şöyle çığrışmaktadırlar: "Yâ Mâlik! Rabbin işimizi bitiriversin", o demiştir ki: "Her hâlde siz duracaksınız" (77). Celâlim hakkı için Biz size hakkı gönderdik velâkin ekseriniz hakkı hoşlanmayanlarsınız (78). İşi sıkı mı büktüler, fakat işte sıkı büken Biziz (79). Yoksa Biz onların sırlarını ve fısıltılarını işitmeyiz mi sanıyorlar? Hayır işitiriz, hem de yanlarında elçilerimiz vardır yazarlar (80). De ki: "Rahmân'ın bir veledi olsa ben ona tapanların birincisi olurdum" (81). Tenzih O Sübhân'a, O göklerin ve yerin Rabbi, Rabbü'l-Arş'a onların vasıflarından (82). Şimdi bırak onları dalsınlar, oynayadursunlar tâ vaad olundukları günlerine çatasıya kadar (83). Hem O O'dur ki gökte de ilâh yerde de ilâhtır ve Hakîm O'dur, Alîm O (84). Ve ne yücedir O ki göklerin yerin ve bütün aralarındakilerin mülkü O'nun, Sâʿat'e ilim de O'nun nezdindedir ve hep döndürülüp O'na götürüleceksiniz (85). O'ndan başka yalvarıp durdukları şeyler şefaat de edemezler, ancak bilerek hakka şehadet eden kimseler müstesnâ

(86). Celâlim hakkı için sorsan onlara, kendilerini kim yarattı? “Elbette Allah” derler, o hâlde nasıl çevrilirler? (87) Onun “yâ Rab!” demesi hakkı için her hâlde onlar imana gelmez bir kavimdirler (88). Şimdi sen onlardan sarf-ı nazar et de “selâm” de, artık ileride bileceklerdir (89).

Duhân Sûresi

Hâ-Mîm (1). Hem kitâb-ı mübîn hakkı için (2). Elhak Biz onu bir mübarek gecede indirdik, çünkü Biz nezir gönderiyorduk (3). Bir gece ki her hikmetli emir onda ayırt edilir (4). Tarafımızdan emir, çünkü Biz resul gönderiyorduk (5). Rabbinden bir rahmet olarak, hakikat O, öyle Semîʿ öyle Alîm’dir (6). O göklerin ve yerin ve bütün aralarındakilerin rabbidir ehl-i yakīn olsanız (7). O’ndan başka tanrı yoktur, hem diriltir hem öldürür, hem sizin rabbiniz hem de evvelki atalarınızın rabbi (8). Fakat onlar şek içinde oynuyorlar (9). O hâlde gözet o semânın açık bir duman ile geleceği günü (10). Ki nâsı saracaktır, bu bir elîm azabdır (11). “Rabbenâ! Bizden bu azâbı aç, çünkü biz mü’minleriz” diyecekler (12). Onlara düşünmek, ibret almak nerede? Kendilerine apaçık anlatan bir resul geldi de (13) sonra ondan döndüler, “öğretilmiş” dediler, “bir mecnun” dediler (14). Biz o azâbı biraz açacağız, fakat siz yine döneceksiniz (15). Ama o büyük satvetle sıkıvereceğimiz gün her hâlde Biz intikam alacağız (16). Celâlim hakkı için onlardan evvel Firavun’un kavmini fitneye düşürdük, onlara da kerîm bir resul gelmişti (17). Şöyle diye: “Allah’ın kullarını bana teslim edin, çünkü ben size emîn bir resûlüm (18). Ve Allah’a karşı baş kaldırmayın, çünkü ben size açık bir burhan ile geliyorum (19). Ve haberiniz olsun ki ben sizin beni recminizden Rabbim ve Rabbinize sığınmışımdır (20). Onun için eğer bana iman etmezseniz bari benden çekilin” (21). Sonra Rabbine dua etti: “bak bunlar mücrim bir kavim” dedi (22). “Hemen” buyurdu, “kullarımı geceleyin yürüt, çünkü siz tâkip olunacaksınız (23). Ve denizi açık bırak, çünkü onlar ordu hâlinde gelip gark olunacaklar” (24). Neler terk etmişlerdi: Ne cennetler, ne kaynaklar, ne çiftlikler, (25) ne kerîm makam (26) ve içinde zevk sürdükleri ne nimet ve refah (27). Evet öyle ve hep onları başka bir kavme miras kıldık (28). Binnetice ne gök ağladı üzerlerine ne yer, ne de imhâl olundular (29).

Celâlim hakkı için, Benî İsrâil’i kurtarmıştık o ihânetli ( )azabdan (30). Firavun’dan, çünkü o üstün müsriflerden idi (31). Ve şânım hakkı için Biz onları bir ilim üzere âlemîne karşı ihtiyar eylemiştik (32). Ve onlara âyetlerden öylesini vermiştik ki onda açık bir nimet ile imtihan vardı (33). Fakat şu berikiler diyorlar ki: (34) “İlk ölümümüzden ilerisi yok ve biz yeniden neşrolunacak değiliz (35). Haydi getirin babalarımızı doğru iseniz” (36). Ya onlar mı hayırlı? Yoksa Tübbaʿın kavmi ve onlardan evvelkiler mi? Hep onları helâk ettik, çünkü mücrim idiler (37). Ve Biz o göklerle yeri ve aralarındakileri oyunculukla yaratmadık (38). İkisini de ancak hak sebebiyle yarattık velâkin pek çokları bilmezler (39). Haberiniz olsun ki o fasıl günü hepsinin mîkātıdır (40). O gün ki yar yardan bir şey defʿ edemez ve bir taraftan yardım da olunmazlar (41). Ancak Allah’ın rahmetiyle yarlığadığı başka, çünkü O öyle Azîz öyle Rahîm’dir (42) Şüphesiz o zakkum ağacı (43) çok vebal yüklenenin yemeğidir (44). Pota gibi karınlarında kaynar (45) hamîm kaynar gibi (46). Tutun onu da yaka paça doğru cehennemin ortasına sürükleyin (47). Sonra da başının üstüne hamîm azâbından dökün (48). “Tat bakalım”

deyin, “çünkü sen azizdin, kerimdin” (49). İşte o sizin şek ve mücadele edip durduğunuz bu (50). Elbette müttakīler emîn bir makamda (51). Cennetlerde pınar başlarında (52). Sündüs ve istebraktan elbiseler giyerek karşı karşıya (53). Evet böyle, hem onları iri gözlü hurilerle tezvic de etmişizdir (54). Orada emniyetler içinde her türlü yemişi çağırır getirtirler (55). İlk ölümden başka ölüm tatmazlar. Korumuştur da onları o cahîm azâbından (56). Hepsi Rabbinden bir fazl olarak, işte budur ancak fevz-i azîm (57). Biz onu sade senin dilinle müyesser kıldık gerek ki iyi düşünsünler (58). O hâlde gözet çünkü onlar gözetiyorlar (59).

Câsiye Sûresi

Hâ-Mîm (1). Kitab indirilmek O Azîz, Hakîm Allah’tan (2). Her hâlde göklerde ve yerde mü’minler için âyetler var (3). Hayvânâtı tenevvüʿ ettirip üreterek sizi yaratmasında da yakīn edinecek bir kavim için çok âyetler var (4). Gece ile gündüzün ihtilâfında ve Allah’ın semâdan bir rızık indirip de onunla Arz’ı ölümünden sonra diriltmesinde ve rüzgârları çevirmesinde de aklı olan bir kavim için birçok âyetler var (5). İşte bunlar Allah’ın âyetleri, sana onları bihakkın okuyoruz (6). Artık Allah’ın âyetlerine inanmadıktan sonra hangi söze inanırlar? (6). Veyl o her bir vebal yüklü sahtekâra (7). Allah’ın âyetleri karşısında okunurken işitir de sonra kibrinden hiç işitmemiş gibi ısrar eyler, işte onu elîm bir azab ile müjdele (8). Âyetlerimizden bir şey mâlumu olduğu vakit de onu eğlenceye tutar, işte onlar için mühîn bir azab var (9). Peşlerinde cehennem ve onlardan ne kazandıkları bir şey def edebilir, ne de Allah’tan başka evliyâ edindikleri şeyler, hem onlara azîm bir azab var (10). Bu bir irşaddır, rablerinin âyetlerine küfredenler ise onlara en fenasından bir elîm azab var (11).

Allah O’dur ki sizin için denizi musahhar kıldı, onda emri ile gemiler aksın diye, hem fazlından talepte bulunasınız diye ve gerek ki şükredesiniz (12). Hem göklerde ne var yerde ne varsa hepsini kendinden olarak sizin için musahhar kıldı, şüphesiz ki bunda düşünecek bir kavim için âyetler var (13). Söyle iman edenlere: Allah günlerini ümid etmeyen kimselere mağfiretle muâmele etsinler, çünkü her kavmi kesbleriyle cezâlandıracak (14). Her kim iyi bir iş yaparsa kendi lehine, her kim de kötü yaparsa kendi aleyhinedir, sonra hep döndürülüp Rabbinize götürüleceksiniz (15). Şânım hakkı için, Biz vaktiyle Benî İsrâil’e kitap vermiş, hüküm vermiş, nübüvvet vermiştik ve kendilerini pâk rızıklardan merzuk kılmıştık, hem âlemlerin üstüne geçirmiştik (16). Bu emirden onlara beyyineler de vermiştik, imdi ihtilâf etmeleri sırf kendilerine ilim geldikten sonra aralarında bağy u ihtirastan dolayıdır, muhakkak ki Rabbin onların ihtilâf edip durdukları şeyde kıyamet günü beynlerinde hükmünü verecektir (17). Sonra emirden bir şeriat üzere seni me’mur kıldık, onun için sen o şeriata ittibâʿ eyle de ilmi olmayanların hevâlarına uyma (18). Çünkü onlar Allah’tan gelecek hiçbir şeyi senden defʿ edemezler ve çünkü zâlimler birbirlerinin velîleri, Allah ise müttakīlerin velîsidir (19). Bu (Kur’an) insanlara basiret nûrları ve yakīn edinecek bir kavim için mahz-ı hidâyet ve rahmettir (20). Yoksa, o kötülükleri yapıp duran kimseler, kendilerini o iman edip sâlih ameller yapan kimseler gibi yapacağız, hayat ve memâtlarını müsâvî kılacağız mı sandılar? Ne fena hükmediyorlar! (21).

Hâlbuki Allah o gökleri ve yeri hak ile halketti, hem de her nefsi hiç hakları yenmeksizin kazandığı ile cezâlandırmak için (22). Ya şimdi baksana o kimseye ki ilâhını hevâsı ittihaz etmiş, Allah da onu bir ilim üzerine şaşırtmış, kulağını ve kalbini mühürleyip gözüne de bir perde çekmiştir; artık onu Allah'tan sonra kim yola getirir? Hâlâ da düşünmez misiniz? (23) Hem dediler ki: "O hayat sırf bizim dünya hayatımızdan ibarettir, ölürüz ve yaşarız ve bizi ancak dehr helâk eder." Hâlbuki buna dair bir ilimleri yoktur, onlar sade zannederler (24). Karşılarında açık açık beyyineler hâlinde âyetlerimiz okunurken şöyle demekten başka bir tutunacakları yoktur: "Haydi babalarımızı getirin doğru iseniz!" (25) De ki: "Size Allah hayat veriyor, sonra sizi O öldürür, sonra da sizi kıyamet gününe toplayacak velâkin nâsın ekserîsi bilmezler" (26).

Ve Allah'ındır bütün göklerin ve yerin mülkü, ve o gün ki Sâʿat gelecek o gün o mubtıller hep hüsrâna düşeceklerdir (27). Ve her ümmeti görürsün ki diz çökmüştür ve her ümmet kitabına davet olunuyordur, bugün o yaptığınız amellerin cezâsı verilecek (28). İşte kitabımız, yüzünüze karşı hakkı söylüyor, çünkü Biz sizin yaptıklarınızı hep istinsah ediyorduk (29). İşte o iman edip de yaraşıklı işler yapmış olan kimseler o vakit onları Rableri rahmeti içine koyacak, işte o fevz-i mübîn o (30). Küfredenlere gelince: Değil mi karşınızda Benim âyetlerim okunurdu da siz kibirlenmek istedinizdi ve mücrim bir kavim idiniz? (32) Hem "Allah'ın vaadi haktır ve o Sâʿatin geleceğinde şüphe yoktur" denildiğinde demiştiniz ki: "Bilmiyoruz Sâʿat nedir? Yalnız bir zandır zannediyoruz fakat biz yakîn edinmiş değiliz" (32). Derken onlara yaptıkları amellerin kötülükleri yüz göstermiş ve o istihzâ edip durdukları şey kendilerini kuşatıvermiştir (33). Ve denilmiştir ki "bugün Biz sizi, sizin bu gününüzün geleceğini unuttuğunuz gibi unutacağız, yatağınız ateştir ve sizin için yardımcılardan bir eser de yoktur (34). Bunun sebebi, çünkü siz Allah'ın âyetlerini eğlence yerine tuttunuz ve dünyâ hayat sizi mağrur etti"; onun için bugün ateşten çıkarılmazlar ve kendilerinden tarziye de kabul edilmez (35). Binâenʿaleyh hamd Allah'ın, O göklerin rabbi, yerin de rabbi Rabbü'l-âlemîn'in (36). Ve göklerde, yerde büyüklük O'nun, O öyle Azîz, öyle Hakîm (37).

Cilt 5

Ahkāf Sûresi

Hâ-Mîm (1). Bu kitabın ceste ceste indirilmesi Azîz, Hakîm Allah'tandır (2). Biz o gökleri ve Yeri ancak hak ile ve müsemmâ bir ecel ile yarattık, küfredenler ise inzar edildikleri şeylerden alındırmıyorlar (3). De ki: "Şimdi baksanıza şu sizin Allah'ın berisinden yalvarıp durduklarınıza, gösterin bana onlar Arz'dan hangi cüz'ü yaratmışlar, yoksa onların göklerde mi bir ortaklıkları var? Haydin bana bundan evvel bir kitap yahut ilimden bir eser getirin eğer sâdıksanız" (4). Hem o kimseden daha şaşkın kim olabilir ki Allah'ı bırakır da kendisine kıyamete kadar cevap veremeyecek kimselere dua eder, onlar ise onların dualarından gāfildirler (5). Nâs toplanıp haşrolunduğu vakit de onlara düşman olurlar ve ibadetlerini inkâr ederler (6). Karşılarında âyetlerimiz açık açık, parlak parlak okunurken de o küfredenler dediler ki hakka, kendilerine geldiği zaman: "Bu parlak bir sihir" (7). Yok, "iftira etti" mi diyorlar? De ki: "Ben onu iftira ettimse siz beni Allah'tan kurtaracak hiçbir şeye mâlik olamazsınız ve O sizin neye yaygara edip durduğunuzu pekâlâ bilir. Ona benimle aranızda şâhid O yeter, hem de Gafûr, Rahîm O" (8). De ki: "Ben peygamberler içinden bir türedi değilim, bana ve size ne yapılacağını da bilmiyorum, yalnız bana gönderilen vahye ittibâ' ediyorum, ben başka değil, açık bir nezîrim" (9). De ki: "Şuna vicdânınızda bir re'y edindiniz mi? Eğer bu, Allah tarafından da siz ona küfrettinizse ve Benî İsrâil'den bir şâhid onun misline şehadet edip iman getirdi de siz kibretmek istedinizse? Şüphe yok ki Allah zâlimleri doğru yola çıkarmaz" (10).

Bir de küfredenler, iman edenler hakkında dediler ki: "Eğer o bir hayr olsa idi bizden evvel ona koşmazlardı." Bununla muvaffak olamayınca da şöyle diyecekler: "Bu eski bir yalan" (11). Onun önünden Mûsâ'nın kitabı var; bir imam ve rahmet, bu da tasdikleyici bir kitap, Arapça dilli, zulmedenleri inzar için ve muhsinlere müjde (12). "Rabbimiz Allah" deyip de sonra doğru gidenler, her hâlde onlara bir korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır (13). Onlar ashâb-ı cennettir, işledikleri amellere mükâfâten orada ebedî kalacaklardır (14). Hem Biz o insana vâlideyni hakkında ihsan tavsiye ettik. Anası onu zahmetle taşıdı ve zahmetle vaz' etti, hamliyle süt kesimi de otuz ay. Nihâyet kemâline erdiği ve kırk yaşına girdiği zaman "yâ Rab!" dedi, "beni öyle sevk et ki bana ve anama babama in'âm buyurduğun nimetine şükredeyim ve râzı olacağın sâlih bir amel işleyeyim. Zürriyetim hakkında da benim için ıslah nasib eyle, çünkü ben tevbe ile cidden Sana yüz tuttum ve ben gerçek Müslümanlardanım" (15). İşte bunlar ashâb-ı cennet içinde o mümtazlardır ki kendilerinden yaptıkları amellerin en güzelini kabulleneceğiz ve günahlarından geçeceğiz. Bu şaşmaz doğru vaad iledir ki vaad olunmakta bulunuyorlar (16). Şöylesi ise ki, anasına babasına "of size" dedi, "bana çıkarılacağımı mı vaad ediyorsunuz? Hâlbuki benden evvel nice karnlar geçmiş." İkisi de Allah'a el-emân çekerek "yazık sana, her hâlde imana gel, her hâlde Allah'ın vaadi haktır" diyorlar da o yine diyor ki: "Bu, eskilerin esâtîrinden başka bir şey değildir" (17). İşte bunlar ins ü cinden önlerinde geçen ümmetler içinde üzerlerine söz hak olmuş olan kimselerdir, çünkü bunlar hep hüsrâna mahkum olmuşlardır (18). Her biri için de yaptıkları amellerden dereceler vardır, bu da hiç hakları yenmeyerek bütün amellerini kendilerine tamamen ödemek içindir (19). Ve küfredenler ateşe arz olunacağı gün şöyle denir: "Siz bütün tayyibâtınızı (lezâizinizi) dünya hayatınızda

giderdiniz ve onlarla zevkyâb oldunuz, alacağınızı aldınız, artık bugün hakāret azâbıyla cezâlanacaksınız, çünkü yeryüzünde haksızlıkla kibir taslıyordunuz ve çünkü dinden çıkıp fâsıklık ediyordunuz" (20).

Bir de Âd'ın kardeşini an, Ahkāf'ta kavmini inzar ettiği vakti ki önünden ve ardından nice nezirler de geçmiştir, "Allah'tan başka mâbud tanımayın" diye, "çünkü ben size büyük bir günün azâbından korkuyorum" (21). "Sen" dediler, "bizi mâbudlarımızdan çevirmek için mi geldin bize? Haydi getir o bize vaad edip durduğun azâbı, sâdıklardan isen!" (22) Dedi: "O ilim ancak Allah yanında, ben size gönderildiğim şeyi tebliğ ediyorum velâkin sizi öyle bir kavim görüyorum ki câhillik ediyorsunuz" (23). Derken vaktâ ki onu vâdilerine karşı gelen bir bulut hâlinde gördüler, "bu" dediler, "bir ârız (ufukta beliren bir bulut), bize yağmur yağdıracak." Hayır, o sizin acele istediğiniz şey: bir rüzgâr ki onda çok acıklı bir azab var (24). Rabbinin emriyle her şeyi tedmir eder, derken öyle oluverdiler ki meskenlerinden başka bir şey görünmez oldu, işte öyle mücrim bir kavme Biz böyle cezâ veririz (25). Yemin ile söylerim: Doğrusu Biz onlara öyle şeyler vermiş idik ki size o kuvvet ve mükneti vermemişizdir, hem kendileri için kulak ve gözler, gönüller yapmış idik ki ne kulakları, ne gözleri, ne gönülleri kendilerine bir fâide vermedi, zira Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlardı, o istihzâ ettikleri şey de kendilerini kuşatıverdi (26).

Celâlim hakkı için hakikaten etrafınızdaki memleketleri helâk etmişizdir, âyetleri tasrif de etmiştik, gerekti ki rücû' edeler (27). O vakit Allah'ın mâsivâsından yakınlık için ilâh ittihaz eyledikleri kimseler onları kurtarsalardı ya! Bilakis onlardan savuşup yittiler gittiler, ki işte onların sapıtmalarının ve uydurup durdukları iftiralarının hâsılı budur (28). Bir de şu vakti anlat ki cinlerden birtakımını Kur'an dinlemek üzere sana sevk etmiştik, bu suretle vaktâ ki ona hazır oldular, "susun dinleyin" dediler. Sonra bitirildiği vakit de döndüler, inzar etmek üzere kavimlerine gittiler (29). "Ey kavmimiz!" dediler, "haberiniz olsun, bizler bir kitap dinledik, Mûsâ'dan sonra indirilmiş, önündekini tasdik ediyor, hakka ve bir doğru yola hidâyet eyliyor (30). Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine icâbet edin ve ona iman getirin ki bazı günahlarınıza mağfiret buyursun ve sizi elîm bir azabdan korusun" (31). Ve her kim Allah'ın davetçisine icâbet eylemezse arzda âciz bırakacak değildir ve ona onun berisinden sâhip olacak velîler de yoktur, öyleler açık bir dalâl içindedirler (32). Ya görmediler de mi ki o gökleri ve yeri yaratmış ve onları yaratmakla yorulmamış olan Allah ölüleri diriltmeye muhakkak kādirdir. Evet, hiç şüphe yok ki O her şeye kādirdir (33). Ve o küfredenler ateşe arzolunacağı gün, "nasıl bu hak değil mi imiş?" diye, "evet, Rabbimiz hakkı için" diyecekler. Buyuracak: "Öyle ise haydin tadın azâbı, küfredegeldiğiniz için" (34). Binâen'aleyh ulü'l-azm peygamberlerin sabrettiği gibi sabret ve onlar hakkında ivedi etme, sanki onlar o vaad olundukları acıyı görecekleri gün gündüzün bir saatinden başka durmamışa döneceklerdir. Kâfi bir tebliğ, demek ki ihlâk edilecek başka değil, ancak tâatten çıkmış fâsıklar gürûhudur (35).

Muhammed Sûresi

Onlar ki küfretmekte ve Allah yolundan yüz çevirmektedirler, Allah amellerini boşa gidermektedir (1). Ve onlar ki iman etmekte ve sâlih sâlih ameller işlemekte ve Muhammed'e

indirilene iman eylemektedirler -ki Rablerinden gelen hak da odur- taraflarından kabahatlerini örtmekte ve hâl ü şanlarını düzeltmektedir (2). Bunun sebebi, çünkü küfredenler kendilerini bâtıla uydurmakta, iman edenler ise Rablerinden gelen hakka uymaktadırlar, işte Allah insanlara kılıklarını böyle tanıtır (3). Onun için küfredenlerle muharebeye tutuştunuz mu hemen boyunlarını vurmaya bakın, tâ kuvvetlerini derinden kırıp tepeleyinceye kadar. O vakit de bağı sıkı basın, ondan sonra da ya âzâd ya fidye, tâ harp ağırlıklarını atana kadar. Bu böyle, gerçi Allah dilese elbette onlardan öc alıverir velâkin sizi yekdiğerinizle imtihan edecek; Allah yolunda katledilenlere gelince amellerini asla boşa gidermez (4). İleride onları muradlarına erdirir, rûhlarını şâd eder (5) ve kendilerini cennete koyar, onu onlar için güzel kokularla donatmaktadır (6). Ey o bütün iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz O size nusret verir ve ayaklarınızı kaydırmaz (7). Küfredenler ise yıkım onlara, ne yapacaklarını şaşırtmaktadır (8). Öyle, çünkü onlar Allah'ın indirdiğini hoşlanmamışlardır, O da onların bütün amellerini heder etmektedir (9). Ya yeryüzünde bir gezmediler mi? Baksalar a kendilerinden evvelkilerin âkıbetleri ne olmuş? Allah üzerlerinden tedmir eylemiş, o kâfirlere de öylesi yaraşır (10). Öyle, çünkü Allah iman edenlerin mevlâsıdır, kâfirlere gelince onlar için mevlâ yoktur (11).

Muhakkak ki Allah iman edip sâlih sâlih ameller işleyenleri altlarından ırmaklar akar cennetlere koyacaktır, küfredenler ise zevk etmeye bakar ve hayvanlar gibi yerler içerler, hâlbuki ateş ikāmetgâhıdır onların (12). Seni çıkaran karyenden daha kuvvetli ne karyeler vardı ki Biz onları helâk ettik de onları kurtaran yok (13). Ya şimdi Rabbinden bir beyyine üzerinde bulunan kimse hiç o kötü ameli kendine süslü gösterilmiş de hevâ ve hevesleri ardına düşmüş kimselere benzer mi? (14). Korunanlara vaad olunan cennetin temsîli: Onda ırmaklar var bir sudan ki bozulması yok, ırmaklar var bir sütten ki tadı değişmez, ırmaklar var bir şarabdan ki içenlere lezzet, ırmaklar var bir baldan ki sâfi süzme. Hem onlara semerelerin (hâsılâtın) her türlüsünden var, hem de Rablerinden bir mağfiret var. Hiç bunlar o ateşte muhalled olan ve kaynar bir mâyi'den sulanıp da bağırsaklarını parçalamakta bulunan kimselere benzer mi? (15) Onlardan seni dinlemeye gelen de var, hatta yanından çıktıklarında kendilerine ilim verilmiş olanlara derler ki: "O demin ne söyledi?" Bunlar öyle kimselerdir ki Allah kalblerini tab' etmiştir de hep hevâları ardına düşmektedirler (16). Hidâyeti kabul edenlere gelince Allah onların muvaffakiyetlerini artırmakta ve kendilerine takvâlarını (korunmalıklarını) vermektedir (17). Artık onlar yalnız o "saat"e, onun birdenbire kendilerine gelivermesine bakıyorlar, çünkü işte alâmetleri geldi. Fakat o başlarına geldiği vakit anlamaları kendilerine ne fâide verir? (18). Şimdi şunu bil ki lâ ilâhe illallah, başka tanrı yok ancak bir Allah, bil de günahına ve mü'minîn ü mü'minâta istiğfar eyle, Allah dolaştığınız yeri de bilir durduğunuz yeri de (19).

İman edenler "bir sûre indirilseydi" diyorlar, derken muhkem bir sûre indirilip onda kıtal zikredilince kalblerinde bir maraz bulunanları görüyorsun, sana öyle bir bakış bakıyorlar ki tıpkı ölümden baygınlık gelmiş kimsenin bakışı, o da onlara pek yakındır (20). Fakat bir tâat ve bir güzel söz, sonra emir kat'iyyet kesb edince Allah'a sadakat etselerdi elbette kendileri için daha hayırlı olurdu (21). Nasıl, döner de Arz'ı fesâda verir ve rahimlerinizi doğratabilir misiniz?

(22). Öyleler o kimselerdir ki Allah onları lânetlemiş de duygularını almış ve gözlerini kör etmiştir (23). Öyle olmasa Kur'ân'ı bir tedebbür etmezler mi? Yoksa kalbler üzerinde üst üste kilitleri mi var? (24). Haberiniz olsun ki o kendilerine hak tebeyyün ettikten sonra gerisin geri irtidâda doğru gidenlere şeytan fit vermiş ve kendilerini uzun uzun emellere düşürmüştür (25). Öyle, çünkü bunlar Allah'ın indirdiğini hoşlanmayanlara demişlerdir ki: "Biz, size bazı emirde itaat edeceğiz", Allah ise onların o gizli konuşmalarını bilip duruyor (26). O hâlde melekler onların yüzlerine ve arkalarına vura vura canlarını alırlarken nasıl olacak bakalım (27). Öyle, çünkü onlar Allah'ın hışmına sebep olan şeylerin ardına düştüler de onun rıdvanını istemediler, o da onların bütün amellerini heder etmiştir (28).

Yoksa o kalblerinde bir maraz bulunanlar, Allah kendilerinin kinlerini asla meydana çıkarmaz mı sandılar? (29) Dilesek Biz onları sana gösteriverirdik de kendilerini bütün sîmâlarıyla tanırdın ve her hâlde sen onları lakırdılarının edâsından tanırsın, Allah ise bütün yaptıklarınızı bilir (30). Celâlim hakkı için sizi imtihâna sokacağız, tâ ki içinizden mücâhidleri ve sabredenleri belli edelim ve haberlerinizi imtihan meydanlarına numûne yapalım (31). Haberiniz olsun ki o küfredip Allah yolundan men' eyleyen ve hak kendilerine tebeyyün ettikten sonra Peygamber'e karşı gelenler hiçbir zaman Allah'a zerrece bir zarar edecek değiller, O onların amellerini heder edecektir (32). Ey o bütün iman edenler! Allah'a itaat edin ve Resûl'e itaat edin de amellerinizi ibtal eylemeyin (33). Haberiniz olsun ki küfredip Allah yolundan sapan, sonra da kâfir oldukları hâlde ölenleri Allah hiçbir zaman mağfiret buyurmaz (34). Onun için gevşeklik etmeyin de sizler daha üstün olacak iken sulha yalvarmayın. Allah sizinledir ve asla sizin amellerinize kıymaz (35). Dünyâ hayat bir oyun ve eğlenceden ibarettir, hâlbuki siz iman eder de iyi korunursanız size hem ecirlerinizi verir hem de sizden bütün mallarınızı istemez (36). Eğer sizden onların hepsini ister de sizi çıplak bırakacak olursa buhl eder dayatırsınız, bütün kinlerinizi de meydana çıkarır (37). İşte siz şunlarsınız: Allah yolunda infak etmeye (iktizâ eden masrafı vermeye) davet olunuyorsunuz da yine içinizden kimisi kıskanıyor, hâlbuki kim kıskanırsa kendine kıskanmış olur. Allah ganî, fukara sizsiniz (ihtiyaç sizin) ve eğer tersine giderseniz başka bir kavmi tutar yerinize getirir, sonra onlar sizin gibi olmazlar (38).

Fetih Sûresi

Elhak Biz sana bir feth-i mübîn açtık (1) ki Allah senin zenbinden geçmişini ve geleceğini mağfiret buyurup üzerindeki nimetini tamamlayacak ve seni dosdoğru bir caddeye çıkaracak (2). Ve nazîrsiz bir muzaffariyet ile seni Allah mansur ve muazzez kılacak (3). O, O'dur ki mü'minlerin kalblerine o sekîneti indirdi, imanları üstüne iman artırsınlar diye. Öyle ya Allah'ındır bütün o göklerin ve yerin orduları ve Allah bir Alîm, Hakîm bulunuyor (4). Mü'minleri ve mü'mineleri ebediyen içinde kalmak üzere altından ırmaklar akar cennetlere koymak ve kabahatlerini taraflarından keffâretleyip örtmek için ki, Allah yanında bu bir fevz-i azîm bulunuyor (5). Ve o Allah'a sû'-i zan eden münafıkları ve münafıkaları ve müşrikleri ve müşrikeleri, o kötülük girdâbı başlarına dönesileri ta'zîb etmek için ki Allah onlara gazab etmiş, lânet etmiş ve kendilerine cehennemi hazırlamıştır, ona gidiş de ne fenadır (6). Allah'ındır evet, o göklerin ve yerin bütün orduları ve Allah bir Azîz, Hakîm bulunuyor (7). Elhak Biz seni hem

bir şâhid gönderdik hem bir mübeşşir hem bir nezîr (8) ki Allah'a ve Resûlüne iman edesiniz de bunu takviye ve tevkīr edip O'na sabah akşam tesbih edesiniz (9). Her hâlde sana bey'at edenler mahza Allah'a bey'at ederler, Allah'ın eli onların ellerinin üstündedir. Onun için her kim cayarsa sırf kendi aleyhine cayar, her kim de Allah'a ahid verdiği şeyi îfâ ederse O da ona yarın bir ecr-i azîm verecektir (10).

Yakında diyecek sana o a'rabîlerden geri bırakılanlar ki: "Bizleri mallarımız ve ailelerimiz oyaladı, onun için bize istiğfar ediver!" Kalblerinde olmayan şeyi ağızlarıyla söyleyecekler, de ki: "Şimdi hakkınızda Allah'tan kim bir şeye mâlik olabilir eğer size bir zarar irade buyurur yahut bir menfaat irade buyurursa? Doğrusu Allah ne yapıyorduğunuza habîr bulunuyor" (11). Doğrusu siz, Peygamber ve mü'minler ebeden ailelerine dönemeyecekler zannettiniz, ve bu kalblerinizde allandı pullandı, kötü zanna düştünüz de düşkün bir kavim oldunuz a (12). Her kim Allah'a ve Resûlüne inanmazsa bilsin ki Biz, kâfirler için bir çılgın ateş hazırlamışızdır (13). Ve Allah'ındır hep o göklerin, yerin mülkü. Kimine diler mağfiret buyurur, kimine de diler azab eyler ve Allah bir Gafûr, Rahîm bulunuyor (14). Yakında diyecek ki o geri bırakılanlar, -sizler birtakım ganimetlere koştuğunuz vakit onları almak için- "bırakın bizi arkanızdan gelelim." Allah'ın kelâmını tebdil etmek isteyecekler, de ki: "Siz bizim arkamızdan asla gelmeyeceksiniz, hakkınızda bundan evvel Allah böyle buyurdu." Ona da diyecekler ki: "Hayır bizi kıskanıyorsunuz", hayır ince anlamazlar, anlayışları az (15). De ki o geri bırakılan a'rabîlere: "Siz ileride şiddetli harb ehli bir kavme çağırılacaksınız, onlara muharebe edersiniz, yahut Müslüman olurlar. Eğer itaat ederseniz o vakit Allah size güzel bir ecir verir ve eğer bundan evvel yaptığınız gibi aksine giderseniz sizi elîm bir azab ile ta'zîb eyler" (16). A'mâya harec yok, aksağa da harec yok, hastaya da harec yok, bununla beraber her kim Allah'a ve Resûlüne itaat eylerse onu altından ırmaklar akan cennetlere kor, ve her kim aksine giderse onu da elîm bir azab ile ta'zîb eyler (17).

Hakikaten Allah o mü'minlerden râzı oldu, ağacın altında sana bey'at ederlerken, ki kalblerindekini bildi de üzerlerine o sekîneti indirdi ve kendilerine yakın bir fethi sevab verdi (18). Birçok da ganimetler ki onları alacaklar ve Allah bir Azîz, Hakîm bulunuyor (19). Size Allah birçok ganimetler vaad buyurdu, onları alacaksınız, şimdilik bunu size peşin verdi ve sizden o nâsın ellerini çekti ki mü'minlere bir âyet olsun ve sizi doğru bir caddeye çıkarsın (20). Bir diğerini daha ki ona henüz eliniz ermedi, fakat Allah onu ihâta buyurmuştur, daha da Allah her şeye kādir bulunuyor (21). Eğer o küfredenler sizinle çarpışa idiler mutlak arkalarını döneceklerdi, sonra da ne bir velî bulabileceklerdi ne de bir nasîr (22). Allah'ın öteden beri cereyan edegelen sünneti, Allah'ın o sünnetine bir tebdil de bulamazsın (23). Ve O'dur ki onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekti Mekke deresinde onlara karşı size zafer vermişken. Hem Allah, her ne yaparsanız basîr bulunuyor (24). Onlar o küfredip de sizi Mescid-i Haram'dan ve durdurulmakta bulunan hediyeleri mahalline varmaktan men' eden kimselerdir, eğer kendilerini bilmediğiniz birtakım mü'min erkekler ve mü'mine kadınları bilmeyerek çiğneyip de şânınıza o yüzden şeyn gelecek olmasa idi, Allah dilediğini rahmetine koyacağı için, eğer onlar çekilebilselerdi elbette içlerinden o küfredenleri elîm bir azâba dûçar ederdik

(25). O küfredenler kalblerinde o hamiyeti: câhiliye hamiyetini kaynattığı sıra, ki o vakit Allah, Resûlünün ve mü'minlerin üzerine sekînetini indirdi ve onlara kelime-i takvâyı ilzam buyurdu, onlar da ona ehak ve ehil idiler; evet, Allah her şeye alîm bulunuyor (26).

Şânına kasem olsun ki Allah hakikaten Resûlüne o rüyayı hakkıyla sâdık gösterdi. Şânına kasem olsun ki inşaallah Mescid-i Haram'a emniyetler içinde, başlarınızı kazıtarak, kırkarak, korkunuz olmayarak sûret-i kat'iyyede gireceksiniz. Fakat sizin bilmediğiniz şeyleri bildi de ondan önce yakın bir fetih yaptı (27). O O'dur ki Resûlünü hidâyet rehberi ve hak dini ile gönderdi, onu her dinin üstüne çıkarmak için; şâhid olarak da Allah yeter (28). Muhammed Resûlullah'tır, onun maiyyetindekiler ise küffâra karşı çok çetin, kendi aralarında gayet merhametlidirler. Onları görürsün cemâatle rükû', sücud ederek Allah'tan fazl u rıdvan isterler. Sîmâları secde eserinden yüzlerindedir. Bu onların Tevrat'taki meselleri; İncil'deki meselleri de bir ekin gibidir ki filizini çıkarmış, derken onu kuvvetlendirmiş, derken kalınlaşmış, derken sâkları üzerinde bir düze istikāmet almış, zürrâ'ın hoşuna gidiyor; onlarla kâfirlere gayz vermek için. Onlardan iman edip de sâlih sâlih ameller yapanlara Allah hem bir mağfiret vaad buyurdu hem de bir ecr-i azîm (29).

Hucurât Sûresi

Ey o bütün iman edenler! Allah ve Resûlünün önüne geçmeyin ve geçirmeyin ve Allah'tan korkun, çünkü Allah işitir, bilir (1). Ey o bütün iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinden üstün kaldırmayın ve ona birbirinize bağırır gibi iri söylemeyin. Haberiniz olmadan amelleriniz hiçe iniverir (2). Her hâlde Resûlullah'ın yanında seslerini kısanlar, onlar o kimselerdir ki Allah kalblerini takvâ için imtihan etmiştir, onlara hem bir mağfiret hem de büyük bir ecir vardır (3). Hücrelerin arkasından sana ünleyenler, her hâlde ekserîsi aklı ermeyenlerdir (4). Eğer onlar sen kendilerine çıkıncaya kadar sabretselerdi elbette haklarında hayırlı olurdu, bununla beraber Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (5). Ey o bütün iman edenler! Eğer size bir fâsık bir haberle gelirse onu tahkik edin ki cehaletle bir kavme sataşırsınız da yaptığınıza pişman olursunuz (6). Hem biliniz ki içinizde Allah'ın Resûlü var. Eğer o birçok işlerde size itaat eder olsa hâliniz yaman olurdu velâkin Allah size imanı sevdirdi ve küfrü, füsûku, isyânı nazarınızda kerih kıldı (7). İşte onlardır ki Allah'ın fazl u nimetiyle rüşde ermişlerdir ve Allah Alîm'dir, Hakîm'dir (8). Ve eğer mü'minlerden iki tâife çarpışırlarsa hemen aralarını bulun barıştırın, şayet biri diğerine karşı bağy ediyorsa o vakit bâğī olana Allah'ın emrine rücû' edinceye kadar kıtal edin. Eğer rücû' ederse yine adaletle beynlerini sulh edin ve hep insaflı olun, çünkü Allah adalet yapanları sever (9). Mü'minler ancak kardeştirler, onun için iki kardeşinizin aralarını düzeltin ve Allah'tan korkun ki rahmete şâyân olasınız (10).

Ey o bütün iman edenler! Alay etmesin bir kavim bir kavim ile, belki kendilerinden daha hayırlı olurlar; ne de birtakım kadınlar diğer kadınlarla, belki onlardan daha hayırlı olurlar. Hem kendilerinizi ayıplamayın ve kötü lakaplarla atışmayın, imandan sonra fâsıklık ne kötü isimdir. Her kim de tevbe etmezse artık onlar kendilerine zulmedenlerdir (11). Ey o bütün iman edenler! Zannın birçoğundan çekinin, çünkü zannın bazısı vebaldir. Tecessüs de etmeyin, bazınız bazınızı gıybet de etmesin; hiç arzu eder mi ki biriniz kardeşinin ölü hâlinde etini yesin? Demek

tiksindiniz! O hâlde Allah'a korunun, çünkü Allah Tevvâb'dır, Rahîm'dir (12). Ey o bütün insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık, hem de sizi şa'b şa'b, kabile kabile yaptık ki tanışasınız. Haberiniz olsun ki Allah yanında ekreminiz en takvâlınızdır, her hâlde Allah Alîm'dir, Habîr'dir (13). A'râbîler "iman ettik" dediler, de ki: "Siz henüz iman etmediniz, velâkin henüz iman kalblerinizin içine girmemiş olduğu hâlde 'islâma girdik' deyin ve eğer Allah'a ve Resûlüne itaat ederseniz size amellerinizden hiçbir şey eksiklemez, çünkü Allah Gafûr, Rahîm'dir" (14). Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah'a ve Resûlüne iman ettikten sonra şüpheye düşmeyip Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla mücahede etmektedirler; işte onlardır ki sâdıklardır (15). De ki: "Siz Allah'a dindarlığınızı mı öğretiyorsunuz, hâlbuki Allah göklerdekini ve yerdekini bilir ve Allah her şeye alîmdir" (16). İslâm'a girdiklerini senin başına kakıyorlar, de ki "İslâmınızı benim başıma kakmayın, belki sizi imana hidâyet buyurduğundan dolayı Allah sizin başınıza kakar, eğer sâdıksanız" (17). Göklerin, yerin gaybını Allah bilir ve Allah görür her ne yaparsanız (18).

Kāf Sûresi

Kāf ve Kur'ân-ı Mecîd hakkı için (1). Doğrusu şaştılar da kendilerine içlerinden korkutucu bir peygamber geldiğine dediler ki kâfirler: "Bu acîb bir şey (2). Öldüğümüz ve bir toprak olduğumuz vakit ha? Bu ba'îd bir ircâ'" (3). Fakat Arz onlardan neyi eksiltir Bize mâlumdur ve nezdimizde hıfzedici bir kitap vardır (4). Doğrusu hak kendilerine geldiği zaman tekzib ettiler de şimdi karma karışık bir ıztırab içindeler (5). Artık üstlerindeki semâya bir baksalar a, Biz onu nasıl binâ etmişiz ve ziynetlemişiz, hiçbir gediği yok (6). Arz'a da bir imtidad vermişiz ve ağır baskılar oturtmuşuz ve her çeşitten çiftler bitirmişiz ki temâşâsına doyulmaz (7). Gözler gönüller açar, yaratanın kudretini ihtar eder, dersler verir birer nişâne-i basîret ve numûne-i ibret olmak üzere, hakka yüz tutan her kul için (8). Bir de semâdan mübarek bir su indirip de onunla bağlar bahçeler bitirmekteyiz ve biçilecek dâneler (9). Ve semâya ser çeken hurma ağaçları ki sıvama dizilmiş bir tal'ı vardır (10) kullara rızık için, ve onunla ölü bir beldeye hayat vermekteyiz, işte o hurûc da böyledir (11). Tekzib etti onlardan evvel Nûh'un kavmi ve Ashâb-ı Ress ve Semûd (12). Ve Âd ve Firavun ve ihvân-ı Lût (13) ve Ashâb-ı Eyke ve Tübba'ın kavmi, her biri gönderilen peygamberleri tekzib etti de hak oldu va'îd (14). Ya artık birinci yaratış ile yoruluverdik mi? Doğrusu onlar, yeni bir yaratılıştan iltibastalar (15).

Hem şânıma kasem ederim ki hakikat insanı Biz yarattık ve biliriz nefsi onu ne ile vesveselendirir ve Biz ona "habl-i verîd"den daha yakınızdır (16). İki zabıt me'mûru zabıt tutarlarken: biri sağdan oturmuş biri soldan (17). Her ne söz atarsa mutlak yanında hazır bir gözcü vardır (18). Ve ölüm sekerâtı hak ile geldikte, "işte" diye, "o senin kaçıp durduğun" (19). Ve Sûr üfürüldükte: ki işte o va'îd günüdür (20). Ve her nefis gelmiştir: beraberinde bir sevk me'mûru ve bir şâhid vardır (21). "Celâlim hakkı için" (denir) "sen bundan bir gaflette idin: şimdi senden perdeni açtık, artık bugün gözün keskindir" (22). Ve karîni demiştir: "İşte bu yanımdaki hazır" (23). (Buyurulur:) "Atın atın cehenneme her nankör anûd (24), hayra engel, haşarı işkilci kâfiri (25) ki Allah'ın yanında başka ilâh tutmuştur, haydin ikiniz bir atın onu o şiddetli azab içine" (26). Arkadaşı der: "Ya Rabbenâ, onu ben azdırmadım velâkin kendisi uzak

bir dalâl içinde idi" (27). Buyurur ki: "Huzûrumda çekişmeyin, Ben size önceden va'îd göndermiş iken (28). Benim indimde söz değiştirilmez ve Ben kullara zulümkâr değilim" (29).

O gün ki cehenneme "doldun mu?" diyeceğiz, o, "daha ziyade var mı?" diyecek (30). Cennet de müttakīlere uzak olmayarak yaklaştırılmış bulunacak (31) "işte bu" diye, "o sizin vaad olunduğunuz: Her bir tevbekâr, vazifesine riayetkâr olan (32), gaybda Rahmân'a haşyet duyan ve inâbeli bir kalb ile gelen kimselere (33). Girin ona bir selâm ile, bu işte o hulûd günü" (34). Orada onlara ne dilerlerse var, Bizim nezdimizde ise ziyade var (35).

Hem önlerinde nice karn helâk ettik, onlar tutumca onlardan daha çetin idiler, beldelerde delik aradılar: Var mı bir kaçamak? (36). Şüphesiz ki bu söylenende kalbi olan yahut şuhûd hâlinde kulak tutan kimse için uyandıracak bir ihtar vardır (37). Şânım hakkı için Biz o gökleri ve yeri ve aralarındakileri altı günde halkettik, Bize bir yorgunluk da dokunmadı (38).

O hâlde onların laflarına karşı sabret de Rabbine hamd ile tesbih eyle Güneş doğmadan evvel ve batmadan evvel (39). Geceden de tesbih et O'na hem de secde arkalarında (40). Ve dinle o münâdînin bağıracağı günü yakın bir yerden (41). Hakk'a çağıran o sayhayı işitecekleri gün, işte o, hurûc günüdür (42). Şüphesiz ki Biz Biziz, hem diriltiriz, hem öldürürüz ve dönüş Bizedir (43). O gün ki Arz onlardan ayrılır sür'atle koşarlar, o bir haşrdır ki ancak Bize kolaydır (44). Biz pekâlâ biliyoruz ki ne diyorlar, ma'amâfîh sen onlara karşı bir cebbar değilsin, şimdi sen Benim va'îdimden korkacaklara bu Kur'an ile öğüt ver (45).

Zâriyât Sûresi

O tozdurup savuranlara (1) derken bir ağırlık taşıyanlara (2) derken bir kolaylıkla akanlara (3) derken bir emir taksim edenlere kasem olsun (4) ki muhakkak o size vaad olunan her hâlde doğrudur (5). Ve muhakkak ki cezâ şüphesiz vâki'dir (6). O düzgün hâreli semâya kasem ederim (7) ki siz pek muhtelif bir kavil içinde bulunuyorsunuz (8). Ondan çevrilen çevrilir (9). O kahrolası yalancılar (10) o sarhoşluk içinde yaptığını bilmezler (11) soruyorlar: "Ne zaman o cezâ günü? (yevm-i dîn)" (12). Ateş üzerinde kıvranacakları gün (13). Tadın diye fitnenizi: Bu, işte o sizin acele istediğiniz (14). Şüphesiz ki müttakīler cennetlerde pınar başlarındadır (15). Alarak Rablerinin kendilerine verdiğini, çünkü onlar bundan evvel güzellik yapmayı âdet edinmişlerdi (16). Geceden pek az uyuyorlardı (17). Ve seher vakitleri hep istiğfar ederlerdi (18). Ve mallarında sâil ve mahrum için bir hak vardı (19). Arz'da da âyetler var îkān ehli için (20) nefislerinizde de, hâlâ görmeyecek misiniz? (21) Semâda da rızkınız ve o vaad olunduğunuz (22). İşte o göğün ve yerin Rabbine kasem ederim ki o şüphesiz haktır sizin nâtık olmanız gibi (23).

Geldi mi sana İbrâhim'in ikram edilen misafirlerinin kıssası? (24). O vakit ki üzerine girdiler de "selâmen" dediler. "Selâm, görülmedik bir kavim" dedi (25). Hemen bir bahane ile ehline gitti, bir semiz dana getirdi de (26) onu yakınlarına koydu, "yemeğe buyurmaz mısınız?" dedi (27). O vakit onlardan içine bir korku düştü, "korkma" dediler ve kendisine alîm bir oğlan tebşir ettiler (28). Bunun üzerine hatunu bir çığlık içinde döndü de elini yüzüne çarptı ve "akīm bir kocakarı!" dedi (29). Dediler: "Öyle, Rabbin buyurdu, şüphesiz Alîm O, Hakîm O" (30).

İbrâhim “o hâlde asıl me’mûriyetiniz nedir ey mürselûn?” dedi (31). “Biz” dediler, “mücrim bir kavme gönderildik (32). Üzerlerine çamurdan taşlar salmak için (33). Rabbinin nezdinde damgalanmışlar müsrifler için” (34). Bi’n-netice orada bulunan mü’minleri çıkardık (35). Fakat bir hâneden başka orada müslüman da bulmadık (36). Ve öyle elîm azabdan korkacaklar için orada bir âyet bıraktık (37). Bir de Mûsâ’da ki onu bir sultân-ı mübîn ile Firavun’a gönderdik de (38) o bütün kuvvetiyle tersine gitti: “sâhir veya mecnun” dedi (39). Onun üzerine Biz de tuttuk kendisini ve ordularını deryâya fırlatıverdik, nâmertlik ederken o leîm (40). Bir de Âd’da, ki üzerlerine o köklerini kesen rîh-i akīm’i salıvermiştik (41). Uğradığı bir şeyi bırakmıyor, mutlak onu çürütüp kül gibi ediyordu (42). Bir de Semûd’da, ki onlara “bir zamana kadar istifade edin” denilmişti de (43) Rablerinin emrinden azgınlık ettiler, bu yüzden o sâ‘ika kendilerini yakalayıverdi, bakınıp duruyorlardı (44). O vakit bir kalkınmaya da güç yetiremediler, bir yardım da görmediler (45). Daha evvel de Nûh kavmini, çünkü hep onlar yoldan çıkmış fâsık birer kavim idiler (46).

Bir de semâya bakın, Biz onu kuvvetle binâ ettik ve şüphe yok ki Biz çok vüs‘a mâlikiz (47). Arz’ı da döşedik, bakınız Biz ne güzel döşeriz (48). Hem her şeyden iki çift yarattık ki düşünesiniz (49). O hâlde hemen Allah’a kaçın, haberiniz olsun ki ben size O’ndan bir açık nezîrim (50). Ve Allah’la beraber başka bir tanrı uydurmayın, haberiniz olsun ki ben size ondan bir açık nezîrim (51). Böyle, bunlardan evvelkiler bir resul gelince behemehâl ya sâhir dediler ya mecnun (52). Hep buna vasiyetleştiler mi? Hayır, hep onlar azgın kavimler (53). Onun için onlardan yüz çevir, artık sen levm olunacak değilsin (54). Onunla beraber va‘z u nasihata devam et, çünkü vaaz mü’minlere fayda verir (55). Ve Ben, cinn ü insi ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım (56). Ben onlardan bir rızık istemiyorum, bana yemek yedirmelerini de istemiyorum (57). Şüphe yok ki Allah, Rezzâk, kuvvet sahibi Metîn O (58). Onun için muhakkak ki o zulmedenlere arkadaşlarının payı gibi dolgun bir pay vardır, şimdi onu acele etmesinler (59). Artık o vaad olundukları günlerinden vay o küfredenlere!... (60).

Tûr Sûresi

Kasem olsun o Tûr’a (1) yazılmış bir kitâba (2) ve yayılmış bir varakta (3) ve Beyt-i Ma‘mûr’a (4) ve sakf-ı merfû‘a (5) ve bahr-ı mescûra ki (6) Rabbinin azâbı olacak muhakkak (7). Yoktur onu hiçbir def‘ edecek (8). O gün ki semâ bir çalkanış çalkanır (9) dağlar da bir yürüyüş yürür (10). Vay artık o gün o yalan diyenlere (11). Ki onlar daldıkları bir batakta oynayıp duruyorlar (12). O gün ki cehenneme bir kakılış kakılacaklar (13). “İşte” diye, “bu sizin o yalan deyip durduğunuz ateş” (14). Bu da mı sihir? Yoksa siz görmüyor musunuz? (15). Yaslanın ona bakalım, ister sabredin, ister etmeyin, artık hepsi bir, hep yaptıklarınızın cezâsını çekeceksiniz (16). Fakat korunan müttakīler cennetler, nimetler içinde (17) Rablerinin kendilerine verdiği ile zevkyâb olmaktadırlar, Rableri korumuştur da onları o cahîm azâbından (18). Yiyin için, âfiyetler olsun çalıştığınız için (19). Dayanarak, sıra sıra dizilmiş a‘lâ koltuklara, eş etmişizdir de kendilerine güzel iri gözlü hurileri (20). Ve iman edenleri ki zürriyetleri de iman ile arkalarından gelmiş, zürriyetlerini kendilerine ilhak etmişizdir, bununla beraber kendilerine amellerinden hiçbir şey eksiltmemişizdir, herkes kazancına bağlıdır (21). Bir de onlara bir

meyve ve içlerinin çekeceği bir et yetiştirmekteyizdir (22). Orada bir peymâne çekiştirirler ki ne bir saçmalama vardır onda ne de bir günaha sokma (23). Pırıl pırıl da üzerlerine döner kendilerine mahsus hizmetçiler, sanki sedeflerinde saklı inciler (24). Ve bazısı bazısına dönmüş soruşuyorlardır (25). Demektedirler: "Evet, biz bundan evvel ilimizde korkular içinde idik (26). Bakınız Allah bize lutfetti ve bizleri o semûm azâbından korudu (27). Evet, biz bundan evvel O'na dua ediyor, korumasını istiyorduk, hakikat O öyle keremkâr, öyle Rahîm" (28).

O hâlde va'z u tezkîre devam et, çünkü sen, Rabbinin nimeti hakkı için, ne kâhinsin ne de mecnun (29). Yoksa "bir şâir, biz ona 'raybe'lmenûn'u gözetiyoruz" mu diyorlar? (30). De ki: "Gözetin, çünkü ben de sizinle gözetenlerdenim" (31). Yoksa onlara bunu (bu tenakuzu) akılları mı emrediyor? Yoksa azgın bir kavim midirler? (32). Yoksa "onu (o Kur'ân'ı) kendisi uydurmakta" mı diyorlar? Hayır, kendileri inanmazlar (33). Haydi onun gibi bir söz getirsinler, doğru iseler (34). Yoksa kendileri lâ-şey'den mi yaratıldılar? Yoksa yaratan onlar mıdırlar? (35). Yoksa gökleri ve yeri mi yarattılar? Hayır, îkān ehli değiller (36). Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mı? Yoksa onlar mı istîlâ etmişler? (37). Yoksa onlara mahsus bir merdiven var da ondan dinliyorlar mı? Öyle ise dinleyicileri beyan edecek bir burhan getirsin (38). Yoksa kızlar O'na, oğullar size öyle mi? (39). Yoksa kendilerinden bir ücret istiyorsun da cereme vermekten ezilmekteler mi? (40). Yoksa gayb onların yanında da onlar mı yazıyorlar? (41). Yoksa bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Fakat o küfredenler kendileri o tuzağa düşeceklerdir. (42). Yoksa onların Allah'tan başka bir ilâhları mı var? Sübhânallah onların şirkinden (43). Hem onlar semâdan bir kıt'ayı düşerken görseler, terâküm etmiş bir bulut diyecekler (44). O hâlde bırak onları tâ o çarpılacakları günlerine kadar (45). O gün ki hiçbir tedbirlerinin kendilerine zerrece fâidesi olmayacaktır ve hiçbir suretle kurtarılmayacaklardır (46). O zulmedenlere ondan beride de bir azab vardır, velâkin pek çokları bilmezler (47). Hem Rabbinin hükmüne sabret, çünkü sen bizim nezâretimiz altındasın. Kalktığın sırada Rabbine hamd ile tesbih eyle (48). Geceden de tesbih et O'na, hem de nücûmun idbârı sıra (49).

Necm Sûresi

O necme kasem ederim indiği dem ki (1) şaşırmadı sâhibiniz, azıtmadı da (2). Ve hevâdan söylemiyor (3). O sade bir vahiydir ancak vahyolunur (4). Tâlim etti ona kuvveleri şiddetli (5) bir kuvvet sâhibi, hemen duruklandı (6). Ve o en yüksek ufukta idi (7). Sonra yaklaştı da tedellî etti (8). oldu da (9) verdi kuluna verdiği vahyi (10). Gözün gördüğünü kalb tekzib etmedi (11). Şimdi siz ona o görüşüne karşı mücadele mi ediyorsunuz? (12). Kasem olsun ki o onu bir daha da inişinde gördü (13). Sidre-i Müntehâ'nın yanında (14). Ki Cennetü'l-Me'vâ onun yanında (15). O dem ki o Sidre'yi bürüyen bürüyordu (16). Göz ne şaştı, ne aştı (17). Vallahi gördü, Rabbinin âyâtından en büyüğünü gördü (18).

Siz de gördünüz değil mi Lât u Uzzâ'yı? (19).Üçüncü olarak da Menât-ı uhrâyı? (20) Size erkek O'na dişi, öyle mi? (21). Bu öyle ise çok hayflı bir taksim (22). Onlar hiçbir şey değil, sırf sizin ve babalarınızın taktığınız kuru isimler. Allah onlara öyle bir saltanat indirmedi, yalnız zanna ve nefislerin sevdâsına tâbi' oluyorlar, hâlbuki Rablerinden kendilerine doğru yolu gösteren geldi (23). Yoksa var mı insana her kurduğu hülyâ? (24) Fakat Allah'ındır âhiret ve ûlâ (25).

Göklerde nice melâike vardır da Allah dileyip râzı olduğuna izin vermezden evvel şefaatleri hiçbir şeye yaramaz (26). Evet, âhirete imanı olmayanlar melâikeye dişi adı takıp duruyorlar (27). Ma'amâfîh ona dair bir bilgileri olduğundan değil sırf zanna tâbi' oluyorlar, hâlbuki zan haktan hiçbir şeyi muğnî olmaz (28). O hâlde bakma sen o Bizim zikrimizden yüz çevirip de dünyâ hayattan ötesini istemeyen kimselere (29). İşte odur onların ilimden erebildikleri gaye, şüphesiz ki Rabbin, O'dur en bilen yolundan sapanı, hem de O'dur en bilen hidâyeti tutanı (30). Hem bütün göklerdeki ve yerdeki hep Allah'ındır, âkıbet kötülük yapanları yaptıklarıyla cezâlandıracak, güzellik edenleri de daha güzeliyle mükâfatlandıracak (31). Onlar ki günahın büyüklerinden: vebalden, fuhşiyyâttan kaçınırlar, ancak ufak tefek kusur başka; şüphesiz ki Rabbin geniş mağfiretlidir, hem O sizin her hâlinize a'lemdir. Sizi Arz'dan inşâ ettiği sıra ve sizler analarınızın karınlarında ceninler iken, şimdi nefislerinizi tezkiyeye kalkışmayın, O'dur en bilen müttakī olanı (32).

Şimdi gördün a o çevrileni (33). Ve biraz verip de dayatıvereni (34). Gayb ilmi yanında da artık görüyor mu? (35). Yoksa haber mi verilmedi Mûsâ'nın suhufundaki ile (36). Ve çok vefakâr olan İbrâhim'inkindeki ile (37). Ki doğrusu bir vizir çeken başkasının vizrini çekecek değil (38). Doğrusu insanın sa'yinden başkası kendinin değil (39). Ve elbette sa'yi yarın görülecek (40). Sonra ona en değerli mükâfat verilecek (41). Ve elbette nihâyet Rabbine gidilecek (42). Hakikat O'dur güldüren ağlatan (43). Hakikat O'dur öldüren, dirilten (44). Hakikat O'dur erkeği dişiyi iki eş yaratan (45) bir nutfeden, ekildiği zaman (46). Şüphesiz O'na aittir neş'et-i uhrâ da (47). Hakikat zengin eden, sermaye veren O (48). Ve hakikat Şi'râ'nın rabbi O (49). Ve fi'l-vâki' O helâk etti evvelki Âd'ı (50) ve Semûd'u da hiç bırakmadı (51). Daha evvel de Nûh'un kavmini, çünkü bunlar pek zâlim, pek azgındılar (52). Mü'tefike'yi de Hâviye'ye attı (53) sardırttı da onlara o sardırdığını (54). Şimdi Rabbinin hangi eltâfına şekkedersin? (55). Bu işte o evvelki inzarlardan bir inzar (56). Yaklaştı yaklaşıcı (57). Yoktur ona Allah'tan başka açıcı (58). Şimdi siz bu kelâma mı taaccüb ediyorsunuz (59) ve gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz? (60) Siz mi kafa tutuyorsunuz hey gāfiller? (61). Haydi secdeye kapanın ve Allah'a kulluk edin (62).

Kamer Sûresi

Yaklaştı Sâ'at, yarıldı Kamer (1). Hâlâ bir âyet görseler yüz çevirip de derler: "Müstemir bir sihir" (2). "Yalan" dediler, hevâlarına uydular, hâlbuki her emir müstekır (3). Celâlim hakkı için onlara kıssalardan öyleleri de geldi ki onlarda zecredecek haberler var (4). Bir hikmet-i bâliğa, fakat inzarlar fâide vermiyor (5). Sen de onlardan yüz çevir, o gün ki çağırıcı görülmedik müdhiş bir şeye çağırır (6). Gözleri düşkün düşkün kabirlerden çıkarlar, sanki çıvgın çekirgeler gibi (7) çağırana koşarak, derler ki kâfirler: "Bu pek zorlu bir gündür" (8). Onlardan evvel Nûh kavmi tekzib etti, "yalancı" dediler o kulumuza, "mecnun" dediler, çok incittiler (9). O da nihâyet Rabbine dua etti; "ben" dedi, "mağlûbum, hemen nusretini ver" (10). Bunun üzerine göğün kapılarını açtık dökülen bir su ile şakır şakır (11). Yeri de fışkırttık kaynaklar hâlinde, derken su birleşti bir emir üzerine ki olmuştu öyle mukadder (12). Onu ise taşıdık elvahlı ve kenetli bir hamûle üzerinde ki akar (13) nezâretimizle giderdi o nankörlük edilen zâta bir

mükâfat olarak (14). Celâlim hakkı için bıraktık da onu bir âyet olarak, fakat düşünen mi var (15) ki nasılmış azâbım ve inzarlarım? (16). Şânım nâmına Kur'ân'ı müyesser de kıldık düşünmek için, fakat düşünen mi var? (17). Tekzib etti de Âd, nasıl oldu azâbım ve inzarlarım? (18) Çünkü salıverdik üzerlerine müstemir, nühûsetli bir günde bir soğuk rüzgâr ki sarsar (19) insanları kökünden devrilen hurma kütükleri gibi yolar (20). Bak, nasılmış azâbım ve inzarlarım? (21). Şânım nâmına Kur'ân'ı müyesser de kıldık düşünmek için, fakat düşünen mi var? (22). Semûd o inzarları tekzib ettiler (23). Şöyle dediler: "İçimizden bir beşere mi tâbi' olacağız? Şüphesiz biz o vakit şaşkınlık içinde kalır ateşlere yanarız (24). O zikir aramızdan ona mı bırakılıyor? Belki o bir şımarık yalancıdır" (25). İleride bilecekler o şımarık yalancı kimdir. (26). İşte Biz onlara bir fitne olmak üzere o nâkayı (o dişi deveyi) salıyoruz. Onun için gözet onları ve sabırlı ol (27). Hem haber ver onlara ki su aralarında nevbetle taksim ve her su alış huzur iledir (28). Bunun üzerine sâhiplerine bağırdılar, o da silâha sarıldı da ayaklarını çırptı (29). Fakat bak, nasıl oldu azâbım ve inzarlarım? (30). Çünkü Biz üzerlerine tek bir sayha salıverdik, ağılcı çırpısı gibi kırılıp dökülekaldılar (31). Şânım nâmına Kur'ân'ı müyesser de kıldık düşünmek için, fakat düşünen mi var? (32). Lût'un kavmi o inzarlara yalan dediler (33). Biz gönderdik üzerlerine taşlar yağdıran, yalnız Lût'un ailesini necâta çıkardık bir seher (34). Tarafımızdan bir nimet olarak, işte şükredeni böyle karşılarız (35). Celâlim hakkı için satvetimizin şiddetini kendilerine ihtar da etmiş idi, fakat o ihtarları cidâl ile karşıladılar (36). Ve onun müsafirlerinden kâm almaya kalkıştılar, Biz de gözlerini siliverdik de "tadın bakalım" dedik "azâbımı ve inzarlarımı" (37). Ve celâlim hakkı için bastırıverdi kendilerini bir sabah bir azâb-ı müstekır (38). Tadın bakalım azâbımı ve inzarlarımı (39). Şânım nâmına Kur'ân'ı müyesser de kıldık düşünmek için, fakat düşünen mi var? (40).

Şânım hakkı için âl-i Firavun'a da geldi inzar edici peygamberler (41). Âyetlerimizin hepsini tekzib ettiler, Biz de onları öyle bir tutuşla alıverdik ki muktedir bir azîze öyle yaraşır (42).

Sizin kâfirleriniz onlardan hayırlı mı? Yoksa sizin için kitaplarda bir berâet mi var? (43). Yoksa "biz yardımlaşır bir cemiyetiz" mi diyorlar? (44). Her hâlde o cemiyet bozulacak ve arkalarını dönüp gidecekler (45). Daha doğrusu onların asıl mev'idi Sâ'at'tir ve o Sâ'at daha acı, daha belâ ve bedterdir (46). Muhakkak ki mücrimler şaşkınlık ve çılgınlıklar içindedirler (47). O gün ki yüzleri üstü ateşte sürüklenecekler, "tadın ne imiş" diye mess-i sakar (48). Haberiniz olsun ki Biz her şeyi bir kaderle yaratmışızdır (49). Emrimiz de başka değil birdir, bir lemh-i basar gibi (50). Celâlim hakkı için emsâlinizi hep helâk da ettik, fakat hani düşünen? (51). Bununla beraber işledikleri her şey defterlerdedir (52). Ve küçük büyük hepsi satıra geçmiştir (53). Şüphesiz müttakīler cennetlerde nûr içinde (54) sadâkat meclisinde, kudretine nihâyet olmayan bir şehinşâhın huzûr-ı kibriyâsında (55).

Rahmân Sûresi

Rahmân (1) öğretti Kur'ân'ı (2). Yarattı insanı (3). Belletti ona o güzel beyânı (4). Güneş ve Ay hesablı (5). Çemen, ağaç secdedân (6). Bak şu güzel semâya verdi ona irtifâ' vaz' eyleyip mîzânı (7) ki taşmayın mîzânda (8) ve doğru tutun adaletle tartıyı da aksatmayın mîzânı (9). Arz'a da bir tevâzu' verdi berâ-yı enâm (10). Onda bir meyve, ve ekmâmıyla duran nahl-i

benâm (11). Ve o çimli dâneler ve o hoşbû reyhân (12). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (13). Fağfur gibi bir salsâlden insanı yarattı (14). Bir mâric ateşten de o cânnı yarattı (15). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (16). Hem iki maşrıkın Rabbi hem iki mağribin Rabbi (17). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (18). Salmış iki deryâyı demâdem çatışırlar (19). Beyinlerinde bir berzah bağy eylemez onlar bir ân (20). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (21). Çıkar onlardan inci ile mercan (22). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (23). Hem onun denizde akıp giden o münşeâtı alem-nişân (24). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (25).

Üzerindeki herkes fâni (26). Bâkī O Rabbinin yüzü O Zü'l-celâli ve'l-ikrâm (27). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (28). O'ndan dilenir göklerde hem yerde olan (29). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (30). Yarın size kalacağız ey sekalân! (31). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (32). Ey cinn ü insin ma'şeri! Gücünüz yeterse geçin gidin aktâr-ı Arz u semâdan, geçemezsiniz olmazsa ferman (33). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (34). Salınır üstünüze ateşten bir yalın, bir zehir duman, kurtulamazsınız deseniz de el-aman (35). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (36). Gök bir yarılıp oluverdi mi bir gül, yağ gibi eriyen, kızaran yanan (37). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (38). O gün sorulmaz cürmünden artık ne bir insan ne de bir cânn (39). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (40). Tanınır da mücrimler sîmâlarından, tutulur perçemleriyle ayaklarından (41). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (42). İşte bu, mücrimlerin yalan dedikleri cehennem (43). Olacaklar bununla bir kızgın hamîmin arasında pûyan (44). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (45).

Rabbinin makāmından korkan kimseye iki cennet râygân (46). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (47). Var her birinde envâ'-i bostan, envâ'-ı ağsân (48). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (49). Onlarda iki kaynak olur revân (50). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (51). Onlarda her meyveden çifte çifte hân () (52). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (53). Dayanmışlar öyle mefrûşâta kim astarları istebraktan. Her iki cennetin derimi de yakından (54). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (55). O cennetlerde öyle kāsıratü't-tarf dilberler ki dokunmamıştır onlara onlardan evvel ins ü cânn (56). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (57). Sanırsın onları yâkūt u mercân (58). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (59). İhsânın cezâsı elbette ihsân (60). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (61). Ötelerinden de diğer cennetân (62). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (63). Yağız yeşil ne dilsitân (64). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (65). Bunlar da püsküren çifte şadırvan (66). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (67). Bunlarda bir meyve, bir başka hurma, bir başka rummân (68). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (69). İçlerinde dilber, hayırlı hûbân (70). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (71). Cibinliklerde mestur, mahsus hûriyân (72). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (73). Dokunmamıştır onlara onlardan evvel ins ü cânn (74). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (75). Kurulmuşlar yeşil

refref ve güzel abkarîler üzere şâdân (76). Şimdi Rabbinizin hangi eltâfına dersiniz yalan? (77). Yüce, çok yüce nâmı Rabbinin; O'nun o celâl, O'nun o ikrâm (78).

Vâkı'a Sûresi

Koptu mu o vâkı'a bir (1) olmaz vak'asına yalan diyen dil (2). İndirir bindirir (3). Yer bir sarsılış sarsıldığı (4) dağlar bir serpiliş serpildiği (5) hepsi dağılıp ber-hevâ bir hebâ olduğu (6) siz de üç sınıf olduğunuz zaman (7) ki sağda "ashâb-ı meymene" ne "ashâb-ı meymene!" (8). Solda "ashâb-ı meş'eme"; ne "ashâb-ı meş'eme!" (9). İlerde sâbikūn, işte o sâbikūn (10). Onlar na'îm cennetlerinde mukarrebûn (11-12). Bir çok evvelînden (13) biraz da âhirînden (14). Murassa' tahtlar üstünde (15) karşı karşıya kurulmuşlar. (16). Pırlanır etraflarında muhalled evlâdlar (17). Küpler ve ibriklerle ma'înden bir piyâle (18). Ne başları ağrıtılır ondan, ne de erer zevâle (19). Meyve beğendiklerinden (20) kuş eti istediklerinden (21). Hûr-i în. (22). Saklı inci timsâlleri gibi (23). İşledikleri amellere mükâfat için (24). Ne bir boş lâf işitirler orada ne de bir te'sîm (25). Ancak bir kelâm: Selâmen selâm (26). Ashâb-ı yemîn ise ne ashâb-ı yemîn (27). Dal bastı kirazlar (28) sıvama muzlar içinde (29). Memdûd bir saye (30) çağlayan bir su (31) birçok meyve (32). Ne eksilir, ne men' edilir (33). Yüksek döşekler (34). Biz etmişizdir de onları yeniden inşâ (35) kılmışızdır bir yaşıt ebkâr-ı şeydâ (36-37) ashâb-ı yemîn için (38). Meâl-i erîfi Birçok evvelînden (39) ve birçok âhirînden (40). Ashâb-ı şimâl ise ne ashâb-ı şimâl! (41). Bir semûm ve hamîm (42) ve zifirden bir zıll-i mağmûm içinde (43). Ne serin ne de kerîm (44). Çünkü onlar bundan evvel mütrefîn: Keyiflerine düşkün şımarık müsrifîn idiler (45) ve büyük cinayete ısrar ediyorlardı (46). Ve diyorlardı ki: "Â! Öldüğümüz ve bir toprak, bir yığın kemik olduğumuz vakit mi? Cidden biz mi mutlak ba's olunacakmışız? (47) Ya evvelki atalarımız da mı?" (48). De ki: "Muhakkak bütün evvelîn ve âhirîn (49) lâbüd cem' olunacaklar mîkātına mâlum bir günün" (50). Sonra siz, ey sapkın münkirler! (51). Lâbüd yersiniz de bir ağaçtan, zakkumdan (52). Doldurursunuz da karınlarınızı ondan (53). İçersiniz de üstüne o hamîmden (54). İçersiniz hüyam illetine tutulmuş kanmak bilmez develer gibi (55). İşte bu onların konuklukları o din günü (cezâ günü) (56). Biz yarattık sizi, hâlâ tasdik etmeyecek misiniz? (57).

Şimdi gördünüz mü o döktüğünüz meniyi? (58) Siz mi yaratıyorsunuz onu, yoksa Biz miyiz yaratan? (59) Biz takdir ettik aranızda o ölümü ve Bizim önümüze geçilmez (60). Kılıklarınızı değiştirmek ve sizi bilemeyeceğiniz bir neş'ette inşâ etmek üzereyiz (61). Her hâlde ilk neş'eti biliyorsunuz, o hâlde düşünsenize (62). Şimdi gördünüz mü o ektiğiniz tohumu? (63) Siz mi bitiriyorsunuz onları, yoksa Biz miyiz bitiren? (64) Dilesek onları elbet bir çöpe çeviriverirdik de şöyle geveler dururdunuz: (65) "Her hâlde biz çok ziyandayız (66), daha doğrusu büsbütün mahrûmuz!" (67). Şimdi gördünüz mü o içtiğiniz suyu? (68) Siz mi indiriyorsunuz onu buluttan, yoksa Biz miyiz indiren? (69) Dilersek onu acı bir çorak ediverirdik, o hâlde şükretseniz a! (70). Bir de gördünüz mü o çaktığınız ateşi (71) Siz mi inşâ ettiniz onun ağacını, yoksa Biz miyiz inşâ eden? (72). Biz onu hem bir muhtıra kıldık hem de bir istifade: Alandaki muhtaçlar için (73). O hâlde tesbih et Rabbine azîm ismiyle (74).

Artık yok, o nücûmun mevkilerine kasem ederim (75). Ve fi'l-hakīka o bilseniz çok büyük bir kasemdir (76) ki hakikaten o bir Kur'ân-ı Kerîm'dir (77). Öyle bir kitapta ki mahfuz tutulur

(78) ona tertemiz temizlenmiş olanlardan başkası el süremez (79). Rabbü'l-âlemîn'den indirilmedir (80). Şimdi bu kelâma siz yağ mı süreceksiniz? (81) Ve rızkınızı tekzîbiniz mi kılacaksınız? (82) O hâlde haydiseniz a can hulkūma geldiği vakit (83) ki siz o vakit bakar dursunuz (84). Biz ise ona sizden yakınızdır velâkin görmezsiniz (85). Evet, haydiseniz a dine boyun eğmeyecek, (86) cezâ çekmeyecekseniz, onu geri çevirseniz a, davanızda doğru iseniz (87). Amma o mukarrebînden ise artık (88) bir revh u reyhân ve bir cennet-i na'îm (89). Ve amma ashâb-ı yemînden ise (90) artık selâm sana ashâb-ı yemînden (91). Ve amma o tekzib eden (92) sapkınlardan ise her hâlde konukluğu hamîm (93) ve yaslanacağı cahîmdir (94). İşte budur hakikat hakku'l-yakīn (95). Haydi tesbih et Rabbine azîm ismiyle (96).

Hadîd Sûresi

Tesbih etmekte Allah'ı göklerde ve yerdeki; O öyle Azîz, öyle Hakîm'dir (1). Göklerin ve yerin mülkü O'nun, hem diriltir hem öldürür, hem O her şeye kadîrdir (2). O'dur Evvel ü Âhir ve Zâhir ü Bâtın, hem O her şeye Alîm'dir (3). O O'dur ki gökleri ve yeri altı günde yarattı, sonra Arş üzerine istivâ buyurdu. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve ona yükseleni hepsini bilir ve her nerede olsanız sizinle beraberdir; hem Allah her ne yaparsanız görür (4). Bütün göklerin ve yerin mülkü O'nundur ve bütün işler Allah'a ircâ' olunur (5). Geceyi gündüze sokar, gündüzü geceye sokar ve bütün sînelerin künhünü bilir (6).

İman edin Allah'a ve Resûlüne de sizi istihlâf buyurduğu şeylerden infak eyleyin ki iman edip de infak eyleyenleriniz için azîm bir ecir vardır (7). Hem neye iman etmeyesiniz Allah'a ki Peygamber sizi Rabbinize iman edesiniz diye davet edip duruyor, hâl bu ise mîsâkınızı da aldı, gerçek mü'min olacaksanız. (8) O O'dur ki sizi karanlıklardan nûra çıkarsın diye kuluna parlak parlak âyetler indiriyor. Muhakkak ki Allah size çok re'fetli bir Rahîm'dir (9). Hem Allah yolunda neye infak etmeyesiniz ki göklerin yerin mîrâsı zaten Allah'ın (hepsi O'na kalacaktır). Fetihten evvel infak edip çarpışanlarınız diğerlerine müsâvî olmaz, onlar sonradan infak edip çarpışanlardan derece itibariyle daha büyüktür. Bununla beraber hepsine de Allah hüsnâyı vaad buyurdu. Allah her ne yaparsanız da habîrdir (10).

Hani kim o Allah'a bir karz-ı hasen takdim edecek kimse ki Allah onu ona katlayıversin, hem onun için çok hoş bir ecir de var (11). O gün ki göreceksin o mü'minleri ve mü'mineleri, önlerinde ve sağlarında nûrları koşuyor, (12) "müjde bugün size" diye, "o cennetler ki altlarından ırmaklar akıyor, içlerinde muhalled kalacaksınız, işte fevz-i azîm odur" (13). O gün ki o münafıklar ve münafıkalar o iman edenlere şöyle diyecek: "Bize bakınız nûrunuzdan iktibas edelim." Denilecek ki: "Dönün gerinize de bir nûr araştırın", derken aralarına bir sur çekilmiştir, bir kapısı vardır; içi rahmet onda, dışı ise o cihetten azab. Onlara şöyle bağırışırlar: "Bizler sizinle beraber değil miydik?" "Evet", derler, "velâkin sizler kendilerinize fitne yaptınız, gözettiniz, işkillendiniz ve o kuruntular sizi aldattı, tâ Allah'ın emri gelinceye kadar; hem Allah'a mağrurlandırdı sizi o aldatıcı mağrur" (14). Artık bugün ne sizden ne de o küfredenlerden fidye kabul edilmez, sığınacağınız yer ateştir, lâyıkınız odur, ona gidiş de ne fenadır! (15). Ya o iman edenlere çağı gelmedi mi ki kalbleri Allah'ın zikrine ve inen hak aşkına huşû' ile coşsun ve bundan evvel kendilerine kitap verilmiş sonra üzerlerinden uzun zaman

geçip de kalbleri katılaşmış ve ekserîsi fıska dalmış bulunanlar gibi olmasınlar (16). İyi biliniz ki Allah Arz'ı ölümünden sonra diriltir, işte size âyetleri beyan ettik gerek ki aklınız ersin (17). Şüphesiz sadaka veren erkekler ve dişiler ve Allah'a öyle karz-ı hasen takdim edenler, verdikleri kendileri hesabına kat kat katlanır. Bir de onlara pek hoş bir ecir vardır (18). Hem Allah'a ve Resûlüne iman edenler, hep onlar aynı sıddîkler ve şehidlerdir, Rablerinin indinde onlara onların ecirleri ve nûrları vardır. Âyetlerimizi tekzib edenlere gelince işte onlar hep ashâb-ı cahîmdir (19).

Biliniz ki dünyâ hayat bir oyun, bir eğlence, bir süs ve aranızda bir tefâhur ve mâl ü evlâdda bir çokluk yarışından ibarettir. Bir yağmur temsîli gibi ki otu rençberleri imrendirmiştir, sonra heyecâna gelir, bir de görürsün sararmıştır, sonra da bir çörçöp olur. Âhirette ise şiddetli bir azab bir de Allah'tan bir mağfiret ve bir rıdvan vardır. Dünyâ hayat bir aldanış metâ'ından başka bir şey değildir (20). Siz Rabbinizden bir mağfirete ve eni yerin göğün eni gibi bir cennete yarışın ki Allah'a ve resullerine iman edenler için hazırlanmıştır. O Allah'ın fazlıdır, onu dilediği kimselere verir ve Allah çok büyük fazl sâhibidir (21). Ne Arz'da, ne de nefislerinizde bir musibet başa gelmez ki Biz onu fiile çıkarmazdan evvel bir kitapta yazılmış olmasın, şüphesiz bu Allah'a göre kolaydır (22). Şunun için ki kaybettiğinize gam yemeyesiniz ve size verdiğine de güvenmeyesiniz. Allah çok övünen kurulanın topunu sevmez (23). Onlar ki hem bahillik ederler hem de halka bahillik emrederler. Her kim de ardını dönerse haberi olsun ki Allah, Ganî Hamîd O (24). Celâlim hakkı için Biz resullerimizi beyyinelerle gönderdik ve beraberlerinde kitap ve mîzan indirdik ki insanlar adaletle tutunsunlar. Bir de demiri indirdik, onda hem çetin bir sertlik hem de insanlar için birçok menfaatlar vardır ve çünkü Allah kendisine ve resullerine gıyâbda yardım edenleri belli edecek, şüphe yok ki Allah Kavî'dir, Azîz'dir (25).

Hem celâlim hakkı için Nûh'u ve İbrâhim'i gönderdik, zürriyetlerinde de nübüvvet ve kitabı atâ kıldık. Öyle iken içlerinden bazısı hidâyeti kabul etmiş, çokları ise yoldan çıkmış fâsıklardır (26). Sonra onların izleri üzerinde resullerimizle tâkip ettik, bir de Meryem'in oğlu Îsâ ile tâkip ettik ve ona İncil'i verdik ve ona tâbi' olanların kalblerinde bir rikkat, bir merhamet yarattık. Bir de rehbâniyet ki onu onlar ibtidâ' ettiler, Biz onu üzerlerine yazmamıştık. Ancak Allah rızâsını aramak için yaptılar, sonra da ona hakkıyla riayet etmediler. Biz de içlerinden iman etmiş olanlara ecirlerini verdik, çokları ise yoldan çıkmış fâsıklardır (27). Ey o bütün iman edenler! Allah'tan korkun ve Resûlüne iman edin ki sizlere rahmetinden iki nasib versin ve size bir nûr bahşeylesin ki onunla yürüyesiniz, hem de size mağfiret buyursun. Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (28). Çünkü ehl-i kitab bilmeyecek mi ki Allah'ın fazlından bir şeye güç yetiremezler ve hakikat fazl Allah'ın yedindedir, onu dilediğine verir ve Allah çok büyük fazl sâhibidir (29).

Mücâdele Sûresi

Evet işitti Allah, işitti o kadının dediğini ki kocası hakkında sana mücadele ediyor ve Allah'a şikayet eyliyordu, Allah da muhaverenizi dinliyordu, çünkü Allah işitir görür (1). İçinizden zıhâr ile kadınlarından ayrılmaya kalkışan kimseler bilmelidirler ki o kadınlar onların anaları değildir, anaları ancak onları doğurmuş olanlardır. Bununla beraber onlar her hâlde çirkin ve

asılsız bir lakırdı söylüyorlardır. Ma‘amâfîh Allah’ın affı, mağfireti çok olduğunda da şüphe yoktur (2). Ve öyle kadınlarından zıhâr ile ayrılmaya kalkıp da sonra dediklerini geri alacak olanlar onun için ikisi temas etmezden evvel bir kul âzâd etmek lâzımdır. Bunu duydunuz a, işte siz bununla öğütlenirsiniz, hem Allah her ne yaparsanız haberdardır (3). Ona gücü yetmeyen de ikisi temas etmezden evvel sırasıyla iki ay oruç tutsun, ona da güç yetiremeyen altmış yoksul doyursun. Bunlar Allah’a ve Resûlüne iman edesiniz diyedir ve bunlar Allah’ın çizdiği hududdur, kâfirler için ise elîm bir azab vardır (4). Muhakkak ki Allah ve Resûlüne had yarışına kalkanlar çarpıldılar, tıpkı onlardan evvelkilerin çarpıldıkları gibi. Hâlbuki açık açık âyetler de indirmiştik, kâfirlere hem de hakāretli bir azab var (5). O gün ki Allah onları hep ba‘s edecek de bütün yaptıklarını kendilerine haber verecek. Allah onu bir bir saymış onlarsa onu unutmuşlardır, Allah her şeye şâhiddir (6).

Görmez misin Allah göklerdekini ve yerdekini hep bilir. Herhangi bir üçün bir fısıltısı oluyor mu mutlak O dörtleyicileri, gerek bir beşin mutlak O altılayıcıları, gerek daha az gerek daha çok her nerede olsalar mutlak O beraberlerindedir. Sonra bütün yaptıklarını kıyamet günü kendilerine haber verir, haberiniz olsun ki Allah her şeyi tamamıyla bilir (7). Bakmaz mısın şunlara, gizli konuşmadan nehyedildiler de sonra dönüp nehyolundukları şeyi yapıyorlar. Günah, udvân ve Peygamber’e isyan fısıldaşıyorlar, yanına geldiklerinde de seni Allah’ın sağlıklamadığı bir suretle sağlıklıyorlar. Kendi içlerinde de “Allah bizi söylediklerimizle ta‘zîb etse ya!” diyorlar, Cehennem onlara yeter, ona yaslanacaklar, artık o ne fena âkıbettir (8). Ey o bütün iman edenler! Sizler fısıldaştığınız vakit günah, udvân ve Peygamber’e isyan fısıldaşmayın, iyilik ve takvâ fısıldaşın ve Allah’tan korkun ki O’na haşrolunacaksınız (9). O gizli konuşmalar (o fiskos) sırf Şeytandandır, iman etmiş olanları kederlendirmek için, hâlbuki onlara bir şey zarar ettirecek değildir, meğer ki Allah’ın izniyle ola. Mü’minler de onun için hep Allah’a dayansınlar (10). Ey o bütün iman edenler! Sizlere “meclislerde genişleyin” denildiği vakit genişleyiverin, Allah da size genişlik versin. “Kalkın” denildiği zaman da kalkıverin ki Allah iman edenlerinizi yükseltsin, ilim verilenleri ise derecât ile, ve Allah her ne yaparsanız haberdardır (11). Ey o bütün iman edenler! Peygamber’e gizli mâruzatta bulunmak istediğiniz zaman fısıltınızdan önce bir sadaka takdim ediniz, bu sizin için hem bir hayır hem daha ziyade bir temizliktir. Fakat gücünüz yetmezse şüphe yok ki Allah Gafûr’dur, Rahîm’dir (12). Ya!.. Fısıltınızdan önce sadakalar takdim etmekten korktunuz mu? Madem ki yapmadınız Allah da size tevbe lutfetti, artık namaza devam edin ve zekâtı verin ve Allah’a ve Resûlüne itaat edin ki Allah Habîr’dir her ne yaparsanız (13).

Bakmaz mısın şunlara ki Allah’ın gazab etmiş olduğu bir kavme yardaklık etmekteler. Onlar ne sizdendirler ne onlardan ve bilip dururken yalan yere yemin ederler (14). Allah onlar için şiddetli bir azab hazırladı, hakikat onlar ne fena işler yapıyorlar (15). Yeminlerini bir siper edindiler de Allah yolundan men‘ ettiler, onun için onlara hakāretli bir azab var (16). İhtimâli yok onları ne malları ne evlâdları hiçbir suretle Allah’tan kurtaramaz, onlar ashâb-ı nârdır, hep onun içinde kalacaklardır (17). O gün ki Allah onları toplayarak ba‘s edecek de size yemin ettikleri gibi O’na da yemin edecekler ve sanacaklar ki bir şey yapıyorlar; işte onlar hep o

yalancılardır (18). Şeytan üzerlerine istîlâ etmiştir de kendilerine Allah düşüncesini unutturmuştur, onlar Şeytan hizbi, (Şeytan taraftarı)dırlar. Uyanık ol ki Şeytan'ın hizbi muhakkak hep hüsrâna düşenlerdir (19). Allah'a ve Resûlüne hudud yarışına kalkanlar her hâlde onlar en alçaklar içindedirler (20). Allah yazdı: Celâlim hakkı için her hâlde Ben yenerim Ben ve resullerim, şüphe yok ki Allah Kavî'dir, Azîz'dir (21). Allah'a ve âhiret gününe iman eden hiçbir kavmi Allah'a ve Resûlüne hudud yarışına kalkışan kimselerle sevişir bulamazsın; babaları veya oğulları veya kardeşleri veya hısımları, hemşehrileri olsalar bile. İşte Allah öyle kimseleri sevmeyen bir kavmin kalblerine imanı yazmış ve kendilerini tarafından bir rûh ile teyid buyurmuştur ve onları altından ırmaklar akar cennetlere koyacak, içlerinde ebediyen kalacaklardır, öyle ki Allah onlardan hoşnut, onlar da Allah'tan hoşnut. İşte onlar Allah hizbidir, uyanık ol ki Allah'ın hizbi muhakkak hep felâha erenlerdir (22).

Haşr Sûresi

Tesbih etmekte Allah için göklerdeki ve yerdeki, hem de Azîz Hakîm O (1). O ki ehl-i kitabdan küfredenleri ilk haşr için diyarlarından çıkardı. Siz çıkacaklarını zannetmediniz, onlar da zannettiler ki kendilerini Allah'tan koruyacak mâni'alarıdır kaleleri, istihkâmları; fakat Allah onları hesab etmedikleri cihetten bastırdı ve kalblerinin içine korku düşürdü, öyle ki evlerini bir taraftan kendi elleri bir taraftan da mü'minlerin elleriyle harap ediyorlardı. Düşünün de ibret alın ey görecek gözleri olanlar! (2) Ve eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı lâbüd dünyada kendilerine azab edecekti, âhirette ise onlara ateş azâbı var (3). Çünkü onlar Allah ve Resûlü ile karşılaşmaya kalkıştılar, her kim de Allah ile karşılaşmaya kalkışırsa şüphe yok Allah 'dır (4). Herhangi bir hurma ağacı kestiniz veya kökleri üzerinde dikili bıraktınızsa hep Allah'ın izniyle ve o fâsıkları perişan edeceği içindir (5). Allah'ın Resûlüne onlardan tahvil buyurduğu fey'e gelince, siz ona ne at debrettiniz ne rikâb, velâkin Allah resullerini dilediği kimselere musallat kılar ve Allah her şeye kadîrdir (6). Allah'ın Resûlüne kurâ ahâlisinden tahvil buyurduğu fey'i de Allah için ve Resûlü için ve karâbet sâhibi ve yetimler ve miskinler ve yolda kalmış kimseler içindir, ki sade içinizden zenginler arasında dolaşır bir devlet olmaya. Bir de Peygamber size her ne emir verirse tutun, nehyettiğinden de sakının ve Allah'tan korkun, çünkü Allah dır (7). O fukarâ muhacirler için ki yurtlarından ve mallarından çıkarıldılar, Allah'tan bir fazl ve rıdvan ararlar ve Allah'a ve Resûlüne hizmet ederler, tâ onlardır işte sâdık olanlar (8). Ve şunlar ki onlardan önce yurdu hazırlayıp imana sâhip oldular, kendilerine hicret edenlere mahabbet beslerler ve onlara verilenden nefislerinde bir kaygı duymazlar, kendilerinde ihtiyaç bile olsa îsâr ile nefislerine tercih ederler. Her kim de nefsinin hırsından korunursa işte onlardır o felâh bulanlar (9). Ve şunlar ki arkalarından gelmişlerdir, şöyle derler: "Yâ Rabbenâ! Bizlere ve önden iman ile bizi geçmiş olan kardeşlerimize mağfiret buyur ve gönüllerimizde iman etmiş olanlara karşı kin tutturma, yâ Rabbenâ şüphe yok ki Sen Raûfsun, Rahîmsin" (10).

Bakmaz mısın şu münafıklık yapanlara? Ehl-i kitabdan o küfreden ihvanlarına şöyle diyorlar: "Yemin ederiz ki eğer siz çıkarılırsanız her hâlde biz de sizinle beraber çıkarız ve sizin hakkınızda ebeden kimseye itaat etmeyiz ve şayet size kıtal yapılırsa muhakkak size yardım ederiz." Hâl bu ise Allah şehadet ediyor ki onlar kat'iyyen yalancıdırlar (11). Celâlim hakkı

için eğer çıkarılırlarsa onlarla beraber çıkmazlar ve eğer kıtal yapılırsa onlara yardım etmezler ve şayet yardım edecek olsalar mutlak arkalarına dönerler, sonra da kurtarılmazlar (12). Her hâlde onların yüreklerinde sizin korkunuz Allah'ınkinden ziyade, bu onların fıkıhsız bir kavim olmalarındandır (13). Size hepsi toplanarak kıtal yapamazlar, ancak müstahkem mevkilerde veya duvarlar, siperler arkasından yaparlar, aralarında be'sleri şiddetlidir. Sen onları toplu sanırsın hâlbuki kalbleri dağınıktır, bu onların akletmez bir kavim olmalarındandır (14). Yakında önlerinden geçenler gibi ki emrlerinin vebâlini tattılar, daha da onlara elîm bir azab var (15). Tıpkı Şeytan'ın meseli gibi ki hani insana "küfret" dedi de küfredince "ben" dedi, "senden berîyim, çünkü ben âlemlerin rabbi olan Allah'tan korkarım" (16). Sonra ikisinin de âkıbeti ebeden ateşte kalmaları oldu, ve işte zâlimlerin cezâsı budur (17).

Ey o bütün iman edenler! Hep Allah'a korunun ve baksın bir nefis yarın için ne takdim etmiş. Hem Allah'tan korkun, çünkü Allah her ne yaparsanız şüphesiz habîrdir (18). Ve onlar gibi olmayın ki Allah'ı unutmuşlardır da Allah da onlara kendilerini unutturmuştur, onlardır ki hep fâsıklardır (19). Ashâb-ı nâr ile ashâb-ı cennet müsâvî olmaz, ashâb-ı cennettir ki hep murâda ermişlerdir (20). Biz bu Kur'ân'ı bir dağın üzerine indirseydik her hâlde sen onu Allah korkusundan başını eğmiş, çatlamış görürdün. O temsiller yok mu, işte Biz onları insanlar için yapıyoruz gerek ki tefekkür edeler (21). O öyle Allah ki ondan başka tanrı yok, gaybı da bilir şehadeti de. O Rahmân'dır, Rahîm'dir (22). O öyle Allah ki ondan başka tapılacak yok, öyle Melik (Padişah) ki Kuddûs, Selâm, iman ve emniyet veren Mü'min, gözeten koruyan Müheymin, Azîz, Cebbâr, Mütekebbir. Tenzih O Allah'a müşriklerin şirkinden (23). O öyle Allah ki Hâlık, Bâri', Musavvir O, en güzel isimler (Esmâ-i Hüsnâ) O'nun. Bütün göklerdeki ve yerdeki O'na tesbih eder, O öyle Azîz öyle Hakîm'dir (24).

Mümtehine Sûresi

Ey o bütün iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dostlar yerine tutmayın. Siz onlara meveddet ilkā ediyorsunuz, onlar ise haktan size gelene küfrettiler. Rabbiniz Allah'a iman ediyorsunuz diye sizi ve Peygamber'i çıkarıyorlardı, eğer sizler Benim yolumda ve rızâm uğrunda cihad için çıktınızsa... Siz meveddetle onlara sır veriyorsunuz, hâlbuki Ben sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da hepsini bilirim ve içinizden her kim onu yaparsa artık düz yolun ortasında şaşırmış olur (1). Eğer onlar size bir zafer bulurlarsa hepinize düşman kesilirler ve sizlere fenalıkla ellerini ve dillerini uzatırlar ve arzu ederler ki hep kâfir olsanız. (2). Ne hısımlarınızın ne de evlâdlarınızın size asla menfaati olmaz, O kıyamet gününde aranızı ayırır ve Allah hep amellerinizi gözetir (3). Sizin için güzel bir örnek İbrâhim ile beraberindekilerde oldu; vaktiyle onlar kavimlerine şöyle dediler: "Biz sizlerden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan berîyiz ve sizi tanımıyoruz, tâ ki siz Allah'ın birliğine iman edinceye kadar. Sizinle aramızda ebedî buğz u adâvet başladı." Ancak İbrâhim'in babasına "elbette senin için istiğfar edeceğim, ma'amâfîh senin için Allah'tan hiçbir şeye gücüm yetmez" demesi müstesnâ. Dediler: "Yâ Rabbenâ! Biz ancak Sana tevekkül kıldık ve Sana gönül verdik ve bütün gidiş Sanadır (4). Yâ Rabbenâ! Bizleri o küfredenlerin fitnesi kılma ve bizlere mağfiret buyur, çünkü Sensin ancak öyle Azîz öyle Hakîm" (5). Hakikaten sizler için güzel bir örnek onlarda

olmuştur, Allah'a ve âhiret gününe ümid besleyenler için. Her kim de aksine giderse haberi olsun ki Allah çok Ganî'dir, her hamd O'nundur (6). Umulur ki Allah sizinle onlar içinden düşmanlaştıklarınız arasında bir meveddet husûle getire. Allah Kadîr'dir, Allah Gafûr'dur Rahîm'dir (7). Allah sizi din hakkında size kıtal yapmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselerden, onlara iyilik etmeniz ve kendilerine adalet yapmanızdan nehyetmez, çünkü Allah adalet yapanları sever (8). Allah sizi ancak size din hakkında kıtal yapan ve sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanıza muzâheret eden kimselerden, onlara dostluk etmenizden nehyediyor, her kim de onlara dostluk ederse işte onlar kendilerine yazık eden zâlimlerdir (9).

Ey o bütün iman edenler! Size mü'mine kadınlar muhacir olarak geldikleri zaman kendilerini imtihan edin, imanlarını Allah bilir. İmtihan üzerine onları mü'mine bilirseniz artık kendilerini kâfirlere geri çevirmeyin, mü'mineler kâfirlere helâl değil, kâfirler de mü'minelere helâl olmazlar. Ma'amâfîh sarfettikleri mehri o kâfirlere verin, sizin o mü'mineleri nikâh etmenizde de, kendilerine mehirlerini verdiğiniz takdirde, üzerinize bir günah yoktur. Kâfirelerin ise ismetlerine yapışmayın ve sarfettiğinizi isteyin, kâfirler de sarfettiklerini istesinler. Bunlar size Allah'ın hükmüdür, aranızda hükmediyor ve Allah Alîm'dir Hakîm'dir (10). Ve eğer zevcelerinizden bir şey sizden küffâra kaçar, siz de acısını alırsanız zevceleri gitmiş olanlara sarfettiklerinin mislini veriniz ve Allah'tan korkunuz ki siz O'na iman etmiş mü'minlersiniz (11). Ey o Peygamber! Mü'mineler sana şu şartlar üzerine bey'at etmeye geldiklerinde: Allah'a hiçbir şey şirk koşmayacaklar ve hırsızlık yapmayacaklar ve zina etmeyecekler ve evlâdlarını öldürmeyecekler ve elleriyle ayakları arasında bir bühtan uydurup getirmeyecekler ve sana hiçbir mârufta âsî olmayacaklar; bu suretle onlara bey'at ver ve kendileri için istiğfar ediver, çünkü Allah Gafûr'dur Rahîm'dir (12). Ey o bütün iman edenler! Öyle bir kavmi dost tanımayın ki Allah kendilerine gazab etmiş, âhiretten ümidi kesmişler, ashâb-ı kuburdan olan kâfirlerin me'yûsiyetleri gibi ye'se düşmüşlerdir (13).

Saf Sûresi

Tesbih etmekte Allah için göklerdeki ve yerdeki, O öyle Azîz öyle Hakîm (1). Ey o iman edenler! Niçin yapmayacağınız şeyi söylersiniz? (2) Yapmayacağınız şeyi söylemeniz, Allah yanında çok mebğuzdur (3). Haberiniz olsun ki Allah kendi yolunda kurşunlu bir binâ gibi saf bağlayarak çarpışanları sever (4). Ve hani bir vakit Mûsâ kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim! Benim size Allah'ın resûlü olduğumu bildiğiniz hâlde niçin bana ezâ ediyorsunuz?" Sonra vaktâ ki yamukluk ettiler Allah da kalblerini yamulttu, öyle ya Allah fâsıklar gürûhunu doğru yola çıkarmaz (5). Bir vakit de Meryem'in oğlu Îsâ şöyle dedi: "Ey İsrâil oğulları! Ben size Allah'ın resûlüyüm, önümdeki Tevrat'ın musaddıkı ve benden sonra gelecek bir resûlün müjdecisi olarak geldim ki onun ismi Ahmed'dir." Sonra o onlara beyyinelerle gelince "bu apaçık bir sihir" dediler (6). İslâm'a davet olunurken Allah'a karşı yalan uydurandan daha zâlim de kim olabilir! Allah da zâlimler gürûhunu muvaffak etmez (7). İstiyorlar ki Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürsünler, Allah ise nûrunu tamamlayacaktır, isterse kâfirler hoşlanmasınlar (8). O Allah'tır ki Resûlünü hidâyet kanunu ve hak dini ile gönderdi, onu her dinin üstüne çıkarmak için, isterse müşrikler hoşlanmasınlar (9).

Ey o bütün iman edenler! Size öyle bir ticaret göstereyim mi ki sizleri elîm bir azabdan kurtarır (10). Allah'a ve Resûlüne iman edip mallarınız ve canlarınızla Allah yolunda mücahede eylersiniz; bu sizin için çok hayırlıdır, eğer bilirseniz (11). Günahlarınızı mağfiret buyurur ve sizi altından ırmaklar akar cennetlere ve Adn cennetlerinde hoş hoş meskenlere koyar, işte büyük kurtuluş (fevz-i azîm) odur (12). Diğer biri de ki onu seveceksiniz; Allah'tan nusret ve yakın bir fetih, hem mü'minleri müjdele (13). Ey o bütün iman edenler! Allah yardımcıları olunuz, nitekim Meryem'in oğlu Îsâ "kim benim yardımcılarım Allah'a doğru?" dedi, Havâriyyûn "biz Allah yardımcılarıyız" dediler. Bunun üzerine Benî İsrâilden bir tâife iman etti, bir tâife de küfre gitti de Biz iman edenleri düşmanlarına karşı teyid eyledik, o suretle onlar üstün olup yüze çıktılar (14).

Cum'a Sûresi

Tesbih eder Allah için göklerdeki ve yerdeki; O öyle lekesiz Kuddûs Melik ki hem Azîz hem Hakîm (1). O'dur ki ümmîler içinde kendilerinden bir Resul gönderdi, üzerlerine O'nun âyetlerini okuyor ve onları temize çıkarıp parlatıyor, kendilerine kitap ve hikmet öğretiyor. Hâlbuki bundan evvel açık bir dalâl içinde idiler (2). Ve daha onlardan başkalarına ki henüz onlara lâhık olmadılar; O öyle Azîz öyle Hakîm (3). İşte o Allah'ın fazlıdır, onu dilediğine verir ve Allah çok büyük fazl sahibidir (4). Kendilerine Tevrat yükletilen, sonra onu hâmil olmayan kişilerin meseli, ciltlerle kitap taşıyan eşeğin hâline benzer. Allah'ın âyetlerini tekzib eden kavmin meseli ne çirkin! Allah zâlimler gürûhunu doğru yola çıkarmaz (5). De ki: "Ey Yahudî olanlar! Siz sâir insanlardan başka olarak Allah'ın dostları bulunduğunuzu zu'mediyorsanız haydin ölmeyi temenni edin, eğer (davanızda) sâdıklarsanız öyle yapın" (6). Hâlbuki ellerinin takdim ettiği günahlar yüzünden onu ebeden temenni edemezler, Allah zâlimleri bilir (7). De ki: "Haberiniz olsun o kaçıp durduğunuz ölüm muhakkak gelip size çatacak, sonra O bütün gayb ve şehadeti bilene iade olunacaksınız da O size neler yaptığınızı haber verecektir" (8).

Ey o bütün iman edenler! Cuma günü namaz için nidâ olunduğunda hemen Allah'ın zikrine koşun ve alım satımı bırakın, o sizin için daha hayırlıdır, eğer bilirseniz (9). Sonra da namaz kılındı mı yeryüzünde dağılın da Allah'ın fazlından nasip arayın ve Allah'ı çok zikredin ki felah bulabilesiniz (10). Böyle iken bir ticaret veya eğlenti gördüklerinde ona fırladılar da seni ayakta bıraktılar. De ki: "Allah'ın yanındaki, eğlentiden de ticaretten de hayırlıdır ve Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır" (11).

Münâfikūn Sûresi

Sana geldikleri vakit o münafıklar dediler ki: "Şehadet ederiz hakikaten sen şüphesiz Allah'ın resûlüsün." Allah da biliyor ki hakikaten sen şüphesiz O'nun resûlüsün, bununla beraber Allah şehadet ediyor ki doğrusu münafıklar kat'iyyen yalancıdırlar (1). Yeminlerini bir kalkan edinip de Allah yolundan yan çizmektedirler, hakikat bunlar ne fena yapıyorlar (2). O şundan: Çünkü onlar imana gelmişler, sonra küfre gitmişlerdir de o kalblerine tab' olunmuş da artık anlamaz olmuşlardır (3). Sen onları gördüğün vakit cisimleri tuhafına gider ve söylerlerse dediklerine kulak verirsin, sanki dayanmış keresteler (huşub-i müsennede) gibidirler, her sayhayı sanırlar ki aleyhlerindedir. Onlar düşmandırlar, onun için onlardan sakın, onları Allah gebertsin,

nereden çevriliyorlar! (4) Onlara “gelin, Resûlullah sizin için istiğfar ediversin” denildiği zaman da başlarını bükerler ve görürsün ki kibir taslayarak yan çizer giderler (5). Onlar için istiğfar etsen de etmesen de aleyhlerinde müsâvîdir, Allah onlara asla mağfiret etmez ve Allah fâsıklar gürûhunu doğru yola çıkarmaz (6). Onlardır ki “Resûlullah’ın yanındakilere nafaka vermeyin tâ ki dağılsınlar” diyorlar. Hâlbuki göklerin ve yerin hazineleri Allah’ındır ve lâkin münafıklar anlamazlar (7). Diyorlar ki: “Eğer Medine’ye dönersek her hâlde e‘az olan oradan ezell olanı çıkaracaktır.” Hâlbuki izzet Allah’ın ve Resûlünün ve mü’minlerindir velâkin münafıklar bilmezler (8).

Ey o bütün iman edenler! Sizleri ne mallarınız ne evlâdlarınız Allah’ın zikrinden alıkoymasın ve her kim öyle yaparsa işte onlar hüsrâna düşenlerdir (9). Ve sizlere merzuk kıldığımız şeylerden infak yapın, her birinize ölüm gelmezden evvel ki sonra “yâ Rabbi! Beni yakın bir ecele kadar tehir eylesen de sadaka versem ve sâlihînden olsam” der (10). Hâlbuki Allah bir nefsi eceli geldiği zaman asla tehir buyurmaz ve her ne yaparsanız Allah habîrdir (11).

Tegābün Sûresi

Tesbih eder Allah’a göklerde ve yerdeki; mülk O’nun, hamd O’nun ve O her şeye kadîrdir (1). O’dur sizi yaratan, öyle iken içinizden kimi kâfir, kimi mü’min; bununla beraber Allah her ne yaparsanız görür (2). O ki gökleri ve yeri hak ile yarattı ve size suret verdi, suretlerinizi güzel de yaptı, nihâyet gidiş de O’nadır (3). O göklerde ve yerde ne varsa bilir ve sizler her ne sır tutar ve her ne açıklarsanız hepsini bilir ve Allah bütün sînelerin künhünü bilir (4). Bundan evvel küfredenlerin haberi gelmedi mi size? Ki yaptıklarının vebâlini tattılar, daha da onlara elîm bir azab var (5). Çünkü onlara peygamberleri beyyinelerle geliyordu da onlar “bizi bir beşer mi yola getirecek?” deyip küfretmişler ve aksine gitmişlerdi, Allah da müstağnî olduğunu gösterdi. Öyle ya, Allah Ganî’dir Hamîd’dir (6). Küfredenler asla ba‘s olunmayacaklarını zannettiler, de ki: “Hayır, Rabbim hakkı için muhakkak ba‘s olunacaksınız, sonra da muhakkak yaptıklarınız size anlatılacaktır ve o Allah’a göre kolaydır” (7). Onun için siz Allah’a ve Resûlüne ve indirdiğimiz nûra iman ediniz ve Allah her ne yaparsanız haberdardır (8). Sizi o dernek gününe dereceği gün ki o gün tegābün günü (kâr ve zarar günü)dür. Her kim Allah’a iman eder de yaraşıklı iş yaparsa Allah onun kabahatlerini örter de onu altından ırmaklar akar cennetlere kor, öyle ki ebediyen onlarda kalmak üzere, işte büyük kurtuluş odur (9). Küfredip âyetlerimizi tekzib eyleyenler ise, onlar ashâb-ı nârdırlar, orada muhalled kalacaklardır, o ise ne fena varılacak yerdir (10).

Allah’ın izni olmayınca hiçbir musibet isabet etmez. Her kim de Allah’a iman ederse O onun kalbine hidâyet verir ve Allah her şeyi bilir (11). İman edin de Allah’a itaat eyleyin ve Resûlüne itaat eyleyin; eğer aksine giderseniz Resûlümüze ait olan sade açık bir tebliğden ibarettir (12). Allah’tan başka Tanrı yoktur, onun için mü’minler hep Allah’a dayansınlar (13). Ey o bütün iman edenler! Haberiniz olun ki çiftleriniz ve evlâdlarınızdan size düşman vardır, onun için onların mahzurlarından sakının. Bununla beraber affeder, kusurlarına bakmaz, örterseniz şüphe yok ki Allah Gafûr’dur Rahîm’dir (14). Her hâlde mallarınız ve evlâdlarınız bir fitnedir, Allah ise, büyük ecir O’nun yanındadır (15). Onun için gücünüz yettiği kadar Allah’a korunun,

dinleyin, itaat edin, infak edin, kendileriniz için hayır yapın; her kim de nefsinin hırsından korunursa işte onlar felah bulanlardır (16). Eğer Allah'a bir karz-ı hasen arzederseniz onu sizin için katlayıverir ve sizlere mağfiret buyurur. Allah Şekûr'dur Halîm'dir (17). Gayba da şehadete de âlim, Azîz, Hakîm'dir (18).

Talâk Sûresi

Ey o Peygamber! Kadınları boşadığınız vakit iddetlerine doğru boşayın ve iddeti sayın ve Rabbiniz Allah'tan korkun, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar meğer ki açık bir terbiyesizlik etmiş olalar. Bunlar Allah'ın tâyin buyurduğu hudûddur ve her kim Allah'ın hudûduna tecavüz ederse nefsine zulmetmiş olur. Bilmezsin belki Allah onun arkasından bir iş çıkarır (1). Sonra müddetlerini doldurmaya yaklaştıklarında onları güzellikle tutun yahut güzellikle ayrılın ve sizlerden adalet sahibi iki erkeği işhâd eyleyin, şehadeti de Allah için doğru edâ edin. Bu size söylenenleri duydunuz a, bununla Allah'a ve âhiret gününe iman eder kimselere öğüt verilir, her kim de Allah'tan korkarsa Allah ona bir mahrec müyesser kılar (2) ve onu hâtır u hayâline gelmez cihetten merzuk eder ve her kim Allah'a tevekkül kılarsa O ona yetişir. Her hâlde Allah emrini yerine getirir, Allah her şey için bir mikdar tâyin etmiştir (3). Hayızdan kesilmiş olan kadınlarınız -şüphelendinizse- onların iddeti de üç aydır, hayız görmeyenler de öyle. Yüklülerin ise ecelleri hamillerini vaz' etmeleridir ve her kim Allah'a korunursa Allah onun işine bir kolaylık verir (4). İşte bu (anlatılan ahkâm) Allah'ın emridir, onu size indirdi ve her kim Allah'tan korkarsa Allah onun kabahatlerini örter ve ecrini büyültür (5). O kadınları gücünüzün yettiğinden sâkin olduğunuz yerin bir kısmında iskân ediniz ve üzerlerine tazyik yapmak için onları ızrâra kalkışmayınız ve eğer yüklü iseler hamillerini vaz' edinceye kadar nafakalarını verin. Sonra sizin hesâbınıza emziririlerse o vakit de ecirlerini verin ve aranızda iyilikle emredin ve eğer zorlaşıyorsanız o hâlde baba hesâbına diğer bir emzikli emzirecektir (6). Genişliği olan genişliğinden infak etsin, rızkı dar olan da Allah'ın ona verdiğinden infak eylesin. Allah bir nefse verdiğinden başka teklif etmez, Allah bir usrun arkasından bir yüsr yapar (7).

Nice memleket (nice şenlik) Rabbinin ve resullerinin emrinden çıkıp azdı da Biz onu şiddetli bir hesâba çektik ve görülmedik bir azâba giriftar eyledik (8). O suretle emrinin vebâlini tattı ve işinin âkıbeti bir hüsran oldu (9). Allah öyleler için şedîd bir azab hazırlamıştır, ondan dolayı Allah'tan korkun da korunun ey hâlis özü, temiz aklı olanlar, iman edenler! İşte Allah size bir zikir indirdi, (10) bir Resul gönderdi, Allah'ın nûrlar saçan, yollar açan âyetlerini sizlere karşı okuyor ki iman edip sâlih amel işleyenleri zulmetlerden nûra çıkarsın ve her kim Allah'a iman edip salâh ile çalışırsa Allah onu altından ırmaklar akar cennetlere koyacak: Orada ebediyen muhalledler, öyle ki Allah ona hakikaten güzel bir rızık ihsan etmiş (11). O Allah ki yedi semâ yaratmış, Arz'dan da onların bir mislini; aralarında emir inip duruyor. Şunu bilesiniz diye ki: Allah her şeye kadîrdir ve Allah her şeyi ilmiyle ihâta etmiştir (12).

Tahrîm Sûresi

Ey o Peygamber! Sana Allah'ın helâl kıldığını niçin haram edersin, zevcelerinin hoşnutluğunu ararsın? Ma'amâfîh Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir (1). Allah sizin için yeminlerinizin

çözümlüğünü farz kılmıştır ve Allah sizin mevlânızdır, hem de Alîm Hakîm O'dur (2). Ve hani Peygamber zevcelerinin bazısına sır olarak bir söz söylemişti, vaktâ ki o onu haber verdi, Allah da Peygamber'e onu açtı, açınca Peygamber -o zevcesine- birazını tanıttı, birazından da sarf-ı nazar etti. Ona bu suretle anlatıverince "bunu sana kim haber verdi?" dedi, "bana" dedi, "O Alîm, Habîr nübüvvetle haber verdi" (3). Eğer Allah'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalbleriniz eğildi, yok eğer ona karşı tezâhüre kalkışırsanız haberiniz olsun ki Allah onun mevlâsı, hem Cibrîl ve mü'minlerin sâlihi, onun arkasından da melâike zahîrdir (4). Gerek ki Rabbi, şayet o sizi boşarsa, yerinize ona sizlerden daha hayırlı zevceler verir öyle ki müslimeler, mü'mineler, kāniteler, tâibeler, âbideler, sâimeler, seyyibler ve bâkirler (5). Ey o bütün iman edenler! Kendilerinizi ve ailelerinizi koruyun bir ateşten ki yakacağı o insanlar, o taşlardır, üzerinde öyle melekler vardır ki yoğun mu yoğun, çetin mi çetin. Allah kendilerine ne emrettiyse O'na isyan etmezler ve her neye me'mur iseler yaparlar (6). Ey o küfredenler! O gün özür dilemeye kalkmayın çünkü hep yaptıklarınızın cezâsını çekeceksiniz (7).

Ey o bütün iman edenler! Allah'a öyle tevbe edin ki nasûh (gayet ciddi, müessir, öğütçü) bir tevbe olsun, gerek ki Rabbiniz sizden kabahatlerinizi keffâretle örter de sizleri altından ırmaklar akar cennetlere koyar. O gün ki Allah Peygamberini ve onun maiyyetinde iman edenleri utandırmayacak, nûrları önlerinde ve sağlarında koşacak, şöyle diyecekler: "Yâ Rabbenâ! Bizlere nûrumuzu tamamla ve bizleri mağfiretinle yarlığa, şüphesiz ki Sen her şeye kadîrsin" (8). Ey o Peygamber! Kâfirlere ve münafıklara mücahede et ve onlara karşı kalın bulun, onların varacakları yer cehennemdir, ona gidiş de ne fena gidiştir (9). Allah küfredenlere Nûh'un karısıyla Lût'un karısını bir mesel yaptı, o iki kadın kullarımızdan birer sâlih kulun taht-ı ismetinde idiler de onlara hıyanet ettiler. Onun için o iki sâlih kul da onları Allah'ın azâbından zerrece kurtaramadılar, o iki kadının ikisine de denildi ki: "Girin ateşe girenlerle beraber!" (10) Allah, iman edenlere de Firavun'un hatununu bir mesel yaptı; o vakit o hatun demişti ki: "Yâ Rab! Nezd-i ulûhiyetinde benim için cennette bir ev yap ve beni Firavun'dan ve onun amelinden kurtar, beni o zâlimler kavminden necâta çıkar" (11). Bir de İmran'ın kızı Meryem'i ki ırzını pek sağlam korudu, fakat Biz ona rûhumuzdan nefhettik, hem Rabbinin kelimâtını ve kitaplarını tasdik etmişti, hem kānitînden idi (12).

Mülk Sûresi

Ne yücedir O ki mülk O'nun elinde ve O her şeye kadîrdir (1). O ki ölümü ve dirimi takdir edip yarattı, sizi imtihâna çekip şunu bildirmek için ki hanginiz amelce daha güzel; hem O öyle Azîz öyle Gafûr (2). O ki yedi semâ yaratmış birbiriyle mutâbık, göremezsin o Rahmân'ın yarattığında hiçbir nizamsızlık. Haydi çevir gözü görebilir misin hiçbir çatlak, bir kusur? (3) Sonra yine çevir gözü, tekrar tekrar, sana döner o göz bîtab olarak zelîl ü hakīr (4). Celâlim hakkı için Biz o dünyâ semâyı takım takım kandillerle donattık ve onları şeytanlar için atmalar (rücûm) yaptık, hem onlar için o çılgın ateş azâbını hazırladık (ki azâb-ı sa'îr) (5). Kendilerinin Rabbine küfredenler için de cehennem azâbı vardır, ona gidiş de ne fena âkıbettir (6). İçine atıldıkları vakit onun öyle bir hıçkırışını işitirlerki feveran ediyordur (7). Hemen hemen öfkeden patlayacak gibi bir hâle gelir, içine bir alay atıldıkça her defasında onlara onun bekçileri "size

gocundurucu bir peygamber (bir nezir) gelmedi mi?" diye sorarlar (8). "Evet, doğrusu bize gocundurucu bir peygamber (bir nezir) geldi, fakat biz ona inanmadık ve Allah hiçbir şey indirmedi, siz büyük bir dalâl içindesiniz diye tekzib ettik" derler (9). Ve "biz işitir veya akleder olsaydık bu sa'îr ashâbı içinde bulunmazdık" derler (10). İşte günahlarını itiraf ettiler, kahrolsun o hâlde ashâb-ı sa'îr (11). Çünkü o Rablerine gıyabda olarak saygı besleyenler yok mu, muhakkak ki mağfiret ve büyük bir ecir onlar içindir (12). Sözünüzü ister sır tutun ister açığa vurun, çünkü O bütün sînelerin künhünü bilir (13). Bilmez mi o yaradan ki O öyle Latîf öyle Habîr (14).

O Hâlık'tır ki O size arzı zelûl (münkād) kıldı, haydin o Arz'ın omuzlarında yürüyün de O yaratan Latîf-i Habîr'in rızkından yiyin; O'nadır fakat nihâyet nüşûr (15). Emin misiniz O semâdakinden, sizinle Arz'ı göçürüvermesinden? O vakit bakarsınız ki o Arz çalkanıyordur (16). Yoksa emin misiniz O semâdakinden, üzerinize bir mermiler yağdırıcı gönderivermesinden? O vakit bilirsiniz ki nasılmış inzârım? (17). Fi'l-hakīka onlardan evvelkiler de tekzib ettiler, fakat nasıl oldu inkârım (18). Bakmazlar mı ki üstlerinde uçan kuşlara, kanat süzerlerken ve yumarlarken? Rahman'dır ancak onları tutan, şüphesiz ki O her şeyi görür (19). Yoksa kimdir o Rahmân'ın berisinden şu sizin ordularınız ki sizi kurtaracak? Kâfirler başka değil, sade bir gurur içindedirler (20). Yoksa kimdir şu sizlere rızık verecek, O rızkını keserse? Hayır, bir ürküntü ve azgınlık içinde inada dalmışlar (21). İmdi yüz üstü kapanarak giden mi daha doğru, yoksa dosdoğru bir cadde üzerinde düpedüz giden mi? Düşünmeli bir (22). De ki "O'dur ancak sizi inşâ eyleyen ve size dinleyecek kulak, görecek gözler, duyacak gönüller veren, fakat sizler pek az şükrediyorsunuz" (23). De ki: "O'dur sizi Arz'da zürriyet hâlinde yaratıp yayan, nihâyet de hep toplanıp O'na haşrolunacaksınız" (24). Böyle iken diyorlar ki: "Ne zaman bu vaad, eğer sâdıksanız?" (25). De ki: "O ilim ancak Allah'ın indindedir, ben sade açık anlatan bir nezir (gocundurucu bir peygamber)im" (26). Derken vakti gelip de onu yakından gördüklerinde o küfredenlerin yüzleri kötüleşiverdi ve denildi ki: "İşte bu, o sizin kendinize davet edip durduğunuz budur" (27). De ki: "Gördünüz mü? Allah beni ve beraberimdekileri helâk etse yahut bize merhamet buyursa iki takdirde de kâfirleri elîm bir azabdan kurtaracak kim?" (28). De ki: "O öyle Rahmân, işte biz ona iman ettik ve ona dayanmaktayız. İleride sizler de bileceksiniz ki o açık bir dalâl içinde bulunan kim" (29). De ki: "Gördünüz mü? Sabaha kadar suyunuz batakalırsa size bir âb-ı revân getirecek kim?" (30).

Kalem Sûresi

Nûn ve Kalemle ehl-i kalemin satıra dizdikleri, dizecekleri hakkı için (1) sen Rabbinin nimeti ile, mecnun değilsin (2) ve tükenmez bir ecir var muhakkak senin için (3). Ve her hâlde sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin (4). Yakında göreceksin ve görecekler (5) hanginizde imiş o fitne, o cünun? (6) Şüphesiz Rabbindir en bilen yolundan sapanı, yine O'dur en bile hidâyete erenleri (7). O hâlde tanıma o yalan diyenleri (8). Arzu ettiler ki müdahene etsen, o vakit müdahene edeceklerdi (9). Ve tanıma şunların hiçbirini: Çok yemin edici, değersiz, (10) gammaz, koğuculukla gezer (11). Hayır engeli, mütecaviz vebal yüklü (12) zobu, sonra da takma (zenîm)

(13). Mal sahibi olmuş ve oğulları var diye (14). Karşısında âyetlerimiz okunurken "eskilerin masalları" dedi (15). Haberiniz olsun ki Biz onlara belâ vermişizdir (16). O bağ sâhiplerini belâlandırdığımız gibi; o sıra ki yemin etmişlerdi, sabah olunca onu mutlaka devşireceklerdi (17). Bir istisnâ da yapmıyorlardı (18). Derken ona Rabbinden bir dolaşan dolaşıvermişti, onlar uyuyorlardı (19). Sabaha kadar o bağ sırıma dönüvermişti (20). Derken sabaha yakın birbirlerine seslendiler: (21) "Haydin kesecekseniz harsinize (kültürünüze) erkence koşun" dediler (22). Hemen fırladılar, şöyle mızırdaşıyorlardı: (23) "Sakın bugün aranıza bir miskin sokulmasın" diyorlardı (24). Sırf bir men'e güçleri yeterek erkenden gittiler (25). Vaktâ ki o bağı gördüler, "biz" dediler, "her hâlde yanlış gelmişiz (26). Yok biz mahrum edilmişiz" (27). Ortancaları (en mutedilleri) "demedim mi size: tesbih etseydiniz" (28). "Sübhansın yâ Rabbenâ!" dediler, "bizler doğrusu zâlimlermişiz" (29). Sonra döndüler kendilerine levm ediyorlardı (30). "Yazıklar olsun bizlere, bizler doğrusu azgınlarmışız (31). Ola ki Rabbimiz bize onun yerine daha hayırlısını vere, her hâlde biz bütün rağbetimizi Rabbimize çeviriyoruz" (32). İşte böyledir azab, ve elbette âhiret azâbı daha büyüktür, fakat bilselerdi (33).

Şüphesiz ki korunan müttakīler içindir Rablerinin indinde na'îm cennetleri (34). Ya artık, müslimleri mücrimler gibi kılar mıyız? (35) Neniz var? Nasıl hükmediyorsunuz? (36) Yoksa size mahsus bir kitap var da onda şu dersi mi okuyorsunuz: (37) Siz âlemde her neyi ihtiyar ederseniz o her hâlde sizin olacak diye? (38) Yoksa size karşı üzerimizde kıyamet gününe kadar sürecek yeminler, taahhüdler mi var siz her ne hükmederseniz her hâlde öyle olacak diye? (39) Sor bakalım onlara içlerinden ona kefil hangisi? (40) Yoksa onların şerîkleri mi var? O hâlde şerîklerini getirsinler, sâdık iseler (41). O gün ki sâktan bir keşf olunur ve secdeye davet edilirler, o vakit güçleri yetmez (42). Gözleri düşmüş, kendilerini bir zillet sarmış bulunur, hâlbuki o secdeye onlar sağ sâlim iken davet olunuyorlardı (43). O hâlde Bana bırak bu sözü tekzib edenleri, Biz onları istidrac ile çıkarır, bilemeyecekleri cihetten yuvarlarız (44). Ve Ben onların ipini uzatırım, çünkü fendim sağlamdır (45). Yoksa sen onlardan bir ücret istiyorsun da mı cereme vermekten ezilmişler? (46) Yoksa gayb yanlarında da onlar mı yazıyorlar? (47) O hâlde sabret Rabbinin hükmüne de Sâhib-i Hût gibi olma, hani öfkeye boğulmuş da nidâ etmişti (48). Rabbindan bir nimet yetişmiş olmasa idi ona, elbette o fezâya fena bir hâlde atılacaktı (49). Fakat Rabbi onu ıstıfâ buyurdu da sâlihînden kıldı (50). Ve gerçek o küfredenler o zikri işittikleri vakit az daha seni gözleriyle kaydıracaklardı, bir de durmuşlar "o her hâlde bir mecnun" diyorlar (51). Hâlbuki o hâlis bir zikirdir bütün ukalâ âlemleri için (52).

Hâkka Sûresi

O Hâkka (1). Ne Hâkka? (2) Ve ne bildirdi sana dirayetle nedir o Hâkka? (3) İnanmadı Semûd ü Âd o kāri'aya (4). Amma Semûd ihlâk ediliverdiler o tâğiye ile (5). Ve amma Âd, onlar da ihlâk ediliverdiler bir sarsar rüzgârı, azgın bir fırtına ile (6). Musallat etmişti Allah onu üzerlerine yedi gece sekiz gün husûm hâlinde: köklerini kesmek üzere müstemirren. Bir de görürsün ki o kavmi o müddet zarfında yıkılakalmışlar. Ve sanki içleri kof hurma kütükleri imişler (7). Bak şimdi görebilir misin onlardan bir bakıyye? (8) Firavun da geldi, ondan evvelkiler de, mü'tefikeler de hep o hata ile (9). Hep Rablerinin resûlüne âsî oldular, O da onları

alıverdi mütezâyid bir tutuş (kāhir bir kabza) ile (10). Hâlbuki Biz o su tuğyan ettiği vakit sizi akan gemide taşıdık (11). Onu sizlere bir anıt yapalım ve belleyici kulaklar bellesin diye (12). Çünkü Sûr üfürülüp de bir tek nefha (13) o yer ve dağlar yükletilip arkasından da bir çarpılış çarpıldılar mı bir defa (14) işte o gün o vâkı'a vukū'a gelmiştir (15) ve semâ yarılmış o da o gün sarkmıştır (16). Öyle ki melek kenarları üzerindedir ve üstlerinde o gün Rabbinin Arşını sekiz hâmil olur (17). O gün arzolunursunuz, öyle ki gizli bir hâliniz kalmaz (18). İşte o vakit kitabına sağıyla erdirilmiş olan kimse der ki: "Ha alın okuyun kitabımı (19). Çünkü ben sezmiştim ki ben kavuşacağım hesâbıma" (20). Artık o hoşnut bir hayatta (21) yüksek bir cennettedir (22) devşirimleri yakında (23). Yiyin için afiyet olsun, takdim ettiklerinize mukabil geçmiş günlerde (24). Amma kitabına soluyla erdirilmiş olan da der ki: "Eyvah, keşke erdirilmese idim kitabıma (25) ve vâkıf olmasa idim ne imiş hesâbıma (26). Nolurdu iş bitiren olaydı o ölüm (27). Hiçbir şeye yaramadı benden yana malım (28). Mahv oldu benden saltanat u sâmânım" (29). Tutun onu hemen, bağlayın onu (30). Sonra ancak cahîme yaslayın onu (31). Sonra bir zincirde, ki boyu yetmiş arşın, yollayın onu (32). Çünkü o Allah Azîmü'ş-şân'a inanmıyordu (33). Ve fukarânın yiyeceğine hiç bakmıyordu (34). Bugün de ona yok kanı sıcak bir hısım (35) ne de bir taâm, bir "gıslîn"den başka (36). Ki onu kimse yemez hatâkâr cânîlerden başka (37).

Artık yok, kasem ederim ki gördüklerinize (38) ve görmediklerinize (39) o hiç şüphesiz kerîm bir resûlün getirdiği sözdür (40). Ve o bir şâir sözü değildir. Siz pek az inanıyorsunuz (41). Bir kâhin sözü de değildir, siz pek az düşünüyorsunuz (42). O Rabbü'l-âlemin'den bir tenzildir (43). O Bize isnâden bazı laflar uydurmaya kalkışsaydı (44) elbette Biz onu ondan dolayı yemîniyle yakalar (kuvvetle tutar hıncını alır)dık (45). Sonra da ondan vetînini (iliğini) keser atardık (46). O vakit sizden hiçbiriniz ona siper de olamazdınız (47). Ve o hiç şüphesiz unutulmayacak bir öğüttür korunacaklar için (48). Bununla beraber Biz biliyoruz ki sizden inanmayanlar var (49). Ve her hâlde o, kâfirler üzerinde bir hasrettir (50). Ve o hiç şüphesiz hakku'l-yakīndir (51). Haydi tesbih et Rabbinin Azîm ismiyle (52).

Me'âric Sûresi

İstedi bir sâil bir azâbı ki olacak (1) kâfirler için, yok onu def' edecek (2). O, mi'râcların sâhibi Allah'tan (3) ki O'na melâike ve Rûh urûc eder, bir günde ki mikdârı elli bin sene tutar (4). O hâlde sabret biraz bir sabr-ı cemîl ile (5). Çünkü onlar onu uzak görürler (6). Bizse onu yakın görürüz (7). O gün ki olur semâ erimiş bir maden gibi (8) dağlar da atılmış elvan yün gibi (9). Ve bir hısım bir hısıma hâlini sormaz (10) birbirlerine gösterilirlerken, mücrim ister ki fidye verse o günün azâbından oğullarını (11) ve refîkasını ve biraderini (12) ve kendini barındıran fasîlesini (13) ve Arz'da bulunanların hepsini de sonra kendini kurtarsa (14). Hayır, çünkü o salgın bir lezâ (15), etrafı soyan nâr-ı cezâ (16). Çağırır arkasını dönüp tersine gideni (17) ve toplayıp toplayıp kasaya yığanı (18). Hakikat o insan helû' yaratılmıştır (19). Şer dokundu mu mızıkçı (20). Hayır dokundu mu kıskanç (21). Müstesnâ ancak o musallîler (22) onlar ki namazlarına müdâvimdirler (23). Ve onlar ki mallarında vardır bir hakk-ı mâlum (24). Hem sâil için hem mahrum (25). Ve onlar ki din gününü (cezâ gününü) tasdik ederler (26). Ve onlar ki

Rablerinin azâbından korkarlar (27). Çünkü Rablerinin azâbından emin olunmaz (28). Ve onlar ki apışlarını korurlar (29) ancak zevcelerine veya milk-i yemînlerine başka, çünkü bunda levm olunmazlar (30). Fakat ondan ötesini arayanlar, işte onlar haddi aşan haşarılardır (31). Ve onlar ki emanetlerine ve ahidlerine riayet ederler (32). Ve onlar ki şâhidliklerinde dürüsttürler (33). Ve onlar ki namazları üzerine muhafızlık ederler (34). İşte onlar cennetlerde ikram olunanlardır (35).

Şimdi ne var o küfredenlere ki sana doğru boyunlarını uzatarak koşuyorlar (36). Sağdan ve soldan fırka fırka (37). Onlardan her kişi na‘îm cennetine sokulacağını ümid mi ediyor? (38) Yağma yok! Biz onları o bildikleri nesneden yarattık (39). Artık o maşrıkların, mağriblerin Rabbi için yemîne ne hacet, şüphesiz ki Biz elbette kādiriz (40). Onları kendilerinden hayırlısına tebdil edebiliriz ve Bizim önümüze geçilmez (41). O hâlde bırak onları dalsınlar ve oynayadursunlar, tâ o vaad olundukları güne çatacakları deme kadar (42). O gün ki kabirlerden hızlı hızlı çıkacaklar, sanki çantalarıyla dikmelere (putlara) gidiyorlarmış gibi fırlayacaklar (43). Gözleri düşkün, kendilerini bir zillet saracak da saracak, o işte onların vaad olunup durdukları gün (44).

Cilt 6

Nûh Sûresi

Haberiniz olsun ki Biz Nûh'u kavmine gönderdik, "kavmini inzar et" diye, gelmezden evvel onlara bir azâb-ı elîm (1). Dedi ki: "Ey kavmim! Haberiniz olsun ben size açık bir nezîrim (2). Şöyle ki, Allah'a kulluk edin ve O'na korunun ve bana itaat eyleyin (3). Günahlarınızdan size mağfiret buyursun ve sizi müsemmâ bir ecele kadar tehir eylesin. Muhakkak ki Allah'ın takdir eylediği ecel gelince tehir olunmaz, eğer bilse idiniz!" (4). Dedi ki: "Yâ Rab! Ben kavmimi gece gündüz davet ettim (5) ʿ fakat benin çağırmam onlara firardan başka bir şey artırmadı (6). ʿ Ve ben onları mağfiret buyurman için her davet ettiğimde onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar ve esvablarına büründüler ve ısrar ettiler ve kibirlendikçe kibirlendiler (7). Sonra ben onları yüksek sesle çağırdım (8). Sonra hem ilan ederek söyledim onlara hem gizli gizli söyledim (9). 'Gelin' dedim, 'Rabbinizin mağfiretini isteyin, çünkü, O mağfireti çok bir Gaffâr'dır (10). Bol hayır ile üzerinize semâyı salsın (11). ʿ Ve size mallar ve oğullarla imdad eylesin ve sizin için cennetler yapsın, sizin için ırmaklar yapsın (12). Neye siz ummazsınız Allah için bir vakar (13). ʿ Yaratmış iken O sizi tavır tavır bu tavra kadar (14). Görmediniz mi nasıl yaratmış Allah yedi semâyı uygun tabaka tabaka? (15). Kamer'i kılmış içlerinde bir nûr, Güneş'i de kılmış bir lamba (16). Ve Allah yetiştirdi sizi Arz'dan nebat tarzıyla (17). Sonra sizi onda geri çevirecek ve çıkaracak sizi bir çıkarış daha (18). Ve Allah sizin için Arz'ı bir sergi yapmıştır (19). Gidesiniz diye ondan geniş geniş yollarda'" (20).

Nûh dedi ki: "Yâ Rab! Mâlumun onlar bana isyan ettiler ve malı ve veledi kendisine hasardan başka bir şey artırmayan kimsenin ardınca gittiler (21). Ve büyük büyük mekre giriştiler (22). Ve 'sakın ilâhlarınızı bırakmayın ve sakın bırakmayın ne Vedd'i, ne Suvâ'ı, ne de Yeğûs'ü ve Ye'ûk'u ve Nesr'i' dediler (23). Ve çoğunu şaşırttılar, sen de zâlimleri artırma, ancak şaşkınlıkça artır (24). Birçok hatîâtlarından dolayı suya boğuldular da ateşe atıldılar ve kendilerine Allah'ın dûnundan yardımcılar bulamadılar" (25). Nûh demişti ki: "Yâ Rab! Bırakma yeryüzünde kâfirlerden bir deyyâr (26). Zira Sen onları bırakırsan kullarını yoldan çıkarıyorlar, ve nankör fâcirden başka da doğurmuyorlar (27). Yâ Rab! Mağfiret buyur bana ve babama anama, mü'min olarak evime girene ve bütün mü'minîn ve mü'minâta. Zâlimleri ise artırma, ancak helâkçe artır" (28).

Cin Sûresi

De ki: "Vahyolundu bana hakikat birtakım cinin dinleyip de şöyle dedikleri: 'İnan olsun biz acâyib bir Kur'an dinledik (1). Rüşde erdiriyor, biz de ona iman eyledik, Rabbimize hiç kimseyi şerîk koşmayacağız (2). Ve doğrusu O Rabbimizin şânı çok yüksek, ne bir arkadaş edinmiş ne de bir veled (3). Ve doğrusu bizim sefih, Allah'a karşı saçma söylüyormuş (4). Ve doğrusu biz, ins ü cin Allah'a karşı asla yalan söylemez sanmışız (5). Ve doğrusu insten bazı ricâl cinden bazı ricâle sığınıyorlardı da onların istîlâlarını artırıyorlardı (6). Ve doğrusu onlar sizin zannettiğiniz gibi zannetmişlerdi ki Allah ebedâ hiçbir kimseyi ba's etmeyecek (7). Ve doğrusu biz o semâyı yokladık da onu öyle bulduk ki şiddetli muhafızlar ve şihablarla doldurulmuş (8). Ve doğrusu biz ondan dinlemek için bazı mevkilere otururduk, fakat şimdi her kim dinleyecek

olursa onun için gözeten bir şihab buluyor (9). Ve doğrusu biz bilmeyiz o Arzdaki kimselere bir şer mi irade edilmiştir, yoksa Rableri onlara bir hayır mı murad etmiştir (10). Ve doğrusu bizler, bizlerden sâlih olanlar da var, olmayanlar da var; dilim dilim tarikatlar olmuşuz (11). Ve doğrusu biz anladık ki Allah'ı Arz'da acze düşürmemize ihtimal yok, kaçmakla da O'nu asla âciz bırakamayız (12). ʿ Ve doğrusu biz o hidâyet rehberini dinlediğimizde ona iman ettik, her kim O Rabbine iman ederse artık ne hakkı yenmek ne de istîlâ olunmak korkusu kalmaz (13). Ve doğrusu bizler; bizlerden müslimler de var, haksızlar da var. Müslim olanlar, işte onlar rüşd ü savâbı arayanlardır (14). Ama haksızlar cehenneme odun olmuşlardır" (15). ʿ Ve hakikat o tarikat üzere istikāmetle gitselerdi elbette kendilerini bol bir su ile suvarırdık (16). Ki onları onun içinde imtihan edelim, her kim de Rabbinin zikrinden yüz çevirirse O onu gittikçe yükselen bir azâba sokar (17). Ve hakikat mescidler hep Allah içindir, o hâlde Allah'ın yanında başka birine dua etmeyin (18). Ve fi'l-hakīka o Allah'ın kulu kalkmış O'na dua ederken üzerine keçeleneyazdılar (19).

De ki: "Ben ancak Rabbime dua ederim ve O'na hiçbir şerîk koşmam" (20). De ki: "Haberiniz olsun ben size kendiliğimden ne bir zarar, ne de bir irşad yapamam" (21). De ki: "Allah'tan beni kimse kurtaramaz ve ben O'ndan başka bir sığınacak bulamam (22). Ancak Allah'tan ve risâlâtından bir tebliğ yapabilirim." Her kim de Allah'a ve Resûlüne isyan ederse muhakkak ki ona cehennem ateşi var, içinde ebedâ kalmak üzere onlar (23). Nihâyet o vaad olundukları şeyi gördükleri vakit artık bileceklerdir ki yardımcısı en zayıf ve sayıca en az olan kimmiş? (24) De ki: "Dirayet ile bilmem, yakın mı o size vaad olunan, yoksa Rabbim onun için bir uzun gaye mi yapar?" (25) O bütün gaybı bilir, fakat gaybına kimseyi apaçık âgâh etmez (26) ihtiyar buyurduğu bir Resulden başka, çünkü onun önünden ve ardından râsıdlar dizer (27). Bilsin diye ki onlar Rablerinin risaletlerini hakkıyla eriştirmişlerdir ve O onların nezdindekini ihâta etmiş ve her şeyi sayısıyla ihsâ buyurmuştur (28).

Müzzemmil Sûresi

Ey o örtünen (müzzemmil)! (1). Kalk gece, meğer biraz: (2) Yarısı, yahut eksilt ondan biraz (3). Yahut artır ve Kur'an oku, tertil ile yavaş yavaş güzel güzel (4). Çünkü Biz senin üzerine ağır bir söz ilkā edeceğiz (5). Çünkü gece neş'esi hem daha dokunaklı hem deyişce daha sağlamdır (6). Çünkü sana gündüzün uzun bir yüzüş vardır (7). Hem Rabbinin ismini an ve mâsivâdan kesilerek O'na çekil (8). O maşrık u mağribin rabbi, başka tanrı yok ancak O; o hâlde yalnız O'nu tut vekil (9). Ve ağyârın diyeceklerine sabret ve onları bir hecr-i cemîl ile terket, ayrıl (10). ʿ Ve bırak da Bana o tekzib edici zevk u refah sâhiplerini, mühlet ver onlara biraz (11). Çünkü Bizim yanımızda bukağılar var ve bir cahîm var (12). Ve boğaza duran bir taâm ve bir azâb-ı elîm var (13). O gün ki yer ve dağlar sarsılacak, dağlar erimiş bir kum yığınına dönecektir (14). Haberiniz olsun Biz size bir resul gönderdik, üzerinizde şâhid, nitekim gönderdiğimiz gibi Firavun'a bir resul (15). Ki Firavun o resûle isyan etti de Biz onu vahim bir tutuşla tuttuk, alıverdik (16). O hâlde siz nasıl korunursunuz küfrederseniz? O gün ki çocukları ak saçlı kocalara çevirir (17). Semâ onunla çatlamıştır ve onun vaadi fiile çıkarılmıştır (18). İşte bu bir tezkiredir, artık dileyen Rabbine bir yol tutar (19).

Fi'l-hakīka Rabbin biliyor ki sen muhakkak gece üçte ikisine yakın ve yarısı ve üçte biri kalkıyorsun, beraberindekilerden de bir tâife; hâlbuki geceyi gündüzü Allah takdir eder. Bildi ki siz onu bundan öte başaramazsınız, onun için size lutf ile ircâ'-ı nazar buyurdu. Bundan böyle Kur'an'dan ne kolay gelirse okuyun. Bildi ki içinizden hastalar olacak, diğer birtakımları Allah'ın fazlından bir kâr aramak üzere yeryüzünde yol tepecekler, diğer birtakımları da Allah yolunda çarpışacaklar, o hâlde ondan ne kolay gelirse okuyun ve namazı kılın ve zekâtı verin ve Allah'a karz-ı hasen takdim edin, kendilerinizin hesâbına hayr olarak her ne de takdim ederseniz onu Allah yanında daha hayırlı ve ecirce daha büyük olarak bulacaksınız. Hem de Allah'a istiğfar edin, şüphesiz ki Allah Gafûr'dur Rahîm'dir (20).

Müddessir Sûresi

Ey bürünen (müddessir)! (1) Kalk artık inzar et (2). Ve Rabbini artık büyükle (3). Ve elbiseni artık temizle (4). Ve o pislikleri artık def' eyle (5). ' Hem çoksunarak mennetme (6). Ve Rabbin için sabreyle (7). Çünkü o boru öttürüldü mü bir (8) o işte o gün pek zorlu gündür (9). Kâfirlere hiç kolay değildir (10). Bırak bana o herifi ki yarattım da tem tek (11) hem uzun boylu mal verdim (12) hem göz önünde oğullar (13) hem kendisine bir döşeyiş döşedim (14) sonra da tama' eder ki daha artırayım (15). ' Hayır, çünkü o Bizim âyetlerimize bir anûd kesildi (16). Ben onu dimdik sarpa sardıracağım (17). Çünkü o bir düşündü, ölçtü biçti (18). Kahrolası nasıl biçti (19). Sonra kahrolası nasıl biçti (20). Sonra baktı (21) ' sonra kaşını çattı ve ekşiyerek surat astı (22) sonra ardına döndü ve büyüklük tasladı da (23) "bu" dedi, "başka değil, bir sihr-i mü'ser (24). Başka değil kavl-i beşer" (25). Yaslayacağım onu sekara (26). Bilir misin hem ne sekar (27). Ne bakıyye kor ne bırakır (28). Beşere susamış bir susuz (29). Üzerinde on dokuz (30). Hem Biz o ateşin muhafızlarını hep melâike yaptık, sayılarını da ancak küfredenler için bir fitne kıldık ki kitap verilmiş olanlar yakîn edinsin ve iman edenlere iman artırsın, kitap verilenler ve mü'minler şüphelenmesin, kalblerinde bir maraz bulunanlarla kâfirler de desin: "Allah bununla meselâ ne murad etmiş?" İşte böyle Allah dilediğini şaşırtır, dilediğini de yola getirir ve Rabbinin ordularını ancak kendisi bilir ve o ancak bir öğüttür düşünmek için beşer (31).

Hayır hayır, o Kamer'e (32) ve döndüğü dem o geceye (33) ve açtığı sıra o sabaha kasem olsun ki (34) her hâlde büyüklerin biridir o sekar (35). Gocundurmak için beşeri (36). İçinizden ileri gitmek veya geri kalmak isteyen kimseleri (37). Her nefis kazancına bağlıdır (38). Ancak ashâb-ı yemîn (39) cennetlerdedir, soruşur dururlar (40) mücrimlerden (41) "nedir" diye, "sizi sekara sokan?" (42) Derler: "Biz namaz kılanlardan değildik (43). Ve fukarâya yemek yedirmezdik (44). Batakçılarla dalar giderdik (45). Ve cezâ gününe yalan derdik (46). Tâ gelinceye kadar bize o yakîn" (47). Fakat fâide vermez o vakit şefaati şefaatçilerin (48). Ya şimdi ne mazeretleri var o öğütten yüz çevirirlerken (49). Sanki ürkmüş yaban eşekleri (50). Arslandan kaçmaktalar (51). Yok, onlardan her kişi kendisine ayrı sahifelerle tezkireler dağıtılmasını istiyor (52). Hayır, doğrusu âhiretten korkmuyorlar (53). Hayır hayır, o muhakkak bir tezkire (54). Dileyen onu tezekkür ede (55). Ma'amâfîh Allah dilemeyince düşünmezler, koruyacak da O'dur, mağfiret edecek de (56).

Kıyâmet Sûresi

Yo… Kasem ederim o kalkım gününe (yevm-i kıyâmeye) (1). Yine yo… kasem ederim o pişman cana (nefs-i levvâmeye) (2). İnsan sanır mı ki derleyemeyiz kemiklerini? (3) Evet, derleriz kādir olarak tesviyeye bile parmaklarını (4). Fakat insan ister önünde fücur etmesini (5). Sorar ne zaman diye o kıyamet günü (6). Ne vakit ki o göz şimşek çakar (7) ve Ay tutulur (8) ve Güneş ve Ay toplanır (9). Der o insan "o gün nereye kaçmalı? (eyne'l-mefer)?" (10). Hayır hayır, yok bir siper (11). Rabbinedir ancak o gün karar (12). Ayıtılır insan o gün, yaptıklarıyla mukaddem, muahhar (13). Doğrusu insan kendine karşı bir basîrettir (14). ʿ Dökse de ortaya mazeretlerini (15). Depretme ona dilini ivedinden ʿ onu (16). Çünkü Bize aittir onun cemʻi ve kur'ânı (17). Biz okuduk mu o vakit tâkip et o Kur'ân'ı (18). Sonra Bize aittir yine onun beyânı (19). Hayır hayır, siz peşini seviyorsunuz (20) ve âhireti bırakıyorsunuz (21). Nice yüzler o gün ışılar parlar (22) Rabbine nâzır (23). Nice yüzler de o gün ekşir pusarır (24). Anlar ki kendilerine bel kıran yapılır (25). Hayır hayır, ne zaman ki o can köprücüklere dayanır (26) ve denilir: "Kim var bir okuyacak?" (27). Ve sezer o dem tamâme'l-firâk (28). Ve dolaşır el ayak, bacağa bacak (29). Rabbinedir o gün yalnız mesâk (30).

Fakat o ne sadaka verdi ne namaz kıldı (31). Velâkin "yalan" dedi ve döndü (32). Sonra da gerneşe gerneşe ehline gitti (33). Gerektir sana o belâ gerek (34). Evet, gerektir sana o belâ gerek (35). Sanır mı insan mühmel bırakıla (36). Değil miydi bir nutfe dökülen meniden? (37) Sonra bir aleka oldu, derken biçimine koydu, derken tesviye etti de (38) yaptı ondan da iki eşi: erkek ve dişi (39). O, ölüleri diriltmeye kādir değil mi? (40).

İnsan Sûresi

Fi'l-hakīka geldi insan üzerine dehirden bir müddet o anılır bir şey olmadı (1). Çünkü Biz yarattık o insanı birtakım katkılarla mezcedilmiş (emşâc) bir nutfeden, evire çevire mübtelâ kılmak üzere de onu bir semîʻ basîr yaptık (2). Her hâlde Biz ona yolu gösterdik, ister şâkir olsun ister nankör kâfir (3). Çünkü Biz, kâfirler için zincirler, tomruklar, bir de saʻîr hazırladık (4). Haberiniz olsun ebrâr (hayr sâhibi iyi insanlar) öyle dolgun bir kadehten içeceklerdir ki mizâcı olmuştur kâfûr (5). Bir çeşme, ondan Allah'ın kulları içer, güzel yollar açarak akıtırlar onu akıtırlar (6). ʿ Adaklarını yerine getirirler ve şerri salgın olan bir günden korkarlar (7). Miskine, yetime, esire seve seve yemek yedirirler (8). "Size ancak li-vechillah itʻâm ediyoruz, sizden ne bir karşılık isteriz ne de bir teşekkür (9). Çünkü biz Rabbimizden korkarız, bir suratsız kara günden" (derler) (10). Allah da onları o günün şerrinden korur ve kendilerini bir parlaklıkla bir sürûra erdirir (11). Ve sabırlarına mukabil onlara bir cennet ve bir harîr verir (12). Orada erîkeler üzerine dayanmışlardır ne güneş görürler onlarda ne de zemherîr (13). Üzerlerine o cennet gölgeleri sarkmış ve devşirimleri mebzul mebzul önlerine konmuştur (14). ʿ Hem dolaşılır üzerlerine gümüşten kaplar ve küplerle ki billûrlar (15) gümüşten billûrlar, onları türlü türlü biçime koymuşlardır (16). Ve orada bir kadeh sunulur ki katkısı olmuştur zencefil (17). Bir çeşme ki denir selsebil (18). Ve dolanır etraflarına muhalled evlâdlar, görünce onları sanırsın saçılmış inciler (19). Ve gördüğün zaman orada bir naʻîm ve pek büyük bir mülk görürsün (20). Üstlerinde bir sündüs esvab yemyeşil ve kalın istebrak, gümüşten bileziklerle

süslenmişler, Rableri onlara bir şarâb-ı tahûr sunmaktadır (21). Şöyle diye ki işte bu sizin bir mükâfâtınızdı, sa‘yiniz meşkur oldu (22).

Fi’l-hakīka Biz indirdik Biz sana Kur’ân’ı ceste ceste (23). O hâlde sabret Rabbinin hükmünü vermesi için de itaat etme onlardan bir âsime veya nanköre (24). Ve Rabbinin ismini an hem erken hem ikindiyin (25). Geceden de O’na secde et ve tesbih et O’na uzun gece (26). Çünkü onlar peşini severler ve önlerindeki ağır bir günü bırakırlar (27). ‘ Biz yarattık onları ve kundaklarını biz bağladık, dilediğimiz vakit de kılıklarını tebdil ederiz (28). İşte bu bir tezkiredir, dileyen Rabbine bir yol tutar (29). Ma‘amâfîh Allah dilemeyince dilemezsiniz, çünkü yegâne Alîm, Hakîm Allah’tır (30). O dilediğini rahmeti içine kor, zâlimlere ise elîm bir azab hazırlamıştır (31).

Mürselât Sûresi

Kasem olsun o urf için gönderilenlere (1) derken büküp devirenlere (2) ‘ ve neşrederek yayanlara (3) derken seçip ayıranlara (4) sonra bir öğüt bırakanlara (5) gerek özr için olsun gerek inzar (6) her hâlde size vaad olunan muhakkak olacaktır (7). Hani o yıldızlar silindiği vakit (8) ‘ ve o semâ açıldığı vakit (9) ve o dağlar savrulduğu vakit (10) ve o elçiler mîkatlarına erdirildiği vakit (11) onlar hangi güne tecil edildi? (12). ‘ Fasıl gününe (13). Bildin mi nedir fasıl günü? (14). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (15). Helâk etmedik mi evvelkileri? (16) Sonra arkalarına takacağız geridekileri (17). Biz öyle yaparız mücrimleri (18). ‘ Vay hâline o gün yalan diyenlerin (19). Yaratmadık mı sizi bir hakir sudan? (20). Kılıp da onu bir makarda temkin (21) mâlum bir kadere değin (22). Demek ki ölçmüşüz, demek ki Biz ne güzel kādiriz (23). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (24). Ya kılmadık mı Arz’ı bir tokat (25) gerekse diriler için gerekse emvât (26). Ve oturtup da onda yumru yumru oturaklı dağlar, sunmadık mı size bir su (tatlı) bir furât? (27) Vay hâline o gün yalan diyenlerin (28). Haydi boşanın o yalan dediğinize (29). Haydi boşanın bir üç çatallı gölgeye (30). Ne gölgelendirir ne alevden korur (31). Çünkü o, öyle şirâreler atacaktır ki her biri bir saray gibi (32). ‘ Sanki sarı sarı hopalar gibi (33). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (34). ‘ Bugün nutukları tutulacağı gündür (35). İzin de verilmez ki i‘tizar edeler (36). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (37). Bu işte o fasıl günü, topladık sizi ve evvelkileri (38). Varsa bir fenniniz atlatın Beni (39). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (40).

Şüphesiz ki (korunan) müttakīler gölgelerde kaynaklar (41) ve canlarının istediğinden meyveler içindedirler (42). Yiyin, için afiyet olsun işlediğiniz amellere mukabil (43). İşte Biz muhsinleri böyle karşılarız (44). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (45). Yiyin, zevk edin biraz, çünkü mücrimlersiniz (46). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (47). Yerler, içerler de “rükû‘ edin” denildiği zaman onlara, rükû‘ etmezler (48). Vay hâline o gün yalan diyenlerin (49). Artık bundan sonra hangi söze inanacaklar? (50).

Nebe’ Sûresi

Neden soruşuyorlar? (1) O büyük nübüvvet haberinden (2) ki onlar onda ihtilâfa düşüyorlar (3). Hayır ileride bilecekler (4). Hayır hayır ileride bilecekler (5). Değil mi ki biz Arz’ı bir döşek

yaptık (6) ve dağları birer kazık (7) ve sizleri çift çift yarattık (8) ve uykunuzu bir sübat yaptık (9) ve geceyi bir libas yaptık (10) ve gündüzü bir me'âş yaptık (11) ʿ ve üstünüze yedi sağlam binâ çattık (12) ve içlerine şa'şaalı parıl parıl bir kandil astık (13) ve o mu'sıralardan şarıl şarıl bir su indirdik (14) çıkaralım diye onunla dâneler ve otlar (15) ve sarmaş dolaş bağlar bahçeler (16). Şüphesiz ki o fasıl günü bir mîkāt olmuştur (17). O gün ki Sûr üfürülür, derken gelirsiniz fevcâ fevc (18). Semâ da açılmış olmuştur ebvâb (19). Ve dağlar yürütülmüş olmuştur serâb (20). Şüphesiz ki cehennem olmuştur mirsâd (21) azgınlar için bir meâb (22). Devirlerce içinde kalacaklar (23). Ne bir serinlik tadacaklar ne de bir şarab (24). Ancak bir hamîm ve bir gassâk (25). Bir cezâ ki ber vech-i vifâk (26). Çünkü ummazlardı onlar hiçbir hesab (27). Âyetlerimizi tekzib ede ede kesilmişlerdi kezzâb (28). Her şeyi ise Biz ihsâ etmiş bir kitaba geçirmişiz (29). Artık tadınız, artık size azab artırmaktan başka bir şey yapacak değiliz (30).

Şüphesiz ki korunanlara halâs ve kâm var (31) hadîkalar var, üzümler var (32) ve turunç sîneli yaşıtlar var (33) ve bir dolgun peymâne var (34). ʿ Orada ne boş bir laf işitirler ne de bir tekzib (35). Bir karşılık ki Rabbinden atâ, yeter mi yeter (36). O göklerin ve yerin ve bütün aralarındakilerin rabbi; Rahmân, bir hitâba mâlik olamazlar O'ndan (37). O gün ki kıyâma duracak Rûh ve melâike saf saf. Bir kelime söyleyemezler, o kimseden başka ki O Rahmân ona izin vermiş o da savâbı söylemiştir (38). ʿ O gün ki haktır, o hâlde dileyen Rabbine varacak bir yüz edinsin (39). Çünkü Biz size yakın bir azâbı ihtar ettik, o gün ki kişi ellerinin ne takdim ettiğine bakacak ve diyecek ki kâfir: "Ah nolaydı ben bir türâb olaydım!" (40).

Nâzi'ât Sûresi

O daldırıp nez' edenlere (1) ve usulcacık çekenlere (2) ve yüzüp yüzüp gidenlere (3) derken yarışıp geçenlere (4) derken bir emir çevirenlere kasem olsun ki (kıyamet var) (5). O gün ki sarsar râcife (6). ʿ Onu velyeder o râdife (7). Yürekler o gün oynar kaygıdan (8) gözleri kalkmaz saygıdan (9). Diyorlar ki: "Biz, gerçek döndürülecek miyiz o hufrede (10) ya ufalanmış kemikler olduğumuz vakit ha?" (11). ʿ "O" dediler, "o hâlde hüsranlı bir dönüş" (12). Fakat o zorlu bir kumandadır (13). Bakarsın uyanmışlar hepsi meydandadır (14). Geldi ya sana Mûsâ'nın kıssası (15). O vakit ki ona Rabbi nidâ etmişti o mukaddes vâdide: Tuvâ'da (16). "Haydi" demişti "git Firavun'a da, çünkü o pek azdı (17). De ki: 'İster misin temizlenesin? (18). Ve Rabbine irşad edeyim de seni saygılanasın?" (19). Vardı ona o büyük mucizeyi de gösterdi (20). Fakat o tekzib etti, isyan etti (21). Sonra koşarak idbâra gitti (22). Derken mahşerini topladı da bağırdı: (23) "Benim en yüksek rabbiniz" dedi (24). Allah da onu tuttu sonuna önüne nekâl olmak üzere tenkil ediverdi (25). Şüphesiz ki bunda bir ibret var, saygı duyacaklar için (26).

Siz mi daha çetinsiniz yaratılışça yoksa semâ mı? O (Allah) onu binâ etti (27). Boyuna irtifâ' verdi, nizâmına koydu (28) gecesini kararttı, kuşluğunu çıkardı (29) ondan sonra da Arz'ı döşedi (30). Ondan suyunu ve merasını çıkardı (31) ve dağlarını oturttu (32). Sizin ve davarlarınızın intifâ'ı için (33). Fakat geldiği vakit o "tâmme-i kübrâ" (34) o insanın neye koştuğunu anlayacağı gün (35) ve cahîm hortlatıldığı vakit, görür kimseler için (36) artık her kim azgınlık etmiş, (37) dünyâ hayâtı tercih eylemiş ise (38) muhakkak cahîmdir onun varacağı

(39). Her kim de Rabbinin makāmından korkmuş ve nefsi hevâdan nehy eylemiş ise (40) muhakkak cennettir onun varacağı (41). Sana o Sâ'at'ten soruyorlar: "Ne zaman demir atması?" (42). Nerde senden onu anlatması? (43). Rabbinedir onun müntehâsı (44). Sen ancak bir münzirisin ondan haşyet duyacakların (45). Onu görecekleri gün onlar, sanki bir akşam veya kuşluğundan başka durmamışa dönecekler (46).

Abese Sûresi

Ekşidi ve döndü (1) çünkü ona a'mâ geldi (2). Ne bilirsin, o belki temizlenecek (3) veya öğüt belleyecek de o öğüt kendine fâide verecek (4). ' Amma istiğnâ edene gelince (5) sen onun sadâsına özeniyorsun (6). Onun temizlenmemesinden sana ne? (7) Ve amma sana can atarak gelen (8) haşyet duyarak gelmişken (9) sen ondan tegāfül ediyorsun (10). ' Hayır hayır, zinhar, çünkü o bir tezkiredir (11). İmdi onu dileyen tezekkür etsin (12).Tekrim edilir, yüksek tutulur mutahhar sahîfelerde (13-14). Kirâm-ı berere (15) Sefere ellerinde. (16). O kahrolası insan ne nankör şey (17). O yaratan onu hangi şeyden yarattı? (18) Bir nutfeden, yarattı da onu biçimine koydu (19). Sonra ona yolunu kolaylattı (20). Sonra onu öldürdü de kabre gömdürdü (21). Sonra dilediği vakit ona nüşur verecek (22). Hayır hayır, doğrusu o hiç O'nun emrini tam edâ etmedi (23). Bir de o insan taâmına baksın (24). Biz o suyu bir döküş dökmekteyiz (25). Sonra o Arz'ı bir yarış yarmaktayız (26). Bu suretle onda dâneler (27) üzümler, yoncalar (28) zeytinlikler, hurmalıklar (29) âfâka ser çekmiş dilber bahçeler (30) meyveler, çayırlar, neler yetiştirmekteyiz (31) sizin ve davarlarınızın intifâ'ı için (32). ' Amma geldiği vakit o Sâhha (o sayhasını dinletecek belâ) (33) o kaçacağı gün kişinin kardeşinden (34) ve anasından babasından (35) ve refîkasından ve oğullarından (36). Onlardan her kişinin bir şe'ni vardır o gün başından aşar (37). Yüzler vardır o gün ışılar (38) güler sevinir (39). Yüzler de vardır o gün üzerinde tortoz (40) sarar onu bir kara (41). İşte onlar o kefere-i fecere (42).

Tekvîr Sûresi

O Güneş dürüldüğü vakit (1) ve yıldızlar bulandığı vakit (2) ve dağlar yürütüldüğü vakit (3) ve kıyılmaz mallar bırakıldığı vakit (4) ve vuhûş toplandığı vakit (5) ve denizler ateşlendiği vakit (6) ve nüfûs çiftlendiği vakit (7) ve o diri gömülen hangi günahla öldürüldü, sorulduğu vakit (8) ' ve defterler açıldığı vakit (9) ve semâ sıyrıldığı vakit (10) ve cehennem kızıştırıldığı vakit (11) ve cennet yaklaştırıldığı vakit (12) anlar bir nefis ne hazırlamıştır (13). Şimdi kasem ederim o sinenlere (14) ' o akıp akıp yuvasına girenlere (15) ve yöneldiği dem o geceye (16) ve nefeslendiği dem o sabaha ki (17) muhakkak o (Kur'an) kerîm bir Resûl'ün getirdiği kelâmdır (18). Bir Resûl ki pek kuvvetli, metîn (19) ' Zü'l-Arş'ın nezdinde mekîn (20) mutâ' orada, emîn (21). Yoksa sâhibiniz mecnun değil (22). Vallahi gördü onu açık ufukta (23). Ve o gayb üzerine kıskanılır değil (24). Ve o bir recîm şeytanın sözü değil (25). ' Siz nereye gidiyorsunuz? (26) O hâlis bir zikirdir âlemîn için (27). İçinizden müstakīm olmak dileyenler için (28). Fakat O âlemlerin Rabbi Allah dilemeyince siz dilemezsiniz (29).

İnfitâr Sûresi

Semâ çatladığı vakit (1) ve yıldızlar döküldüğü vakit (2) ve denizler akıtıldığı vakit (3) ve kabirler deşildiği vakit (4) bilir bir nefis nedir takdim ettiği ve tehir ettiği (5). Ey insan! Ne

mağrur etti seni o Kerîm Rabbine? (6). Ki seni yarattı, düzenine koydu, tenasüb ve itidal verdi (7). ʿ Dilediği herhangi bir surette terkib etti (8). Hayır hayır, doğrusu siz dini tekzib ediyor, cezâya inanmıyorsunuz (9). Hâlbuki üzerinizde hâfızlar var (10) kirâm kâtibler var (11). Her ne yaparsanız biliyorlar (12). Şüphesiz ki iyiler naʻîm içindedir (13). Ve şüphesiz ki fâcirler cahîm içindedir (14). Din günü ona yaslanacaklardır (15) ve ondan gāib olmayacaklardır (16). Ve bildin mi nedir din günü? (17). Evet, bildin mi nedir din günü? (18) O gün ki kimse kimse için bir şeye mâlik olmaz, emir o gün yalnız Allah'ındır (19).

Mutaffifîn Sûresi

Veyl o mutaffifîne (1) ki nâs üzerinden kendilerine ölçtükleri zaman tam basarlar (2). Onlara ölçtükleri veya tarttıkları vakit ise eksiltirler (3). ʿ Zannetmez mi bunlar ki büyük bir gün için baʻs olunacaklar? (4-5). ʿ O gün ki nâs Rabbü'l-âlemîn için kıyam edecekler (6). Hayır hayır: çünkü fâcirlerin yazısı siccîndedir (7). Bildin mi siccîn nedir? (8). Terkīm olunmuş bir kitab (9). Veyl o gün o yalan diyenlere (10) o din gününü tekzib edenlere (11). Ki onu ancak her bir haddini aşkın, günaha düşkün tekzib eder (12). Karşısında âyetlerimiz okunurken "evvelkilerin esâtîri" dedi (13). Hayır hayır: fakat onların kazançları kalblerinin üzerine pas bağlamıştır (14). Hayır hayır: muhakkak ki onlar o gün Rablerinden hicabda kalacaklar (15). Sonra onlar muhakkak cahîme yaslanacaklar (16). Sonra da denecek: "İşte bu, sizin o tekzib edip durduğunuz" (17). Hayır hayır: çünkü ebrârın yazısı illiyyîndedir (18). Bildin mi illiyyîn nedir? (19). Terkīm olunmuş bir kitab (20). Ki ona mukarrebîn şâhid olurlar (21). Haberiniz olsun ki ebrâr muhakkak bir naʻîm içindedir (22). Erîkeler üzerinde nezâret ederler (23). Yüzlerinde naʻîmin revnakını tanırsın (24). Onlara öyle bir rahîktan sunulur ki mahtum (25) hitâmı misk, işte ona imrensin artık imrenenler (26). Hem mizâcı tesnîmden (27) bir çeşme ki mukarrebîn onunla içerler (28). ʿ Evet, o cürüm işleyenler iman edenlere gülüyorlardı (29) ve onlara uğradıkları zaman birbirlerine göz kırpıyorlardı (30) ve evlerine döndükleri zaman zevklenerek dönüyorlardı (31) ve onları gördükleri vakit "ha, işte bunlar sapıklar!" diyorlardı (32). Hâlbuki üzerlerine gözcü gönderilmemişlerdi (33). İşte bugün de iman edenler kâfirlere gülecekler (34). Erîkeler üzerinde nazar edecekler (35). Nasıl, kâfirler ettiklerinin cezâsını buldular mı? (36).

İnşikāk Sûresi

Semâ inşikāk ettiği (1) ve Rabbini dinleyip haklandığı vakit (2) ve Arz meddedildiği (3) ve içindekini atıp boşaldığı (4) ve Rabbini dinleyip haklandığı vakit (5) ey o insan! Sen cidden Rabbine doğru çabalar da çabalar, nihâyet O'na mülâkī olursun (6). O vakit kitabı sağ eline verilen (7) ʿ kolay bir hesab ile muhasebe olunur (8) ve mesrur olarak ehline gider (9). Vʿ e amma kitabı "arkasında" verilen (10) "helâk!" diye çağırır (11) ve saʻîre yaslanır (12). Çünkü o ehlinde mesrur idi (13). Çünkü hiç inkılâb görmeyecek sanmıştı (14). Hayır, çünkü Rabbi onu gözetiyordu (15). ʿ İmdi kasem ederim o şafaka (16) ve geceye ve derlediğine (17) ve derlendiği zaman o Ay'a (18) ki sizler binip binip geçeceksiniz elbette tabakadan tabakaya (19). O hâlde onlara ne var ki iman eylemezler? (20) ʿ Ve karşılarında Kur'an okunduğu vakit secde etmezler? (21) Hatta o küfredenler tekzib ederler (22). Hâlbuki Allah içlerindekini biliyor (23). Onun için

onlara elîm bir azâb müjdele (24). Ancak iman edip sâlih ameller yapanlar başka, onlara tükenmez bir ecir var (25).

Burûc Sûresi

O semâ-i zâti'l-burûca (1) ve o yevm-i mev'ûda (2) ve şâhide ve meşhûda kasem olsun (3). Tel'în edildi sâhipleri o uhdûdun (4) o çıralı ateşin (5). O vakit ki üzerine oturmuştular (6) mü'minlere yaptıklarına karşı şâhid de oluyorlardı (7). Onlardan kızdıkları da yalnız Azîz, Hamîd olan Allah'a iman etmeleri idi (8). Ki bütün semâvât ve Arz mülkü O'nundur ve Allah, her şeye şâhiddir (9). O kimseler ki mü'minîn ve mü'minâta fitne yapmışlar, sonra da tevbe etmemişlerdir, muhakkak artık onlara cehennem azâbı var ve onlara yangın azâbı vardır (10). O kimseler ki iman etmişler ve sâlih ameller işlemişlerdir, muhakkak onlara altından ırmaklar akar cennetler var; işte o, o büyük kurtuluş odur (11). Hakikat Rabbinin tutuşu şedîddir (12). Çünkü O hem mübdi' hem mu'îddir (13). Onunla beraber Gafûr'dur, çok sevgili "Vedûd"dur (14). O Arş'ın sâhibi, şanlı "Mecîd"dir (15). Dilediğini yapar "fa''âlun limâ yürîd"dir (16). Geldi ya sana kıssası o orduların (o cünûdun) (17) Firavun ve Semûd'un (18). Fakat o küfredenler hâlâ bir tekzibde (19). Hâlbuki Allah arkalarından kuşatmış (20). Fakat o şanlı bir Kur'an'dır (21). Bir Levh-i Mahfuz'da (22).

Târık Sûresi

Kasem olsun o semâya ve Târık'a (1). Bildin mi Târık ne? (2). O necm-i sâkıb (3). Bir nefis yoktur ki illâ üzerinde bir hâfız olmasın (4). Onun için insan düşünsün neden yaratıldı? (5). Bir atılgan sudan yaratıldı (6) ' ki sulb ile sîneler arasından çıkar (7). Elbette O onu döndürmeye kādirdir (8) Yoklanacağı gün bütün serâir (9). O vakit ona ne bir kuvvet vardır ne de bir nâsır (10). Kasem olsun o semâ-i zât-i rec'e (11) ve o arz-ı zât-i sad'a (12) ki o her hâlde bir keskin hükümdür (13) şaka değildir (14). Haberin olsun ki onlar hep hile kuruyorlar (15). Ben de kurarım hilelerine hile (16). Onun için o kâfirleri imhâl eyle: mühlet ver onlara biraz (17).

A'lâ Sûresi

Tesbih et Rabbinin a'lâ ismine (1). O Rabbin ki yarattı da düzenine koydu (2). O Rabbin ki takdir etti de hidâyet buyurdu (3). O Rabbin ki o mer'âyı çıkardı (4). Sonra da onu karamsı bir sel kusuğuna çevirdi (5). ' Bundan böyle sana Kur'an okutacağız da unutmayacaksın (6). Yalnız Allah'ın dilediği başka, çünkü O açığı da bilir gizliyi de (7). Ve seni en kolay yola muvaffak kılacağız (8). Onun için öğüt ver, öğüt fâide verirse (9). Saygısı olan öğüt alacaktır (10). Pek bedbaht olan da ondan kaçınacaktır (11). O ki en büyük ateşe yaslanacaktır (12). Sonra ne ölecek onda ne hayat bulacaktır (13). Doğrusu felâh buldu tezekkî eden (14) ' ve Rabbinin ismini anıp da namaz kılan (15). Fakat siz dünyâ hayâtı tercih ediyorsunuz (16). Hâlbuki âhiret daha hayırlı ve daha bekālıdır (17). ' Haberiniz olsun ki vardır bu evvelki suhuflarda (18). İbrâhim ve Mûsâ'nın suhuflarında (19).

Gāşiye Sûresi

Geldi mi sana o gāşiye hadîsi (1). Birtakım yüzler o gün eğilmiş zillete düşmüştür (2) çalışmış fakat boşuna yorulmuştur (3). Kızışmış bir ateşe yaslanırlar (4). Kızgın bir menba'dan sulanırlar (5). Yiyecekleri yok ancak bir darî' (6). Ne besler ne açlıktan kurtarır (7). Birtakım yüzler de o

gün mes‘uddur (8). Sa‘yinden hoşnuttur (9). Yüksek bir cennette (10) ki onda lağviyyâttan bir kelime işitilmez (11). Onda cârî bir menba‘ (12). ‘ Onda yüksek serîrler (13) konulmuş küpler (14) dizilmiş koltuklar, yastıklar (15) serilmiş nefis döşemeler (16). Ya hâlâ bakmazlar mı o deveye nasıl yaratılmış? (17). Ve o göğe nasıl kaldırılmış? (18). Ve o dağlara nasıl dikilmiş? (19). Ve o Arz’a nasıl satıhlanmış? (20). Haydi ihtar et; sen şimdi sırf bir ögütçüsün (21). Üzerlerine musallat değilsin (22). ‘ Ancak tersine giden ve küfreden başka (23). Ki Allah onları en büyük azab ile ta‘zîb edecek (24). Muhakkak onlar döne dolaşa Bize gelecekler (25). Sonra da muhakkak Bize hesab verecekler (26).

Fecr Sûresi

Kasem olsun ki fecre (1) ve leyâl-i aşre (2) ve şef‘ ü vetre (3) ve geceye: geçeceği sıra (4). Nasıl, bunlarda bir akıl sâhibi için bir kasem var değil mi? (5) Görmedin mi Rabbin nasıl yaptı Âd’a? (6) İreme Zâti’l-imâd’a (7). ‘ - Ki o beldeler içinde misli yaratılmamıştı- (8). Ve vâdilerde kayaları kesen Semûd’a (9). Ve o kazıkların sâhibi Firavun’a (10). Onlar ki o memleketlerde tuğyan etmişlerdi de (11) onlarda fesâdı çoğaltmışlardı (12). ‘ Onun için Rabbin de üzerlerine bir azab kamçısı yağdırıverdi (13). Şüphesiz ki Rabbin öyle mirsâd ile gözetmektedir (14). Amma insan, her ne zaman Rabbi onu imtihan edip de ona ikram eyler, ona nimetler verirse, o vakit “Rabbim bana ikram etti” der (15). Amma her ne zaman da imtihan edip rızkını daraltırsa o vakit de “Rabbim bana ihânet etti” der (16). Hayır hayır, doğrusu siz yetime ikram etmiyorsunuz (17). Ve birbirinizi miskini it‘âma teşvik eylemiyorsunuz (18). Hâlbuki mîrâsı öyle bir yiyiş yiyorsunuz ki dermecesine (19). Ve malı öyle bir seviş seviyorsunuz ki yığmacasına (20). Hayır hayır, Arz “dekken dekkâ” düzlendiği (21) ve Rabbinin emri gelip melek “saffen saffâ” dizildiği vakit (22) ki cehennem de o gün getirilmiştir, o insan o gün anlar, fakat o anlamadan ona ne fâide? (23) “Ah” der; “nolurdu ben önce hayâtım için (sağlığımda hayırlar) takdim etmiş olsa idim” (24). Artık o gün onun ettiği azâbı kimse edemez (25) ve onun vurduğu bağı kimse vuramaz (26). Ey o Rabbine mutî‘ olan nefs-i mutma’inne! (27) Sen dön O Rabbine hem râziye olarak hem marziyye de (28) gir kullarım içine (29) gir cennetime (30).

Beled Sûresi

Yo... Kasem ederim bu beldeye (1) sen hill iken bu beldede (2) ve bir vâlidle veledine ki (3) hakikaten Biz insanı bir meşakkat içinde yarattık (4). ‘ O kendisine karşı kimse güç yetiremez mi sanıyor? (5) “Ben yığın yığın mal telef ettim” diyor (6). Onu bir gören olmadı mı sanıyor? (7) ‘ Vermedik mi Biz ona iki göz (8) ve bir dil ve iki dudak? (9) İki de tepe gösterdik (10). Fakat o göğüs veremedi o akabeye (sarp yokuşa) (11). Bildin mi o sarp yokuş ne? (12) Fekk-i rakabe (esir bir boyun kurtarmak) (13). Veya salgın bir açlık gününde yemek yedirmek (14) ‘ yakınlığı olan bir yetime (15) veya toprak döşenen bir miskine (16). Sonra olamadı o iman edip de sabra vasiyetleşen ve merhamete vasiyetleşenlerden (17). Ki onlardır işte meymenet sâhibleri (ashâb-ı meymene) (18). Âyetlerimize küfredenler ise onlardır işte şeâmet sâhibleri (ashâb-ı meş’eme) (19). Üzerlerine bir ateş bastırılıp kapıları kapanacak (20).

Şems Sûresi

Kasem olsun o Güneş'e ve parıltısına (1) ve Ay'a: uyduğu zaman ona (2) ʿ ve gündüze: açtığı zaman onu (3) ve geceye: sararken onu (4) ve göğe ve onu binâ edene (5) ve yere ve onu döşeyene (6) ve bir nefse ve onu düzenleyene (7) sonra da ona bozukluğunu ve korunmasını ilham eyleyene ki (8) gerçek felah bulmuştur onu temizlikle parlatan (9) ve ziyan etmiştir onu kirletip gömen (10). Semûd inanmadı azgınlığından (11) ʿ o en yaramazları fırladığı zaman (12) ki o vakit demişti onlara Allah'ın resûlü: "Gözetin Allah'ın nâkasını ve sulanışını" (13). Fakat inanmadılar ona da devirdiler onu.Âlemlerin Rabbi de günahlarını başlarına geçiri geçiriverdi de o yeri düzleyiverdi (14). Öyle ya, o sonundan korkacak değil ki (15).

Leyl Sûresi

Kasem olsun bürürken o geceye (1) ve açıldığı zaman o gündüze (2) ve erkeği dişiyi yaratana (3) ki sizin sa'yiniz dağınıktır (4). Bundan böyle amma her kim vergi verir korunur (5) ve hüsnâyı tasdik eylerse (6) Biz onu yüsrâya (en kolayına) kolaylayacağız (7). Ve amma her kim bahillik eder ve istiğnâ gösterir (8) ve hüsnâyı tekzib eylerse (9) onu da usrâya (en zoruna) kolaylayacağız (10). Ve yuvarlandığı zaman onu malı kurtaramayacak (11). Her hâlde doğruyu göstermek Bize (12) ve her hâlde sonu da Bizim önü de (âhiret de dünya da) (13). Ben size bir ateş haber verdim ki köpürdükçe köpürür (14). Ona ancak en şakī olan yaslanır (15). O ki tekzib etmiş ve tersine gitmiştir (16). O en müttakī olan ise ondan uzaklaştıkça uzaklaştırılacaktır (17). O ki malını verir, tezekkî eder (18) ve onda hiç kimsenin mükâfat edilecek bir nimeti yoktur (19). Ancak Rabb-i a'lâsının rızâsını aramak için verir (20). Ve elbette o rızâya erecektir (21).

Duhâ Sûresi

O duhâya (1) ve dindiği zaman o geceye kasem olsun ki (2) vedâ etmedi Rabbin sana ve darılmadı (3). Ve her hâlde sonu senin için önünden daha hayırlı (4). Ve ileride Rabbin sana atâ edecek, öyle atâ edecek ki rızâya ereceksin (5). O seni bir yetim iken barındırmadı mı? (6) Ve seni yol bilmez iken yola koymadı mı? (7) Ve seni bir yoksul iken zengin etmedi mi? (8) Öyle ise amma yetime kahretme (9) ve amma sâili azarlama. (10) Fakat Rabbinin nimetini anlat da anlat (11).

İnşirâh Sûresi

Şerh etmedik mi seninçün bağrını? (1). Ve indirmedik mi senden o bârını? (2). Ki zâr etmişti bütün zahrını? (3). Ve yükseltmedik mi senin zikrini? (4). Demek ki zorlukla beraber bir kolaylık var (5). Evet, o zorlukla beraber bir kolaylık var (6). O hâlde boşaldın mı yine kalk yorul (7). Ve ancak Rabbine rağbet et, hep O'na doğrul (8).

Tîn Sûresi

Kasem olsun o tîne ve o zeytûne (1) ve o Tûr-i Sînîn'e (2) ve bu Beled-i Emîn'e (3) ki Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık (4). Sonra da çevirdik esfel-i sâfilîne kaktık (5). Ancak iman edip yarar ameller yapan kimseler başka, onlar için kesilmez bir ecir vardır (6). O hâlde sana dini ne tekzib ettirir? (7). Allah "Ahkemü'l-hâkimîn" değil mi? (8).

Alak Sûresi

Oku ismiyle o Rabbinin ki yarattı (1) insanı bir alaktan yarattı (2). Oku, O keremine nihâyet olmayan Rabbindir (3) kalem ile öğreten de (4). O insana bilmediği şeyleri öğretti (5). Sakın okumamak etme, çünkü insan muhakkak tuğyan eder (6) kendini müstağnî görmekle (7). ʿ Her hâlde nihâyet Rabbinedir dönüş (8). Baksana o nehyedene (9) bir kulu namaz kıldığında (10). Baksana o hidâyet üzere giderse (11) yahut takvâ ile emrederse fena mı? (12). Baksana, tekzib eder, aksine giderse iyi mi? (13). Her hâlde Allah'ın görüyorduğunu bilmiyor mu? (14). ʿ Sakın, celâlim hakkı için eğer (akıllanıp) vazgeçmezse muhakkak sürükleyeceğiz elbet Biz o alnı (15) yalancı, cânî bir alnı (16). O vakit çağırsın o kurultayını, meclisini (17). Biz çağıracağız zebânileri (18). Sakın onu dinleme de secde et ve yaklaş (19).

Kadir Sûresi

Elhak Biz indirdik onu kadir gecesi (1). Ne bildirdi ki sana, ne kadir gecesi? (2). Bin aydan hayırlıdır o kadir gecesi (3). İner peyderpey melâike ve Rûh onda, izniyle Rablerinin her bir emirden (4). Bir selâmdır o tâ tan atana kadar (5).

Beyyine Sûresi

Ehl-i kitab ve müşriklerden o küfredenler infikâk edecek değildi gelinceye kadar kendilerine beyyine (1). Allah'tan bir resul, peyderpey mutahhar sahifeler okur (2) öyle ki onlarda bütün "kütüb-i kayyime". (3). Böyle iken o kitap verilmiş olanlar ancak geldikten sonra ayrıldılar kendilerine o beyyine (4). Hâlbuki onlar ancak şununla emrolunmuşlardı: Hakperest muvahhid (hanîfler) olarak dini Allah için hâlis kılarak yalnız Allah'a ibadet etsinler ve namazı dürüst kılsınlar ve zekâtı versinler, ve odur "dîn-i kayyime" (5). Küfr edenler, gerek ehl-i kitabdan olsun gerek müşriklerden, muhakkak cehennem ateşindedirler, orada muhalled kalacaklardır, onlardır bütün "şerrü'l-beriyye" (6). Muhakkak ki iman edip yarar ameller yapanlar, onlardır bütün "hayru'l-beriyye" (7). Onların mükâfâtı Rableri indinde altından ırmaklar akar cennetlerdir, onlar içinde ebediyen muhalled olacaklar, Allah onlardan hoşnut, onlar da ondan hoşnut, bu işte Rabbine haşyet duyanlara (8).

Zilzâl Sûresi

Arz o sarsıntısıyla sarsıldığı (1) ve Arz ağırlıklarını çıkardığı (2) ve insan "noluyor buna?" dediği vakit (3) o gün bütün haberlerini anlatır. (4) Çünkü Rabbin ona vahy eylemiştir (5). O gün nâs, müteferrik surette fırlayacaklardır, amelleri kendilerine gösterilmek için (6). Ki her kim zerre mikdârı bir hayır işlerse onu görecek (7). Her kim de zerre mikdârı bir şer işlerse onu görecek (8).

Âdiyât Sûresi

O harıl harıl koşular koşan (1) çakarak da ateşler saçan (2) ve sabahleyin baskın basan (3) derken savurup da bir toz duman (4) bir derneği o demde ortalayan kuvvetlere kasem eylerim ki (5) pek nankördür o insan Rabbine (6). Ve o kendi şâhiddir buna (7). Ve o sevdiği için serveti katıdır, çetindir ona (8). Fakat bilmeyecek mi deşildiği zaman o kabirdekiler (9) ve derildiği zaman o sadırdakiler (10). O gün O Rableri onlara elbette habîrdir (11).

Kāri'a Sûresi

O kāri‘a (1) nedir o kāri‘a? (2) Ne bildirdi ki sana, nedir o kāri‘a? (3) O gün ki nâs çırpınıp yayılan pervâneler gibi olacak (4). Dağlar da didilmiş elvan yünler gibi atılacaktır (5). İşte o vakit mîzanları ağır basan kimse (6) ‘ o artık hoşnut bir hayattadır (7). Fakat mîzanları hafif gelen kimse (8) o vakit onun anası hâviyedir (9). Ve bildin mi hâviye nedir? (10) Kızışmış bir ateş (11).

Tekâsür Sûresi

Oyaladı o çokluk kuruntusu sizleri (1) tâ ziyaret edişinize kadar kabirleri (2). Öyle değil, ileride bileceksiniz (3). Sonra öyle değil, ileride bileceksiniz (4). Öyle değil, ilme’l-yakīn bilseniz (5) kasem olsun o cahîmi çaresiz göreceksiniz (6). Sonra kasem olsun onu çaresiz ayne’lyakīn göreceksiniz (7). Sonra kasem olsun o gün o na‘îmden muhakkak sorulacaksınız (8).

Asr Sûresi

Kasem olsun ki asra (1) insan mutlak bir hüsranda (2). Ancak o kimseler başka ki iman edip sâlih ameller işlediler ve hep hakka vasiyetleştiler ve sabra vasiyetleştiler (3).

Hümeze Sûresi

Veyl bütün “hümeze lümeze” gürûhuna (1). Ona ki bir mal toplamış ve onu saymaktadır (2). Malı kendisini muhalled kılmış sanır (3). Hayır, celâlim hakkı için atılacaktır o tamuya (hutameye) (4). Ve bildin mi hutame ne? (5) Allah’ın tutuşturulmuş ateşi (6) ki çıkar gönüller üstüne (7). ‘ O kapatılacaktır onlar üstüne (8) uzatılmış sütunlarda (9).

Fil Sûresi

Görmedin mi, nasıl etti Rabbin ashâb-ı file? (1). Kılmadı mı tedbirlerini müstağrak tadlîle (2). Saldı da üzerlerine sürü sürü kuşlar (Ebâbil) (3). ‘ Atıyorlardı onlara “siccil”den taşlar (4). Derken kılıverdi onları bir yenik hasıl gibi (5).

Kureyş Sûresi

Îlâfı için Kureyş’in (1) sefere îlâfları yazın kışın (2). Hiç olmazsa onun için kulluk etsinler Rabbine bu Beyt’in (3) ki onları açlıktan doyurdu ve korkudan emîn buyurdu (4).

Mâ‘ûn Sûresi

Gördün mü o dini tekzib edeni? (1) Odur ki işte iter yetimi (2). Ve kayırmaz doyurmak üzere miskini (3). Fakat veyl o namaz kılanlara ki (4) ‘ namazlarından yanılmaktadırlar (5). Onlar ki mürâîlik ederler (6). Ve yardımlığı sakınır (zekâtı vermezler) (7).

Kevser Sûresi

Biz verdik sana hakikatte kevser (1). Sen de Rabbin için namaz kıl ve kurban kesiver (2). Doğrusu sana buğz edendir ebter (3).

Kâfirûn Sûresi

De ki: “Ey kâfirler! (1) Tapmam o taptıklarınıza (2). Siz de tapanlardan değilsiniz benim Mâbuduma (3). Hem ben tapıcı değilim sizin taptıklarınıza (4). Hem de siz tapıcılardan değilsiniz benim Mâbuduma (5). Size dininiz, bana dinim” (6).

Nasr Sûresi

Gelip de Allah'ın nusreti ve feth (1) gördüğün vakit nâsı girerlerken Allah dinine fevcâ fevc (2), artık tesbih et Rabbine hamdiyle ve mağfiretini dile, muhakkak ki o bir Tevvâb bulunuyor (3).

Tebbet Sûresi

Yuh oldu iki eli Ebû Leheb'in, kendi de yuh (1). Ne malı fâide verdi ona ne kazandığı (2). O bir alevli ateşe yaslanacak (3) karısı da, odun hamalı olarak (4) gerdanında bir ip ki fitillisinden (5).

İhlâs Sûresi

De, O Allah tek bir "Ehad"dir (1). Allah, O eksiksiz Samed'dir (2). Doğurmadı ve doğurulmadı (3). O'na bir küfüv de olmadı (4).

Felak Sûresi

De ki: Sığınırım Rabbine o felakın (1) şerrinden mâ-halakın (2) ve şerrinden bir gāsıkın daldığı zaman (3) ve o, ukdelere üfleyen nefeslerin şerrinden (4) ve şerrinden bir hâsidin hased ettiği zaman (5).

Nâs Sûresi

De ki: Sığınırım Rabbine nâsın (1) Melikine nâsın (2) İlâhına nâsın (3) ʿ şerrinden o sinsi vesvâsın (4). Ki vesvese verir sînelerinde nâsın (5). Gerek cinden gerekse ins (6).